

בס"ד לעילויי שכינת עוזנו
"והמשפלים יזהרו מזהר הרקיע ומצדיקי הרפים כבוכבים לעולם ועד" (דניאל יב, ג)
אלו הם המשתדלים לעסוק בספר הזהר הקדוש (זהר בהעלותך קנ"ג).
"ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר,
יפקודן ביה מן גלותא ברחמי"
[ומפני שעתידים ישראל לטעם מעץ החיים, שהוא זה ספר הזהר, יצאו מהגלות ברחמים]

ספר אדרא זוטא קדישא

מהדורת "מאיר אור לי"

מקור מדוייק ומנקד
משולב עם תרגום המלים ובאור קל
עם מבואות מאמרים ומפתחות
שירים בשבחי הרשב"י, סדר ה"הדרן" לסיום
ובקשה על הציון הקדוש לזוכים לעלות למירון

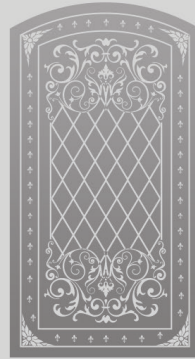
מייסודו של

מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א
בית המדרש דויד המלך * מושב פורת

אמר המקובל האלהי רבי יהודא פתיה זיע"א (בהקדמתו לביאורו ייה"ר על האדוק):
"שני האדריות הם כוללים כל חכמת האמת על סדר העולמות מראש ועד סוף"

מהדורה מיוחדת מתוך הספר הגדול הכולל ביאורים עיונים וקובץ הארות מהמפרשים

נשלם ביום הנאדר בקדושה ח"י באייר ל"ג לעומר שנת ה'תשע"ב

אחריות כתיבה ועריכה:
הרב משה עמיאל

**כל הזכויות שמורות לבורא עולם
וזכות קנין הלימוד לכל העוסק
בתורה.**

**המעונין להעתיק או לפרסם
- יקדים בקשת רשות
לכבודה של תורה**

**להערות והארות
נא לפנות אל העורך:
במייל:**

mamiel1565@gmail.com

כתובת:

**רח' כרמל 220
אבני חפץ 44861
פלא' - 0509113532**

עימוד ועיצוב 'מקראי אור'
0527615936

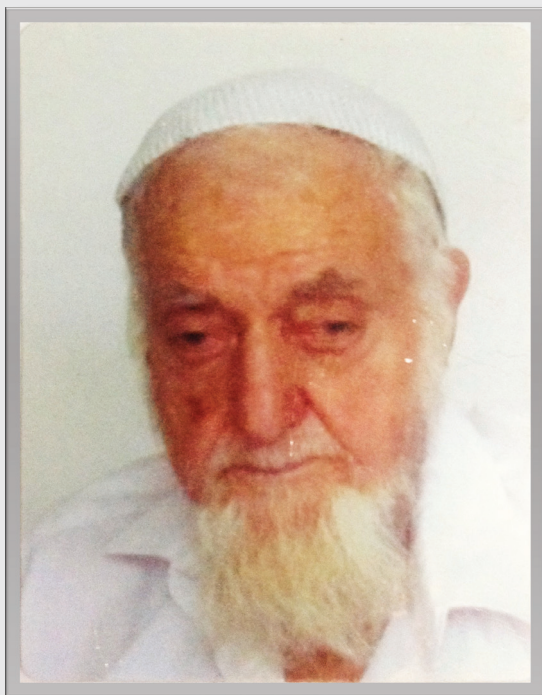

לזכות נשמת

רבי אליהו-מנשה יצחקי זצ"ל

אביו של מו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א

יום השנה: ו' בתשרי (ה'תשע"ב)

★ מאמר זכרון לכבודו ולעילוי נשמה, וסדר ההדרן על סיום הלימוד,
ראה בסוף הספר

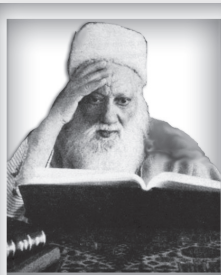

לזכות נשמת מורנו ורבנו גאון עוזנו

רבי יוסף חיים זיע"א

בעל הבן איש חי

יומא דהילולא: י"ג באלול (ה'תרס"ט)

לזכות נשמת מורנו ורבנו המקובל האלהי

רבי יהודא פתייא זיע"א

בעל יין הרקח על האדרות

יומא דהילולא: כ"ז באב (ה'תש"ב)

לזכות נשמת מורינו ורבנו ועטרת ראשנו,

מרן הראשון לציון המקובל האלהי

הרב הגאון מרדכי אליהו זצוק"ל

יומא דהילולא: כ"ה בסיוון (ה'תש"ע)

זכותם תעמוד לנו ולכל ישראל
לכל הישועות ולגאולה שלימה

לזכות נשמת ההורים היקרים

אבא מאיר בן מרים. יום השנה: י"ט בשבט (ה'תשנ"ט)
ואמא אורלי בת אמילי. יום השנה: י"ב בסיוון (ה'תשס"ד)
למשפחת דסה זלה"ה

"אהוב, אהב את המקום, אהב את הבריות..." - זה היה אבא ע"ה, באהבתו הרבה לקב"ה ולתורה, לכל יהודי ולכל מקום בארץ הקדש.

אבא הוא איש תם וישר. שמו נאה לו: מאיר, במה שהאיר פנים לכל אדם, ובמה שפעל ועשה להרבות אור וטוב. היה אדם כמובן הטוב והנכון לעצמו ולזולת, בבחינת הכתוב "ומוצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם". תמימותו התגלתה בפנימיות וחיצוניות כאחד, כאיש דיבורו שווה בפיו ובבלו, בבחינת הכתוב "ודובר אמת בלבבו".

אבא היה זריז לכל דבר מצווה, השתדל בכל רמ"ח איבריו לעשות, ובכל עת שהתבקש ובכל זמן שהיה צורך היה אבא ראשון לכל דבר שבקדושה. עזר רבות לכל נזקק, וכל הנהגתו בחסד ולזולת הייתה בסתר ובכבוד לכל.

בית הכנסת "אליהו הנביא". סבא ז"ל כמוס דסה, היה השמש הידוע של בית הכנסת "אליהו הנביא" באלכסנדריה שבמצרים. אבא ז"ל זכה ועלה לארץ הקדש, ופעל בזריות לייסד בית כנסת בשם זה. בהתחלה בנה צריף במגרש הבית, ולאחר כמה שנים כאשר השכן עבר דירה, אבא הזדרז וקנה את הבית בשכנותו לטובת בית הכנסת. כעבור שנים, הוא בנה את בית הכנסת בבנייני הגדול בשטח ציבורי שהוענק לו. אבא שרת את באי בית הכנסת כשמש, עשה את כל העבודות הנדרשות במו ידיו ונדב את מלואו כספו לכל צרכי המקום.

היה בעל מידות טובות. נהג בפשטות וכבד כל אדם. היה נכון לקבל כל הערה או תלונה מציבור ביה"כ ומכל אדם בהכנעה ובענווה.

היה מקובל ונכבד בעיני כולם, שהכירו והעריכו את אישיותו היקרה ואת פועלו הגדול למען בית הכנסת ולטובת כל אדם. זה שאומר הכתוב: "והלך לפניך צדקך..."

"אשת חיל עמרת בעלה" - זו הייתה אמא ע"ה, באהבתה הרבה לכל דבר שבקדושה ולכל אדם. אמא הייתה אשה חכמה ונבונה. שמה נאה לה: אורלי, במה שהייתה מאירה פנים לכולם, וחיובת הקרין אור בלב כל אחד.

קבלה כל אחד, קטן וגדול, בסבר פנים יפות. כל השכנים עוד זוכרים בילדותם את אמא, פוגשת בהם בחביבות רבה ומעניקה לכל אחד סוכרייה, ממתק או עוגה, והכל בצניעות ושקט האופייניים לה.

פעלה לצדו של אבא בכל מה שנדרש, וניהלה את הבית בכבוד, בזריות ובצניעות. זה שאומר הכתוב: "תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה".

הוקדש ע"י בנם, השם הטוב, משה דסה הי"ו לברכה והצלחה

תמונת מערת האידרא

תמונת מערת האידרא - פנים
(על מקום האדרא ראה לקמן בפרק המבוא)

❁ תוכן הענינים בשבעה שערים ❁

- ◆ מבוא השער ללימוד האדרא זוטא קדישא
- ◆ שער **האדרא זוטא קדישא** - נוסח המקור השלם עם תרגום המלים וביאור קל
- ◆ שער מאמרי חיזוק בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר
- ◆ שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא
- ◆ שער נשיר ונשבח לרשב"י
- ◆ שער תפילות נפלאות בזכות הרשב"י
- ◆ שער ה"הדרן"

תוכן הענינים מפורט

הסכמת מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א: "מצווה רבה להפצת הזוהר הקדוש בכלל, והאדרא זוטא קדישא בפרט".

ברכה והסכמה מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א. האדמו"ר מהאלמין: "להבהיר, שכל הדברים שמוציאים על הזוהר הקדוש יש להם הסכמה של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בעצמו".

פתח דבר

מבוא השער ללימוד האידרא זוטא קדישא:

- ◆ פרק א. אשרי הזוכה ללמוד. מילי מעליותא במעלת רשב"י זיע"א. צער מערה. משבחי רשב"י בזוהר הקדוש. מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא.
- ◆ פרק ב. מבוא האדרא זוטא קדישא מדברי רשב"י. מהי האדרא זוטא קדישא. מקור האדרא זוטא קדישא בזוהר הקדוש. המסירה המיוחדת בלימוד שתי האדרות. משמעות התואר "אדרא". ולהבין עוד בין לשון "אדרא רבא" ל"אדרא זוטא". מקום לימוד האדרא. תלמידי רשב"י שהשתתפו בלימוד האדרא. המשתתפים שהיו עוד נוכחים בעת הלימוד. סדר הלימוד של רשב"י עם החברים. מי דרש בלימוד באדרא. זמן מסירת לימוד האידרא.
- ◆ פרק ג. גודל השעה לגלות סתרי התורה. רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד. האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד.
- ◆ פרק ד. עליית הנשמה.
- ◆ פרק ה. שבחי האדרא, שבחי ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא, וכללי הביאור.
- ◆ פרק ו. הליכות האדרא קדישא.

המבוא הגדול לאדרא קדישא: מרבי שמעון בר יוחאי [בפתיחת האדרא רבא]

תפילה קודם הלימוד בספר הקבלה

האדרא זוטא קדישא - נוסח המקור השלם עם תרגום המלים וביאור קל

שער מאמרי חיזוק בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר:

- ◆ א. מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה.
- ◆ ב. מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל.
- ◆ ג. מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש.

- ◆ ד. מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם".
- ◆ ה. מאמר "תוכחה מגולה מאהבה".
- ◆ ו. מאמר סוד ה' ליראיו.
- ◆ ז. מאמר בדרך הלימוד.
- ◆ ח. מאמר "תכלית שנדעך הוא- שלא נדעך".
- ◆ ט. הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט.
- ◆ י. קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א. ותרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות.

שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא:

- ◆ א. מפתחות ראשי הפרקים באדרא זוטא קדישא, המובאים בתוך הביאור קל.
- ◆ ב. מפתח הפסוקים.
- ◆ ג. מפתח מאמרי הש"ס.
- ◆ ד. מפתח מאמרי הזוהר: מדרש הנעלם. ספרא דצניעותא (בזוהר סוף פרשת תרומה). אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא דבי רב יבא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דרב המנונא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא.
- ◆ ה. מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א.

שער נשיר ונשבח לרשב"י:

- ◆ ברוך אלוקינו ◆ אמר רבי עקיבא ◆ בר יוחאי ◆ (עם תרגום בלשון קהילת יהודי תוניס)
- ◆ ואמרתם כה לחי ◆ יה שלח לנו את אליה ◆ בר יוחאי ה' עמך ◆ בר יוחאי תגל יולדתך
- ◆ ימליץ טוב עלינו ◆ יום שמחה לבר יוחאי ◆ שמחו נא בשמחת בר יוחאי ◆ בר יוחאי
- ◆ כנהורא דשמשא ◆ איום נכבד יום זה ונורא ◆ אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי
- ◆ בר יוחאי בגדי אור עטית ◆ בר יוחאי, בוצינא קדישא ◆ בר יוחאי, נעמו אמרותיך ◆ בשבח
- ◆ ספר הזוהר ומעלת רשב"י ◆ לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי ◆ בר יוחאי עוקר הרים ◆ בר
- ◆ יוחאי יסוד עולם ◆ אזמר בתושבחתא ◆ אני היום אשירה ◆ בר יוחאי מאורות גדולות יקרות
- ◆ אלהי אבי בזכות הרשב"י ◆ בר יוחאי רעיא מהימנא ◆ משתבח בך מרן רשב"י

שער תפילות נפלאות בזכות הרשב"י

- ◆ תפילה מרבי נחמן מברסלב זיע"א.
- ◆ תפילה מרבי יוסף חיים זיע"א.
- ◆ תפילה מספר "בית תפילה".

שער ה"הדרן"

- ◆ מאמר "הדרן" לסיום הזוהר הקדוש.
- ◆ הלכות והליכות הסיום על הלימוד.
- ◆ סדר הסיום בהשלמת הלימוד.
- ◆ קדיש.

שערי ברכה והצלחה. שערי "לזיכרון עולם בחיב"ה ה"

הסכמת מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א

בית המדרש דויד המלך

מושב פורת. איזור השרון

בס"ד

מצווה רבה להפצת הזוהר הקדוש בכלל והאדרא זוטא קדישא בפרט

ישראל עם קדוש, בכל אתר ואתר.

"ישמע השומע ויבין המשכיל את אשר חכמים הגידו ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקדוש בעסק סודות התורה ונסתריה, עץ חיים היא למחזיקים בה".

כך למדנו בדברי מורנו ורבנו המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א (בהקדמת ספרו דעת ותבונה), בקריאה לכל ישראל להגות בפרד"ס התורה, ובכללה בלימוד ספר הזוהר הקדוש.

ואם נכון שצריכים תנאים מתאימים לכל הבא ללמוד, מ"מ אין כל סיבה להימנע ולעכב, ואדרבא יקום כל אחד ויזכה לנפשו להכין את עצמו בתנאי הלימוד וילמד. ומעלת כל הזוכה ללמוד מפורשת בזוהר הקדוש: "וְהַמְשִׁכִּים יִזְהְרוּ פְּזֵהָ הַרְקִיעַ וּמִצְדֵּי קִי הָרָבִים פְּכֻכָּבִים לְעֹלָם וָעֶד" (דניאל יב, ג) - אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר... (זהר בהעלותך קנ"ג).

ומובטחים אנו בזכות הקריאה והלימוד בזוהר הקדוש לגאולה קרובה ושלמה, כמאמר אליהו הנביא זכור לטוב שמסר לרשב"י זיע"א: "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי" (זוהר חלק ג' ככד, ב).

ואנחנו קמנו ונתעודד, לעורר כל אחד לזכות לנפשו ולהיות ממזכי הרבים, להפיץ את הזוהר הקדוש, ומיוחד זה הספר אדרא זוטא קדישא - ובו גילוי סתרי תורה שמסרם רשב"י זיע"א, והקב"ה יחד עם נשמות הצדיקים שבגן עדן הזדמן להקשיב.

לזכות בו בכל בית יהודי! וכל הקורא בו, מובטח לו שהוא זוכה לאור גדול בחייו, וממנו תוצאות חיים, יסוד לכל הישועות למלאת כל משאלות הלב לטובה בברכה ובהצלחה.

והנה ראה, את דברי המקובל האלהי רבי אברהם בן מרדכי אזולאי, בעל ביאור אור החמה על הזוה"ק: "אפילו עוד היום אחרי שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עסוקים בדברי האדרא, "אתעטר", בא רבי שמעון מגן עדן מעוטר כמלך ועטרותיו בראשו, ויושב בגוון [ויושב בתוכנו]".

ולפיכך, כל אחד יזכה לנפשו להביא ברכת הזוהר הקדוש מפי קדוש של רשב"י זיע"א אל ביתו. וגם יהגה בו כפי הנכון לו, וכמו שקראו וכתבו חכמי ישראל לקרוא בזוהר הקדוש אפילו בקריאה בלבד, ובלבד שיהיה מתוך יראת שמים טהורה לעשות נחת רוח לפני בוראינו יתברך ויתעלה. וכך כתוב בהקדמה לזוהר (דפוס ליוורנו תרנ"ב): "וכל מאן דאשתדל וכו', אפילו בקריאה לבד ובגמגום, הרי הוא כהוגה ומפרש את השם, שיש כוח בו לעשות נסים אפילו בלא ידיעה, וכמו שכתוב בגמרא שיש כוח בפסוקים להגן. וכל זה

יהיה נשמר מכל רע מיצר הרע וממקרים רעים, ובעולם הזה החומרי, וגם בעולם הבא הרוחני, כי גם שהוא לא ידע סוד הרוחניות הלא יתעורר להסך [להגן] עליו".

וכל הלומד יתלהב לעבודת ה' בפרט ובכלל, וכמו שכותב רבי נחמן מברסלב זיע"א: "לימוד הזוהר מסוגל מאוד! ועל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק לכל הלימודים, ולשונו הקדושה מעורר לעבודת ה'".

בברכת התורה

הרב אברהם מרדכי יצחקי (הרב מפורת)

החונה פה מושב פורת

התעוררות הלב

יש בזה דבר גדול, וראוי לפרסמו

אמנם יש בזה דבר גדול, וראוי לפרסמו, כי יש סגולה נפלאה לאין ערוך, לעוסקים בחכמת הקבלה, שאף על פי שאינם מבינים מה שלומדים, אלא מתוך החשק והרצון החזק, להבין מה שלומדים, מעוררים עליהם את האורות המקיפים את נשמתם. פירוש, כי כל אדם מישראל מובטח בסופו, שישגי כל ההשגות הנפלאות, אשר חשב השם יתברך במחשבת הבריאה להנות לכל נברא. אלא מי שלא זכה בגלגול זה, יזכה בגלגול ב' וכו' עד שיזכה להשלים מחשבת הבורא שחשב עליו.

(הרב יהודה אשלג זיע"א, הקדמה לתלמוד עשר ספירות, אות קנ"ה)

ברכה והסכמה מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א האדמו"ר מדהאלמין

שְׁלום יְהוּדָה גֵּרָאס
אַבְדֵּק"ק הַאֶלְמִינ

בעהמח"ס: קובץ ספרי ארץ ישראל כ"ו חלקים, שמירת המצוות כהלכתן ח"ן חל', קובץ ספרי כשרות ג'ן חל', קובץ ספרי שחיטה כ"ו חל', קובץ ספרי ניקור ל"ג חל', קובץ ספרי שמירת שבת ד"ח, קובץ ספרי מקוואות ח"ח, שמירת הכרית י"ח, דברי תורה עה"ת ז"ח, קובץ ספרי סת"ם כ"ב חל', קובץ ספרי קדושת ביהכ"נ י"ז חל', שכר ועונש ר"ח, שו"ת זבחו זבחי צדק ג"ח, אור הזוהר ה"ח, ועוד.

קהל עטרת ישעי' האלמין • רחוב נחל לכיש 24/3 • רמת בית שמש

CONG. OF HOLMIN NACHAL LACHISH 24/3 RAMAT BEIT SHEMESH, 99093 ISRAEL, TEL.: 02-995-1191

עמ"י עש"ו - אתרא קדישא מירון - יומא דהילולא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א.

לכבוד האי גברא רבא ויקירא המפורסם לשם ולתהלה, המאור הגדול מעוז ומגדול, חריף ובקי, משנתו קב ונקי, מאיר עיני העולם, מגלה אור הנעלם, ממנו ישקו כל העדרים, ובנרו יאירו כל המחשכים, ממצדיקי הרבים, זכותו לעד בשחקים, כבוד ידיד נפשי הגאון הצדיק המקובל **רבי אברהם מרדכי יצחקי שליט"א**, **רב במושב פורת**, שלומו לעד ישגיה, מנהוריה אהני לן שרגיה, רוב ברכות וכל טוב לעד סלה.

אפתח פי במילי לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

כנודע לכל אשר ל"ג בעומר - יום קדוש ונורא. ומכל תפוצות ישראל מתקבצים ועולים מירונה לשמוח עם התנא האלוקי רשב"י ולהוושע, כל אחד אומר תהלים כפי כוחו, מתחנן מבקש בקשתו ומייחל לישועתו, אכן יש לדעת שביום ההילולא יש ענין גדול מאוד מאוד ללמוד בספר הזוהר שחיברו התנא האלוקי, שאז מדבק, כביכול, עם הצדיק, ושפתותיו דובבות ובודאי יוושע. כמו כן כדאי ונחוץ שיקבל על עצמו ללמוד מן ספר הזוהר ובפרט ספר האדרא גם במשך השנה כולה מידי יום ביומו, וכך כל ההשפעות הטובות של יום נשגב זה תמשכנה לכל השנה.

אחרי דרישת שלומכם הטוב באהבה רבה בלב ונפש חפצה.

הנני בא בשורות אלו להביע ברכה והסכמה על הספר "אדרא זוטא קדישא" - עם תרגום המלים ועוד מאמרי חיזוק, שיוצא עתה לאור עולם והוא פירוש יפה ובהיר על דברי התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

והנה לפני שאתחיל לכתוב את ברכתי הנני רוצה קודם כל להבהיר, **שכל הדברים שמוציאים על הזוהר הקדוש יש להם הסכמה של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בעצמו**, ואם יש הסכמה שלו אין צריכים בכלל הסכמה של עוד אחד, וזה יהיה בבחינת "יהודה ועוד לקרא?!"

וכפי שאמר האדמו"ר מגור זיעוכי"א להצדיק המקובל רבי יודל ראזנבערג זי"ע כשהוציא את ספרו הקדוש "זוהר תורה" וזה לשונו: הן כל אנשי שלומנו יודעים היטב שאין דרכי ליתן הסכמות על ספרים חדשים, אמנם ספר כזה אין צריך להסכמה, כי האם דברי

התנאים צריכים להסכמתנו, ובודאי ראוי ונכון שילמד כל איש על כל פנים דברי המוסר וביאוריה מקראות של הזוהר הקדוש מה שאפשר להבין, וכיון שהסכימו על ספר הזה גדולי הדור, בודאי יבינו מעצמם כל נדיבי לב לתמן בידכם, והשי"ת יצליח את דרככם: עד כאן דברי פה קדוש זי"ע ועכ"ל:

והנה יגמר הדיו ולא יגמרו לכתוב את כל פעליו הברוכים של מעלת כבוד תורתו, ובפרט מה שהוא עושה בענין הזוהר והאידרות, שהוא מקהיל קהילות ברבים, ומלמד תורת הזוהר, ומפיץ את תורתו של רבי שמעון בר יוחאי בעולם, ואמרתי שאם רק מלמד מנין אנשים תורה, כמה שכר יש לו, כל שכן וקל וחומר כבוד תורתו שמלמד לאלפים בכל שבוע וודאי שכל העולם עומד עליו.

ובפרט שמייסודו של כבוד תורתו יוצא עתה לאור התרגום שהוא פירוש בהיר ונעים על האדרא זוטא קדישא, בכדי שכל יהודי באשר הוא שם יוכל להבין את הסודות הנוראים אשר חתומים בו, ואת הדברים שבשעת אמירתם אסור היה לתלמידי רבי שמעון אפילו להוציא בשפתיהם, את הדברים הנוראים, ואילו אנו זכינו שמותר לנו. ואף דבר גדול הוא לנו ללמוד את הדברים ולהבין ולהשכיל בסודותיהם הנוראים אשר כלולים בו.

ובזכות כבוד תורתו ילמודה יותר אנשים, ואין לשער גודל מתן שכרו בזה ובבא מן השמים, והנני תפילה שיזכה מעלת כבוד תורתו להגדיל תורה ולהאדירה, ויקיים בנו במהרה הקבלה שמקובל בידינו אימתי קאתי מר, לכשיפצו מעינותיך חוצה בעגלא דידן אמן ואמן.

יחד עם כלל ישראל נברכו לזכות לאריכות ימים ושנים ולקבל פני משיח צדקינו, ותחינה עינינו בשמחה זו, בב"א.

הרב שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין עיה"ק בית שמש יצ"ו

התעוררות הלב

אשרינו מה טוב חלקינו

"אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לאורו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הקדוש, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה המרכבה, ואיך להיות מרכבה להתייחד ולהשיב נפש אל המקור מחצבה ושרשה. וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו".

(רבי צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, עטרת צבי, פ' בהעלותך)

פתח דבר

י'שמחו ה'לומדים ו'ירננו ה'מעיינים בהיגלות נגלות ספר ה"אֲדָרָא זוּטָא קְדִישָׁא", אשר נערך מייסודו וברכתו של מו"ר המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, הרב מפורת.

הספר היוצא לאור כאן, הוא עיקר הספר מחיבור גדול שבע"ה בס"ד יצא לאור עם ביאור חידושי מו"ר שליט"א, וזה יצא ראשונה למען הלומדים השונים באדרא זוטא ומבקשים ספר מדויק ונהיר, ולמען המעיינים בלימוד המבקשים להתבונן בעניין או סוגיית שהם עמלים בה בלימודם.

מעלות מהדורא זו:

◆ **מקור מדויק ומנוקד, מחולק ומפוסק** - ע"פ הנוסחה שדקדק ונפה בי"ג נפה המקובל האלהי רבי יהודא פתאי זיע"א באדרא זוטא עם ביאורו יין הרקח.

◆ **משולב עם כוונת שמות הקדש, תרגום המלים וביאור קל:** כוונת שמות הקדש - לקרוא כהלכה ולכוון ביראת שמים בקריאת שמות הקדש במקומם בכתוב. תרגום המלים - ע"פ פסק רבנו הרי"ח הטוב זיע"א ומרן הרשל"צ הרב מרדכי אליהו זיע"א, שאסור לתרגם את כל הזוהר, ומותר בתרגומי מלים, למען ירוץ הקורא בהבנת המלים. ועוד ביאור קל - ע"פ ההקדמות שקבלנו בשיעורי מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א ובלמוד עיקר דברי המפרשים, כדי לכוון את הלומד בתרגומי הלשון וביאורם המכוון כראוי להבין בנקל את עיקרי הנלמד, ותועלת רבה בכך גם לקורא בגירסא וגם ללומד המעיין או המשנן את דברי האדרא זוטא קדישא.

◆ **דקדקנו הרבה מאוד בדקדוק המלים** ע"פ המפרשים המובהקים: עיקר במהדורת רבינו יהודא פתאי בין הרקח, ועוד במפרשי הזוה"ק בכלל והאדרות בפרט, מהם: יפה שעה לרבי שלמה הכהן, ומתוך מדבש לרבי דניאל פריש, וכן עמר מן, הדרת מלך, אדר הזוהר, אהבת ה', אמת ליעקב, דמשק אליעזר לאדמו"ר מקאמורנא, הסולם להרב אשלג, שערי האדרא, נתיבות יאיר, וליקוטי הגר"א על האדרות.

◆ למען ירוץ הקורא וינהר ללומד, רשמנו את התרגום באות לא מודגשת ברצף לשון האדרא [שהוא באות מודגשת], והבדלנו בין המלים שהם תרגום ובין תוספות ביאור נצרכות באות מוקטנת מעט בתוך סוגריים מרובעות. ועוד הוספנו את הנוסח המלא של מקור הפסוקים ודברי חז"ל שנזכרו באדרא.

◆ **עם מבואות מאמרים ומפתחות** - להרחיב את ידיעת הלומדים ולחזקם בהקדמות ללימוד כאן בפרט ובכלל.

◆ **נשיר ונשבח לרשב"י** - שירים בשבחי הרשב"י לקיים "עבדו את ה' בשמחה", מתוך התלהבות קודש ודבקות.

◆ **סדר ה"הדרן" לסיום** - לזוכה ללמוד ולסיים.

◆ **תפילות על הציון הקדוש** - לזוכים לעלות למירון.

בדחילו ורחימו באנו ליקרב אל הקודש פנימה. ותפילתנו נשואה לפני רבון עולם ועלמאי:

"רבון עלמא, אנן בעינן לאשתדלא ביקרך. יהא רעוא קמך למויהב לן חילא לאתערא ביקרך ולמעבד רעותך ולסדרא כלא בדקא יאות ואף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא.

יהא רעוא קמך דתתרעי בעובדא דילן. ותתקן תקונא דלעלא בדקא יאות. ותחשיב לן כאלו אשתדלנא ביקרך ברעותך לסדרא כלא בדקא יאות. ועל דא צלי קדמך דוד עבדך ואמר: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו" - דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה. ועל דא צלי צלותא דא "ומעשה ידינו כוננה עלינו". "כוננה" "כוננה" ואתקין תקונא לעלא בדקא יאות. "עלינו" - אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא אלא עובדא בלחודוי.

רבון עלמא. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם. ופרקן ימינך אחיו לעמך בבית מקדשך. ולאמטוני לנא משוב נהורך. ולקבלא צלותנא ברחמי. יהא רעוא קמך דתהיו סעיד וסמך לן דנימא מלון בארץ מישר. בתקונא דלעלא. בתקונין דמלכא קדישא ומטרוניתא קדישא. ולמעבד יחודא שלים לאשלכא לההיא נשמתא דכל חיי. מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין. בגין דיהיו ההיא נשמתא משתבחה בכלא. ומתפשטא בכלא. דהא עלא ותתא תלין בההיא נשמתא ומתקמי בה (מלוקט מנוסח שתיקן הרי"ח הטוב זיע"א):

בְּרָכִי נַפְשִׁי

לפתוח כמאמר דוד המלך נעים זמירות ישראל (תהילים קג א-ב) "לְדוֹד בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבִי אֶת שֵׁם קְדֹשׁוֹ, בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְאֵל תִּשְׁכַּחֲתִי כָּל גְּמוּלָיו".

ברכות לעד ממקור הברכות למו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, המאציל עלינו מתלמודו ומברכתו - ויזכה הוא וב"ב וכל באי ביתו לבריאות גופא ונהורא מעליא, כמאמר הכותב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים" (תהלים קג, יז). "עיני תמיד אל ה'". להתברך בברכת מו"ר לי ולב"ב, להוסיף יראת שמים ואהבת תורה, לעשות נחת ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו.

זכות עבודת הקודש של מו"ר המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א עומדת לנו. ואם ח"ו שגיגנו, תהא סליחה עמנו, להאיר עינינו לתקן להבא. וזכות התנא האלהי רשב"י תעמוד לנו, בתפילת רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בחתימת ההק' לספר הילולא רבא:

"ויהי רצון, זכות התנא הקדוש רשב"י ע"ה, יגן בעדנו ובעד בנו, ובעד בני ביתנו, ובעד כל ישראל אחינו. ויעמד הרשב"י זכור לטוב, תמיד להמליך טוב בעדנו, ויתפלל על השגת טובתינו וקיום משאלות לבנו, ומילוי מחסורינו. ובא לציון גואל במהרה בימינו, ונזכה לראות פניו המאירים ומזהירים, בגילה ושמחה וצהלה, אמן כן יהי רצון".

משה עמיאל

**מבוא השער
ללימוד
האדרא זוטא קדישא**

הַתְּעוּרָרוֹת הַלֵּב

קוראים בהתלהבות ובחשק גדול

"מזמן אשר הציץ וזרח אור יקרות של שני מאורות הגדולים ספר התיקונים וספר הזוהר קיימו וקבלו היהודים קהל עדת ישראל להחזיק בלימוד הקדוש של התיקונים והזוהר יחיד ורבים מנער ועד זקן, והגם דאין לאל ידם להשיג ולהבין סוד אמרות טהורות שבספרים הקדושים האלה אף על פי כן שותים בצמא את דבריהם ומתלהבין בקריאתן מאד מאד" (רבנו יוסף חיים, הבן איש חי, בהקדמת התיקונים בניהו). "וללמוד ספר הזוהר בחשק גדול" (הנהגות מהר' נחום מטשרנוביל צוק"ל)..

לשון הזוהר מזכך את הנשמה ומקרב את הגאולה

"ומי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה.

(הר"מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א' סעיף טז')

"לשון הזוהר הקודש הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר כמשל הנכנס לחנות של בושם אע"פ שלא לקח כלום מכל מקום ריח טוב קלט עמו.

(רבי משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, ליקוטים)

"לימוד הזוהר הוא שלימות גדול אל הנפש ואע"פ שאינו מבין. הלשון של הזוהר לבד מסוגל מאד".

(רבי חנוך הניך מאלסק, סדר הלימוד, אות ב')

"התיבות והדיבור של זוהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך".

(הרב משה ישראל בר אליהו, שארית ישראל, שער ההתקשרות, שער א' דרוש ה' מאמר ב')

"ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאד מאד ודע שע"י לימוד הזוהר נעשה חשק... והלשון הקדוש של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך".

(רבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן, קח)

"לימוד התיקונים זוהר הקדוש... מטהר הגוף והנשמה וסגולתו לקרב הגאולה במהרה בימינו".

(רבי אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים, קצה המטה, סע"ק כג).

"העוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגרות בהם, ועיקר הגאולה תהיה בלימוד חכמת הקבלה".

(הגר"א זיע"א באבן שלמה פ"ח)

מבוא השער ללימוד האידרא זוטא קדישא

וְאִמְרָתֶם כֹּה לְחֵי רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹחָאי:
וְאִמְרָתֶם כֹּה לְחֵי אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאי:

פרק א

אשרי הזוכה ללמוד

אשרי הזוכה ללמוד בתורה בכלל ובחלק סודותיה בפרט, כדברי רשב"י המפורשים בזה"ק: "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינן דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר" (זה"ק בהעלותך ק"ג). רשב"י זיע"א מבאר בפסוק זה, את גודל מעלת וחיבות הלימוד והזוכה ללמוד בחכמת הקבלה, ואלו דב"ק: "והמשכילים יבינו, אינן מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינן דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ודא אורה דספרא דא".

וכן באדרא זוטא קדישא, רשב"י משבח את מעלת הלימוד והלומד בסודות התורה, ובתוך כך מעמיד את התנאי המחייב ללמוד בישרות ולא לנטות מקו האמת חלילה. ואלו דב"ק (רצב, ב): וְכִפְאָה חוֹלְקִיהָ. אשרי חלקו: דְּמָאן דְּעָאל וְנִפְקָ. של מי שנכנס ויוצא [בפרדס סוד התורה]: וְיִנְדַּע אוֹרְחִין. וידע את דרכי הסוד: דְּלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמָאֻלָּא. שלא יטה [מקו האמת] לימין ולשמאל: וְמָאן דְּלֹא עָאל וְנִפְקָ. ומי שלא נכנס ויוצא [כראוי בשלימות]: טַב לֵיה דְּלֹא אִפְרִי. טוב לו שלא [היה] נברא: וְכִתִּיב. (כתוב: (הושע יד) "כִּי יִשְׁרִים דְּרָכֵי יְהוָה":

וכבר נודעו דברי קדשו המפורשים של אליהו הנביא זכור לטוב לרשב"י, כי מעלת הלימוד מקושרת עם זירוז הגאולה השלימה, וכמ"ש בזהר פרשת נשא (ח"ג דף קכד, ב): "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באלין לא צריך ניסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו... וכו'.

מילי מעליותא במעלת רשב"י זיע"א

מו"ר גאון עוזינו ועטרת ראשינו, רבי יוסף חיים, כותב בהקדמתו לחיבור "הילולא רבא": "מי יוכל לספר שבח מעלות אדוננו התנא הקדוש, רבי שמעון בר יוחאי, זכותו תגן עלינו, אמן. זה האיש מרגיז הארץ מרעיש ממלכות (ישעיה יד, טו). הוא הקדוש, אשר עסק בתורה לשמה, וזכה לדברים הרבה. הוא הקדוש, אשר כל העולם כולו כדאי הוא לו. הוא הקדוש, אשר נתגלו לו כל רזי תורה, ונעשה כמעין הגדול המתגבר, וכנהר הגדול שאינו פוסק. הוא הקדוש, אשר נתגדל ונתרומם על כל המעשים. הוא הקדוש, אשר האיר עיני ישראל בתורתו. הוא הקדוש, אשר היה אש עליון מקיפו בעסק תורתו. הוא

הקדוש, אשר זכה לעלות להיות במדרגת משה רבנו, עליו השלום, בזמן קבלתו לוחות השניות..."

ומיניה וביה בשבח הרשב"י מלשון האדרא זוטא קדישא, כותב המקובל האלהי רבי יוסף סטבון זיע"א בחיבורו אהבת ה' על האד"ז (בחיידושים ורמזים בסוף החיבור) בזה"ל: "איתא באדרא זוטא וזה לשונו, בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש קדשים דאסתלק מן עלמא, עכ"ל. נמצא שרשב"י ע"ה נקרא קדש קדשים. וזה רמז, ב' פעמים, קדש קדשים הוא לה'. קדש"ם הו"א גימ' שמעון [466]. גם קדש קדשים הוא לה' עם הכולל בגימ' זה רבי שמעון בר יוחאי".

ובדחילו ורחימו באנו בקנצי מילין להאיר את נשמת הלומדים במה שכבר הואר לכל. הנה רשב"י נקרא בזה"ק ובתיקו"ז בתואר "בוצינא קדישא", האור הקדוש'. וביאר בספר בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג' אות ב'): כי הנה רשב"י קראוהו בוצינא קדישא, כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה, כי הוא סוד האור כי-טוב הגנוז בתורה. ע"כ נקרא ספרו הקדוש זוהר, אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו, אור הטוב הגנוז בתורה.

אליהו הנביא קרא בזה"ק לרשב"י בתואר "שבת" (שם דף קמה ע"א). וכן רבי יהודה קרא לרשב"י "שבת", וביאר: "מה שבת קודש לה' אף רשב"י שבת קדש לה'" (בח"ג דף קמד ע"ב). ובשם ספר שיר בר יוחאי מובא, כי גימטריא שב"ת עם הכולל שווה לרבי שמעון בר יוחאי'.

זכות רשב"י שבו מתנוצץ אור נשמת משה רבנו, כמ"ש הרב מקדש מלך (ח"א דף ז'. וע"ע בס' הילולא דרשב"י דף ג' השוואה בכמה וכמה עניינים בין רשב"י למשה רבנו).

עוד מובא בספר שער יששכר (מאמרי תשרי מאמר ימי החג ליום ג' סוכות), כי ל"ג בעומר (ללא ו') שווה בגי' משה. ולפלא הוא, שביום שחל יום ל"ג בעומר יחול יום ד' דחור"מ סוכות, שהוא כמנהג האר"י זיע"א יום האושפיזא דמשה (אבל במנהגי אשכנז הוא של יוסף).

רשב"י חי קרוב לשמונים שנה (ע"פ הרב היימאן בספר תולדות תנאים ואמוראים, ערך רשב"י), ונפטר ביום ל"ג בעומר שנת ג' אלפים תתפא (יום ל"ג בעומר - פ"ח שער כב פ"ו. החיד"א בברכ"י סימן תצג סק"ד בשם "יש שכתבו". כה"ח סימן תצג סק"כו. השנה ע"פ סדר הדורות. וע"ע הרב צבי כהן שליט"א, ס' בין פסח לשבועות פ"ח).

צער מערה

חכמינו למדו בתלמוד מסכת שבת (לג, ב), כי רשב"י זכה למעלתו הרמה מפני שהתייסר בצער מערה. ומפרש רש"י (בבא מציעא פה, א): צער מערה - שנתחבאו שם רבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בנו שלש עשרה שנה. ודווקא רשב"י ובנו אלעזר, ורק שניהם במעלה זו, כמובא המעשה בעת שנפטר נכדו של רשב"י הוא רבי יוסי בן אלעזר, ומשמם מנעו ממנו להיכנס לקבורה על ידם במערה. וכך מבואר למהרש"א זיע"א: "אשכחיה לעכנא כו' עכנא עכנא פתח פיה כו' פתח להו כו'. הכונה בזה דהדרא ליה עכנא לרמזו שלא מת זה אלא בעטיו של נחש ולא בעונו דכבר בחייו היה לו צער מערה ונתמרקו עונותיו כדאמרינן

בפ"ק דברכות ברית האמור ביסורין ממרקין כל עונותיו של אדם ולזה היה ראוי ר"א ליכנס אצל אביו שהיה לו עמו צער מערה ומת ג"כ בעטיו של נחש ולזה לקמן כשמת ר' יוסי בן אלעזר דלא פתחה להן העכנא ויצתה בת קול דזה לא היה לו צער מערה ולא עלה למדרגת אבותיו".

וראה עוד מ"ש רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בחידושי בניהו בן יהוידע (סנהדרין קב, א): "ודע דעם כל זה, מאחר שיצא תקלה ומכשול מכח חתימתו נתגלגל ברשב"י וסבל צער מערה י"ג שנים וכמ"ש המקובלים ז"ל והביא דבריהם הרב פתח עינים ז"ל ע"ש, ונ"ל בס"ד לכן נקרא בן יוחאי שבשם יוחאי רמוז אחיה, שאם תשבר אות וא"ו של יוחאי לעשותו ב' אותיות א"ה אז יוחאי יהיה אי אחיה, דאיתא במדרש רבא פרשת לך לך על פסוק (ישעיה מ"א ה') ראו איים ויראו דאיים כינוי לבני אדם, וא"כ אדם מסויים נקרא אי, וזהו אי אחיה, וסבל צער מערה י"ג שנים כמנין אחד לתקן גרמא שהיה מסיבתו בעבודה זרה שפגמו באחד ולכן בחר רשב"י מקום בגן עדן התחתון ששם מושב הנפש עם אחיה הע"ה, ובזה מובן הטעם שבתחלת אדרא רבא קדישא, פתח ר' שמעון ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה כי הוא בא לתקן המכשול שנעשה בזה, יהי רצון זכות אחיה הע"ה, וזכות רשב"י יגיניו בעדינו אכ"ר".

משבחי רשב"י בזוהר הקדוש

כל דברי הזוה"ק רצופים אהבה משבחי הרשב"י, ודוגמתם ראה בזוהר ח"א עמ' קנה, ובח"ב עמ' קנו, א. ועוד רבי אבא פתח ואמר: מי שרואה את רבי שמעון רואה את כל העולם. פתח רבי חייא ואמר: רבי שמעון שהוא המאור של כל הארץ, עאכו"כ שהוא שקול ככל העולם. פתח רבי יוסי ואמר: רבי שמעון המאיר בכל העולם בתורה, וכמה מאורות מאירים על ידו ובגללו, עאכו"כ [שהוא עמוד כל העמודים ומשלים הוא את הכסא].

ובזוהר חדש, כי תבוא, למדו כי מעלת רשב"י היא גם בעוה"ז וגם לעת"ל: בעולם הזה - הקב"ה עושה עמו נסים והוא גוזר והקב"ה מקיים. ולעתיד לבוא - עתיד להיות ראש לצדיקים היושבים בגן עדן ויקבל פני השכינה ויראה את הקב"ה וישתעשע עם הצדיקים ויאמר להם באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

עוד בזוה"ק (ח"ב, טו): "כשבא רבי חייא לפני רבי, וסיפר לו המעשה - ברשב"י - תמה רבי, ואמר לו רבן שמעון בן גמליאל אביו: בני, רשב"י - הוא אריה... ואין רשב"י כשאר אריות. עליו כתוב אריה שאג מי לא יירא. ומה העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו אנו עאכו"כ... והיינו שלמדנו, מה שכתוב 'מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים', הוא, כי הקב"ה מושל באדם. ומי מושל בהקב"ה" - צדיק, שהוא גוזר גזירה והצדיק מבטלה".

ועוד בזוה"ק (ח"ב יד, ב): "זה הוא רשב"י שבשעה שפותח פיו לעסוק בתורה מאזינים לקולו כל הכסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות וכל אלו שמשבחים לאדונם... כשרבי שמעון מסיים לעסוק בתורה - מי ראה שירים מי ראה שמחה של המשבחים לאדונם מי ראה הקולות הולכים בכל הרקיעים וכלם

באים בשביל רבי שמעון. וכורעים ומשתחווים לפני אדונם ומעלים ריחות הבשמים שבעדן עד עתיק יומין. וכל זה בשביל רבי שמעון".

מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא

מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא הייתה מעלה רבה ועליונה הנאדרת בקדושה. רשב"י מעיד על עצמו על ההשתוקקות כל חייו להיות דבק בה', ועל שזכה למעלה רמה זו ביום הקדוש הזה, של גילוי סודות האדרא"ק. ואלו דב"ק (שם בריש האדרא"ק):

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִסְתַּכֵּל הָיִנָּא כָּל יוֹמָאֵי בְּהָאֵי קָרָא. אמר רבי שמעון, מסתכל הייתי כל ימי חיי [להבין] בזה הפסוק: **דְּכַתִּיב.** שכתוב: (תהלים לד) **"בִּיהוָה תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ":** וְהָאֲדָנָא. ועתה: **אַתְקִים קָרָא כְּלָא.** התקיים [והתבאר] הפסוק כולו: **"בִּיהוָה תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וְדָא.** [מה שנאמר] בה' תתהלל נפשי, בודאי [הוא]: **דְּהָא נִשְׁמַתִּי בִּיה אֲחִידָא.** שהרי נשמתי בו [בקב"ה] אחוזה: **בִּיה לְהֵטָא.** בו [בקב"ה] לוהטת [נשמתי]: **בִּיה אֲתִדְבַּקְתָּ.** בו [בקב"ה] דבוקה [נשמתי]: **וְאַשְׁתַּדְלַת.** ומשתדלת [עמלה בתורתו]: **וּבְאַשְׁתַּדְלוּתָא דָּא תִסְתַּלַּק לְאַתְרָהּ.** ובהשתדלות זו תעלה [נשמתי] למקומה [בעולם הבא]: **"יִשְׁמְעוּ עֲנוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ":** [פונה בפסוק זה לעורר את הנוכחים באדרא]: **כָּל הֵנִי צְדִיקָא.** כל אלה הצדיקים [נשמוותיהם של הצדיקים שבאו מגן עדן]: **וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קְדִישָׁא.** וכל בני הישיבה הקדושה [תלמידי רשב"י]: **וְזָכְאִין.** ו[עוד] צדיקים: **דְּאַתִּין הַשְׁתָּא.** שבאו עתה: **עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.** עם הקב"ה: **כְּלָהוּ שְׁמַעִין מְלִי.** כולם שומעים אל דבריי [שגליתי כאן באדרא]: **וְחִדָּאן.** ושמחים: **בְּגִין כֶּךָ.** ועל כן [פונה אל הנוכחים ואומר]: (תהלים לד) **"גִּדְּלוּ לַיהוָה אֹתִי וְנִרְמְמָה שְׁמוֹ יְחִדְיוֹ"**

פרק ב

מבוא האדרא זוטא קדישא מדברי רשב"י

רשב"י מבאר את מהות סודות האדרא"ק, ואת הסיבה שבעבורה בקש לגלותם עוד בחיי חיותו. ואלו דב"ק (דף רצ"א ע"א-ע"ב):

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאֲדָרָא לֹא גְלִינָא כְּלָא. אמר רבי שמעון, באדרא [רבא] לא גליתי הכל: **וְכָל הֵנִי מְלִין.** וכל אלה הענינים: **טְמִירִין בְּלִבָּאֵי הָווּ עַד הַשְׁתָּא.** נסתרים בלבי היו עד עתה: **וּבְעִינָא לְאַטְמָרָא לֹון לְעִלְמָא דְּאַתִּי.** ורציתי להסתיר אותם ל[גלותם ב]עולם הבא: **מִשּׁוּם דְּתַמּוֹן.** מפני ששם [בעולם הבא]: **שְׁאֵלְתָּא שְׁאִיל לָנָא.** שאלה שואל אותנו [ראש המתיבתא בעולם הבא, על חידוש בסודות התורה שגילה בעולם הזה]: **כִּמְה דְּכַתִּיב.** כמו שנאמר: **"וְהָיָה אֱמוּנַת עַתִּךְ חוֹסֵן יִשׁוּעוֹת חֲכָמָה וְדַעַת":** וְחֲכָמָה בְּעִין מְנִי. וחכמה יבקשו ממני: **וְהַשְׁתָּא.** ועתה [בעודי בחיים]: **רַעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהָאֵי.** רצון הקב"ה בזה [שאגלה]: **הָא בְּלָא כְּסוּפָא.** הרי [בודאי] בלא בושה: **אֵיעוּל קָמִי פְּלִטְרוּי.** אבוא לפני חדריו [לגן עדן]:

ועוד שם בהמשך לש"ק:

כָּל מְלִין דְּאֲדָרָא יָאוּת. כל דברי האדרא [האדרא זוטא שכאן] הם כראוי: **וְכָלָהוּ מְלִין קְדִישִׁין.** וכולם הם דברים קדושים [שנאמרו ברוח הקודש]: **מְלִין דְּלֹא סְטָאן לִימִינָא**

וְלִשְׁמָאלָא. דברים שלא נוטים לימין ולשמאל: כְּלָהוּ מְלִין דְּסִתְיָמִין. כולם הם דברים סתומים [מבני אדם]: וְאַתְגְּלִין לְאַנוּן דְּעָאלוּ וְנִפְקוּ. והם מתגלים לאלה [החברים] שנכנסו ויצאו [מפרדס החכמה]: וְכָלָא הָכִי הוּא. והכל כך הוא [גם דברי הזוהר והאדרא רבא הם דברים קדושים]: וְעַד הַשְׁתָּא הוּוּ מִתְפַּסֵּין אֲלִין מְלִין. ועד עתה היו מכוסים אלה הדברים: דְּדַחִילָנָא לְגַלְתָּא. כי חשתי לגלות [כדי שלא יימשך מגילוי זה נזק ועונש ח"ו]: וְהַשְׁתָּא אֲתַגְלִין. ועתה התגלו: וְגַלִּי קָמִי מַלְכָּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא. וגלוי לפני המלך עתיקא קדישא [א"א]: דְּהָא לֹא לִיקְרָא דִּילִי וּדְבִית אַבָּא עֲבִידָנָא. שהרי לא לכבוד עצמי ו[לא לכבוד] בית אבי עשיתי [בגילוי סודות האדרא כאן]: אֲלָא בְּגִין. אלא בעבור: דְּלָא אַעוּל בְּכִסּוּפָא. שלא אבוא בבושה: קָמִי פִּלְטְרוּי עֲבִידָנָא. לפני חדריו [גן עדן], עשיתי [במה שגיליתי את סודות האדרא כאן, ולכן אינני ירא מנזק ח"ו]: וְעוֹד. [עוד סיבה שלא לחשוש לנזק מגילוי זה]: דְּהָא חֲמִינָא. שהנה ראיתי: דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל הַנִּי זָכָאִי קָשׁוּט דְּהָכָא מִשְׁתַּכְּחִין. שהקב"ה, וכל אלה צדיקי האמת שכאן נמצאים: כְּלָהוּ מִסְתַּכְּמִין עַל יְדֵי. כולם מסכימים על ידי [לגלות]: דְּהָא חֲמִינָא. שהנה אני רואה: דְּכָלָהוּ חֲדָאן בְּהָאִי הַלּוּלָא דִּילִי. שכולם שמחים בזו השמחה שלי: וְכָלָהוּ זְמִינִין. וכולם מזומנים: בְּהָהוּא עֲלָמָא. באותו העולם [עולם הבא]: בְּהִילּוּלָא דִּילִי. [להשתתף ולשמח] בשמחה שלי: זָכָאִי חוּלְקִי. אשרי חלקי:

מהי האדרא זוטא קדישא

אדרא זוטא קדישא, היא חלק מיוחד בתורת הקבלה, שרבי שמעון בר יוחאי זי"ע זכה ללמד ביום האחרון לחיי חיותו בעוה"ז, טרם שעלתה נשמתו לגנזי מרומים. ורשב"י גילה בריש באדז"ק: "הָא הַשְׁתָּא, שְׁעָתָא דְרַעוּתָא הוּא" - כי אותה השעה בה דרש באדז"ק, היא שעת רצון נעלית ומיוחדת בכל העולמות כולם.

וראה מ"ש המקובל רבי אליעזר צבי סאפרין מקמארנא, בהקדמת ביאורו דמשק אליעזר על האדז"ק בזה"ל: "האדרא זוטא קדישא. לפי שמירי כאן מתקונא זו"נ שהם בגלות בקטנות, ורשב"י כל ימיו היה גורם גדלות שלהם עד שבאו לידי ייחודים קדושים. לזה ע"ש תיקון זעיר אנפין קרא לאדרא זו בשם זוטא. וקדישא, על שם המוחין הנקראים קודש, שהיה ממשיך תמיד ע"י חדושי סודות התורה שהיה מחדש בכל יום. ולשון האדרא, מלשון אדיר במרום ה' (תהלים צג, ד), ולפי שאצל ז"א נכלל בגדלותו מכל העולמות מא"א ואו"א, שעבור זה יש בו שם הוי"ה ב"ה הכולל כל העולמות מא"ס ב"ה עד סוף עולם העשיה, וכן בסדר כל העולמות כולם נכללין בו, בטחו בה' עדי עד כי בי"ה הוי"ה צור עולמים (ישעיה כו, ד) ע"ש, לזה נאמר גם כן אדיר במרום ה'".

מקור האדרא זוטא קדישא בזוהר הקדוש

האדז"ק משלימה את מה שרשב"י לימד באדרא-רבא, ושניהם יחד כלולים בספר הזוהר הקדוש, כאשר: חלק האדרא רבא נכלל בפרשת נשא ופעמים הוא נקרא אדרא-נשא, וחלק האדז"ק נכלל בפרשת האזינו ופעמים הוא נקרא אדרא-האזינו. לקמן נזכיר כמה פרטים המיוחדים בכל אחת משתי האדרות.

וזאת לידע, כי ספר הזוהר שרשב"י זיע"א לימד, לא נתגלה כולו. חלק הזוהר הנמצא כיום, נערך ע"י הגאונים והוא כולל כמה חלקים מרכזיים, שהם:

1. **ספר הזוהר - הקדמת ספר הזוהר ודרשות על פסוקי התורה, הן בנגלה בדרך הדרש והן בדרך הסוד, המחולקות לפי פרשיות התורה והמגילות.**

2. **מדרש הנעלם - עיקרו דרשות קצרות על מעשה בראשית, תורת הנפש ימות המשיח ועוה"ב. רבי משה זכות מבאר את שמו בזה"ל (הובא בפי' מקדש מלך לפר' וירא): "אתן טעם לשבח אל שם מדרש זה שקראוהו 'נעלם', והוא שרוב ענין זה הוא על הנשמה שמקורה בבריאה, ששם גן עדן העליון. וכ' בפרדס שהדרש הוא בבריאה... ומדרש הנגלה הוא סוד החיצוניות, ומדרש הנעלם הוא סוד הפנימיות שהם הנשמות, ודרוש זה המיוסד על הנשמה שמו נאה לו, מדרש הנעלם."**

3. **רעיא מהימנא - דרשות הסוד על תרי"ג מצוות, שלימדה נשמת משה רבנו, הרועה הנאמן, לרשב"י ותלמידיו. הרמ"ק זיע"א כותב: "דע כי החיבור הזה הנקרא רעיא מהימנא שעשה רשב"י עם הצדיקים אשר בגן עדן היה לתיקון השכינה וסעד וסמך לה בגלותא כי אין סעד וסמך לשכינה אלא בסודות התורה... וכל מה שיאמר פה מהסודות והעניינים הכל היה כוונתם ליחד השכינה ולסעדא בגלותא" (הובא באור החמה לזוה"ק ח"ב קטו, ב).**

4. **שני חלקי האידרות: אידרא רבא, אידרא זוטא. על תורת האלהות ואצילות העולמות, על השתלשלות הנהגת הקב"ה בעשר ספירות ובנין הפרצופים ועולמות אבי"ע.**

5. **אידרא דבי משכנא - בעיקר על סוד התפילה ע"פ פסוקי המשכן.**

6. **היכלות דרשב"י - בתיאור היכלות שבגן עדן ובגינהם, וכן כוונות התפילה.**

7. **חלק רזא דרזין - על גילוי מהות האדם דרך חכמת הפרצוף וידיו.**

8. **סבא דמשפטים - פירושו של רב ייבא סבא בענין גלגולי נשמות ועונשי הגוף לאחר שהונח בקבר.**

9. **תוספתא - כמה ראשי פרקים בחכמת הקבלה.**

10. **סתרי תורה - דרשות פסוקים בענייני הנשמה וסוד האלהות.**

11. **תיקוני הזוהר - שבעים תיקונים, ועוד י"א תיקונים, ובזוהר חדש נזכרו עוד תיקונים - והם ביאורים בדרך הסוד הנסמכים על מלת "בראשית" שבפסוק ראשון בתורה. ולשמו 'תיקונים', מבאר רבי שלום בוזאגלו בפירושו כסא מלך בזה"ל: "ספר תיקונים, כי תיקוני [עולם] העשייה, עיקר כל תיקוניה. ואם לא תתוקן ותעלה מהעשייה, איך יהיה תיקון [לעולמות] יצירה ובריאה. כי תחילת הכל הוא תיקון העשייה. הנה מצינו ועלה בידינו טעם הגון לשם ספר התיקונים, שכל כוונת הרשב"י לתקן השכינה בעולם העשייה... כי סגולת חיבורא דא להביא גאולה וחרות מהגלות... והגם שכל חיבורי הרשב"י מקרבין הגואל... הנה ספר התיקונים בפרט. שלכוונה זו חיברו, לתקן המלכות בעולם העשייה... ומן השמים הרשוהו ועזרוהו לחבר זה ספר התיקונים... אמר רבי שמעון - זכאה חולקנא דעליאין ותתאין אינון באסכמותא לסייעא לן... ובהקדמת התיקונים -**

רבי שמעון וחבריו, כד אתכנשו למיעבד האי חיבורא, רשותא אתייהב לון ולאליהו עימהון ולכל נשמתין... לגלאה לון רזין טמירין דלא אתייהב רשו לגלאה עד דייתי דרא דמלכא משיחא".

12. ספרא דצניעותא - גדול האיכות וקטן הכמות. חמשה פרקים בג' דפים בלבד. כולל קיצור הקדמות לתורת ח"ן. וז"ל רבי שלום בוזאגלו בביאורו הדרת מלך לספד"צ סוף פ"א: רשב"י זיע"א אמר - זוה"ק ח"ב קעו, א - ספרא דצניעותא חמשה פרקין אינון. דכלילן בהיכל רב ומליין כל ארעא. פירוש: אלו חמשה פרקים כוללים כל חכמת הקבלה... כי ספרא דצניעותא הוא מועט מחזיק את המרובה, לשון קצר בחכמה נפלאה ומפוארה". והאדמו"ר רבי יצחק אייזיק סאפרין מקמארנא בסיום פירושו זוהר חי לספד"צ: "ספרא דצניעותא חיברו רשב"י... וסדרם מברייטות שהיו מקובלות לתנאים מהר סיני מימות משה. כעין שסידר רבנו הקדוש ששה סדרי משנה, ממה שהיו שנויות מקדמת דנא".

13. השלמות מאוחרות נאספו עוד בשני חלקים הנקראים: ספרי זוהר חדש, וספר תוספות הזוהר.

הנה, בכלל חלקי הזוה"ק שנתגלו עד ימינו, נמצאים גם שני חלקי האדרות. וכותב המקובל הרב בנציון יאיר ויינשטאק זיע"א בעל ביאור נתיבות יאיר על האדרות ועוד, במ"ש כאן בהקדמת ביאור לאדז"ק, בזה"ל:

כי האדרא רבא ואדרא זוטא ואדרא דמשכנא וספרא דצניעותא - הם מסכת אחת המחולקת לארבעה קונטרסים, אבל הם חופפים זה על זה ומשלמים זה את זה. ובכן, האדרא רבא - היא היסוד והתשתית לכל חכמת הקבלה.. אבל רשב"י בעצמו לפני פטירתו אמר בפירוש, כי החסיד הרבה עניינים בחכמת הנסתר בגילוי באד"ר, כגון מענייני אבא ואימא וענייני ז"א וכן בענייני החושים, והשלמים - באדרא זוטא. ולאחר זה, באה האדרא דמשכנא - קונטרס קצר ביותר בן דף אחד וחצי, והוא מה שחזרו התלמידים של רשב"י אחרי פטירתו, והזכירו כמה וכמה נקודות מגילויי רבם הגדול בשתי האדרות הקודמות. ויש לציין, כי ג' האדרות הללו מיוסדים על קונטרס מיוחד בזוה"ק והוא הנקרא ספרא דצניעותא. בכל ג' אדרות מבליט רשב"י את מה שמפורש בתורה, כי האדם התחתון הוא בתור האדם דלמעלה, וכמאה"כ במפורש כי בצלם הא' עשה את האדם - בצלמנו כדמותנו...".

המסירה המיוחדת בלימוד שתי האדרות

מסירת לימוד האדרא היתה מיוחדת משאר פרקי הזוהר הקדוש, כמ"ש הרמ"ק (בביאורו אור יקר על ת"ז כרך א', עמ' טו ע"ב), וז"ל: "וחיבור הפרשיות מהזהר נתחבר דרך עראי, שהיו דורשים בשעת הפסקת תלמוד משנתם במשא ומתן הלכות התורה. אמנם, חיבור התקונים וחיבור רעיא מהימנא שיר השירים ופקודים ואדרות - היה ממש פנייתם מכל וכל לחבר בחיבור". ללמד, שעיקר תורת הסוד נמסרה דווקא בלימוד שתי האדרות.

משמעות התואר "אדרא"

בשם 'אדרא' - קראו אותו מן השמים, כמובא בזה"ק ח"ב (סא, ב), ואכריזו עלך זמין הוא רבי ייסא לסלקא רוחיה ולאתקשרא בחד אדרא קדישא, דזמינן חברייא לאתערא בארעא, והאם אתקיננו תלת כרסאן דקיימן לך ולחברך". כ"כ המקובל הריא"ז מרגליות זיע"א בהקדמת חיבורו אדר היקר על האדז"ק, ויקרים עוד דב"ק שכתב שם: "וב"ה זכיתי הרבה פעמים לראות מה נורא המקום הקדוש הזה ולהתפלל שם, והוא בדרך בין מירון לצפת, והוא סמוך ונראה קרוב למירון. אשרי עין ראתה מקום הקדוש ומקודש הזה".

ללשון "אדרא" מצאנו כמה וכמה פירושים:

א. לשון אסיפה או ישיבה - מפני אופן הלימוד שהיה, כאשר רשב"י אסף וכינס את תלמידיו אל מקום מיוחד ושם לימדם סתרי תורה. כ"כ בביאור מלין משם הרש"ב (בזה"ק פר' נשא דף קמ"ה ע"א על לשון 'מאידרא קדישא', אות א', מהדורת קרן חכמי בבל ח"ו): "פירוש, אסיפת קבוץ החכמים ללמוד באיזה מקום, שיהיה בבית או בין האילנות, נקרא אדרא, כמו ארוא"ו". ובמובן זה היא מלשון יוונית (וכן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א בהקד' בשם בנ"א על זח"ג דקמ"ח בשם הרש"ב).

ב. לשון אש מלהטת מסביב - מפני האש העליונה שהייתה מלהטת סביב רשב"י ותלמידיו בעת שהיו לומדים, והם יושבים בתוככי האש. כ"כ הרמ"ק (בביאורו אור יקר, תש"ק ח"ב, עמ' כט ע"א) בזה"ל: "לישנא דאידרא, כי בשדה היו, כמו שאמר 'יתבו ביני אילני'. וקראו 'אדרא' מפני שהיה האש מלהט סביבותם, והם בתוכו כיושבי חדר בהחבא". וכ"כ רשב"י באדז"ק (דף קלד ב, ודף רפז ב).

ג. לשון גורן - מפני צורת הישיבה של רשב"י ותלמידיו בעת לימודם, והם יושבים כחצי עיגול לפני רשב"י. כ"כ הרמ"ק עוד (כנ"ל) בזה"ל: "ואפשר היות לשון אדרא, גורן, כמו 'אדרי קיט', והענין שהיו יושבין כגורן עגולה, והיינו נמי 'עיצקא'. המקובל הריא"ז מרגליות זיע"א מבאר (בהקדמתו שם) כי ביאור גורן מלשון אדרא, נזכר בתרגום אונקלוס עה"ת (במדבר יח, כז), בפסוק כדגן מן הגורן, תרג' כעבורא מן אדרא. את עניין הישיבה באופן הזה של כחצי גורן עגולה, מבאר הריא"ז זיע"א מפני ש"כאן היו צריכין לישב בחבורת אהבה שלימה, כמ"ש רשב"י אנן בחביבותא תליא מילתא, היו צריכין לישב כחצי גורן עגולה, כמ"ש חולין (ה, א) וכו' כי גורן, היו יושבים בחבה וברעות ובאגודה אחת כסנהדרין וכו'".

ד. לשון חדר מיוחד ומקום קדוש - מפני המקום שבו ישבו רשב"י ותלמידיו בעת לימודם. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם) בשם מהרח"ו זיע"א, שכתב כן בביאורו דרך אמת באדרא רבא (קמא, ב). והיינו לשון אדרא קדישא כמ"ש באדז"ק (קלד, ב) בזה"ל: "אמר רבי שמעון, זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה, זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאנן יתבין בקדושה עלאה, אשא עלאה אסחר לך". ויובן, שקדושת המקום מוכחת מן האש העליונה שסבבה אותם בעת לימודם, וכמעשה האש בסנה שהשרה

קדושה במקום כמ"ש שם אדמת קדש הוא (וכ"כ עוד הריא"ז זצ"ל בשם החיד"א בהגהותיו על זח"ב דף קכ"ט).

ה. לשון קיום וחוזק לדורות - מפני מעלתו העליונה של רשב"י, ויחד עמו מעלת כל החבורא קדישא, שכל עסקם בתורת ח"ן היה להמשיך את אור הגאולה לדורות העתידיים בגמר הגלות. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ הגמ' בביצה (טו, א): ואר"י משום רבי אלעזר ברבי שמעון, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה', פירש רש"י שאדר לשון קיום וחוזק. אי נמי כשמיה, דאמרי אינשי מאי אדרא דקיימא לדרי דרין. והריא"ז זיע"א ביאר בטוב טעם ודעת את מהות העניין בזה"ל: "והנה רשב"י הקדוש הוא ראה מה שיהיה בסוף הדורות האחרונים קודם ביאת המשיח, והשתדל להאיר מזכות דורו הקדוש מאורם הקדושים לחשכת דרא דמשיחא. כמ"ש רשב"י בעצמו (זח"ב ט, א), זכו דרא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא. וז"ש כאן - באדז"ק - רשב"י, אתכנשו חברייא, היינו הכינו בהכנה דרבה לסודות התורה האלו. דבי אדרא, להמשיך אור תורתנו הקדושה לדרי דרין, שיתקיים עלמא בזכותנו עד דייתי מלכא משיחא לתקן העולם במלכות שמים. וכמ"ש (יזמא פז, א), אשריהם לצדיקים, לא דיין שהן זוכין, אלא שמזכין לבניהם ולבני בניהם עד סוף כל הדורות. ולפיכך, קרא רשב"י מקום הקדוש הזה אדרא, לקיימא זכותיהו לדרי דרין, עכל"ק.

ו. לשון כינוי לזיו השכינה - מפני אור השכינה שהיה שורה במקום בעת הלימוד. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ ספר לבנת הספיר פרשת וירא, שכתב בזה"ל: בי אדרא, ואני הבנתי רצה לומר הכנסו לראות בזיו השכינה כו', ונראה כי נקראת אדרא, מה גורן מזון לכולא ביה, אוף האי דרגא. ומה גורן עגולה, אף האי גלגלא. ומה גורן מוקפת אטדין, אוף האי דרגא לנטרא לה. ובלשון חז"ל נקראת פרד"ס על שכלול מכל מיני נטיעות, אוף כלה כלולה מהכל, עכ"ל.

ז. לשון עיגול - כינוי לתיקונים עליונים שרשב"י לימד. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ ספר קול ברמה דף ד', שכתב בזה"ל: והנה אדרא היא עגולה, וכן בכל מקום שמזכיר תיקון המתחיל מן הראש שהוא גולגלתא, כדוריות ועיגולא וכו'.

ולהבין עוד בין לשון "אדרא רבא" ל"אדרא זוטא"

הריא"ז מרגליות זיע"א כותב (שם) בשם ספר קול ברמה: "ונקרא רבא בכמות ובאיכות, כי ב"רבא" התחיל לפרש שרש כל תיקוני הפרצופים, ומה שקדם להם שהוא פרסא וכיוצא, עד פרצוף זו". ואדרא זו נכתבה בפרשת נשא את ראש, וראש היינו גולגלת כנודע. ו"האדרא זוטא" נאמרה לגלות אופן תיקון או"א שלא נזכרה באדרא רבא וכו'.

ועוד הביא: הרב קול ברמה מסיים, כי יש יתרון באד"ז מצד השומעין לבד דאזדמנו תמן, כי באדרא רבא נזדמן קוב"ה ורתיכו, ובאדרא זוטא נזדמן הקב"ה עם צדיקייא דבגנתא דעדן מה דלא אערעו באד"ר.

גם יש יתרון אחר, כי באדרא רבא דיבר רבי שמעון ע"ה וברשותו דברו כולם, ובאדרא זוטא דיבר רבי שמעון ע"ה לבד, וזכותו יגן בעדינו ויגאלינו בקרוב ע"י משיח צדקנו. ויקויים קרא שכתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ בעגלא ובזמן קריב אס"ו עכ"ל.

מקום לימוד האדרא

מקום הלימוד היה נקרא גם כן בית האדרא, כמ"ש מפורש בריש האדרא רבא בזה"ל: "אתכנשו חברייא לבי אדרא...". אמנם, מקום הלימוד של האד"ר היה שונה ממקום הלימוד של האדז"ק.

במעלת הלימוד בזוהר ובפרט במקום על ציונו הקדוש במירון, כותב המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו בזה"ל: "ומקום האדרא שמציין האר"י בימינו הוא כאשר נלך ממירון לצפת ונגיע לקבר רבי כרוספדאי והוא מקום הנקרא חניון עין זיתים. שם תכנס שמאלה ותמשיך בזה הכביש כמה עשרות מטרים ושם בצד ימין תמצא מקום כמו שני בתים עם ב' כיפות, וכתוב עליו מערת האדרא. וזכרוננו כאשר הייתי שם עם גדולי עולם.. אמר לנו מו"ר חכם סלמאן מוצפי זצוק"ל הנה המקום שקבורים פה אותם שנסתלקו באדרא רבא ועשינו שם לימודים ותפילות גדולות. ואמר לנו החכם, שאין זה איפה שמצויין מתחילת הדרך וכתוב שזה מערת האדרא אלא המקום האמיתי הוא כאן" (כ"כ בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כיס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל).

מקום לימוד האידרא רבא, נודע ממה שכותב מהרח"ו בשער הגלגולים (הקדמה ל) בזה"ל: "והנה בשדה ההוא שם מקום שנתקבצו שם לעשות האדרא ההוא, ורשב"י ע"ה ישב בחפירה ההיא הצפונית ששם קבור ר' יוסי הנזכר, ובחפירה הדרומית שם ישב ר' אבא, ובמקום האילן הנזכר שם ישב ר' אלעזר". **בשדה** ההוא שם - היינו כמבואר שם: "בלכתך מצפת דרך צפון לגוש חלב, יש שם נחל מים הנקרא כראל, ונ"ל שמימי ביריה ועין זיתון יורדים בנחל ההוא... בדרך הנזכר אחר שתעבור מן הכראל... בדרך הנזכר, אצל העומק ההוא שבו בור-אל-שיך, יש בו פרשת דרכים הולכים לצד צפון. האחד הימיני, הוא עומד לצד מזרח ההר ההוא, שבו כפר ברית"א. והשמאלי עולים בו לגוש חלב. והנה בדרך ימיני, כאשר תגיע במקום שנכנס בין ב' ההרים, הר אחד לימין, והר אחד של כפר בריתא לשמאל, תמנה כמו מאה אמות רחוק משם, ותמצא מישור אחד קטן, ובו אילני זיתים כמו עשרים אילנות, ושם יש חפירה אחת עמוקה לאורך הדרך עשויה מחמת מימי הגשמים היורדים דרך שם בימי החורף. ובתחילה עומד הדרך לצד ימין החפירה ההיא, ואח"כ נוטה הדרך ועובר באמצע החפירה ועומד הדרך לצד שמאל החפירה ההיא, ובאותו המקום ממש שנוטה הדרך הנזכר יש שם אילן זית א' ובשרשו כמו אצטבא של אבנים. והנה כנגד האילן לצד מזרח יש סלע אחד, ובו ב' חפירות וגם בקיעות, והנה בבקעה אשר לצפון הסלע ההוא, שם קבור רבי יוסי בר יעקב שנפטר בזמן האדרא רבא דנשא כנזכר שם - והנה בשדה ההוא שם מקום שנתקבצו שם לעשות האדרא ההוא..."

על זיהוי המקום כיום, כותב המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל במבוא לספר האדרות (שם אות ג'): "מקום חיבור האדרא רבא כפי המקובל היום, הוא קרוב למירון, על הכביש לכיוון צפת, בלכתך צפתה בצד שמאל יש סימון על גדר אבן, וכמה עשרות מטר מהכביש הוא המקום הנבחר הזה, כמ"ש רבנו מהרח"ו זי"ע בשער הגלגולים וכו'.

אולם, ראה מ"ש המקובל רבנו סלמן מוצאפי זצ"ל בספרו שפתי צדיק. שם באות קכו צויין בסוגריים (מערת האידרא), ונרשם שהוא 3' ק"מ לפני הפניה מצפת למירון, מערה בצל אילנות", ועוד נכתב "על פי העולם, זו המערה בה גילה הרשב" את האידרא. אמנם ע"פ שעה"ג בשם האר"י זלה"ה אין זה מקום האידרא. מה גם שלא היה מקומה במערה, ומקומה כמצוין לעיל [שם] סימן קי"ט. ושם נכתב כי ע"פ המסורת, זו המערה שייכת לרבי יוסי דמן יוקרת ומשפחתו.

ושם באות קי"ט נכתב: "מקום האידרא", וצויין "קמ' 1 מקבר רבי כרוספדאי האמורא, עם השביל במקום חציית השביל ע"י הנחל, בקיעות בסלע".

ובספר "קדמוננו - שיח מחמדי ארץ", ח"ב פרק י"ט אות ג', מדריך בפירוט רב אל המקום: "צומת מירון, נמצאת בהסתעפות כביש 89 עם כביש 866, כ-500 מ' צפונה מכביש הגישה לציון הרשב"י. (א) מצומת מירון פונים מזרחה בכביש 89 לכיוון צפת. לאחר 2,700 מ' לשמאל הכביש, בנין קטן עם גג מקומר ובו מערת כוכים, שם קבורים בנו ובתו, ויש אומרים אביו של רבי יוסי דמן יוקרת. צעדים ספורים לפני הבנין, פונה שמאלה דרך עפר באורך 750 מ' אל ציון אלקנה אבי שמואל הנביא ורבי בנאה האמורא... בהמשך הכביש לשמאלו בנוי קיר אבנים, אשר מאחוריו כוכי קבורה שנחפרו בעת הרחבת הכביש. (ב) כ-720 מ' משם מימין לכביש, שביל צר המוביל אל ציון רבי יוסי דמן יוקרת, הנמצא בחצר קטנה. (ג) לאחר כ-180 מ', בסוף הירידה, מסתעפת שמאלה דרך עפר. המקום נקרא בעבר "ביר אל שייך". לימין דרך זאת, במורד ההר, בין עצי יער, מדרגות העולות לבנין שעל מערת רבי כרוספדאי האמורא. בהמשך דרך העפר, לאחר כ-1,000 מ', סמוך לימין הדרך, בנין בעל שתי כיפות - שם מקום האידרא רבא, ומקום קבורת רבי יוסי בן יעקב...".

אבל מקום האידרא זוטא נודע מפורש בתחילת האדז"ק, כי הוא היה בביתו של רשב"י, כמ"ש בזה"ל: "תאנא ביהוה יומא דרבי שמעון בעא לאסתלקא מן עלמא, והוה מסדר מלוי, אתכנשו חבריא לבי רבי שמעון, והוה קמיה רבי אלעזר בריה, ורבי אבא ושאר חבריא, והוה מליא ביתא...". ומקום הבית מפורש בסיום של האדז"ק בזה"ל: "אתו טריקין ומארי תריסין דכפר צפרי, והוה בני מרונא צוחין בקטירין.. וכו' ע"ש, וברור, כי בית רשב"י היה במירון, ושם מנוחתו עדן בציון הקדוש במירון כמפורסם לכל.

תלמידי רשב"י שהשתתפו בלימוד האדרא

באדרא רבא - השתתפו כל מגין הלומדים המיוחדים, הנקראים בתואר ומעלה של "חבריא קדישא", החבורה הקדושה. והם הנקראים בתואר ומעלה

של המרכבה הקדושה, כמו שרשב"י גילה כי נשמת כולם היא מרכבה לכל העשר ספירות העליונות, ושורש נשמתם מהעשרה חסדים של או"א [אבא ואימא] שהתפשטו בז"א [בזעיר אנפין].

ואלו הם, וזה סדרם על פי שורש נשמתם באד"ר (דף קצו ע"ב): (1) רשב"י - מחדס דכתר דז"א, וגם מבחינת היסודות דאו"א המלוכשים בדעת דז"א שמהם יצאו החסדים של שורש תלמידיו. (2) רבי אלעזר בן רשב"י - מחדס דחכמה. (3) רבי אבא הסופר - מחדס דבינה. (4) רבי יהודה - מחדס דחסד. (5) רבי יוסי בר יעקב - מחדס דתפארת. (6) רבי יצחק - מחדס דגבורה. (7) רבי חזקיה בר רב - מחדס דנצח. (8) רבי חייא - מחדס דיסוד. (9) רבי יוסי - מחדס דמלכות. (10) ורבי ייסא - מחדס דהוד. ומכיוון שע"י לימוד זה שבאד"ר נעשה יחוד גדול לתיקון השכינה הקדושה והתעלות עצומה ויתירה בכל העולמות כולם, אזי התעלו שלושה חברים שלא היו מורגלים בכך בהתדבקותם בשכינה, ונפטרו במעמד הלימוד במיתת נשיקה, והם: רבי יוסי ברבי יעקב, רבי חזקיה ורבי ייסא (אד"ר דף קמד ע"ב).

ובאדז"ק - השתתפו רק שבעה, והם רשב"י וששת החברים, אשר נותרו בחיים לאחר לימוד האד"ר. כי ביום הזה שהיה רשב"י חולה, באו הרבה חכמים לבקרו, אבל בשעה שהתחיל בלימוד האדז"ק, יצאו כולם כי לא יכלו לסבול את האש העליונה שסבבה את מקומו של רשב"י. ומכולם נשארו רק הששה, וכמ"ש באדז"ק: "נפקו פלהו, ואשתארו: רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק...".

המשתתפים שהיו עוד נוכחים בעת הלימוד

נודע במה שגילה רשב"י בדברי קודשו בריש האדז"ק בזה"ל: "אמר רבי שמעון: כמה שניא שעתא דא [באדז"ק] מאדרא, דבאדרא [רבא] אדמן קודשא בריך הוא ורתיכו, והשתא הא קודשא בריך הוא הכא ואתי עם אנון צדיקא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקודשא בריך הוא כעי ביקריהון דצדיקא יתיר מיקרא דיליה...".

הנה מבואר, כי באד"ר - השתתף הקב"ה, עם מלאכי מרכבה וחלק מנשמות הצדיקים שנבחרו לבוא. ומבואר עוד באד"ר (דף קמד ע"ב), שאליהו הנביא גילה לרשב"י, כי שבעה ימים לפני שרשב"י דרש באד"ר נבחרו אלה המלאכים ונשמות הצדיקים המוזמנים לבוא.

ובאדז"ק - השתתף הקב"ה יחד עם השכינה הקדושה, וכן נשמות הצדיקים בגן עדן. ובאדז"ק נזכרו בפרט, נשמת רב המנונא סבא וסביבו נשמות שבעים זקנים כנגד שבעים הסנהדרין, וכן נשמת רבי פינחס בן יאיר (אדז"ק דף רפ"ח עמוד א').

סדר הלימוד של רשב"י עם החברים

רשב"י היה מוסר ומלמד סודות תורה, כאשר החברייא היו מסודרים לפניו, וכמ"ש באדז"ק: "וכף אסדרנא לכו: רבי אבא יכתוב, ואלעזר ברי ילעי,

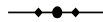
וּשְׁאָר חֲבָרִיא יִרְחֹשׁוֹן בְּלִבֵּיהוּ. רבי אלעזר בנו - היה ממונה לפשט, לבאר ולהסביר לפני התלמידים, ורבי אבא - היה הסופר הממונה לנסח את דברי הלימוד בכתב, כמבואר שם בהמשך האדז"ק.

מי דרש בלימוד באדרא

את עיקרי הלימוד בשתי האדרות דרש רשב"י לפני תלמידיו והמשתתפים במעמד, אך בעוד שבאד"ר - רשב"י נתן רשות לכל אחד מתלמידיו לומר את חלקו הנכון לו לפי שורש נשמתו בפרק תיקוני הדיקנא, הנה באדז"ק - רק רשב"י לבדו דרש.

זמן מסירת לימוד האידרא

זמן לימוד האד"ר לא נודע, אבל זמן לימוד האדז"ק נודע כמפורש, שהוא היה ביום הסתלקות נשמת רשב"י לגן עדנה.

פרק ג

גודל השעה לגלות סתרי התורה

באד"ר - רשב"י העיר את לב החברים, כי הכרח הוא לגלות וללמוד את סוד הפרצופים. כי אע"פ שהם עליונים מאוד בסוד כבשוננו של עולם - אך אעפ"כ, הנה "בְּתִיב" (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לִי הִפְרוּ תוֹרֶתְךָ. יוֹמִין זְעִירִין, וּמֵאֲרִי דְחוּבָא דְחִיק. פְּרוּזָא קֶאֱרִי כָּל יוֹמָא, וּמִחְצָדִי חֻקְלָא זְעִירִין אֵינוֹן. וְאֵינְהוּ בְּשׁוּלֵי פְרָמָא. לֹא אֲשַׁגְחוּ, וְלֹא יִדְעִין, לֹאֵן אֲתֵר אֲזִלִין כְּמָה דִּיאֹת. טַעַם הַהִכְרַח לַלְמוּד מְפּוּרֶשׁ כֵּאֵן, עַל יִסּוּד הַהִיתֵר הַנִּלְמַד מֵהַפְסוּק בַּתְּהִילִים, כִּי הִגִּיעַ הַשְּׁעָה ש"ע לַעֲשׂוֹת לֵה", וְע"כ "הִפְרוּ תוֹרֶתְךָ" לַגְלוֹת אֶת הָרָאוּי לֵהיִתּוֹ נִסְתֵּר. וּמִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁעָה צְרִיכָה וְדוּחֻקָּתָה, כִּמ"ש רַבִּי טְרַפּוֹן בַּאֲבוּת (ב, טו): "רַבִּי טְרַפּוֹן אָמַר, הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה, וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים, וְהַשֹּׁכֵר הִרְבָּה, וּבַעַל הַבֵּית דּוֹחֵק". כִּךְ מוֹנֵה רַשְׁב"י חֲמֵשׁ סִיבוֹת הַמְכַרִּיחוֹת בְּאוֹמְרוֹ: (1) יוֹמִין זְעִירִין - הֵינּוּ, חֵיִי הָאָדָם קְצָרִים, (2) וּמֵאֲרִי דְחוּבָא דְחִיק - הֵינּוּ, הֵיצ"ר דּוֹחֵק בָּאָדָם לִבְטֹלוֹ מֵעֵסֶק סוּדוֹת הַתּוֹרָה, (3) פְּרוּזָא קֶאֱרִי כָּל יוֹמָא - הֵינּוּ, הַכְּרוּז הָעֲלִיּוֹן שֶׁל מֵאֲמַר ה' שְׁצִיּוּהָ עַל הַתּוֹרָה יוֹצֵא בְּכָל וּמִזְהִיר עַל בִּיטוֹל הַתּוֹרָה כִּמ"ש בַּאֲבוּת פ"ו עַל בַּת-קוֹל הַיּוֹצֵאת בְּכָל מֵהָר חוֹרֵב וּמְכַרֵּז וְאוֹמֶרֶת "אֵוִי לָהֶם לִבְרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל הַתּוֹרָה", (4) וּמִחְצָדִי חֻקְלָא זְעִירִין אֵינוֹן - הֵינּוּ, כִּי מַעֲטִים הֵם הַצְדִּיקִים הַיּוֹדְעִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְהֵם הַבְּקִיָּאִים כִּמוֹ הָעוֹבֵד הַיּוֹדֵעַ לִקְצוֹר בְּשִׁדְהָ, וְהַרְמָז לְשִׁדְהָ הָעֲלִיּוֹן הַנֶּקֶד תַּפּוּחִין קְדִישִׁין הַרּוּמָז לְמַלְכוּת שְׁמִמְנָה נִשְׁפַּע אֹר עֲלִיּוֹן לַתַּחְתּוֹנִים, (5) וְאֵינְהוּ בְּשׁוּלֵי פְרָמָא. לֹא אֲשַׁגְחוּ, וְלֹא יִדְעִין, לֹאֵן אֲתֵר אֲזִלִין כְּמָה דִּיאֹת - הֵינּוּ, שְׁגֵם הַמַּעֲטִים הַיּוֹדְעִים בְּסוּד ה', עֲדִיין לֹא נִכְנְסוּ בְּעוֹמֶק הַסּוּדוֹת, וְהֵם רַק בַּתְּחִילָתָם, כִּמוֹ זֶה הָעוֹמֵד בְּשִׁיפּוּלֵי הַכֶּרֶם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לַהֲכִין יֶלֶךְ בַּתּוֹכְכֵי הַכֶּרֶם כִּמוֹ שְׁצָרִיךְ (וְע"ע בִּמ"ש הַרְמַח"ל בְּאֲדִיר בְּמֵרוֹם וְרַבִּי יְהוּדָא בִּי"ה בְּבִיאֹר מִימְרָא זו).

עם כל זה, עוד העיר רשב"י את לב החברים לידע כמה הלימוד גבוה ונעלה, והגילוי בו מבהיל מאוד נורא ונשגב, ועל כן "יְתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְכָה, וְאָמַר:

ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. כי מחד, "ווי אי גלינא" - שהרי מצד עצם הלימוד, הרי סודות אלו הם הקבועים במאמר הכתוב "וכבוד אלהים הסתר דבר". אך מאידך, "ווי אי לא גלינא" - וזה מצד החברים העוסקים בסודות התורה ומקיימים את העולם כולו בתלמודם, שלא ימצאו חסרים מפרקי סודות עליונים אלו (ע"ע בייה"ר שרבי יהודא כותב על זה "וזה הפירוש הוא כתוב בהדיא בזהר... וכו' ע"ש).

מול דברי רשב"י, היו החברים שותקים: "חברייה דהוה תמן אשתיקו". קם רבי אבא וחזק את הלימוד לחברים, על סמך הכתוב (תהלים כה) "סוד ה' ליראיו", והדגיש כי החברים הם יראי ה' וראויים הם שרשב"י יגלה להם את הלימוד בסודות התורה. ואכן, רשב"י שמח למענהו של רבי אבא, שבח את החברים ופתח ללמדם.

וכבר רשב"י גילה, כי יום פטירתו התארך הרבה מהרגיל בטבע, כי לא ניתנה רשות לשמש לשקוע עד שהוא השלים למסור דברי תורתו, וז"ל: "והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא". והרב בני יששכר לרבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א מאמרי חודש אייר מ"ג אות ו' כתב שזה הטעם למנהג ההילולא בל"ג בעומר להדליק מדורות. הובא בספר טעמי המנהגים אות תרו.

ועוד באדז"ק - רשב"י מדגיש את גודל השעה, וז"ל: "אמר רבי שמעון, הא השתא, שעתיא דרעותא הוא. ואנא בעינא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלגא קמי שכינתא. דלא יימרון, דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא, ועד כען טמירין הוו בלבאי למיעל בהו לעלמא דאתי".

הסיבה מבוארת, כי רשב"י רצה להיכנס לעוה"ב מבלי שיחסיר מלימוד סודות התורה בעודו בעוה"ז, וטעמו מבואר עמו: "למיעל בלא כסופא", כדי שייכנס לגן עדנו מבלי להתבייש.

וצ"ב מה בושה יש כאן?

רבי יהודא מביא בשם הרב אמת ליעקב שביאר בזה"ל "ואפשר דרצה לרמוז במ"ש בא"ז דף רצא ע"ב, דלא איעול בכיסופא לעלמא דאתי וכו'. שנודע, שעוה"ב היא בינה, שהיא אימא. וכדי שלא יעול בכיסופא לעוה"ב שלא גילה פרצופה, דהיינו או"א, משום הכי הוכרח לגלותם אז". (בייה"ר על אד"ר דף קלה ע"ב אות ט). ועוד טעם לשבח ביאר בזה מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, שרשב"י לרוב צדקותו תלה את העניין בעצמו ואמר "דלא איעול בכיסופא", אבל הכוונה היא לבינה עצמה, בחי' אמא, שהיא הייתה מתביישת בזה שרשב"י לא הזכירה בעוה"ז.

וע"ע באדז"ק דף רצ"ו ע"ב בלשון רשב"י: "כל אלין מלין סליקנא עד יומא דא דאתעטר בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי", וביאר מו"ר רבי יהודא זיע"א בייה"ר שם אות כ"ו בזה"ל: "והשתא אתגליין הכי, מרוב ענוותנותו אמר כן, כאילו הדברים מעצמם נתגלו".

האדרא רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד

בריש האדרות, רשב"י מבאר את מטרת הלימוד בכל אחת מהן.

באדרא רבא - רשב"י מבאר את עיקר מטרת הלימוד, כדי לעסוק בסודות התורה של עשר ספירות, כשהן לאחר התיקון כלולות בפרצופים: **"תנ"א, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֻבְרִיָּא, עַד אֵימַת נִיתִיב בְּקִיָּמָא דְּחַד סַמְכָא. כְּתִיב (תהלים קיט) עַתָּה לַעֲשׂוֹת לִּי הַפְּרוֹ תוֹרָתְךָ. יוֹמִין זַעֲרִין, וּמֵאֲרִי דְּחוּבָא דְּחִיק. פְּרוּזָא קֶאֱרִי כָּל יוֹמָא, וּמִחְצָדִי חֻקְלָא זַעֲרִין אֵינֹן. וְאֵינְהוּ בְּשׁוּלֵי פְּרָמָא. לֹא אֲשַׁנְחֹן, וְלֹא יִדְעִין, לֹאֹן אֶתֶר אֲזִלִּין כְּמָה דִּיאֹת. אֶתְפְּנִשׁוּ חֻבְרִיָּא לְבִי אֲדָרָא..."**

מבואר כנודע, כי סוד הנהגת הקב"ה המתגלה בעשר הספירות, יש בו שתי בחינות בעולם האצילות: בחינה אחת הידועה בראשונה קודם התיקון, והשנייה הידועה לאחר התיקון. בחינה ראשונה - הייתה בתחילה ב"חד סמכא", היינו בסדר כמו עמוד אחד מעילא לתתא כאשר הספירות סדורות זו על זו. אך אח"כ היה סוד השבירה, ולאחריה היה התיקון של התפשטות העשר ספירות בחמשה פרצופים, ובשלושה קוים, בהתלבשות הספירות זו בזו. כי יש חמש ספירות מרכזיות הכוללות במשמען את כל העשר ספירות, והן כחבת"ם: כתר חכמה בינה תפארת מלכות. ולאחר התיקון כל אחת מהספירות הללו התפשטה ונעשתה בקומה הרוחנית של פרצוף שלם. וכן גם עולם האצילות.

ומובן מדברי רשב"י, כי בתחילה היו רשב"י וחבריו עוסקים "בקיימא דחד סמכא", היינו בסוד הספירות הקדומות כאשר היו והתקיימו בעמוד אחד זו תחת זו, בלי התפשטות לפרצופים ובלי התלבשות זו בזו. ועתה באד"ר בא רשב"י להעיר לעסוק בסוד הספירות שלאחר התיקון, כשהן מתפשטות בחמשה פרצופים ומתלבשות זו בזו (וע"ע בענייניו בע"ח שער ההקדמות ובשער א' ענף ב').

ובאדרא זוטא - רשב"י מבאר את עיקר מטרת הלימוד, כדי להשלים את הלימוד שפתח בו באד"ר, באותם בחינות עליונות שלא אמרם אז ועתה יאמרם, ובעיקרם להשלים את פרק אבא-ואימא (או"א) במניין הפרצופים.

האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד

באד"ר - ניתנה רשות לרשב"י ותלמידיו לדרוש בסוד ההשתלשלות מאסב"ה דרך א"ק ועתיק וא"א עד לזו"ן, כפי סדר עמידתם לאחר התיקון בג' קוין של חח"ן, (כד)ת"י ובג"ה. ובזה דרש רשב"י על התפשטות העשר ספירות במצבם בחמשה פרצופים, והרחיב ביאור בעניין י"ג ת"ד (תיקוני הדיקנא) של א"א. עם זה, רשב"י מיעט בלימוד ת"ד של ז"א, ועוד יותר מיעט מלעסוק בפרצופי או"א.

באדז"ק - רשב"י השלים את חפצו לגלות גם את הלימוד בת"ד של ז"א, והרחיב לבאר הבחנות שבין א"א לז"א, ובעיקר השלים את הלימוד בפרצופי אבא ואמא.

פרק ד

עליית הנשמה

רשב"י מעיד באד"ז, כי הוא השתוקק כל ימיו לראות את יום הסתלקות ועליית נשמתו מפני גודל הסודות שיזכה לגלות, וגילויים יהיה עטרה גדולה לכבוד הקב"ה. ואלו דב"ק (רצא, ב):

האדנא. היום הזה [קודם ההסתלקות מהעולם הזה]: **אסהדנא עלי**. אני מעיד על עצמי: **דכל יומין דקאימנא**. שכל הימים שעמדתי [בחיי העולם הזה]: **תאיבנא**. הייתי משתוקק: **למחמי יומא דא**. לראות את [לזכות להגיע אל] היום הזה: **ולא סליק רעותי, בר האדנא**. ולא נשלם רצוני, רק היום הזה: **דהא**. שהרי: **בעטרא דא**. בעטרה זו [בגילוי סתרי תורה אלון]: **מתעטר האי יומא**. מתעטר זה היום: **והשתא**. ועתה [לפני ההסתלקות מן העולם הזה]: **בעינא לגלגא מלין**. רצוני לגלות דברים [סתרי תורה]: **קמיה דקדשא בריך הוא**. לפני הקב"ה: **דהא כלהו מתעטרן ברישיה**. שהרי כולם [כל אלו סתרי התורה] יהיו עטרות בראשו [של הקב"ה]: **והאי יומא**. ובזה היום: **לא יתרחק למיעל לדוכתיה**. לא יתרחק [השמש לא תמחר] לבוא למקומה [לשקוע]: **כיומא אחרא**. כמו ביום אחר: **דהא כל יומא דא ברשותי קימא**. שהרי כל היום הזה ברשותי נמצא: **והשתא שרינא לגלגא מלין**. ועתה אתחיל לגלות דברים: **בגין דלא אעול בכסופא לעלמא דאתי**. כדי שלא אבוא בבושה לעולם הבא:

רשב"י סיים את דברי קדשו באד"ז, בתיאור החסדים היורדים מא"א דרך או"א, ומתקבצים בנצח והוד של ז"א, הנקראים גם "צבאות ה'" ומכוונים לנשמות ישראל שהם יוצאות מנו"ה של ז"א. ואז, בחינת היסוד הקדוש של ז"א כולו לבן, כולו מלא ושופע רחמים - ולכן הוא נקרא חסד. וביחוד זו"ן, היסוד עם טיפת החסד שבו, נכנס לקדש הקדשים שהוא היסוד דנוק' כדי להמתיק את הגבורות שבה - וסיים רשב"י בראיה מן הכתוב בתהלים (קל"ג, ג): **"כִּי שָׁם צִוְּה יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם"**.

אחר כך, רבי אבא כתב והשלים את תיאור עליית הנשמה בשעת הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א. ואלו דב"ק:

אמר רבי אבא. לא סיים. לא גמר: **בוצינא קדישא**. המאור הקדוש [הוא רבי שמעון בר יוחאי]: **למימר חיים**. לומר 'חיים' [לומר בסיום הפסוק הנזכר את המלה 'חיים']: **עד דאשתכחו**. עד שהשתתקו: **מלוי**. דבריו [באומרו את המלים "את הברכה"]: **ואנא כתבנא**. ואני הכותב [הוא רבי אבא הממונה מרשב"י לכתוב את דברי קדשו]: **סברנא**. חשבתי: **למכתב טפי**. לכתוב יותר: **ולא שמענא**. ולא שמעתי [אבל לא שמעתי מרשב"י עוד]: **ולא זקיפנא רישאי**. ולא הרמתי את ראשי [לא הרמתי לראות למה פסק רשב"י מלדבר עוד]: **דנהורא**. כי האור [האור השורה במקום]: **הנה סגי**. היה גדול: **ולא הנה יכילנא**. ולא יכול: **לאסתכלא**. להסתכל [להביט אל המקום בו שכב רשב"י]: **אדהכי**. בתוך כך: **אזדעזענא**. הזדעזעתי: **שמענא קלא**. שמעתי קול: **דקארי ואמר**. שקורא ואומר [קול שמכריז]: (משלי ג, ב) **"אֲרֹךְ יָמִים וְשָׁנֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ"**: **שמענא**. שמעתי [אחרי קול הכרוז הזה שמעתי]: **קלא אחרא**. קול אחר [קול שני שמכריז ואומר]: (תהלים כא, ה) **"חַיִּים שָׁאֵל מִמֶּךָ נָתַתָּ לוֹ אֲרֹךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד"**:

רבי אבא מתאר, כי האש העליונה סבבה כל אותו היום בבית רשב"י בעת שלימד את האדז"ק, ועת עליית הנשמה הקדושה נסתרה מכולם כי לא יכלו להביט אל אור השכינה שהאיר בפני קדשו. רק לאחר הסתלקות האש ועליית הנשמה, זכו וראו את מראה פניו הקדושים. ואלו דב"ק:

כָּל הָהוּא יוֹמָא. כל אותו היום [הינו, יום ההסתלקות של רשב"י]: **לֹא אַפְסִיק.** לא הפסיק: **אֶשָׁא.** האש: **מִן בֵּיתָא.** מהבית [האש שסבבה את רשב"י, מהתחלת גילוי הסודות כאן באדרא]: **וְלֹא הָוָה.** ולא היה: **מָאן.** מי: **דְּמַטִּי.** שיגש: **לְגַבִּיהָ.** אליו [אל רשב"י, לראות מה אירע לו]: **דְּלֵא יְכִילוּ.** שלא יכלו [לגשת]: **דְּנִהוּרָא.** כי האור: **וְאֶשָׁא.** והאש: **הָוָה בְּסוֹחַרְנִיהָ.** היו מסבבים [את מקומו של רשב"י]: **כָּל הָהוּא יוֹמָא.** כל אותו היום: **נְפִילָנָא.** [ולכן] נפלנו: **עַל אֶרְעָא.** על הארץ: **וְגַעֲיָנָא.** וצעקנו [צעקו לפני ה' שיתן להם רשות להתקרב אל רשב"י]. **בְּתַר דְּאָזִיל אֶשָׁא.** אחרי שהלכה האש: **חֲמִינָא.** ראינו: **לְבוּצִינָא קְדִישָׁא קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים.** המאור הקדוש קדש קדשים [רשב"י]: **דְּאֶסְתָּלֵק מִן עֲלָמָא.** שהסתלק מן העולם: **אֶתְעַטָּף.** מעוטף [בטליתו]: **שְׂכִיב עַל יְמִינֶיהָ.** שכב על צד ימינו: **וְאַנְפוּי חִיכִין.** ופניו שוחקות:

הַמְשַׁךְ הַתִּיאֹר, מספר על המחלוקת שאירעה בין בני ציפורי לבני מירון לגבי מקום קבורת התנא קדישא רשב"י, אבל מיטת קדשו של רשב"י זיע"א התרוממה מעצמה ויצאה. והייתה האש העליונה של השכינה הקדושה מלהטת לפני האש, וכולם זכו לחזיון עליון של שמיעת הקול המזמין אותם לבוא להילולא דרבי שמעון. וכאשר נכנסה המיטה אל המערה, שמעו קול עליון מדבר כמוכא בזה"ל:

בְּתַר דְּנִפְק פּוֹרְיָא. לאחר שיצאה המיטה [מהחצר]: **הָוָה סָלִיק בְּאֹרֵא.** הייתה נישאת באור [מבואר, שהקב"ה עשה נס זה, על מנת למנוע את המחלוקת שכמעט פרצה בין בני מירון לבני ציפורי]: **וְאֶשָׁא.** והאש: **הָוָה לְהִיט קָמִיהָ.** היתה לוהטת לפניו [לפני מיטתו]: **שְׁמַעוּ קָלָא.** שמעו קול [קול עליון]: **עוֹלוּ וְאָתוּ.** הכנסו ובואו: **וְאֶתְכַנְשׁוּ.** והתקבצו: **לְהִילּוּלָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.** לשמחה של רבי שמעון: (ישעיה נז, ב) **"יָבֹא שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם".** כָּד עָאֵל. כאשר נכנסה [המיטה של רשב"י, ונכנסה מעצמה למקום הנכון לה]: **לְמַעַרְתָּא.** למערה [של מקום הקבורה]: **שְׁמַעוּ קָלָא בְּמַעַרְתָּא.** שמעו קול במערה [קול עליון]: **זֶה הָאִישׁ.** הוא רבי שמעון בר יוחאי: **מְרַעִישׁ הָאֶרֶץ.** שהרעיש את יושבי הארץ, כמעשה שעשה בעיר טבריה הנזכר בירושלמי שביעית פ"ט: **מְרַגִּז מַמְלָכוֹת.** שביטל את גזירות המלכות, כמעשה שעשה עם בן תמליון הנזכר במסכת מעילה דף יז ע"א: **כְּמָה פְּטָרִין.** הרבה מקטרגים: **בְּרַקִּיעָא.** בשמים: **מְשַׁתְּכִין.** משתתקים: **בְּיוֹמָא דִּין.** ביום הזה [של עליית נשמת רשב"י]: **בְּגִינָה.** בזכות: **דְּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי.** זה הוא רשב"י: **דְּמֵאֲרִיהָ.** שרבונו הקב"ה: **מְשַׁתַּבַּח בִּיהָ.** משתבח בו: **בְּכָל יוֹמָא.** בכל יום: **זִפְכָּא חוּלְקִיהָ.** אשרי חלקו: **לְעִילָא וְתַתָּא.** למעלה ולמטה [בגן עדן העליון, ובגן עדן התחתון]: **כְּמָה גְּנִיזִין עֲלָאִין.** הרבה אוצרות עליונים: **מְסַתְּמֵר לִיהָ.** שמורים לו: **עֲלִיהָ אֶתְמַר.** עליו נאמר: (דניאל יב) **"וְאֶתָּה לְךָ לִקְצֵן וְתִנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוֹרְלָךְ לִקְצֵן הַיָּמִין":** עכ"ל לשון האדרא זוטא קדישא.

תורתו מִגֵּן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ.

הוא יְמַלִּין טוֹב עֲלֵינוּ אֲדוֹנֵנוּ בֶּר יוֹחָאי:

פרק ה

שבחי האדרא

א. "ישמחו החכמים ויגילו הנבונים בהופעת אור עליון האדרא זוטא קדישא שחיבר התנא האלהי ע"ר ו'קדיש מ'ן שמיא נ'חית רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, ובו כלל כל העולמות והפרצופים העליונים וסגולתם גדולה לאין ערוך להתם כל פשע ולהמשיך השפע העליון ממקור העליון" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כ"ס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי צוק"ל).

ב. "שני האדריות הם כוללים כל חכמת האמת על סדר העולמות מראש ועד סוף" (רבי יהודה פתיה זיע"א בהקדמת הרב ליה"ר).

ג. "אם תרצה שתקובל תפילתך, בראש ובראשונה תקרא אדרא רבא ואדרא זוטא. ואם אין זמן, [תקרא] אדרא זוטא. כאשר תקרא האדרות, אתה גורם געגועים גדולים בעולמות העליונים, ויש יחוד גדול ע"י זה, ואז מה שתבקש יענו לך מן השמים" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כ"ס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי צוק"ל).

ד. "כידוע כל העץ חיים כלול ומושרש מהאדרות, ועצם ההגיה בו מביאה את האדם לשמחה ולרוח הקודש" (כ"כ האדמו"ר מהאלמין בית-שמש בהקדמה לספר האדרות המחולק לעמוד יומי לחודש או שנה).

ה. "האדרא, יראה שהיא כוללת כל הע"ח כולו, ויתגלו לו סודות גדולים, כי היא כוללת כל חכמת האמת על דרך העולמות מראש ועד סוף" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כ"ס).

שבחי ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא

ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא, שחיבר רבנו רבי יהודא פתיה, הוא הביאור העיקרי שמו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א ייסד בלימוד בבית המדרש. שבחי הביאור עצומים, והוא התקבל באהבה רבה אצל כל הבאים ללמוד באדרא.

אלו דברי השבח אשר נרשמו בנוסח שער מהדורא ראשונה בגדאד "שנת אדרא זוטא עם יין הרקח לפ"ק" בדפוס ח' עזרא ראובן דנגור ס"ט": "ינא דמנטרא. חמרא טבא. בו מולקט פירוש אדז"ק ואדרא רבא. מרישא לסיפא סובב ובא. פוקו וחזו צדיקים יעלוזו. שכל דברים הנעתקים כארריות הנ"ל. הם מיוסדים על פי האר"י ז"ל. ולא עבר בתוך אלו הפירושים. שום הקדמה מהמקובלים הראשונים אלא כולם הם מע"ח ומשמונה שיערים. גם כדי לזכות את הרבים. הצגנו הגהות ללשוניות האדריות מע"ח ושאר ספרים קדושים. כל דבר יבוא על מקומו בספר נכתבים. הרחמן ימהר לקבץ פזורים. מקצווי הארץ וים רחוקים. עוד תעבורנה הצאן. למעון מכון בראש ההרים אכ"ר".

ומורנו ורבנו עטרת ראשינו הראשון לציון הגאון הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א, כתב במבוא והסכמה למהדורה נדפסת חדשה בעיה"ק ירושלים ת"ו בארץ ישראל (ה'תשס"ב) בלש"ק כך:

"יתברך ה'בורא ו'שתבח ה'יוצר על שזכינו לראות את הספר היקר והחשוב 'יין הרקח', פירוש על האדרא רבא והאדרא זוטא להרשב"י זיע"א, היקר מפנינים וזהב שבא, אשר חברו הרב הגדול מעוז ומגדול, חכם הרזים הגדול בארזים, הגאון המופלא וכבוד ה' מלא, החסיד והצדיק המקובל האלהי כקש"ת ח"ר יהודה פתיה זצוק"ל זיע"א אשר מלא כל הארץ תהילתו והפיץ את תורתו, תורת אר"י במסתרים סיני ועוקר הרים, קדישא וחסידיא, דעבד הרבה יחודא, שעשה גדולי התיקונים יקרים מפנינים, תיקן נפש ורוח ונשמה וניקם כזוהר החמה, והכל עשה ביתר חכמה, ובצניעות של בת מלך פנימה. במעלות קדושים וטהורים עלה, ובשמים ספרו עליו תהילה. כן ספרו הנשמות שהיו מגולגלים בכל העולמות, הלוא הם כתובים במנחת יהודה הספר, להשביע כל נפש אמרי שפר. וידוע שהרב המחבר המקובל זצוק"ל היה עניו גדול עם כל בקיאותו בספרי הזוהר ובספרי האר"י הקדוש ומוהר"ח"ו, ואשר היה לו יד ושם גם בידיעת הנסתרות וברוחות מספרות. רבם של כל בני הגולה היה אחד מהענקים בתורת הסוד עוד בתקופתו שהיו ארזי הלבנון, רבנים גדולים וענקים, כגאון עוזנו ותפארתנו הגאון האדיר בעל ה'בן איש חי', אשר ממימיו אנו שותים ומבארותיו אנו דולים, אשר היה ראש גולת אריאל, והעריך מאוד את הרב המחבר וחבבו כאב את בן וכו' (עיין שם).

וחזרנו על הראשונות, הספר הנ"ל 'יין הרקח' שהוא פירוש ארוך ורחב על אדרא רבא ואדרא זוטא, ואשר ידוע שאם אדם מעיין בזוהר הקדוש אולי יכול להבין בו דברים נסתרים, אבל אדרא זוטא ואדרא רבא הנם כספר החתום עד היום, עד שבא הרב המחבר זצוק"ל ואנהיר לעינינו, וצלל במים אדירים והעלה מרגלית טובה ויקרה, כמו שהוא כתב בהקדמתו שכל הפירושים בנויים רק על 'עץ חיים' (וכן תיקן נוסחאות משובשות).

הרב זצ"ל נולד בשנת תרי"ט, והתחיל את חיבורו על אדרא רבא בשנת תרמ"ד והוא בגיל עשרים וחמש שנה בלבד. בי"ט באלול תרנ"א סיים את פירושו בכתב יד, והיה ספון בידו. ומתוך ענוה יתירה שהייתה בו לא רצה להדפיסו, אעפ"י שאביו זצ"ל דחק בו להדפיסו.

בכסלו תרס"ו התחיל את הפירוש על האדרא זוטא בירושלים, וסיימו בשנת תרס"ח. הספר הודפס במהדורה ראשונה בבגדד בשנת התרס"ט... [עיין שם בכל דברי קדשו מעשה נפלאות על רבנו המחבר רבי יהודה זיע"א]... מעלתו וקדושתו, מעשיו, חסידותו וגאונותו, שאמרו עליו בזמנו 'שר בית הזוהר', אשר כל רז לא אניס ליה.

יהי רצון שזכותו תעמוד ליוצאי חלציו ולכלל עם ישראל, שימשיך להתפלל בשמים על כללות עם ישראל להקים שכינתא מעפרא, ונזכה לביאת גואל צדק ולבנין בית המקדש במהרה בימנו אמן", עכ"ל.

כללי שיטת רבי יהודא בביאור יין הרקח

עיקר לימודו של רבנו רבי יהודא היה עם מו"ר אביו המקובל האלהי רבי משה פתיה זיע"א, כמ"ש בהקדמתו בזה"ל: "וכאשר גיליתי דעתי לפני מורי ורבי אבא מורי זצוק"ל משה בהסכמה עלה, ואמר לי תא ונהוי לחד, ונשנה שנינו ביחד, כי טובים השניים מן האחד. ותכף ומיד התחלתי לציין בגיליון את כל המקומות שנזכר פירושי האדריות בדברי הרב [האר"י] ז"ל. ואחר כך היינו לומדים ביחד...".

שיטת הביאור מבוארת בהקדמת רבי יהודא זיע"א, ולהקל ולכוון את הלומד נסכם אותה בסעיפים קצובים מתוך דברי קדשו:

א. ביאור יין רקח על האדרא מיוסד על דברי האר"י החי זיע"א, ההן בביאוריו לאדרות והן מכל ההקדמות המובאות בדברי קדשו בחיבוריו.

ב. "ללקט ליקוטי בתר ליקוטי ממה ששנה האר"י ז"ל בביאור האדרא רבא ואדרא זוטא ולספחם עם גוף האדריות עצמם, כדי שבדרך אגב שילמוד האדם דברי האדרא, עיניו יחזו איזה עניין הנחוץ לו לפי שעה, ובלבבו יבין סודם של דברים".

ג. "ולהיות כי הרב ז"ל דרכו בקדש לשנות ההקדמה במקום זה ולכפול אותה במקומות אחרים, לכן בכל דיבור הצבנו ציונים למראה מקום שנשנו שם, אבל ציון הבא אחרון הוא הנעתק בדברינו".

ד. "גם כדי להקל על המעיין, לא באנו בארוכה לפלפל בדברי הרב עצמו במקומות הנראים כסותרים זה את זה, רק במקומות מועטים המוכרחים לפירוש עניין הסוגיית ההיא. יען כי הקושיא היא מחוסר דעתנו, וסוף כל סוף דברי הרב ז"ל הם חיים וקיימים".

ה. "גם הזמין ה' לידינו כמה ספרים הנחוצים לפירוש האדריות, והם: ספר הגהות דרך אמת למהרח"ו ז"ל. וספר מפתח מאמרים לאדרא רבא וזוטא מהרב מקדש מלך שליקטם מדברי מהרח"ו ז"ל וקראם בשם הדרת מלך. וספר קול ברמה. וספר זוהר הרקיע למהר"ץ ז"ל. וספר יפה שעה ז"ל. וספר רוח דוד ז"ל. וספר עומר מן לרבי מנחם די לונזאנו ז"ל על אדרא זוטא. ועוד על אדרא זוטא מרבי יעקב מאראגי ז"ל [ונקרא "אמת ליעקב"]. שכל דבריהם הם נובעים מעץ חיים ומשמונה שערים. וכל מקום שלא נזכר בדברי הרב ז"ל לשון האדרא עצמה, רק שהרבנים הנז"ל הביאו הקדמה מהרב ז"ל ועליה ייסדו ובנו כוונת הרשב"י ז"ל, היינו מעתיקים את דברי המפרש היותר קרוב ופשוט לפי המשך וקישור הדברים זה בזה, ובסוף הדיבור רשמנו את שם המפרש ההוא, על כי ממנו יצאו אותם הדברים".

ו. "ולפעמים יזדמן, כי בהכרח נעתיק מקצת הפירוש ממפרש אחד, ומקצתו ממפרש אחר, ונעשה אותם לאחדים".

ז. "או שנעתיק מקצתם, ונשלים עליהם מדברי הרב ז"ל מהקדמה אחרת היותר קרובה לפי אותה סוגיא".

ח. "או שהמפרש קיצר במקום שהיה לו להאריך, והוצרכנו לבוא בהרחבה".

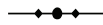
ט. "על כל אופנים הנז"ל, רשמנו בסוף הדיבור, 'עיין מפרש פלוני', להורות שאין זה לשונו ממש, אלא הוא רובו או מקצתו".

י. "ושאר הדיבורים שלא נרשם עליהם כלום, הם שנזכרו בדברי הרב עצמו על אותו הדיבור ממש, או הוא מה שפירשנו אכן כפי מה שחננו ה' לפי דעתנו הקצרה בדרך אפשר על פי הקדמת הרב ז"ל".

יא. "ובמקום שלא מצינו הקדמה מפורשת בדברי הרב ז"ל כפי אותה הסוגיא, פירשנו אותה לפי פשטיות המשך העניין ההוא בדרך אפשר".

יב. "ואם המעיין ברוחב שכלו, יפרש אותה באופן אחר היותר נאות, גם אכן מודינא ליה, ומינן ומיניה יתקלס עלאה".

יג. "וגם כדי לזכות את הרבים, תיקנו אגב אורחין את כל הטעויות שנפלו בעצם האדריות ע"פ גירסת הרב ז"ל, וע"פ הגהות דרך אמת למהרח"ו ז"ל, כל אחד על מקומו יבוא בשלום".

פרק ו

הליכות האדרא זוטא קדישא

א. הבא ללמוד באדרא יקדים לפתוח בתפילה, והיא תפילה שנהגו להתפלל בה לפני כל לימוד בפרקי הזוהר הקדוש, וזה נוסחה הידוע: "רבון העולמים ואדוני אדונים" (כדלקמן).

ונכון להוסיף עוד, מילי מרגלא אלו שלמדנו מפי מו"ר שליט"א הרב המקובל אברהם מרדכי יצחקי שליט"א הרב מפורת, לומר: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, ורחימו ודחילו, ליחדא שם אות יו"ד ואות ה"י באות וא"ו ואות ה"י ביחדא שלים (ה) בשם כל ישראל. לאקמא שכינתה מעפרא, לעילוי שכינת עוזנו אם הבנים שמחה, ובהדין ספרא ספר הזהר, יפקון ישראל מן גלותא ברחמי. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו פוננה עלינו. ומעשה ידינו פוננהו, ע"כ.

ובסיום הלימוד יאמר: ברוך ה' לעולם אמן ואמן: ימלך ה' לעולם אמן ואמן: ב. "וידעת היום והשבות אל לבבך". הלומד יכול דעתו טרם לימודו, ויכוון בדעתו שהוא זוכה עתה לעסוק בתורה הקדושה, ובא בסוד פרד"ס ביאוריה, ובפרט בחלק זה בו רשב"י גילה את יסודות הסודות בהאצלת חידוש העולם והנהגתו ע"י הקב"ה יתברך ויתעלה. ועיקר מטרת הלימוד תהיה לקיים מצוות עשה של תלמוד תורה שציונו הקב"ה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו באהבה. ובכלל מטרה זו, הוא לקיים בבחינת "וידעת" וגם להתקיים בבחינת "והשבות אל לבבך", היינו שהלימוד יאיר וישפיע על כל אורחות חיינו בכלל ובפרט.

ג. תנאי חובה לכל הבא ללמוד באדרא לדעת כי "כבוד אלוהים הסתר דבר". ואלו דב"ק שכותב מהרח"ו זיע"א משם האר"י זיע"א (בשעה"כ בתחילת דרוש י"ב דספירת

העומר) בזה"ל: "ולכן ראוי לכל בעל נפש הרואה הדברים האלו להסתירם בתכלית ההסתור. זולת הכלל הנודע בכל החכמה הזאת, כי כבוד אלקים הסתר דבר. ואין מקום להאריך בזה כי הדברים נודעים. וכל מה שיסתיר האדם הסודות מלגלותם למי שאינו ראוי, הוא משובח ומכובד בפמליה של מעלה. והעושה ההיפך מזה, מכניס עצמו בסכנה עצומה בעוה"ז, במיתת עצמו בהכרת חייו ובמיתת בניו הקטנים (ר"ל) נוסף על עונש נשמתו בגיהנם שאין קץ לעונשה...". ע"כ. ועל כן, ינהיג עצמו בסתר עליון, שלא להוציא הסוד ולא לגלותו באופן שאינו ראו ואינו נכון ע"פ הוראת חז"ל זיע"א. ובכל זה עוד למדו, שינהיג עמו בסתר, שלא לפרסם עצמו כמי שלומד בזה או כמי שנוהג כאחד הגדולים, כי במקום גדולים אל תעמוד, ולא יחשוב על עצמו לא בתואר ולא במעלה אלא יעבוד את ה' וזה עיקר עמלו לשם ה', וידע תמיד כי "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם".

ד. הבא ללמוד ידע נאמנה, כי חז"ל זיע"א הניחו הדרכה נכונה, כדי להיכנס כראוי ולעלות נכונה בדרכי ה', בתנאי הלימוד בחכמת הקבלה בכלל, ובלימוד האדרא בפרט. הנה מ"ש הרב המקובל רבי יהודה מאיר בן צמח גץ זצ"ל, ט"ו תנאים להקדמת הלימוד, שיעבוד האדם בהליכותיו, כדי להכין את עצמו כראוי, והם: (א) טהרת הגוף. (ב) שלום בית. (ג) אהבת ישראל. (ד) קדושת העיניים. (ה) דקדוקי מצוות. (ו) שמירה מכעס. (ז) צמצום אכילה. (ח) מעוט שינה. (ט) סדר עבודה. (י) שמירת הלשון. (יא) שמחה. (יב) יגיע כפיים. (יג) סדר לימוד. (יד) דבקות חברים. (טו) הצנע לכת. עוד קבלנו ששה תנאים להקפיד בהם, ממו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, והם ארבעה בר"ת סימן נשמ"ח ומשלימים ביסוד השמחה ודיבוק חברים: נ'שוי, ש'מירת הברית, מ'קוה טהרה, ח'צות לילה. ש'מחה, ד'יבוק חברים (ע"ע בכל זה במ"ש בספר מאיר אור לי ח"ה יוסף דעת, וכן בספר עמודי עולם חלק עמוד העבודה פ"כ).

אמנם, תנאים אלו הם הקדמות נכונות להדריך את הבא ללמוד לשעתו, וכל שכן כשהוא חפץ לקבוע את עצמו בלימוד תורת ח"ן. מכל מקום, זה הבא לקרוא באדרא ובכלל כדי להתקדש בקריאת הפרק, לא ימנע את עצמו מפני התנאים הללו, שעיקרם הוא לעבוד בהם באורחותיו ולא לעיכובא, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים ולישרים בלבותם.

ה. חובה על הבא ללמוד להאמין ולדעת היטב: כי הוא יתברך אחד ושמו אחד, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, לית מחשבה תפישא ביה כלל, ואין בו יתברך שום צורה ולא כינוי. ורק לשבר את האוזן בבחינת הכתוב מבשרי אחזה אלוה, נכתבו הדברים ברמז של כינוי וצורה. ורק משום שבצלם אלהים עשה את האדם שהוא נזר הבריאה, ע"כ לימדו לנו את סוד הנהגתו יתברך ויתעלה בגילוי רצונו במציאות בבנין גוף האדם. ולפיכך, כאשר יקרא על ספירות ופרצופים, ובהם כינויי אריך אנפין או אבא ואימא או ברא וברתא, וכן כשקורא על הדיקנא או רישא וגולגלתא ועיינין, ואוזן חוטם ופה - ידע שאין למעלה ח"ו שום צורה, ועל זה נאמר באזהרה רבה "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר". וכל זה איננו בהכרח מצד קוצר

שכלנו, כמ"ש רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "ומוכרח שירבה לעשות דמיונות וציורים ומשלים להסביר הענין לשכך את האוזן" (בן יהוידע חגיגה יא, ב). ורק מפני שחז"ל קדושי עליון התירו לנו, מורשים אנו בכך במעט הנדרש והכרחי להבנת הלימוד.

ו. יקרא גם כשאני מבין. כמ"ש החיד"א במורה באצבע א' אות מד: "לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר. ואף שיטעה בקריאתו. והוא תיקון גדול לנשמה... וכ"כ מהר"מ מקמאברין אור לישירים. והגר"ח פלאג'י נפש החיים מערכת הז' אות ד'.

ז. הנהגות זמני הלימוד. הלימוד באדז"ק נכון בכל זמן, ככל קביעת עתים ללימוד כל פרד"ס התורה, כמ"ש המקובל האלהי רבי אברהם אזולאי זיע"א בספרו אור החמה (על אדרא דמשכנא בזה"ק משפטים קכג, ב): "כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא, אתעטר בא רבי שמעון מגן עדן מעוטר כמלך בעטרותיו בראש, ויושב בגוון".

ועל כן, חז"ל למדונו הנהגות גם בקביעת זמני הלימוד, וכל אחד ייחד לו זמן נכון ומתאים. מהנהגות הלימוד, ללמוד בכל יום בכל זמן שיוכל, או בזמן אשמורת הבוקר, או לקבוע לימוד לפני כל תפילה, או בעת הלילה, ויש נוהגים לקבוע לימוד לפני השינה, וכן נהגו לקבוע בשבת, בימי השבועיים, בימי חודש אלול ועשיית, ויש שנהגו מט"ו באב ועד יוה"כ, ויש שנהגו בארבעים יום שמר"ח אלול ועד יוה"כ (ראה כל זה בהרחבה בספר עמודי עולם ח"א מ"ש בפרק כ"ב).

להלן זמנים כלליים הראויים ללימוד:

א) גדולה מעלת הלימוד ביום שבת קודש בפרט בכל עסק התורה, ובמיוחד בחלק הסוד של התורה כלימוד האדרא. ראה מ"ש מרן הרי"ח הטוב זיע"א בבא"ח ש"ב שמות בזה"ל: "כתבו המקובלים ז"ל, דגדול פועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול". וע"ע במ"ש המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א, ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו (בהקדמה לספר האד"ז מהד' כ"ס) בזה"ל: "ועוד אמר לי - מו"ר המקובל האלהי רבי יצחק כדורי זיע"א - כי כל שבת קודש היה גורס עם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר סלמאן אליהו זצוק"ל את כל האדרא רבא קדישא. והטעם הוא כי בשבת יש מעלה גדולה מאוד מאוד ללמוד תורת הסוד. ומי שבקי בעץ חיים, כאשר עובר על האדרא, יראה שהיא כוללת כל הע"ח כולו, ויתגלו לו סודות גדולים, כי היא כוללת כל חכמת האמת על דרך העולמות מראש ועד סוף. ולכן בכל שבת הייתי גורס לפניו את האדרא, והוא היה יודע אותה ע"פ, ומעביר כך כל העץ חיים. ואני הכותב, בטוח שמו"ר רבי יצחק זצ"ל בודאי גם הוא היה מעביר בזאת הגירסא כל העץ חיים, ורק בענווה ידבר".

ב) בלימוד חודשי או בלימוד שנתי. יש נוהגים לקבוע לימוד מסודר באדרא, ולהשלימה בחודש או בשנה, כמ"ש המקובל האלהי רבי אליהו מאני זיע"א בספרו כסא אליהו (שער ד). ומעשה גדול עושה האדמו"ר מאלמין שליט"א (בית-שמע), והדפיס את האדרות בסדר של עמוד יומי, בחלוקה לשלושים ימי

החודש, או בחלוקה לימי השנה. וכתוב שם בהקדמה בזה"ל: "ישמחו הלומדים ויעלזו הצדיקים הדבקים בתורת הרשב"י הקדוש, יריון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. בהגלות נגלות אור יקרות האדרות הקדושים בהוצאה נפלאה ומיוחדת מחלוק ל-30 יום, וכן ללמוד עמו יומי במשך שנה, ולסיים בהילולא ל"ג בעומר, אשר כידוע כל העץ חיים כלול ומושרש מהאדרות, ועצם ההגייה בו מביאה את האדם לשמחה ולרוח הקודש... מצווה גדולה לזכות את הרבים, ולפרסם ספרי הזוהר היומי".

ח. יש עוד זמנים נבחרים שהתקבלו במנהגי ישראל, שיש הנוהגים ללמוד בהם באדרא זוטא, ואלו הם:

(א) בהילולא בל"ג בעומר. נוהגים ביום ל"ג בעומר, יומא דהילולא של רשב"י זיע"א, ללמוד את האדרא זוטא (כ"כ הגאון הרב חיד"א במורה באצבע סימן ח' אות רכ"ג ובספרו טוב עין סימן ח"י, והובא בכה"ח סימן תצג סק"כז).

(ב) מר"ח אלול ועד יוה"כ. נוהגים ללמוד בארבעים היום שמר"ח אלול ועד מוצאי יוה"כ, להשלים את האדרא רבא והאדרא זוטא, כמ"ש רבי יהודה פתיה זיע"א בזה"ל: "ומה טוב ומה נעים אם יוכל לקבוע לו זמן מראש חודש אלול ואילך עד מוצאי יום הכיפורים, ללמוד בכל יום איזה דפים משני האדרות הנזכרות על הסדר מרישא לסופא" (בהקדמת רבי יהודא פתיה זיע"א ליה"ר). ומשמע, שכל כמה שהלומד יכול להספיק בכל יום מאלו הימים, וילמד אפילו בגירסא, מה טוב ומה נעים לו ויבורך מפי עליון.

(ג) ראש השנה ויום הכיפורים. יש נוהגים ללמוד באדרא כלילות ר"ה ויוה"כ, כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א (בהקדמת פירושו מתוך מדבש לאדרות). ורבי יהודא פתיה זיע"א (בהקדמתו לביאורו ייה"ר על האד"ק), וכן מרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א הביא עוד בהלכות חגים לר"ה, שיש נוהגים ללמוד באדרות ביום ר"ה, ביום ראשון של ר"ה לקרוא אד"ר וביום השני באד"ז, כי קדוש היום לאדוננו.

(ד) ליל הושענא רבא. ידוע בסדר הלימוד כלילה לאחר השלמת התיקון בספר דברים. כ"כ מרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א בהלכות חגים להו"ר, "ילמד בשמחה ובהתלהבות את הסדר המתוקן, ספר דברים, מדרש, אדרא זוטא" וכו'. וכ"כ הרב נתן שפירא בספרו טוב הארץ למנהגי ק"ק אשכנז.

(ה) ליל שביעי של פסח. כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א (בהקדמת פירושו מתוך מדבש לאדרות).

(ו) ליל שבועות. ידוע במעלת הלימוד כלילה הזה שהוא "עושה פרי למעלה וממשיך לנפש האדם קדושה וטהרה" (בא"ח ש"א במדבר ג'), ובסדר הלימוד לאחר השלמת התיקון בפסוקי תנ"ך, ללמוד באדרא רבא ובאדרא זוטא. וכותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בבא"ח (ש"א במדבר ד'): "סדר הלימוד כלילה הזו, תחילה תורה וכו' ואח"כ האד"ר וכו' ואם יש להם זמן ילמדו האד"ז גם כן. וכבר נודע מנהגו של רבנו חיד"א ז"ל ללמוד כלילה זו שתי האדרות מעומד, גם בעת זקנתו,

אשריו ואשרי חלקו". ובהלכות חגים למרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א הביא את דברי הבא"ח, והוסיף מספר כף אחת (שם כב, ב'), מי שהקדים ובא לביה"כ... יתחיל ללמוד את מנין המצוות להרמב"ם או את האדרא זוטא וכו' ע"ש.

ז) ברית יצחק. יש נוהגים ללמוד אדז"ק כליל הברית הנקרא ברית יצחק וביום הברית להמשיך נשמה עליונה וטהורה לתינוק.

ט. עוד מנהג מיוחד ללמוד באדרא זוטא בעת ביקור של תפילה בקברי צדיקים קדושי עליון אלו:

א) על מצבת קבורת רחל אמנו ע"ה - שלש פעמים בשנה, בין המיצרים, בחודש אלול ובעש"ת.

ב) על מצבת שמואל הנביא ע"ה - כליל ההילולא המקובל במסורת קדומה בישראל, שהוא יום כ"ח באייר (כ"כ המקובל האלהי רבי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א, בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות).

ג) על הציון הקדוש של רשב"י זיע"א - כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז (מהדורת כיס) בזה"ל: "ואמר לי מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל, כי כאשר תלך על קבר רשב"י זיע"א, אם תרצה שתקובל תפילתך, בראש ובראשונה תקרא אדרא רבא ואדרא זוטא. ואם אין זמן, [תקרא] אדרא זוטא. וכאשר תקרא האדרות, אתה גורם געגועים גדולים בעולמות העליונים, ויש יחוד גדול ע"י זה, ואז מה שתבקש יענו לך מן השמים".

י. מנהג ידוע גם ביום השנה לנפטרים (יארצייאט), ללמוד באדרא זוטא, ובפרט בפרק הסיום הפותח "אמר רבי אבא לא סיים בוצינא קדישא" וכו' (כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א, בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות).

המבוא הגדול להאדרא קדישא

מרבי שמעון בר יוחאי

[והוא הפתיחה להאדרא רבא]

תניא, אמר רבי שמעון לחברייא, עד אימת גיטיב בקיימא דחד סמכא. פתיב (תהלים קיט) עת לעשות ליהוה **להפרו** תורתך. יומין ועירין, ומארי דחובא דחיק. פרוזא קארי כל יומא, ומחצדי חקלא ועירין אינון. ואינהו בשולי (נ"א בשורי) פרמא. לא אשגחן, ולא ידעין, לאן אתר אזלין פמה דיאות. אתפנשו חברייא לבי אדרא, מלופשין שריין סיפי ורומחי בידיכון, אנדרון בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו. בדעתא. בחיזו. בדין. ברגלין (נ"א בחילא דידין ורגלין). אמלכו עליכון למאן (ס"א למלכא) דברשותיה חיי ומוזתא. למגור מלין דקשוט. מלין דקדישי עליונין צייתי להו, וחדאן למשמע להו, ולמנדע להו:

יטיב רבי שמעון ובקה, ואמר ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. חברייא דתנה תמן אשתיקו. קם רבי אבא ואמר ליה, אי גיחא קמיה דמור לגלאה, הא פתיב (תהלים כח) סוד יהוה **ליראוי**, והא חברייא אליו דחלין דקודשא בריך הוא אינון, וכבר עאלו באדרא דבי משפנא, מנחון עאלו, מנחון נפקו:

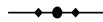
תאנא, אתמנו חברייא קמיה דרבי שמעון, ואשתכחו. רבי אלעזר בריה. ורבי אבא. ורבי יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ורבי יצחק. ורבי חזקיה בר רב. ורבי חייא. ורבי יוסי. ורבי ייסא. ודין יתבו לרבי שמעון, ואצבעו זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יטיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפיה. שווי ידיהו, ונסיב לון פתח ואמר (דברים כז) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש (דף קכ"ח ע"א) ושם בסתר וענו (ס"א כל העם) בלם ואמרו אמן:

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות ליהוה **אמאי** עת לעשות ליהוה **מא**. משום דהפרו תורתך. מאי הפרו

תוֹרַתְךָ, תּוֹרָה דְלַעֲיָלָא. דְּאִיהִי מִתְבַּטֵּלָא אִי לֹא יִתְעַבִּיד בְּתַקְנוּנֵי
(ס"א שמא) דָּא. וְלַעֲתִיק יוֹמִין אַתְמַר. בְּתִיב (דברים לג) אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל מִי
כְמוֹד. וּבְתִיב, (שמות טו) מִי כְמוֹד בְּאֵלִים יְהוָה: וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, אוֹתְבִיה קַמִּיה, וּלְרַבִּי אַבָּא מִסְטָרָא אַחְרָא,
וְאָמַר אֲנִן כָּלְלָא דְכוּלָּא. עַד הַשְׁתָּא אַתְתַּקְנוּ קַיִמִין. אֲשִׁיתִקוּ,
שְׁמַעִי קָלָא, וְאַרְבּוּבְתָן דָּא לְדָא נִקְשָׁן. מֵאִי קָלָא. קָלָא דְכְנוּפִיָּא
עֲלָאָה דְמִתְכַּנְפִּי:

חֲדַי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ שְׁמַעֲתִי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי.
(אמר) (קל"ח ע"ב) הָתָם יְאוּת הָזֶה לְמַהוּי דְחִיל. אֲנִן בְּחִיבּוּתָא
תְלִיָּא מִלְתָּא, דְּכְתִיב (דברים ו) וְאַהֲבַת אֵת יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ אֱלֹהֶיךָ, וּבְתִיב
(דברים ז) מֵאַהֲבַת יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ אֶתְכֶם, וּבְתִיב (מלאכי א) אַהֲבַתִּי אֶתְכֶם וְגו':

תפילה קודם הלימוד בספר הקבלה

קודם שיפתח בלימודו יאמר תפילה זו (הובאה בהקדמת ספר עץ-חיים):

רְבוֹן הָעוֹלָמִים (עתיקא קדישא). וְאַדּוּנֵי הָאֲדוּנִים (א"א). אַב הַרְחָמִים (אבא
עילאה) וְהַפְּלִיחוֹת (אימא עילאה). מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ
אֱלֹהֵינוּ (מוחין מא"א), וְאֱלֹהֵי (חב"ד) אֲבוֹתֵינוּ (חג"ת), בְּקִידָה, וּבְהַשְׁתַּחֲוּיָה,
שְׁקִרְבָּתָנוּ לְעִבּוּדְתָךְ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנִתַּת לָנוּ חֶלֶק בְּתוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה
וְהַטְהוֹרָה. מָה אֲנַחְנוּ, וּמָה חַיִּינוּ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל בְּזֶה.
עַל כֵּן, אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שְׁתַּמְחֹל, וְתַסְלַח, לְכֹל
חַטֹּאתֵינוּ, וְעוֹנוֹתֵינוּ, וּפְשָׁעֵינוּ. וְאַל יִהְיֶה עוֹנוֹתֵינוּ מְבַדִּילִים, בֵּינֵינוּ
לְבִינֶךָ. וְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתִּכִּין לִפְנֵינוּ לִירְאָתְךָ וְאַהֲבָתְךָ, וְתִקְשִׁיב אוֹזְנֶיךָ לְדַבְּרֵינוּ, וְתִפְתַּח לִפְנֵינוּ
בְּסוּדוֹת תּוֹרַתְךָ. וְיִהְיֶה לִימוּדֵינוּ זֶה, נַחַת רוּחַ לְפָנֵינוּ כְּסֹא כְבוֹדְךָ, בְּרִיחַ
הַנִּיחֹת. וְתַאֲצִיל עֲלֵינוּ, אוֹר מְקוֹרוֹת נְשָׁמָתָנוּ, בְּכֹל נְשָׁמוֹתֵהֶם, וּבְכֹל
בְּחִינוֹתֵהֶם. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוֹצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְדוּשִׁים, אֲשֶׁר עַל יָדָם גִּילִית
דְּבִרְיָךְ אֱלֹה בְּעוֹלָם. וּבְזָכוֹתָם, תֵּאִיר עֵינֵינוּ בְּמָה שְׁאֲנוּ לוֹמְדִים.
כְּמֹאמַר נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ.

וּשְׁמַע תְּפִלָּתְנוּ לְמַעַן הָשֵׁם הַקָּדוֹשׁ (לא להגיד אותו בפה אלא רק לחשוב אותו במחשבה: "אראריתא"*) כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת כָּל פֶּה. בְּרוּךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה: יְהִי לְרַצוֹן אִמְרֵי כִּי וְהִגִּינוּ לְכִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה ַּלְּפָנֶיךָ צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

לְשֵׁם יְחִוד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיה (וּ"ן יֵאֱחָדוּנָה"), בְּדַחֲלֵנוּ וּרְחִימוּנוּ (יֵאֱחָדוּנָה"), וּרְחִימוּנוּ וְדַחֲלֵנוּ (אֵיחָד־הִיחָד"). לִיחְדָּא שֵׁם יוֹ"ד ה"י (או"א) בּוֹא"ו ה"י (וּ"ן) [ע"י שפּע הא"ס המשפיע בהם ומיחדם] בְּיִחְדָּא שְׁלֹם (יח"ה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלֹאֲקָמָא שְׂכִינְתָא מַעְפָּרָא. הֲרִינִי לוֹמֵד בְּסִפְרָא קַבָּלָה [....] (שהוא כנגד ת"ת דז"א בעולם האצילות, שבו שם מ"ה כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לעשות מרכבה). וְיְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה ַּלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּנְּבֹךְ רוּחֵנוּ וְנַפְשֵׁנוּ. שִׁיחֵי רְאוּיִים לְעוֹרֵר מִיּוֹן תַּתְּאִין, עַל יְדֵי קְרִיאַת סֵפֶר הַקַּבָּלָה הַזֶּה. וְיְהִי גַעַם אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵה: בְּרוּךְ יְהוָה ַּלְּעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. נִצַּח. סְלָה. וְעַד:

רְבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְנַלָּה עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא, וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעֲיָא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפָּרָא מְלִין בְּפּוּמָנָא. וְלִקְיָמָא בְּנָא מְקָרָא שְׂכָתוֹב "וְאֶנּוּכִי אֶהְיָה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֹּר". וְלֹא נִיעוּל בְּכִסּוּפָא קַדְמָךְ. וְנִזְכָּה לְשִׁמוּעַ רְזוּן עֲלָאִין דְּאוֹרֵייתָא, מְפּוּמָא דְּרִישָׁא דְּמִתִּיבְתָּא עִילָאָה. אָמֵן, כֵּן יְהִי רַצוֹן, אָמֵן סְלָה.

כִּי יְהוָה ַּלְּפָנֶיךָ יִתֵּן חֲכָמָה, מִפּוּי דַּעַת וְתְּבֻנָּה: לְאַקְמָא שְׂכִינְתִּיה מַעְפָּרָא, לְעִילּוֹי שְׂכִינַת עוֹזְנָה, אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה. וּבְהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא הַזֶּה, יִפְקֹן עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי מְחִירָה בְּיַמֵּינוּ: אָמֵן. כֵּן יְהִי רַצוֹן:

* "אראריתא". נזכר משם רב חמאי גאון זיע"א שכתב, כי שם קדוש זה הוא גושפנקא דחתים עליה מלכא. ומהרר"ו זיע"א כותב בהק' שעה"כ (א, א), מצאתי כתוב בשם המקובלים שהאומר שם זה הקדוש בשומע תפלה שאין תפלתו חוזרת... כי פירושו ר"ת א' אחד ר' ראש א' אחדותו ר' ראש, ל' אחד ת' מורתו א' אחד (ובע"ח ח"ב שער פנימיות וחיצוניות דרוש יג כותב דשם זה הוא שם תחתון מאוד הרומוז אל הכתר. ובמהדורת רבי יהודה פתאי זיע"א מובא כי כי יוצא מתיבת בראשית ברא כמבואר שם ע"ש).

שער

האדרא זוטא קדישא

נוסח המקור השלם
עם תרגום המילים וביאור קל

לתועלת הלומד והמעייין

נוסח האדרא:

מדוייק היטב על פי הנוסחא שתיקן רבנו רבי יהודא פתיא זיע"א, הן בנוסח והן בניקוד המלים. ובהקפדה על עיצוב האות למען ירוץ הלומד בקריאתו ולמען שיהיו התרגום והביאור הקל בהירים ונהירים.

ציון עמודי הספר:

צויינו בצד כמקורם בסדר הזוהר הקדוש, וכבקשת רבי יהודא זיע"א בדברי הקדמתו. ולמטה בתרגום וביאור צויינו בסימן כוכבית *.

כותרות הפסקאות:

יסודן בראשי הפרקים שכתב המקובל האלהי רבי שמואל ויטאל בנו של מהרח"ו זיע"א, כמובא בספר מאמרי רשב"י. ולתועלת הקוראים עוד השלמנו מעט הקדמות מדברי המפרשים וכותרות במקום שנצרך, והם בכתב קטן מצורת הכותרות הרגילות.

הפסקאות מחולקות באופן כזה:

מלה פותחת גדולה ומודגשת ומרווחת - לפי החלוקה במהדורת האדרא עם ביאור יין הרקח, שהיא חלוקה כללית.
מלה פותחת מודגשת - לפי החלוקה המפורטת במהדורת פירוש המקובל הרב אשלג זיע"א בעל הסולם.
מלה פותחת בגודל רגיל - לפי החלוקה במהדורת המקובל הרב דניאל פריש זיע"א בביאורו מתוק מדבש, שהיא חלוקה מפורטת יותר.

שילוב כוונות שמות הקדש:

הובא בנוסח האדרא כל אחד במקום קדשו.

תרגום המלים וביאור קל:

מובא בחלק התחתון של הדף, בשילוב הנוסח המלא של האדרא, למען ירוץ בו הלומד בקריאה רהוטה והבנה יסודית.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל:

הובא בתחתית העמוד, שימצא הלומד כל פסוק הנזכר באדרא במקורו השלם במקרא.

פרק משלים לתחילת
אָדראַ זוטא קדישא

דף נ"ט ע"ב ☆ **תַּנּוּ רַבֵּנוּ: בְּשַׁחֲלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, עָאֵלוּ לְקַמְיָה,**
רַבִּי פִּנְחָס, וְרַבִּי חֲזִי, וְרַבִּי אָבָא. אָמְרוּ לֵיהּ: מָאן
קִימָא דְעֵלְמָא, שָׁכִיב? אָמַר לוֹן: לֹא בִּי דִינָא דְלַעֲיָלָא מְעִינִין
בְּדִינָאי, דִּהָא אָנָּא חֲזִי, דְּלִית אָנָּא מְתִיחֵיב לְמִלְאָכָא וּלְדִינָא
דְּלַעֲיָלָא. דְּאָנָּא, לֹא בְּשַׁאֲרַ בְּנֵי נָשָׂא.

אָלֵא, הָאִי דִינָא דִּילִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינִיָּה, וְלֹא בִּי דִינִיָּה.
וְהִינוּ דְּאָמַר דּוֹד בְּבַעוּתִיָּה קַמְיָה: "שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים
וְרִיבָה רִיבִי" [א]. וְכֵן שְׁלֵמָה אָמַר: "לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ" [ב]. הוּא
בְּלַחֲדוּי, וְלֹא אַחֲרָא.

אָדראַ זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"כשחלה רבי שמעון בר יוחאי", והוא פרק מקדים בעניינו לאדרא זוטא קדישא
* תַּנּוּ רַבֵּנוּ - שְׁנוּ חֲכָמִים: בְּשַׁחֲלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, עָאֵלוּ לְקַמְיָה - באו לפנינו
[לבקרו], רַבִּי פִּנְחָס, וְרַבִּי חֲזִי, וְרַבִּי אָבָא. אָמְרוּ לֵיהּ - אמרו לו [בתמיהה]:
מָאן קִימָא דְעֵלְמָא - מי שבזכותו מתקיים העולם, שָׁכִיב - שוכב [חולה]? אָמַר לוֹן
- אמר להם: לֹא בִּי דִינָא דְלַעֲיָלָא - לא בית הדין של מעלה מְעִינִין בְּדִינָאי - מעינים
בדין שלי, דִּהָא אָנָּא חֲזִי - שהרי אני רואה [ברוח הקדש], דְּלִית אָנָּא מְתִיחֵיב
לְמִלְאָכָא - שאין אני ניתן למלאך וּלְדִינָא דְלַעֲיָלָא - [ולא] לדיין של מעלה.
דְּאָנָּא - [מפני] שאני, לֹא בְּשַׁאֲרַ בְּנֵי נָשָׂא - לא כמו שאר בני אדם.
אָלֵא, הָאִי דִינָא דִּילִי - אלא, זה הדין שלי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינִיָּה - הקב"ה דן
אותו, וְלֹא בִּי דִינִיָּה - ולא בית דינו. וְהִינוּ דְּאָמַר - וזה מה שאומר דּוֹד בְּבַעוּתִיָּה
קַמְיָה - דוד בתפילתו לפניו [לפני ה']: **"שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי". וְכֵן שְׁלֵמָה**
אָמַר - וכן שלמה אומר: "לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ". הוּא בְּלַחֲדוּי, וְלֹא אַחֲרָא - הוא [ה']
יתברך לבדו, ולא אחר.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(א) תהילים מג, א. שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מגוי לא חסיד מאיש מִדְּמָה וְעוֹלָה תַּפְלִטְנִי: (ב) מלכים-א ח, נט. וְהִינוּ דְּבָרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְחַנְּנִנִי לִפְנֵי ה' קְרִיבִים אֵל ה' אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפֵּט עָמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ:

דְּהָא תַנֵּן: כְּשֶׁאָדָם שָׁכִיב, בִּי דִינָא דְלַעֲיָלָא מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוּי. אֵית מִנְהוֹן, נוֹטִין לְכַף זְכוּת, דְּאֶחָזֵן זְכוּתִיה דְּכַר נָש. וְאֵית מִנְהוֹן, דְּנוֹטִין לְכַף חוּבָא, דְּאֶחָזֵן חוּבִיה דְּכַר נָש. וְלֹא נִפִּיק אֲנִישׁ מִדִּינָא, כְּמָה דְּהוּא בְּעִי.

אָבֵל, מָאן דְּדָאִין מַלְכָא עֲלָא, דְּשִׁלִּיט עַל כָּלָא, הוּא טָב. וְלֹא יָכִיל לְמַהוּי לִיה לְאֲנִישׁ בְּהָהוּא דִּינָא, כַּר טָב. מָאִי טַעְמָא? דְּהָא תַנֵּן: מְכִילוּי דְּמַלְכָא עֲלָא, נָטוּ לְזְכוּתָא תְּדִיר. וְהוּא כּוּלִּיה צַד דְּרַחֲמָנוּתָא, וּבִידוּי לְשַׁבְּקָא חֲטָאִין וְחוּבִין. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב: "כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּנָּרָא"^[2]. "עֲמָךְ הַסְּלִיחָה", וְלֹא עִם אַחֵר.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּהָא תַנֵּן - שהרי למדנו: כְּשֶׁאָדָם שָׁכִיב - כשהאדם חולה, בִּי דִינָא דְלַעֲיָלָא - בית הדין של מעלה מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוּי - מסתכלים בדינו. אֵית מִנְהוֹן - יש מהם, נוֹטִין לְכַף זְכוּת - נוטים לכף זכות, דְּאֶחָזֵן - שמראים זְכוּתִיה דְּכַר נָש - זכותו של אדם. וְאֵית מִנְהוֹן - ויש מהם, דְּנוֹטִין לְכַף חוּבָא - שנוטים לכף חובה, דְּאֶחָזֵן - שמראים חוּבִיה דְּכַר נָש - חובו של אדם. וְלֹא נִפִּיק אֲנִישׁ - ולא יוצא אדם מִדִּינָא - מהדין, כְּמָה דְּהוּא בְּעִי - כמו שהוא רוצה.

אָבֵל, מָאן דְּדָאִין - אבל, מי שדן [אותו] מַלְכָא עֲלָא - המלך העליון, דְּשִׁלִּיט עַל כָּלָא - השולט על הכל, הוּא טָב - הוא [הדין], טוב. וְלֹא יָכִיל לְמַהוּי - ולא יכול להיות לִיה לְאֲנִישׁ - לו לאדם בְּהָהוּא דִּינָא - באותו הדין, כַּר טָב - רק טוב. מָאִי טַעְמָא - מה הטעם? דְּהָא תַנֵּן - שהרי למדנו: מְכִילוּי - מידותיו דְּמַלְכָא עֲלָא - של המלך העליון, נָטוּ - נוטות לְזְכוּתָא תְּדִיר - לזכות תמיד. וְהוּא כּוּלִּיה - והוא כולו צַד דְּרַחֲמָנוּתָא - צד הרחמים, וּבִידוּי - ובידו [של המלך העליון] לְשַׁבְּקָא - לסלוח חֲטָאִין וְחוּבִין - [על] חטאים ועוונות. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב - זה הוא שכתוב: "כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּנָּרָא". "עֲמָךְ הַסְּלִיחָה", וְלֹא עִם אַחֵר - [מפרש] "עמך הסליחה", ולא עם אחר.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ג) תהלים קל, ד. כי עמך הסליחה, לְמַעַן תִּנָּרָא:

ובגין כך, בעינא קמיה, דהוא יהא דאין דינאי, ואנא
איעול תליסר אבבי לעלמא דאתי. ועוד, דלא אעברו לון,
בר אבהתא. ולא יהא מאן דימחי בידי, דלא אתבע
רשותא מנהון.

אמר רבי שמעון מלה, וחמו בי מרעיה דלא הוה תמן. תוהו,
ולא יכיל חד מנהון למללא מפומיה, מדחילו רבא דהות
עליהון. עד דהוו יתבין, סליק לון ריחי דבוסמין סגיאין, וכל
חד אתישב. עד דחמו לרבי שמעון, ונהו ממלל, ולא הוו
חמאן אחרא, בר מניה.

לבתר עדן, אמר לון רבי שמעון: חמיתון מדי? אמר ליה
רבי פינחס: לא. אלא, בולנא תוהנא, על דלא חמינא לך

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ובגין כך - ומשום כך, בעינא קמיה - בקשתי לפניו, דהוא יהא - שהוא יהיה דאין
דינאי - דן את דיני, ואנא איעול - ואני איכנס תליסר אבבי - שלושה עשר פתחים
לעלמא דאתי - לעולם הבא. ועוד, דלא אעברו לון - ועוד, שלא עברו אותם [את
הפתחים], בר אבהתא - רק האבות. ולא יהא - ולא יהיה מאן דימחי בידי - מי שיעכב
בידי, דלא אתבע - שלא אבקש רשותא מנהון - רשות מהם.

אמר רבי שמעון מלה - אמר רבי שמעון דיבור, וחמו - וראו [העומדים על יד מיטתו]
בי מרעיה - מקום [מיטת] חוליו דלא הוה תמן - שלא היה שם [רבי שמעון].
תוהו - תמהו, ולא יכיל - ולא יכל חד מנהון - [אפילו] אחד מהם למללא
מפומיה - לדבר [להוציא דיבור] מפיו, מדחילו רבא - מיראה גדולה דהות
עליהון - שהייתה עליהם. עד דהוו יתבין - בעוד שהיו יושבים, סליק לון ריחי - עלו
להם ריחות דבוסמין סגיאין - של בשמים רבים, וכל חד אתישב - וכל אחד ישב. עד
דחמו לרבי שמעון - עד שראו את רבי שמעון, ונהו ממלל - והיה מדבר [עם מי
שהוא נעלם], ולא הוו חמאן אחרא - ולא היו רואים אחר, בר מניה - חוץ ממנו.

לבתר עדן - לאחר זמן, אמר לון רבי שמעון - אמר להם רבי שמעון:
חמיתון מדי - ראיתם משהו? אמר ליה רבי פינחס: לא - אמר לו רבי פינחס,
לא. אלא, בולנא תוהנא - אלא כולנו תמהנו, על דלא חמינא לך - על

בְּבִי מְרַעַךְ זְמַן רַב. וְכֵד חֲמִינָא לָךְ, סְלִיק לָן רִיחֵי דְבוֹסְמִין
דְּגִנְתָּא דְּעֵדָן. וְשִׁמְעֵנָא קָלָא מְמַלֵּל, וְלֹא יִדְעֵנָא מָאן
מְמַלִּיל עִמָּךְ.

אָמַר לָהּ: וְלֹא שְׁמַעְתּוֹן מְלָה אַחֲרָא, בְּרַ מְדִידִי? אָמְרוּ: לֹא.
אָמַר לוֹן: לִית אַתּוֹן חֲזִין לְמַחְמִי סָבַר אַפִּין דְּעֵתִיק יוֹמִין.

אָמַר לוֹן: אֵימָא לָכוּ מְלָה. תְּוַהֲנָא עַל רַבִּי פִּנְחָס, דְּלֹא
חֲמָא. דְּאֵנָּא חֲמִית לִיה בְּעֵן, בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי, לְתַתָּא מְנִיָּה
דְּאֵלְעֶזֶר בְּרִי.

וּבְעֵן, שְׁדָרוּ בְּדִילִי מְלַעֲיָלָא, וְאַחֲזוֹן לִי אֶתֶר צְדִיקָא לְעֵלְמָא
דְּאֵתִי. וְלֹא אֶתִּישָׁר בְּלָבָאֵי דּוּכְתָּא, בְּרַ עִם אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי.
וּבְרִירְנָא דּוּכְתָּאֵי וְאַתְמְנִי, וְאַתּוּ עִמִּי תֵּלֶת מָאָה נְשָׁמִי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שלא ראינו אותך בְּבִי מְרַעַךְ - במישת חוליך זְמַן רַב - זמן רב. וְכֵד חֲמִינָא
לָךְ - וכאשר ראינו אותך, סְלִיק לָן - עלו לנו רִיחֵי דְבוֹסְמִין - ריחות של בשמים
דְּגִנְתָּא דְּעֵדָן - של גן עדן. וְשִׁמְעֵנָא קָלָא מְמַלֵּל - ושמענו קול מדבר, וְלֹא
יִדְעֵנָא - ולא ידענו מָאן מְמַלִּיל עִמָּךְ - מי מדבר אתך.

אָמַר לָהּ - אמר להם [בשאלה]: וְלֹא שְׁמַעְתּוֹן - ולא שמעתם מְלָה אַחֲרָא - דיבור
אחר, בְּרַ מְדִידִי - חוץ מ[הדיבור] שלי? אָמְרוּ: לֹא - אמרו, לֹא. אָמַר לוֹן - אמר להם:
לִית אַתּוֹן חֲזִין - אין אתם ראויים לְמַחְמִי - לראות סָבַר אַפִּין - סבר הפנים [היינו,
גילויי אלהי עליון] דְּעֵתִיק יוֹמִין - של עתיק יומין.

אָמַר לוֹן - אמר להם: אֵימָא לָכוּ מְלָה - אומר לכם דבר. תְּוַהֲנָא - תמה אני על רַבִּי
פִּנְחָס, דְּלֹא חֲמָא - על רבי פנחס שלא ראה. דְּאֵנָּא חֲמִית לִיה בְּעֵן - שאני ראיתי
אותו [את מקומו] כעת, בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי - בעולם הבא, לְתַתָּא מְנִיָּה דְּאֵלְעֶזֶר בְּרִי - למטה
[ממקומו של] אלעזר בני.

וּבְעֵן - ועתה, שְׁדָרוּ בְּדִילִי - שלחו בשבילי מְלַעֲיָלָא - מלמעלה, וְאַחֲזוֹן לִי - והראו
לִי אֶתֶר צְדִיקָא - מקום הצדיקים לְעֵלְמָא דְּאֵתִי - לעולם הבא. וְלֹא אֶתִּישָׁר
בְּלָבָאֵי - ולא היה ישר בלבי דּוּכְתָּא - המקום, בְּרַ עִם אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי - אלא עם אחיה
השילוני. וּבְרִירְנָא דּוּכְתָּאֵי - וביררתי את מקומי וְאַתְמְנִי - ובחרתי [בו], וְאַתּוּ
עִמִּי - ובאו עמי תֵּלֶת מָאָה - שלש מאות נְשָׁמִי - נשמות דְּצְדִיקָא - של הצדיקים.

דְּצִדִּיקָא. וְעִילָא מְנַחֵן אָדָם הָרָאשׁוֹן, דִּהְיָה יְתִיב גִּבְאִי, וְהָיָה מְמַלֵּל עָמִי. וּבִעָא מְנָא, דְּלֹא אַגְלִי חוּבִיָּה לְכָל עֲלָמָא, בְּרַ הָהוּא דְאָמַר אוֹרִיתָא בְּגִינִיָּה, וְאִתְכַּסִּי בְּהָהוּא אֵילָנָא דִּגְנָתָא דְעֵדֶן.

וְאָנָא אָמִינָא לִיָּה, דִּהָא חֲבָרְיָא גִּלּוּ.

אָמַר לִי: הָהוּא דְגִלְיָן חֲבָרְיָא בִּינִיָּהוּ, שְׁפִיר. אָבֵל שָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, לֹא. מָאִי טַעְמָא? דָּחַס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְקָרִיָּה, וְלֹא בָּעָא לְפָרְסוּמִי חוּבִיָּה, אֶלָּא בְּהָהוּא אֵילָנָא דְאָכִיל מִנִּיָּה.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גִּלִּי לִי בְּרִזָּא קְדִישָׁא לְחֲבָרְנָא חֲבָרְיָא, דְּלֹא יִשְׁתַּעֲזוּ אֲנֹן בְּהִדְיָהוּ בִּינִיָּהוּ, וְלֹא לְרוּקִי חֲבָרְיָא, וְלֹאֲנֹן דִּיתֹון

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְעִילָא מְנַחֵן - ולמעלה מהם אָדָם הָרָאשׁוֹן - [היה] אדם הראשון, דִּהְיָה - שהיה יְתִיב גִּבְאִי - יושב אצלי, וְהָיָה מְמַלֵּל עָמִי - והיה מדבר עמי. וּבִעָא מְנָא - ובקש ממני, דְּלֹא אַגְלִי - שלא אגלה חוּבִיָּה - את חטאו לְכָל עֲלָמָא - לכל העולם, בְּרַ הָהוּא - חוץ ממה דְאָמַר אוֹרִיתָא - שאמרה התורה בְּגִינִיָּה - עליי, וְאִתְכַּסִּי - והתכסה [עניין החטא] בְּהָהוּא אֵילָנָא - באותו האילן דִּגְנָתָא דְעֵדֶן - של גן עדן.

וְאָנָא - ואני אָמִינָא לִיָּה - אמרתי לו, דִּהָא חֲבָרְיָא גִּלּוּ - שהרי החברים גילו.

אָמַר לִי - אמר לי [אדם הראשון]: הָהוּא דְגִלְיָן - מה שגילו חֲבָרְיָא - החברים בִּינִיָּהוּ - ביניהם, שְׁפִיר - טוב. אָבֵל שָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, לֹא - אבל [לגלות ל]שאר בני העולם, לֹא. מָאִי טַעְמָא - מה הטעם? דָּחַס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - כי חס הקב"ה עַל יְקָרִיָּה - על כבודו [של אדם הראשון], וְלֹא בָּעָא - ולא רצה [הקב"ה] לְפָרְסוּמִי חוּבִיָּה - לגלות את חטאו, אֶלָּא בְּהָהוּא אֵילָנָא דְאָכִיל מִנִּיָּה - אלא ב[מה שכתב בתורה על] אותו העץ שאכל ממנו.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גִּלִּי לִי - והקב"ה גילה לי בְּרִזָּא קְדִישָׁא - ברוח הקודש לְחֲבָרְנָא חֲבָרְיָא - [אודות] חבירינו החברים, דְּלֹא יִשְׁתַּעֲזוּ אֲנֹן - שלא ידברו הם בְּהִדְיָהוּ - זה עם זה בִּינִיָּהוּ - ביניהם, וְלֹא לְרוּקִי חֲבָרְיָא - ולא לצעירי החברים, וְלֹאֲנֹן דִּיתֹון

לְעֵלְמָא. וְהוּא מְלָה, דְּלֹא בְּעֵי כָּל אִינִישׁ, וְטָעִי בִּיה. לָאוּ מְשׁוּם
חֻבְתָּא דְּחַב, אֶלָּא מְשׁוּם יְקָרָא דְּשָׂמָא עֲלָאָה, דְּבִנִּי נָשָׂא לָא
זְהִירִין בִּיה. וּבְכְּתִיב: "זֶה שְׁמִי לְעֵלָם"^[7]. וַיִּיתֶנּוּ לְמִשְׁאֵל, מַה
דְּלֹא צָרִיד לִזְנוּ.

וְהִינּוּ דְּכְתִיב: "פֶּן יִהְרְסוּ אֶל יְהוָה ^{יְהוָה} לְרֹאוֹת וְנִפְּל מִמֶּנּוּ
רַב"^[8]. מַאי, "נִפְּל מִמֶּנּוּ רַב"? (הָרַב נֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עֲזוֹן). הָכִי גִזְרָנָא,
הָאִי חֲבָרָא, דְּאוּרִי יֵת שְׂמָא קְדִישָׁא לְכוּלָּא, הוּא נִפְּל וְנִתְפַּס,
וְאַתִּי בְּהֵהוּא חֻבָּא יִתִּיר מְנִיָּהּ. דְּכְתִיב: "וְנִפְּל מִמֶּנּוּ רַב". הָרַב
נֹפֵל, וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עֲזוֹן.

קָרִיב לְגַבִּיָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה. אָמַר לֵיה: אַבָּא, מַה אָנָּא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

לְעֵלְמָא - ו[לא] לאותם שיבואו לעולם. וְהוּא מְלָה - כי הוא דבר [סוד חטא אדם הראשון],
דְּלֹא בְּעֵי כָּל אִינִישׁ - שלא צריך כל אדם [לדעת], וְטָעִי בִּיה - כי הוא [עלול] לטעות
בו. לָאוּ מְשׁוּם חֻבְתָּא דְּחַב - לא משום החטא שחטא, אֶלָּא מְשׁוּם יְקָרָא דְּשָׂמָא
עֲלָאָה - אלא משום כבוד השם העליון, דְּבִנִּי נָשָׂא לָא זְהִירִין בִּיה - שבני אדם לא
זהירים בו. וּבְכְּתִיב - ונאמר: "זֶה שְׁמִי לְעֵלָם" - [מלת "לעלם" חסר, לרמוז לשון העלם,
שמפני כבוד שם ה' צריך להעלימו]. וַיִּיתֶנּוּ לְמִשְׁאֵל - [כדי שלא] יבואו לשאול, מַה דְּלֹא
צָרִיד לִזְנוּ - מה שלא צריך להם.

וְהִינּוּ דְּכְתִיב - וזהו שכתוב: "פֶּן יִהְרְסוּ אֶל יְהוָה לְרֹאוֹת וְנִפְּל מִמֶּנּוּ רַב". מַאי, "נִפְּל
מִמֶּנּוּ רַב" - מהו ענין [האמור בכתוב] נפל ממנו רב? (הָרַב נֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עֲזוֹן). הָכִי
גִזְרָנָא - כך [ביארנו ו]הסכמנו, הָאִי חֲבָרָא - זה החבר, דְּאוּרִי - שמלמד יֵת שְׂמָא
קְדִישָׁא - את השם הקדוש לְכוּלָּא - לכולם, הוּא נִפְּל - הוא נכשל וְנִתְפַּס, וְאַתִּי בְּהֵהוּא
חֻבָּא - ונתפס ונענש באותו החטא יִתִּיר מְנִיָּהּ - יותר מהם [ממי שהוא למד אותם].
דְּכְתִיב - שכתוב: "וְנִפְּל מִמֶּנּוּ רַב". הָרַב נֹפֵל, וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עֲזוֹן - [וביאור הכתוב],
הָרַב [המלמד] נכשל ונתפס [בעונש] אותו עזון.

קָרִיב - התקרב לְגַבִּיָּה - אליי, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה - רבי אלעזר בנו. אָמַר לֵיה - אמר
לו [בשאלה]: אַבָּא, מַה אָנָּא הָתָם - אבא, מה אני שם [לברר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ד) שמות ג, טו. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֵלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר: (ה) שמות יט, כא. וַיֹּאמֶר ה'
אֶל מֹשֶׁה יְדֹהֵד בָּעֵם פֶּן יִהְרְסוּ אֶל ה' לְרֹאוֹת וְנִפְּל מִמֶּנּוּ רַב:

הָתָם? אָמַר לִיה: זָפָאָה חוּלְקָךְ בְּרִי. אָבֵל זָמֵן יִהְיֶה, דְּלֹא
תִתְקַבֵּר גָּבְאִי. אָבֵל בְּהֵהוּא עֲלָמָא, דּוּכְתָא דִּידִי וְדִידְךָ
בְּרִירְנָא. זָפָאִין אֲנִן עִם אֲנִן צְדִיקָא, דְּזָמִינִין לְשַׁבְּחָא לְמֵאֲרִי
עֲלָמָא, דְּאֲנִן מְלָאכִין דְּמִשְׁמָשִׁין קָמִיָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: "אֶף
צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ"^[1].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

את מקומי, מעלתי. שם, בגן עדן? אָמַר לִיה - אמר לו [רשב"י לרבי אלעזר בנו]: זָפָאָה
חוּלְקָךְ בְּרִי - אשרי חלקך בני. אָבֵל זָמֵן יִהְיֶה - אבל זמן יהיה, דְּלֹא תִתְקַבֵּר
גָּבְאִי - שלא תקבר אצלי. אָבֵל בְּהֵהוּא עֲלָמָא - אבל בעולם ההוא [העליון], דּוּכְתָא
דִּידִי וְדִידְךָ בְּרִירְנָא - מקום שלי ושלך ביררתי. זָפָאִין אֲנִן - זכאים אנחנו עִם אֲנִן
צְדִיקָא - עם אותם הצדיקים, דְּזָמִינִין - שזמינים לְשַׁבְּחָא - לשבח לְמֵאֲרִי
עֲלָמָא - לרבון העולם, דְּאֲנִן - שהם מְלָאכִין - מלאכים דְּמִשְׁמָשִׁין קָמִיָּה - שמשמשים
לפניו. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב: "אֶף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ו) תהלים קמ, יד. אֶף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ:

האדרא זוטא קדישא

תאנא: בַּהֲהוּא יוֹמָא, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּעָא לְאַסְתִּלְקָא מִן
עֲלָמָא, וַהֲוָה מְסֻדֵּר מְלֻי, אַתְּבִנְשׁוּ חֲבֵרָא לְבִי
רַבִּי שְׁמַעוֹן. וַהֲוֹ קַמִּיָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, וְרַבִּי אַבָּא וְשָׂאָר
חֲבֵרָא. וַהֲוָה מְלִיא בֵּיתָא.

זְקִיף עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַחֲמָא דְאַתְמָלִי בֵּיתָא. בָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְאָמַר: בְּזִמְנָא אַחְרָא, כִּד הָוִינָא בְּבִי מְרַעִי, הָוָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן
יֶאִיר קַמָּאִי. וְעַד דְּבִרְרִנָּא דְּוִכְתָּאִי, אֲזִרְכוּ לִי עַד הַשְׁתָּא. וְכִד
תִּבְנָא, אֶסְחָר אִשָּׁא מִקַּמָּאִי, וּמַעְלָמִין לָא אַתְפָּסֵק. וְלֹא הָוָה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

האדרא זוטא קדישא

**יום פטירת הרשב"י זיע"א, גילה את סודות האדרא לפני הדר כבוד השכינה ונשמות
הצדיקים שבאו עימה**

* **תאנא** - למדנו: בַּהֲהוּא יוֹמָא - באותו היום, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּעָא - שרבי שמעון רצה
לְאַסְתִּלְקָא מִן עֲלָמָא - להסתלק מהעולם, וַהֲוָה מְסֻדֵּר מְלֻי - והיה מסודר
דבריו [דברי צוואה לביתו, ודברי הסוד שיאמר לקמן], אַתְּבִנְשׁוּ חֲבֵרָא - נאספו החברים
לְבִי רַבִּי שְׁמַעוֹן - לבית רבי שמעון. וַהֲוֹ קַמִּיָּה - והיו לפניו, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, וְרַבִּי
אַבָּא וְשָׂאָר חֲבֵרָא - רבי אלעזר בנו, ורבי אבא ושאר החברים. וַהֲוָה מְלִיא בֵּיתָא -
ביתא - והיה מלא הבית [מעוד חכמי הדור שבאו].

זְקִיף עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן - הרים עיניו רבי שמעון, וַחֲמָא דְאַתְמָלִי בֵּיתָא - וראה
שהתמלא הבית. בָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר - בכה רבי שמעון ואמר: בְּזִמְנָא אַחְרָא - בזמן
אחר, כִּד הָוִינָא בְּבִי מְרַעִי - כאשר הייתי בבית חולי, חולה, הָוָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר
קַמָּאִי - היה רבי פנחס בן יאיר לפני. וְעַד דְּבִרְרִנָּא - ועד שביררתי דְּוִכְתָּאִי - את
מקומי [בגן עדן], אֲזִרְכוּ לִי - האריכו לי [את ימי] עַד הַשְׁתָּא - עד עכשיו. וְכִד
תִּבְנָא - וכאשר חזרתי [מגן עדן, ולבריאותי], אֶסְחָר אִשָּׁא מִקַּמָּאִי - סבבה אש
[השכינה] לפני, וּמַעְלָמִין לָא אַתְפָּסֵק - ומעולם לא נפסקה. וְלֹא הָוָה עָאֵל בְּרַנְשׁ - ולא

עאל בר נש, אלא ברשותא. והשתא, חמינא דאתפסק, והא אתמלי ביתא.

עד דהוו יתבי, פתח עיניו רבי שמעון, וחמא מה דחמא. ואסחר אשא בביתא. נפקו בלהו, ואשתארו רבי אלעזר בריה ורבי אבא. ושאר חבריא, יתבו אבראי.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה: פוק חזי, אי הכא רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה. אימא ליה, דיסדר מלוי, וייתיב לגבאי. זכאה חולקיה.

קם רבי שמעון, וחייד וחדי. אמר: אן אנון חבריא? קם רבי אלעזר, ואעיל לון, ויתבו קמיה. זקיף ידיו רבי שמעון, ומצלי צלותא. ונהו חדי, ואמר: אנון חבריא דאשתכחו בבי אדרא, יזדמנון הכא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

היה נכנס אדם [אלי, לביתי], אלא ברשותא - אלא ברשות. והשתא - ועכשיו, חמינא דאתפסק - אני רואה שנפסקה, והא אתמלי ביתא - והנה התמלא הבית [מהנכנסים].

עד דהוו יתבי - עד שהיו יושבים, פתח עיניו רבי שמעון - פתח עיניו רבי שמעון, וחמא מה דחמא - וראה מה שראה [גילוי שכינה]. ואסחר אשא בביתא - וסבבה האש בבית. נפקו בלהו - יצאו כולם, ואשתארו רבי אלעזר בריה ורבי אבא - רבי אלעזר בנו ורבי אבא. ושאר חבריא - ושאר החברים, יתבו אבראי - ישבו בחוץ.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה - אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו: פוק חזי - צא וראה, אי הכא רבי יצחק - אם כאן [נמצא] רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה - שאני ערב לו [להכניסו עמי לגן עדן]. אימא ליה - אמור לו, דיסדר מלוי - שיסדר דבריו [ענייני צוואתו לבני ביתו ויתפלל לעצמו], וייתיב לגבאי - וישב אצלי. זכאה חולקיה - אשרי חלקו.

קם רבי שמעון, וחייד וחדי - קם רבי שמעון, וצחק ושמח. אמר: אן אנון חבריא - אמר, איפוא הם החברים? קם רבי אלעזר, ואעיל לון, ויתבו קמיה - קם רבי אלעזר, והכניס אותם, וישבו לפניו. זקיף ידיו רבי שמעון - הרים ידיו רבי שמעון, ומצלי צלותא - והתפלל תפילה. ונהו חדי - והיה שמח, ואמר: אנון חבריא דאשתכחו בבי אדרא, יזדמנון הכא - ואמר, הם החברים שהיו נמצאים בבית האדרא [רבא], יגיעו לכאן.

נפקו כלהו, ואשתארו רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק. אמר ליה רבי שמעון: כמה יאות חולקך. כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא. יתיב רבי אבא בתר כתפוי, ורבי אלעזר קמיה.

אמר רבי שמעון: הא השתא, שעתא דרעותא הוא. ואנא, בעינא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין, דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלגא קמי שכינתא, דלא יימרון, דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא. ועד כען, טמירין הוו בלבאי, למיעל בהו לעלמא דאתי.

וכך אסדרנא לכו. רבי אבא, יכתוב. ואלעזר ברי, ילעי. ושאר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נפקו כלהו - יצאו כולם, ואשתארו - ונשארו רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי ורבי חייא. אדהכי - בתוך כך, עאל רבי יצחק - נכנס רבי יצחק. אמר ליה רבי שמעון - אמר לו רבי שמעון: כמה יאות חולקך - הרבה יפה חלקך. כמה חידו - הרבה שמחה בעי - צריכה לאתוספא לך - להתווסף לך בהאי יומא - בזה היום. יתיב רבי אבא בתר כתפוי - ישב רבי אבא אחורי כתפיו [של רבי שמעון], ורבי אלעזר קמיה - ורבי אלעזר לפניו [לפני רבי שמעון].

אמר רבי שמעון: הא השתא - אמר רבי שמעון, הנה עתה, שעתא דרעותא הוא - שעת רצון היא. ואנא - ואני, בעינא - רוצה למיעל בלא כסופא - להיכנס בלי בושה לעלמא דאתי - לעולם הבא. והא מלין קדישין - והנה דברים קדושים, דלא גליאן עד השתא - שלא גליתי עד עתה, בעינא לגלגא - אני רוצה לגלות קמי שכינתא - לפני השכינה, דלא יימרון - שלא יאמרו, דהא - שהנה בגריעותא - בחסרון אסתלקנא מעלמא - הסתלקתי מהעולם. ועד כען - ועד עכשיו, טמירין הוו בלבאי - נסתרים היו בלבי, למיעל בהו - [כדי] להיכנס בהם לעלמא דאתי - לעולם הבא.

וכך אסדרנא לכו - וכך אסדר אתכם [לסדר הלימוד]. רבי אבא, יכתוב - רבי אבא יכתוב. ואלעזר ברי, ילעי - ואלעזר בני ילמד בפיו. ושאר חבריא, ירחשון

חבריא, ירחשון בלביהו. קם רבי אבא מבתר כתפוי, ויתיב רבי אלעזר בריה קמיה. אמר ליה: קום ברי, דהא אחרא יתיב ביה הוא אתר. קם רבי אלעזר.

אתעטף רבי שמעון, ויתיב. פתח ואמר: "לא המיתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה"^[1]. "לא המיתים יהללו יה", הכי הוא ודאי, אנון דאקרון מתים. דהא, קודשא בריך הוא חי אקרי. והוא שארי, בין אנון דאקרון חיים, ולא עם אנון דאקרון מתים. וסופיה דקרא, בתיב: "ולא כל יורדי דומה". וכל אנון דנחתין לדומה, בגיהנם ישתארון. שאני אנון דאקרון חיים, דהא קודשא בריך הוא בעי ביקריהון.

אמר רבי שמעון: כמה שניא שעתא * דא, מאדרא. דבאדרא, דף רפ"ח ע"א

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בלביהו - ושאר החברים יהרהרו בלבם. קם רבי אבא מבתר כתפוי - קם רבי אבא מאחורי כתפוי, ויתיב רבי אלעזר בריה קמיה - וישב רבי אלעזר בנו לפניו. אמר ליה: קום ברי - אמר לו [רבי שמעון], קום בני, דהא אחרא יתיב ביה הוא אתר - שהנה אחר ישב באותו המקום. קם רבי אלעזר - קם רבי אלעזר.

אתעטף רבי שמעון, ויתיב - התעטף רבי שמעון, וישב. פתח ואמר - התחיל ואמר: "לא המיתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה". "לא המיתים יהללו יה", הכי הוא ודאי - לא המיתים יהללו יה, כך הוא בודאי, אנון דאקרון מתים - אלה שנקראים מתים. דהא - שהרי, קודשא בריך הוא חי אקרי - הקב"ה חי נקרא. והוא שארי - והוא נמצא, בין אנון - בין אלה דאקרון חיים - שנקראים חיים, ולא עם אנון - ולא עם אלה דאקרון מתים - שנקראים מתים. וסופיה דקרא - ובסופו של הפסוק, בתיב - כתוב: "ולא כל יורדי דומה". וכל אנון - וכל אלה דנחתין - שיורדים [בעונשם] לדומה - לדומה [מלאך שהוא שר של גיהנם], בגיהנם ישתארון - בגיהנם ישארו. שאני אנון - שונים אלה דאקרון חיים - שנקראים חיים, דהא קודשא בריך הוא - שהרי הקב"ה בעי ביקריהון - רוצה בכבודם.

אמר רבי שמעון: כמה שניא - הרבה שונה שעתא * דא - שעה זו, מאדרא - מהאדרא [משעה שהיו באדרא רבא]. דבאדרא - שבאדרא [רבא], אדדמן - הגיע קודשא בריך

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ז) תהלים קטו, יז. לא המיתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה:

אזדמן קודשא בריך הוא ורתיבוי. והשתא, הא קודשא בריך הוא הקא. ואתי, עם אנון צדיקיא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקודשא בריך הוא בעי ביקריהון דצדיקיא, יתיר מיקרא דיליה.

כמה דכתיב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לעבודה זרה, וקדשא בריך הוא אוריך ליה. פיון דאשויט ידיה לקבליה דעדן נביאה, אתיבש ידיה. דכתיב: "ותיבש ידו" ^[n] וגו'. ועל דפלח לעבודה זרה לא כתיב, אלא על דאשויט ידיה לעדו נביאה. והשתא, קודשא בריך הוא בעי ביקרא דילן, וכלהו אתאן עמיה.

אמר: הא רב המנונא סבא הקא. וסחרניה, שבעין צדיקי,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הוא ורתיבוי - הקב"ה ו[מלאכי] מרכבותיו. והשתא - ועכשיו, הא קודשא בריך הוא הקא - הנה הקב"ה כאן. ואתי - ובא, עם אנון - עם אלה צדיקיא - [נשמות] הצדיקים דבגנתא דעדן - שבגן עדן, מה דלא אערעו באדרא - מה שלא נמצאו באדרא [רבא]. וקודשא בריך הוא בעי - והקב"ה רוצה ביקריהון דצדיקיא - בכבודם של הצדיקים, יתיר מיקרא דיליה - יותר מהכבוד שלו.

כמה דכתיב - כמו שכתוב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לעבודה זרה - בירבעם, שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה, וקדשא בריך הוא אוריך ליה - והקב"ה האריך לו [בסבלנות]. פיון דאשויט ידיה - כיוון שהושיט ידו לקבליה דעדן נביאה - לכוון של עדו הנביא, אתיבש ידיה - התייבשה ידו. דכתיב - שכתוב: "ותיבש ידו" וגו'. ועל דפלח לעבודה זרה לא כתיב - ועל שעבד לעבודה זרה, לא כתוב, אלא על דאשויט ידיה לעדו נביאה - אלא, על שהושיט ידו לעדו הנביא. והשתא, קודשא בריך הוא בעי - ועתה, הקב"ה רוצה ביקרא דילן - בכבוד שלנו, וכלהו אתאן עמיה - וכולם באים עמו.

אמר - [המשיר רשב"י ו]אמר: הא רב המנונא סבא הקא - הנה [נשמת] רב המנונא סבא כאן. וסחרניה - וסביבו, שבעין צדיקי, גליפן בעטריין - שבעים צדיקים חקוקים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ח) מלכים א יג, ד. ויהי כשמע המלך את דבר איש האלהים אשר קרא על המזבח בבית אל וישלח

גליפן בעטרין. מנהרין פל חר וחד, מזיגרא דזיוא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. והוא אתי למשמע בחדותא, אלין מלין דאנא אימא.

עד דהוה יתיב, אמר: הא רבי פנחס בן יאיר הכא, אתקיננו דוכתיה. אנדעזעו חבריא דהוה תמן, וקמו ויתבו בשיפולי ביתא. ורבי אלעזר ורבי אבא, אשתארו עמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון: באדרא אשתכחנא, דכל חבריא הוו אמרי, ואנא עמהון. השתא, אימא אנא בלחודאי, וכלהו ציתין למלולי, עלאין ותתאין. זכאה חולקי יומא דין.

פתח רבי שמעון ואמר: "אני לדודי ועלי תשוקתו"^[ט]. כל יומין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[ומעוטרים] בעטרות. מנהרין פל חר וחד - מאירים כל אחד אחד, מזיגרא דזיוא - מזוהר הזיו דעתיקא קדישא - של עתיקא קדישא [הוא אריך אנפין (ייה"ר)], סתימא דכל סתימין - סתום של כל הסתומים [א"א שהוא סתום ונעלם בתוך הסתומים שהם או"א, שהם נעלמים בתוך ז"א]. והוא אתי - והוא בא למשמע - לשמוע בחדותא - בשמחה, אלין מלין - את אלה המלים דאנא אימא - שאני אומר.

עד דהוה יתיב, אמר - בעוד שהיה יושב, אמר: הא רבי פנחס בן יאיר הכא - הנה [נשמת] רבי פינחס כאן, אתקיננו דוכתיה - הכינו את מקומו. אנדעזעו חבריא - הזדעזעו החברים דהוה תמן - שהיו שם, וקמו ויתבו - וקמו וישבו בשיפולי ביתא - בצדדי הבית. ורבי אלעזר ורבי אבא, אשתארו עמיה דרבי שמעון - ורבי אלעזר ורבי אבא, נשארו עם רבי שמעון.

אמר רבי שמעון: באדרא אשתכחנא - באדרא [רבא] נמצאנו, דכל חבריא הוו אמרי - שכל החברים היו אומרים, ואנא עמהון - ואני עמם. השתא - עתה, אימא אנא - אומר אני בלחודאי - לבדי, וכלהו - וכולם ציתין למלולי - מקשיבים לדבריי, עלאין ותתאין - עליונים ותחתונים. זכאה חולקי - אשרי חלקי יומא דין - ביום זה.

א"ק, אדם קדמון, הוא נשמת האצילות

פתח רבי שמעון ואמר - התחיל רבי שמעון ואמר: "אני לדודי ועלי תשוקתו". כל

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ירבעם את ידו מעל המזבח לאמור תפשהו ותיבש ידו אשר שלח עליו ולא יכל להשיבה אליו: (ט) שיר

דאתקטרנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקודשא בריך הוא. ובגין כך השתא, "ועלי תשוקתו". דהוא, וכל סיעתא קדישא דיליה, אתו למשמע בחדוה מלין סתימין.

ושבחה דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש מבלא, ולא פריש. דהא בלא ביה מתדבקן, והוא מתדבק בבלא. הוא, הוא בלא.

עתיקא דכל עתיקין, סתימא דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן. אתתקן, בגין לקיימא בלא. ולא אתתקן, בגין דלא שכיח.

פד אתתקן, אפיק תשעה נהורין, דלהטין מגיה, מתקונוי. ואנון

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

יומין - כל הימים דאתקטרנא - שהייתי קשור בהאי עלמא - בזה העולם, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקודשא בריך הוא - בקשר אחד נקשרתי בו בקב"ה. ובגין כך השתא - ועל כן עתה, "ועלי תשוקתו". דהוא, וכל סיעתא קדישא דיליה - שהוא [יתברך] וכל המחנה הקדש שלו, אתו - באו למשמע - לשמוע בחדוה - בשמחה מלין סתימין - דברים סתומים [שהנני מגלה עתה].

ושבחה דעתיקא קדישא - והשבח של עתיקא קדישא [א"ק, הוא אקל"ק, אדם קדמון לכל קדומים], סתימא דכל סתימין - סתום של כל הסתומים [שא"ק סתום ונעלם בתוך הסתומים, שהם עתיק וא"א, שהם נעלמים בתוך או"א וזו"ן], פריש ואתפרש מבלא - נבדל ומובדל מהכל [שא"ק נבדל מאו"א וזו"ן, ומובדל מעתיק וא"א], ולא פריש - ואינו נבדל [מהם לגמרי]. דהא בלא ביה מתדבקן - שהרי הכל בו דבקים, והוא מתדבק בבלא - והוא דבק בהכל. הוא, הוא בלא - הוא, הוא הכולל עתיקא דכל עתיקין - עתיק של כל העתיקים, [הוא א"ק (יין הרקח)], סתימא דכל סתימין - סתום ונעלם של כל הסתומים, אתתקן ולא אתתקן - נתקן, ולא נתקן. אתתקן, בגין לקיימא בלא - נתקן [והתלבש בעתיק], כדי לקיים את הכל [להחיות את כל העולמות התחתונים]. ולא אתתקן, בגין דלא שכיח - ולא נתקן [ולא נחשב כנתקן בעצמו], כיוון שאינו נמצא [אינו מושג].

פרצוף עתיק ונשמת א"א

פד אתתקן - כאשר [א"ק] נתקן, אפיק תשעה נהורין - הוציא [ע"י עתיק] ט' אורות [הם ט"ס, ט' ספירות של א"א], דלהטין מגיה, מתקונוי - שהם לוחטים ממנו, מתיקונו

נהורין, מניה מתנהרין ומתלהטים, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר, כבוצינא דמתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואנון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו לַמַּנְדֵּעַ לֹון, לֹא שְׂכִיחַ, אֵלֹא בּוֹצִינָא בְּלַחֲדוּי. כֶּךָ הוּא עֵתִיקָא קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא עֲלָאָה, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין.

וְלֹא שְׂכִיחַ, בְּרֵי אֲנוּן נְהוּרִין דְּמִתְפַּשְּׁטִין, דְּמִתְגַּלִּין וְטִמְיוֹן. וְאֲנוּן אֲקֵרוּן, שְׁמָא קְדִישָׁא. וּבְגִין כֶּךָ, כֹּלָא חַד.

וּמָה דְאֲמַרִי חֲבֵרְנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָי, דְאֲנוּן דְרֵגִין דְאֲתַבְּרִיאוּ, וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא אֲתַגְלִי בְּהוּ בְּכָל חַד וְחַד, מְשׁוּם דְאֲנוּן תְּקוּנִין דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא. לֹאָ הַשְׁתָּא עֲדָנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[מא"ק ע"י תיקון התלבשותו בעתיק]. ואנון נהורין - ואלו האורות, מניה מתנהרין ומתלהטים - ממנו מאירים ומתלהטים, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר - והולכים ומתפשטים לכל צד, כבוצינא - כנר דולק דמתפשטין - שמתפשטים מניה - ממנו נהורין - אורות לכל עיבר - לכל צד. ואנון נהורין דמתפשטין - ואלו האורות [של הנר] המתפשטים, כד יקרבו לַמַּנְדֵּעַ לֹון - לדעת אותם [מהיכן הם מתפשטים], לֹא שְׂכִיחַ - לא נמצא, אֵלֹא בּוֹצִינָא בְּלַחֲדוּי - אלא הנר לבדו. כֶּךָ הוּא עֵתִיקָא קְדִישָׁא - כך [גם] הוא עתיקא קדישא [א"ק], בּוֹצִינָא עֲלָאָה - הנר העליון, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין - סתום ונעלם של כל הסתומים.

וְלֹא שְׂכִיחַ - ואינו נמצא [א"א, אינו מושג], בְּרֵי אֲנוּן נְהוּרִין דְּמִתְפַּשְּׁטִין - לבד מאלה האורות המתפשטים [או"א זו"ן], דְּמִתְגַּלִּין - שמתגלים וטִמְיוֹן - ונסתרים. וְאֲנוּן אֲקֵרוּן - והם נקראים, שְׁמָא קְדִישָׁא - השם הקדוש [הוי"ה]. וּבְגִין כֶּךָ - ומשום כך, כֹּלָא חַד - הכל אחד.

לא עסקינן במה שלפני התיקון

וּמָה דְאֲמַרִי - ומה שאומרים חֲבֵרְנָא - חברינו בְּסַפְרֵי קְדָמָי - בספרים הקדומים, דְאֲנוּן דְרֵגִין - שאותם מדרגות דְאֲתַבְּרִיאוּ - שנבראו [ז' מלכים שנבראו תחילה בחד סמכא, כמדרגות על סולם זה מתחת לזה], וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - ועתיקא קדישא [כתר דנקודים] אֲתַגְלִי בְּהוּ - התגלה בהם בְּכָל חַד וְחַד - בכל אחד ואחד, מְשׁוּם - מפני דְאֲנוּן תְּקוּנִין - שהם תיקונים דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - של עתיקא קדישא. לֹאָ הַשְׁתָּא עֲדָנָא - לא עכשיו הזמן לְהַנִּי מְלִין - ל[עסוק] באלה

לְהַנִּי מְלִין, דִּהָא אַמִּינָא לֹון בְּאָדְרָא קְדִישָׁא, וְחִמִּינָא
מַה דְּלֹא יִדְעָנָא הָכִי. וְעַד הַשְׁתָּא, אַסְתִּים בְּלִבָּא
מְלָה. וְהַשְׁתָּא, אָנָּא בְּלַחֲוֹדָאִי אַסְהִידָנָא קָמִי מְלָכָא
קְדִישָׁא, וְכָל הַנִּי זָכָאִי קְשׁוּט, דְּאֵתוּ לְמוֹשְׁמַע מְלִין
אֱלִין.

**גּוּלְגֻלְתָּא דְּרִישָׁא חוּרָא, לָאוּ בִּיה שְׁרוּתָא וְסִיּוּמָא. קוּלְטָרָא
דְּקֶטְפֹּי, אַתְּפֶשֶׁט וְאַתְנַהִיר.**

וּמִנִּיהּ, יִרְתֹּון צְדִיקָא אַרְבַּע מָאָה עֲלָמִין דְּכֶסְפִּין לְעֻלְמָא
דְּאֵתִי. מִהָאִי קוּלְטָרָא דְּקֶטְפָּא, דִּהִיא גּוּלְגֻלְתָּא חוּרָא, נְטִיף
טָלָא כָּל יוֹמָא, לְהַהוּא זְעִיר אַנְפִּין, לְאַתֵּר דְּאַקְרִי שְׁמִים.

_____ אָדראַ זוטא קדישאַ - תרגום המלים וביאור קל _____

הדברים [בענין אורות הנקודים], דִּהָא אַמִּינָא לֹון - שהרי אמרתי אותם בְּאָדְרָא
קְדִישָׁא - באדרא [רבא] הקדושא, וְחִמִּינָא - ו[שם] ראיתי מה דְּלֹא יִדְעָנָא
הָכִי - מה שלא ידעתי [לפני כן שהוא] כך. וְעַד הַשְׁתָּא - ועד עתה, אַסְתִּים - היה
סתום בְּלִבָּאִי מְלָה - בלבי הדבר. וְהַשְׁתָּא, אָנָּא בְּלַחֲוֹדָאִי - ועתה אני לבדי
אַסְהִידָנָא - מעיד קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא - לפני המלך הקדוש, וְכָל - ו[לפני] כל הַנִּי
זָכָאִי קְשׁוּט - אלה [נשמות] צדיקי האמת, דְּאֵתוּ לְמוֹשְׁמַע - שבאו לשמוע מְלִין
אֱלִין - דברים אלו.

גולגלתא של א"א. גולגלתא וי"ג חיוורתי בא"א, וטלא הנוסף ממנו

גּוּלְגֻלְתָּא - הגולגולת [הכתר] דְּרִישָׁא חוּרָא - של הראש הלבן [של א"א], לָאו
בִּיה - אין בה שְׁרוּתָא - התחלה וְסִיּוּמָא - וסיום. קוּלְטָרָא דְּקֶטְפֹּי דיבוק
החוורתי [החוורתי הם אורות הלבנים, וכדלקמן זה הוא כינוי לגולגולת], אַתְּפֶשֶׁט וְאַתְנַהִיר
דיבוק החוורתי [החוורתי הם אורות הלבנים, וכדלקמן זה הוא כינוי לגולגולת] מתפשט
ומאיר.

וּמִנִּיהּ - וממנו [מהגולגולת, ובפרט הוא מד' חוורתי דאחורי רישא דא"א], יִרְתֹּון
צְדִיקָא - יורשים הצדיקים אַרְבַּע מָאָה עֲלָמִין - ארבע מאות עולמות
דְּכֶסְפִּין - שנכספים [שנחמדים] לְעֻלְמָא דְּאֵתִי - לעולם הבא. מִהָאִי קוּלְטָרָא
דְּקֶטְפָּא - מזה דיבוק החוורתי, דִּהִיא גּוּלְגֻלְתָּא חוּרָא - שהיא הגולגולת הלבנה
[של א"א], נְטִיף טָלָא - נוטף טל [שפע] כָּל יוֹמָא - כל היום, לְהַהוּא זְעִיר

וביה, זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי. דכתיב: "ויתן
 לך האלהים <sup>תקנה בעל חיובות
 ובעל המזנות בולם</sup> מטל השמים"^[1]. ואתמליא רישיה.
 ומההוא זעיר אנפין, נטיף לחקל תפוחין, וכל חקל תפוחין
 נהירין מההוא טלא.

האי עתיקא קדישא, טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה,
 בההוא גולגלתא משתבח. ודאי בהאי עתיקא, לא אתגליא
 אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא. חכמתא
 עלאה, דאיהי רישא, ביה סתים, ואקרי מוחא עלאה, מוחא
 סתימא, מוחא דשכיך ושקיט ולית דינע ליה, בר איהו.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אנפין - לאותו זעיר אנפין, לאתר - למקום [הוא ז"א] דאקרי שמים - הנקרא
 שמים. וביה, זמינין - ובו [בטל זה] עתידים מתיא - המתים לאחיא לזמנא
 דאתי - לחיות לעתיד לבוא. דכתיב - שכתוב: "ויתן לך האלהים מטל השמים".
 ואתמליא רישיה - ומתמלא ראשו [של ז"א]. ומההוא זעיר אנפין - ומאותו
 זעיר אנפין, נטיף לחקל תפוחין - נוטף לשדה תפוחין [למלכות], וכל חקל
 תפוחין - וכל שדה התפוחין [המלכות] נהירין מההוא טלא - מאירים מאותו
 הטל [השפע].

האי עתיקא קדישא - זה העתיקא קדישא [א"א], טמיר וגניז - נסתר וגנוז. וחכמתא
 עלאה סתימאה - והחכמה העליונה הסתומה [מוחא סתימאה, שהוא סתום בקרומא
 דאוריא], בההוא גולגלתא - באותה הגולגולת משתבח - נמצאת. ודאי בהאי
 עתיקא - בודאי בזה העתיקא [א"א], לא אתגליא - לא מתגלה אלא רישא
 בלחודוי - אלא הראש לבדו, בגין - מפני דאיהו רישא לכל רישא - שהוא הראש כל
 הראשים. חכמתא עלאה - החכמה העליונה [מוחא סתימאה], דאיהי רישא - שהיא
 ראש [נחשבת לראש אחד משלושה ראשים הכלולים בגולגולת], ביה סתים - בו סתום,
 ואקרי מוחא עלאה - ונקרא מוח העליון, מוחא סתימא - מוח הסתום, מוחא דשכיך
 ושקיט - מוח שרגוע ושוקט ולית דינע ליה - ואין מי שיודע אותו, בר איהו - מלבד
 הוא [יודע את עצמו].

רדל"א דעתיק, וגולגלתא ומוחא סתימאה דא"א

תלת רישין - שלושה ראשים [הם כדלקמן: מוחא סתימאה דא"א, גולגולתא שהיא כתר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

השירים ז, יא. אני לדודי ועלי תשוקתו: (י) בראשית כז, כח. ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני

תַּלְתָּ רִישֵׁין, אַתְּגַלְפֵּן דָּא לְגוּ מִן דָּא, וְדָא לְעִילָא מִן דָּא. רִישָׁא חֲדָא, חֲכַמְתָּא סְתִימָאָה דְּאַתְפְּסִיא, וְלֹא מִתְּפַתְחָא. וְחֲכַמְתָּא דָּא סְתִימָאָה, רִישָׁא לְכָל רִישֵׁי דְשָׂאָר חֲכָמוֹת.

רִישָׁא עֲלָאָה, עֲתִיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. רִישָׁא דְכָל רִישָׁא, * רִישָׁא דְלֹא רִישָׁא, וְלֹא יָדַע וְלֹא אֲתִידַע. מַה דְּהוּי בְּרִישָׁא דָּא, דְּלֹא אֲתִידַבֵּק, לֹא בְּחֲכַמְתָּא, וְלֹא בְּסוּכְלָתָנּוּ. וְעַל הָאֵי אַקְרִי: "בְּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמְךָ"^[א], "וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב"^[ב]. וּבְגִין כֵּךְ, עֲתִיקָא קַדִּישָׁא אַקְרִי אֵין, דְּבִיָּה תִלְיָא אֵין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

א"א, ורישא דלא אתיידע שהוא כללות ג"ר דעתיק], אַתְּגַלְפֵּן - נחלקו דָּא לְגוּ מִן דָּא - זה לפנים מזה, וְדָא לְעִילָא מִן דָּא - וזה, למעלה מזה. רִישָׁא חֲדָא - ראש אחד, חֲכַמְתָּא סְתִימָאָה - חכמה סתומה [מוחא סתימאה] דְּאַתְפְּסִיא, וְלֹא מִתְּפַתְחָא - שהתכסתה [בקומא דאוריא], ואינה נפתחת. וְחֲכַמְתָּא דָּא סְתִימָאָה - והחכמה הזו הסתומה, רִישָׁא לְכָל רִישֵׁי - היא ראש לכל הראשים דְשָׂאָר חֲכָמוֹת - של שאר החכמות.

רִישָׁא עֲלָאָה - ראש העליון [הוא השני, למעלה מהראשון], עֲתִיקָא קַדִּישָׁא - הוא עתיקא קדישא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין - הסתום לכל הסתומים. רִישָׁא דְכָל רִישָׁא - ראש של כל הראשים [הוא השלישי, למעלה מכל הראשים], * רִישָׁא דְלֹא רִישָׁא - ראש שאינו ראש [אין ראוי לכנותו בשם ראש], וְלֹא יָדַע - ולא ידע [הוא עצמו] וְלֹא אֲתִידַע - ולא נודע [לפרצופים האחרים]. מַה דְּהוּי בְּרִישָׁא דָּא - מה שיש בראש הזה, דְּלֹא אֲתִידַבֵּק - [מפני] שלא נדבק, לֹא בְּחֲכַמְתָּא - לא בחכמה [דאצילות], וְלֹא בְּסוּכְלָתָנּוּ - ולא בבניה [דאצילות]. וְעַל הָאֵי אַקְרִי - ועל זה נקרא [ונרמז בכתוב]: "בְּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמְךָ", [וגם נקרא ונרמז הכתוב] "וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב". וּבְגִין כֵּךְ - ועל כן, עֲתִיקָא קַדִּישָׁא אַקְרִי אֵין - עתיקא קדישא [א"א] נקרא אין, דְּבִיָּה תִלְיָא אֵין - [מפני] שבו תלוי [ומלובש] אין [הוא ז"ת דעתיק שהוא מלכות ד"ק, והוא כתר דאצילות].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הָאֲרֵץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: (יא) במדבר כד, יא. וְעַתָּה בְּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמְךָ אֲמַרְתִּי כִּבְדִּי אֲכַבְּדְךָ וְהָנָה מִנְעֶךָ ה' מִכְּבוֹד: (יב) יחזקאל א, יד. וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב כְּמֵרָאָה הַבְּזָק:

וְכָל אֲנוּן שְׁעָרֵי, וְכָל אֲנוּן נִימוּן, מִמּוּחָא סְתִימָאָה נִפְקִין. וְכִלְהוּ
שְׁעִיעִין, בְּשִׁקּוּלָא, וְלֹא אֶתְחִזִּי קִדְלָא.

כִּלְא הוּא, בְּגִין דְּהָאֵי עֲתִיקָא קִדִּישָׁא, בְּחֵד הָוֵי, כִּלְא בְּחִידוֹ,
וְלֹא שְׁנִיא מִרְחָמֵי לְעֵלְמִין.

בְּתַלְת עֶשֶׂר מְכִילָן דְּרַחֲמִין, אֲשֶׁתְּכַח. בְּגִין, דְּהָאֵי חֲכַמְתָּא
סְתִימָאָה דְּבִיה, מִתְפָּרֵשׁ תַּלְת זְמָנִין, לְאַרְבַּע אַרְבַּע. וְהוּא
עֲתִיקָא, כִּלְלִי לֹון, וְשְׁלִיט לֹון עַל כִּלְא.

חַד אֲרָחָא, דְּנִהֵיר בְּפִלְגוּתָא דְּשְׁעָרֵי דְּנִפְקִין מִמּוּחָא, הוּא
אֲרָחָא, דְּנִהֵרִין בִּיה צְדִיקָא לְעֵלְמָא דְּאֵתִי. דְּכְתִיב: "וְאֲרַח

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שערי רישא דא"א

וְכָל אֲנוּן שְׁעָרֵי - וכל אותם השערות [אגודות השער שברישא של א"א], וְכָל אֲנוּן
נִימִין - וכל אותם הנימים [כל שער לעצמו], מִמּוּחָא סְתִימָאָה נִפְקִין - ממוח הסתום
יוצאים. וְכִלְהוּ שְׁעִיעִין - וכולם חלקים [רכים, ללא דין], בְּשִׁקּוּלָא - [ובמשקל שווה
[באורך שווה], וְלֹא אֶתְחִזִּי קִדְלָא - ולא נראה העורף [של א"א, מפני שהוא מכוסה ע"י
ד' השער שמאחורי ראשו].

כִּלְא הוּא - הכל [בא"א] הוא [בחינת ימין, רחמים], בְּגִין - מפני דְּהָאֵי עֲתִיקָא
קִדִּישָׁא - שזה העתיקא קדישא, בְּחֵד הָוֵי - באחדות הוא, כִּלְא בְּחִידוֹ - כולו בשמחה,
וְלֹא שְׁנִיא - ואינו משתנה מִרְחָמֵי לְעֵלְמִין - מרחמים לעולם.

בְּתַלְת עֶשֶׂר מְכִילָן דְּרַחֲמִין - בשלש עשרה מידות של רחמים, אֲשֶׁתְּכַח - הוא נמצא
[א"א]. בְּגִין - מפני, דְּהָאֵי חֲכַמְתָּא סְתִימָאָה דְּבִיה - משום שזו החכמה הסתומה שבו,
מִתְפָּרֵשׁ תַּלְת זְמָנִין - מתחלקת שלש פעמים [בג' שמות הוי"ה], לְאַרְבַּע אַרְבַּע - [לארבעה
חלקים, הם הד' אותיות שבכל שם. ובסה"כ הם י"ב אותיות]. וְהוּא עֲתִיקָא - והוא העתיק,
כִּלְלִי לֹון - כולל אותם, וְשְׁלִיט לֹון עַל כִּלְא - ומשליט אותם על הכל [וי"ב האותיות יחד
עם העתיק, הם י"ג. והעתיק, הוא א"א, משליט את הי"ג תיקוני דִּיקְנָא על כל העולמות].

ארחא חיוורתא דגולגלתא דא"א

חַד אֲרָחָא - דרך אחד, דְּנִהֵיר - שמאיר בְּפִלְגוּתָא דְּשְׁעָרֵי - באמצע השערות [של
ראש א"א] דְּנִפְקִין מִמּוּחָא - שיוצאות מהמוח [הסתום], הוּא אֲרָחָא - הוא הדרך, דְּנִהֵרִין
בִּיה צְדִיקָא לְעֵלְמָא דְּאֵתִי - שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא. דְּכְתִיב - שכתוב:
"וְאֲרַח צְדִיקִים כְּאֹור נֶגֶה". וְעַל דָּא כְּתִיב - ועל זה כתוב: "אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה".

צדיקים כאור נגה"י^[א]. ועל דא בתיב: "אז תתענג על יהוה" ^[ד]. ומהאי ארחא, מתנהרין כל שאר ארחין, דתלין בזעיר אנפין.

האי עתיקא, סבא דסבין, בתרא עלאה, לעילא. דמתעטרין ביה, כל עטרין. ובתריין, מתנהרין. וכל שאר בוצינין, מניה מתלהטין ומתנהרין. והוא, הוא בוצינא עלאה, טמירא דלא אתידע.

האי עתיקא, אשתבח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא. והוא רישא עלאה, לעילא לעילא. ובגין, דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, אוף הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה, כלילן בתלת.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל
ומהאי ארחא - ומזו הדרך, מתנהרין כל שאר ארחין - מאירים כל שאר הדרכים [הם תרי"ג דרכים], דתלין בזעיר אנפין - התלויים [באמצע שער הראש של] זעיר אנפין.

א"א הוא הכתר ובוצינא עילאה

האי עתיקא - זה העתיק [א"א], סבא דסבין - זקן הזקנים [שהוא יותר מאו"א וזו"ן], בתרא עלאה, לעילא - הכתר העליון, למעלה. דמתעטרין ביה, כל עטרין - שמתעטרים בו כל העטרות [ז' תיקונים שבגולגולת, וי"ג שבתיקוני הדיקנא וכל הנאצלים התחתונים]. ובתריין, מתנהרין - והכתרים [או"א] מאירים [ממנו]. וכל שאר בוצינין - וכל שאר הנרות [הם ז' הנרות, זו"ן], מניה מתלהטין ומתנהרין - ממנו מתלהטים [מצד הדין] ומאירים [מצד החסד]. והוא, הוא בוצינא עלאה - והוא [א"א], הוא הנר העליון, טמירא דלא אתידע - הנסתר שאינו נודע.

ע"ק, עתיקא קדישא נמצא בג', בב', והוא חד

האי עתיקא - זה העתיק [א"ס שהוא א"ק], אשתבח בתלת רישין - נמצא [ונגלה] בשלש ראשים, וכלילן בחד רישא - וכלולים בראש אחד [ב' ראשים דא"א, גולגולתא ומו"ס, כלולים ברישא דעתיק]. והוא רישא עלאה - ואותו הראש העליון [דעתיק], לעילא לעילא - [הוא] למעלה למעלה [למעלה ממו"ס ולמעלה מגולגולתא]. ובגין - ומפני, דעתיקא קדישא - שעתיקא קדישא [א"ק] אתרשים בתלת - נרשם בשלושה [ראשים אלו], אוף הכי - גם כך כל שאר בוצינין - כל שאר הנרות [אור הספירות] דנהרין מניה - המאירים ממנו, כלילן בתלת - כלולים בשלש [נסדרו בקבוצות של שלש: חב"ד, חג"ת, נה"י].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל
(יג) משלי ד, יח. וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום: (יד) ישעיה נח, יד. אז תתענג על

עוד, עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא, בתרין הוא. בתרא עלאה דכל עלאין, רישא דכל רישי. והוא דהוי לעילא מן דא, דלא אתידע. כך כל שאר בוצינין, סתימין בתרין.

עוד, עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד. והוא חד, וכלא הוא חד. כך כל שאר בוצינין, מתקשרין ומתהדרין בחד, ואנן חד.

מצחא, דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי. דהא רישא עלאה, דסתים לעילא, דלא אתידע, פשיט חד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

עוד - [עוד הסבר], עתיקא אתרשים בתרין - עתיקא קדישא [א"ק] נרשם בשניים. כללא דעתיקא - [כי] כללו של עתיק, בתרין הוא - הוא בשניים. בתרא עלאה דכל עלאין - [האחד, א"א שהוא] כתר עליון של כל העליונים, רישא דכל רישי - [והוא] ראש לכל הראשים. והוא דהוי לעילא מן דא - [והשני, רישא דעתיק] ההוא שהוא למעלה מ[א"א] זה, דלא אתידע - שלא נודע [רד"א, רישא דלא אתידע]. כך כל שאר בוצינין - כך כל שאר הנרות, סתימין בתרין - סתומים בשניים [הספירות שנסדרו בעיקר בשני קווים, קו החסד וקו הדין, וקו הרחמים הוא כמכריע ביניהם].

עוד - [עוד הסבר], עתיקא קדישא - עתיקא קדישא [א"ק] אתרשים ואסתים בחד - נרשם ונסתם באחד [רישא דעתיק, שהוא הרד"א]. והוא חד - והוא אחד [פרצוף אחד דעתיק], וכלא הוא חד - והכל הוא אחד [כל הג' ראשים הם בחינה אחת של כתר דאצילות]. כך כל שאר בוצינין - כך כל שאר הנרות [הספירות], מתקשרין - נקשרים [בסדר של שלוש כנ"ל] ומתהדרין בחד - וחוזרים [לבחינה] אחת, ואנן חד - והם אחד [כל הט' ספירות הם פרצוף אחד].

מצחא דא"א (רעוא דרעוין)

מצחא - המצח [של א"א], דאתגלי בעתיקא קדישא - כשהוא מתגלה [מן השערות שעליו] בעתיקא קדישא, רצון אקרי - [אז הוא] נקרא רצון. דהא רישא עלאה - שהרי הראש העליון, דסתים לעילא - הסתום למעלה, דלא אתידע - שלא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ה' והקפתיך על בְּמִתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי ה' דָּבַר:

טורנא, בסימא יאה, דאתגליל במצחא. ובגין, דהאי רעוא
 דכל רעיון, אתתקן במצחא, ואתגליא בבוסיטא, האי מצחא
 אקרי רצון. וכד רצון אתגליא, רעוא דרעיון אשתבח בכלהו
 עלמין. וכל צלותין דלתתא מתקבלין, ומתגהרין אנפוי דזעיר
 אנפין. וכלא, ברחמי אשתבח. וכל דינין, אתטמון ואתפפין.
 בשבתא, בשעתא דצלותא דמנחה, דהוא עדן דכל דינין
 מתגהרין, אתגליא האי מצחא. ואתפפין כל דינין, ואשתכחו
 רחמין בכלהו עלמין. ובגין כך, אשתבח שבת בלא דינא, לא
 לעילא ולא לתתא. ואפילו אשא דגיהנם, אשתקע באתריה,
 וניחין חיביא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נודע [הוא הרדל"א הנ"ל], פשיט - פשט [והלביש] חד טורנא - התפשטות אחת [היא
 הארת היסוד של עתיק], בסימא יאה - מתוקה ונאה, דאתגליל במצחא - שנכלל במצח
 [יסוד דעתיק נכל תחילה בדעת דמו"ס, ומשם האיר במצח דא"א]. ובגין, דהאי - ומפני
 שהוא [היסוד] רעוא דכל רעיון - רצון כל הרצונות, אתתקן במצחא - נתקן במצח,
 ואתגליא בבוסיטא - והתגלה בתואר המצח, האי מצחא - [לכן] זה המצח אקרי
 רצון - נקרא רצון. וכד - וכאשר רצון - הרצון [הוא מצח הרצון של א"א]
 אתגליא - מתגלה [מהשער שעליו], רעוא דרעיון - רצון של הרצונות [עת רצון]
 אשתבח - נמצא בכלהו עלמין - בכל העולמות. וכל צלותין - וכל התפילות
 דלתתא - שלמטה [של ישראל] מתקבלין - מתקבלות, ומתגהרין - ומאירים אנפוי
 דזעיר אנפין - פניו של זעיר אנפין [ע"י הארה שז"א מקבל ממצח א"א, והדינים שבמצח
 ז"א נכנעים]. וכלא - והכל [כל העולמות], ברחמי אשתבח - נמצאים ברחמים. וכל
 דינין - וכל הדינים, אתטמון ואתפפין - מסתתרים ונכנעים.

בשבת במנחה מתגלה רעוא דרעיון

בשבתא - בשבת, בשעתא דצלותא דמנחה - בשעת תפילת מנחה, דהוא עדן - שהוא
 זמן דכל דינין מתגהרין - שכל הדינים מתעוררים [בימי החול, ואינו כן בשעה זו בשבת],
 אתגליא - מתגלה האי מצחא - זה המצח [של א"א]. ואתפפין כל דינין - ונכנעים כל
 הדינים, ואשתכחו רחמין - ונמצאים רחמים בכלהו עלמין - בכל העולמות. ובגין
 כך - ומפני כך, אשתבח שבת - נמצאת שבת בלא דינא - בלא דין, לא לעילא - לא
 למעלה [בזו"ן] ולא לתתא - ולא למטה [אצל בעלי הדין שלמטה]. ואפילו אשא
 דגיהנם - ואפילו אש של גיהנם, אשתקע באתריה - שוקעת [ונכבית] במקומה, וניחין
 חיביא - והרשעים נחים.

וְעַל דָּא, אַתּוּסְפָּה נִשְׁמַתָּא דְּחֵדוּ בְּשַׁבְתָּא. וּבְעֵי בַר נָשׁ, לְמַחְדֵּי
בְּתֵלַת סְעוּדָתֵי דְּשַׁבְתָּא. דְּהָא, כָּל מְהִימְנוּתָא, וְכָל כְּלָלָא
דְּמְהִימְנוּתָא, בֵּיהּ אֶשְׁתַּכַּח. וּבְעֵי בַר נָשׁ, לְסִדְרָא פְּתוּרָא,
וּלְמִיכָל תֵּלַת סְעוּדָתֵי דְּמְהִימְנוּתָא, וּלְמַחְדֵּי בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֶסְהַדְנָא עָלִי, לְכָל אֱלִין דְּהֶבֱא. דְּהָא מִן
יּוֹמָאִי, לֹא בְטִילָנָא אֱלִין תֵּלַת סְעוּדָתֵי. וּבְגִינְהוֹן, לֹא
אֶצְטְרִיכְנָא לְתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּא. וְאִפִּילוּ בְיוֹמֵי אַחֲרֵינִי, לֹא
אֶצְטְרִיכְנָא, כָּל שָׁפְן בְּשַׁבְתָּא. דְּמָאן דְּזָכִי בְּהוּ, זָכִי
לְמְהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא.

חַד, סְעוּדָתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. וְחַד, סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שלוש סעודות שבת

וְעַל דָּא - ועל זה, אַתּוּסְפָּה - מתווספת נִשְׁמַתָּא דְּחֵדוּ - נשמה של שמחה
בְּשַׁבְתָּא - בשבת. וּבְעֵי בַר נָשׁ - וצריך האדם, לְמַחְדֵּי - לשמוח בְּתֵלַת סְעוּדָתֵי
דְּשַׁבְתָּא - בשלוש סעודות של שבת. דְּהָא - שהרי, כָּל מְהִימְנוּתָא - כל האמונה [היא
התורה], וְכָל כְּלָלָא דְּמְהִימְנוּתָא - וכל כללות האמונה [הם ענפי התורה], בֵּיהּ
אֶשְׁתַּכַּח - בה נמצאים [בשבת]. וּבְעֵי בַר נָשׁ - וצריך האדם, לְסִדְרָא פְּתוּרָא - לסדר
את השולחן, וּלְמִיכָל - ולאכול תֵּלַת סְעוּדָתֵי דְּמְהִימְנוּתָא - שלש סעודות של האמונה
[הן הרמוזות בתורה], וּלְמַחְדֵּי בְּהוּ - ולשמוח בהן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֶסְהַדְנָא עָלִי - אני מעיד על עצמי, לְכָל אֱלִין דְּהֶבֱא - לפני כל
אלה [הנוכחים במעמד האדרא] שְׁכָאן. דְּהָא מִן יּוֹמָאִי - שהרי מִיָּמִי, לֹא
בְטִילָנָא - לא בטלתי אֱלִין תֵּלַת סְעוּדָתֵי - את אלה שלש הסעודות.
וּבְגִינְהוֹן - ובזכותן, לֹא אֶצְטְרִיכְנָא - לא הצטרכתי לְתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּא - לתענית
בשבת. וְאִפִּילוּ בְיוֹמֵי אַחֲרֵינִי - ואפילו בימים אחרים [ימי החול], לֹא אֶצְטְרִיכְנָא - לא
הצטרכתי, כָּל שָׁפְן בְּשַׁבְתָּא - כל שכן בשבת. דְּמָאן דְּזָכִי בְּהוּ - כי מי שזוכה בהן,
זָכִי לְמְהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא - זוכה לאמונה שלימה [ונחשב כאלו קיים את כל התורה
הנקראת אמונה].

**חַד - אחת [הסעודה הראשונה של ערב שבת], סְעוּדָתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא - היא סעודת
המלכה [המלכות]. וְחַד - ואחת [הסעודה השנייה בשחרית], סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא**

וְחַד, סְעוּדָתָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וּבִהֵהוּא
עֲלָמָא, יִזְכִּי בְּהוּ לְאֵלִין.

הָאִי רְצוֹן, כִּד אֲתַגְלִיא, כָּל דִּינִין אֲתַכְּפִין מְשׁוּלְשְׁלִיהוֹן.

תְּקוּנָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא, אֲתַתְּקֵן בְּתַקּוּנָא חַד, כְּלָלָא דְכָל
תְּקוּנִין. וְהִיא חֲכָמָה עֲלָא, סְתִימָא, כְּלָלָא דְכָל שְׂאָר. וְהִיא,
אֲקָרִי עֲדָן עֲלָא סְתִימָא, וְהוּא מוּחָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא. וְהִיא
מוּחָא, אֲתַפְּשֵׁט לְכָל עֵיבָר. מְגִיָּה אֲתַפְּשֵׁט, עֲדָן אַחֲרָא. וּמָהֵא
עֲדָן, אֲתַגְלֵף.

וְהִיא * רִישָׁא סְתִימָא, דְּבִרְיָשָׁא דְעֵתִיקָא דְלֹא אֲתִידַע, כִּד

דף רפ"ט ע"א

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

קַדִּישָׁא - היא סעודת המלך הקדוש [ז"א]. וְחַד - ואחת [היא הסעודה השלישית במנחה],
סְעוּדָתָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא - היא סעודת עתיקא קדישא [א"א], סְתִימָא דְכָל
סְתִימִין - [והוא] סתום של כל הסתומים. וּבִהֵהוּא עֲלָמָא - ובעולם ההוא [עולם העליון],
יִזְכִּי בְּהוּ לְאֵלִין - יזכה בהן לאלו [לשפע היורד מאורות אלו הבחינות העליונות הנרמזות
בסעודות].

בגילוי מצח א"א נכפין כל הדינים

הָאִי רְצוֹן - זה הרצון [מצח הרצון של א"א], כִּד אֲתַגְלִיא - כאשר הוא מתגלה, כָּל דִּינִין
אֲתַכְּפִין - כל הדינים נכנעים מְשׁוּלְשְׁלִיהוֹן - מהיותם קשורים כמו בשלשלאות.

תְּקוּנָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא - התיקון של עתיקא קדישא, אֲתַתְּקֵן בְּתַקּוּנָא חַד - נתקן
בתיקון אחד, כְּלָלָא דְכָל תְּקוּנִין - שהוא כולל את כל התיקונים. וְהִיא חֲכָמָה עֲלָא,
סְתִימָא - והיא חכמה עליונה, סתומה, כְּלָלָא דְכָל שְׂאָר - כוללת לכל השאר [החכמות
שלמטה ממנה]. וְהִיא - וזה [החכמה הסתומה, היא מוחא סתימאה], אֲקָרִי עֲדָן עֲלָא
סְתִימָא - נקרא עדן העליון הסתום, וְהוּא מוּחָא דְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא - והוא המוח של
עתיקא קדישא [רק הוא החכמה הוא המוח של א"א, כי בחינת הבינה ירדה לגרון]. וְהִיא
מוּחָא - וזה [השפעת] המוח, אֲתַפְּשֵׁט לְכָל עֵיבָר - מתפשט לכל צד [בפרצופים]. מְגִיָּה
אֲתַפְּשֵׁט - ממנו מתפשט, עֲדָן אַחֲרָא - עדן אחר [שהוא מתפשט דרך המזלות לאו"א
עילאין הנקראים עדן התחתון]. וּמָהֵא עֲדָן, אֲתַגְלֵף - ומזה העדן [עדן העליון, מוחא
סתימאה] נחקק [העדן התחתון של או"א].

וְהִיא * רִישָׁא סְתִימָא - והוא הראש הסתום [רדל"א דעתיק], דְּבִרְיָשָׁא דְעֵתִיקָא דְלֹא
אֲתִידַע - [המתלבש] בראש של עתיק [א"א] שלא נודע [מה מתלבש בתוכו], כִּד

פֿשיט חד טוֹרנא, דְּהוּה מתתקן לְאַתְנָהָרָא, בְּטֵשׁ בְּהַאי מוֹחָא, וְאַתְגַּלְף. וְאַתְנָהִיר בְּכַמָּה נְהוּרִין, וְאַפִּיק, וְאַרְשִׁים, בְּבוּצִיטָא דָא בְּהַאי מִצְחָא. וְאַתְרִשִׁים בֵּיה, חד נְהוּרָא, דְּאַקְרִי רְצוֹן. וְהַאי רְצוֹן, אַתְפֶּשֶׁט לְתַתָּא בְּדַקְנָא, עַד הָהוּא אַתְר דְּמַתִּישְׁבָּא בְּדַקְנָא. וְאַקְרִי חֶסֶד עֲלָאָה, וְדָא אִיהוּ "נוֹצֵר חֶסֶד". וּבְהַאי רְצוֹן, כִּד אַתְגַּלְיָא, מִסְתַּכְּלִין מְאִרִי דְּדִינָא, וּמַתְכַּפֵּין.

עינינו, דְּרִישָׁא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, תְּרִין כַּחַד שְׁקִילֶן. דְּאַשְׁגַּחִין תְּדִירָא, וְלֹא נְאִים. דְּכְתִיב: "לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פֿשיט - כאשר פשט [והלביש] חד טוֹרנא - התפשטות אחת [היא הארת היסוד של עתיק], דְּהוּה מתתקן לְאַתְנָהָרָא - שהיה [היסוד של עתיק] מתוקן לקבל הארה [מחסד דעתיק המלוּבש בגולגולת א"א], בְּטֵשׁ - הכה [היסוד דעתיק] בְּהַאי מוֹחָא, וְאַתְגַּלְף - בזה המוח [מוחא סתימאה דא"א], ונחקק [המו"ס להיות בית קיבול ליסוד דעתיק]. וְאַתְנָהִיר בְּכַמָּה נְהוּרִין - והאיר [המו"ס] בהרבה האורות, וְאַפִּיק - ו[אז] הוציא [עתיק], וְאַרְשִׁים - ורשם [את הארת היסוד שלו], בְּבוּצִיטָא דָא - כתואר זה [כמו שנחקק במו"ס] בְּהַאי מִצְחָא - בזה המצח [של א"א]. וְאַתְרִשִׁים בֵּיה, חד נְהוּרָא - ונהיה רשום בו [במצח] אור אחד [של היסוד של עתיק], דְּאַקְרִי רְצוֹן - שנקרא רצון. וְהַאי רְצוֹן - וזה הרצון [היסוד של עתיק], אַתְפֶּשֶׁט לְתַתָּא בְּדַקְנָא - התפשט למטה בזקן [של א"א], עַד הָהוּא אַתְר דְּמַתִּישְׁבָּא בְּדַקְנָא - עד אותו המקום שהתיישב [היסוד דעתיק] בזקן. וְאַקְרִי חֶסֶד עֲלָאָה - ונקרא [היסוד דעתיק עם החסד דעתיק] חסד עליון, וְדָא אִיהוּ "נוֹצֵר חֶסֶד" - וזה [היסוד דעתיק עם החסד דעתיק] הוא [הנקרא בכתוב של י"ג מידות] נוצר חסד [התיקון השמיני מ"ג תיקוני הדיקנא]. וּבְהַאי רְצוֹן - ובזה הרצון [יסוד דעתיק], כִּד אַתְגַּלְיָא - כאשר הוא מתגלה [במצח א"א], מִסְתַּכְּלִין מְאִרִי דְּדִינָא - מסתכלים בעלי הדין, וּמַתְכַּפֵּין - ונכנעים.

עיני א"א

עינינו - [שתי] העינים, דְּרִישָׁא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא - שבראש של עתיקא קדישא [א"א], תְּרִין כַּחַד שְׁקִילֶן - שתיהן נחשבות אחת [בחינה אחת שווה של רחמים]. דְּאַשְׁגַּחִין תְּדִירָא - אשר משגיחות תמיד, וְלֹא נְאִים - ו[א"א] לא ישן. דְּכְתִיב - שכתוב: "לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל", יִשְׂרָאֵל קְדִישָׁא - ישראל הקדוש [הוא ז"א, שא"א

ישראל" ^[ט], ישראל קדישא. בגין כך, לא אית ליה גבנין על עינא, ולא בסותא.

ההוא מוחא, אתגליף, ונהיר בתלת חורין דעינא. בחורא חדא, מתסחן עינין דזעיר אנפין. דכתיב: "רוחצות בחלב" ^[ט], דהוא חורא קדמא. ושאר חורין, אסתחן, ונהירן לשאר בוצינין.

מוחא, אקרי נביעא דברכתא. נביעא, דכל ברכאן מניה אשתכחו. ובגין, דהאי מוחא להיט בתלת חורין דעינא. בעינא, תלי ביה ברכתא. דכתיב: "טוב עין הוא יבורך" ^[י]. דהא, במוחא תלין חורי דעינא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל
שומר עליו תמיד]. בגין כך - מפני כך, לא אית ליה - אין לו גבנין על עינא - גבות על העיניים, ולא כסוי [של עפעפיים].

ההוא מוחא - המוח ההוא [מוחא סתימאה], אתגליף - נחקק [לג' חלקי חב"ד שלו], ונהיר - והאיר בתלת חורין דעינא - בשלושה גווני לבן שבעין. בחורא חדא - בלובן אחד, מתסחן - רוחצים [ומאירים בעצמם] עינין דזעיר אנפין - העיניים של זעיר אנפין. דכתיב - שכתוב: "רוחצות בחלב", דהוא חורא קדמא - שהוא הלובן הראשון. ושאר חורין - ושאר גווני הלבן, אסתחן - רוחצים, ונהירן - ומאירים לשאר בוצינין - לשאר הנרות [לשאר הספירות של ז"א].

מוחא - המוח [מוחא סתימאה של א"א], אקרי נביעא דברכתא - נקרא המבוע [מקור הנביעה] של הברכות. נביעא, דכל ברכאן מניה אשתכחו - המבוע שכל הברכות ממנו נמצאות. ובגין, דהאי מוחא - ומפני שזה המוח להיט - מאיר בתלת חורין דעינא - בשלושה גווני הלבן שבעין. בעינא, תלי ביה ברכתא - בעין, תלויה בה הברכה. דכתיב - שכתוב: "טוב עין הוא יבורך". דהא, במוחא - שהרי במוח תלין חורי דעינא - גווני הלבן שבעין.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(טו) תהלים קכא, ד. הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: (טז) שיר השירים ה, יב. עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב ישובות על מלאות: (יז) משלי כב, ט. טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל:

האי עינא, כד אשגח בזעיר אנפין, בזעיר אנפין בלהו בחידו.
עינא דא, הוא כלא ימינא, לית בה שמאלא. עינין דלתתא,
ימינא ושמאלא. תרי, בתרי גונין.

בצניעותא דספרא, אוליפנא, דהא יו"ד עלאה, יו"ד תתאה.
ה"א עלאה, ה"א תתאה. וא"ו עלאה, וא"ו תתאה. כל אנון
עלאין, בעתיקא תלון. תתאין, בזעיר אנפין אנון. לאו תלון,
אלא אנון ממש. ובעתיקא קדישא תלון, דהא שמא
דעתיקא אתבסיא מכלא, ולא אשתבח. אבל אלין אתון,
דתלון בעתיקא, בגין דיתקימון אנון דלתתא. דאי לאו הכי,
לא יתקימון.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

האי עינא - זו העין [של א"א], כד אשגח בזעיר אנפין - כשהיא משגיחה [ומאירה]
בזעיר אנפין, בזעיר אנפין בלהו - הפנים [של הפרצופים בעולמות ב"ע] כולם
בחידו - בשמחה. עינא דא - זו העין, הוא כלא ימינא - היא כולה ימין [שתי עיניו
של א"א הנחשבות כאחת, נחשבות כבחינת צד ימין, של רחמים], לית בה שמאלא - [כי]
אין בו [בא"א בחינת] שמאל. עינין דלתתא - [אבל] עיניים שלמטה [של ז"א], ימינא
ושמאלא - [יש בהן] ימין ושמאל. תרי, בתרי גונין - שתי העיניים, בשני גוונים [בשתי
בחינות, ימין של רחמים ושמאל של דין].

בצניעותא דספרא, אוליפנא - בספרא דצניעותא למדנו, דהא - שהנה [יש] יו"ד
עלאה, יו"ד תתאה - יו"ד עליונה, יו"ד תחתונה. ה"א עלאה, ה"א תתאה - ה"א
עליונה, ה"א תחתונה. וא"ו עלאה, וא"ו תתאה - וא"ו עליונה, וא"ו תחתונה. כל אנון
עלאין - כל אלה [בחינות האותיות יה"ו] העליונות, בעתיקא תלון - בעתיק תלויות
[יה"ו של חב"ד, שהן במוחא סתימאה דא"א]. תתאין - [וכל אלה בחינות האותיות יה"ו]
התחתונות, בזעיר אנפין אנון - בזעיר אנפין הן [יה"ו של חב"ד, שהן במוחין של ז"א].
לאו תלון - [ואלה אותיות יה"ו התחתונות שבז"א] אינן תלויות, אלא אנון ממש - אלא
הן ממש [עיקר התגלותן בז"א]. ובעתיקא קדישא תלון - ובעתיקא קדישא תלויות
[שבא"א הן תלויות, כי שם הוא שורשן בלבד], דהא שמא דעתיקא - שהרי השם של
עתיק אתבסיא מכלא - מכוסה מהכל [ששם א"א מכוסה], ולא אשתבח - ולא נמצא
[ולא נזכר בתורה, רק פעם אחת]. אבל אלין אתון - אבל אלו האותיות [יה"ו העליונות],
דתלון בעתיקא - שתלויות בעתיק, בגין דיתקימון - בכדי שיתקיימו אנון
דלתתא - אלו [האותיות יה"ו] שלמטה [בז"א]. דאי לאו הכי - שאם לא כן, לא
יתקימון - לא יתקיימו.

ובגין כך, שְׁמָא קַדִּישָׁא, סְתִים וגִּלְיָא. הֵהוּא דְסְתִים, לְקַבְלִיהָ
דַּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא, סְתִים דְּכָלָא. וְהֵהוּא דַּאֲתַגְלִיָּא, בְּזַעִיר
אַנְפִּין. ובגין כך, כָּל בְּרַכָּאן, בַּעֲזֵן סְתִים וגִּלְיָא. אֵלִין אַתָּן
סְתִים, דְּתַלְיָן בַּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא. אַמָּאי תַלְיָן? תַלְיָא יו"ד,
לְקִימָא יו"ד דְּלִתְתָּא.

חוטמא. בְּהַאי חוּטְמָא, בְּנוֹקְבָא דְפְרִדְשָׁקָא דְבִיה, נָשִׁיב
רוּחָא דְחַיִּי לְזַעִיר אַנְפִּין. ובְּהַאי חוּטְמָא, בְּנוֹקְבָא
דְּפְרִדְשָׁקָא, תַלְיָא ה"א, לְקִימָא ה"א אַחֲרָא דְלִתְתָּא. וְדָא רוּחָא,
נָפִיק מִמּוּחָא סְתִים, וְאִקְרִי רוּחָא דְחַיִּי. ובְּהַאי רוּחָא, זְמִינִין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ובגין כך - ועל כן [ומשום ששורש המוחין של ז"א הוא בא"א], שְׁמָא קַדִּישָׁא - השם
הקדוש [הוי"ה], סְתִים וגִּלְיָא - סתום וגלוי. הֵהוּא דְסְתִים - זה שהוא סתום, לְקַבְלִיהָ
דַּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא - [הוא] כנגד העתיקה קדישא, סְתִים דְּכָלָא - [שהוא] סתום ונעלם
מהכל. וְהֵהוּא דַּאֲתַגְלִיָּא - וזה שהוא גלוי, בְּזַעִיר אַנְפִּין - [הוא] בזעיר אנפין. ובגין
כך - ועל כן, כָּל בְּרַכָּאן - כל הברכות, בַּעֲזֵן סְתִים וגִּלְיָא - צריכות [להיאמר בנוסח]
סתום וגלוי [ברוך אתה - גלוי, כנגד ז"א. אשר קדשנו - נסתר - כנגד א"א]. אֵלִין אַתָּן
סְתִים - [שהרי] אלה האותיות [יה"ו] הסתומות, דְּתַלְיָן בַּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא - שתלויות
בעתיקה קדישא [א"א]. אַמָּאי תַלְיָן למה תלויות [שיצטרך להיות שורשן בא"א]? תַלְיָא
יו"ד - תלה יו"ד [שיהיה שורשה בא"א], לְקִימָא יו"ד דְּלִתְתָּא - כדי לקיים יו"ד שלמטה
[בו"א. וכן הוא בשאר אותיות ה"א, וא"ו, שורשן בא"א כדי לקיימן בו"א].

חוטם דא"א

חוטמא. - החוטם [בא"א] בְּהַאי חוּטְמָא - בזה החוטם, בְּנוֹקְבָא דְפְרִדְשָׁקָא
דְּבִיה - בנקב הצינור החלול שבו [זה שבצד ימין], נָשִׁיב - נושב רוּחָא
דְּחַיִּי - רוח חיים לְזַעִיר אַנְפִּין - לזעיר אנפין. ובְּהַאי חוּטְמָא - ובזה החוטם, בְּנוֹקְבָא
דְּפְרִדְשָׁקָא - בנקב הצינור החלול [בצד שמאל], תַלְיָא ה"א - תלויה ה"א [היא אות ה"א
אחרונה שבשם הוי"ה, שהיא בחינת המלכות של עתיק], לְקִימָא ה"א אַחֲרָא
דְּלִתְתָּא - [כדי] לקיים ה"א אחרת שלמטה [לקיים את אות ה"א שהיא בחינת מלכות של
ז"א]. וְדָא רוּחָא - וזו הרוח, נָפִיק מִמּוּחָא סְתִים, יוצאת ממוחא סתים של א"א,
וְאִקְרִי רוּחָא דְחַיִּי - ונקרא רוח החיים [כנ"ל]. ובְּהַאי רוּחָא - ובזו הרוח [שבנקב שמאל],
זְמִינִין - עתידים [ישראל] לְמַנְדַּע חֻכְמָתָא - לדעת את החכמה [שבתורה], בְּזַמְנָא

לְמַנְדַּע חֲכָמָתָא, בְּזִמְנָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא. דְּכְתִיב: "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה וְרוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה"^[יח].

הָאִי חוּטְמָא, חֵיין מְכַל סְטָרִין, חִידוֹ שְׁלִימָא, נַחַת רוּחַ, אֲסוּוּתָא. בְּחוּטְמָא דְּזַעִיר אַנְפִּין, כְּתִיב: "עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ"^[יט]. וְהָכָא כְּתִיב: "וְתַהֲלִיתִי אַחֲטָם לָךְ"^[כ].

וּבִסְפָּרָא דְּאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא, אוֹקִים, ה"א בְּפוּמָא. וְהָכָא, לֹא מִתְקִימָא הָכִי, וְלֹא אַצְטְרָפָא. וְאַף עַל גַּב, דְּבַחַד סִלְקָא. אֱלֹא, בְּה"א, דִּינָא תִלְיָא. וְדִינָא, בְּחוּטְמָא תִלְיָא. דְּכְתִיב: "עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ". וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב: "וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכַל". עֲקָרָא דְּרוּגָזָא. בְּחוּטְמָא תִלְיָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא - בזמן של מלך המשיח. דְּכְתִיב - שכתוב: "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה וְרוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה".

הָאִי חוּטְמָא - זה החוטם, חֵיין מְכַל סְטָרִין - [הוא משפיע] חיים מכל הצדדים [משני נקביו, הימין והשמאל], חִידוֹ שְׁלִימָא - [והוא משפיע] שמחה שלימה, נַחַת רוּחַ - נחת רוח, אֲסוּוּתָא - רפואה. בְּחוּטְמָא דְּזַעִיר אַנְפִּין - בחוטם של זעיר אנפין, כְּתִיב - כתוב: "עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ". וְהָכָא כְּתִיב - וכאן [בחוטם של א"א] כתוב: "וְתַהֲלִיתִי אַחֲטָם לָךְ".

וּבִסְפָּרָא דְּאַגְדָּתָא - ובספר האגדה דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא - של בית מדרשו של רב ייבא סבא, אוֹקִים - העמיד, ה"א בְּפוּמָא - [כי אות] ה"א [של המלכות דעתיק מתלבשת] בפה [של א"א]. וְהָכָא, לֹא מִתְקִימָא הָכִי - וכאן לא מתקיים כך [כי לעיל מבואר, כי אות ה"א של מלכות דעתיק מתלבשת בנקב השמאלי של חוטם א"א], וְלֹא אַצְטְרָפָא - ולא מצטרפת [שדעת ספרא דאגדתא אפילו לא מצטרפת למה שלמדנו כאן]. וְאַף עַל גַּב, - ואף על פי, דְּבַחַד - שב[כוונה] אחת [דעת ספרא דאגדתא] סִלְקָא - עולה [עם הנלמד כאן, כי אכן הגבורות מתפשטות גם בחוטם וגם בפה]. אֱלֹא, בְּה"א - אלא ב[אות] ה"א, דִּינָא תִלְיָא - הדין תלוי. וְדִינָא, בְּחוּטְמָא תִלְיָא - והדין, בחוטם תלוי. דְּכְתִיב - שכתוב: "עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ". וְאִי תִימָא - ואם תאמר, הָא כְּתִיב - הרי כתוב: "וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכַל". עֲקָרָא דְּרוּגָזָא - עיקר הרוגז. בְּחוּטְמָא תִלְיָא - בחוטם תלוי [כי עיקר הדין יורד מגבורות שבדעת, ודרך החוטם הוא מתפשט אל הפה].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(יח) ישעיה יא, ב. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וְגִבּוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה': (יט) שמואל ב כב, ט. עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכַל גְּחָלִים בְּעֵרּוֹ מִמֶּנּוּ: (כ) ישעיה מח, ט. לְמַעַן שְׁמִי אֲאָרִיךְ אֶפִּי וְתַהֲלִיתִי אַחֲטָם לָךְ לְבִלְתִּי הִכְרִיתֶךָ:

כָּל תְּקוּנֵי דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא, בְּמוֹחָא שְׁקִיט וְסִתִּים מִתְתַּקְּנִין.
 וְכָל תְּקוּנֵי דְזַעִיר אֲנָפִין, בְּחֻבְמָה תַּתָּא מִתְתַּקְּנִין. דְּכֵתִיב:
 "כָּלם בְּחֻבְמָה עֲשִׂיתָ"^[כא]. וְהָא, כָּלָא דְכָלָא וְדָאי. מַה בֵּין ה"א
 לְה"א? ה"א דְהָבָא, דִּינָא אֲתַעֵר מִנָּה. וְדְהָבָא, רַחֲמֵי גוֹ רַחֲמֵי.

**בְּדִקְנָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא, תְּלִיא כָּל יְקִירוֹ דְכָלָא. מוֹזְלָא
 דְכָלָא, אֲקָרִי. מְהָאי דְקִנָּא, מִמוֹזְלָא יְקִירָא דְכָל
 יְקִירִין, מוֹזְלֵי עֲלָאי וְתַתָּאי. כָּלָהוּ, מִשְׁגִּיחִין לְהָהוּא מוֹזְלָא. בְּהָאי**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כָּל תְּקוּנֵי - כל התיקונים דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - שבעתיקא קדישא [א"א], בְּמוֹחָא שְׁקִיט
 וְסִתִּים - במוח שקט וסתום [מוחא סתימא, שהגבורות בו שוקטות ונעלמות] מִתְתַּקְּנִין - הם
 נתקנים. וְכָל תְּקוּנֵי דְזַעִיר אֲנָפִין - וכל התיקונים שבזעיר אנפין, בְּחֻבְמָה תַּתָּא
 מִתְתַּקְּנִין - בחכמה תחתונה נתקנים. דְּכֵתִיב - שכתוב: "כָּלם בְּחֻבְמָה עֲשִׂיתָ".
 וְהָא - ו[אות] ה"א [המלכות], כָּלָא דְכָלָא וְדָאי - [היא] כלל של הכל בודאי [היא מקבלת
 וע"כ היא כוללת את כל ההשפעות הבאות מ"ס שעליה]. מַה בֵּין ה"א לְה"א - מה [ההבדל]
 בֵּין ה"א [של המלכות התחתונה] לְה"א [של עתיק] ה"א דְהָבָא - ה"א שכאן [התחתונה,
 של המלכות], דִּינָא אֲתַעֵר מִנָּה - הדין מתעורר ממנה. וְדְהָבָא - ו[אות ה"א] שכאן [של
 מלכות דעתיק], רַחֲמֵי גוֹ רַחֲמֵי - רחמים תוך רחמים [היא מליאה רחמים גמורים].

**תריין מזלין, הם תיקוני שמיני ושלושה-עשר מ"ג תיקוני דיקנא דא"א, שהם נותנים מוחין
 לאו"א**

בְּדִקְנָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - בזקן של העתיקא קדישא [א"א], תְּלִיא כָּל יְקִירוֹ - תלוי
 כל הכבוד דְכָלָא - של הכל [כל הפרצופים]. מוֹזְלָא דְכָלָא, אֲקָרִי - מזל של
 הכל, נקרא [כך הזקן של א"א. מזל, יובן מלשון נזילה והשפעה]. מְהָאי דְקִנָּא - מהזקן הזה
 [של א"א], מִמוֹזְלָא יְקִירָא דְכָל יְקִירִין - מהמזל היקר מכל היקרים [לא מכל הדיקנא,
 אלא דווקא משני המזלות שבו, מזל השמיני ומזל השלוש-עשרה הנרמזים במידות שבכתוב
 'נוצר' ו'נקה', שהם המשפיעים את המוחין, וע"כ הם יקרים מכל הפרצופים], מוֹזְלֵי - נוזלים
 ונמשכים [המוחין] עֲלָאי - עליונים [לאו"א] וְתַתָּאי - ותחתונים [לזו"ר]. כָּלָהוּ,
 מִשְׁגִּיחִין - כולם מסתכלים לְהָהוּא מוֹזְלָא - למזל ההוא [לשני המזלות הללו כדי לקבל
 מהם את המוחין]. בְּהָאי מוֹזְלָא, תְּלִיא חַיִּי דְכָלָא - במזל הזה, תלויים החיים של הכל,
 מוֹזְנֵי דְכָלָא - ו[המזונות של הכל. בְּהָאי מוֹזְלָא, תְּלִין שְׂמֵיָא וְאַרְעָא - במזל הזה,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כא) תהלים קד, כד. מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלם בְּחֻבְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָהּ:

מזלָא, תליא חיי דכלא, מזוני דכלא. בהאי מזלָא, תלין שמיא וארעא, גשמין דרענא. בהאי מזלָא, אשגחותא דכלא. בהאי מזלָא, תלין כל חילין עלאין ותתאין.

☆ תלת עשר נביעין, דמשחא דרבותא טבא, תלין בדקנא, דמזלָא יקירא דא. וכלהו, נפקין לזעיר אנפין. לא תימא, כללהו, אלא תשעה מניהו משתבחין בזעיר אנפין, לאכפּיָא דינין.

וכד האי מזלָא, תליא בשקולא עד טבורא, כל קדושי קדושין דקודשא, ביה תלין. בהאי מזלָא, פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה. ההוא רישא דכל רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך, כלא, בהאי מזלָא תליא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תלויים שמים וארץ, גשמין דרענא - [וגשמי רצון. בהאי מזלָא, אשגחותא דכלא - במזל הזה, השגחת הכל. בהאי מזלָא, תלין כל חילין - במזל הזה, תלויים כל הצבאות עלאין ותתאין - העליונים והתחתונים.

* תלת עשר נביעין - שלשה עשר צינורות חלולים שנובעים בתוכם [י"ג התיקונים שבשערות הדיקנא של א"א], דמשחא דרבותא טבא - של שמן חשוב וטוב, תלין בדקנא - תלויים בזקן, דמזלָא יקירא דא - [שהוא] המזל היקר הזה. וכלהו, נפקין - וכולם יוצאים לזעיר אנפין - לזעיר אנפין [לפעמים]. לא תימא, כללהו - אל תאמר, כולם [כל הי"ג תיקוני הדיקנא דא"א, מאירים תמיד בז"א], אלא תשעה מניהו - אלא תשעה מהם משתבחין בזעיר אנפין - נמצאים בזעיר אנפין [תשעה מי"ג תיקוני דיקנא דא"א, מאירים תמיד בז"א], לאכפּיָא דינין - [כדי] להכניע את הדינים.

וכד האי מזלָא - וכאשר זה המזל [שני המזלות הנ"ל, נוצר ונקח], תליא - תלויים בשקולא - במשקל שווה עד טבורא - עד הטבור [טבורא דלבא דא"א], כל קדושי קדושין - כל קדש הקודשים [מוחין דא"א] דקודשא - [וגם] של הקודש [מוחין דז"ן], ביה תלין בו [במזל הזה] תלויים. בהאי מזלָא - בזה המזל, פשיט - התפשט [השתלשל והאיר] פשיטותא דקוטרא עלאה - התפשטות של הקשר העליון [היסוד דעתיק והחסד שבו, שהם קשורים יחד, והם התפשטו והאירו בשני המזלות נוצר ונקח]. ההוא רישא דכל רישין - אותו הראש של כל הראשים [כל ההתפשטות באה מכוח עתיק, שהוא הראש למעלה מתלת ראשין הנ"ל], דלא אתידע - שהוא [עתיק] איננו ידוע [לעצמו], ולא אשתמודע - ולא נודע [לא"א], ולא ידעין עלאין ותתאין - ולא יודעים עליונים [או"א], ותחתונים [זו"ן]. בגין כך, כלא - הכל [כל ענייני העולם], בהאי מזלָא תליא - בזה המזל תלוי.

בְּדִקְנָא דָא, תִּלְת רִישֵׁין דְּאֲמִינָא, מִתְפַּשְׁטֵן. וְכִלְהוּ, מִתְחַבְּרֵן
בְּהָא מִזְלָא, וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיה. וּבְגִין כֶּךָ, כָּל יְקִירוֹ דִּיקִירוּתָא,
בְּהָא מִזְלָא תִלְיָא.

כָּל אֲלִין אַתָּון, דִּתְלִין בְּהָא עֲתִיקָא, כִּלְהוּ תִלִּין בְּהָא דִקְנָא,
וּמִתְחַבְּרֵן בְּהָא מִזְלָא. וְתִלִּין בֵּיה, לְקִימָא אַתָּון אַחֲרָנִין.

דְּאֶלְמָלִי לֹא סִלְקִין אֲלִין אַתָּון בְּעֲתִיקָא, לֹא קִימִין אֲלִין
אַחֲרָנִין. וּבְגִין כֶּךָ, אָמַר מֹשֶׁה כֹּד אֶצְטְרִיד: "יְהוָה ^{יְהוָה} | יְהוָה
^{יְהוָה}" ^[כב], תִּירִי זְמַנִּי, וּפְסִיק טַעְמָא בְּגוּיָהוּ. דִּהָא, בְּמִזְלָא תִלְיָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּדִקְנָא דָא - בזקן הזה [של א"א], תִּלְת רִישֵׁין דְּאֲמִינָא - שלשת הראשים שאמרת
[והם, רדל"א, גולגולתא ומו"ס], מִתְפַּשְׁטֵן - מתפשטים [ומאירים בדיקנא דא"א].
וְכִלְהוּ - וכולם [כל האורות של שלושת הראשים הללו], מִתְחַבְּרֵן בְּהָא מִזְלָא - מתחברים
בזה המזל, וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיה - ונמצאים בו. וּבְגִין כֶּךָ - ומפני כך, כָּל יְקִירוֹ דִּיקִירוּתָא
- כל היקר שביקר [מוחין דא"א וזו"ן], בְּהָא מִזְלָא תִלְיָא - בזה המזל תלוי.

כָּל אֲלִין - כל אלה אַתָּון - האותיות [יה"ו הנ"ל], דִּתְלִין בְּהָא עֲתִיקָא - שתלויות בזה
העתיק [בחב"ד של מו"ס בא"א], כִּלְהוּ תִלִּין בְּהָא דִקְנָא - כולן תלויות בזה הזקן [היוצא
מהמו"ס], וּמִתְחַבְּרֵן בְּהָא מִזְלָא - ומתחברות בזה המזל [שני המזלות, נוצר ונקה]. וְתִלִּין
בֵּיה - ותלויות בו [במזל הזה], לְקִימָא - [כדי] לקיים אַתָּון אַחֲרָנִין - אותיות אחרות
[את אותות יה"ו של חב"ד במוחין של ז"א].

דְּאֶלְמָלִי לֹא - שאם לא היו סִלְקִין - עולות אֲלִין אַתָּון בְּעֲתִיקָא - אלה האותיות [יה"ו,
להיות מושרשות] בעתיק, לֹא קִימִין - לא היו מתקיימות אֲלִין אַחֲרָנִין - אלה האחרות
[האותיות יה"ו שבמוחין של ז"א]. וּבְגִין כֶּךָ - ומפני כך [כיוון שאותיות יה"ו עלו בא"א והן
מקיימות את אותיות יה"ו שבז"א], אָמַר מֹשֶׁה - אמר משה [את הפסוק] כֹּד
אֶצְטְרִיד - כאשר היה צריך: "יְהוָה | יְהוָה", תִּירִי זְמַנִּי - ה' ה', שני פעמים, וּפְסִיק
טַעְמָא בְּגוּיָהוּ - והפסיק טעם ביניהם [משום שיש הבדל בין שתי האזכרות, הראשון בז"א
והשני בא"א, כדי להמשיך הארה מא"א לז"א, ע"י אותיות השם הללו]. דִּהָא, בְּמִזְלָא - שהרי
במזל [שבדיקנא דא"א] תִלְיָא כִלְיָא - תלוי הכל. מִהָא מִזְלָא - מזה המזל,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כב) שמות לד, ו-ז. וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא ה' | ה' אֶל רַחוּם וַחֲנוּן אֲרָךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת: נָצַר
חֶסֶד לְאֶלְפִים נָשָׂא עֹון וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶקֶד עֹון אָבוֹת עַל בְּנִים וְעַל בְּנֵי בְנִים עַל שְׁלֹשִׁים
וְעַל רִבְעִים:

כלא. מהאי מוזלא, מתבספי עלאי ותתאי, ומתבפין קמיה.
זכאה חולקיה, מאן דזכי להאי.

האי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, לא אדכר, ולא
אשתבח. ובגין, דאיהו רישא עלאה לכל עלאין לא אדכר,
בר רישא חדא, בלא גופא, לקימא כלא. והאי, טמיר, וסתים,
וגניז מכלא.

תקונני, אתתקנן ביהוה מוחא סתימא דכלא. דאתפשט,
ואתתקן כלא. ונפיק, חסד עלאה ותתאה. וחסד עלאה,
אתפשט ואתתקן. ואתכליל כלא, במוחא סתימא דא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מתבספי - מתביישים עלאי ותתאי - עליונים ותחתונים [בחינת הדין שבהם], ומתבפין
קמיה - ונכנעים מלפניו. זכאה חולקיה - אשרי חלקו, מאן דזכי להאי של מי שזוכה
לזה [מי שזכה להמשיך בתפילתו הארה מי"ג תיקוני דיקנא שבא"א אל ט' תיקוני הדיקנא בז"א,
להשלים גם את ז"א בי"ג תיקוני דיקנא].

התלבשות חסד ויסוד דעתיק במוחא סתימא דא"א

האי עתיקא קדישא זה העתיקא קדישא [א"א], סתימא דכל סתימין - הסתום מכל
הסתומים, לא אדכר - לא נזכר [בתורה], ולא אשתבח - ולא נמצא [ולא מושג לפרצופים
שתחתיו]. ובגין - ומפני, דאיהו - שהוא [א"א] רישא עלאה לכל עלאין - הראש העליון
לכל העליונים [שא"א הוא כתר לאו"א] לא אדכר - לא נזכר [בא"א], בר רישא חדא - רק
ראש אחד, בלא גופא - בלי [להזכיר את] הגוף [משום שבחינת הגוף בא"א מכוסה,
בהתלבשות או"א וזו"ן עליו], לקימא כלא - לקיים הכל [מה שנזכר הראש של א"א והוא
ניכר ולא מכוסה, הוא על מנת שיאיר ויקיים את כל הפרצופים שמתחתיו]. והאי - וזה [הראש
של א"א], טמיר - נסתר, וסתים - וסתום, וגניז מכלא - וגנוז מכל [הפרצופים שתחתיו].
תקונני - תיקוניו [התלבשות השלש ראשים של המוחין בא"א], אתתקנן - נתקנו
[בתחילה] ביהוה מוחא סתימא דכלא - באותו מוחא [של א"א] הסתום מהכל.
דאתפשט - [ואז] התפשט, ואתתקן כלא - ונתקן הכל [כל העולמות. כי התפשט אורו
בכל עבר, בשער הראש ושער הזקן, ואז יכלו הפרצופים גם כן לקבל מאורו ולהתקן].
ונפיק - ויצא [ע"י המוחא סתימא דא"א], חסד עלאה ותתאה - חסד עליון [של עתיק
המלוכש בגלגולתא של א"א], [וגם] חסד תחתון [שביסוד של עתיק המלוכש בדעת של מוחא
סתימא של א"א]. וחסד עלאה - והחסד העליון, אתתפשט ואתתקן - התפשט ונתקן
[במוחא סתימא. וחסד תחתון כבר ממילא מלוכש בדעת דמוחא סתימא]. ואתכליל
כלא - ונכלל הכל [כל אורות הראש והחסדים], במוחא סתימא דא - במוחא סתימא
זה [שאז ירדה הארתם לתקן בדיקנא ובפרצופים].

פֿד אַתְּתִקֵּן חוֹרָא דָּא, בְּנִהִירוֹ דָּא, בְּטִשׁ מֵאן דְּבִטִשׁ בְּהָאִי
מוֹחָא, וְאַתְנֵהִיר. וְתִלְיָא מִמּוֹזְלָא יִקְרָא, מוֹחָא אַחֲרָא,
דְּאַתְפִּשֵׁט וְנִהִיר לְתַלְתִּין וְתָרִין שְׁבִילִין. פֿד אַתְנֵהִיר, נִהִיר
מִמּוֹזְלָא יִקְרָא.

וְאַתְנֵהִירוֹ, תִּלְת רִישֵׁין עֲלָאִין. תָּרִין רִישֵׁין, וְחֵד דְּכָלִּיל לֹון.
וּבְמִזְלָא תִלְיָן, וְאַתְכָּלִּיל בֵּיה.

מִכָּאן, שְׂאִרֵי לְאַתְגְּלִיא יִקְרִיו דְּדִקְנָא, דְּאִיהוּ מִזְלָא סְתִימָאָה.
וְאַנּוֹן, מִתְתִּקֵּן בֵּיה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מוחא סתימאה דא"א מאיר במזלא שמתחבר לחכמה ובינה

פֿד אַתְּתִקֵּן - כאשר נתקן [והתלבש] חוֹרָא דָּא - אור לבן זה [חסד של עתיק המלובש
בכתר של א"א], בְּנִהִירוֹ דָּא - באור זה [מוחא סתימאה של א"א], בְּטִשׁ מֵאן דְּבִטִשׁ - הכה
מי שהכה [הוא היסוד של עתיק] בְּהָאִי מוֹחָא - בזה המוח [מוחא סתימאה],
וְאַתְנֵהִיר - והאיר [מוחא סתימאה האיר גם בחסדים, והגבורה של עתיק כבר הייתה מלובשת
בו]. וְתִלְיָא - ונתלה [ונתקן] מִמּוֹזְלָא יִקְרָא - מהמזל היקר [של א"א. שני המזלות נוצר
ונקה הנ"ל], מוֹחָא אַחֲרָא - מוח אחר [הוא חכמה דעולם האצילות, עם הבינה שכוללה בה],
דְּאַתְפִּשֵׁט וְנִהִיר - שמתפשט ומאיר לְתַלְתִּין וְתָרִין שְׁבִילִין - לשלושים ושתיים
שבילים [כאשר חכמה דאצילות התפשטה, נמצא החכמה בחינת זכר לעצמו, והבינה בחינת
נקבה לעצמה, ואז התגלו בבינה ל"ב אלהי"ם הידועים במעשה בראשית]. פֿד
אַתְנֵהִיר - כאשר מאירים [או"א], נִהִיר מִמּוֹזְלָא יִקְרָא - [הם] מאירים מהמזל היקר.

וְאַתְנֵהִירוֹ - והאירו [עוד מהמוחא סתימאה], תִּלְת רִישֵׁין עֲלָאִין - שלושה ראשים
עליונים. תָּרִין רִישֵׁין - שני ראשים [או"א], וְחֵד דְּכָלִּיל לֹון - ואחד שכולל אותם [הוא
המזל, כי הוא יורד עד טבורא דלכא ומכסה על כל קומת או"א]. וּבְמִזְלָא תִלְיָן - ובמזל
[הם או"א] תלויים, וְאַתְכָּלִּיל בֵּיה - ונכללים [ומלובשים] בו.

מִכָּאן - [מאבא המקבל את המוחין ממזל שמיני, נוצר, שבדִּקְנָא דא"א], שְׂאִרֵי
לְאַתְגְּלִיא - מתחילים להתגלות יִקְרִיו דְּדִקְנָא - היקר של הזקן [הארה גדולה כאשר מזל
שמיני, נוצר, מתלבש במזל שלש עשרה, ונקח], דְּאִיהוּ מִזְלָא סְתִימָאָה - שהוא המזל
[השמיני] הסתום. וְאַנּוֹן - והם [או"א], מִתְתִּקֵּן בֵּיה - נתקנים בו [ע"י קבלתם את המוחין
מהמזלות כנ"ל].

בְּמָה דַּעְתִּיקָא קַדִּישָׁא, תַּלְת רִישֵׁין מִתְעַטְרִין בֵּיה, הָכִי כְּלָא
בְּתַלְת רִישֵׁין. וְכַד אֶתְנַהֲרֵן, תַּלְיֵן כְּלָהוּ דָּא בְּדָא בְּתַלְת רִישֵׁין.
תַּרִּין מִתַּרִּין סְטָרִין, וְחַד דְּכֻלִּיל לֹון.

וְאִי תִימָא, מָאן עֲתִיקָא קַדִּישָׁא? תָּא חֲזִי, לְעִילָא לְעִילָא, אִית
דְּלָא אֶתְיָדַע, וְלָא אֶשְׁתַּמּוּדַע, וְלָא אֶתְרָשִׁים. וְהוּא, כְּלִיל כְּלָא.
וְתַרִּין רִישֵׁין, בֵּיה כְּלִילָן. וְכַדִּין, כְּלָא הָכִי אֶתְתַּקֵּן. וְהוּא, לָאו
בְּמִנְיָנָא, וְלָא בְּכֻלָּלָא, וְלָא בְּחוּשְׁבֹן, אֶלָּא בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא. עַל
דָּא אֶתְמַר: "אֲמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְּרַכִּי מִחֲטָא בְּלִשׁוֹנִי"^[כג].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּמָה דַּעְתִּיקָא קַדִּישָׁא - כמו שעתיקא קדישא [הוא רדל"א דעתיק], תַּלְת רִישֵׁין - שלש
ראשים [והם הרדל"א עצמו, והגולגלתא והמוחא סתימאה] מִתְעַטְרִין בֵּיה - מתעטרים בו,
הָכִי כְּלָא - כך כל [שאר הפרצופים נכללים] בְּתַלְת רִישֵׁין - בשלש ראשים [והם, או"א
והמזל המשיע בהם, וכן זו"ו ואימא המשיעה בהם]. וְכַד אֶתְנַהֲרֵן - וכאשר הם [השלש
ראשים שבעתיקא קדישא ושאר הפרצופים] מאירים [מאור המוחין המאיר בהם מאור א"ס
ב"ה], תַּלְיֵן כְּלָהוּ - תלויים [ומתחברים הם] כולם דָּא בְּדָא - זה בזה [ע"י המוחין] בְּתַלְת
רִישֵׁין - בשלש ראשים [שהם מתחברים זה בזה ע"י שלש הראשים העליונים, זו"ו באימא,
ואבא ואימא במזל, והמזל בשלש הראשים העליונים של א"א]. תַּרִּין מִתַּרִּין סְטָרִין - וכך
נסדרו כל הפרצופים] שניים [או"א] משני צדדים [ימין ושמאל של א"א], וְחַד - ואחד [הוא
המזל] דְּכֻלִּיל לֹון - שכולל אותם.

וְאִי תִימָא - ואם תאמר [הנה א"ק נקרא עתיקא קדישא, וגם א"א בכללות נקרא כך, וגם שני
ראשים שבו נקראים כך, אם כן], מָאן עֲתִיקָא קַדִּישָׁא - מי [הוא] עתיקא קדישא [זה
שהמזל תלוי בו]? תָּא חֲזִי - בוא וראה, לְעִילָא לְעִילָא - [כי] למעלה למעלה [הן ממוחא
סתימאה והן מהגולגלתא], אִית דְּלָא אֶתְיָדַע - יש [פרצוף עתיק] שלא נודע [הרדל"א
שלו], וְלָא אֶשְׁתַּמּוּדַע - ולא מושג [אפילו לא"א], וְלָא אֶתְרָשִׁים - ואינו נרשם [אפילו
לא בקצו של יו"ד בשם הוי"ה]. וְהוּא, כְּלִיל כְּלָא - והוא כולל הכל [את כל העולמות].
וְתַרִּין רִישֵׁין - ושני ראשים [גולגלתא ומוחא סתימאה של א"א], בֵּיה כְּלִילָן - בו כלולים
[ע"י שחסד שלו מתלבש בכתר של א"א, והגבורה שלו מתלבשת במוחא סתימאה של א"א].
וְכַדִּין - ואז, כְּלָא הָכִי אֶתְתַּקֵּן - הכל כך נתקן [שכל הו' תחתונות של עתיק מאירים בכל
הגוף של א"א]. וְהוּא - והוא [הפרצוף של עתיק], לָאו בְּמִנְיָנָא - לא במנין [העשר ספירות
של עולם האצילות], וְלָא בְּכֻלָּלָא - ולא בכללות [הפרצופים, שהם רק חמש ואיננו נוסף
עליהם], וְלָא בְּחוּשְׁבֹן - ולא בחשבון [של ארבע עולמות אבי"ע], אֶלָּא בְּרַעוּתָא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כג) תהלים לט, ב. אֲמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְּרַכִּי מִחֲטָא בְּלִשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לִפִּי מִחֲסוֹם בְּעַד רִשְׁעִי לִנְגִידִי:

אַתָּר דְּשְׁרוּתָא, אֲשֶׁתִּכַּח מַעֲתִיקָא קַדִּישָׁא, דְּאֵתְנָהִיר מִמְּזֻלָּא.
הוּא נִהִירוּ דְּחֻכְמָתָא, דְּמִתְפַּשֵּׁט לְתַלְתִּין וְתָרִין עֵיבֵר. וְנִפְקָא,
מִהָּהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה, מִנִּהִירוּ דְּבִיָּה.

וּמָה דְּעֵתִיקָא קַדִּישָׁא נִהִיר בְּקַדְמִיתָא, דָּא הוּא. וְשְׁרוּתָא,
מִמָּה דְּאֵתְנָגְלִיא. וְאֵתְעֵבִיד, לְתַלְתִּי רִישִׁין. וְרִישָׁא חֲדָא, כְּלִיל
לֹון. וְאַלִין תַּלְתִּי, מִתְפַּשֵּׁט לְזַעִיר אַנְפִּין. וּמַאֲלִין, נִהִרִין כָּלָא.
אֵתְנָגְלִיף הָאִי חֻכְמָתָא, וְאַפִּיק חֵד נִהֵרָא, דְּנִגִּיד וְנִפִּיק

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּלָבָא - [כי אי אפשר להשיג בו בעתיק כלל, כי הוא מלכות דא"ק, ונחשב בכללות
הא"ס ב"ה, ולכן אפשר להשיג בו] אלא ברצון הלב. עַל דָּא אֵתְמַר - על זה נאמר:
"אֵמַרְתִּי אֲשֶׁמֶרָה דְּרַכִּי מִחֻטָּא בְּלִשׁוֹנִי".

חכמה המאירה לפרצופי האצילות, מתלבשת באימא, ומאירה בז"א

אַתָּר דְּשְׁרוּתָא - מקום התחלת [הגילוי], אֲשֶׁתִּכַּח - נמצא [ומשתלשל] מַעֲתִיקָא
קַדִּישָׁא - [הוא א"א], דְּאֵתְנָהִיר מִמְּזֻלָּא - [הוא המקום] שמאיר מהמזל [לחכמה, אבא
דאצילות]. הוּא נִהִירוּ דְּחֻכְמָתָא - הוא אור החכמה, דְּמִתְפַּשֵּׁט - שמתפשט לְתַלְתִּין
וְתָרִין עֵיבֵר - לשלושים ושתיים צדדים [ועיקר גילויים במספר ל"ב הוא בחכמה של ז"א].
וְנִפְקָא - ויוצא [אור זה של המזל המאיר לחכמה], מִהָּהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה - מאותו מוחא
סְתִימָאָה [של א"א], מִנִּהִירוּ דְּבִיָּה - מאור [החסד העליון של עתיק המאיר] שבו.

וּמָה דְּעֵתִיקָא קַדִּישָׁא - ומה שעתיקא קדישא [א"א] נִהִיר בְּקַדְמִיתָא - מאיר בהתחלה
[של גילוי], דָּא הוּא - זה הוא [התפשטותו באור החכמה שבפרצוף אבא לל"ב צדדים
המתגלים בחכמה של ז"א]. וְשְׁרוּתָא, מִמָּה דְּאֵתְנָגְלִיא - [וזו היא] ההתחלה ממה שהתגלה.
וְאֵתְעֵבִיד - [הוא] נעשה, לְתַלְתִּי רִישִׁין - ל[אחד] משלש הראשים. וְרִישָׁא חֲדָא - וראש
אחד [מהם], כְּלִיל לֹון - כולל אותם [אחד מראשי או"א, עם המזל הכולל אותם]. וְאַלִין
תַּלְתִּי - ואלו השלושה [או"א והמזל], מִתְפַּשֵּׁט לְזַעִיר אַנְפִּין - מתפשטים [לתלת מוחין]
לזעיר אנפין. וּמַאֲלִין - ומאלה [המוחין], נִהִרִין כָּלָא - מאירים כולם [כל הספירת של
ז"א, וגם הנקבה שבו].

"עכשיו מפרש והולך איך מאלין תלת נהרין כלא. לבאר את סדר המשכת המוחין מאו"א לז"א, ע"י שנה"י
של או"א מתרוקנים, ובהם מתלבשים החב"ד של ז"א, ואז הם נכנסים אל חללי כלי החב"ד בראש של ז"א"
(הקדמה מרבי יהודא פתיא זיע"א ביין הרקח על אתר).

אֵתְנָגְלִיף הָאִי חֻכְמָתָא - נחקקה זאת החכמה [החכמה של אבא נחקק בספירת הנצח שבו,
והתרוקן אור הנצח], וְאַפִּיק - והוציא חֵד נִהֵרָא - נהר אחד [שחכמה של אבא הוציאה
להלביש בכלי הנצח שהתרוקן, נהר אחר שהוא אור חכמה של ז"א], דְּנִגִּיד - שנמשך וְנִפִּיק

לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא. וְעֵייל בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין, וְאַתְעֵבִיד חַד מוֹחָא. וּמִתְמָן, אֶתְמַשֵּׁךְ וְנָגִיד בְּכָל גּוּפָא, וְאַשְׁקִי כָל אֲנוֹן נְטִיעָאן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן"^[כז].

תו, אֶתְגַּלִּיף הָאִי חֲכָמָתָא, וְאַתְמַשֵּׁךְ וְעֵייל בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין, וְאַתְעֵבִיד מוֹחָא אַחְרָא.

הָהוּא אַחְרָא, הוּא נָהִירוּ דְאַתְמַשֵּׁךְ מְנִיְהוּ. וְאַלִין תִּרְיִן מְשִׁיכֵן, מִתְגַּלְפֵן, וּמִתְחַבְרֵן בְּחַד רִישָׁא דְעַמִּיקָא דְבִירָא. דְכְּתִיב: "בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ"^[כח]. וְעֵייל, בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא - ויוצא להשקות את הגן [ז"א]. וְעֵייל - ונכנס [כלי הנצח עם אור החכמה] בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין - ב[חלל הימני] בראש של זעיר אנפין, וְאַתְעֵבִיד חַד מוֹחָא - ונעשה מוח אחד [מוח החכמה בז"א]. וּמִתְמָן - ומשם [ממוח חכמה בראש של ז"א], אֶתְמַשֵּׁךְ וְנָגִיד - יורד ונמשך [להאיר] בְּכָל גּוּפָא - בכל הגוף [בקו ימין של ז"א], וְאַשְׁקִי - ומשקה כָל אֲנוֹן נְטִיעָאן - את כל אותם הנטיעות [משפיע בחסד ונצח של ז"א]. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן".

תו - עוד, אֶתְגַּלִּיף הָאִי חֲכָמָתָא - נחקקה זאת החכמה [החכמה של אבא נחקק בספירת הווד שבו, והתרוקן אור הווד], וְאַתְמַשֵּׁךְ - ונמשך וְעֵייל - ונכנס [כלי הווד] בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין - ב[חלל השמאל] בראש של זעיר אנפין, וְאַתְעֵבִיד מוֹחָא אַחְרָא - ונעשה מוח אחר [מוח הבינה של ז"א, אשר נמשך ומתפשט להאיר בקו השמאל של ז"א, ומשפיע בגבורה ובהוד שבו].

הָהוּא אַחְרָא - זה האחר [מוח הדעת של ז"א], הוּא נָהִירוּ - הוא אור דְאַתְמַשֵּׁךְ מְנִיְהוּ - הנמשך מהם [מהיסוד של אבא והיסוד של אימא]. וְאַלִין תִּרְיִן מְשִׁיכֵן - ואלו שתי ההמשכות [של היסודות של או"א], מִתְגַּלְפֵן - נחקקו [שהתרוקנו כלי היסוד באו"א], וּמִתְחַבְרֵן - ומתחברים בְּחַד רִישָׁא - בראש אחד דְעַמִּיקָא דְבִירָא - של עומק הבאר [שהוא היסוד של אימא, אשר היסוד של אבא מולבש בו]. דְכְּתִיב - שכתוב: "בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ". וְעֵייל - ונכנס [כלי היסוד של אימא עם היסוד של אבא שבו], בְּרִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין - ב[חלל האמצעי] בראש של זעיר אנפין, וְאַתְעֵבִיד מוֹחָא אַחְרָא - ונעשה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כד) בראשית ב, י. וְנָהָר יוֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים: (כה) משלי ג, כ. בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעָפוּ טֹל:

וְאַתְעֵבִיד מוֹחָא אַחְרָא. וּמִתְפָּן, אַתְמָשִׁיד וְעִיל לְגוֹ גּוּפָא.
וּמְלִיא, כָּל אֲנָן אֲדָרִין וְאַכְסְדָּרִין דְּגוּפָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב:
"וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֹאוּ"^[כז].

וְאַלִין, נְהָרִין, מְנַהֲרִין דִּהְהוּא מוֹחָא עֲלָאָה סְתִימָאָה, דְּנִהֲרִין
בְּמִזְלָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא. וְכֵלָא, דָּא בְדָא תִלְיָן. וְאַתְקַשֵּׁר, דָּא
בְדָא, וְדָא בְדָא, עַד דִּישְׁתַּמּוּדַע דְכֵלָא חַד. וְכֵלָא הוּא עֵתִיקָא,
* וְלָא אַתְפָּרֵשׁ מִנִּיהּ כְּלוּם.

דף ר"צ ע"א

אַלִין תִּלְת נְהוּרִין, נְהָרִין לְתִלְת אַחְרָנִין, דְּאַקְרוּן אֲבָהִין.
וְאַלִין, נְהָרִין לְבָנִין. וְכֵלָא, נְהִיר מֵאַתֵּר חַד. כִּד אַתְנִלְיָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מוח אחר [הוא מוח הדעת]. וּמִתְפָּן - ומשם [ממוח הדעת של ז"א], אַתְמָשִׁיד
וְעִיל - נמשך ונכנס [להאיר] לְגוֹ גּוּפָא - בתוך הגוף. וּמְלִיא - וממלא, כָּל אֲנָן - כל
אותם אֲדָרִין - המקומות שלפני החדרים [הם נה"י] וְאַכְסְדָּרִין - כל החדרים [הם חג"ת]
דְּגוּפָא - של הגוף [של ז"א]. הָדָא הוּא דְכְתִיב - זה הוא שכתוב: "וּבִדְעַת חֲדָרִים
יִמְלֹאוּ".

הארת מזלא דא"א בז"א

וְאַלִין - ואלה [שלושת המוחין של ז"א], נְהָרִין - מאירים [מלבד הארתם מאו"א, עוד הם
מאירים], מְנַהֲרִין - מהאור דִּהְהוּא מוֹחָא עֲלָאָה סְתִימָאָה - של אותו מוח העליון
הסתום [של א"א], דְּנִהֲרִין - שמאיר [המוחא סתימאָה] בְּמִזְלָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - במזל
של העתיקא קדישא [במזל א"א, והוא מאיר במזל של ז"א]. וְכֵלָא - וכולם [כל הפרצופים],
דָּא בְדָא תִלְיָן - זה בזה תלויים. וְאַתְקַשֵּׁר - ומתקשר [כל פרצוף], דָּא בְדָא, וְדָא
בְדָא - זה בזה, וזה בזה [זו"ן קשורים באו"א, ואו"א במזלא דא"א], עַד דִּישְׁתַּמּוּדַע דְכֵלָא
חַד - עד שנודע שכולם אחד. וְכֵלָא הוּא עֵתִיקָא - וכולם הוא עתיקא [שכולם מאיר
א"א והוא המחבר את כל הפרצופים להיות אחד], * וְלָא אַתְפָּרֵשׁ מִנִּיהּ כְּלוּם - ולא נפרד
ממנו [מא"א] כלום [שכל הפרצופים מלבישים עליו, או"א מהגרון עד הטבור, וזו"ן מהטבור
ועד רגליו].

אַלִין תִּלְת נְהוּרִין - אלו השלש אורות [חב"ד של ז"א], נְהָרִין לְתִלְת אַחְרָנִין - מאירים
לשלוש [ספירות] אחרות, דְּאַקְרוּן אֲבָהִין - שנקראים אבות [הם חג"ת של ז"א]. וְאַלִין,
נְהָרִין לְבָנִין - ואלה מאירים לבנים [הם נה"י של ז"א]. וְכֵלָא - וכולם [כל פרצוף ז"א,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כו) משלי כד, ד. וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֹאוּ כָּל הוּן יְקָר וְנָעִים:

האי עתיקא, רענא דרעוין, כלא נהיר. וכלא, אשתבח
בחדו שלימתא.

האי חכמתא, אקרי עדן. והאי עדן, אתמשך מעדן עלאה,
סתימאה דכל סתימין. ומהאי עדן, אקרי שרותא. דבעתיקא,
לא אקרי, ולא הוי שרותא וסיומא. ובגין, דלא הוי ביה
שרותא וסיומא, לא אקרי אתה. בגין דאתפסיא, ולא אתגליא.
ואקרי, הוא. ומאחר דשרותא אשתבח, אקרי אתה, ואקרי אב.
דכתיב: "כי אתה אבינו" [כז].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המוחין האבות והבנים, נהיר מאתר חד - מוארים [מקבלים את הארתם] ממקום אחד
[מהמזל המאיר במוחין של ז"א]. כד אתגליא - [כי] כאשר התגלה האי עתיקא - זה
העתיק [א"א], רענא דרעוין - [הוא] רצון הרצונות [כאשר התגלה החסד של עתיק,
המלוכש ביסוד של עתיק, במצח של א"א, ומשם אל המזל שבדיקנא דא"א], כלא נהיר - הכל
הוא [כל חב"ד וחג"ת ונה"י של ז"א]. וכלא - והכל [אפילו הצד השמאלי של ז"א], אשתבח
בחדו שלימתא - נמצא בשמחה שלימה.

חכמה היא התחלת הגילוי באצילות

האי חכמתא - זו החכמה [אבא של כללות האצילות], אקרי עדן - נקראת עדן [נקראת
בפסוק "ונהר יוצא מעדן", נהר - הוא חכמה של ז"א, יוצא מעדן - יוצא מאבא דאצילות].
והאי עדן - וזה העדן [אבא דאצילות], אתמשך מעדן עלאה - נמשך מעדן העליון
[מחכמה של א"א, שהיא מוחא סתימאה], סתימאה דכל סתימין - [שהוא] סתום [בא"א]
של כל הסתומים [זו"ן]. ומהאי עדן - ומזה העדן, אקרי שרותא - נקראת ההתחלה
[של התיקון והגילוי]. דבעתיקא, לא אקרי - כי בעתיק [א"א] לא נקרא התחלה [של
הגילוי], ולא הוי שרותא וסיומא - ולא נהיה ההתחלה [של הגילוי] ו[לא] הסיום. ובגין,
דלא הוי ביה - ומפני שלא נהיה בו [בא"א] שרותא וסיומא - ההתחלה ו[לא] הסיום,
לא אקרי אתה - לא נקרא 'אתה' [בלשון גלוי ונוכח]. בגין דאתפסיא - מפני שהוא
[א"א] מכוסה [שהקרומא דאורא מכסה על מוחא סתימאה שלו], ולא אתגליא - ואינו
מתגלה [לפרצופים שמתחתיו]. ואקרי, הוא - [ולכן] נקרא 'הוא' [בלשון נסתר]. ומאחר
דשרותא אשתבח - [אבל] ממקום שהתחלה נמצאת [מאבא של האצילות שבו התחלת
הגילוי], אקרי אתה - נקרא 'אתה', ואקרי אב - ונקרא אב [משום שהוא מוליד את
העולמות שמתחתיו]. דכתיב - שכתוב: "כי אתה אבינו".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כז) ישעיה סג, טז. כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גאלנו מעולם
שמן;

וְתִנֵּינָן בְּאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא: כָּלְלָא דְּכִלָּא, זַעִיר אַנְפִּין
אֶקְרִי אַתָּה. עֵתִיקָא קְדִישָׁא דְּאַתְפְּסִיָּא אֶקְרִי הוּא. וְשִׁפּוּר.
וְהִשְׁתָּא, קְרִינֵן בְּאַתֵּר דָּא, דְּשָׁרוּתָא אֲשֶׁתְּכַח, אַתָּה. אָף עַל גַּב
דְּאַתְפְּסִיָּא, מְנִיָּה הָיִי שָׁרוּתָא. וְאֶקְרִי אָב, וְהוּא אָב לְאַבְהֵן.
וְהָאִי אָב, נָפִיק מֵעֵתִיקָא קְדִישָׁא. דְּכֶתִיב: "וְהִחֲכֵמָה מֵאִין
תִּמְצָא"^[כח]. וּבְגִין כֵּן, לֹא אֲשֶׁתְּמוּדָע.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב: "אֱלֹהִים הֵבִין דְּרִכָּה"^[כט], "דְּרִכָּה" מִמֶּשׁ.
אַבְל, "וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ", "מְקוֹמָהּ" מִמֶּשׁ, וְכָל שְׁכָן "דְּרִכָּה".
וְכָל שְׁכָן, הָיִיא חֲכָמָה דְּסִתִּימָא, בִּיה בְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְתִנֵּינָן - ולמדנו בְּאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא - בספר האגדה של בית רב ייבא סבא:
כָּלְלָא דְּכִלָּא - כלל הכל, זַעִיר אַנְפִּין אֶקְרִי אַתָּה - זעיר אנפין נקרא 'אתה'. עֵתִיקָא
קְדִישָׁא דְּאַתְפְּסִיָּא - [עתיקא קדישא 'א'] שהוא מכוסה אֶקְרִי הוּא - נקרא 'הוא'.
וְשִׁפּוּר - ויפה [יפה מה שאמרו במה שהיה ידוע להם]. וְהִשְׁתָּא - ועתה [עכשיו שאנו
יודעים על פרצוף אבא], קְרִינֵן בְּאַתֵּר דָּא, דְּשָׁרוּתָא אֲשֶׁתְּכַח, אַתָּה - אנו קוראים במקום
זה [של אבא דאצילות] שההתחלה נמצאת, 'אתה'. אָף עַל גַּב דְּאַתְפְּסִיָּא - אף על פי
שהוא [אבא] מכוסה [תחת הארת המזל], מְנִיָּה הָיִי שָׁרוּתָא - ממנו נהיית ההתחלה.
וְאֶקְרִי אָב - ונקרא אב [אב לזו"ן ולכל התחתונים], וְהוּא אָב לְאַבְהֵן - והוא [אבא
דאצילות] אב [ע"י שממנו יוצאים ונולדים ג' אורות החב"ד של ז"א] לאבות [שהם החב"ד
נקראים אבות לחג"ת של ז"א]. וְהָאִי אָב - וזה האב [אבא דאצילות], נָפִיק מֵעֵתִיקָא
קְדִישָׁא - יוצא מעתיקא קדישא [מא"א ע"י המזל]. דְּכֶתִיב - שכתוב: "וְהִחֲכֵמָה מֵאִין
תִּמְצָא". וּבְגִין כֵּן - ומשום כך [ששורשו נעלה מאוד ונעלם], לֹא אֲשֶׁתְּמוּדָע - אינו ידוע.

תָּא חֲזִי - בוא וראה, כְּתִיב - כתוב: "אֱלֹהִים הֵבִין דְּרִכָּה", "דְּרִכָּה" מִמֶּשׁ - [שז"א שהוא
אלהי"ם, הבין את הדרך ממש של התפשטות ל"ב שבילי החכמה בו]. אַבְל, "וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ" - אבל [מה שנאמר] 'והוא' [שהוא א"א], "מְקוֹמָהּ" מִמֶּשׁ - את מקומו ממש
[הוא ידוע, שהוא מתלבש ומתחיל להתגלות באו"א], וְכָל שְׁכָן "דְּרִכָּה" - וכל שכן [שא"א
מבין את] דרכה [של החכמה המתפשטת בל"ב שבילים בז"א]. וְכָל שְׁכָן - [וכל שכן שא"א
ידוע את], הָיִיא חֲכָמָה דְּסִתִּימָא - אותה חכמה סתימאה [הוא מוחא סתימאה], בִּיה
בְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא - שבו [בעצמו] בעתיקא קדישא [א"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כח) איוב כח, יב. וְהִחֲכֵמָה מֵאִין תִּמְצָא וְאִי זֶה מְקוֹם בִּינָה: (כט) איוב כח, כג. אֱלֹהִים הֵבִין דְּרִכָּה
וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ:

האי חכמה, שרוּתא דכלא. מנייה, מתפשטן תלתין ותריין שבילין. ואורייתא, בהו אתבליילת, בעשרין ותריין אתון, ועשר אמירן. האי חכמה, אב לאבון. ובהאי חכמה, שרוּתא וסיומא אשתבח. ובגין כך, חכמה עלאה, חכמה תתאה. פד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבון. כלא, לא אתבלייל, אלא בהאי דכתיב: "כלם בחכמה עשית"^[ז].

זקף רבי שמעון ידוי, וחדוי. אמר, ודאי עדן הוא לגלאה. וכלא, אצטריך בשעתא דא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

האי חכמה - זו החכמה [אבא דאצילות], שרוּתא דכלא - ההתחלה של הכל [של כל הפרצופים]. מנייה - ממנו [מכוחו], מתפשטן - מתפשטים [בחכמה של ז"א] תלתין ותריין שבילין - שלושים ושתיים שבילים. ואורייתא - והתורה, בהו - בהם [בל"ב שבילי החכמה] אתבליילת - נכללת, בעשרין ותריין אתון - בעשרים ושתיים אותיות [כ"ב האותיות ששורשן באימא, והיא נכללת באבא], ועשר אמירן - ועשר אמירות [עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שהם תשעה ספירות של ז"א והמלכות]. האי חכמה - זו החכמה [אבא], אב לאבון - היא אב ל[חב"ד של ז"א, שהם נקראים] אבות [לחג"ת שבז"א]. ובהאי חכמה - ובזו החכמה [אבא], שרוּתא וסיומא אשתבח - ההתחלה [של גילוי ז"א] והסיום [של גילוי המלכות] נמצא. ובגין כך - ומפני זה, חכמה עלאה, חכמה תתאה - [יש] חכמה עליונה [אבא], [ויש] חכמה תחתונה [הנקבה]. פד אתפשט חכמה - כאשר התפשט [אור] החכמה [כאשר אבא התפשט והתגלתה הבינה, היא אימא שכלולה בו, הם הולידו את החב"ד של ז"א], אקרי אב לאבון - נקרא [אבא] אב לאבות [שהם החג"ת של ז"א]. כלא - כל [הפרצוים שתחת אבא], לא אתבלייל - לא נכללים, אלא בהאי - אלא בזה [באבא]. דכתיב - שכתוב: "כלם בחכמה עשית".

זקף - הרים [כלפי מעלה] רבי שמעון ידוי - רבי שמעון את ידיו, וחדוי - ושמח. אמר, ודאי עדן הוא - אמר, בודאי [עתה] הוא זמן [ראוי] לגלאה - לגלות [סתרי תורה שמגלה עתה באדרא זוטא קדישא]. וכלא, אצטריך - והכל צריך [לגלות] בשעתא דא - בשעה זו [בטרם פטירתו].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ל) תהלים קד, כד. מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנניך: (לא) הושע יד, י. מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בם ופושעים יקשלו בם:

תאנא: בשעתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין,
 בעא לאתקנא, אתקין כלל, פעין דכר ונוקבא.
 באתר דאתכלילו דכר ונוקבא, לא אתקיימו בקיומא אחרא,
 אלא בדכר ונוקבא.

והאי חכמה, כלל דכלל, בד נפקא, ואתנהיר מעתיקא
 קדישא, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. האי חכמה, אתפשט,
 ואפיק מניה בינה. ואשתבח, דדכר ונוקבא הוא. חכמה אב,
 בינה אם.

חכמה ובינה, בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. ובגיניהו,
 כלל אתקים בדכר ונוקבא. דאלמלא האי, לא מתקיימין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גילוי סוד פרצופי אבא ואימא

תאנא - למדנו: בשעתא דעתיקא קדישא - בשעה שעתיקא קדישא [א"א], סתימא
 דכל סתימין - הסתום [תוך או"א] של כל הסתומים [בתוך זו"ן], בעא
 לאתקנא - רצה לתקן [עולם האצילות], אתקין כלל - תקן הכל, פעין דכר ונוקבא - כעין
 זכר ונקבה. באתר דאתכלילו - [ו]במקום שנכללו דכר ונוקבא - זכר ונקבה [בפרצוף
 אבא, הכולל מזכר ונקבה], לא אתקיימו - לא התקיימו [לא התלבשו או"א] בקיומא
 אחרא - בקיום אחר [בו"א], אלא - אלא [עד שנתקן גם ז"א] בדכר ונוקבא - בזכר ונקבה.

והאי חכמה - וזו החכמה [אבא], כלל דכלל - [שהיא] כלל הכל, בד נפקא - כאשר
 יצאה [נאצלה מהאורא של א"א], ואתנהיר מעתיקא קדישא - והאירה מהעתיקא
 קדישא [מחסד שבגולגלתא של א"א הבא לאבא דרך המזל], לא אתנהיר - לא האיר [אבא]
 אלא בדכר ונוקבא - אלא בזכר ונקבה [כששניהם יחד כלולים בו]. האי חכמה - זו
 החכמה [אבא], אתפשט - התפשט, ואפיק מניה בינה - והוציא ממנו את הבינה [היא
 אימא הכוללה בו]. ואשתבח - ונמצא, דדכר ונוקבא הוא - [שאבא בסוד] זכר ונקבה
 הוא. חכמה אב, בינה אם - [כי] חכמה היא אבא, ובינה היא אימא.

חכמה ובינה - [בחינות] אבא ואימא, בחד מתקלא - במשקל אחד אתקלו - נשקלו
 [הם שווים בקומתם], דכר ונוקבא - [ומכל מקום הם בבחינת] זכר ונקבה.
 ובגיניהו - ובשבילם [בשביל או"א שהם כעין זכר ונקבה, וכל אחד מהם כפרצוף בפני עצמו],
 כלל - כל [הפרצופים והנמצאים] אתקים בדכר ונוקבא - התקיימו בזכר ונקבה.
 דאלמלא האי - שאם לא [נתקנו תחילה או"א בסוד הפרצופים בזכר ונקבה], לא

שְׁרוּתָא דָּא, אָב לְכָלָא. אָב, לְכָלְהוּ אֲבָהֵן. אֲתַחְבְּרוּ דָּא בְּדָא, וְנִהְיִירוּ דָּא בְּדָא. כִּד אֲתַחְבְּרוּ, אוֹלִידוּ, וְאַתְפִּשְׁט מְהִימְנוּתָא.

בְּאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא הָכִי תֵּאֲנִי: מָהוּ בִּינָה? אֱלָא, כִּד אֲתַחְבְּרוּ דָּא בְּדָא, יו"ד בְּה"י, אֲתַעְבְּרַת, וְאַפִּיקַת בֶּן, וְאוֹלִידַת. וּבְגִין כֶּךָ, בִּינָה אֶקְרִי. בֶּן, יו"ד ה"י. שְׁלִימוּתָא דְּכָלָא. אֲשַׁתְּכְּחוּ תְרוּיָהוּ דְּמִתְחַבְּרֵן, וּבֶן בְּגוּיָהוּ.

כָּלְלָא דְּכָלָא, בְּתַקוּנֵיהוּ, אֲשַׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא דְּכָלָא. אָב וְאִם, בֶּן וּבֵת.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִתְקִימִין - לא מתקיימים [לא היו שאר הפרצופים התחתונים יכולים לקבל את האור העליון ולא היו מתקיימים. ומבואר עוד בסוד השבירה של שבעת המלכים, שהם יכלו להתקן רק כאשר יצא שם מ"ה, בגילוי בחינות זכר ונקבה, כאשר הו' קצוות בז"א הם בחינת זכר והנקודה השביעית היא בחינת נקבה].

שְׁרוּתָא דָּא - התחלה זו [אבא], אָב לְכָלָא - [היא] אב לכל [העולמות שלמטה ממנו המקבלים את המוחין מאבא]. אָב, לְכָלְהוּ אֲבָהֵן - [והיא אפילו] אב לכל האבות [אפילו לחב"ד ולחג"ת של ז"א]. אֲתַחְבְּרוּ דָּא בְּדָא - [או"א] התחברו זה בזה, וְנִהְיִירוּ דָּא בְּדָא - והאירו זה בזה [אבא נתן את טיפת המוחין דצלם לאימא]. כִּד אֲתַחְבְּרוּ - וכאשר [או"א] התחברו, אוֹלִידוּ - הולידו [את בחינת הצלם של ז"א], וְאַתְפִּשְׁט מְהִימְנוּתָא - והתפשטה האמונה [המוחין שהם האמונה, התפשטו בתוך כל פרצוף ז"א].

בְּאַגְדָּתָא - בספר האגדה דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא - של בית רב ייבא סבא הָכִי תֵּאֲנִי - כך למדנו: מָהוּ בִּינָה - מהי בינה [פי' למה נקראת אימא בתורה לפעמים בשם בינה, כי בהרבה מקומות הכתוב מזכירה בשם תבונה]? אֱלָא, כִּד אֲתַחְבְּרוּ - אלא, כאשר התחברו דָּא בְּדָא - זה בזה [או"א], יו"ד בְּה"י - אות יו"ד [אבא] באות ה"י [אימא], אֲתַעְבְּרַת - התעברה [מזו"ן או מצלם המוחין של ז"א], וְאַפִּיקַת בֶּן, וְאוֹלִידַת - והוציאה בן, והולידה [את ז"א]. וּבְגִין כֶּךָ, בִּינָה אֶקְרִי - בינה היא נקראת. בֶּן, יו"ד ה"י - [נוטריקון] בן יו"ד ה"י [בן ליו"ד ה"י, הם רמז או"א]. שְׁלִימוּתָא דְּכָלָא - [ובשם בינה] שלימות הכל. אֲשַׁתְּכְּחוּ - נמצאו [בשם בינה] תְרוּיָהוּ דְּמִתְחַבְּרֵן - שניהם [או"א] שהם מחוברים [אבא בימין א"א ואימא בשמאל א"א], וּבֶן בְּגוּיָהוּ - והבן [ז"א] באמצעם.

כָּלְלָא דְּכָלָא - כלל הכל, בְּתַקוּנֵיהוּ - בתיקונם [של או"א שנתקנו בשני פרצופים זכר ונקבה], אֲשַׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא דְּכָלָא - נמצא שלימות הכל [באצילות]. אָב וְאִם, בֶּן וּבֵת - [כל ארבע בבחינות בסוד ארבע אותיות שם הוי"ה].

מַלְיָן אֱלִין, לֹא אַתְיְהִיבוּ לְגַלְאָה, בַּר לְקַדִּישִׁי עֲלִיוֹנִין, דְּעָאֵלוּ וְנִפְקוּ. וַיִּדְעִין אֲרַחֲוֵי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּלֹא סְטָאן בְּהוּ לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא. דְּכַתִּיב: "כִּי יִשְׂרָיִם דְּרַבִּי יְהוֹנָתָן ^{א"ל} וַצַּדִּיקִים יֵלְכוּ בָּם". וַפֹּאֵה חוֹלְקִיָּה, דְּמָאן דְּזָכִי לְמַנְדַּע אֲוֲרַחוּי, וְלֹא סְטִי וְלֹא יִטְעִי בְּהוּ.

דְּמַלְיָן אֱלִין, סְתִימִין אַנּוּן. וְקַדִּישִׁי עֲלִיוֹנִין נְהִירִין בְּהוּ, כְּמָאן דְּנִהִיר מְנַהֲרִי דְּבוֹצִינָא. לֹא אַתְמַסְרוּ מַלְיָן אֱלִין, אֲלֹא לְמָאן דְּעָאֵל וְנִפְק. דְּמָאן דְּלֹא עָאֵל וְנִפְק, טָב לִיָּה דְּלֹא אַבְרִי. דְּהָא, גְּלִיָּא קָמִי עֲתִיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּמַלְיָן אֱלִין, נְהִירִין בְּלַבָּאִי, בְּאַשְׁלֻמוּתָא דְּרַחֲמִימוּתָא וּדְחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְאֱלִין בְּנֵי דְּהֶכָא, יִדְעֵנָא בְּהוּ דְּהָא עָאֵלוּ וְנִפְקוּ, וְאַתְנַהֲרִין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מַלְיָן אֱלִין - דברים אלה, לֹא אַתְיְהִיבוּ לְגַלְאָה - לא נתנו [ברשות] לגלות, בַּר לְקַדִּישִׁי עֲלִיוֹנִין - רק לקדושים עליונים [רמז לצדיקים גמורים], דְּעָאֵלוּ וְנִפְקוּ - שנכנסו ויצאו [כראוי בפרד"ס חכמת התורה]. וַיִּדְעִין אֲרַחֲוֵי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא - ויודעים דרכיו של הקדוש ברוך הוא, דְּלֹא סְטָאן בְּהוּ - ש[הם] לא נוטים בהם לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא - לימין ולשמאל. דְּכַתִּיב - שכתוב: "כִּי יִשְׂרָיִם דְּרַבִּי יְהוֹנָתָן וַצַּדִּיקִים יֵלְכוּ בָּם". וַפֹּאֵה חוֹלְקִיָּה - אשרי חלקו, דְּמָאן דְּזָכִי - של מי שזוכה לְמַנְדַּע אֲוֲרַחוּי - לדעת דרכיו [של הקב"ה], וְלֹא סְטִי - ולא נוטה וְלֹא יִטְעִי בְּהוּ - ולא יטעה בהם.

דְּמַלְיָן אֱלִין - שְׁאֵלָה הדברים [של סוד הפרצופים], סְתִימִין אַנּוּן - סתומים הם. וְקַדִּישִׁי עֲלִיוֹנִין - ו[אפילו] הקדושים העליונים נְהִירִין בְּהוּ - מאירים [ומשיגים] בהם, כְּמָאן דְּנִהִיר - כמי שמאיר מְנַהֲרִי דְּבוֹצִינָא - מאור הנר [אור מעט]. לֹא אַתְמַסְרוּ מַלְיָן אֱלִין - לא נמסרו דברים אלו, אֲלֹא לְמָאן דְּעָאֵל וְנִפְק - אלא למי שנכנס ויצא [כראוי בפרד"ס חכמת התורה]. דְּמָאן - כי מי דְּלֹא עָאֵל וְנִפְק - שלא נכנס ויצא [כראוי], טָב לִיָּה דְּלֹא אַבְרִי - טוב לו שלא נברא. דְּהָא, גְּלִיָּא - שהרי גלוי קָמִי עֲתִיקָא קַדִּישָׁא - לפני עתיקא קדישא [א"א], סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין - הסתום של כל הסתומים, דְּמַלְיָן אֱלִין - שהדברים האלו, נְהִירִין בְּלַבָּאִי - מאירים [ובוררים] בלבי, בְּאַשְׁלֻמוּתָא - בשלימות דְּרַחֲמִימוּתָא וּדְחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא - של האהבה והיראה של הקדוש ברוך הוא. וְאֱלִין בְּנֵי דְּהֶכָא - ואלה הבנים שכאן [החבורא קדישא היושבים באדרא זוטא], יִדְעֵנָא בְּהוּ - ידעתי בהם דְּהָא עָאֵלוּ וְנִפְקוּ - שהנה נכנסו ויצאו [כראוי בפרד"ס חכמת התורה], וְאַתְנַהֲרִין - והאירו [והבינו] בְּאֱלִין מַלְיָן - באלה הדברים [של

בְּאַלִין מְלִין, וְלֹא בְּכֻלָּהוּ. וְהִשְׁתָּא, אֶתְנַהֲרִיו בְּשְׁלִימוּתָא בְּמָה
דְּאַצְטְרִיךְ. וְכַּאֲדָה חוּלְקִי עֲמַהוּן, בְּהִהוּא עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: כָּל מָה דְּאַמְינָא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, וְכָל
מָה דְּאַמְינָא דְּזַעִיר אַנְפִּין, כְּלָא חַד. כְּלָא הוּא חַד
מְלָה, לֹא * תְּלִיא בֵּיהּ פְּרוּדָא. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמִיָּה, לְעֵלָם
וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין. דף ר"צ ע"ב

תָּא חֲזִי, שְׁרוּתָא דָּא דְּאַקְרִי אָב, אֶתְכְּלִיל בִּיז"ד דְּתְלִיא
מִמְזָלָא קְדִישָׁא. וּבְגִין כֶּךָ, יו"ד, כְּלִיל אֶתְנֹן אַחֲרֵינוּ. יו"ד,
סְתִימָא דְּכָל אֶתְנֹן אַחֲרֵינוּ. יו"ד, רִישָׁא וְסוּפָא דְּכָלָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פרצופי או"א, וְלֹא בְּכֻלָּהוּ - ולא בכלם [אבל לא היו יודעים את סודות או"א באר היטב].
וְהִשְׁתָּא - ועתה [לאחר שרשב"י גילה ולימד להם], אֶתְנַהֲרִיו - האירו [והבינו] בְּשְׁלִימוּתָא
כְּמָה דְּאַצְטְרִיךְ - בשלימות כמו שצריך [כראוי]. וְכַּאֲדָה חוּלְקִי עֲמַהוּן - אשרי חלקי
עימהם, בְּהִהוּא עֲלָמָא - בעולם ההוא [עולם הבא].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: כָּל מָה דְּאַמְינָא - כל מה שאמרתי דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא - של העתיקה
קדישא [שיש כמה פרצופים באצילות, כמו א"א ואו"א], וְכָל מָה דְּאַמְינָא דְּזַעִיר
אַנְפִּין - וכל מה שאמרתי של הזעיר אנפין [שיש פרצוף זעיר אנפין ופרצוף הנקבה], כְּלָא
חַד - הכל [נחשבים פרצוף] אחד. כְּלָא הוּא חַד מְלָה - הכל הוא עניין אחד [מפני שהם
כולם מלבישים יחד, זה על זה, על א"א], לֹא * תְּלִיא בֵּיהּ פְּרוּדָא - לא תלוי בו [בא"א]
פירוד [שאין פירוד בין הפרצופים המלבישים על א"א כלל]. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמִיָּה - ברוך
הוא ברוך שמו, לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין - לעולם ולעולמי עולמים.

תָּא חֲזִי - בוא וראה, שְׁרוּתָא דָּא - התחלה זו [של הגילוי] דְּאַקְרִי אָב - הנקראת אב
[אבא דאצילות], אֶתְכְּלִיל בִּיז"ד - כלולה באות יו"ד [משם הוי"ה] דְּתְלִיא מִמְזָלָא
קְדִישָׁא - התלויה ממזל הקדוש [מזל השמיני מי"ג תיקוני הדיקנא]. וּבְגִין כֶּךָ - ומשום
כך, יו"ד, כְּלִיל אֶתְנֹן אַחֲרֵינוּ - [אות] יו"ד כוללת אותיות אחרות [במילואה יו"ד. ויובן,
כי מזל השמיני של הדיקנא דא"א הוא בסוד אות א', הנרשמת כאות י' עליונה ואות י' תחתונה
ואות ו' המחברת ביניהם]. יו"ד, סְתִימָא דְּכָל אֶתְנֹן אַחֲרֵינוּ - אות יו"ד [היא] סתומה של
כל האותיות [ו"ד] האחרות [שאות היו"ד נזכרת כיו"ד פשוטה, הרומזת רק לאבא, אבל גם
אימא כלולה באותיות המילוי ו"ד, שנעשה מהם יחד ציור אות ה' הרומזת לאימא. נמצא שאות
י' של אבא סתומה וכוללת בהיעלמה במילוי האותיות את הרמז לאימא]. יו"ד, רִישָׁא וְסוּפָא
דְּכָלָא - [ואות] יו"ד [המלאה, היא] ראש וסוף של הכל [שהיא רומזת לכל פרצופי האצילות
כך, י' פשוטה רומזת לאבא, קוץ הי' כולל את אימא עם אבא, ו' רומז לז"א וד' לנקבה].

וְהָהוּא נָהָר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק, אֶקְרִי עֲלֵמָא דְאַתִּי, דְאַתִּי תְדִיר וְלֹא פְסִיק. וְהָאִי, הוּא עֲדוּנָא דְצַדִּיקָיָא, לְזַכָּאָה לְהָאִי עֲלֵמָא דְאַתִּי, דְאַשְׁקִי תְדִיר לְגִנְתָּא, וְלֹא פְסִיק. עֲלִיָּה כְּתִיב: "וּכְמוֹצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא יִכְבְּזוּ מִיָּמִיו"^[כב]. וְהָהוּא עֲלֵמָא דְאַתִּי, אֶקְרִי בִּי"ד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן"^[כג]. יו"ד, כְּלִיל תְּרִין אַתְּנוֹן, וְי"ו דֶּלֶת.

בְּאַגְדָתָא דְבִי רַב יִיבָא סָבָא תַּנִּינָן, אֲמַאי וְי"ו דֶּלֶת כְּלִילָן בִּי"ד? אֵלָּא, נְטִיעָה דְגִנְתָּא דָּא, אֶקְרִי וְי"ו. וְאִית גִּנְתָּא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהָהוּא נָהָר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק - ואותו הנהר הנמשך ויוצא [הבינה], אֶקְרִי עֲלֵמָא דְאַתִּי - נקרא עולם הבא, דְאַתִּי תְדִיר וְלֹא פְסִיק - שהוא בא תמיד ולא נפסק [הבינה תמיד משפיעה לתחתונים, והיחוד של חיות העולמות הבאה מהבינה, אינה נפסקת כלל, אפילו לא לאחר החורבן]. וְהָאִי, הוּא עֲדוּנָא דְצַדִּיקָיָא - וזה הוא [הנהר, הבינה] התענוג של הצדיקים, לְזַכָּאָה לְהָאִי עֲלֵמָא דְאַתִּי - לזכות לזה העולם הבא, דְאַשְׁקִי תְדִיר לְגִנְתָּא - שמשקה [הנהר, הבינה] תמיד לגן [הוא ז"א], וְלֹא פְסִיק - ולא מפסיק [חיות העולמות כנ"ל]. עֲלִיָּה כְּתִיב - עליו [על הנהר, הבינה] כתוב: "וּכְמוֹצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא יִכְבְּזוּ מִיָּמִיו". וְהָהוּא עֲלֵמָא דְאַתִּי - ואותו עולם הבא [היא הבינה], אֶקְרִי בִּי"ד - נברא ב[קוץ התחתון של האות] יו"ד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן".

יו"ד, כְּלִיל תְּרִין אַתְּנוֹן, וְי"ו דֶּלֶת - יו"ד כוללת שתי אותיות וְי"ו ודֶּלֶת [שהם רמז לזו"ן. ומבואר כי כוונתו לשאול על הפסוק ונהר וכו' - מכיוון שאות יו"ד כוללת באותיותיה את או"א וזו"ן, מדוע בפסוק ונהר יוצא וכו' מובא הרמז רק לנהר שהוא אבא, ועדן שהיא אימא, וגן שהוא ז"א, ואילו הנקבה לא נזכרה כלל?].

בְּאַגְדָתָא - בספר האגדה דְבִי רַב יִיבָא סָבָא - של בית רב ייבא סבא תַּנִּינָן - למדנו [והיא תשובה לשאלה], אֲמַאי וְי"ו דֶּלֶת כְּלִילָן בִּי"ד - למה [אותיות] וְי"ו ודֶּלֶת כוללות ב[אות] יו"ד [מברר איזה פרוץ נרמז בהם]? אֵלָּא, נְטִיעָה דְגִנְתָּא דָּא - אלא, הנטיעה של גינה זו [ז"א הנטוע בעיבור בתוך אימא], אֶקְרִי וְי"ו - נקראת וְי"ו [כי ז"א רמז באות דֶּלֶת בשם הוי"ה]. וְאִית גִּנְתָּא אַחֲרָא - יש גינה אחרת [היא המלכות], דְאַיְהִי דֶּלֶת - שהיא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לב) ישעיה נח, י. וְנָחָךְ ה' תָּמִיד וְהַשְׁבִּיעַ בְּצִחְצִחוֹת נִפְשָׁךְ וְעֲצֻמְתֶּיךָ יַחֲלִיצַנִי וְהֵייתָ כְּגֹן דָּוָה וְכְמוֹצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא יִכְבְּזוּ מִיָּמִיו: (לג) בראשית ב, י. וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים:

אַחֲרָא, דְּאִיהִי דְּלֵת. וּמַהֲאִי וִי"ו, אֶתְשַׁקֵּיָּא דְּלֵת. וְהִינֵנוּ
רָזָא דְּכְתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָּן". מָאן הוּא "עַדָּן"? דָּא
חֲכֻמָּה עֲלָאָה, וְדָא יו"ד. "לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן", דָּא הוּא וִי"ו.
וּמַשֵּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים", דָּא הִיא דְּלֵת. וְכֻלָּא
בְּלִיל בִּיז"ד.

וּבְגִין כֶּךְ, אֶקְרִי אָב לְכֻלָּא, אָב לְאַבְהֵן, שְׁרוּתָא דְּכֻלָּא,
בֵּיתָא דְּכֻלָּא. דְּכְתִיב: "בְּחֻכְמָה יִפְנֶה בֵּית" ^[לז]. וְכְתִיב: "כָּלָם
בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ" ^[לח].

בְּאַתְרֵיהּ, לָא אֶתְגַּלְיָא, וְלָא אֶתִידַע. מִדְּאַתְחַבֵּר בְּאַימָא,

— אֲדָרָא זוּטָא קִדְיָשָׁא - תַּרְגוּם הַמַּלְיָם וּבִיאור קַל —

[נקראת] דְּלֵת [שהיא רמזה באות דְּלֵת כיוון שהיא אחור באחור עם ז"א, אבל כשהיא פנים
בפנים היא נרמזת באות ה' אחרונה בשם הוי"ה]. וּמַהֲאִי וִי"ו - ומזו וִי"ו, אֶתְשַׁקֵּיָּא
דְּלֵת - נשקית דְּלֵת [שמז"א מקבלת המלכות את שפעה]. וְהִינֵנוּ רָזָא דְּכְתִיב - וזהו הסוד
שכתוב: "וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָּן". מָאן הוּא "עַדָּן" - מי הוא עדן [הנזכר בכתוב]? דָּא חֲכֻמָּה
עֲלָאָה - זו חכמה עליונה [אבא], וְדָא יו"ד - וזו יו"ד [שבמלואה היא כוללת את או"א
וזו"ן]. "לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן", דָּא הוּא וִי"ו - [ויבואר מה שנאמר] "לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן", זה
הוא ו' [הוא ז"א]. "וּמַשֵּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים", דָּא הִיא דְּלֵת - [ויבואר מה
שנאמר] "וּמַשֵּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים", זה הוא דְּלֵת [ובה רמזה הנקבה, כשהיא
אח"א עם ז"א]. וְכֻלָּא כְּלִיל בִּיז"ד - ו[נמצא] הכל כלול ב[אות] יו"ד.

וּבְגִין כֶּךְ - ומשום כך, אֶקְרִי אָב לְכֻלָּא - נקרא [אבא] אב לכולם [לכל עולמות שלמטה
ממנו], אָב לְאַבְהֵן - [והוא נקרא] אב לאבות [לאלה הנקראים אבות שהם, חב"ד וחג"ת של
ז"א], שְׁרוּתָא דְּכֻלָּא - [והוא נקרא] התחלה של הכל [כי אבא רמוז באות יו"ד פשוטה
שהיא תחילת עולם האצילות], בֵּיתָא דְּכֻלָּא - הבית של הכל [אבא נקרא בית על שם אימא
הכלולה עמו]. דְּכְתִיב - שכתוב: "בְּחֻכְמָה יִפְנֶה בֵּית". וְכְתִיב - וכתוב: "כָּלָם בְּחֻכְמָה
עָשִׂיתָ".

בְּאַתְרֵיהּ - במקומו [של אבא בחכמה], לָא אֶתְגַּלְיָא, וְלָא אֶתִידַע - לא התגלה ולא נודע
[שאבא לא מתגלה ולא נודע בתיבת 'חכמה', כי אין בה אות יו"ד רק אות ה"א, וה"א רומזת
לאימא הכלולה באבא, אבל אבא לא נזכר כי הוא מחובר עם המזל שלמעלה ממנו ונכלל בזה

— מקור הפסוקים ודברי חז"ל —

(לד) משלי כד, ג. בְּחֻכְמָה יִפְנֶה בֵּית וּבִתְבוּנָה יִתְכַוֵּן: (לה) תהלים קד, כד. מֶה רָבוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלָם
בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קוֹנֵנָה:

אַתְרִמִּיז בְּאִימָא. וּבְגִין כֶּךָ, אִימָא כִּלְלָא דְכִלְא, בָּה אַתְיַדְע, וּבָה אַתְרִמִּיז. שְׁרוּתָא וְסִיּוּמָא דְכִלְא, חֲכֻמָּה אֶקְרִי, דְּבָה סְתִים כִּלְא, כִּלְלָא דְכִלְא, שְׁמָא קַדִּישָׁא.

עַד הַשְׁתָּא, רְמִיזָנָא, וְלֹא אֲמִינָא כָּל אֱלִין יוֹמִין. וְהֶאֱדָנָא, מִתְגַּלְפִּין סְטָרִין. יו"ד, כִּלְלִיל בְּהָאֵי חֲכֻמָּה. ה"א, דָּא אִימָא, וְקָרִינֵן בִּינָה. ו"ה, אֱלִין תְּרִין בְּנִין, דְּמִתְעַטְרֵן מֵאִימָא. וְהֶא תִּנְיָנֵן: דְּבִינָה אַתְכִּלְלִיל מִכִּלְא. יו"ד, דְּמִתְחַבְּרָא בְּאִימָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בעתיקא קדישא]. מִדְּאַתְחַבְּרָא בְּאִימָא - משהתחבר באימא, אַתְרִמִּיז בְּאִימָא - נרמז באימא [אבא נרמז באות יו"ד שבתִּיבַת ב'ינָה]. וּבְגִין כֶּךָ - ומשום כך, אִימָא כִּלְלָא דְכִלְא - אימא [היא] כוללת הכל [ששם בינה כולל את כל הפרצופים, כי אותיות י"ה שבבינה הם רמז לאו"א, ואותיות ב"ן רמז לז"א והנקבה עמו], בָּה אַתְיַדְע, וּבָה אַתְרִמִּיז - בה [בבינה] נודע [אבא], ובה [בבינה] נרמז [אבא בסוד אות יו"ד שבבינה]. שְׁרוּתָא וְסִיּוּמָא דְכִלְא, חֲכֻמָּה אֶקְרִי - [ואף על פי כן] התחלת וסיום הכל בחכמה נקראת [אע"פ שאימא רומזת לאבא, אבל התחלת וסיום כל הפרצופים באצילות אינם אלא באבא], דְּבָה סְתִים כִּלְא - שבה [בחכמה, באבא] סתום הכל [שביו"ד של אבא סתומים ברמז כל פרצופי האצילות כנ"ל], כִּלְלָא דְכִלְא - [וחכמה זו, אבא, היא] כלל הכל [כוללת את כל פרצופי האצילות]. שְׁמָא קַדִּישָׁא - [והיא החכמה, אבא, נקראת] השם הקדוש [הוי"ה, כשם שיו"ד של החכמה רומזת לכל פרצופי האצילות, כך הם רמוזים בארבע אותיות השם הקדוש הוי"ה].

עַד הַשְׁתָּא - [ואמר רבי שמעון] עד עכשיו [בימים הראשונים עד היום], רְמִיזָנָא - רמזתי [בפרצופי או"א], וְלֹא אֲמִינָא כָּל אֱלִין יוֹמִין - ולא אמרתי [בהרחבה בפרצופי או"א] כל אלה הימים. וְהֶאֱדָנָא - ועתה [היום], מִתְגַּלְפִּין סְטָרִין - נפתחים הצדדים [בהבנת פרטי פרצופי או"א]. יו"ד, כִּלְלִיל בְּהָאֵי חֲכֻמָּה - [אות] יו"ד [משם הוי"ה], כלולה בזו החכמה [אע"פ ששורש החכמה הוא למעלה במזל הדיקנא של א"א, מכל מקום החכמה מתגלה בשורשה גם באות יו"ד משם הוי"ה]. ה"א, דָּא אִימָא, וְקָרִינֵן בִּינָה - [אות] ה"א היא אימא, וקוראים אותה בינה. ו"ה, אֱלִין תְּרִין בְּנִין - [אותיות] ו"ה, אלה שני בנים [הכוונה לבן ובת של אבא ואימא, והם ז"א ונקבה], דְּמִתְעַטְרֵן מֵאִימָא - שמתעטרים [מקבלים את המוחין שלהם] מאימא. וְהֶא תִּנְיָנֵן - והרי למדנו [אע"פ שאמרנו שאימא רמוזה באות ה', מכל מקום למדנו]: דְּבִינָה אַתְכִּלְלִיל מִכִּלְא - שבינה נכללת מהכל [מכל ארבע אותיות הוי"ה]. יו"ד, דְּמִתְחַבְּרָא בְּאִימָא - [אות] יו"ד [של אבא] שמתחברת [בסוד היחוד העליון,

וּמְפִיקוֹן בּוֹ, וְהֵינּוּ בִּינָה. אָב וָאֵם דְּאַנוּן י"ה, וּבֵן בְּגִינְהוּ.
 הַשְׁתָּא, אֵית לְאַסְתְּפָלָא. בִּינָה, וְאַקְרִי תְבוּנָה. אָמַאי אַקְרִי
 תְבוּנָה, וְלֹא בִינָה? אֵלָּא, תְבוּנָה אַקְרִי, בְּשַׁעְתָּא דִּינְקָא לְתֵרִין
 בְּנִין. בִּ"ן וּבִ"ת, דְּאַנוּן ו"ה. וְהָיָא שַׁעְתָּא, אַקְרִי תְבוּנָה. דְּכָלָא,
 כָּלִיל בְּאַלִּין אַתָּו. בִּ"ן וּבִ"ת, אַנוּן ו"ה. וְכָלָא, חַד כָּלָלָא.
 וְהֵינּוּ, תְבוּנָה.

בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר: דְּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, תְּקוּנָא
 קַדְמָאָה דְגַלִּי וְאָמַר: "הֵנָּךְ יָפָה רַעֲיָתִי"^[ז], מָהֵאי הוּא. וְתְקוּנָא
 תְּנִינָא, אַקְרִי "כָּלָה", דְּאִיהִי נֹקְבָא דְלִתְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ונותנת טיפת זרע של ז"א באימא. וּמְפִיקוֹן בֵּן - וּמוֹצִיאִים [או"א] בִּ"ן [מולידים את זו"ן].
 וכך למדנו כי בינה נכללת מכל ארבע אותיות הוי"ה, כי אבא - אות י', מחובר בה - אות ה' -
 בסוד היחוד, והיא כוללת בקרבה בסוד העיבור את זו"ן - אותיות ו"ה - העתידים לצאת,
 וְהֵינּוּ בִּינָה - ולכן [היא אימא נקראת בלשון] בינה. אָב וָאֵם דְּאַנוּן י"ה - [כי] אב ואם
 שהם [בסוד אותיות] י"ה [שבתִיבֵת בינה], וּבֵן בְּגִינְהוּ - ובן [אותיות ב"ן הנותרים בתיבת
 בינה, שהם רומזים לז"א והנקבה שעמו] באמצעם.

הַשְׁתָּא, אֵית לְאַסְתְּפָלָא - עתה יש להתבונן. בִּינָה, וְאַקְרִי תְבוּנָה - [בבחינת] בינה,
 ו[בתורה היא] נקראת תבונה. אָמַאי אַקְרִי תְבוּנָה, וְלֹא בִינָה - למה היא נקראת תבונה
 ולא בינה? אֵלָּא, תְבוּנָה אַקְרִי - אלא, תבונה היא נקראת, בְּשַׁעְתָּא דִּינְקָא - בשעה
 ש[היא] מניקה [ומשפיעה] לְתֵרִין בְּנִין - לשני בנים. בִּ"ן וּבִ"ת, דְּאַנוּן ו"ה - [הם] בן
 ובת, שהם [נרמזים באותיות] ו"ה. וְהָיָא שַׁעְתָּא - ואותה השעה, אַקְרִי תְבוּנָה - היא
 [הבינה] נקראת תבונה. דְּכָלָא - שהכל [ז"א ונקבה], כָּלִיל בְּאַלִּין אַתָּו - כלול באלה
 האותיות [באותיות של תִּיבֵת 'תבונה']. בִּ"ן וּבִ"ת, אַנוּן ו"ה - בִּ"ן וּבִ"ת, הם ו"ה [תיבת
 'תבונה' רומזת באותיותיה נוטריקון ל'ב"ן' ו'ב"ת', כאשר אות ב' משמשת פעמיים. ואותיות
 ו"ה הנותרות הם רמז לזו"ן באותיות שם הוי"ה]. וְכָלָא, חַד כָּלָלָא - והכל [בתבונה, הוא]
 כלל אחד [זו"ן שנכללים יחד]. וְהֵינּוּ, תְבוּנָה - ולכן [בינה נקראת] תבונה.

אימא נקראת רעיה, והנוקבא נקראת כלה

בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר - בספר של בית רב המנונא סבא, אמר: דְּשְׁלֹמֹה
 מַלְכָּא - כי שלמה המלך, תְּקוּנָא קַדְמָאָה דְגַלִּי וְאָמַר - התיקון הראשון שגילה ואמר:
 "הֵנָּךְ יָפָה רַעֲיָתִי" - [כאן, בשיה"ש פרק ד' פסוקים א-ז, נרמז התיקון הראשון בתיבת

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לו) שיר השירים א, טו. הֵנָּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הֵנָּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים:

וְאֶנּוּן דְּאֶמְרִי, דְּתִרְוִיחוּ לְהָאִי נּוֹקְבָא דְלִתְתָּא אֶנּוּן, לָאוּ הָכִי.
 דְּהִ"א קְדָמָא, לָא אֶקְרִי כְלָה. וְהִ"א בְּתִרְאָה, אֶקְרִי כְלָה,
 לְזִמְנִין יְדִיעִין. דְּהִיא זִמְנִין סְגִיָּאִין אֶנּוּן, וְדִכּוּרָא לָא אֶתְחַבֵּר
 עִמָּה, וְאַסְתִּלַּק מִנָּה. בְּהִיחֻא זִמְנָא כְּתִיב: "וְאֵל אִשָּׁה בְּנִידַת
 טוֹמְאָתָהּ לָא תִקְרַב"^[ז]. בְּשַׁעְתָּא דְּאֶתְדַּכְּאֵת נּוֹקְבָא, וְדִכּוּרָא
 בְּעִי לְאֶתְחַבֵּרָא עִמָּה, בְּדִין אֶקְרִי כְלָה. בְּכַל"ה, מִמּוֹשׁ אֶתִּיא.

אַבְל, הָאִי אִימָא, לָא אֶפְסִיק רְעוּתָא דְּתִרְוִיחוּ לְעִלְמִין. בְּחַד
 נְפָקִין, בְּחַד שְׂרִין. לָא אֶפְסִיק דָּא מִן דָּא, וְלָא אֶסְתִּלַּק דָּא מִן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

רעיייתי', מִהָאִי הוּא - מ[ענין] זה [שאנו לומדים על או"א] הוּא. וְתִקְוִנָּא תִנְיָנָא - והתיקון
 השני, אֶקְרִי "כְּלָה" - [אימא] נקראת כלה [בשיה"ש שם מפסוק ח', אתי מלכנון כלה וכו',
 בתיבת 'כלה'], דְּאִיהִי נּוֹקְבָא דְלִתְתָּא - שהיא הנקבה שלמטה [למטה מז"א].

וְאֶנּוּן דְּאֶמְרִי - ואלה שאומרים [החכמים המפרשים אחרת], דְּתִרְוִיחוּ - ששניהם [שני
 התיקונים, רעיייתי וכלה] לְהָאִי נּוֹקְבָא דְלִתְתָּא אֶנּוּן - לזו הנקבה שלמטה הם [לנקבה של
 ז"א הם מכוונים], לָאוּ הָכִי - לא כן [אין העיקר כדבריהם]. דְּהִ"א קְדָמָא - כי ה"א
 ראשונה [בהוי"ה], לָא אֶקְרִי כְלָה - לא נקראת כלה. וְהִ"א בְּתִרְאָה - וה"א אחרונה
 [בהוי"ה, שהיא הנקבה של ז"א], אֶקְרִי כְלָה, לְזִמְנִין יְדִיעִין - נקראת כלה, לזמנים ידועים.
 דְּהִיא זִמְנִין סְגִיָּאִין אֶנּוּן - שהרי זמנים רבים הם, דְּדִכּוּרָא - שהזכר [ז"א] לָא אֶתְחַבֵּר
 עִמָּה - לא מתחבר עימה [עם הנקבה], וְאַסְתִּלַּק מִנָּה - ומסתלק [וז"א נפרד בעוונותיהם
 של ישראל] מִמְנָה [מהנקבה]. בְּהִיחֻא זִמְנָא כְּתִיב - באותו הזמן כתוב: "וְאֵל אִשָּׁה בְּנִידַת
 טוֹמְאָתָהּ לָא תִקְרַב". בְּשַׁעְתָּא דְּאֶתְדַּכְּאֵת נּוֹקְבָא - בשעה שנטהרת הנקבה [מאחיזת
 החיצונים], וְדִכּוּרָא בְּעִי לְאֶתְחַבֵּרָא עִמָּה - והזכר [ז"א] רוצה להתחבר עמה, בְּדִין אֶקְרִי
 כְלָה - אז היא נקראת כלה. בְּכַל"ה, מִמּוֹשׁ אֶתִּיא - [כי] ככלה ממש היא באה.

אַבְל, הָאִי אִימָא - אבל, זו האימא [הרמוזה בה' ראשונה, שהיא התיקון הראשון הנ"ל
 בפסוק הנך יפה רעיייתי], לָא אֶפְסִיק - לא נפסק רְעוּתָא דְּתִרְוִיחוּ לְעִלְמִין - רצון של
 שניהם [אבא ואימא] לעולם. בְּחַד נְפָקִין - ביחד הם יוצאים [ביחד הם נאצלו מא"א], בְּחַד
 שְׂרִין - ביחד שרויים [ביחד הם שרויים זה עם זה פנים בפנים]. לָא אֶפְסִיק דָּא מִן דָּא - לא
 נפסק [היחוד בין או"א] זה מזה, וְלָא אֶסְתִּלַּק דָּא מִן דָּא - ולא הסתלק [היחוד של

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לז) ויקרא יח, יט. וְאֵל אִשָּׁה בְּנִידַת טוֹמְאָתָהּ לָא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ:

דא. ובגין כך פתיב: "ונהר יצא מעדן". "יוצא", תדיר, ולא פסיק. הדא הוא דכתיב: "וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו". ובגין כך, פתיב "רעיתי", ברעותא דאחיה שרין, באחדותא שלימתא. אבל הכא, אקרי כלה. דכד אתא דכורא, לאתחברא עמה, היא כלה. בפלה, איהי אתיא ממש. ובגין כך, תרי תקונין דנוקבי, פריש שלמה. תקונא דקדמיתא, סתימא, בגין דאיהי סתימא. ותקונא תניינא, פריש יתיר, ולא סתים כולי האי.

ולביתר, תלי כל שבחא, בההיא דלעילא. דכתיב: "אחת היא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שניהם] זה מזה. ובגין כך פתיב - ומשום כך, כתוב: "ונהר יצא מעדן" - ונהר [היא אימא] יוצא מעדן [הוא אבא]. "יוצא", תדיר, ולא פסיק - [והשפע שלהם] יוצא תמיד, ולא נפסק [כי השפע שלהם הוא היחוד שמקיים את חיות העולמות]. הדא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב: "וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו". ובגין כך - ומשום כך, פתיב "רעיתי" - כתוב "רעיתי" [בפסוק הנ"ל משיר השירים, והוא מכוון דווקא לאימא], ברעותא דאחיה שרין - [כי או"א] ברצון של אחיה הם שרויים, באחדותא שלימתא. אבל הכא - אבל כאן [בתיקון השני הנזכר בפסוק אתי מלבנון כלה וכו'], אקרי כלה - היא [הנקבה] נקראת כלה. דכד אתא דכורא - שכאשר בא הזכר [ז"א], לאתחברא עמה - להתייחד עמה, היא כלה - היא [הנקבה] כלה. בפלה, איהי אתיא ממש - [כי] ככלה היא באה ממש: [ליסוד אימא אין אפילו רמז בשיר השירים, ובזה תלויים חירות והיובל]. ובגין כך - ומשום כך, תרי תקונין - שני תיקונים דנוקבי - של הנקבים [היסודות של אימא ושל נקבה], פריש שלמה - פירש שלמה המלך [בפסוקים הללו, ולא אחד כדעת החכמים שאמרו כנ"ל]. תקונא דקדמיתא, סתימא - התיקון של הראשונה [של אימא] סתום, בגין דאיהי סתימא - מפני שהיא סתומה [היסוד שלה סתום בתוך ז"א, וזהו שבח אותה בכתוב בלשון כללית 'כולך יפה רעיתי' והזכיר רק ברמז על היסוד שלה בתיבת 'כל']. ותקונא תניינא - והתיקון השני [של הנקבה], פריש יתיר - מפורש יותר [בשבח הנזכר בה בכתוב, במה שנאמר 'אן נעול' וכו' הרומז על היסוד של הנקבה], ולא סתים כולי האי - ולא סתום כל כך [כמו באימא].

ולביתר - ולאחר [לאחר שאמר שלמה המלך את שני התיקונים הללו על אימא ועל הנקבה], תלי כל שבחא - תלה [ופירש] את כל השבח, בההיא דלעילא - באותה שלמעלה [בפרצוף שלמעלה והיא אימא]. דכתיב - שכתוב: "אחת היא לאמה ברה היא לילדתה".

לְאִמָּה בָּרָה הִיא לְיִלְדָּתָהּ^[לח]. וּבִגְיִן, דְּהָאֵי אִימָא מִתְעַטְרָא
 בְּעֵטְרָא דְכֻלָּהּ, וְרַעוּתָא דִּיּוֹד לָא אֶפְסִיק מִנָּה לְעֵלְמִין, אֲתִיְהִיב
 בְּרִשּׁוּתָהּ כָּל חֵרוֹ דְּעֵבְדִּין, כָּל חֵרוֹ דְּכֻלָּא, כָּל חֵרוֹ דְּחִיבָיָא,
 לְדַכָּאָה לְכֻלָּא. דְּכִתְיִב: "כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם"^[לט].
 וּבְכִתְיִב^[מ]: "וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר".
 "יֹבֵל הִיא". מָאֵי "יֹבֵל"? כְּמָה דְּאֵת אָמַר: "וְעַל יֹבֵל יִשְׁלַח
 שְׂרָשָׁיו"^[מא]. מִשּׁוּם הֵהוּא נָהָר, דְּאֵתִי וְנָגִיד וְנָפִיק, אֵתִי תְדִיר,
 וְלֹא פְסִיק.

כְּתִיב: ☆ "כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא לְתַבּוּנָה תִתֵּן קוֹלְךָ"^[מב]. כִּיּוֹן

דף רצ"א ע"א

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבִגְיִן, דְּהָאֵי אִימָא - ומפני שזו האימא מִתְעַטְרָא - מתעטרת [ומקבלת את המוחין שלה]
 בְּעֵטְרָא דְכֻלָּהּ - בעטרות של הכל [מא"א, שהוא כתר לכל האצילות], וְרַעוּתָא
 דִּיּוֹד - והרצון של יו"ד [הוא אבא] לָא אֶפְסִיק מִנָּה לְעֵלְמִין - לא מפסיק ממנה לעולם,
 אֲתִיְהִיב בְּרִשּׁוּתָהּ - [ולכן] ניתן ברשותה [של אימא] כָּל חֵרוֹ דְּעֵבְדִּין - כל החירות של
 העבדים [שמאימא יורד השפע לעולם היצירה, שבו ממונה מלאך מ"ט הנקרא עבד], כָּל חֵרוֹ
 דְּכֻלָּא - כל החירות של כולם [ומאימא יורד השפע לכל שאר העולמות], כָּל חֵרוֹ
 דְּחִיבָיָא - כל החירות של החייבים [מאימא יורד השפע לכל הרשעים לקבל חירות
 מעונשם], לְדַכָּאָה לְכֻלָּא - לטַהַר את כולם [ע"י מצוות התשובה הנשפעת מבחינת אימא].
 דְּכִתְיִב - שכתוב: "כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם". וּכְתִיב - וכתוב: "וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת
 הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר". "יֹבֵל הִיא". מָאֵי "יֹבֵל" - מה [פירוש המלה] יובל?
 כְּמָה דְּאֵת אָמַר - כמו שאתה אומר: "וְעַל יֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו". מִשּׁוּם הֵהוּא
 נָהָר - מפני אותו הנהר [אימא], דְּאֵתִי וְנָגִיד וְנָפִיק - שבא, ונמשך ויוצא [להביא את
 השפע מאבא תמיד, אֵתִי תְדִיר - ובא תמיד, וְלֹא פְסִיק - ולא נפסק [ולכן אימא נקראת
 כאן 'יובל', כיובל המים הזורם תמיד ואינו נפסק].

בשם בינה נכללים: או"א וז"א, ובתבונה: רק זו"ן

כְּתִיב - כתוב: ☆ "כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא לְתַבּוּנָה תִתֵּן קוֹלְךָ". כִּיּוֹן דְּאָמַר - מכיוון שאמר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לח) שיר השירים ו, ט. אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאִמָּה בָּרָה היא לְיִלְדָּתָהּ רְאוּהָ בְּנוֹת וַיֹּאשְׁרוּהָ
 מְלָכוֹת וּפִילֵגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ: (לט) ויקרא טז, ל. כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם
 לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: (מ) ויקרא כה, י. וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר בְּאַרְץ לְכָל יִשְׂרָאֵל
 יֹבֵל הוּא תְהִיָּה לָכֶם וּשְׁבֹתָם אִישׁ אֶל אֶחָדָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ: (מא) ירמיה יז, ח. וְהָיָה כְּעֵץ
 שְׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו וְלֹא יָדָאָה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלֵהוּ רַעַן וּבִשְׁנַת בְּצֻרָתָ לֹא יִדָּאָג
 וְלֹא יִמָּשׁ מִמַּעֲשׂוֹת פְּרִי: (מב) משלי ב, ג. כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא לְתַבּוּנָה תִתֵּן קוֹלְךָ:

דאָמער, "פֿי אַם לִבִּינֶה", אַמאָי "לִתְבוּנָה"? אַלֶּא, פֿלֶא פֿמָה
 דאַמינאַ. הִי מְנִיָּהּ עֲלָאָה? בִּינָה עֲלָאָה מְתְבוּנָה. בִּינָה, אָב
 וְאִם וּבִן. יוֹד ה"א, אָב וְאִם, וּבִן בְּגִיָּהּ. תְּבוּנָה, בִּלֶּא פֿלֶלֶא
 דְּבִינִין, בִּן וּבֵת, וִי"ו ה"א. וְלֹא אֲשַׁתְּכַח אָב וְאִם, אַלֶּא בְּבִינָה.
 דְּתְבוּנָה, וְדֹאֵי רְבִיעָא עֲלִיָּהּ, וְלֹא אֲתַגְלִיא. אֲשַׁתְּכַח, דְּכִלְלֶא
 דְּתִרְיִן בְּנִין, אַקְרִי תְבוּנָה. וְכִלְלֶא דָּאָב וְאִם וּבִן, אַקְרִי בִינָה.
 וְכֵד בְּעִי לְאַכְלֶלֶא בִּלֶּא, בְּהֹאֵי אֲתַכְלִיל.

וְהֹאֵי אָב וְאִם וּבִן, אַקְרִיִן חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת. וּבְגִינִין, דְּהֹאֵי בִן
 נָטִיל סְמָנִין דְּאָבּוֹי וְאִמִּיָּה, אַקְרִי דַּעַת, דְּהֹאֵי סְהִדוּתָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[בפסוק], "פֿי אַם לִבִּינֶה" - [וקרא לאימא בשם בינה], אַמאָי "לִתְבוּנָה" - [למה] [שינה את
 שמה] לתבונה? אַלֶּא, כִּלְלֶא פֿמָה דאַמינאַ - אלא, הכל כמו שאמרנו [כנ"ל, כאשר או"א
 מיחדים להוליד את הבן זו"ן היא נקראת בינה, וכאשר היא מניקה את זו"ן היא נקראת תבונה].
 הִי מְנִיָּהּ עֲלָאָה - [שואל] איזו מהן [מבינה ותבונה] עליונה? בִּינָה עֲלָאָה מְתְבוּנָה - בינה
 עליונה מהתבונה. בִּינָה, אָב וְאִם וּבִן - [כי] בינה [כוללת] אב ואם ובן. יוֹד ה"א, אָב
 וְאִם, וּבִן בְּגִיָּהּ - [וכך נרמז באותיותיה] יוֹד ה"א [הם] אב ואם, ו[אותיות ב"ן הם רמז
 לזו"ן, שהם בחינת] בן באמצעם. תְּבוּנָה, כִּלְלֶא פֿלֶלֶא דְּבִינִין, בִּן וּבֵת, וִי"ו ה"א - [אבל]
 תבונה, כולה כוללת [באותיותיה רק] את הבנים, בן ובת [שהם זו"ן], ו[הם רמזים בשם
 הוי"ה באותיות] ו"ה. וְלֹא אֲשַׁתְּכַח אָב וְאִם - ולא נמצא [רמז] אב ואם, אַלֶּא
 בְּבִינָה - אלא בבינה [באימא הנקראת בינה, ולא בתבונה]. דְּתְבוּנָה, וְדֹאֵי רְבִיעָא
 עֲלִיָּהּ - כי [כאשר אימא נקראת] תבונה, בודאי היא רובצת עליהם [על זו"ן], וְלֹא
 אֲתַגְלִיא - ו[היא עצמה] לא מתגלה [לכן אין לאימא רמז בתבונה]. אֲשַׁתְּכַח, דְּכִלְלֶא דְּתִרְיִן
 בְּנִין, אַקְרִי תְבוּנָה - נמצא, שהכללות של שני הבנים [זו"ן], נקראת תבונה. וְכִלְלֶא דָּאָב
 וְאִם וּבִן, אַקְרִי בִינָה - וכללות האב האם [או"א], והבן [ז"א], נקראת בינה. וְכֵד בְּעִי
 לְאַכְלֶלֶא כִּלְלֶא, בְּהֹאֵי אֲתַכְלִיל - וכאשר רוצה לכלול את הכל [או"א וזו"ן], בזה נכללים
 [בבינה הם נכללים ביחד ולא בתבונה].

ז"א מקבל מוחין: חו"ב חו"ג, מישסו"ת

וְהֹאֵי אָב וְאִם וּבִן - ואלו האב [אבא] והאם [אימא] והבן [ז"א], אַקְרִיִן חֲכָמָה בִּינָה
 וְדַעַת - נקראים חכמה, בינה ודעת [של כללות האצילות]. וּבְגִינִין, דְּהֹאֵי בִן - ומפני שזה
 הבן [ז"א] נָטִיל סְמָנִין דְּאָבּוֹי וְאִמִּיָּה - לוקח את הסימנים של אביו ואמו [מקבל מאו"א
 את חכמה ובינה שלו], אַקְרִי דַּעַת - [לכן ז"א] נקרא דעת, דְּהֹאֵי סְהִדוּתָא

דַתְרוּיָהוּ. וְהָאֵי בֶן, אַקְרִי בּוּכְרָא. דְּכֻתִּיב: "בְּנֵי בְכוּרֵי
יִשְׂרָאֵל"^[an]. וּבְגִין, דְּאַקְרִי בּוּכְרָא, נָטִיל תְּרִין חוּלְקִין. וְכֵד
אַתְרָבִי בְעֵטְרוֹי, נָטִיל תְּלַת חוּלְקִין. וּבִין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ, תְּרִין
חוּלְקִין וְתְלַת חוּלְקִין כִּלְא חַד מְלָה. וְהָאֵי וְהָאֵי, הִכִּי הָווּ,
יְרוּתָא דְאַבּוּי וְאַמִּיָּה יְרִית.

כִּמְאִי יְרוּתָא? דָּא אַחְסִנְתָּא דְאַבּוּי וְאַמִּיָּה. וְתִרִין עֵטְרִין דִּהְווּ
גְּנִיזִין בְּגִיָּה, וְאַחְסִינוּ לְבָן דָּא, מְסִטְרָא דְאַבּוּי, הָווּ גְּנִיזִין בְּגִיָּה
חַד עֵטְרָא, דְּאַקְרִי חֶסֶד. וּמְסִטְרָא דְאַיְמָא, חַד עֵטְרָא דְאַקְרִי
גְּבוּרָה. וְכִלְהוּ מִתְעֵטְרִין בְּרִישִׁיָּה, וְאַחֲדִיד לֹון.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דַתְרוּיָהוּ - שהוא [ז"א] עדות של שניהם. וְהָאֵי בֶן, אַקְרִי בּוּכְרָא - וזה הבן [ז"א], נקרא
בכור [מפני שז"א נולד ראשון קודם לנקה]. דְּכֻתִּיב - שכתוב: "בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל". וּבְגִין,
דְּאַקְרִי בּוּכְרָא - ומפני ש[ז"א] נקרא בכור, נָטִיל תְּרִין חוּלְקִין - הוא נוטל שני חלקים
[ז"א מקבל מוחין מאבא ומאימא]. וְכֵד אַתְרָבִי בְעֵטְרוֹי - וכאשר התרבה ז"א בעטרות
שלו [שהם חכמה ובינה שקבל מאו"א], נָטִיל תְּלַת חוּלְקִין - הוא לוקח שלושה חלקים
בנוסף לאו"א הוא לוקח גם את דעת עליון מאו"א]. וּבִין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ - ובין כך [שלוקח
חו"ב מאו"א], ובין כך [שלוקח את החב"ד מאו"א], תְּרִין חוּלְקִין וְתְלַת חוּלְקִין כִּלְא חַד
מְלָה - שני חלקים ושלושה חלקים, הכל דבר אחד. וְהָאֵי וְהָאֵי, הִכִּי הָווּ - וזה [חו"ב]
וזה [חב"ד] כך הוא, יְרוּתָא דְאַבּוּי וְאַמִּיָּה יְרִית - את ירושת אביו ואמו הוא [ז"א] יורש
מהם, ממה שקבלו או"א מא"א].

כִּמְאִי יְרוּתָא - מהי הירושה [למה קורא ירושה למוחין של ז"א]? דָּא אַחְסִנְתָּא דְאַבּוּי
וְאַמִּיָּה - זו הנחלה של אביו ואמו [מה שהם ירשו וקבלו מא"א]. וְתִרִין עֵטְרִין דִּהְווּ גְּנִיזִין
בְּגִיָּה - [אבל] ושתי עטרות [הם ה' תחתונות של הדעת, הם הדעת של ז"א], שהיו גנוזים
בתוכם [בתוך או"א], וְאַחְסִינוּ לְבָן דָּא, מְסִטְרָא דְאַבּוּי, הָווּ גְּנִיזִין בְּגִיָּה חַד עֵטְרָא,
דְּאַקְרִי חֶסֶד - מצדו של אביו, היתה גנוזה בתוכו [בתוך הדעת של ז"א] עטרה אחת,
שנקראת חסד. וּמְסִטְרָא דְאַיְמָא, חַד עֵטְרָא דְאַקְרִי גְבוּרָה - ומצדה של אימא, [הייתה
גנוזה בדעת של ז"א] עטרה אחת, שנקראת גבורה. וְכִלְהוּ מִתְעֵטְרִין בְּרִישִׁיָּה - וכולם
[כל החב"ד מאו"א], מתעטרים [מתפשטים כמוחין] בראשו [של ז"א], וְאַחֲדִיד לֹון - ו[ז"א]
אוחז בהם [את כל החב"ד בראשו].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מג) שמות ד, כב. וְאַמְרַתְּ אֶל פְּרַעֲהָ כֹה אָמַר ה' בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל:

וְכַד נִהְרִין אֵלֶין אָב וָאָם עָלֶיהָ, כְּלָהוּ אַקְרוֹן תְּפִלִּין דְּרִישָׁא.
וְכָלָא, נָטִיל בֶּן דָּא. וְיָרִית כְּלָא, וְאַתְפִּשְׁט בְּכָל גּוּפָא. וְהָאִי
בֶּן, יְהִיב לְבִרְתָּא, וְבִרְתָּא מְנִיה אֲתָנֹן. וְעַל כָּל פָּנִים, מִכָּאן,
כְּרָא יָרִית וְלֹא כְּרְתָא. כְּרָא יָרִית לְאַבּוּי וְלֹאמִיָּה, וְלֹא כְּרְתָא.
וּמְנִיָּה, אֲתָנֹן כְּרְתָא. כְּמָה דְּכְתִיב: "וּמְזֹן לְכָלָא בֵּיה" [מ].

הֲנִי אָב וָאָם, כְּלִילֵן וּמִתְחַבְּרֵן דָּא בְּדָא. וְאָב, טָמִיר יִתִּיר.
וְכָלָא, אֶחִיד מַעְתִּיקָא קְדִישָׁא. וְתִלְיָא, מִמְּזָלָא קְדִישָׁא, יְקִירו
דְּכָל יְקִירִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְכַד נִהְרִין - וכאשר מאירים [בנתינת המוחין של חכמה ובינה] אֵלֶין אָב וָאָם עָלֶיהָ - אלה
או"א על ז"א, כְּלָהוּ אַקְרוֹן תְּפִלִּין דְּרִישָׁא - כולם נקראים תפילין של ראש [כל המוחין,
גם חו"ב דאו"א וגם חסד וגבורה של הדעת, הם ד' הפרשיות שבתפילין של ראש].
וְכָלָא - והכל [כל המוחין, גם חו"ב וגם הדעת וגם עטרא דגבורות], נָטִיל בֶּן דָּא - לוקח
בן זה [ז"א]. וְיָרִית כְּלָא - ויורש הכל, וְאַתְפִּשְׁט בְּכָל גּוּפָא - [הם המוחין] מתפשטים
בכל הגוף [של ז"א]. וְהָאִי בֶּן, יְהִיב לְבִרְתָּא - וזה הבן [ז"א] נותן [את העיטרא דגבורות]
לבת [לנקבה], וְבִרְתָּא מְנִיה אֲתָנֹן - והבת [הנקבה] ממנו [מז"א] נִיזֻנָּת [ונבנית בקומתה].
וְעַל כָּל פָּנִים - ובכל אופן, מִכָּאן, כְּרָא יָרִית וְלֹא כְּרְתָא - מכאן [למדנו כי] הבן יורש
[ז"א יורש ומקבל את המוחין מאו"א ולא הבת [הנקבה]. כְּרָא יָרִית לְאַבּוּי וְלֹאמִיָּה, וְלֹא
כְּרְתָא - הבן [ז"א] יורש את אביו ואמו, ולא הבת [הנקבה]. וּמְנִיָּה, אֲתָנֹן כְּרְתָא - וממנו
[מז"א] נִיזֻנָּת הבת [הנקבה]. כְּמָה דְּכְתִיב - כמו שכתוב: "וּמְזֹן לְכָלָא בֵּיה" - ומזון לכל
בו [ומזון של שפע יש באילן, הוא ז"א, לכל, גם לנקבה וגם לבי"ע].

הֲנִי אָב וָאָם - אלה האב והאם [הנותנים מוחין לז"א, והם ישו"ת, בחינת ישראל סבא
ותבונה], כְּלִילֵן וּמִתְחַבְּרֵן דָּא בְּדָא - נכללים ומתחברים זה בזה [כדי לתת את המוחין
לז"א]. וְאָב, טָמִיר יִתִּיר - והאב נעלם יותר [מאימא].

וְכָלָא, אֶחִיד מַעְתִּיקָא קְדִישָׁא - וכולם [אבא ואימא] אחוזים [ויונקים את השפע] מעתיקא
קדישא [א"א]. וְתִלְיָא, מִמְּזָלָא קְדִישָׁא - ותלויים [ונמשכים] מהמזל הקדוש [כנ"ל, משני
המזלות, שמיני ושלוש עשרה, נצר ונקה, של הדיקנא דא"א], יְקִירו דְּכָל יְקִירִין - יקר של
כל היקרים [הוא שני המזלות ערכם יקר יותר מכל י"ג התיקוני דיקנא היקרים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מד) דניאל ד, ט. עֲפִיָּה שְׁפִיר וְאַנְבָּה שְׁגִיא וּמְזֹן לְכָלָא בֵּיה תַחְתּוּהִי תַטִּיל חֵיוֹת כְּרָא וּבְעֻנְפוּהִי יִדְרֹן
צִפְרֵי שְׁמַיָּא וּמְנִיה יִתְזִין כָּל בְּשָׂרָא:

וְאֵלֶּיךָ אָב וָאֵם, מִתְקַנֵּין בֵּיתָא, בְּמָה דְאִמְינָא. דְּכִתְיִב:
 "בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית וּבִתְבוּנָה יִתְבּוֹנֵן, וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ כָּל
 הוֹן יִקָּר וְנָעִים"^[מ]. וְכִתְיִב: "כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנְךָ"^[מ]. הֵי
 כָּלְלָא דְכָלְלָא, בְּמָה דְאִמְינָא. וְתִלְיִן, מִמְזִלָּא קְדִישָׁא יִקְרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאֲדָרָא לֹא גְלִינָא כָּלָא. וְכָל הֵי מַלְיָן,
טְמִירִין בְּלִפְאֵי הוּוּ עַד הַשְּׁתָּא, וּבְעִינָא לְאַטְמָרָא לֹון
לְעֻלְמָא דְאַתִּי. מִשּׁוּם דְּתַמָּן, שְׁאַלְתָּא שְׁאִיל לָנָא. בְּמָה דְּכִתְיִב:
"וְהָיָה אֱמוּנַת עֵתְךָ חֹסֶן יְשׁוּעוֹת חֻכְמָה וְדַעַת"^[מ]. וְחֻכְמָה בְּעֵין
מְנִי. וְהַשְּׁתָּא, רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּהָא. הָא בְּלֹא
בְּסוּפָא, אִיעוּל קָמִי פְּלִטְרוּי.

אֲדָרָא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְאֵלֶּיךָ אָב וָאֵם - ואלה האב והאם [ישס"ת], מִתְקַנֵּין בֵּיתָא - מתקנים [ע"י נתינת המוחין]
 את הבית [קומת ז"א], בְּמָה דְאִמְינָא. דְּכִתְיִב - כמו שאמרנו שכתוב: "בְּחֻכְמָה יִבְנֶה
 בֵּית וּבִתְבוּנָה יִתְבּוֹנֵן, וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ כָּל הוֹן יִקָּר וְנָעִים". וְכִתְיִב - וכתוב: "כִּי
 נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנְךָ". הֵי כָּלְלָא דְכָלְלָא - אלה [שני פרצופי א"א] הם כוללים הכל
 [כל האצילות], בְּמָה דְאִמְינָא - כמו שאמרתי. וְתִלְיִן, מִמְזִלָּא קְדִישָׁא יִקְרָא - ותלויים
 [ויונקים] מהמזל הקדוש היקר [משני המזלות הנ"ל].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאֲדָרָא לֹא גְלִינָא כָּלָא - באדרא [רבא] לא גליתי הכל. וְכָל הֵי
מַלְיָן - וכל אלה הענינים, טְמִירִין בְּלִפְאֵי הוּוּ עַד הַשְּׁתָּא - נסתרים בלבי היו
עד עתה, וּבְעִינָא לְאַטְמָרָא לֹון לְעֻלְמָא דְאַתִּי - ורציתי להסתיר אותם ל[גלותם ב]עולם
הבא. מִשּׁוּם דְּתַמָּן - מפני ששם [בעולם הבא], שְׁאַלְתָּא שְׁאִיל לָנָא - שאלה שואל אותנו
[ראש המתיבתא בעולם הבא, על חידוש בסודות התורה שגילה בעולם הזה]. בְּמָה
דְּכִתְיִב - כמו שנאמר: "וְהָיָה אֱמוּנַת עֵתְךָ חֹסֶן יְשׁוּעוֹת חֻכְמָה וְדַעַת". וְחֻכְמָה בְּעֵין
מְנִי - וחכמה יבקשו ממני. וְהַשְּׁתָּא - ועתה [בעודי בחיים], רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
בְּהָא - רצון הקב"ה בזה [שאגלה]. הָא בְּלֹא כְסוּפָא - הרי [בודאי] בלא בושה, אִיעוּל
קָמִי פְּלִטְרוּי - אבוא לפני חדריו [לגן עדן].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מה) משלי כד, ג-ד. בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית וּבִתְבוּנָה יִתְבּוֹנֵן: וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ כָּל הוֹן יִקָּר וְנָעִים:
 (מו) משלי כב, יח. כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנְךָ יִכְנוּ יַחְדוֹ עַל שְׁפִתֶיךָ: (מז) ישעיה לג, ו. וְהָיָה אֱמוּנַת
 עֵתְךָ חֹסֶן יְשׁוּעוֹת חֻכְמָה וְדַעַת יִרְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ:

בְּתִיב: "כִּי אֵל דְּעוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ", דְּעוֹת וְדָאִי. הוּא, הִדְעַת. בְּדַעַת, כָּל פְּלִטְרוֹי אֲתַמְלִין. דְּבְתִיב: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ". וּבְגִין כֶּךָ, דַּעַת אַחְרָא לֹא אֲתַגְלִיא. דְּהָא טְמִירָא אָזִיל בְּגוּיָה, וְאֲתַבְּלִיל בִּיה. דַּעַת, נִהִיר בְּמוֹחִין, וְאֲתַפְּשֵׁט בְּמוֹחָא כְּלָא.

בְּסִפְרָא דְאַגְדָּתָא תַּנִּינָן: "כִּי אֵל דְּעוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ" ^[מח]. אֵל תִּקְרִי "דְּעוֹת", אֶלָּא עֵדוּת. דְּהוּא, סְהִדוּתָא דְכְּלָא, סְהִדוּתָא דְתַרְיָן חוֹלְקִין. כְּמָה דַּאֲתָּ אָמַר: "וַיִּקֶּם עֵדוּת בִּיעֶקֶב" ^[מט]. וְאַף עַל גַּב, דְּהָאִי מְלָה אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דְצִנִּיעוּתָא בְּגוּנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דעת עליון ודעת תחתון דז"א. עכשיו בא לתת טעם למה נקרא ז"א בשם "דעת":

בְּתִיב - כתוב: "כִּי אֵל דְּעוֹת יְהוָה", דְּעוֹת וְדָאִי - שתי דעות בודאי [יש בז"א. דעת עליון המכריע בין חו"ב, ודעת תחתון המכריע בין חו"ג של הדעת]. הוּא, הִדְעַת - [לכן ז"א] הוּא [נקרא] דעת. בְּדַעַת - [כי] בדעת, כָּל פְּלִטְרוֹי אֲתַמְלִין - כל החדרים מתמלאים. דְּבְתִיב - שכתוב: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ". וּבְגִין כֶּךָ - ועל כן [ומפני שדעת התחתון לבדו הספיק למלא את כל חו"ק של ז"א], דַּעַת אַחְרָא לֹא אֲתַגְלִיא - דעת אחר [דעת עליון] לא התגלה [לא התפשט בו"ק של ז"א]. דְּהָא טְמִירָא - שהרי [הדעת העליון] הנסתור אָזִיל בְּגוּיָה - הולך [ומתפשט] בתוכו [של דעת התחתון], וְאֲתַבְּלִיל בִּיה - ונכלל בו [שדעת עליון נעשה נשמה לדעת תחתון]. דַּעַת - [דעת התחתון], נִהִיר בְּמוֹחִין - מאיר במוחין [שהוא מאיר בסוד אור חוזר בכחב"ד של ז"א], וְאֲתַפְּשֵׁט בְּמוֹחָא כְּלָא - ומתפשט במוחין כולם [שדעת תחתון מתפשט בכל ג' קווים של החסדים, והם מאירים בכל המוחין של ז"א].

בְּסִפְרָא דְאַגְדָּתָא תַּנִּינָן - בספר האגדה למדנו [באופן אחר את ביאור הפסוק]: "כִּי אֵל דְּעוֹת יְהוָה". אֵל תִּקְרִי "דְּעוֹת", אֶלָּא עֵדוּת - [מה שנאמר] כי אֵל דְּעוֹת ה', אל תקרא דעות, אלא עדות. דְּהוּא, סְהִדוּתָא דְכְּלָא - [ולמוד זה רומז] שהוא [ז"א] עדות הכל, סְהִדוּתָא דְתַרְיָן חוֹלְקִין - עדות של שני החלקים [חו"ב מאו"א]. כְּמָה דַּאֲתָּ אָמַר - כמו שאתה אומר: "וַיִּקֶּם עֵדוּת בִּיעֶקֶב". וְאַף עַל גַּב, דְּהָאִי מְלָה - ואף על פי שזו המלה [של השם יעקב] אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דְצִנִּיעוּתָא - ביאורה בספרא דצניעותא בְּגוּנָא אַחְרָא - באופן אחר, הֵתֵם בְּאַתְרֵיהּ שְׁלִים - שם במקומו [הביאור] שלם [שם ביארו את

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מח) שמואל א' ב, ג. אל תרבו תדברו גְּבִהָה גְּבִהָה יצא עֵתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דְּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְּכֵנוּ עֲלֵלוֹת: (מט) תהלים עח, ה. וַיִּקֶּם עֵדוּת בִּיעֶקֶב וְתוֹרָה שֵׁם בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר צָוָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעֵם לְבְנֵיהֶם:

אַחֲרָא, הָתָם בְּאַתְרֵיהּ שְׁלִים, הָכָא בְּלֹא שְׁפִיר, וְכֹלָא הָוֵי
בְּד אַסְתִּים מְלָה.

הָאִי אָב וְאָם, בְּלָהוּ בְּהוּ בְּלִילָן. בְּלָהוּ, בְּהוּ סְתִימָן. וְאַנּוּן,
סְתִימָן בְּמִזְלָא קְדִישָׁא. עֲתִיקָא דְכָל עֲתִיקוּן, בֵּיה סְתִימָן, בֵּיה
בְּלִילָן. בְּלֹא הוּא, בְּלֹא הָוֵי. בְּרִיד הוּא, בְּרִיד שְׁמִיָּה, לְעֵלָם
וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין.

כָּל מְלִין דְּאַדְרָא יָאוּת, וְכָלְהוּ מְלִין קְדִישִׁין, מְלִין דְּלֹא סְטָאן
לִימִינָא וְלִשְׁמָאֲלָא. בְּלָהוּ, מְלִין דְּסְתִימָן, וְאַתְגַּלְיָן לְאַנּוּן
דְּעָאֵלוּ וְנִפְקוּ. וְכֹלָא, הָכִי הוּא. וְעַד הַשְׁתָּא, הָוֵי מִתְפַּסֵּן אֱלִין
מְלִין, דְּדַחִילָנָא לְגַלְאָה. וְהַשְׁתָּא, אַתְגַּלְיָן. וְגַלִּי קָמִי מְלָכָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

השם יעקב ברמז על התפארת וראוי הוא לבארו כך במקומו], הָכָא בְּלֹא שְׁפִיר - כאן הכל
יפה [אבל כאן ראוי לבארו על ז"א], וְכֹלָא הָוֵי - והכל [כל פירוש ופירוש] נהיה [ראוי] כְּד
אַסְתִּים מְלָה - כאשר סתומה המלה.

הָאִי אָב וְאָם - זה האב והאם [או"א], בְּלָהוּ בְּהוּ בְּלִילָן - כולם בו [בזו"ן] כלולים [כמוחין
שלו]. בְּלָהוּ, בְּהוּ סְתִימָן - כולם [נה"י של או"א] בו [בזו"ן] סתומים. וְאַנּוּן, סְתִימָן - והם
[או"א] סתומים בְּמִזְלָא קְדִישָׁא - במזל הקדוש [תחת בחינת השערות של שני המזלות,
נצר ונקר, שבדיקנא דא"א]. עֲתִיקָא דְכָל עֲתִיקוּן - עתיק [הוא א"א] של כל העתיקים
[הם או"א, שהם עתיקים לז"א], בֵּיה סְתִימָן - בו [בא"א, הם או"א] סתומים, בֵּיה בְּלִילָן - בו
[בא"א, הם או"א] נכללים. בְּלֹא הוּא - הכל [כל האצילות] הוא [נכלל בא"א], בְּלֹא
הָוֵי - הכל נהיה [כל משיכת השפע נהיה מא"א, להמשיך מוחין לאו"א, והם או"א משפיעים
מוחין לזו"ן]. בְּרִיד הוּא, בְּרִיד שְׁמִיָּה, לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין - ברוך הוא [א"א], ברוך
שמו [כנגד עולם האצילות], לעולם ולעולמי עולמים [כנגד עולמות ב"ע].

כָּל מְלִין דְּאַדְרָא יָאוּת - כל דברי האדרא [האדרא זוטא שכאן] הם כראוי, וְכָלְהוּ מְלִין
קְדִישִׁין - וכולם הם דברים קדושים [שנאמרו ברוח הקודש], מְלִין דְּלֹא סְטָאן לִימִינָא
וְלִשְׁמָאֲלָא - דברים שלא נוטים לימין ולשמאל. בְּלָהוּ, מְלִין דְּסְתִימָן - כולם הם דברים
סתומים [מבני אדם], וְאַתְגַּלְיָן לְאַנּוּן דְּעָאֵלוּ וְנִפְקוּ - והם מתגלים לאלה [החברים]
שנכנסו ויצאו [מפרס החכמה]. וְכֹלָא, הָכִי הוּא - והכל כך הוא [גם דברי הזוהר והאדרא
רבה הם דברים קדושים]. וְעַד הַשְׁתָּא, הָוֵי מִתְפַּסֵּן אֱלִין מְלִין - ועד עתה היו מכוסים
אלה הדברים, דְּדַחִילָנָא לְגַלְאָה - כי חששתי לגלות [כדי שלא יימשך מגילוי זה נזק ועונש
ח"ו]. וְהַשְׁתָּא, אַתְגַּלְיָן - ועתה התגלו. וְגַלִּי קָמִי מְלָכָא עֲתִיקָא קְדִישָׁא - וגלוי לפני

עתיקא קדישא, דהא לא ליקרא דילי ודבית אבא עבידנא, אלא בגין דלא אעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד, דהא חמינא, דקודשא בריך הוא, וכל הני זכאי קשומי דהבא משתבחין, בלהו מסתבמין על ידי. דהא חמינא, דבלהו חדאן בהאי הלולא דילי. ובלהו זמנין * בההוא עלמא, בהילולא דילי, זכאה חולקי.

דף רצ"א ע"ב

אמר רבי אבא: כד סיים מלה דא, בוצינא קדישא, בוצינא עלאה, ארים ידוי ובכה. וחיין, בעא לגלאה מלה חדא. אמר: במלה דא, אצטערנא כל יומאי. והשתא, לא יהבין לי רשותא. אתתקף, ויתיב. ורחיש בשפותיה, וסגיד תלת זמנין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המלך עתיקא קדישא [א"א], דהא לא ליקרא דילי ודבית אבא עבידנא - שהרי לא לכבוד עצמי ו[לא לכבוד] בית אבי עשיתי [בגילוי סודות האדרא כאן], אלא בגין - אלא בעבור דלא אעול בכסופא - שלא אבוא בבושה קמי פלטרוי עבידנא - לפני חדרוי [גן עדן], עשיתי [במה שגיליתי את סודות האדרא כאן, ולכן אינני ירא מנזק ח"ו]. ועוד - [עוד סיבה שלא לחשוש לנזק מגילוי זה], דהא חמינא - שהנה ראיתי, דקודשא בריך הוא, וכל הני זכאי קשומי דהבא משתבחין - שהקב"ה, וכל אלה צדיקי האמת שכאן נמצאים, בלהו מסתבמין על ידי - כולם מסכימים על ידי [לגלות]. דהא חמינא - שהנה אני רואה, דבלהו חדאן בהאי הלולא דילי - שכולם שמחים בזו השמחה שלי. ובלהו זמנין - וכולם מזומנים * בההוא עלמא - באותו העולם [עולם הבא], בהילולא דילי - [להשתתף ולשמוח] בשמחה שלי, זכאה חולקי - אשרי חלקי.

אמר רבי אבא: כד סיים מלה דא - אמר רבי אבא, כאשר [רשב"י] סיים דבר זה, בוצינא קדישא - [הוא] המאור הקדוש, בוצינא עלאה - [הוא] המאור העליון, ארים ידוי - הרים את ידיו [בתפילה] ובכה - [על שלא נתנו לו רשות לגלות]. וחיין, בעא לגלאה מלה חדא - ושחק, כי רצה לגלות דבר [סוד] אחד. אמר: במלה דא, אצטערנא כל יומאי - אמר, בדבר [סוד] זה הצטערתי [להבינו] כל ימי. והשתא, לא יהבין לי רשותא - ועתה, לא נותנים לי רשות [לגלותו לחברים]. אתתקף, ויתיב - התחזק וישב. ורחיש בשפותיה - ולחש בשפתיו [את דבר הסוד שבקש לגלות. או, לחש בשפתיו תפילה לבקש רשות לגלות עוד], וסגיד תלת זמנין - והשתחוה שלש

וְלֹא הָוָה יָכִיל בְּרִנְשׁ לְאַסְתַּכְלָא בְּאַתְרֵיהּ, כָּל שְׁכֵן בֵּיהּ. אָמַר:
פּוּמָא, פּוּמָא, דְּזָכִית לְכָל הָאִי, לֹא אֲנִיבּוּ מִבּוּעָד. מִבּוּעָד
נָפִיק, וְלֹא פָסִיק. עֲלָד קָרִינָן: "וְנִהָר יוֹצֵא מַעְדָן". וּכְתִיב:
"וּכְמוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימִיו".

הָאֲדָנָא, אֶסְהַדְנָא עָלֵי, דְּכָל יוֹמִין דְּקָאִימָנָא, תְּאִיבָנָא לְמַחְמִי
יּוֹמָא דָּא. וְלֹא סָלִיק רְעוּתִי, בְּרֵהּ הָאֲדָנָא. דְּהָא, בְּעֵטְרָא דָּא
מִתְעַטֵּר הָאִי יּוֹמָא. וְהַשְׁתָּא, בְּעֵינָא לְגַלְאָה מַלְיָן קַמִּיהּ
דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. דְּהָא, כְּלָהּ מִתְעַטְרָן בְּרִישִׁיָּה. וְהָאִי יּוֹמָא,
לֹא יִתְרַחֵק לְמִיעַל לְדוּכְתִּיָּה, כְּיוֹמָא אַחְרָא. דְּהָא, כָּל יּוֹמָא
דָּא בְּרִשׁוּתִי קִימָא. וְהַשְׁתָּא, שְׁרִינָא לְגַלְאָה מַלְיָן, בְּגִין דְּלֹא
אֵעוּל בְּכַסּוּפָא לְעֵלְמָא דְּאִתִּי. וְהָא, שְׁרִינָא אִימָא.

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תַּרְגוּם הַמֵּלִים וּבִיאור קֵל

פעמים [כנגד השכינה שלפניו]. וְלֹא הָוָה יָכִיל בְּרִנְשׁ לְאַסְתַּכְלָא בְּאַתְרֵיהּ - ולא היה יכול אדם להסתכל במקומו [של רשב"י], כָּל שְׁכֵן בֵּיהּ - וכל שכן בו [שלא יכלו להסתכל ברשב"י]. אָמַר: פּוּמָא, פּוּמָא - אמר, פה פה, דְּזָכִית לְכָל הָאִי - שזכית לכל זה, לֹא אֲנִיבּוּ מִבּוּעָד - לא יבשו מימי מקורך. מִבּוּעָד נָפִיק, וְלֹא פָסִיק - מימי מקורך יצאו ולא פסקו. עֲלָד קָרִינָן - עליך אנו קוראים [את הכתוב]: "וְנִהָר יוֹצֵא מַעְדָן". וּכְתִיב - וכתוב: "וּכְמוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימִיו".

הָאֲדָנָא - היום הזה [קודם ההסתלקות מהעולם הזה], אֶסְהַדְנָא עָלֵי - אני מעיד על עצמי, דְּכָל יוֹמִין דְּקָאִימָנָא - שכל הימים שעמדתי [בחיי העולם הזה], תְּאִיבָנָא - הייתי משתוקק לְמַחְמִי יּוֹמָא דָּא - לראות את [לזכות להגיע אל] היום הזה. וְלֹא סָלִיק רְעוּתִי, בְּרֵהּ הָאֲדָנָא - ולא נשלם רצוני, רק היום הזה. דְּהָא - שהרי, בְּעֵטְרָא דָּא - בעטרה זו [בגילוי סתרי תורה אלו] מִתְעַטֵּר הָאִי יּוֹמָא - מתעטר זה היום. וְהַשְׁתָּא - ועתה [לפני ההסתלקות מן העולם הזה], בְּעֵינָא לְגַלְאָה מַלְיָן - רצוני לגלות דברים [סתרי תורה] קַמִּיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא - לפני הקב"ה. דְּהָא, כְּלָהּ מִתְעַטְרָן בְּרִישִׁיָּה - שהרי כולם [כל אלו סתרי התורה] יהיו עטרות בראשו [של הקב"ה]. וְהָאִי יּוֹמָא - ובזה היום, לֹא יִתְרַחֵק לְמִיעַל לְדוּכְתִּיָּה - לא יתרחק [השמש לא תמהר] לבוא למקומה [לשקוע], כְּיוֹמָא אַחְרָא - כמו ביום אחר. דְּהָא, כָּל יּוֹמָא דָּא בְּרִשׁוּתִי קִימָא - שהרי כל היום הזה ברשותי נמצא. וְהַשְׁתָּא, שְׁרִינָא לְגַלְאָה מַלְיָן - ועתה אתחיל לגלות דברים, בְּגִין דְּלֹא אֵעוּל בְּכַסּוּפָא לְעֵלְמָא דְּאִתִּי - כדי שלא אבוא בבושה לעולם הבא. וְהָא, שְׁרִינָא אִימָא - והנה אתחיל לומר.

בְּתִיב: "צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאָךְ"^[1]. מֵאֵן חֲפִימָא, יִסְתַּכַּל בְּהָא, לְמַחְמֵי אֲרַחֲוֵי דְקַדִּישָׁא עֲלָאָה. דִּינִין דְקִשּׁוּט, דִּינִין דְּמַתְעַטְרֵן בְּכַתְרִין עֲלָאִין. דְּהָא אֲמִינָא, דְּכֻלְהוּ בּוּצִינִין נְהָרִין מְבּוּצִינָא עֲלָאָה, טְמִירָא דְכָל טְמִירִין. כְּלָהוּ, דְרִגִּין לְאַתְנַהֲרָא. וּבְהֵהוּא נְהוּרָא דְכָכָל דְרִגָּא וְדִרְגָּא, אֲתַגְלִיא מַה דְאַתְנַגְלִיא. וּכְלָהוּ נְהוּרִין, אֲחִידֵן. נְהוּרָא דָא, בְּנְהוּרָא דָא. וְנְהוּרָא דָא, בְּנְהוּרָא דָא. וְנְהוּרִין דָא בְּדָא, וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָא מִן דָא.

נְהוּרָא דְכָל בּוּצִינָא וּבּוּצִינָא, דְאַקְרוּ תְקוּנֵי מְלָכָא, בְּתִרֵי מְלָכָא, כָּל חַד וְחַד נְהִיר וְאַחִיד, בְּהֵהוּא נְהוּרָא דְלִגּוּ לִגּוּ, וְלֹא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דרוש זו"ן הנקראים צדק ומשפט. ומקדים סדר השתלשלות גבורה דעתיק: למו"ס, לדיקנא דא"א, לאו"א, ולזו"ן - ובכולם מתלבש א"א

כְּתִיב - כתוב: "צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאָךְ". מֵאֵן חֲפִימָא - מי החכם, יִסְתַּכַּל בְּהָא - יתבונן בזה [להבין את הפסוק], לְמַחְמֵי אֲרַחֲוֵי - לראות את דרכיו [דרכי הנהגתו] דְקַדִּישָׁא עֲלָאָה - של הקדוש העליון [א"א]. דִּינִין דְקִשּׁוּט - [שהם כולם] דינים של אמת, דִּינִין דְּמַתְעַטְרֵן בְּכַתְרִין עֲלָאִין - דינים שמתעטרים בכתרים עליונים [הם או"א המעטרים במוחין מא"א, והם כתרים לזו"ן]. דְּהָא אֲמִינָא - שהרי אמרתי, דְּכֻלְהוּ בּוּצִינִין - שכל המאורות [ספירות של זו"ן] נְהָרִין מְבּוּצִינָא עֲלָאָה - מאירים מהמאור העליון [א"א], טְמִירָא דְכָל טְמִירִין - נסתר [א"א בתוך או"א], מכל הנסתרים [או"א בתוך זו"ן]. כְּלָהוּ, דְרִגִּין לְאַתְנַהֲרָא - כל המדרגות [של או"א צריכים] להיות מוארים [מא"א]. וּבְהֵהוּא נְהוּרָא דְכָכָל דְרִגָּא וְדִרְגָּא - ובאותו האור [של א"א שמתפשט] בכל דרגה ודרגה [בסוד מוחין לכל פרצופי האצילות], אֲתַגְלִיא מַה דְאַתְנַגְלִיא - מתגלה מה שמתגלה [הגבורת והדינים הנ"ל, מתגלים בכל פרצופי האצילות הללו, אבל לא בא"א בו הם נכפים]. וּכְלָהוּ נְהוּרִין - וכל האורות [עם המוחין שהתפשטו בהם מא"א], אֲחִידֵן - אחוזים. נְהוּרָא דָא, בְּנְהוּרָא דָא - אור [פרצוף] זה באור [א"א] זה. וְנְהוּרָא דָא, בְּנְהוּרָא דָא - ואור זה [של א"א] באור זה [של כל פרצוף]. וְנְהוּרִין דָא בְּדָא - ומאירים זה בזה, וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָא מִן דָא - ולא נפרדים זה מזה.

נְהוּרָא - אור [האור הפנימי] דְכָל בּוּצִינָא וּבּוּצִינָא - של כל מאור ומאור [בתוך האור של כל ספירה וספירה], דְאַקְרוּ תְקוּנֵי מְלָכָא - הנקראים תיקוני המלך [א"א], בְּתִרֵי מְלָכָא - הכתרים של המלך [א"א], כָּל חַד וְחַד - כל אחד ואחד [מאלו האורות] נְהִיר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ג) תהלים פט, טו. צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאָךְ חֶסֶד וְאֱמֶת יִקְדְּמוּ כְּפִיךְ:

מתפרש לבר. ובגין כך, פלא בחד דרגא אסתלק, וכלא בחד
מלה אתעטר, ולא מתפרש דא מן דא. איהו ושמייה, חד הוא.
נהורא דאתגליא, אקרי לבושי מלכא. נהורא דלגו לגו,
נהורא סתים. וביה, שריא החוא דלא אתפרש ולא אתגליא.
וכלהו בוציני, וכלהו נהורין, נהרין מעתיקא קדישא,
סתימא דכל סתימין, בוצינא עלאה. וכד מסתכלן בלהו
נהורין דמתפשטן, לא אשתבח, בר בוצינא עלאה, דאטמר
ולא אתגליא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ואחיד - מאיר ואוחז, בההוא נהורא דלגו לגו - באותו האור [של א"א] שהוא בתוך
בתוך [בתוך ספירת האצילות, ובתוך העצמות שלהם], ולא מתפרש לבר - ו[אור זה של
א"א] לא נפרד אל חוץ [מהם]. ובגין כך - ומשום כך, פלא בחד דרגא אסתלק - כולם
בדרגה אחת עולים [גם פרצופי האצילות וגם א"א בעצמו, עולים ונחשבים בדרגה אחת],
וכלא בחד מלה אתעטר - וכולם בדבר אחד [בשם הוי"ה אחד] מתעטרים, ולא מתפרש
דא מן דא - ולא נפרד זה מזה. איהו ושמייה, חד הוא - [כי] הוא [א"א], ושמו [ספירת
האצילות הרמוזים בשם הוי"ה], אחד הם.

נהורא דאתגליא - האור שמתגלה [אור גוף הספירות], אקרי לבושי מלכא - נקרא
לבוש המלך [לבוש לאור הפנימי המתפשט מא"א]. נהורא דלגו לגו - האור [אור המוחין
הנמשכים מא"א], שהוא בתוך [א"א] בתוך [זו"ן], נהורא סתים - [הוא] אור סתום [בתוך
אור הספירות]. וביה - ובו [באור הספירות], שריא - שורה ההוא - אותו [אור א"א] דלא
אתפרש ולא אתגליא - שלא מפורש [בתורה] ולא מתגלה [לפרצופי האצילות].

וכלהו בוציני - וכל המאורות [האור של גוף ספירות האצילות], וכלהו נהורין - וכל
האורות [של עצמות הספירות עצמם], נהרין מעתיקא קדישא - מאירים מעתיקא
קדישא [א"א], סתימא דכל סתימין - [שהוא א"א] סתום של כל הסתומים, בוצינא
עלאה - המאור העליון. וכד מסתכלן - וכאשר מסתכלים [מסתכלים למצוא את שורשם]
כלהו נהורין דמתפשטן - [של] כל האורות המתפשטים [מא"א], לא אשתבח - לא
ימצאו [לא ימצאו את מקורם], בר בוצינא עלאה - [אלא] רק את המאור העליון, דאטמר
ולא אתגליא - הנסתר [כנשמה בתוך פרצופי האצילות], ו[לכן] אינו מתגלה [להם].

בְּאַנּוֹן לְבוּשִׁין דִּיקָר, לְבוּשֵׁי קְשׁוּט, תְּקוּנֵי קְשׁוּט, בּוּצִינֵי קְשׁוּט, אֲשֶׁתְּכַחוּ תְּרִין בּוּצִינֵי, תְּקוּנָא דְּבוּרְסָיָא דְּמִלְכָּא. וְאַקְרוּן, צִדֵּק וּמִשְׁפָּט. וְאַנּוֹן, שְׁרוּתָא וּשְׁלִימוּתָא דְּכָל מְהִימְנוּתָא. וּבִהְיֵי, מִתְעַטְרִין כָּל דִּינִין דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא. וְכֵלָא, סְתִים בְּמִשְׁפָּט. וְצִדֵּק, מְהֵאֵי מִשְׁפָּט אֲתָנּוּ.

וּלְזַמְנִין קְרִינֵן לָהּ: "וּמִלְכֵי צִדֵּק מְלֶךְ שְׁלָם"^[א]. כִּד מִתְעַרִּין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט, כְּלָהוּ רַחְמֵי, כְּלָהוּ בְּשְׁלִימוֹ. דְּהֵאֵי, מְבַסֵּם לְהֵאֵי

אֲדָרָא זוּטָא קַדִּישָׁא - תַּרְגוּם הַמִּלִּים וּבִיאור קַל

זִיווּג ז"ל הוּא שְׁמַחַת כָּל הָעוֹלָמוֹת. עֵתָּה בֹּא רַשְׁבִּי לַפְּרֹשׁ אֶת כּוּוֹנֵת הַפְּסוּק הַנ"ל "צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כֶּסֶף"

בְּאַנּוֹן לְבוּשִׁין דִּיקָר - באותם לבושים של כבוד [הם] פרצופי האצילות המלבישים על א"א המתפשט בתוכם], לְבוּשֵׁי קְשׁוּט - [הם] לבושי אמת [רמז לאו"א המלבישים על א"א מהגרון ועד החזה], תְּקוּנֵי קְשׁוּט - [והם] תיקוני אמת [רמז לישסו"ת המלבישים על א"א מהחזה עד הטבור], בּוּצִינֵי קְשׁוּט - ומאורי האמת [רמז לזו"ן המלבישים על א"א מהטבור ולמטה], אֲשֶׁתְּכַחוּ - נמצאים [בלבוש הכבוד הללו] תְּרִין בּוּצִינֵי - שני מאורות [הם זו"ן], תְּקוּנָא דְּבוּרְסָיָא דְּמִלְכָּא - [שהם] תיקון של כסא המלך [בחינת כסא לא"א, כי מקום הלבשתם על א"א מהטבור ולמטה הוא כמקום מושב האדם על הכסא]. וְאַקְרוּן, צִדֵּק וּמִשְׁפָּט - [והם] הנקראים צדק ומשפט [צדק הוא מלכות, ומשפט הוא ז"א]. וְאַנּוֹן, שְׁרוּתָא - [והם זו"ן] ההתחלה [ההתחלה ממטה למעלה של עולם האצילות] וּשְׁלִימוּתָא דְּכָל מְהִימְנוּתָא - [והם] השלימות בכל האמונה [הם הסיום של כל העולמות העליונים הנקראים עולמות האמונה. כי משם ולמטה מתחילים עולמות הפירוד בי"ע]. וּבִהְיֵי - ובהם [בזו"ן], מִתְעַטְרִין כָּל דִּינִין דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא - מתעטרים כל הדינים [ששורשם] למעלה [בגבורה דעתיק, המלוכש במוחא סתימאה של א"א], וּשְׁלִימוּתָא דְּבוּרְסָיָא דְּמִלְכָּא - [המתפשט באו"א וישסו"ת]. וְכֵלָא - והכל [כל הדינים, אפילו החמש גבורות של הדעת שהם חלק הנקבה], סְתִים בְּמִשְׁפָּט - סתום [מתלבשים תחילה] בִּמִשְׁפָּט [בז"א, והוא נותנם לנקבה]. וְצִדֵּק, מְהֵאֵי מִשְׁפָּט אֲתָנּוּ - וצדק [הוא הנקבה], מִזֶּה הַמִּשְׁפָּט [ז"א] נִיזוּנִית [לקבל את שפעה].

וּלְזַמְנִין קְרִינֵן לָהּ - ולפעמים אנו קוראים לה [לנקבה]: "וּמִלְכֵי צִדֵּק מְלֶךְ שְׁלָם". כִּד מִתְעַרִּין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט - [מפרש מתי הנקבה נקראת מְלֶךְ שְׁלָם], כאשר מתעוררים דינים ממשפט [דינים של המלכות שהם בחינת דין, ומתערבים בדינים של ז"א שביחס לדיני הנקבה הם בחינת רחמים], כְּלָהוּ רַחְמֵי - כולם [גם דיני הצדק, הנקבה] הם רחמים, כְּלָהוּ בְּשְׁלִימוֹ - כולם [גם דיני הנקבה הם] בשלימות [של דין ורחמים]. דְּהֵאֵי - שזה [הז"א עם

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נא) בראשית יד, יח. ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם וְיָן והוא כהן לאל עֲלִיזון:

צֶדֶק, וְדִינֵי מִתְקַנִּין. וְכִלְהוּ נַחְתִּין לְעֶלְמָא, בְּשְׁלִימוֹ, בְּרַחֲמֵי.
וּבְדִין, אֶקְרִי שְׁעָתָא דְּמִתְחַבְּרָן דְּכֵר וְנוֹקְבָא. וְכָל עֲלָמִין בְּלָהוּ,
בְּרַחֲמֵי, וּבְחֻדּוֹתָא.

וְכֵד אֶסְגִּיאוּ חוֹבֵי עֲלָמָא, וְאַסְתַּאבֵּת מִקְדָּשָׁא, וְדְכוּרָא אֶתְרַחֵק
מִן נוֹקְבָא, וְחוּיָא תְּקִיפָא שְׂרִיָּא לְאַתְעָרָא, וְיִ לְעֶלְמָא, דְּמִתְּוֹן
בְּהֵוָּא זְמָנָא מִהָאֵי צֶדֶק. כְּמָה חֲבִילִי טְרִיקִין, מִתְעַרִּין
בְּעֶלְמָא. כְּמָה זְכָאִין, מִסְתַּלְקִין מִעֲלָמָא. וְכָל כֵּךְ, לָמָּה? בְּגִין,
דְּאַתְרַחֵק דְּכוּרָא מִן נוֹקְבָא. וּמִשְׁפֹּט, לָא קָרַב בְּצֶדֶק דָּא. וְעַל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הדינים שלו], מִבְּסָם לְהָאֵי צֶדֶק - ממתיק לזה הצדק [לדינים של הנקבה], וְדִינֵי
מִתְקַנִּין - והדינים [של התחתונים] נתקנים. וְכִלְהוּ - וכולם [וכל הדינים] נַחְתִּין
לְעֶלְמָא - יורדים לעולם [הזה], בְּשְׁלִימוֹ, בְּרַחֲמֵי - בשלימות, [כשהם מעורבים] ברחמים.
וּבְדִין - ואז [כשהדינים יורדים לעולם כשהם ממותקים], אֶקְרִי שְׁעָתָא דְּמִתְחַבְּרָן דְּכֵר
וְנוֹקְבָא - נקראת השעה שמתחברים זכר ונקבה [שעת יחוד זו"ן]. וְכָל עֲלָמִין
בְּלָהוּ - וכל העולמות כולם [אפילו עולם הזה התחתון], בְּרַחֲמֵי, וּבְחֻדּוֹתָא - [מתעוררים
ושרויים] ברחמים ובשמחה.

חטא התחתונים גורם ח"ו לפירוד זו"ן, והוא יסוד הפורענות רח"ל

וְכֵד אֶסְגִּיאוּ - וכאשר מתרבים חוֹבֵי עֲלָמָא - עוונות העולם, וְאַסְתַּאבֵּת
מִקְדָּשָׁא - ונטמא המקדש [המלכות נטמאת ע"י אחיזת החיצונים], וְדְכוּרָא אֶתְרַחֵק מִן
נוֹקְבָא - והזכר [ז"א], מתרחק מהנקבה [המלכות], וְחוּיָא תְּקִיפָא שְׂרִיָּא
לְאַתְעָרָא - והנחש החזק [הוא הנקבה של הקליפה הטמאה] מתחיל להתעורר [משום
שניתן לה רשות לינוק מהקדושה בגלל העוונות שהתרבו], וְיִ לְעֶלְמָא - [אז] אוי לעולם,
דְּמִתְּוֹן בְּהֵוָּא זְמָנָא - שניזון [ומקבל שפע] באותו הזמן מִהָאֵי צֶדֶק - מזה צדק
[מהמלכות כשהיא באותה השעה נמצאת בדינים קשים עליה]. כְּמָה חֲבִילִי טְרִיקִין - הרבה
חבורות משחיתים, מִתְעַרִּין בְּעֶלְמָא - [אז] מתעוררים בעולם [להעניש, ואינם מבחינים
בין רשע לצדיק]. כְּמָה זְכָאִין, מִסְתַּלְקִין מִעֲלָמָא - הרבה צדיקים מסתלקים [אז] מן
העולם. וְכָל כֵּךְ, לָמָּה - ועד כדי כך, למה [ולמה ניתנה להם רשות עד כדי כך שהם יכולים
להעניש מבלי להבחין בין רשע לצדיק]? בְּגִין, דְּאַתְרַחֵק דְּכוּרָא מִן נוֹקְבָא - משום
שהתרחק הזכר [ז"א] מהנקבה [המלכות]. משום שאין יחוד זו"ן]. וּמִשְׁפֹּט, לָא קָרַב בְּצֶדֶק
דָּא - ו'משפט' [ז"א] לא מתקרב [להמתיק את הדינים] אל 'צדק' זה [המלכות]. וְעַל הָאֵי

האי כתיב: "וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט" ^[נ]. דְּמִשְׁפָּט, אֲתֶרְחַק מִהָאִי צִדִּיק, וְלֹא אֲתִבְּסָמָא. וְצִדִּיק, יִנְקָא מֵאַתֵּר אַחֲרָא.

וְעַל דָּא, אָמַר שְׁלֹמֹה מֶלֶכָּא: "אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הַבְּלִי יֵשׁ צִדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ" ^[ז]. "הַבְּלִי" דָּא, הַבֵּל חֲדָא מִהַבְּלִים דְּלַעֲיָלָא, דְּאֶקְרוּן אֲנָפִי מֶלֶכָּא. וְדָא, אִיהוּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא. דְּכֵד הִיא מִתְעַרָּא בְּדִינוּי, כְּתִיב: "יֵשׁ צִדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". מָאִי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּמִשְׁפָּט אֲתֶרְחַק מִצִּדִּיק. וּבְגִין כֵּן, אֶקְרִי: "וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט".

תָּא חֲזִי, כִּד אֲשַׁתְּכַח זַכָּאָה עֲלָאָה בְּעֲלָמָא, רְחִימָא דְקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אֲפִילוּ כִּד אֲתַעֵר צִדִּיק בְּלַחֲדוּי, יָכִיל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כְּתִיב - ועל זה כתוב: "וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט". דְּמִשְׁפָּט, אֲתֶרְחַק מִהָאִי צִדִּיק - ש'משפט' [ז"] התרחק מזה 'צדק' [המלכות], וְלֹא אֲתִבְּסָמָא - ו[ז"] לא ממתיק אותה [את דיני המלכות]. וְצִדִּיק, יִנְקָא מֵאַתֵּר אַחֲרָא - ו[לכן] צדק [המלכות] יונקת [שפע] ממקום אחר [מאימא עצמה, ולכן הדינים שבה במלכות קשים].

וְעַל דָּא, אָמַר שְׁלֹמֹה מֶלֶכָּא - ועל זה אמר שלמה המלך: "אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הַבְּלִי יֵשׁ צִדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". "הַבְּלִי" דָּא - הַבֵּל זה [זה הנזכר בכתוב], הַבֵּל חֲדָא - [הוא] הַבֵּל אֶחָד מִהַבְּלִים דְּלַעֲיָלָא - מההבלים שלמעלה [מאותם שבעה הבלים הנזכרים בפסוק לעיל, פרק א' פסוק ב', הרומזים לזו"], דְּאֶקְרוּן אֲנָפִי מֶלֶכָּא - ש[הם] נקראים פני המלך [מפני שהם שבעת ההבלים מקבלים הארה מאור פני א"א]. וְדָא, אִיהוּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא - וזו [ההבל האחרון משבעת ההבלים], היא המלכות הקדושה. דְּכֵד הִיא מִתְעַרָּא בְּדִינוּי - שכאשר היא מתעוררת בדיניה [לשלוט בדינים הקשים], כְּתִיב - [על זה] כתוב: "יֵשׁ צִדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". מָאִי טַעְמָא - מה הטעם? מִשּׁוּם דְּמִשְׁפָּט אֲתֶרְחַק מִצִּדִּיק - משום ש'משפט' [ז"] התרחק מ'צדק' [המלכות]. וּבְגִין כֵּן, אֶקְרִי - ומשום כֵּן זה נקרא: "וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט".

הצדיק מגין על דורו, וממתק דיני הצד"ק ונעשה צדקה

תָּא חֲזִי - בוא וראה, כִּד אֲשַׁתְּכַח זַכָּאָה עֲלָאָה בְּעֲלָמָא - כאשר נמצא צדיק נעלה בעולם, רְחִימָא דְקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא - אהובו של הקב"ה, אֲפִילוּ כִּד אֲתַעֵר צִדִּיק

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נב) משלי יג, כג. רב אכל ניר ראשים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט: (נג) קהלת ז, טו. אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי

עלמא לאשתזבא בגיניה. וקדשא בריך הוא, בעי ביקריה, ולא מסתפי * מן דינא. וכד תהוא זכאה לא קימא בקיומיה, מסתפי אפילו ממשפט, ולא יכול למיקם ביה, כל שכן בצדק.

דוד מלכא בקדמיתא אמר: "בְּחַנְנִי יְהוָה וְנִסְנִי"^[ד]. דהא אנא, לא מסתפינא מפל דינן. אפילו מהאי צדק, וכל שכן דאחידנא ביה. מה כתיב? "אני בצדק אחזה פניך"^[ה], "בצדק" ודאי, לא מסתפינא למיקם בדינוי. בטר דחב, אפילו ממשפט מסתפי. דכתיב: "ואל תבא במשפט את עבדך"^[ו].

תא חזי, כד מתבסמא האי צדק ממשפט, בדין אקרי צדקה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בלחודוי - אפילו כאשר מתעורר צדק לבדו [דיני הנקבה לבדם], יכול עלמא לאשתזבא בגיניה - יכול העולם להינצל בעבורו [בזכותו של הצדיק הזה]. וקדשא בריך הוא, בעי ביקריה - והקב"ה רוצה בכבודו [של זה הצדיק אהוב], ולא מסתפי * מן דינא - ו[הצדיק] לא ירא מן הדין. וכד - [אבל] וכאשר תהוא זכאה לא קימא בקיומיה - אותו צדיק לא עומד בצדקו [מפני שבא לידי חטא], מסתפי אפילו ממשפט - [הוא] ירא אפילו ממשפט [מדינים של ז"א], ולא יכול למיקם ביה - ולא יכול לעמוד בהם, כל שכן בצדק - כל שכן [שאינו יכול לעמוד ולסבול את הדינים הקשים של המלכות, הנקראת] צדק.

דוד מלכא - דוד המלך בקדמיתא אמר - בהתחלה אמר: "בְּחַנְנִי יְהוָה וְנִסְנִי". דהא אנא - שהרי אני, לא מסתפינא מפל דינן - לא ירא מכל הדינים. אפילו מהאי צדק - אפילו מזה [הדינים הקשים האלה של] צדק [המלכות], וכל שכן דאחידנא ביה - וכל שכן [שאינ לי להיות ירא, מפני] שאני אחוז בבחינת המלכות. מה כתיב - מה כתוב? "אני בצדק אחזה פניך", "בצדק" ודאי - [לכן דוד הזכיר את כוח המלכות שהוא אחוז בה, ואמר] ב'צדק' בודאי, לא מסתפינא למיקם בדינוי - אינני ירא לעמוד בדינים [של המלכות]. בטר דחב - [אבל] אחרי שחטא, אפילו ממשפט מסתפי - אפילו מ'משפט' היה ירא [מהדינים של ז"א]. דכתיב - שכתוב: "ואל תבא במשפט את עבדך".

תא חזי - בוא וראה, כד מתבסמא האי צדק ממשפט - כאשר מתמתקת זו צדק [המלכות בדיניה] מ'משפט' [מז"א], בדין אקרי צדקה - אז היא [המלכות] נקראת צדקה.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הבלי יש צדיק אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו: (נד) תהלים כו, ב. בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי: (נה) תהלים יז, טו. אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: (נו) תהלים קמו, ב. ואל

וְעֵלְמָא, מִתְבַּסְמָא בְּחֶסֶד, וְאַתְמַלִּיא מִנִּיהּ. דְּכִתְיִב: "אוֹהֵב
צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מִלֵּאָה הָאָרֶץ" ^[נ].

אַסְהִדְנָא עָלִי, דְּכָל יוֹמָאִי, הוּיָנָא מִצְטָעֵר עַל עֵלְמָא דְלֹא
יַעֲרַע בְּדִינוּי דְצִדְקָה, וְלֹא יוֹקִיד עֵלְמָא בְּשִׁלְחוּבוּי. כְּמָה דְכִתְיִב:
"אֲכָלָה וּמִחַתָּה פִּיהָ" ^[נח].

מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה, כְּפֹּם כָּל חַד. כְּפֹּם בִּירָא, עִמָּקָא. וְהָא בְּדָרָא
דָּא, אֵית בִּיה זָפְאִין, וְזַעֲרִין אֲנֹן, דִּיקוּמוֹן לְאַגְנָא עַל עֵלְמָא,
וְעַל עֲנָא, מְאַרְבְּעָה זְוִין.

אֲדָרָא זוּטָא קִדְיָשָׁא - תרגום המלים וביאור קל

וְעֵלְמָא, מִתְבַּסְמָא בְּחֶסֶד - והעולם [הדינים שבעולם], מתמתק בחסד, וְאַתְמַלִּיא
מִנִּיהּ - ומתמלא [העולם] ממנו [מחסד של ז"א הנמשך לכל העולם]. דְּכִתְיִב - שכתוב:
"אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מִלֵּאָה הָאָרֶץ".

אַסְהִדְנָא עָלִי - [אמר רשב"י] אני מעיד על עצמי, דְּכָל יוֹמָאִי - שכל ימי חיי, הוּיָנָא
מִצְטָעֵר עַל עֵלְמָא - הייתי מצטער על העולם דְלֹא יַעֲרַע - שלא יפגע בְּדִינוּי
דְצִדְקָה - בדינים של צדק [המלכות], וְלֹא יוֹקִיד - ולא ישרוף [כדי שלא ישרוף] עֵלְמָא
בְּשִׁלְחוּבוּי - את העולם בשלהבות אש [הדינים הקשים של המלכות]. כְּמָה דְכִתְיִב - כמו
שכתוב: "אֲכָלָה וּמִחַתָּה פִּיהָ".

מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה - [אבל] מכאן והלאה [אחר ההסתלקות של רשב"י], כְּפֹּם כָּל חַד - כפי
[זכות המעשים של] כל אחד [כך ינהגו עמו לשכר ועונש]. כְּפֹּם בִּירָא, עִמָּקָא - [כמשל
האומר] כפי [גובה] הבאר, [כך] עומקו. וְהָא בְּדָרָא דָּא - והנה בדור הזה, אֵית בִּיה
זָפְאִין - יש בו צדיקים [צדיקים הראויים להגן על הדור], וְזַעֲרִין אֲנֹן - [אבל אותם
הצדיקים הללו שבדור] קטנים הם [שאינן זכותם מספיקה], דִּיקוּמוֹן לְאַגְנָא - שיקומו להגן
עַל עֵלְמָא - על העולם, וְעַל עֲנָא - ועל הצאן [עם ישראל שנקראים צאן קדושים],
מְאַרְבְּעָה זְוִין - מארבעה צדדים [מארבע כנפות העולם שישראל היו מפוזרים בגלותם.
ועוד בו רמז לשעבוד ארבע מלכויות].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חיי: (נז) תהלים לג, ה. אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יהוה מִלֵּאָה הָאָרֶץ: אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יהוה מִלֵּאָה הָאָרֶץ: (נח) משלי ל, כ. כן דרך אשה
מִנְאֶפֶת אֲכָלָה וּמִחַתָּה פִּיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אֲנִי:

עד כאן, אחידן מלי דא בדא, ומתפרשן מלין דסתימן בעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, והיד אחידן אלין באלין. מכאן ולהלאה, מלין דזעיר אנפין, אנון דלא אתגלן באדרא. אנון, דהוו סתימן בלבאי, ותמן לא אתתקנו. השתא, אתתקנו ואתגלן. וכלהו מלין סתימין, וברירין בלהו. זכא חולקי, ואנון דירתו ירותא דא. דכתיב: "אשרי העם שפכה לו" [נט].

האי דאוקימנא, אב ואם בעתיקא אחידן בתקונוי, הכי הוא. דהא, ממוחא סתימא דכל סתימין תלין, ומתאחדן ביה. וכד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הקדמה לדרוש ז"א

עד כאן - [מתחילת האדרא ועד כאן], אחידן מלי דא בדא - מקושרים דבריי זה בזה [כפי סדר השתלשלות פרצופי האצילות זה למטה מזה], ומתפרשן מלין דסתימן - ומתבארים דברים הסתומים בעתיקא קדישא - [הוא אריך אנפין], סתימא דכל סתימין - הסתום [באו"א שהם] של כל הסתומים [בתוך זו"ן], והיד אחידן אלין באלין - ואיך [הפרצופים] נאחזים [ומלבישים] אלו באלו. מכאן ולהלאה - [ועתה, לאחר שדברנו בא"א ואו"א ואין צורך עוד להרחיב בהם] מכאן ואילך, מלין דזעיר אנפין - [נבאר] דברים של זעיר אנפין [תיקון ז"א], אנון דלא אתגלן באדרא - אותם [סודות] שלא התגלו באדרא [רבא]. אנון, דהוו סתימן בלבאי - אותם [סודות] שהיו סתומים בלבי, ותמן לא אתתקנו - ושם לא נתקנו [לא נסדרו בלימוד האדרא]. השתא, אתתקנו ואתגלן - עתה [קודם ההסתלקות], נתקנו ומתגלים [סודות תיקון הז"א]. וכלהו מלין סתימין - וכולם [כל הסודות הללו הם] דברים סתומים, וברירין בלהו - [אבל] ברורים כולם [למי שראוי להבינם]. זכא חולקי - אשרי חלקי [שזיתי לגלותם], ואנון דירתו ירותא דא - ו[אשרי] אותם שירשו ירושה זו. דכתיב - שכתוב: "אשרי העם שפכה לו".

האי דאוקימנא - זה שביארנו [לעיל], אב ואם בעתיקא אחידן - [כי] אב ואם בעתיקא [א"א] נאחזים בתקונוי [של א"א]. בשני תיקוני דיקנא, אבא במזל שמיני ואימא במזל י"ג, הכי הוא - כן הוא [האמת]. דהא - שהרי, ממוחא סתימא דכל סתימין תלין - ממוחא סתימא [של א"א] של כל הסתומים, הם תלויים [ויונקים], ומתאחדן ביה - ונאחזים בו [בא"א]. וכד יסתכלון בכל מלי - וכאשר יסתכלו בכל דבריי

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נט) תהלים קמד, טו. אשרי העם שפכה לו אשרי העם ש' אלהיו:

יִסְתַּבְּלוּ בְּכָל מְלִי, כִּלְאָה הוּא עֵתִיקָא בְּלַחֲדוּי. הוּא הָוִי, וְהוּא
יְהֵא. וְכָל הָנִי תְּקוּנָיו, בִּיה אַחֲדָן. אָב וְאֵם, מִהָאִי מוֹחָא נִפְקוּ,
וְאִתְּבָלִילוּ בְּמוֹלָא, בִּיה תִּלְיָן, וּבִיה אַחֲדָן. זַעִיר אֲנָפִין,
בְּעֵתִיקָא קָדִישָׁא תִלְיָא וְאַחֲדִיד. וְהֵא, אוֹקִימָנָא מְלִי בְּאֲדָרָא.
זַפְּאָה חוֹלְקִיָּה, דְּמָאן דְּעָאל וְנִפְק. וְיִנְדַּע אוֹרְחִין, דְּלֵא יִסְטִי
לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא. וּמָאן דְּלֵא עָאל וְנִפְק, טָב לִיה דְּלֵא אֲבָרִי.
וּבְכְתִיב: "כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי יְהוָה" ^{אֲחִתְּחִיל נִפְשִׁי} [ו].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִסְתַּבֵּל הָוִינָא כָּל יוֹמָאֵי בְּהָאֵי קָרָא,
דְּכְתִיב: "בִּיהוָה תִּתְהַלֵּל נִפְשִׁי וְשָׁמְעוּ עֲנוּיִם

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[שגיליתי], כִּלְאָה הוּא עֵתִיקָא בְּלַחֲדוּי - הכל [כל עולם האצילות], הוּא עֵתִיקָא [א"א]
לבדו [כי א"א הוּא נשמה בתוך כל עולם האצילות]. הוּא הָוִי - הוּא הוּוה [הוּא א"א הוּוה
וקיים ומתלבש בהתמדה באו"א וזו"ן], וְהוּא יְהֵא - והוּא יְהִיה [הוּא א"א יְהִיה קיים לעתיד,
שבכל פעם שיימשכו מוחין חדשים, הם ימשכו מזל שבא"א]. וְכָל הָנִי תְּקוּנָיו, בִּיה
אַחֲדָן - וכל אלה התיקונים [או"א וזו"ן] הם בו [אחוזים בא"א]. אָב וְאֵם, מִהָאִי מוֹחָא
נִפְקוּ - אבא ואם מזה המוחא [סתמאה של א"א] יצאו, וְאִתְּבָלִילוּ בְּמוֹלָא - נכללו במזל
[בשני המזלות שבדיקנא דא"א כנ"ל], בִּיה תִּלְיָן - ובו [בשני מזלות של א"א] הם [או"א]
תלויים, וּבִיה אַחֲדָן - ובו [בא"א הם] נאחזים [או"א מלבישים את א"א מהגרון עד הטבור].
זַעִיר אֲנָפִין - [וכן] זעיר אנפין, בְּעֵתִיקָא קָדִישָׁא תִלְיָא וְאַחֲדִיד - בעתיקא קדישא [א"א]
תלוי ואחוז [כי ז"א יונק מארבע שערות החוורת שמהחורי ראשו של א"א, ומלביש על א"א
מהטבור ולמטה]. וְהֵא, אוֹקִימָנָא מְלִי בְּאֲדָרָא - והנה [כבר] העמדתי את דבריי [על ז"א
המלביש על א"א] באדרא [רבא].

זַפְּאָה חוֹלְקִיָּה - אשרי חלקו, דְּמָאן דְּעָאל וְנִפְק - של מי שנכנס ויוצא [בפרדס סוד
התורה]. וְיִנְדַּע אוֹרְחִין - וידע את דרכי הסוד, דְּלֵא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא - שלא יטה
[מקו האמת] לימין ולשמאל. וּמָאן דְּלֵא עָאל וְנִפְק - ומי שלא נכנס ויצא [כראוי בשלימות],
טָב לִיה דְּלֵא אֲבָרִי - טוב לו שלא [היה] נברא. וּבְכְתִיב - וכתוב: "כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי יְהוָה".

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִסְתַּבֵּל הָוִינָא כָּל יוֹמָאֵי בְּהָאֵי קָרָא - מסתכל הייתי כל ימי חיי
[להבין] בזה הפסוק, דְּכְתִיב - שכתוב: "בִּיהוָה תִּתְהַלֵּל נִפְשִׁי וְשָׁמְעוּ עֲנוּיִם
וְשָׁמְחוּ". וְהֵאדָנָא - ועתה, אֲתִקִּים קָרָא כְּלָא - התקיים [והתבאר] הפסוק כולו.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ס) הושע יד, י. מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בם ופושעים יפֹשְׁלוּ בָּם:

וַיִּשְׁמְחוּ^[א]. וְהֶאֱדָנָא, אֶתְקִים קָרָא כָּלָא. "בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וְדָאִי. דְּהָא נִשְׁמַתִּי, בִּיה אַחֲדָא, בִּיה לְהֵטָא, בִּיה אֶתְדַבֵּקַת וְאֶשְׁתַּדְלֹתָ. וּבְאֶשְׁתַּדְלֹתָ דָּא, תִּסְתַּלֵּק לְאַתְרָהּ. "יִשְׁמְעוּ עַנּוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ", כָּל הַנִּי צְדִיקָא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא. וְזָכְאִין דְּאַתִּין הִשְׁתָּא, עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּלָהוּ שְׁמַעִין מְלִי, וְחֻדָּאן. בְּגִין כֵּן: "גִּדְלוּ לַיהוָה אֱתִי וְנִרְוֹמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו"^[ב].

פִּתַּח וְאָמַר, כְּתִיב: "וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם"^[ג]. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נֹעְדוּ עִבְרוּ

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"בִּיהוָה תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וְדָאִי - [מה שנאמר] בה' תתהלל נפשי, בודאי [הוא]. דְּהָא נִשְׁמַתִּי, בִּיה אַחֲדָא - שהרי נשמתי בו [בקב"ה] אחוזה, בִּיה לְהֵטָא - בו [בקב"ה] לוהטת [נשמתי], בִּיה אֶתְדַבֵּקַת - בו [בקב"ה] דבוקה [נשמתי] וְאֶשְׁתַּדְלֹתָ - ומשתדלת [עמלה בתורתו]. וּבְאֶשְׁתַּדְלֹתָ דָּא, תִּסְתַּלֵּק לְאַתְרָהּ - ובהשתדלות זו תעלה [נשמתי] למקומה [בעולם הבא]. "יִשְׁמְעוּ עַנּוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ" - [פונה בפסוק זה לעורר את הנוכחים באדרא], כָּל הַנִּי צְדִיקָא - כל אלה הצדיקים [נשמותיהם של הצדיקים שבאו מגן עדן], וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא - וכל בני הישיבה הקדושה [תלמידי רשב"י]. וְזָכְאִין - ו[נעוד] צדיקים דְּאַתִּין הִשְׁתָּא - שבאו עתה, עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - עם הקב"ה. כְּלָהוּ שְׁמַעִין מְלִי - כולם שומעים אל דבריי [שגליתי כאן באדרא], וְחֻדָּאן - ושמחים. בְּגִין כֵּן - ועל כן [פונה אל הנוכחים ואומר]: "גִּדְלוּ לַיהוָה אֱתִי וְנִרְוֹמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו".

השביירה והתיקון בז' מלכים דז"א

פִּתַּח וְאָמַר - התחיל ואמר [רשב"י], כְּתִיב - כתוב [שואל כדי לפרש את האמור בפסוק]: "וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם" - [בא לבאר את סוד בחינת ז' מלכים, הם הרמזים בתואר 'המלכים', שהם בחינות רוחניות עליונות בעולם האצילות. אלה המלכים היו בסוד העיבור באימא עליונה, שהיא הנרמזת בכינוי 'ארץ אדום', על שם הדינים הנרמזים בגוון האדום, היוצאים ממנה. ושואל, הכיצד הם נקראים 'מלכים', והם היו רק בסוד העיבור באימא ועדיין לא יצאו?]. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב [משיב ומבאר מהנאמר בפסוק]: "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נֹעְדוּ עִבְרוּ יַחְדָּיו". "נֹעְדוּ", בְּאֵן אֶתֶר - [שואל] נועדו, באיזה מקום [רשב"י שואל לבאר מלת נועדו בכתוב, שמשמעותה כי ז' המלכים התחברו להיות יחד. ועל

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סא) תהלים לד, ג. בה' תתהלל נפשי יִשְׁמְעוּ עַנּוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ: (סב) תהלים לד, ד. גִּדְלוּ לַה' אֱתִי וְנִרְוֹמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו: (סג) בראשית לו, לא. וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

יַחְדָּיו^[ד]. "נוֹעְדוּ", בָּאן אַתְרָ? "בְּאַרְץ אֲדוּם", בְּאַתְר דְּיַדִּינִי
מִתְאַחֲדִין תַּמָּן.

"עֲבְרוּ יַחְדָּיו", דְּכָתִיב: "וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו"^[ה]. "הֵמָּה רָאוּ בֵּן
תַּמָּהוּ נִבְהִלּוּ נַחְפְּזוּ", דִּלָּא אַתְקִימוּ בְּאַתְרֵיהּ. בְּגִין, דְּתַקְוִינִי
דְּמִלְכָּא לָא אַתְתַּקְנוּ. וְקִרְתָּא קִדִּישָׁא, שׁוּרֵי לָא אֲזִדְמִנוּ. הָדָא

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תַּרְגוּם הַמִּלִּים וּבִיאור קל

זה שואל, והלא כשיצאו מבטן אימא נפרדו זה מזה ועל כך הם נקראים בסוד בחינת "רשות
הרבים". וא"כ היכן הוא מה שנאמר 'נועדו'/? "בְּאַרְץ אֲדוּם", בְּאַתְר דְּיַדִּינִי מִתְאַחֲדִין
תַּמָּן - [ומשיב] בארץ אדום, במקום שהדינים מתאחדים שם [הם נקראים 'מלכים' למרות
היותם בסוד העיבור באימא הנקראת 'ארץ אדום', מפני שגם בהיותם בסוד העיבור הם כבר
העלו מ"ן, ועל ידי זה גרמו להחזרת פב"פ ויחוד או"א, ועל כן הם נקראים 'מלכים'].

"עֲבְרוּ יַחְדָּיו" - [ומה שנאמר 'עברו יחדיו'], דְּכָתִיב - [זה הוא] שכתוב: "וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו" - [בא לבאר את סוד השבירה. אלה ז' המלכים, ירדו אורותיהם להתלבש בכלים של
הספירות. והחלו להיכנס ביחד כל אורותיהם של הז' מלכים בספירת הדעת כדי למלוך, וזהו
שכתוב 'עברו יחדיו'. ובכניסת האורות לכלי הדעת הם מלכו מעט, אך הכלי לא היה יכול
לסבול את ריבוי האורות שלהם, ועל כן הוא נשבר וירד לעולם הבריאה. ירידה זו של הכלי
מעולם האצילות לעולם הבריאה היא הנחשבת בעבורו מיתה, וזהו שנאמר כאן 'ומית'. ומ"ש
אח"כ 'וימלוך תחתיו', ששאר האורות נכנסו יחד לכלי החסד שתחתיו כדי למלוך, ומלכו מעט
אבל שוב לא יכל כלל החסד להכילם וירדו לעולם הבריאה, וכך אירע לכל ז' המלכים בעת
שבאו יחד ונכנסו בשאר הכלים]. "הֵמָּה רָאוּ בֵּן תַּמָּהוּ נִבְהִלּוּ נַחְפְּזוּ" - [ומה שכתוב] 'המה
ראו כן תמהו נבהלו נחפזו' [כוונת הכתוב: המה, הכלים. ראו כן, שנכנסו האורות בתוכם
יחדיו. תמהו, אז תמהו על האורות שלא באו כסדר הראוי. נבהלו, מריבויים. נחפזו, לרדת
לבי"ע כי לא יכלו להכיל אותם ונשברו], דִּלָּא אַתְקִימוּ בְּאַתְרֵיהּ - [מבאר] שלא התקיימו
[הכלים] במקומם [משום שנשברו]. בְּגִין, דְּתַקְוִינִי דְּמִלְכָּא לָא אַתְתַּקְנוּ - משום שהתיקונים
של המלך [הלבוש של א"ק שהוא עולם האצילות המלביש לא"ק מהטבור ולמטה], לא
נתקנו. וְקִרְתָּא קִדִּישָׁא - ועיר הקדושה [המלכות של א"ק, שהארת ז"ת שלה ירדו ונעשו
עתיק של האצילות], שׁוּרֵי - חומותיה [של העיר הקדושה, א"א שהוא בבחינת חומה למלכו

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סד) תהלים מח. ה-ט. כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו: המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו: רעדה אֲחֻזָּתָם
שֶׁם חֵיל כִּיּוֹנָה: בְּרוּחַ קִדְּמֵי תִשְׁבֵּר אֲנִיּוֹת תִּרְשִׁישׁ: כְּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֶּן רֵאִינִי בְּעִיר ה' צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהִים יְכֻנָּה עַד עוֹלָם סֵלָה: (סה) בראשית לו לב-טל. וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדוּם בְּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירֹ דְּנִהָבָה:
וַיָּמָת בְּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבְּצָרָה: וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֲשֵׁם מֵאֲרֶץ הַתִּימָנִי: וַיָּמָת חֲשֵׁם
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָד בֶּן בְּדָד הַמִּפְקָה אֶת מִדְּיָן בְּשָׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲזוּיָה: וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שְׁמֵלָה
מִמְשֻׁרְקָה: וַיָּמָת שְׁמֵלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מִרְּחֻבוֹת הַנֶּגֶד: וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חֲנָן בֶּן עֲכָבוֹר:

הוא דכתיב: "כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֶּן רֹאִינוּ בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ"^[10]. דְּהָא, בְּלִהּ לָא אֶתְקִימוּ.

וְהִיא, אֶתְקִימַת הַשְׁתָּא בְּסִטְרָא דְּדְכוּרָא, דְּשִׁרְיָא עִמָּה. הָדָא הוּא דְּכָתִיב: "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר, וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרָד בֵּת מִי זָהָב"^[10]. "מִי זָהָב", וְדָאִי. בְּמָה דְּאוֹקִימָנָא בְּאֶדְרָא.

וְהָא בְּסִפְרָא דְּאַגְדָּתָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אֲתָמַר: "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר", "הָדָר" וְדָאִי. בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר: "פְּרִי עֵץ הָדָר"^[10]. "וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל", בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר: "כַּפֶּת תְּמָרִים". וְכָתִיב: "צִדִּיק בְּתִמְרֵי יֶפְרָח"^[10], דְּאִיְהִי דְּכַר וְנוֹקְבָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

של א"ק] לָא אֶזְדְּמְנוּ - לא הזדמנו [שהארות א"א לא היו מוכנים עבור מלכות של א"ק, ולכן הם נשברו]. הָדָא הוּא דְּכָתִיב - זה הוא שכתוב [וביאר, זה שאמרים המלכים התחתונים]: "כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֶּן רֹאִינוּ בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ" - [כאשר שמענו, שנשברו הכלים של המלכים העליונים. כן ראינו, שאירע גם לנו]. דְּהָא, בְּלִהּ לָא אֶתְקִימוּ - שהרי כולם [כל שבעת המלכים] לא התקיימו.

וְהִיא, אֶתְקִימַת הַשְׁתָּא - והיא [מלכות של א"ק], התקיימה עתה בְּסִטְרָא דְּדְכוּרָא - בצד הזכר [כשיצא שם מ"ה החדש שהוא בחינת זכר], דְּשִׁרְיָא עִמָּה - ש[הוא מ"ה החדש] ששרה [והתחבר] עם המלכות. הָדָא הוּא דְּכָתִיב - זה הוא שכתוב: "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר, וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרָד בֵּת מִי זָהָב". "מִי זָהָב", וְדָאִי - 'מי זהב', בודאי [מי - חסד, זהב - דין, ומבאר כי החסד של מ"ה החדש נכלו עם הדין של ב"ן ונתקנו בכל קומתם]. בְּמָה דְּאוֹקִימָנָא בְּאֶדְרָא - כמה שביארנו באדרא [רבא].

וְהָא - והרי בְּסִפְרָא דְּאַגְדָּתָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אֲתָמַר - בספר האגדה של רב המנונא סבא, נאמר: "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר", "הָדָר" וְדָאִי - [מה שנאמר 'הדר', בודאי]. בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר - כמו שאתה אומר: "פְּרִי עֵץ הָדָר". "וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל" - [ומה שנאמר] וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל, בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר - כמו שאתה אומר: "כַּפֶּת תְּמָרִים". וְכָתִיב - וכתוב:

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְיָמֵת בְּעַל חָנָן בֶּן עֲכָבוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרָד בֵּת מִי זָהָב: (סו) תהילים מח, ט. כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֶּן רֹאִינוּ בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנֵנָה עַד עוֹלָם סֵלָה: (סז) בראשית לו, טל. וְיָמֵת בְּעַל חָנָן בֶּן עֲכָבוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרָד בֵּת מִי זָהָב:

האי, אתקריאת "בת מטריד". "בת", מההוא אתר דטרידין
בלא, לאתדבקא. ואקרי אב. ובתיב: "לא ידע אנוש ערפה ולא
תמצא בארץ החיים"^[ט].

דבר אחר, "בת" מאימא, דמסטרעהא מתאחדין דינין, דטרידין
לכלא. ☆ דה"ב ע"ב "בת מי זהב", דינקא בתרין אנפין, דנהירא בתרין
גונין, בחסד ובדינא.

עד לא אברי עלמא, לא הוו משגיחין אנפין באנפין. ובגין
כך, עלמין קדמאי אתחרבו. ועלמין קדמאי, בלא תקוונא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל
"צדיק פתמר יפרח", דאיהי דכר ונוקבא - [ומה שנאמר] 'צדיק כתמר יפרח', שהוא
[היסוד כולל] הזכר [הדר] והנקבה [מהיטבאל].

האי - זו [הנקבה הנקראת 'מהיטבאל'], אתקריאת "בת מטריד" - נקראת 'בת מטריד'.
"בת", מההוא אתר - 'בת', מאותו מקום דטרידין - שטרודים [ורודפים] כלא - כולם
[כל העולמות העליונים, הפרצופים], לאתדבקא - להדבק בו [לקבל מהמקום הוא שפע].
ואקרי אב - ונקרא אב [והמקום ההוא הוא בחינת ע"ב דא"ק]. ובתיב - וכתוב: "לא ידע
אנוש ערפה ולא תמצא בארץ החיים".

דבר אחר - [עוד פירוש למה שמהיטבאל נקראת בת מטריד], "בת" מאימא - [כי היא] בת
מאימא [כי היא מהיטבאל יצאה מס"ג דא"ק, שהוא הבינה של א"ק], דמסטרעהא מתאחדין
דינין - שמצידה [של אימא] נאחזים הדינים, דטרידין - שמטרידים [ורודפים להעניש] *
לכלא - לכולם [לכל פרצוף ופרצוף]. "בת מי זהב" - [ומה שמהיטבאל נקראת] מי זהב,
דינקא בתרין אנפין - שיונקת בשני פנים [שהיא יונקת משם ע"ב דא"ק ומשם ס"ג דא"ק],
דנהירא בתרין גונין - ש[הם, ע"ב וס"ג של א"ק] מאירים בשני גוונים [בשתי בחינות],
בחסד ובדינא - בחסד ובדין.

עד לא אברי עלמא - עד שלא נברא העולם [קודם שנברא עולם התיקון, כאשר עדין
היה עולם הנקודים], לא הוו משגיחין - לא היו [או"א] משגיחים [ומסתכלים] אנפין
באנפין - פנים בפנים [כי היו עדיין בבחינת אב"א]. ובגין כך, עלמין קדמאי
אתחרבו - עולמות ראשונים [עולם הנקודים] נחרבו. ועלמין קדמאי - ועולמות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סח) ויקרא כג, מ. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדד כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל
ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים: (סט) תהלים צב, יג. צדיק פתמר יפרח כארז בלבנון ישגה:
(ע) איוב כח, יג. לא ידע אנוש ערפה ולא תמצא בארץ החיים:

אתעבידו. וְהָהוּא, דְּלֹא הָוָה בְּתִקּוּנָא, אַקְרִי זִיקוֹן נְצוּצִין.
בְּהָאֵי אוּמְנָא מְרַצְפָּא, כִּד אַכְתֵּשׁ בְּמִנָּא דְּפִרְזָלָא, אַפִּיק זִיקוֹן
לְכָל עֵיבֵר. וְאַנּוּן זִיקוֹן דְּנַפְקִין, נַפְקִין לְהִיטִין וְנִהְיִירִין,
וְדַעְכִּין לְאַלְתֵּר. וְאַלִּין, אַקְרוּן עַלְמִין קַדְמָאִי. וּבְגִין כֶּךָ,
אַתְחַרְבוּ וְלֹא אַתְקִימוּ, עַד דְּאַתְתַּקֵּן עֲתִיקָא קַדִּישָׁא, וְנַפִּיק
אוּמְנָא לְאוּמְנוּתִיהָ.

וְעַל הָאֵי, תַּנִּינָא בְּמִתְנִיתָא דִּילָן, דְּנְצוּצָא אַפִּיק זִיקוֹן בְּזִיקוֹן,
לְתַלַּת מָאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבֵר. וְאַנּוּן זִיקוֹן, עַלְמִין קַדְמָאִי אַקְרוּן,
וּמִיתוּ לְאַלְתֵּר. לְבַתֵּר, נַפִּיק אוּמְנָא לְאוּמְנוּתִיהָ, וְאַתְתַּקֵּן בְּדַבֵּר
וְנוֹקְבָא. וְהִנֵּי זִיקוֹן, דְּאַתְדַּעְכוּ וּמִיתוּ, הִשְׁתָּא אַתְקִין כֶּלָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ראשונים [שבעת המלכים], בְּלֹא תִקּוּנָא אַתְעָבִידוּ - בלי תיקון נעשו [עדיין לא נעשו
מתוקנים בפרצוף אדם בסוד ג' קווים, אלא יצאו נפרדים זה מזה בבחינת קו אחד בלי ימין
ושמאל]. וְהָהוּא, דְּלֹא הָוָה בְּתִקּוּנָא - ואותם [העולמות, שבעת המלכים] שלא היו בתיקון,
אַקְרִי זִיקוֹן נְצוּצִין - נקראים ניצוצות של אש. בְּהָאֵי אוּמְנָא - כמו זה האומן [חרש ברזל]
מְרַצְפָּא - המרדד [טסי ברזל על הסדן], כִּד אַכְתֵּשׁ - כאשר מכה בְּמִנָּא דְּפִרְזָלָא - בכלי
של ברזל, אַפִּיק זִיקוֹן לְכָל עֵיבֵר - מוציא ניצוצי אש לכל צד. וְאַנּוּן זִיקוֹן דְּנַפְקִין - ואלו
ניצוצי האש שיוצאים, נַפְקִין לְהִיטִין וְנִהְיִירִין - יוצאים לטהים ומאירים, וְדַעְכִּין
לְאַלְתֵּר - ונכבים מיד. וְאַלִּין, אַקְרוּן עַלְמִין קַדְמָאִי - ואלו [וכדמיון משל זה] נקראים
עולמות ראשונים. וּבְגִין כֶּךָ, אַתְחַרְבוּ וְלֹא אַתְקִימוּ - נחרבו ולא התקיימו,
עַד דְּאַתְתַּקֵּן עֲתִיקָא קַדִּישָׁא - עד שנתקן עתיקא קדישא [הוא א"א], וְנַפִּיק אוּמְנָא
לְאוּמְנוּתִיהָ - וגם יצא האומן לאומנותו [האומן הוא רמז לבוצינא דקרדנותא שהוא סוד
הגבורות של עתיק הגנוזות במעי הבינה, שיצאה לאומנותו הראשונה, לבטוש באותם הניצוצות
שנבררו כדי להפריד מהם את הסיגים והקלי, ועל ידי כך יכלו שבעת המלכים להתקיים].

וְעַל הָאֵי - ועל זה [על סוד השבירה שהיו ז' המלכים בבחינת ניצוצין], תַּנִּינָא בְּמִתְנִיתָא
דִּילָן - למדנו בברייתא שלנו, דְּנְצוּצָא - שהניצוצין [הגבורות שבבינה שהם בחי' בוצינא
דקרדנותא] אַפִּיק זִיקוֹן - הוציא ניצוצות [הם הז' מלכים שנשברו] בְּזִיקוֹן - לטהים
ומתנצצים, לְתַלַּת מָאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבֵר - לשלש מאות ועשרים [ש"ך] צדדים. וְאַנּוּן
זִיקוֹן - ואלו [ש"ך] הניצוצות, עַלְמִין קַדְמָאִי אַקְרוּן - עולמות ראשונים נקראו [עולם
הנקודים], וּמִיתוּ לְאַלְתֵּר - ומתו מיד [מיד כשנכנסו, לא יכלו הכלים להכלים, ונשברו, וירדו
מהאצילות לעולם הבריאה]. לְבַתֵּר - ואחר כך, נַפִּיק אוּמְנָא לְאוּמְנוּתִיהָ - יצא האומן
לאומנותו [יצא הבוצינא דקרדנותא להפריד את הסיגים מהניצוצות הקדושים], וְאַתְתַּקֵּן

מבוצינא דקרדינותא, נפק נצוצא, פטישא תקיפא, דבטש, ואפיק זיקין עלמין קדמאי. ומתערבי, באוירא דכיא, ואתבסמו דא בדא.

כד אתחברו אבא ואימא, והוא אב, הוא רוחא דגניז בעתיק יומין, ביה אתגניז האי אוירא, ואכליל לנצוצא דנפיק מבוצינא דקרדינותא, דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרוניהו, ואתכלילו דא בדא, נפיק גולגלתא חדא תקיפא, ואתפשטא בסטרוי. דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בדכר ונוקבא - ונתקן בזכר ונקבה [ז' המלכים נתקנו בסוד זכר ונקבה, הם הדר ומהיטבאל].
והני זיקין - ואלו הניצוצות, **דאתדעכו ומיתו** - ש[בהתחלה] נכבו ומתו, **השתא אתקין כלא** - עתה התקיים הכל [כל הז' מלכים נתקנו והתקיימו].

מבוצינא דקרדינותא - מהמאור החזק [הוא גבורה של עתיק המלוש בתוך מוחא סתימאה של א"א, והוא שורש כל הדינים, בסוד ה' גבורות שנתנו ליסוד של אימא], **נפק נצוצא** - יצא ניצוצ [כח הגבורה הגנוז במעי אימא], **פטישא תקיפא** - כפטיש חזק, **דבטש** - שהכה, **ואפיק** - והוציא **זיקין עלמין קדמאי** - את הניצוצות של העולמות הראשונים [הם ז' מלכים שנפלו לבריאה]. **ומתערבי** - ו[אלו הניצוצות] מתערבים, **באוירא דכיא** - באויר הטהור [הוא כח החסד של עתיק שבתוך הגולגלתא של א"א, שממנו נמשך כח לאבא], **ואתבסמו דא בדא** - ונמתקו [הניצוצות בכח החסד דעתיק] זה בזה.

כד אתחברו אבא ואימא - כאשר התחברו או"א [כשהתחברו או"א להוציא את ז"א, אז הייתה ההמתקה של הניצוצות שיצאו מבוצינא דקרדנותא והתערבו באוירא דכיא], **והוא אב** - וזה האב, **הוא רוחא דגניז בעתיק יומין** - הוא רוח הגנוז בעתיק יומין [הוא אבא הרמוז ב' של הוי"ה, ונרמז כאן באות י' של או"ר שהוא חסד דעתיק], **ביה אתגניז האי אוירא** - בו [באבא] נגנז זה האויר [הוא חסד של עתיק], **ואכליל לנצוצא** - ו[אבא] כלל את הניצוצ [הוא הגבורה] **דנפיק מבוצינא דקרדינותא** - שיצא מהמאור החזק, **דגניז במעוי דאימא** - שנגנז במעי אימא. **וכד אתחברו תרוניהו** - וכאשר התחברו שניהם [או"א], **ואתכלילו דא בדא** - ונכללו זה בזה [שנכללה גבורה של אימא בחסד של אבא, והתבררו הניצוצות לתיקון של ז"א], **נפיק גולגלתא חדא תקיפא** - יצאה גולגולת אחת חזקה [היא הראש של ז"א], **ואתפשטא בסטרוי** - והתפשט בצדדיו [כיוון שטיפת או"א כלולה מחכמה ובינה, וחסד וגבורה, אזי כשנתקן הראש של ז"א גם כן התפשט לשני צדדים, ימין ושמאל]. **דא בסטרא דא** - זה בצד זה [מוח של החכמה ועטרה של חסד דדעת התפשטו לצד ימין], **ודא בסטרא דא** - וזה בצד זה [ומוח הבינה ועטרה של גבורה דדעת התפשטו לצד שמאל].

בְּמָה דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא, תְּלַת רִישֵׁין אֲשֶׁתְּכַחוּ בְּחַד, כְּךָ כְּלָא
אֲזִדְמֵן בְּתַלַּת רִישֵׁין, בְּמָה דְּאֻמִּינָא.

בְּהָאֵי גּוּלְגֻלְתָּא דְּזַעִיר אֲנָפִין, נְטִיף טָלָא מִרִישָׁא חוּרָא. וְהָהוּא
טָלָא, אֶתְחַזִּי בְּתַרִי גּוּנִי. וּמִנִּיהּ, מִתְּזֵן חֲקָלָא דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין.
וּמִהָּאֵי טָלָא דְּגּוּלְגֻלְתָּא דָּא, טַחֲנִין מִנָּא לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא
דְּאֵתִי. וּבִיהּ, זְמִינִין מִתְּיָא לְאַחֲיָא.

וְלֹא אֲזִדְמֵן מִנָּא דְּנִפְל מִהָּאֵי טָלָא, בְּרַ הָהוּא זְמָנָא, בְּזְמָנָא
דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּרָא, וְזֵן לָהּ עִתִּיקָא דְּכָלָא מִהָּאֵי אֶתֶר,
מֶה דְּלֹא אֲשֶׁתְּכַח לְבֶתֶר. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב: "הִנְנִי מְכַטִּיר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּמָה דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא - כמו שבעתיקא קדישא [א"א], **תְּלַת רִישֵׁין אֲשֶׁתְּכַחוּ**
בְּחַד - שלשת הראשים [הם הרדל"א, והגולגולת ומוחא סתימאה] נמצאים ביחד, **כְּךָ**
כְּלָא - כך הכל [גם או"א וזו"ן] **אֲזִדְמֵן בְּתַלַּת רִישֵׁין** - הזדמן בשלושה ראשים [או"א עם
 שורשם במזל א"א הם בחינת שלושה ראשים, וזו"ן עם שורשם באימא הם בחינת שלושה
 ראשים], **בְּמָה דְּאֻמִּינָא** - כמו שאמרתי [לעיל דף רפ"ח ע"ב].

טל הנמשך מא"א לרישא דז"א

בְּהָאֵי גּוּלְגֻלְתָּא דְּזַעִיר אֲנָפִין - בזו הגולגולת של זעיר אנפין, **נְטִיף טָלָא** - נוטף טל
 [הוא הארת מוחא סתימאה דא"א, שיש בו יה"ו דאלפיי"ן שמספרו ט"ל] **מִרִישָׁא**
חוּרָא - מהראש הלבן [של א"א. הטל יורד מ'ד' חוורתי של אחורי ראש א"א עד הראש של
 ז"א]. **וְהָהוּא טָלָא** - ואותו הטל, **אֶתְחַזִּי בְּתַרִי גּוּנִי** - נראה בשני גוונים [בגוון לבן בהיותו
 א"א ובגוון אדום כשהוא יושב בראש של ז"א]. **וּמִנִּיהּ** - וממנו [מהטל הזה שבראש ז"א],
מִתְּזֵן - ניזון [שהטל הזה יורד עוד מחוורתי של ז"א, אל ראש הנקבה העומדת באחורי ז"א
 מהחזה ולמטה] **חֲקָלָא דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין** - השדה של התפוחים הקדושים [הוא הנקבה
 של ז"א]. **וּמִהָּאֵי טָלָא דְּגּוּלְגֻלְתָּא דָּא** - ומהטל הזה של גולגולת זו [של ז"א], **טַחֲנִין**
מִנָּא - טוחנים מן **לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא דְּאֵתִי** - לצדיקים בעולם הבא [אחר תחיית המתים,
 כי הטל ירד מראש הנקבה על קברי הצדיקים]. **וּבִיהּ, זְמִינִין מִתְּיָא לְאַחֲיָא** - ובו עתידים
 המתים לחיות.

וְלֹא אֲזִדְמֵן מִנָּא - ולא הזדמן מן **דְּנִפְל מִהָּאֵי טָלָא** - שנפל מזה הטל, **בְּרַ הָהוּא**
זְמָנָא - רק באותו הזמן, **בְּזְמָנָא דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּרָא** - בעת שהלכו ישראל במדבר,
וְזֵן לָהּ עִתִּיקָא דְּכָלָא - וזן אותם העתיק מכל **מִהָּאֵי אֶתֶר** - מזה המקום [זן אותם דרך
 ז"א מאותו הטל היורד מראש א"א], **מֶה דְּלֹא אֲשֶׁתְּכַח לְבֶתֶר** - מה שלא נמצא אחר כך

לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם" ^[טא]. כָּמָה דַּאת אָמַר: "וַיֵּתֶן לָךְ הָאֱלֹהִים
מִטַּל הַשָּׁמַיִם" ^[עב]. תקנה בעל חיובות
ובעל החיובות בולם

הָאִי, בַּהֲהוּא זְמַנָּא. לְזַמְנָא אַחְרָא, תְּנִינָן: "קָשִׁים מְזוֹנוֹתֵינוּ
שֶׁל אָדָם קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא" ^[טב]. וְהָא בְּמִזְלָא תְלִיָּא?
בְּמִזְלָא וְדָאִי. וְעַל כֵּן: "בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי, לָאוּ בְּזָכוּתָא תְלִיָּא
מִלְתָּא, אֱלָא בְּמִזְלָא תְלִיָּא מִלְתָּא" ^[טד]. וְכָלֵא, תְלִין בַּהֲאִי
מִזְלָא, כָּמָה דְּאוּקִימָנָא.

תַּשְׁעָה אֲלֶפֶין רַבּוּא עֲלָמִין, נְטָלִין וְסַמְכִין עַל הָאִי גוֹלְגֻלְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[שלא היה כן במשך השנים, כי בימי ישראל ירד השפע דרך ז"א, מה שאין כן במשך השנים
יורד הפסע רק דרך הנקבה]. הִדָּא הוּא דְכֶתִיב - זֶה הוּא שְׁכֵתוֹב: "הִנְנִי מְמַטֵּיר לָכֶם
לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם" - [הלחם, המן הטל. מן השמים, הוא רמז לז"א]. כָּמָה דַּאת אָמַר - כְּמוֹ
שֶׁאֵתָּה אֹמֵר: "וַיֵּתֶן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם" - [יתן לך מהטל, של ז"א הנקרא שמים].

הָאִי, בַּהֲהוּא זְמַנָּא - זֶה [היה רק] באותו הזמן [ירידת המן מטל העליון היה רק בזכות
משה בדור המדבר]. לְזַמְנָא אַחְרָא, תְּנִינָן - לְזַמֵּן אַחֵר, לְמַדְנוּ: "קָשִׁים מְזוֹנוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם
קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא" - [מבאר, קשים, רמז למלכות שהיא דין, וכיוון שהיא צריכה
להשפיע ממה שקבלה מהמזל העליון שהוא רחמים, על כן זה קשה לה. וזהו דווקא לאחר
שפסק המן מן השמים, היורד מהטל העליון. קמי קב"ה, לפני המלכות העומדת לפני ז"א
ולמטה ממנו]. וְהָא בְּמִזְלָא תְלִיָּא - וְהִי בְּמִזְלָא תְלוּיָא [מזונותיו של האדם]? בְּמִזְלָא
וְדָאִי - בְּמִזְלָא בּוּדָאִי [ובמזל של ז"א, ולא במזלות של מערכת השמים הגשמיים]. וְעַל
כֵּן - [אמרו חז"ל]: "בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי - בְּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, לָאוּ בְּזָכוּתָא תְלִיָּא מִלְתָּא - לֹא
בְּזָכוּת תְלוּיָא הַדְּבָר [אינם נמסרים ביד היכל הזכות, שהוא הגבורה של ז"א], אֱלָא בְּמִזְלָא
תְלִיָּא מִלְתָּא" - אֱלָא בְּמִזְלָא [העליון] תְלוּיָא הַדְּבָר. וְכָלֵא - וְהַכֵּל [כל העליונים והתחתונים],
תְלִין בַּהֲאִי מִזְלָא - תְלוּיָא בְּזֶה הַמִּזְלָא [העליון], כָּמָה דְּאוּקִימָנָא - כְּמוֹ שֶׁאֵמַרְנוּ
[וביארנו].

תשעה חוורתי, מוחין ונהורין, הנמשכים מא"א לז"א

מבאר ענין ט' החוורתי האחרים של רישא של ז"א

תַּשְׁעָה אֲלֶפֶין רַבּוּא - תשעת אלפים רבוא [הם ט' החוורתי מי"ג שעל גולגולת א"א. וכיוון

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עא) שמות טז, ד. ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום
ביום למען אנסנו הילך בתורתם אם לא: (עב) בראשית כז, כח. ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני
הארץ ורב דגן ויתירש: (עג) פסחים קיח, א. (עד) מועד קטן כח, א.

וְהָאֵי אֲוִירָא דְכָּא, אֲתַבְּלִיל בְּכָלָא. וְכִיּוֹן דְּהוּא אֲתַבְּלִיל בְּכָלָא, וְכָלָא אֲתַבְּלִיל בִּיה, אֲתַפְּשְׁטוּ אֲנָפּוּי לְתַרִּין סְטָרִין, בְּתַרִּי נְהוּרִין פְּלִילֵן מִכָּלָא.

וְכַד אֲסַתְּפְלוּ אֲנָפּוּי, בְּאַנְפִּין דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, כָּלָא "אַרְךְּ אֲפִים" אֶקְרִי. מָאֵי "אַרְךְּ אֲפִים"? אָלָא הָכִי תַנִּינָן^[טז]: בְּגִין, דְּאַרְיָךְ אֲפִיה לְחִיבָא. אָבֵל "אַרְךְּ אֲפִים", אֲסוּתָא דְאַנְפִּין. דְּהָא, לָא אֲשַׁתְּכַח אֲסוּתָא בְּעֵלְמָא, אָלָא בְּזִמְנָא דְאַשְׁגַּחִין אֲנָפִין בְּאַנְפִּין.

_____ אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל _____

שהם בא"א הם נערכים באלפים ורבות] עֲלָמִין - עולמות [הם אורת עליונים נעלמים], נְטָלִין - [הם] יורדים וְסִמְכִין עַל הָאֵי גוּלְגֻלְתָּא - ונסמכים על זו הגולגולת [של ז"א].

מבאר ענין המוחין הנמשכים לז"א

וְהָאֵי אֲוִירָא דְכָּא - וזה האויר הטהור [טיפת החסד של אבא הכלולה מה' חסדים], אֲתַבְּלִיל בְּכָלָא - נכלל בכל [נכלל בכל ה' הגבורות שבטיפת אימא]. וְכִיּוֹן דְּהוּא אֲתַבְּלִיל בְּכָלָא - וכיוון שהוא נכלל מהכל [שהם החסדים נכללים בכל הגבורות], וְכָלָא אֲתַבְּלִיל בִּיה - והכל נכלל בו [וכל הגבורות נכללים בו בחסד. ובכל זה, טיפות או"א התפשטו כמוחין בז"א], אֲתַפְּשְׁטוּ אֲנָפּוּי לְתַרִּין סְטָרִין - [לכן] התפשטו פניו [של ז"א] לשני צדדים [לימין ולשמאל], בְּתַרִּי נְהוּרִין פְּלִילֵן מִכָּלָא - בשני אורות הכלולים מהכל [בשני אורות שהם חכמה ועטרה דחסדים של הדעת בצד המין, ובינה ועטרה דגבורות של הדעת בצד שמאל].

וְכַד אֲסַתְּפְלוּ אֲנָפּוּי - וכאשר מסתכלים פניו [של ז"א], בְּאַנְפִּין דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא - בפניו של עתיקא קדישא [בפניו, במצח של א"א], כָּלָא "אַרְךְּ אֲפִים" אֶקְרִי - הכל, ארך אפיים נקרא [מפני שכאשר ז"א מסתכל ומואר מאורות מצח א"א, גם בפניו של ז"א מאירים ש"ע אורות כמו בפניו של א"א, יותר מק"ן אורות המאירים בדרך כלל בפני ז"א]. מָאֵי "אַרְךְּ אֲפִים" - מהו ארך אפיים [מה פירושו כלפי הקב"ה]? אָלָא הָכִי תַנִּינָן - אלא כך למדנו: בְּגִין - מפני, דְּאַרְיָךְ אֲפִיה לְחִיבָא - שמאריך אפו [וכעסו] לחוטאים [עד שישוּבוּ בתשובה]. אָבֵל "אַרְךְּ אֲפִים" - אבל ארך אפיים [מבאר מה מובנו לפי הסוד], אֲסוּתָא דְאַנְפִּין - רפואה [הנמשכת] מהפנים. דְּהָא, לָא אֲשַׁתְּכַח אֲסוּתָא בְּעֵלְמָא - שהרי לא נמצאת רפואה בעולם, אָלָא בְּזִמְנָא דְאַשְׁגַּחִין אֲנָפִין בְּאַנְפִּין - אלא בזמן שמשגיחים [ז"א וא"א] פנים בפנים [כנזכר, כאשר פני ז"א מקבלים הארה ממצח א"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עה) סנהדרין קיא, א: "... עתה תראה (את) אשר אעשה לפרעה. במלחמת פרעה אתה רואה, ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים. וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו. מה ראה משה? רבי חנינא בן גמלא אמר, ארך אפים ראה. ורבנן אמרי, אמת ראה: תניא, כמאן דאמר ארך אפים ראה. דתניא, כשעלה

בַּחֲלָלָא דְּגוּלְגֻלְתָּא, נְהָרִין תַּלְתָּ נְהוּרִין. וְאִי תִימָא תַּלְתָּ, אַרְבַּע אָנוּן. כְּמָה דְּאִמִּינָא, אַחְסִנְתָּא דְּאָבוּי וְאִמִּיָּה. וְתִרִין גְּנִיזוֹן דִּילְחוֹן, דְּמַתְּעַטְרֵן כְּלָהוּ בְּרִישִׁיָּה. וְאָנוּן, תַּפְלִין דְּרִישָׁא? לְבַתֵּר מִתַּחְבְּרֵן בְּסִטְרוּי, וְנִהְרִין, וְעָאֲלִין בַּתַּלְתָּ חֲלָלִי דְּגוּלְגֻלְתָּא, וְנִפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוּי, וּמִתַּפְשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאֲלִין, מִתַּחְבְּרִין בַּתְּרִי מוּחִי. וּמוּחָא תַּלִּיתָאָה, כָּלִיל לֹון, וְאַחִיד בְּהָאִי סִטְרָא וּבְהָאִי סִטְרָא, וּמִתַּפְשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

אֲדָרָא זוּטָא קַדִּישָׁא - תַּרְגוּם הַמְלִים וּבִיאור קַל

חב"ד דז"א

בַּחֲלָלָא דְּגוּלְגֻלְתָּא - בחלל של הגולגולת [בשלושת חללי הגולגולת של ז"א], נְהָרִין תַּלְתָּ נְהוּרִין - מאירים שלושה אורות [הם ג' מוחין של חב"ד]. וְאִי תִימָא תַּלְתָּ - ואם תאמר שלש [איך אמרנו, בתמיהה], אַרְבַּע אָנוּן - [והרי] ארבע הם? כְּמָה דְּאִמִּינָא - [וממשיך לבאר כוונתו בשאלה זו] כמו שאמרתי [שהרי הם], אַחְסִנְתָּא דְּאָבוּי וְאִמִּיָּה - ירושת אביו ואמו [חכמה ובינה של ז"א שהם ממוחין של או"א]. וְתִרִין גְּנִיזוֹן דִּילְחוֹן - ושני [חלקים] הגנוזים בהם [חסד וגבורה של דעת של ז"א, שהוא חלקו מא"א הגנוז באו"א], דְּמַתְּעַטְרֵן כְּלָהוּ בְּרִישִׁיָּה - שמתעטרים כולם [חו"ב וחו"ג של ז"א] בראשו [הם בסוד מוחין בראש של ז"א]. וְאָנוּן, תַּפְלִין דְּרִישָׁא - והם [סוד] תפילין של ראש [כי הארת המוחין הפנימיים יוצאת לחוץ ומאירה בסוד תפילין במצח של ז"א, ומכח הארה זו יש בתפילין ד' פרשיות. ואם כן, תמה כנ"ל, הנה יש בפנים של ז"א ד' מוחין, ואיך אמרנו שיש שלש מוחין]? לְבַתֵּר מִתַּחְבְּרֵן בְּסִטְרוּי - [ומשיב] אחר כך, מתחברים בצדדיו [כי בתחילה בשעת לידת המוחין הם היו ד' מוחין נפרדים. אבל אחר כך, כאשר הד' מוחין מתלבשים בנה"י דתבונה, החסד וגבורה של הדעת מתחברים ומתלבשים שניהם כאחד ביסוד של אימא], וְנִהְרִין - ומאירים [כנ"ל, הם מאירים יחד ביסוד של אימא], וְעָאֲלִין - ועולים [כל המוחין] בַּתַּלְתָּ חֲלָלִי דְּגוּלְגֻלְתָּא - בשלושת החללים של הגולגולת [של ז"א, כאשר בחלל ימין החכמה, ובחלל שמאל הבינה, ובחלל האמצעי נכנסים יחד החסד והגבורה דדעת המלוכשים ביסוד של אימא], וְנִפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוּי - יוצאים כל אחד בצד שלו [מתפשטים בז"א, כאשר מוח החכמה מתפשט בחח"ן של ז"א, ומוח הבינה מתפשט בבג"ה של ז"א], וּמִתַּפְשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא - ומתפשטים בכל הגוף [של ז"א, עד הנה"י שלו].

וְאֲלִין - ואלו [חו"ב הנמשכות מאו"א], מִתַּחְבְּרִין בַּתְּרִי מוּחִי - מתחברים בשני מוחין [בחו"ב של ז"א]. וּמוּחָא תַּלִּיתָאָה - ומוח השלישי [הוא מוח הדעת], כָּלִיל לֹון - כולל אותם [משום שמוח הדעת מכריע ביניהם], וְאַחִיד בְּהָאִי סִטְרָא וּבְהָאִי סִטְרָא - ואוחז

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וכותב ארץ אפים. אמר לפניו, רבונו של עולם, ארץ אפים לצדיקים. אמר לו, אף לרשעים. אמר ליה, רשעים יאבדו. אמר ליה, השתא חזית מאי דמבעי לך.

וְאַתְּעֵבִיד מַנְיָה, תְּרִי גֻנִי פְּלִילָן פְּחֻדָּא. וּמַהֲאִי, נְהִיר אַנְפִּי, וְאַסְהִיד בְּאַבָּא וְאַיִמָּא גֻנִי דְאַנְפִּי. וְהוּא, אֶקְרִי דַּעַת.

בְּדָא כְּתִיב: "כִּי אֵל דַּעוֹת ה" ^[נ]. וּבְגִין, דְּאִיהוּ בְּתֵרִי גֻנִי, "לֹא נִתְּכְנוּ עַל־לִוֹת". אֲבָל לְעֵתִיקָא קְדִישָׁא סְתִימָאָה, לֹא נִתְּכְנוּ. מָאִי טַעְמָא "נִתְּכְנוּ" לְהָאִי? בְּגִין, דְּיִרִית תְּרִין חוּלְקִין. וּכְתִיב: "עַם חֲסִיד תִּתְּחַסֵּד עִם גְּבוּר תָּמִים תִּתְּמָם" ^[נ].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בזה הצד ובזה הצד [הדע אוחו ע"י עטרא דחסד עם מוח החכמה בצד ימין, וע"י עטרא דגבורה במוח הבינה בצד שמאל], וּמַתְּפַשֵּׁט בְּכָל גּוּפָא - ומתפשט בכל הגוף [של ז"א, שמוח הדעת מתפשט גם בקו האמצעי שהוא בחינות דת"י של ז"א]. וְאַתְּעֵבִיד מַנְיָה - ונעשה ממנו [מהדעת נעשה בתוך הגוף של ז"א], תְּרִי גֻנִי פְּלִילָן פְּחֻדָּא - שני גוונים [חסד ודין] כלולים כאחד. וּמַהֲאִי, נְהִיר אַנְפִּי - ומזה [ממוח הדעת] מאירים פניו [של ז"א], וְאַסְהִיד בְּאַבָּא וְאַיִמָּא גֻנִי דְאַנְפִּי - ומעידות באו"א גווני פניו [ששני הגוונים המאירים בפניו של ז"א הם המעידים שהוא קבל מאו"א את המוחין]. וְהוּא, אֶקְרִי דַּעַת - והוא [זה המוחין שנו עוסקים בו כאן] נקרא דעת.

חו"ג ודעת עליון ודעת תחתון דז"א

בְּדָא כְּתִיב - בזה [הדעת של ז"א] כתוב: "כִּי אֵל דַּעוֹת ה" - [בא לבאר מה שנזכר בפסוק מלת 'דעות' בלשון רבים]. וּבְגִין - ומשום, דְּאִיהוּ בְּתֵרִי גֻנִי - שהוא [דעת של ז"א כלול] בשני גוונים [הם חסד וגבורה], "לֹא נִתְּכְנוּ עַל־לִוֹת" - [כתיב 'לא' באל"ף, וקרי לו בוא"ו. ומבאר כי הקרי נאמר 'לו' באות וא"ו, ורומז לז"א, שמפני שהוא כלול מחו"ג, לכן הוא פועל פעולות משונות מצד החסד ומצד הגבורה]. אֲבָל לְעֵתִיקָא קְדִישָׁא סְתִימָאָה - אבל לעתיקא קדישא הסתום [א"א], לֹא נִתְּכְנוּ - [לכן הכתיב בפסוק לא באל"ף, לרמז על א"א שאינו פועל פעולות משונות אלא כל פעולותיו ברחמים]. מָאִי טַעְמָא "נִתְּכְנוּ" לְהָאִי - מה הטעם ש'נִתְּכְנוּ' [פעולות משונות] לזה [ז"א]? בְּגִין, דְּיִרִית תְּרִין חוּלְקִין - משום שהוא יורש שני חלקים [שהוא מקבל שני מוחין מאו"א, ועל ידי כך הוא פועל בשתי בחינות של חסד מצד אבא וגבורה מצד אימא]. וּכְתִיב - וכתוב: "עַם חֲסִיד תִּתְּחַסֵּד עִם גְּבוּר תָּמִים תִּתְּמָם" - [מבאר, רמז בכתוב לשני הצדדים, עם חסיד לצד החסד, עם גבור, לצד הגבורה].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

כשחטאו ישראל אמר לו, לא כך אמרת לי ארך אפים לצדיקים. אמר לפניו, רבונו של עולם, ולא כך אמרת לי אף לרשעים, והיינו דכתיב ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר. (עז) שמואל א' ב, ג. אֵל תִּרְבּוּ תִּדְבְּרוּ גְּבָהָה גְּבָהָה יֵצֵא עֶתֶק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דַּעוֹת ה' וְלֹא נִתְּכְנוּ עַל־לִוֹת: (עז) שמואל ב כב, כו. עַם חֲסִיד תִּתְּחַסֵּד עִם גְּבוּר תָּמִים תִּתְּמָם:

וְהָא בְּקִשׁוּט אוֹקִימוּ חֲבֵרְיָא, דְּכָתִיב: "וַיַּגֵּד יַעֲקֹב * לְרַחֵל
כִּי אָחִי אֲבִיהָ הוּא"^[נח]. "וַיַּגֵּד", הָא אוֹקִימוּהּ, דְּכֹלָא רָזָא
דְּחֻכְמָתָא. "וְכִי בֶן רַבְּקָה הוּא", "בֶּן רַבְּקָה", וְלֹא כְּתִיב בֶּן
יִצְחָק? רָמִז. וְכֹלָא, רְמִיזָא בְּחֻכְמָתָא. וְעַל הָא, אֶקְרִי שְׁלִים
בְּכֹלָא. וּבִיה, אֶתְחִזִּי מְהִימְנוּתָא. וּבְגִין כֶּךָ, כְּתִיב: "וַיַּגֵּד
יַעֲקֹב", וְלֹא כְּתִיב וַיֹּאמֶר.

הֲנִי גִנְי, כְּמָה דְּנִהְרִין בְּעֵטְרָא דְּרִישָׁא, וְעָאֲלִין בְּחֻלְלִי
דְּגוּלְגֻלְתָּא, הָכִי מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אֶתְאָחִיד בְּהוּ.
אֲבָל לְעֵתִיקָא קְדִישָׁא סְתִימָא, לֹא נִתְפַּנּוּ, וְלֹא יֶאֱן לִיה. דְּהָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהָא בְּקִשׁוּט אוֹקִימוּ חֲבֵרְיָא - והרי באמת ביארו החברים, דְּכָתִיב - [מה] שכתוב: "וַיַּגֵּד
יַעֲקֹב * לְרַחֵל כִּי אָחִי אֲבִיהָ הוּא". "וַיַּגֵּד" - [מה שנאמר], הָא אוֹקִימוּהּ - הרי ביארוהו,
דְּכֹלָא רָזָא דְּחֻכְמָתָא - שהכל [רמזו הוא] סוד החכמה. "וְכִי בֶן רַבְּקָה הוּא", "בֶּן רַבְּקָה",
וְלֹא כְּתִיב בֶּן יִצְחָק - [ומה שנאמר עוד] וכי בן רבקה הוא, [ודייק הכתוב לומר] בן רבקה,
ולא בן יצחק. רָמִז - [גם זה הוא] רמז. וְכֹלָא, רְמִיזָא בְּחֻכְמָתָא - והכל רמז בחכמה.
וְעַל הָא - ועל זה [שיעקב כלול מחדס וגבורה, ורמז בז"א הכלול גם כן מחו"ג], אֶקְרִי
שְׁלִים בְּכֹלָא - נקרא שלם בכל [יעקב נקרא שלם בכל, ורמז בז"א שנקרא גם כן שלם בכל].
וּבִיה, אֶתְחִזִּי מְהִימְנוּתָא - ובו נראית האמונה [הנקבה הנקראת אמונה, מתגלה בז"א מצד
שיש בו גם את חלק הנקבה, שהוא בחינת הגבורה]. וּבְגִין כֶּךָ - ומשום כך [כדי ללמד שיש
כאן סוד בחכמה], כְּתִיב: "וַיַּגֵּד יַעֲקֹב", וְלֹא כְּתִיב וַיֹּאמֶר - כתוב ויגד יעקב [לשון אגדה,
רמז לסוד החכמה], ולא כתוב ויאמר [שהוא לשון אמירה פשוטה].

הֲנִי גִנְי - אלה [שני] הגוונים [שהם חו"ג בדעת של ז"א], כְּמָה דְּנִהְרִין בְּעֵטְרָא
דְּרִישָׁא - כמו ש[הם] מאירים בעטרה של הראש [בשורשם שבכתר], וְעָאֲלִין בְּחֻלְלִי
דְּגוּלְגֻלְתָּא - ובאים [ונכנסים] בחללי הגולגלת [של מוח הדעת], הָכִי מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל
גּוּפָא - כך [הם] מתפשטים בכל הגוף [של ז"א], וְגוּפָא אֶתְאָחִיד בְּהוּ - והגוף [של ז"א]
נאחז בהם [ז"א נשרש בהם, בחו"ג, ועל כן הוא פועל עלילות כנ"ל]. אֲבָל לְעֵתִיקָא קְדִישָׁא
סְתִימָא - אבל לעתיקא קדישא הסתום [א"א], לֹא נִתְפַּנּוּ - [נרמז בכתב 'לא נתכנו'
באל"ף, כי א"א אינו פועל עלילות, אלא רק פעולות של רחמים], וְלֹא יֶאֱן לִיה - [הדינים]
לא נאים לו [לא"א]. דְּהָא כֹּלָא בְּחֵד אֶשְׁתַּכַּח - שהרי כולו [כל א"א], באחד נמצא [הוא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עח) בראשית כט, יב. וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אָחִי אֲבִיהָ הוּא וְכִי בֶן רַבְּקָה הוּא וְתָרַץ וַתַּגֵּד לְאֲבִיהָ:

כלא בחד אשתבת, חידו לכלא, חיים לכלא. לא תליא ביה, דינא. אבל בהאי, "לו נתפנו עלילות", ודאי.

בגולגלתא דרישא, תלין כל אנון רבון ואלפין קוצי דשערין, דאנון אפמין. ומסתבבין דא בדא, אחידן דא בדא. דאחידן בנהירו עלאה, דמתעטר ברישיה. מאבא, וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר, נפקין נימין על נימין, מנהירו דמתעטר ברישיה, מאימא ומשאר מוחי. וכלהו, אחידן ומסתבבין באנון שערי דאחידן מאבא. בגין, אנון

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פועל רק בבחינה אחת, והיא של רחמים], חידו לכלא - [שכן א"א משפיע] שמחה לכל [העולמות], חיים לכלא - [ו]חיים לכל [הנבראים]. לא תליא ביה, דינא - לא תלוי בו [בא"א] דין. אבל בזה [ז"א], "לו נתפנו עלילות", ודאי - [מה שנאמר] לו נתכנו עלילות [וקרי 'לו' בוא"ו], בודאי [נאה לז"א, והדין תלוי בו, ועל כן ז"א פועל עלילות משונות].

שערי גולגלתא דז"א

בגולגלתא דרישא - בגולגלת של הראש [של ז"א], תלין - תלויות [משתלשלות] כל אנון רבון ואלפין - כל אותם רבבות ואלפים קוצי דשערין - האגודות של השערות, דאנון אפמין - שהן שחורות [משום שבשערות אלו של ז"א, נמצא שורש אחיזת הקלי]. ומסתבבין דא בדא - [ו]הן [השערות] מסובכות זו בזו, אחידן דא בדא - [והן] אחוזות זו בזו. דאחידן בנהירו עלאה - שאחוזות באור העליון [מבאר שלכן השערות של ז"א מסובכות ואחוזות זו בזו, ואינן נפרדות כמו שערות א"א, משום שהן השערות של ז"א אחוז באור העליון], דמתעטר ברישיה - שמתעטר בראשו [האור העליון מתעטר בראשו של ז"א]. מאבא, וממוחא דאתנהיר מאבא - מאבא, ומהמוח שמאיר מאבא [האור העליון מתעטר בראשו של ז"א מאבא, מאבא, הוא מוח החכמה. והוא מתעטר גם ממוח החכמה התחתון המקבל הארה ממוח החכמה שבכתר]. לבתר - אחר כך [לאחר שצמחו השערות ממוח החכמה], נפקין נימין על נימין - יוצאות [השערות, וצומחות] בהרבה נימין, מנהירו דמתעטר ברישיה - מאור שמתעטר בראשו [של ז"א], מאימא ומשאר מוחי - מאימא, ממוח הבינה שבכתר. ו[גם] משאר המוחות [גם ממוח הבינה התחתון]. וכלהו - וכולן [כל השערות של הבינה והדעת], אחידן ומסתבבין - אחוזות ומסובכות באנון שערי דאחידן מאבא - באותן השערות שאחוזות מאבא [באותן השערות שצמחו בתחילה ממוח אבא]. בגין - [ו]משום, אנון - שהן [משום שכל השערות

מִתְעַרְבִין דָּא בְּדָא, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְּדָא. וְכִלְהוּ מוֹחִי, אַחֲדִין
בְּגִלְגֻּלְתָּא בְּמוֹחָא עֲלָאָה.

וְכִלְהוּ מְשִׁיכִין, דְּאִתְמַשְׁכֵּן מִתְּלַת חֲלָלִי דְּמוֹחָא, מִתְעַרְבֵן
בְּדִכְיָא בְּמִסְאַבָּא, בְּכָל אֲנוּן טַעֲמִין, וְרִזִּין סְתִימִין, וּמִתְגַּלִּין.
וּבְגִין כֶּךָ, כִּלְהוּ מוֹחִי רְמִיזִי, בְּ"אַנְכִי יְהוּדָה" אֱלֹהֵיךָ^[עט],
כְּמָה דְּנִהְרִין בְּעֵטְרָא דְּרִישָׁא, וְעָאֲלִין בְּחֲלָלִי דְּגוּלְגֻלְתָּא.

— אֲדָרָא זוּטָא קְדִישָׁא - תרגום המלים וביאור קל —

צומחות מכח ג' המוחין של חב"ד [מִתְעַרְבִין דָּא בְּדָא, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְּדָא - [לכן
השערות] מתערבבות זו בזו, ומסובכות זו בזו. וְכִלְהוּ מוֹחִי - וכל המוחין [של חב"ד
התחתונות], אַחֲדִין בְּגִלְגֻּלְתָּא בְּמוֹחָא עֲלָאָה - אחוזות בגולגולת, במוח העליון [בשרשי
חב"ד שבכתר].

וְכִלְהוּ מְשִׁיכִין - וכל אלו [השערות] המשוכות [שנמשכו ועלו. ומבואר באד"ר דף קלו ע"א
שאורות השערות הן מבחינת אור חוזר, וכשהן חוזרות לעלות הן פוגעות גם באורות ג'
החללים וגם באורות החב"ד, ומאירות מכל ג' האורות הללו יחד], דְּאִתְמַשְׁכֵּן מִתְּלַת חֲלָלִי
דְּמוֹחָא - נמשכו משלשת חללי המוח [מחללי החב"ד וצמחו בראש של ז"א],
מִתְעַרְבֵן - מעורבים [האור חוזר ואור המוחין ואור החללים מעורבים כולם] בְּדִכְיָא
בְּמִסְאַבָּא - בטומאה ובטהרה [בטעמים של ענייני טומאה וטהרה שבתורה. ומבואר באד"ר
דף קלו ע"א, כי שורש תרי"ג המצוות נאחזים בפלוגתא דשערי של ראשו של ז"א, וטעמי
תרי"ג המצוות מושרשות בשערות הראש של ז"א. ועל כן, שערות הראש שבצד ימין הן שורש
ענייני הטהרה, ואלה שבצד שמאל הן שורש לענייני אזהרת הטומאה], בְּכָל אֲנוּן
טַעֲמִין - [וגם] בכל אותם הטעמים [של ענייני התורה, כשר ופסול, מותר ואסור, חייב
וזכאי], וְרִזִּין סְתִימִין - [וגם הטעמים של] סודות סתומים, וּמִתְגַּלִּין - [וגם טעמים של
ענייני התורה שהם] נגלים. וּבְגִין כֶּךָ - ומשום כך [לפי שלמדנו ששורש הטעמים של תרי"ג
מצוות הוא בשערות הראש. והנה, השערות נמשכות מהמוחין שבכתר וג' חללי הגולגולת. ואם
כן, גם השורש של טעמי המצוות נמשך מהמוחין שבכתר], כִּלְהוּ מוֹחִי רְמִיזִי, בְּ"אַנְכִי יְהוּדָה"
אֱלֹהֵיךָ - [לכן] כל המוחין רמוזים בעשרת הדברות [בעשרת הדברות של פרשת יתרו,
שיש בהן כת"ר אותיות, והן בבחינת מוחין לכל התורה. והרמז, שגם שלש התיבות: חכמ"ה
בינ"ה וידעת, עם וא"ו החיבור, עולה מספרם בגימ' כת"ר], כְּמָה דְּנִהְרִין בְּעֵטְרָא
דְּרִישָׁא - כמו שמאירים בעטרה של הראש [כמו שהמוחין מאירים בשורשם בכתר
שבראש], וְעָאֲלִין בְּחֲלָלִי דְּגוּלְגֻלְתָּא - [כמו שהם ענפי המוחין] עולים ב[שלשת] חללי
הגולגולת.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עט) שמות כ, ב. אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים:

כָּל אֲנֹנִי קוֹצִין אוֹכְמָן, חֲפִין, וְתִלְין לְסִטְרָא דְאוּדְנִין. וְהָא
אוֹקִימָנָא. דְּבִגִּין כָּךְ כְּתִיב: "הִטָּה יְהוָה אֶזְנֶךָ וּשְׁמֶעַ" [9].
מִכָּאן אוֹקִימָנָא, מָאן דְּבִעֵי דִירְכִין מִלְכָּא אוּדְנִיה לְקַבְלִיה,
יִסְלֹסל בְּרִישִׁיה דְּמִלְכָּא, וַיִּפְנָה שְׁעָרֵי מַעַל אוּדְנֵי. וַיִּשְׁמַע לִיה
מִלְכָּא, בְּכָל מָה דְּבִעֵי.

בְּפִלְגּוּתָא דְּשַׁעְרֵי, מִתְאַחֲדָא חַד אוֹרְחָא. בְּאַרְחָא
דְּעֵתִיק יוֹמִין. וּמִתְפָּרְשֵׁן מִנִּיה, כָּל אֲרַחוּי
דְּפִקוּדֵי אוֹרִיתָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל
כָּל אֲנֹנִי קוֹצִין אוֹכְמָן - כל אותן אגודות שחורות [של השערות השחורות בראש של ז"א],
חֲפִין - מכוסות, וְתִלְין לְסִטְרָא דְאוּדְנִין - ותלויות לצד האוזניים [של ז"א. שלפעמים
בגלל עוונות התחתונים, נמשכות השערות ומכסות את בחינת האוזניים של ז"א, כדי שלא
יכנסו ולא יתקבלו אצלו תפילות ישראל]. וְהָא אוֹקִימָנָא - והרי ביארנו [באד"ר, דף קלו
ע"א]. דְּבִגִּין כָּךְ כְּתִיב - שמשום כך כתוב: "הִטָּה יְהוָה אֶזְנֶךָ וּשְׁמֶעַ". מִכָּאן
אוֹקִימָנָא - מכאן ביארנו, מָאן דְּבִעֵי - מי שרוצה דִירְכִין מִלְכָּא אוּדְנִיה - שיטה המלך
[ז"א] את אוזניו לְקַבְלִיה - למולו [לשמוע את תפילותו], יִסְלֹסל בְּרִישִׁיה דְּמִלְכָּא - יסדר
בראשו של המלך [יכוון בייחודי התפילה לסדר את השערות שבראש ז"א במקומן], וַיִּפְנָה
שְׁעָרֵי מַעַל אוּדְנֵי - ויפנה את השערות מעל אוזניו [שיחזירם למקומם מאחורי העורף
כדי שיתגלו האזניים]. וַיִּשְׁמַע לִיה מִלְכָּא - [ואז] ישמע לו המלך [ז"א], בְּכָל מָה
דְּבִעֵי - בכל מה שרצה [מה שבקש בתפילותו].

ארחא שבאמצע גולגלתא דז"א

בְּפִלְגּוּתָא דְּשַׁעְרֵי - באמצע השערות [שבראשו של ז"א], מִתְאַחֲדָא - נאחז [שבזה
עיקר ההארה שא"א מאיר בז"א] חַד אוֹרְחָא - דרך אחת [קו של מקום באמצע
הראש של ז"א הפנוי משערות]. בְּאַרְחָא דְּעֵתִיק יוֹמִין - בדרך של עתיק יומין [בקו
שבאמצע ראשו של א"א הפנוי משערות]. וּמִתְפָּרְשֵׁן מִנִּיה - ונחלקות ממנו [יוצאות מאורח
זה שבראשו של ז"א], כָּל אֲרַחוּי - כל הדרכים דְּפִקוּדֵי אוֹרִיתָא - של מצוות התורה
[שהן תרי"ג המצוות מושרשות באורח זה שבראשו של ז"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פ) מלכים ב' יט, טז. הטה ה' אֶזְנֶךָ וּשְׁמֶעַ פֶּקַח ה' עֵינֶיךָ וִרְאָה וּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי סִנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח
לְחַרֵּף אֶלֶהִים חֵי:

כָּל מְאָרִיחוֹן דִּיכָבֵּא, וִילָלָא, תִּלְלִין בְּכָל קוּצָא וְקוּצָא. וְאַנּוֹן, מִפְּרִישֵׁין רִשְׁתָּא לְחִיבֵיא, דִּלָּא יִדְעִין אַנּוֹן אֲרַחֲיָן. הִדָּא הוּא דְכֶתִיב: "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה"^[9]. וְכָל אֱלִין, תִּלְלִין בְּקוּצִין תְּקִיפִין. וּבְגִין כֶּךָ, כְּלָחוּ תְּקִיפִין.

וְאוּקְיָמְנָא, בְּאַנּוֹן שְׁעִיעֶן אֶתְאַחֲדֵן. מְאָרִיחוֹן דִּמְתַּקְלָא דִּרְחִימוּתָא. דְכֶתִיב: "כָּל אֲרָחוֹת יְהוָה חֶסֶד וְאֶמֶת"^[9]. וְכָל כֶּךָ, בְּגִין דְּמִשְׁכִּין מְמוּחִין סְתִימִין, דִּרְהִיטִי דְמוּחָא. וּבְגִין כֶּךָ, מִשְׁתַּכְּחִי כָל חַד כְּפּוּם אוֹרְחוֹי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מלאכים הנאחזים בג' מיני שערי רישא דז"א

כָּל מְאָרִיחוֹן - כל בעלי הדינים [בחינת המלאכים שנבראו מבירורי הכלים של ז' המלכים שמתו] דִּיכָבֵּא - של השברים [המלאכים שנבראו מבירורי כלי החדס], וִילָלָא - ו[של] התרועה [המלאכים שנבראו מבירורי כלי הגבורה], תִּלְלִין - תלוים [נאחזים ויונקים] בְּכָל קוּצָא וְקוּצָא - בכל קוץ וקוץ [כל קוץ שבאגודות השער בראש של ז"א]. וְאַנּוֹן, מִפְּרִישֵׁין רִשְׁתָּא - והם פורסים רשת לְחִיבֵיא - לחוטאים [להענישם], דִּלָּא יִדְעִין אַנּוֹן אֲרַחֲיָן - שלא ידעו את אלה הדרכים [בגלל שאותם החוטאים לא רצו לדעת את דרכי התורה]. הִדָּא הוּא דְכֶתִיב - זה הוא שכתוב: "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה". וְכָל אֱלִין - וכל אלה [המלאכים, בעלי השברים ובעלי התרועה], תִּלְלִין - תלוים [נאחזים ויונקים] בְּקוּצִין תְּקִיפִין - בקוצין קשים [באגודות השערות הקשות, אלה היוצאות מהמוח של הבינה]. וּבְגִין כֶּךָ, כְּלָחוּ תְּקִיפִין - כולם קשים [אלה כל אלה המלאכים הם פועלים בדינים קשים].

וְאוּקְיָמְנָא - וביארנו [באד"ר דף קלו ע"א], בְּאַנּוֹן שְׁעִיעֶן - באותן [השערות] החלקות [השערות היוצאות ממוח החכמה, ועל כן הן רכות] אֶתְאַחֲדֵן - נאחזים. מְאָרִיחוֹן דִּמְתַּקְלָא דִּרְחִימוּתָא - בעלי הדינים [המלאכים] של משקל האהבה [המלאכים הממונים להטות כלפי חסד]. דְכֶתִיב - שכתוב: "כָּל אֲרָחוֹת יְהוָה חֶסֶד וְאֶמֶת". וְכָל כֶּךָ - [והטעם שהשתנו המלאכים כל כך, שיש מהם בעלי יבבה ויללה המטים לדין, ויש מהם בעלי מתקלא המטים לחסד], בְּגִין דְּמִשְׁכִּין - משום שהם מושכים [יונקים ומקבלים שפע] מְמוּחִין - מהמוחין [הם ג' המוחין של חב"ד בראש ז"א] סְתִימִין, דִּרְהִיטִי דְמוּחָא - הסתומים בתוך כלי המוח [בראש של ז"א. והם הנה"י של אימא (יפה שעה. וע"ע קהלות יעקב ערך רה, רהטים. וכ"כ מקדש מלך לזוהר ויצא דף קסא, א), המשפיעים על ג' חללי המוחין, שהם הכלים לחב"ד של ז"א]. וּבְגִין כֶּךָ, מִשְׁתַּכְּחִי כָל חַד - נמצאים כל אחד כְּפּוּם אוֹרְחוֹי - [פועל] כפי שורשו.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פא) משלי ד, יט. דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִפְשְׁלוּ: (פב) תהלים כה, י. כָּל אֲרָחוֹת ה' חֶסֶד

מחד מוחא, באנון קוצין שיעון, אתמשכן מאריהון דמתקלא דרחימותא. דכתיב: "כל ארחות יהוה חסד ואמת". ממוחא תנינא, באנון קוצין תקיפין, אתמשכן ותלין מאריהון דיבבא ויללא. דכתיב בהו: "דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יפשו". מאי קא מיירי? אלא "לא ידעו", פלומר לא ידעין, ולא בעאן למנדע.

"במה יפשו", אל תקרי "במה", אלא באימא יפשו. באנון, דמתאחדין בסטרא דאימא. מאי סטרא דאימא? גבורה תקיפא, דמנה מתאחדין מאריהון דיבבא ויללא.

ממוחא תליתאה, באנון קוצין דאנון באמצעיתא, אתמשכן ותלין מאריהון דמדין. ואקרו, אנפין נהירין ולא נהירין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מחד מוחא - מהמוח האחד [הוא מוח החכמה], באנון קוצין שיעון - באותן אגודות [השער] החלקות, אתמשכן - נמשכים מאריהון דמתקלא דרחימותא - בעלי הדינים של משקל החסד. דכתיב - שכתוב: "כל ארחות יהוה חסד ואמת". ממוחא תנינא - מהמוח השני [הוא מוח הבינה], באנון קוצין תקיפין - באותן אגודות [שער] הקשות, אתמשכן - נמשכים ותלין - ותלויים מאריהון דיבבא ויללא - בעלי הדינים של השברים ושל התרועה. דכתיב בהו - שכתוב בהם: "דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יפשו". מאי קא מיירי - [שואל] מה כוונת הכתוב? אלא "לא ידעו" - אלא [מה שנאמר] לא ידעו, פלומר לא ידעין - ביאורו, לא יודעים, ולא בעאן למנדע - [ו]הכוונה משום שהם לא רוצים לדעת.

"במה יפשו" - [ומה שנאמר] במה יכשלו, אל תקרי "במה", אלא באימא יפשו - אל תקרא [כלשון הכתוב] 'במה', אלא [תלמד במשמעות הרומזת של] באימא יכשלו. באנון, דמתאחדין בסטרא דאימא - באותם הנאחזים בצד של אימא. מאי סטרא דאימא - [שואל] מהו הצד של אימא? גבורה תקיפא - גבורה קשה, דמנה מתאחדין מאריהון דיבבא ויללא - ממנה נאחזים בעלי הדינים של השברים והתרועה [שהם נאחזים במוח של אימא, שבו השורש לדינים הקשים, בהם נכשלים ונענשים אלה החוטאים].

ממוחא תליתאה - מהמוח השלישי [הוא מוח הדעת], באנון קוצין דאנון באמצעיתא - באותן אגודות [שער] שהן באמצע, אתמשכן - נמשכים ותלין - ותלויים

וּבְהִנֵּי כְּתִיב: "פִּלְס מַעְגַּל רַגְלִיד"^[9]. וְכֵלָּא, אֲשֶׁתִּכַּח בְּאַנּוֹן קוּצִין וְשַׁעְרֵי דְרִישָׁא.

מִצְחָא דְּגוּלְגֻלְתָּא, מִצְחָא לְאַתְפַּקְדָּא חֵיבִיָּא עַל עוֹבְדֵיהוֹן. וְכֵד הָאִי מִצְחָא אֲתַגְלִיָּא, מִתְעַרִּין מְאִירֵיהוֹן דְּדִינִין, לְאַנּוֹן דְּלָא מִתְכַּסְפִּין בְּעוֹבְדֵיהוֹן.

הָאִי מִצְחָא, סוּמְקָא כּוֹרְדָּא. וּבְשַׁעְתָּא דְּאַתְגְּלִיָּא מִצְחָא דַּעֲתִיקָא, בְּהָאִי מִצְחָא, אֲתַהֲדֶרֶת חוֹרָא כְּתַלְגָּא. וְהָיָא שַׁעְתָּא, עֵת רְצוֹן אֶקְרִי לְכֵלָּא.

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תַּרְגוּם הַמְלִים וּבִיאור קִל

מְאִירֵיהוֹן דְּמִדִּין - בעלי הדינים המכריעים בדין [הם מלאכים הממונים להכריע בדין לפי מעשי בני אדם, פעמים לצד החסד שבדעת, ופעמים לצד הגבורה שבדעת]. וְאֶקְרוּן - ו[הם] נקראים, אֲנַפִּין נְהִירִין וְלֹא נְהִירִין - פנים מאירים [מצד החסד], וְלֹא מְאִירִים [מצד הגבורה]. וּבְהִנֵּי כְּתִיב - ובאלה [המלאכים] כתוב: "פִּלְס מַעְגַּל רַגְלִיד". וְכֵלָּא - וכולם [כל אלה המלאכים הנמשכים מ' מוחין חב"ד של ז"א], אֲשֶׁתִּכַּח - נמצאים בְּאַנּוֹן קוּצִין וְשַׁעְרֵי דְרִישָׁא - באותם אגודות של שערות הראש [מג' בחינות השערות שבראשו של ז"א].

מִצְחָא דְז"א

מִצְחָא דְּגוּלְגֻלְתָּא - המצח של הגולגולת [בראש של ז"א], מִצְחָא לְאַתְפַּקְדָּא חֵיבִיָּא - [הוא] מצח לפקוד את החוטאים עַל עוֹבְדֵיהוֹן - על מעשיהם. וְכֵד הָאִי מִצְחָא אֲתַגְלִיָּא - וכאשר זה המצח [של ז"א] מתגלה [כאשר המצח מתגלה משערות הראש המשתלשלות עליו], מִתְעַרִּין מְאִירֵיהוֹן דְּדִינִין - מתעוררים בעלי הדינים [מתעוררים להעניש], לְאַנּוֹן דְּלֹא מִתְכַּסְפִּין בְּעוֹבְדֵיהוֹן - לאלה [החוטאים] שלא מתביישים במעשיהם. הָאִי מִצְחָא - זה המצח [העור הנגלה של המצח], סוּמְקָא כּוֹרְדָּא - אדום כשושנה [כך הגוון שלו, ומורה על דינים קשים שבו]. וּבְשַׁעְתָּא דְּאַתְגְּלִיָּא - ובשעה שמתגלה מִצְחָא דַּעֲתִיקָא - המצח של העתיק [א"א], בְּהָאִי מִצְחָא - בזה המצח [של ז"א], אֲתַהֲדֶרֶת - חוזר [המצח של ז"א] חוֹרָא כְּתַלְגָּא - [להיות] לבן כשלג [והוא כעין מצ"ח א"א, להורות שהא נמצא ברחמים וחסד]. וְהָיָא שַׁעְתָּא - ואותה השעה, "עֵת רְצוֹן" אֶקְרִי - עת רצון נקראת לְכֵלָּא - לכולם [אפילו לרשעים, ותשובתם בעת רצון זו תתקבל לרצון. מבואר, כי אותה השעה מתקיימת בשעת מנחה של שבת, אז מתגלה המצח של א"א, ומאיר במצח של ז"א, ונמתקים כל הדינים שבו. ולכן תקנו בסדר התפילה לומר אז פסוק 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון'].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְאֶמֶת לְנֶצְרִי בְּרִיתוֹ וְעֵדוּתוֹ: (פג) משלי ד, כו. פִּלְס מַעְגַּל רַגְלִיד וְכֵל דְּרִקִּיד יִכְנוּ:

בְּסִפְרָא דְאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא, אָמַר: מָצַח. זְכִי מָצַח, מָצַחָא דְּעֵתִיקָא. וְאִי לָאוּ, אֲשֵׁדִי חֵי"ת בֵּין תְּרִין אַתָּוָן. בְּמָה דַּאת אָמַר: "וּמְחִץ פְּאֵתִי מוֹאֵב"^[19].

וְאוֹקִימְנָא, דְּאַקְרִי נָצַח, בְּאַתָּוָן רְצוּפִין. וְכַמָּה נְצָחִים הָווּ. וְאַף עַל גַּב, דְּנָצַח אַחְרָא, בְּנָצַח אַחְרָא אִסְתַּלַּק, אֵית נְצָחִים אַחְרָנִין, דְּמִתְפְּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

— אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל —

בְּסִפְרָא דְאַגְדָּתָא דְּבִי רַב יִיבָא סָבָא, אָמַר - בספר האגדה של בית מדרשו של רב ייבא סבא, אמר: **מָצַח -** [רומזו שתיבת מצ"ח היא גם אותיות מצ"צ, כדלקמן]. **זְכִי מָצַח, מָצַחָא דְּעֵתִיקָא -** זכה המצח, מצח של עתיק [אם זכה המצח של ז"א, אזי נעשות האותיות צירוף של מצ"ח, לרמזו על מצח של א"א המאיר במצח של ז"א, ומתבטלים הדינים שבו]. **וְאִי לָאוּ -** ואם לא [אם לא זכה מצח של ז"א להארת מצח א"א בו], **אֲשֵׁדִי חֵי"ת בֵּין תְּרִין אַתָּוָן -** מוטלת [אות] חֵי"ת בין שתי האותיות [תיכנס אות חֵי"ת בין שתי אותיות מ"צ של המצח, ותהיה תיבת מצ"ן]. **כְּמָה דַּאת אָמַר -** כמו שאתה אומר: **"וּמְחִץ פְּאֵתִי מוֹאֵב".**

וְאוֹקִימְנָא - וביארנו [רבי שמעון אומר, אבל אנחנו ביארנו. והוא שונה ממה שאמר רב ייבא סבא. כי רב ייבא סבא צירף את אותיות מצ"ח למצ"צ לרמזו על מיד הדין, אבל רשב"י ביאר באופן אחר, והוא באד"ר דף קלו ע"ב], **דְּאַקְרִי נָצַח -** ש[מצח] נקרא נצ"ח [לרמזו שהמצח נוצח את הדין], **בְּאַתָּוָן רְצוּפִין -** באותיות רצופות [בהחלפת האות מ', באות נ' הרצופה אחריה. ומבואר טעם החילוף, כי נצח של אימא מריק שפע ליסוד של אימא, שהוא מתלבש בדעת של ז"א. הדעת הוא במוחין פנימיים של ז"א, וכנגד הדעת מבחוץ נמצא המצח של ז"א. על כן נקרא המצח שבחוץ, על שם גילוי אורות הנצח מבפנים]. **וְכַמָּה נְצָחִים הָווּ -** ויש כמה נצחים [אמנם נצח של אימא מתפשט בכל הגוף של ז"א, אך הוא מתחלק לג' פרקים המתפשטים בחח"ן של ז"א, ולכן נחשב שיש כמה נצחים]. **וְאַף עַל גַּב -** ואף על פי, **דְּנָצַח אַחְרָא -** שנצח אחר [פרק עליון של נצח של אימא], **בְּנָצַח אַחְרָא אִסְתַּלַּק -** בנצח אחר עולה [מבואר, בנצח אחר, הוא מצח ז"א הנקרא נצח בהחלפת אותיות מ' ונ', והחכמה של ז"א. עולה, מתלבש, והוא פרק עליון דנצח דאימא המתלבש בחכמה של ז"א, ומוריק שפע ליסוד של אימא המלוּבש בדעת של ז"א. והוא הדעת נמצא בפנים במוחין של ז"א, והוא מבחוץ כנגד מצח של ז"א], **אֵית נְצָחִים אַחְרָנִין -** [ולכן, חוץ מפרק העליון דנצח דאימא, יש נצחים אחרים, דְּמִתְפְּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא - המתפשטים בכל הגוף של ז"א. ששני פרקים אחרים דנצח של אימא, מתפשטים בחדו ונצח של ז"א, מלבד הפרק העליון של נצח דאימא המתלבש כנ"ל ומתגלה במצח של ז"א].

— מקור הפסוקים ודברי חז"ל —

(פד) במדבר כד, יז. אָרְאָנוּ וְלֹא עָתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דֶּרֶךְ כּוֹכֵב מֵיַעֲקֹב וְקָם שֹׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל וּמְחִץ

וּבְגִין, דְּבִשְׁבֻתָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה, בְּגִין דְּלֹא יִתְעֲרוֹן
דִּינִין, גְּלִיָּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא מְצַחָא דִּילִיָּה, וְכָל דִּינִין אֲתַפְּכִין,
וְאַשְׁתַּכְּכוּ, וְלֹא אֲתַעֲבִידוּ.

בְּהָאֵי מְצַחָא, תְּלִין אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין בְּתֵי דִינִין, לְכָל אֲנָן
דְּחֲצִיפִין בְּעוּבְדִּיהוֹן. כְּמָה דְּכְתִיב: "וְאָמְרוּ אִיכָּה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ
דְּעָה בְּעֵלְיוֹן"^[9].

וְהָא עֲשָׂרִים אֲנָן, אַרְבַּע * לְמָהּ? לְקַבְּלִיהוֹן דְּאַרְבַּע מִיתוֹת
בִּי דִינָא דְלִתְתָּא, דְּתִלְיִן מְלַעֲיָלָא, וְאַשְׁתַּאֲרוּ עֲשָׂרִין. וּבְגִין כֵּן,

דף רצ"ג ע"ב

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְגִין, דְּבִשְׁבֻתָּא - וכדי שבשבת, בְּשַׁעְתָּא דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה - בשעת תפילת מנחה,
בְּגִין דְּלֹא יִתְעֲרוֹן דִּינִין - כדי שלא יתעוררו דינים [דינים המתעוררים בשעת מנחה בימי
החול], גְּלִיָּא - [לכן] מגלה עתיקא קדישא - הוא א"א מְצַחָא דִּילִיָּה - [את] המצח שלו
[א"א מגלה את הארת מצחו במצח של ז"א], וְכָל דִּינִין אֲתַפְּכִין - וכל הדינים נכפים [במצח
של ז"א], וְאַשְׁתַּכְּכוּ - ונכבים, וְלֹא אֲתַעֲבִידוּ - ולא פועלים [אינם פועלים דינים בעולמות].

כ"ד בתי דינין שבמצח ז"א

בְּהָאֵי מְצַחָא - בזה המצח [של ז"א], תְּלִין - תלויים אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין בְּתֵי דִינִין - עשרים
וארבעה בתי דינים [מבואר, כי בתי הדינים הללו הם בחינות הדין הנמשכים מה' גבורות
שבדעת, המלוּבש במצח ז"א. ונמנו כ"ד, כי הם ה' גבורות של אימא בסוד חמש פעמים שם
אהי"ה, ועוד ד' מיתות בית דין שבמלכות שמושרשים במצח ז"א, נמצאים כ"ד. ומהם נמשך
הדין והעונש לתחתונים], לְכָל אֲנָן דְּחֲצִיפִין בְּעוּבְדִּיהוֹן - [להעניש את] כל אותם
החצופים במעשיהם. כְּמָה דְּכְתִיב - כמו שכתוב: "וְאָמְרוּ אִיכָּה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ דְּעָה
בְּעֵלְיוֹן" - [ואמרו, הם הרשעים. איכה ידע אל ויש דעה ב'עליון, ר"ת כ"ד, לרמוז על אלה
כ"ד בתי הדינים שמהם נמשך הדין והעונש].

וְהָא עֲשָׂרִים אֲנָן - [שואל] והרי עשרים הם [הבתי דינים, כנ"ל במנינם מצד ה' גבורות
דאימא שהם בסוד ה' פעמים שם אהי"ה], אַרְבַּע * לְמָהּ - ארבע, למה [נזכרו לעיל בתור
כ"ד]? לְקַבְּלִיהוֹן דְּאַרְבַּע מִיתוֹת בִּי דִינָא דְלִתְתָּא - [משיב, כי הארבע הם] כנגד ארבע
מיתות בית דין שלמטה [מבואר, שהם עונשים ששורשם נמשך מד' אותיות שם אדנ"י
שבמלכות], דְּתִלְיִן מְלַעֲיָלָא - שתלויות מלמעלה [שנמשכות למעלה ממצח של ז"א],
וְאַשְׁתַּאֲרוּ עֲשָׂרִין - ונשארו עשרים [לאחר שארבע מיתות בית דין הם משפטים ועונשים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

פאתי מואב וקרקר כל בני שת: (פה) תהלים עג, יא. וְאָמְרוּ אִיכָּה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ דְּעָה בְּעֵלְיוֹן:

לֹא מַעֲנִישִׁין בִּי דִּינָא עֲלָאָה, עַד דִּי־שְׁלִים וְסָלִיק לְעֶשְׂרִין שָׁנִין,
לְקַבְּלִיהוֹן דְּעֶשְׂרִין בְּתֵי דִּינָא. בְּמַתְּנִיתָא סְתִימָאָה דִּילָן תְּנִינָן:
לְקַבְּלִיהוֹן דְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין סְפָרִים, דְּאַתְּבָּלִילן בְּאַוּרִיתָא.

**עֵינִין דְּרִישָׁא, אָנוּן עֵינִין, דְּלֹא מְסַתְּמָרן מְנִיָּהוּ חִיבָא. עֵינִין,
דְּנִימִין וְלֹא נִימִין. וּבְגִין כֶּךָ, אֶקְרִי: "עֵינִין בְּיוֹנִים" [19].
מָאִי "יוֹנִים"? בְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ" [19].**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הנִיתָנִים לתַּחְתּוֹנִים, הנה נשארו מהכ"ד הנמנים לעיל, עשרים שהם בתי דין השופטים את החוטאים]. **וּבְגִין כֶּךָ** - ומשום כך, **לֹא מַעֲנִישִׁין בִּי דִּינָא עֲלָאָה** - לא מענישים בית דין העליון [של ז"א], **עַד דִּי־שְׁלִים וְסָלִיק לְעֶשְׂרִין שָׁנִין** - עד שישלים [האדם] ויעלה לעשרים שנים [עד שהחוטא פוגם ח"ו לכל עשרים שמות של הו"ה אדנ"י ב"ה (דמשק אליעזר)], **לְקַבְּלִיהוֹן דְּעֶשְׂרִין בְּתֵי דִּינָא** - כנגד עשרים בתי הדין [הנמצאים במצח של ז"א]. **בְּמַתְּנִיתָא סְתִימָאָה דִּילָן תְּנִינָן** - בברייתא הסתומה שלנו למדנו [בא לבאר עוד למה הכ"ד נקראים בתי דינים, משום שהם]: **לְקַבְּלִיהוֹן** - כנגד **דְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין סְפָרִים** - עשרים וארבעה ספרים, **דְּאַתְּבָּלִילן בְּאַוּרִיתָא** - שנכללים בתורה [להעניש לחוטאים, העוברים על דיני התורה הנמצאים בכ"ד ספרים. והם כל הדינים כלולים בתורה כמ"ש תענית ט', דליכא מידי דלא רמיזי בתורה].

עֵינִי ז"א

עֵינִין דְּרִישָׁא - העיניים שבראש [בראש של ז"א המשגיחים על מעשי התַּחְתּוֹנִים], **אָנוּן עֵינִין** - הם עיניים, **דְּלֹא מְסַתְּמָרן מְנִיָּהוּ חִיבָא** - שלא נזהרים מהם החוטאים [מבואר, כי החוטאים אומרים לפי דעתם המקולקלת, לא יראה י"ה. וטועים הם בסוד הדורמיטא, שהיא סוד ענין השינה בעיניים של ז"א, כדלקמן]. **עֵינִין, דְּנִימִין וְלֹא נִימִין** - עיניים שישנות, ולא ישנות [זהו סוד הדורמיטא, היא השינה, הנראית בעיניים של ז"א, שהן נראות כישנות אבל אינן ישנות. כי יש זמן שעייני ז"א הם בדורמיטא, וזאת כי באותה העת מסתלקים ממנו המוחין שהיו לו, ונמשכים לז"א מוחין חדשים מעולים יותר. ובזמן הדורמיטא אפילו הנקבה לא ישנה, כי המוחין שהיו בז"א נכנסים בנקבה והיא משגיחה בעולם]. **וּבְגִין כֶּךָ** - ומשום כך [משום שיש בז"א עניין של דורמיטא], **אֶקְרִי** - נקראים [עייני ז"א]: **"עֵינִין בְּיוֹנִים". מָאִי "יוֹנִים"** - מה [משמעות הדימוי של עייני ז"א] ליונים? **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ"** - [משום שז"א נראה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פו) שיר השירים ה, יב. עֵינִין בְּיוֹנִים על אִפְיָקִי מִיָּם רַחֲצוֹת בְּחֶלֶב יִשְׁבוֹת על מִלָּאת: (פז) ויקרא כה, יז. וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

ועל דא כתיב: "וַיֹּאמְרוּ לֹא יֵרָאֶה יְהוָה"^[98]. וכתיב: "הַנוֹטֵעַ אֵזֶן הָלֹא יִשְׁמָע אִם יוֹצֵר עֵינַי הָלֹא יִבִּיט"^[99].

תקונא דעל עינא שערי דמתשערן בשיעורא שלי. מאנן שערי, תלין שבע מאה אלפי מארי דאשגחותא, לאגחא קרבא. וכדין, קימי בלהו משולשלהון, ומתפקחין עינין.

בסותא דעל עינין, גבינין מתאחדן בהו. ואלף וארבע מאה רבון מארי תריסין, מתאחדן בהו. ואנן אקרון, בסותא דעינין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כמאנה ומטעה, כי הוא נראה בעיניו כישן אבל אינו יש. לכן קורא לז"א בשם יונים מלשון אונאה, וזהו שמכנה את עיני ז"א בכ' הדמיון ואומר 'כיונים'. ועל דא כתיב - ועל זה כתוב: "וַיֹּאמְרוּ לֹא יֵרָאֶה יְהוָה" - [מבאר, כי הכתוב רומז למה שטועים לומר החוטאים כנגד ז"א]. וכתיב - וכתוב: "הַנוֹטֵעַ אֵזֶן הָלֹא יִשְׁמָע אִם יוֹצֵר עֵינַי הָלֹא יִבִּיט" - [מבאר, כי טעות ביד החוטאים בטעם הנ"ל, אבל אפילו בעת הדורמיטא הוא ז"א משגיח על ישראל עמו, כי הנוקבא איננה ישינה אלא נכנסים המוחין מז"א לנוקבא ואז יש הארה והשגחה על ישראל (כ"כ בשערי האדרא משם רי"מ יפ"ש וייה"ר, וכ"כ במתמ"ד)].

תקונא דעל עינא - התיקון שעל העין [שערות שמעל העין הנקראות גבות] שערי דמתשערן בשיעורא שלי - הם שערות הנמדדות בשיעור שווה [באורך שווה]. מאנן שערי, תלין - מאותן השערות תלויים שבע מאה אלפי מארי דאשגחותא - שבע מאות אלפי בעלי ההשגחה [מלאכים הממונים להשגיח על מעשי התחתונים], לאגחא קרבא - לעשות מלחמה [להילחם בחוטאים העוברים על רצון ה'] וכדין - ואז [לאחר שבעלי הדינים הללו התלויים בשער הגבות, נפרעים ומענישים את החוטאים], קימי בלהו - עומדים כולם [כל בעלי הדינים] משולשלהון - מהשתלשלותם [המכסה את עיני ז"א. וכך היו עיני ז"א מכוסות, בשעה שפעלו בדין להעניש לחוטאים], ומתפקחין עינין - ונפקחים העיניים [של ז"א, להחליש את כוח בעלי הדינים הללו, ולשוב להשגיח על מעשי התחתונים].

בסותא דעל עינין - הכיסוי שעל העיניים [הם העפעפיים], גבינין מתאחדן בהו - [שערות] הגבות נאחזות בהם. ואלף וארבע מאה רבון - ואלף וארבע מאות רבבות מארי תריסין - בעלי מגינים [מלאכים בעלי דינים], מתאחדן בהו - נאחזים בהם [באלו העפעפיים]. ואנן אקרון, בסותא דעינין - והם נקראים כסוי של העיניים [גם]

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פח) תהלים צד, ז. ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב: (פט) תהלים צד, ט. הנטע און הלא

וְכָל אֲנָוֹן דְּאֶקְרוֹן "עֵינֵי יְהוָה" לָא פִקְחִין, וְלֹא מִתְעֲרִין.
 בַּר בְּזִמְנָא דְאֵלִין בְּסוּתֵי דְגִבְיִין מִתְפָּרְשֵׁן אֵינוֹן תַּתְּאֵי מַעְלָאֵי.
 וּבִשְׁעָתָא דְאַתְפָּרְשֵׁן גִּבְיֵי תַתְּאֵי מַעְלָאֵי, וְיַהֲבִין אֶתֶר לְאַשְׁגָּחָא,
 מִתְפָּקְחִין עֵינֵין, וְאַתְחֲזִי בְּמָאן דְּאַתְעֵר מִשְׁנִיתִיה. וְאַסְתַּחֲרוּ
 עֵינֵין, וְחֲמָאן לְעֵינָא פְּקִיחָא, וְאַתְסַחֲן בְּחוּרָא דִּילִיָּה. וְכֵד
 אֲתַסְחֲן, אֲתַכְפֵּין מְאֲרִיחוֹן דְּדִינֵין לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כֵּךְ בְּתִיב:
 "עוֹרָה לְמָה תִּישָׁן אֲדֹנֵי הַקִּיצָה"^[8].

אַרְבַּע גִּוְנִין, אֲתַחֲזִין בְּאֲנוֹן עֵינֵין, מְאֲנוֹן נְהָרִין אַרְבַּע בְּתִי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המלאכים הללו נקראים כסוי העיניים, כמו העפעפיים]. וְכָל אֲנָוֹן - וכל אלה [המלאכים שזכר רשב"י לקמן, שהם יוצאים מג' גווי העיניים] דְּאֶקְרוֹן "עֵינֵי יְהוָה" - הנקראים 'עֵינֵי ה' [כי הם אחוזים בעיני ז"א], לָא פִקְחִין - אינם נפקחים, וְלֹא מִתְעֲרִין - ואינם מתעוררים [אינם מתעוררים להשיג על התחתונים], בַּר בְּזִמְנָא - רק בזמן דְּאֵלִין בְּסוּתֵי דְגִבְיִין - שאלו הכיסויים ש[נקראים] גבות [הם העפעפיים] מִתְפָּרְשֵׁן אֵינוֹן תַּתְּאֵי מַעְלָאֵי - נפרדים אלה התחתונים מהעליונים. וּבִשְׁעָתָא דְאַתְפָּרְשֵׁן - ובשעה שנפרדים גִּבְיֵי תַתְּאֵי מַעְלָאֵי - הגבות [העפעפיים] התחתונים מהעליונים, וְיַהֲבִין אֶתֶר - ונותנים מקום [לעֵינֵי] לְאַשְׁגָּחָא - להשיג [על התחתונים], מִתְפָּקְחִין עֵינֵין - נפקחים העינים [של ז"א], וְאַתְחֲזִי - ונראות [העינים] בְּמָאן דְּאַתְעֵר מִשְׁנִיתִיה - כמי שהתעורר משנתו [רק כמי שהתעורר, אבל באמת אין שינה לפניו כלל]. וְאַסְתַּחֲרוּ עֵינֵין - [ואז] מסתובבות העיניים, וְחֲמָאן לְעֵינָא פְּקִיחָא - ורואות לעין הפקוחה [העין של א"א שהיא פקוחה תדיר], וְאַתְסַחֲן - ונרחצות [עֵינֵי ז"א נרחצות מהדינים שבהן ונטהרות] בְּחוּרָא דִּילִיָּה - בלובן שלו [בגוון הלבן החיצון שעין של א"א, שכולו רחמים]. וְכֵד אֲתַסְחֲן - וכאשר נרחצות [ונטהרות עֵינֵי ז"א], אֲתַכְפֵּין מְאֲרִיחוֹן דְּדִינֵין לְיִשְׂרָאֵל - נכנעים בעלי הדינים לישראל [בעלי הדינים המקטרגים על ישראל]. וּבְגִין כֵּךְ בְּתִיב - ומשום כך כתוב: "עוֹרָה לְמָה תִּישָׁן אֲדֹנֵי הַקִּיצָה".

תלת גוויין שבעיני ז"א

אַרְבַּע גִּוְנִין - ארבעה גוונים [מבואר, שבעיני ז"א הם שלושה, אדום ירוק שחור. ועוד גוון רביעי שהוא לבן, נמשך מא"א לעיני ז"א, כנ"ל], אֲתַחֲזִין - נראים [מאירים] בְּאֲנוֹן עֵינֵין - באותם העיניים [של ז"א], מְאֲנוֹן נְהָרִין - מאותם אורות אַרְבַּע בְּתִי

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

יְשַׁמְעֵם אִם יֵצֵר עֵין הָלֹא יֵבִיט: (צ) תהלים מד, כד. עוֹרָה לְמָה תִּישָׁן אֲדֹנֵי הַקִּיצָה אל תִּזְנַח לְנִצָּח:

דְּתַפְלִין, דְּנִהְרִין בְּרִהִיטִי מוֹחָא.

שְׁבַעָה, דְּאֶקְרוּן עֵינֵי ה' דְּאִשְׁגָּחוּתָא, נְפָקִי מִגֶּזֶן אֶפְמָא דְּעֵינָא,
כְּמָה דְּאוּקִימָנָא בְּאֲדָרָא. דְּכְתִיב: "עַל אֶבֶן אַחַת שְׁבַעָה
עֵינָיִם"^[א]. וְאֵנוּן, גִּוְנִין מִתְלַהֲטִין בְּסִטְרֵיהוּ.

מִסְמָקָא, נְפָקִין אַחֲרֵינוּן מְאָרִי דְּאִשְׁגָּחוּתָא, לְדִינָא. וְאֵנוּן
אֶקְרוּן: "עֵינֵי יְהוָה ^{מְשׁוּטָטוֹת} בְּכָל הָאָרֶץ"^[ב]. "מְשׁוּטָטוֹת",
וְלֹא מְשׁוּטָטִים, בְּגִין דְּכֻלָּהוּ דִּינָא.

_____ אֲדָרָא זוּטָא קְדִישָׁא - תרגום המלים וביאור קל _____

דְּתַפְלִין - [של] ארבע בתיים של התפילין [מבואר, שארבע הפרשיות שבתוך בתי התפילין
הם סוד המוחין, והבתים החלוקים לארבע חללים רומזים לכלים שהם חללי המוחין], דְּנִהְרִין
בְּרִהִיטִי מוֹחָא - שמאירים בכלים שם חללי המוחין [מבואר, שהארת העיניים של ז"א
נמשכת מד' המוחין שבראש של ז"א. ומכל מקום, הגוונים שבעיניים הם נמשכים בעיקר
מהכלים של נה"י דאימא המלוכשים במוח הדעת].

שְׁבַעָה, דְּאֶקְרוּן עֵינֵי ה' דְּאִשְׁגָּחוּתָא - שבעה הנקראים עיני ה' של ההשגחה [שבעה
מלאכים הממונים להשגיח על מעשי התחתונים], נְפָקִי - יוצאים מִגֶּזֶן אֶפְמָא דְּעֵינָא - מגוון
שחור של העיניים [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון השחור נמשך מהארת מוח הדעת. והוא
יוצא מהבת עין, שממנה יוצא כוח הראיה ומשגיח], כְּמָה דְּאוּקִימָנָא בְּאֲדָרָא - כמו
שביארנו באדרא [רבא]. דְּכְתִיב - שכתוב: "עַל אֶבֶן אַחַת שְׁבַעָה עֵינָיִם". וְאֵנוּן,
גִּוְנִין - ואותם גוונים [של הגוון השחור] מִתְלַהֲטִין בְּסִטְרֵיהוּ - מתלהטים [ומאירים]
בצדדים שלהם [של שבעה מלאכים].

מִסְמָקָא - מ[גוון] האדום [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון האדום נמשך מהארת בינה של
ז"א], נְפָקִין אַחֲרֵינוּן - יוצאים אחרים [שבעה מלאכים אחרים] מְאָרִי דְּאִשְׁגָּחוּתָא - בעלי
ההשגחה [הממונים גם הם להשגיח על מעשי התחתונים], לְדִינָא - לדין [להביא את הדין
של מעשי התחתונים לפני בית דין של מעלה]. וְאֵנוּן אֶקְרוּן - והם נקראים: "עֵינֵי יְהוָה
מְשׁוּטָטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ". "מְשׁוּטָטוֹת", וְלֹא מְשׁוּטָטִים - משוטטות, [כמו שכתוב בלשון
נקבה], וְלֹא מְשׁוּטָטִים [ולא בלשון זכר], בְּגִין דְּכֻלָּהוּ דִּינָא - משום שכולם דין [כל השבעה
מלאכים האחרים הללו הם בחינת אימא].

_____ מקור הפסוקים ודברי חז"ל _____

(צא) זכריה ג, ט. כִּי הִנֵּה הָאֵבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנַי יְהוֹשֻׁעַ עַל אֶבֶן אַחַת שְׁבַעָה עֵינָיִם הִנְנִי מִפְתָּח פֶּתַחָה
נָאֵם ה' צְבָאוֹת וּמִשְׁתִּי אֶת עֹון הָאָרֶץ הִיא בְּיוֹם אֶחָד: (צב) דברי הימים ב' טז, ט. כִּי ה' עֵינָיו
מְשׁוּטָטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם לְבָבָם שְׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל זֹאת כִּי מַעֲתָה יֵשׁ עִמָּךְ מִלְחָמוֹת:

מִירוּקָא, נִפְקִין אַחֲרֵינוּ, דְּקִימִין לְגַלְאָה עוֹבְדִין בֵּין טָב וּבִין בִּישׁ. דְּכִתִּיב: "כִּי עֵינֶיךָ עַל דְּרָכֵי אִישׁ"^[צג]. וְאַלִּין אֶקְרוּן: "עֵינֵי יְהוָה יְהוּדָה מְשׁוּטָטִים"^[צד]. "מְשׁוּטָטִים", וְלֹא מְשׁוּטָטוֹת, בְּגִין דְּאֲנֹן לְתַרִּין סְטָרִין, לְטָב וּלְבִישׁ.

מִחוּרָא, נִפְקִין כָּל אֲנֹן רַחֲמֵי, כָּל אֲנֹן טָבָאן דְּמִשְׁתַּכְּחִי בְּעַלְמָא, לְאוּטָבָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וּבְדִין, מִתְּסַחֲתִין כָּל אֲנֹן תִּלְתָּ גֻּנִי, לְרַחֲמָא עֲלֵיהוּ.

אַלִּין גֻּנִי, מִתְּעַרְבִין דָּא בְּדָא, וּמִתְּדַבְּקִין דָּא בְּדָא. כָּל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִירוּקָא - מ[גוון] הירוק [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון הירוק נמשך מהארת החכמה של ז"א], נִפְקִין אַחֲרֵינוּ - יוצאים אחרים [שבעה מלאכים אחרים], דְּקִימִין לְגַלְאָה עוֹבְדִין - העומדים לגלות [את] המעשים [של התחתונים] בֵּין טָב וּבִין בִּישׁ - בין טוב, ובין רע. דְּכִתִּיב - שכתוב: "כִּי עֵינֶיךָ עַל דְּרָכֵי אִישׁ". וְאַלִּין אֶקְרוּן - ואלה נקראים: "עֵינֵי יְהוָה מְשׁוּטָטִים". "מְשׁוּטָטִים", וְלֹא מְשׁוּטָטוֹת - משוטטים [כמו שכתוב בלשון זכר], וְלֹא מְשׁוּטָטוֹת [ולא בלשון נקבה], בְּגִין דְּאֲנֹן לְתַרִּין סְטָרִין - משום שהם [ממונים להשגיח] לשני צדדים, לְטָב וּלְבִישׁ - לטוב, ולרע.

מִחוּרָא - מ[גוון] הלבן [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון הלבן נמשך מאור הלבן של עיני א"א], נִפְקִין - יוצאים כָּל אֲנֹן רַחֲמֵי - כל אותם [מלאכי] רחמים, כָּל אֲנֹן טָבָאן דְּמִשְׁתַּכְּחִי בְּעַלְמָא - כל אותן הטובות הנמצאות בעולם, לְאוּטָבָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל - להיטיב להם לישראל [דווקא לישראל, ולא לאומות העולם]. וּבְדִין - ואז [כנ"ל, כאשר עיני ז"א מסתכלות בעיני א"א], מִתְּסַחֲתִין - נרחצים כָּל אֲנֹן תִּלְתָּ גֻּנִי - כל אותם שלושה גוונים [שבעיני ז"א, ועל ידי זה כל הארבע גוונים נעשים לבנים, בחינת רחמים], לְרַחֲמָא עֲלֵיהוּ - לרחם עליהם [לרחם על ישראל, שגרמו לזה על ידי תפילותיהם או מעשיהם הטובים].

סדר הגוונים מבפנים ולחוץ הוא באופן זה: הבת עין - הוא גוון שחור. ועליו - מקיף גוון ירוק. ועליו - מקיף גוון אדום. כל גוון כלול מחברו באופן זה: הגוון הירוק - עומד באמצע בין הגוון השחור והאדום, ועל כן הוא כלול ומעורב בהם והם בו. הגוון השחור - מקיף עליו חוט אדום, וכן על הגוון האדום מקיף חוט שחור - וסדר זה נהיה מכיוון שהשחור והאדום מרוחקים זה מזה, ועל מנת לכוללם זה בזה (הקדמה ע"פ בעל מתוק מדבש מאדרא רבא דף קלז ע"א).

אַלִּין גֻּנִי - אלה הגוונים [שלוש הגוונים שבעיני ז"א], מִתְּעַרְבִין דָּא בְּדָא - מעורבים זה בזה, וּמִתְּדַבְּקִין דָּא בְּדָא - ודבוקים זה בזה. כָּל חַד - כל אחד [מאלה הגוונים], אוֹזִיף

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(צג) איוב לד, כא. כִּי עֵינֶיךָ עַל דְּרָכֵי אִישׁ וְכָל צַעֲדֶיךָ יִרְאָה: (צד) זכריה ד, י. כִּי מִי בַז לְיוֹם קִטְנוֹת

חד, אוֹזִיף לְחִבְרִיה מְגֻנָּא דִּילִיה. בְּר מְחֻרָא, דְּכֻלְהוּ פְּלִילִין
 בִּיה. פֶּד אֲצִטְרִיד, הוּא חֲפִי עַל כְּלָא. פֶּל גֻּנִין דְּלִתְתָּא,
 לָא יִכְלִין פֶּל בְּנִי עֲלָמָא, לְאַסְחָרָא לֹון חֻרָא, לְאַפְמָא,
 לְסוּמְקָא וּלְיִרוּקָא. וְהָכָא, בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַד, פֶּלְהוּ אֶתְאַחֲדִין,
 וְאַתְסַחֲקִין בְּחֻרָא.

גְּבִינִי, לָא מְשַׁתְּכֵכִין, בְּר פֶּד בְּעֵין גֻּנִין לְאַשְׁגָּחָא. בְּגִין,
 דְּגְבִינִין יִהְבִּין אֶתְר לְאַשְׁגָּחָא לְכֻלְהוּ גֻנִי. וְאִי אֲנֹון לָא יִהְבִּין
 אֶתְר, לָא יִכְלִין לְאַשְׁגָּחָא וּלְאַסְתְּכָלָא. גְּבִינִין, לָא קִימִין, וְלָא

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תרגום המלים וביאור קל

לְחִבְרִיה - משאיל לחברו [כל אחד מהגוונים משאיל לשני הגוונים האחרים] מְגֻנָּא
 דִּילִיה - מהגוון שלו [כדי להיות מעורבים ודבוקים זה בזה]. בְּר מְחֻרָא - חוץ מהלבן
 [משום שהשלושה נמשכים ממוחין של ז"א, אבל זה הלבן נמשך מעינא דא"א], דְּכֻלְהוּ פְּלִילִין
 בִּיה - שכולם [כל השלושה גוונים] כלולים בו [בגוון הלבן]. פֶּד אֲצִטְרִיד - כאשר צריך
 [למתק את הדינים, ולעורר רחמים על התחתונים], הוּא חֲפִי עַל כְּלָא - והוא [הגוון הלבן],
 מכסה על כולם [על כל השלושה גוונים]. כאשר השלושה נרחצים ממנו וכולם הופכים להיות
 יחד עמו בגוון לבן, בחינת רחמים]. פֶּל גֻּנִין דְּלִתְתָּא - כל הגוונים שלמטה [הנמצאים
 בעולם הזה], לָא יִכְלִין פֶּל בְּנִי עֲלָמָא - לא יכולים בני אדם, לְאַסְחָרָא לֹון חֻרָא - להפוך
 אותם ל[בחינת] לבן, לְאַפְמָא, לְסוּמְקָא וּלְיִרוּקָא - לשחור, לאדום, ולירוק [את אלה
 הגוונים, כמו כל הגוונים בעולם הזה, אי אפשר להסיר את הגוון שלהם מכל וכל ולהחזירו לבן
 כשלג]. וְהָכָא - וכאן [בשלשת הגוונים שבעיני ז"א], בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַד - בהשגחה אחת
 [בהסתכלות אחת שז"א מגביה את עיניו, ומסתכל בעיני א"א], פֶּלְהוּ אֶתְאַחֲדִין - כולם [כל
 השלושה גוונים] נאחזים, וְאַתְסַחֲקִין בְּחֻרָא - ומתרחצים ב[גוון] הלבן [וכולם חוזרים לגוון
 הלבן, שהוא בחינת הרחמים].

גְּבִינִי - עפעפיו [של עיני ז"א], לָא מְשַׁתְּכֵכִין - לא נחים [מבואר, כי בז"א הוא סוד
 הדורמיטא, השינה, כנ"ל, שעיקר הווייתה באה מכוח שעיני א"א אינם מאירים בעיני ז"א.
 כאשר ז"א ישן, עיניו סתומים כי עפעפיו מכסים עליהם. וכאשר ז"א מתעורר מהשנה, עפעפיו
 נפתחים ונסגרים, ואינם נחים להיות פתוחים תמיד], בְּר - רק פֶּד בְּעֵין - כאשר רוצים גֻּנִין
 לְאַשְׁגָּחָא - הגוונים להשגיח [כאשר הגוונים שבעיני ז"א רוצים להסתכל בעיני א"א, אז
 עפעפי עיניו של ז"א נחים ועיניו פתוחים כל אותו הזמן]. בְּגִין - משום,
 דְּגְבִינִין - שהעפעפיים [של ז"א. כשהם נפתחים] יִהְבִּין אֶתְר לְאַשְׁגָּחָא - נותנים מקום
 להסתכל [בעיני א"א] לְכֻלְהוּ גֻנִי - לכל הגוונים. וְאִי אֲנֹון - ואם הם [עפעפי עיניו של
 ז"א] לָא יִהְבִּין אֶתְר - לא נותנים מקום [כשהם נסגרים], לָא יִכְלִין - לא יכולים [כל

מִשְׁתַּבְּכִין שְׁעָתָא חָדָא שְׁלִימָתָא, אֵלָא פְּקַחִין וְסַתְּמִין, סַתְּמִין וּפְקַחִין. מְשׁוּם, עֵינָא פְּקִיחָא דְקָאִי עֲלֵיהּ. וְעַל דָּא בְּתִיב:
 "וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב" [צח].

וְהָא אוֹקִימָנָא, בְּתִיב: "עֵינִיד תְּרַאנָה יְרוּשָׁלַּיִם נְוָה שְׁאָנָן" [צח].
 וּבְתִיב: "תְּמִיד עֵינִי יְהוָה" אֶלְהֵיד בְּה מְרִשִׁית הַשָּׁנָה" [צח].
 דְּהָא, יְרוּשָׁלַּיִם בְּעֵינָא בְּנ. דְּבְתִיב: "צֶדֶק יִלִּין בְּה" [צח]. וּבְגִין
 בְּ, "יְרוּשָׁלַּיִם", וְלֹא צִיּוֹן. דְּבְתִיב: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" [צט],
 דְּכֵלָא רַחֲמִי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הַגּוֹנוּנִים שְׁבַעֲנִי ז"א אינם יכולים] לֹא־שָׁנָא וּלֹא־סַתְּכָלָא - להשגיא, ולהסתכל [בעיני א"א].
 גְּבִינִין - העפעפיים [של עיני ז"א], לֹא קִימִין - אינם עומדים [כאשר ז"א מתעורר
 מהדורמיטא אז עפעפיו אינם עומדים בבחינה אחת], וְלֹא מְשַׁתְּכִין - ואינם נחים [להיות
 פתוחים] שְׁעָתָא חָדָא שְׁלִימָתָא - שעה אחת שלמה, אֵלָא פְּקַחִין וְסַתְּמִין, סַתְּמִין
 וּפְקַחִין - אלא, [הם עפעפי ז"א] נפתחים ונסגרים, נסגרים ונפתחים. מְשׁוּם, עֵינָא
 פְּקִיחָא - משום העין הפקוחה [של א"א] דְּקָאִי עֲלֵיהּ - העומדת עליהם [העין הפקוחה
 תמיד של א"א מסתכלת על עיני ז"א]. וְעַל דָּא בְּתִיב - ועל זה כתוב: "וְהַחֲיוֹת רְצוּא
 וְשׁוּב".

וְהָא אוֹקִימָנָא - והרי ביארנו [באדרא רבא דף קלז ע"א], בְּתִיב - כתוב: "עֵינִיד תְּרַאנָה
 יְרוּשָׁלַּיִם נְוָה שְׁאָנָן". וּבְתִיב - וכתוב: "תְּמִיד עֵינִי יְהוָה אֶלְהֵיד בְּה מְרִשִׁית הַשָּׁנָה".
 דְּהָא, יְרוּשָׁלַּיִם בְּעֵינָא בְּנ - שהרי ירושלים צריכה כן [ירושלים היא בחינת המלכות, והיא
 צריכה השגחה מעינא עילאה להמתיק את דיניה, או מעיני ז"א או מעיני א"א].
 דְּבְתִיב - שכתוב: "צֶדֶק יִלִּין בְּה" - [ומבואר, כי 'צדק' היא בחינת דין]. וּבְגִין כְּךָ - ומשום
 כך, "יְרוּשָׁלַּיִם", וְלֹא צִיּוֹן - [שעל כן כתוב בסוף הפסוק 'ירושלים', ולא כתוב ציון, כי
 ירושלים היא המלכות והיא בחינת דין, ועל כן היא צריכה השגחה מעיניים עליונים].
 דְּבְתִיב - שכתוב [אבל מה שכתוב]: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - [מה שכאן נזכר 'ציון'], דְּכֵלָא
 רַחֲמִי - [משום] שהכל רחמים [ומבואר, כי ציון היא בחינת רחמים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְשָׁמְחוּ וְרָאוּ אֶת הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיָד זָרְבָבֶל שְׂבַעָה אֱלֹה עֵינִי ה' הִמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ: (צח) יחזקאל
 א, יד. וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב כְּמִרְאָה הַבְּזָק: (צו) ישעיה לג, כ. חֲזָה צִיּוֹן קְרִית מוֹעֲדֵנוּ עֵינִיד תְּרַאנָה
 יְרוּשָׁלַּם נְוָה שְׁאָנָן אֶהֱל בל יִצְעָן בל יִסַּע יְתִדְתֵּינוּ לְנֶצַח וְכָל חֲבָלֵינוּ בל יִנָּתֶקוּ: (צז) דברים יא, יב. אָרֶץ
 אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דָּרַשׁ אֹתָהּ תְּמִיד עֵינִי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּה מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: (צח) ישעיה א,
 כא. אֵיכָה הִיטָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נְאֻמָּנָה מְלֹאֲתֵי מִשְׁפָּט צֶדֶק יִלִּין בְּה וְעַתָּה מְרַצְחִים: (צט) ישעיה א, כז.

"עֵינִיךְ", "עֵינֶךָ" כְּתִיב. עֵינָא דַּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָלָא.
הַשְׁתָּא, "עֵינִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ", לְטֹב וּלְבִישׁ, כְּמָה
דְּאַתְחַזִּי. בְּגִין כֶּךָ, לֹא אֶתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא תְּדִיר. וְהָתָם, "עֵינֶךָ
תְּרַאֲנָה יְרוּשָׁלַיִם"^[ק], כָּלָא לְטֹב, כָּלָא בְּרַחֲמֵי. דְּכְתִיב:
"וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבָּצֶךָ"^[קא].

"תְּמִיד עֵינִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה". "מֵרֵשִׁית",
חֶסֶר אֶל"ף כְּתִיב, וְלֹא רֵאשִׁית בְּאֶל"ף. מָאן הִיא? ה"א דְּלִתְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"עֵינֶךָ" - [בא לבאר מה שכתוב בפסוק 'עֵינֶיךָ תְּרַאֲנָה יְרוּשָׁלַיִם'], "עֵינֶךָ" כְּתִיב - עֵינֶךָ,
כתוב [בלשון יחיד]. עֵינָא דַּעֲתִיקָא קְדִישָׁא - [לרמוז על] העין של העתיקא קדישא
[א"א], סְתִימָא דְכָלָא - הסתום מהכל [כנ"ל, שהוא סתום מלחשיג את בחינתו].
הַשְׁתָּא - עכשיו [מה שאמר לעיל, על הארת עיני א"א שהיא כולה רחמים - זה יהיה לעתיד
לבוא. אבל עכשיו תתקיים ההארה בעיני ז"א כמו שמפרש], "עֵינִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ" - [כאן
נאמר 'עֵינִי' בלשון רבים], לְטֹב וּלְבִישׁ - לטוב ולרע [בעין ימין לטוב, ובעין שמאל לרע],
כְּמָה דְּאַתְחַזִּי - כמו שראוי [כראוי לז"א, שהוא כלול מחסד וגבורה]. בְּגִין כֶּךָ - משום כך,
לֹא אֶתְקִימוּ - לא התקיימו בְּקִיּוּמָא תְּדִיר - בקיום תמידי [רומז על ישראל שלא התקיימו
בירושלים בקיום תמידי, משום שעין א"א לא הייתה משגיחה בירושלים]. וְהָתָם - ושם
[לעתיד לבוא בגמן הגאולה השלימה], "עֵינֶךָ תְּרַאֲנָה יְרוּשָׁלַיִם" - [פסוק זה נאמר על זמן
הגאולה, ונזכרה בו 'ירושלים', שהיא המלכות בבחינת הדין. ועין של א"א תשגיח עליה
להמתיק את דיניה], כָּלָא לְטֹב - הכל טוב [שאז יהיה הכל טוב, כי עין א"א תשגיח ויהיה
הכל לטובה], כָּלָא בְּרַחֲמֵי - הכל רחמים [כן יהיה לעתיד לבוא]. דְּכְתִיב - שכתוב:
"וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבָּצֶךָ".

"תְּמִיד עֵינִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה" - [מבואר, 'עֵינִי ה' ז"א. 'בה' המלכות.
רומז לעיני ז"א המשגיחים במלכות]. "מֵרֵשִׁית", חֶסֶר אֶל"ף כְּתִיב, וְלֹא רֵאשִׁית
בְּאֶל"ף - [בפסוק הזה נכתבה המלה 'מרשית' בלי האות א', ולא נכתבה מראשית בכתיב מלא
עם האות א'. ומבואר, כי המלה 'מרשית' רומזת לאימא, והאות א' רומזת לאור א"א. אור א"א
גנוז באימא ומאיר בה, אבל המלכות איננה מקבלת מאור א"א, ולכן נחסרת האות א']. מָאן
הִיא - מי היא [במי מדבר הפסוק, החסר אות א']? ה"א דְּלִתְתָּא - ה"א שלמטה [ן, אות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

צִיּוֹן בְּמִשְׁפֹּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בְּצִדְקָה: (ק) ישעיה לג, כ. חֲזָה צִיּוֹן קְרִית מוֹעֲדֶנּוּ עֵינֶיךָ תְּרַאֲנָה יְרוּשָׁלַם
נִוָּה שְׁאֵן אֶהֱל בַּל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יְתִדְתִּי לְנֶצַח וְכָל חֲבָלָיו בַּל יִנָּתְקוּ: (קא) ישעיה נד, ז. בְּרָגַע קִטָּן

וּלְעִילָא כְּתִיב: "הַשְּׁלִיךְ מַשְׁמִים אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל"^[קב]. מָאִי טַעְמָא, "הַשְּׁלִיךְ מַשְׁמִים אֶרֶץ"? מַשּׁוּם דְּכְתִיב: "אַלְבִּישׁ * שָׁמַיִם קִדְרוֹת"^[קג]. וְעֵינִין בְּקִדְרוֹתָא, בְּגִנָּא אַכְמָא אֲתַחְפּוּ. "מִרְשִׁית הַשָּׁנָה", מָאֵן אַתְר, מִסְתַּכְּלִין בִּירוּשָׁלַיִם אֲלִין "עֵינִי יְהוָה" ? חֲזַר וּפִירֵשׁ, "מִרְשִׁית הַשָּׁנָה", דִּהוּא דִּינָא בְּלֹא אָלֶ"ף. וְדִינָא, אֲתַאֲחַד בְּסִטְרָהּ. אֶפֶס עַל גַּב, דִּלָּאוּ הוּא דִּינָא מִמֶּשׁ. "וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה", "אַחֲרִית שָׁנָה" וְדָאִי דִּינָא אֲשַׁתְּכַח. דִּהָא כְּתִיב: "צֹדֵק יִלִּין בָּהּ"^[קד], דִּהָא אַחֲרִית הַשָּׁנָה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ה' האחרונה בארבע אותיות הוי"ה, והיא רומזת לנקבה של ז"א. וּלְעִילָא כְּתִיב - ולמעלה כתוב [למעלה בז"א, ענין יותר גדול מהנרמז לעיל בחסרון אות הא'] : "הַשְּׁלִיךְ מַשְׁמִים אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" - [מבואר, כי 'שמים' רמז לתפארת, 'ארץ' רמז למלכות, 'תפארת ישראל' רמז לז"א. ז"א השליך מהתפארת שלו את המלכות והרחיקה מלהיות מחוברת בו]. מָאִי טַעְמָא, "הַשְּׁלִיךְ מַשְׁמִים אֶרֶץ" - מה הטעם [במה שנאמר] השליך משמים ארץ [לבאר למה הייתה השלכה זו]? מַשּׁוּם דְּכְתִיב - משום שכתוב: "אַלְבִּישׁ * שָׁמַיִם קִדְרוֹת" - [וכן פירוש הפסוק]. וְעֵינִין - והעיניים [של ז"א] בְּקִדְרוֹתָא - נעשו קודרים [כהים], בְּגִנָּא אַכְמָא אֲתַחְפּוּ - [כי] בגוון שחור הם התכסו [מפני תוקף הדינים הנרמז בעיני ז"א שכהו מפני הגוון השחור שכסה אותם, וזה גרם להרחקת המלכות מלהיות מחוברת עם ז"א].

"מִרְשִׁית הַשָּׁנָה" - [שב לבאר, כי מה שנאמר בפסוק 'מראשית' ונחסרה בו האות א', הוא כדי ללמדנו], מָאֵן אַתְר - מאיזה מקום [ללמדנו מאיזו מדרגה רוחנית], מִסְתַּכְּלִין בִּירוּשָׁלַיִם אֲלִין "עֵינִי יְהוָה" - [כי מה שנאמר לעיל הפסוק 'ענין תראינה ירושלים', וכן הפסוק 'תמיד עיני ה' אליך בה', ונזכר בהם הסתכלות בירושלים - כל זה בא ללמדנו, שאלה הם עיני ה', והם עיני ז"א המסתכלים בהשגחה על הנקבה הנקראת ברמז 'ירושלים']? חֲזַר וּפִירֵשׁ, "מִרְשִׁית הַשָּׁנָה" - חזר [הכתוב] ומפרש, [במה שהוא אומר] 'מִרְשִׁית הַשָּׁנָה', דִּהוּא דִּינָא בְּלֹא אָלֶ"ף - [הכוונה] שהוא דין, בלי [אות] אָלֶ"ף [שהיא הנקבה בבחינת דין, מפני שהיא בלי האות אָלֶ"ף הרומזת להארת א"א. וכיוון שהנקבה לא קבלה הארה מאור א"א לפיכך היא בבחינת דין, ועל כן האות א' נחסרה במלה 'מִרְשִׁית']. וְדִינָא, אֲתַאֲחַד בְּסִטְרָהּ - והדין נאחז בצדה [שמפני זה החיצונים עדיין נאחזים בנקבה]. אֶפֶס עַל גַּב - אֶפֶס עַל פִּי, דִּלָּאוּ הוּא דִּינָא מִמֶּשׁ - שזה הוא לא דין ממש [שהנקבה איננה בבחינת דין לגמרי כי היא בגדלות, רק שעדין יש בה אחיזה מעטה של הדין]. "וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" - [ומה שעוד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

עֲזַבְתִּיךָ וּבִרְחַמִּים גְּדִלִים אֶקְבָּצְךָ: (קב) איכה ב, א. איכה יעיב בֶּאֱפֹס אֲדַנִּי אֶת בֵּית צִיּוֹן הַשְּׁלִיךְ מַשְׁמִים אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא זָכַר הָדָם וְגָלְיוֹ בְּיוֹם אֲפֹס:

תָּא חָזִי, אֶלְּךָ בְּלַחֲדוּי, אֶקְרִי רַאשׁוֹן, דְּכֵר. בְּאֶלְךָ, סְתִים וְגִנְזִי מַה דְּלָא אֲתִידַע. כִּד אֲתַחֲבֵר הָאִי אֶלְךָ, בְּאַתֵּר אַחְרָא, אֶקְרִי "רַאשִׁית". וְאִי תִימָא דְּאֲתַחֲבֵרָא? לָא, אֶלָּא אֲתַגְלִיא בֵּיה, וְנִהִיר לֵיה. וְכִדִּין, אֶקְרִי "רַאשִׁית". וְאַפִּילוּ בְּהָאִי "רַאשִׁית", לָא אֲשַׁנַּח בִּירוּשָׁלַיִם. דְּאַלְמָלִי הָוֵת בְּהָאִי, אֲתַקְיַמַּת תְּדִירָא. אֲבָל, "מִרַאשִׁית"

אֲדָרָא זוּטָא קִדְשָׁא - תַּרְגוּם הַמִּלִּים וּבִיאור קִל

נאמר] ועד אחרית שנה, "אַחֲרִית שָׁנָה" וְדָאִי דִּינָא אֲשַׁתְּכַח - 'אחרית שנה', בודאי הדין ימצא [מבאר, כי מה שנאמר 'אחרית שנה', רומז למלכות הנקראת כך, בעת שהיא תרד לסוף כל המדרגות ותחזור לבחינת נקודה קטנה]. דְּהָא פְּתִיב - שהרי כתוב: "צִדְקָא יִלִּין בָּהּ", דְּהָא אַחֲרִית הַשָּׁנָה - צדק ילין בה, שהיא 'אחרית השנה' [צדק' שהוא סוד הדין, נאמר על המלכות בעת שתתדרג למדרגה האחרונה שיש בה דינים קשים, ובכל מדרגות ירידתה יהיו עיני ז"א משגיחות עליה מפני הדינים].

תָּא חָזִי - בוא וראה, אֶלְּךָ בְּלַחֲדוּי - [אות] אל"ף, לבדו [כאשר א"א הנרמז באות א', לבדו הוא מאיר בכל פרצופי האצילות מבלי להתלבש באו"א], אֶקְרִי רַאשׁוֹן, דְּכֵר - נקרא ראשון, זכר [אז א"א נקרא 'ראשון' לשון זכר ולא 'ראשית', כי הוא רק בחינת זכר, ואין בו בחינת נקבה כמו או"א וזו"ן]. בְּאֶלְךָ - ב[אות] אל"ף [בא"א הנרמז באות אל"ף], סְתִים וְגִנְזִי - סתום וגנוז מַה דְּלָא אֲתִידַע - [עתיק הנקרא רדל"א רישא דלא אתיידע]. כִּד אֲתַחֲבֵר הָאִי אֶלְךָ, בְּאַתֵּר אַחְרָא - כאשר מתחבר זה אל"ף במקום אחר [א"א הנרמז באות אל"ף. ורומז כאן לחטא אדם הראשון שגרם שא"א יתחבר עם או"א, ואורו יהיה גנוז בתוכם, ועל כן נחלש כוחו של א"א], אֶקְרִי "רַאשִׁית" - ונקרא 'ראשית' [ואז כשא"א התחבר עם או"א, הוא נקרא 'ראשית' בחינת נקבה]. וְאִי תִימָא דְּאֲתַחֲבֵרָא - ואם תאמר, שנהיה חיבור [הוא שואל, ואם תחשוב כי א"א התחבר בסוד היחוד עם או"א]? לָא - [הוא משיב, לא. לא הייתה זו התחברות של א"א באו"א], אֶלָּא אֲתַגְלִיא בֵּיה - אלא מתגלה בו [כאשר א"א התחבר עם או"א היה זה רק בבחינת התגלות אורו באו"א]. וְנִהִיר לֵיה - ומאיר לו [א"א רק מאיר באו"א]. וְכִדִּין, אֶקְרִי "רַאשִׁית" - ואז נקרא 'ראשית' [ואז כאשר א"א התחבר כך באו"א, הוא א"א נקרא 'ראשית' בלשון נקבה]. וְאַפִּילוּ בְּהָאִי "רַאשִׁית" - ואפילו בזו 'ראשית' [ואפילו בבחינה זו שא"א האיר באו"א ונקרא 'ראשית'], לָא אֲשַׁנַּח בִּירוּשָׁלַיִם - לא משגיח בירושלים [א"א אינו משגיח על המלכות, הנקראת ירושלים]. דְּאַלְמָלִי הָוֵת בְּהָאִי - שאם אכן הייתה בזו [שאם אכן המלכות תקבל שפע מא"א הגנוז באו"א, ולא דרך ז"א]. אֲתַקְיַמַּת תְּדִירָא - תתקיים תמיד [שאם המלכות תקבל שפעה מא"א הגנוז באו"א, אזי היא תהיה קיימת תמיד במדרגה גבוהה, ולא יהיו חורבן וגלות]. אֲבָל, "מִרַאשִׁית" פְּתִיב - אבל 'מרשית' כתוב [אבל כתוב בפסוק 'מרשית' חסר אל"ף, ורומז

בְּתִיב. וְלַעֲלָמָא דְאַתִּי בְּתִיב: "רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הֵנָּה" [קה].

חֻטְמָא דְזַעִיר אַנְפִּין, תְּקוּנָא דְפְרָצוּפָא. כָּל פְּרָצוּפָא, בִּיה אֲשַׁתְּמוּדַע. חֻטְמָא דָּא, לֹא כְחֻטְמָא דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. דְּחֻטְמָא דְעִתִּיקָא, חִיִּים דְּחִיִּים לְכֻלָּא. דְּהָא, מִתְרִין נִקְבִּין רִיחִין דְּחִיִּין, לְכֻלָּא. בְּהָא זַעִיר אַנְפִּין, בְּתִיב: "עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ" [קה].

בְּהָא תִנָּא, כָּל גִּנְי אַחִידִן בִּיה. בְּכָל גִּנָּא וּגִנָּא, אַחִידִן בְּמָה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

למלכות שאיננה מקבלת הארה מא"א הנרמז באות אל"ף זו, אלא היא המלכות מקבלת הארה רק דרך ז"א. **וְלַעֲלָמָא דְאַתִּי בְּתִיב** - ולעולם הבא כתוב [אבל לעולם הבא כתוב שהמלכות אכן תקבל הארה אפילו מא"א בעצמו, הנרמז לקמן בפסוק בתיבת 'ראשון']: **"רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הֵנָּה"**.

חוטמא דז"א

חֻטְמָא דְזַעִיר אַנְפִּין - החוטם של ז"א, **תְּקוּנָא דְפְרָצוּפָא** - [הוא] תיקון הפרצוף [החוטם מתקן את פרצוף הפנים ביופיו]. **כָּל פְּרָצוּפָא, בִּיה אֲשַׁתְּמוּדַע** - כל פרצוף בו [בחוטם הוא] נודע [שע"י החוטם הפרצוף ניכר - כמחז"ל יבמות דף קכ ע"א אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החוטם]. **חֻטְמָא דָּא** - חוטם זה [של ז"א], **לֹא כְחֻטְמָא דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - אינו כחוטם של עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים [של א"א]. **דְּחֻטְמָא דְעִתִּיקָא** - כי חוטם של עתיק [א"א], **חִיִּים דְּחִיִּים לְכֻלָּא** - חיים של חיים לכולם [מחוטם א"א נמשכים חיים, שהם חיים לכל העולמות]. **דְּהָא** - שהרי, **מִתְרִין נִקְבִּין** - משני נקבים [של חוטם א"א. ושאפילו מנקב שמאלי כן הוא] **נְפָקִין רִיחִין דְּחִיִּין** - יוצאות רוחות של חיים, **לְכֻלָּא** - לכל [לכל העולמות]. **בְּהָא זַעִיר אַנְפִּין** - בזה ז"א כתוב [אבל בחוטם של ז"א], **בְּתִיב** - כתוב: **"עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ"**.

בְּהָא תִנָּא - בזה העשן [בזה העשן הנזכר בפסוק 'עלה עשן באפו', הרומז לחוטם של ז"א], **כָּל גִּנְי אַחִידִן בִּיה** - כל הגוונים אחוזים בו [שהעשן הזה הוא שורש לכל הגוונים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קג) ישעיה נ, ג. אלביש שמים קדרות ושק אשים בסותם: (קד) ישעיה א, כא. איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ולין בה ועתה מרצחים: (קה) ישעיה מא, כז. ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן: (קו) שמואל ב' כב, ט. עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹאכַל גְּחָלִים בְּעִירוֹ מִמֶּנּוּ:

מֵאַרְיָהוּן דְּדִינָא קְשִׁיָּא, דְּאַחֲדֵין בְּהֵוָה תִּנָּנָא. וְלֹא מִתְבַּסְּמִין בְּלָהוּ, אֶלָּא בִתְנָנָא דְּמִדְּבַחָא דְּלִתְתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב: "וַיֵּרַח יְהוָה אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ"^[קז]. מַהוּ "הַנִּיחֹחַ"? אֶתְבַּסְּמוּתָא דְּמֵאַרְיָ דִּינָא, נַחַת רוּחַ.

"וַיֵּרַח יְהוָה אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ", אֶת רִיחַ הַקָּרְבָּן לֹא כְּתִיב, אֶלָּא "אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ". דְּכָלְהוּ גְבוּרָאן דְּאַחֲדֵין בְּחוּטְמָא, וְכָל דְּאֶתְאַחֲדֵין בְּהוּ, בְּלָהוּ מִתְבַּסְּמוּ.

וְכַמָּה גְבוּרָאן, מִתְאַחֲדֵין בְּחָדָא. דְּכְתִיב: "מִי יִמְלֵל גְבוּרֹת יְהוָה יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ"^[קח].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גוון השחור הנראה בעשן, וגוון האדום הנראה בגחלים, וגווי השלכת בין שני הגוונים הללו. בְּכָל גּוֹנָא וּגּוֹנָא - בכל גוון וגוון, אֲחִידֵין - אחוזים כַּמָּה מֵאַרְיָהוּן דְּדִינָא קְשִׁיָּא - הרבה בעלי דינים קשים [הם המלאכים הממונים להיפרע מן הרשעים, בזמן חרון אף ה', הרמוז בחוטם של ז"א], דְּאַחֲדֵין בְּהֵוָה תִּנָּנָא - ש[אלה הגוונים הנ"ל הם] אחוזים באותו העשן. וְלֹא מִתְבַּסְּמִין בְּלָהוּ - ולא מתמתקין כולם [שגם הגוונים וגם בעלי הדינים הנאחזים בהם, אינם נמתקים מתוקף הדינים שבהם], אֶלָּא בִתְנָנָא דְּמִדְּבַחָא דְּלִתְתָּא - אלא בעשן של המזבח שלמטה [בעשן אש המערכה העולה מהקרבנות הנקרבים על המזבח בבית המקדש שלמטה. כיוון שעשן אש המערכה דומה לבבחינת העשן היוצא מתוקף החוטם של ז"א, לכן עשן הדין היוצא מהחוטם נמתק בעשן אש המערכה]. וְעַל דָּא כְּתִיב - ועל זה כתוב: "וַיֵּרַח יְהוָה אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ". מַהוּ "הַנִּיחֹחַ" - מה [פירוש] 'הַנִּיחֹחַ'? אֶתְבַּסְּמוּתָא דְּמֵאַרְיָ דִּינָא - המתקת בעלי הדינים, נַחַת רוּחַ - נחת רוח [היא לקב"ה].

"וַיֵּרַח יְהוָה אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ" - [ממשיך ומפרש עוד את הפסוק], אֶת רִיחַ הַקָּרְבָּן לֹא כְּתִיב, אֶלָּא "אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ" - [הנה בפסוק] 'את ריח הקרבן' לא כתוב, אלא [כתוב] 'את ריח הניחוח'. דְּכָלְהוּ גְבוּרָאן דְּאַחֲדֵין בְּחוּטְמָא - שכל הגבורות שאחוזות בחוטם, וְכָל דְּאֶתְאַחֲדֵין בְּהוּ - וכל האחוזים בהם [בעלי הדינים הנ"ל], בְּלָהוּ מִתְבַּסְּמוּ - כולם נמתקים [שהם כולם נמתקים בתוקף הדינים שבהם בעשן הקרבנות שעל המזבח שלמטה].

וְכַמָּה גְבוּרָאן, מִתְאַחֲדֵין בְּחָדָא - וכמה גבורות נאחזות ביחד [נאחזות יחד בשורשם שהוא בחוטם של ז"א]. דְּכְתִיב - שכתוב: "מִי יִמְלֵל גְבוּרֹת יְהוָה יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קז) בראשית ח, כא. וַיֵּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר ה' אֵל לִבּוֹ לֹא אֶסְפֹּךְ לְקַלְל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יַצֵּר לִבִּי הָאָדָם רַע מִנְעֲרִיו וְלֹא אֶסְפֹּךְ עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי פֶּאֶשֶׁר עָשִׂיתִי: (קח) תהלים קו, ב. מִי יִמְלֵל גְבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ:

וְהָאֵי חוּטְמָא, מִחֵד נּוּקְבָא נָפִיק אָשָׁא, דְּאֶכְלָא כָּל שָׂאָר
אָשִׁין. וּמִחֵד נּוּקְבָא, תִּנָּנָא. וְהָאֵי וְהָאֵי, מִשְׁתַּכְּבִי בְּאָשָׁא וְתִנָּנָא
דְּמִדְבַּחָא. וְאַתְגַּלְיָא הָאֵי עֵתִיקָא קְדִישָׁא, וְאַשְׁתַּכְּבִי כְּלָא. הֵיִינוּ
דְּאַתְמַר: "וְתַהֲלִיתִי אַחֲטָם לָךְ"^[קט].

חוּטְמָא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, אָרִיךְ, וּמִתְפַּשֵּׁט וְאַקְרִי "אָרְךְ
אִפִּים". וְהָאֵי חוּטְמָא, זְעִיר. וְכַד תִּנָּנָא שָׂרִי, נָפִיק בְּבִהִילוֹ,
וְאַתְעֵבִיד דִּינָא. וּמָאן מַעֲכָב לְהָאֵי? חוּטְמָא דְּעֵתִיקָא. וְכְלָא,
כְּמָה דְּאַמִּינָא בְּאַדְרָא, וְאַתְעֵרוּ חֲבֵרִיא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהָאֵי חוּטְמָא - וזה החוטם [של ז"א], מִחֵד נּוּקְבָא - מנקב אחד [הוא הנקב השמאלי]
נָפִיק אָשָׁא, דְּאֶכְלָא כָּל שָׂאָר אָשִׁין - יוצאת אש שאוכלת את כל שאר האישות
[ומבואר, כי זה רומז על דין קשה מאוד]. וּמִחֵד נּוּקְבָא - ומנקב אחד [הוא הנקב הימני],
תִּנָּנָא - עשן [יוצא עשן, והוא רומז על דין שאינו קשה]. וְהָאֵי וְהָאֵי - וזה וזה [הוא הנקב
השמאלי וזה הנקב הימני], מִשְׁתַּכְּבִי בְּאָשָׁא וְתִנָּנָא דְּמִדְבַּחָא - באש
ועשן של המזבח [מבואר, כי הדין שבנקב השמאלי נמתק באש הקרבנות, והדין של הנקב
הימני נמתק בעשן הקרבנות]. וְאַתְגַּלְיָא הָאֵי עֵתִיקָא קְדִישָׁא - ומתגלה זה העתיקה
קדישא [הארת חוטם א"א], וְאַשְׁתַּכְּבִי כְּלָא - ונשקט הכל [נמתקים כל הדינים שבחוטם
ז"א, וכל בעלי הדינים האחוזים בדינים שבחוטם]. הֵיִינוּ דְּאַתְמַר - זהו שנאמר: "וְתַהֲלִיתִי
אַחֲטָם לָךְ".

חוּטְמָא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא - החוטם של העתיקה קדישא [א"א], אָרִיךְ - [הוא]
ארוך, וּמִתְפַּשֵּׁט [מבואר, שהוא מתפשט לש"ע נהורין] וְאַקְרִי "אָרְךְ
אִפִּים" - [והוא] נקרא ארך אפיים [מבואר, כי מההתפשטות של חוטם א"א לש"ע
נהורין, הוא נותן ק"ן נהורין לז"א, ונשאר לו אר"ך נהורין. על כן הוא נקרא ארך
אפיים]. וְהָאֵי חוּטְמָא - וזה החוטם [אבל זה החוטם של ז"א], זְעִיר - קטן [הוא]
קצר, כי יש בו כנ"ל רק ק"ן נהורין. על כן הוא נקרא זעיר אנפין]. וְכַד תִּנָּנָא
שָׂרִי - וכאשר העשן מתחיל [כאשר העשן, שהוא בחינת דין, מתחיל לצאת מנקבי
החוטם של ז"א], נָפִיק בְּבִהִילוֹ - יוצא במהירות [העשן שהוא בחינת דין, יוצא
מנקבי חוטם ז"א במהירות ללא עיכוב, מכיוון שהחוטם של ז"א הוא קצר], וְאַתְעֵבִיד
דִּינָא - ונעשה הדין [מיד מתקיים הדין. ויבואר לקמן כי זהו רק כל זמן שלא נמשכה
עדיין הארה מחוטם א"א]. וּמָאן מַעֲכָב לְהָאֵי - ומי מעכב לזה [לחוטם של ז"א
שלא יצאו ממנו גבורות]? חוּטְמָא דְּעֵתִיקָא - החוטם של העתיקה [החוטם של א"א,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קט) ישעיה מח, ט. למען שמי אאריך אפי ותהלתי אַחֲטָם לָךְ לְבִלְתִּי הִכְרִיתֶךָ:

וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא אוּקְיָם, הֵינִי תִירִי נֻקְבִי. מִחַד, תִּנָּנָא וְאַשָּׁא. וּמִחַד, נִיחָא וְרוּחָא טָבָא. דְּאִית בֵּיהּ, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וּכְתִיב: "וְרִיחַ לוֹ פִּלְבָּנוֹן"^[ק]. וּבְנוֹקְבָא בְּתִיב: "וְרִיחַ אֶפֶד פִּתְפוּחִים"^[קיא]. וּמָה בְּנוֹקְבָא הָכִי, כָּל שְׁכָן בֵּיהּ. וְשִׁפּוּר קְאָמֵר.

וּמָה דְאָמֵר: "וְיָרַח יְהוָה" אֶת רִיחַ הַנִּיחָח. "הַנִּיחָח", בְּתִירִי סְטִירִי. חַד נִיחָא, דְּאֶתְגַּלִּיא עֲתִיקָא קִדְיָשָׁא, סְתִימָא דְכָל

אֲדָרָא זוּטָא קִדְיָשָׁא - תַּרְגוּם הַמְלִים וּבִיאור קל

כאשר נמשכת הארה מחוטם א"א אל ז"א. וְכָלָא - והכל - כל העניין הזה של חוטם א"א וחוטם ז"א, כְּמָה דְאֶמִינָא בְּאֲדָרָא - כמו שאמרתי באדרא [באדרא רבא - דף קלח ע"א], וְאֶתְעָרוּ חֲבֵרָא - והתעוררו החברים [התעוררו שם באדרא רבא לבאר את העניין].

וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא - ובספרו של רב המנונא סבא אוּקְיָם - ביאר, הֵינִי תִירִי נֻקְבִי - אלה שני הנקבים [את העניין של שני נקבי החוטם של ז"א באופן אחר]. מִחַד, תִּנָּנָא וְאַשָּׁא - מאחד, עשן ואש [מנקב אחד שהוא הנקב השמאלי, יוצא עשן ואש. שהם בחינת דין וגבורה]. וּמִחַד, נִיחָא וְרוּחָא טָבָא - ומאחד, נחת ורוח טובה [ומהנקב האחר הוא הנקב הימני, יוצאים נחת ורוח טובה, שהם בחינת חסדים]. דְּאִית בֵּיהּ - שיש בו [בחוטם של ז"א], יְמִינָא וּשְׂמָאלָא - ימין ושמאל [שיש בחוטם של ז"א שני נקבים, הנקב הימני בחינת חסדים, והנקב השמאלי בחינת גבורות]. וּכְתִיב - וכתוב: "וְרִיחַ לוֹ פִּלְבָּנוֹן". וּבְנוֹקְבָא בְּתִיב - ובנקבה [של ז"א] כתוב: "וְרִיחַ אֶפֶד פִּתְפוּחִים". וּמָה בְּנוֹקְבָא הָכִי - ומה בנקבה כך [ואם בנקבה שהיא בעלת דינים יותר מז"א, ונאמר בה 'כתפוחים' לשון נחת], כָּל שְׁכָן בֵּיהּ - כל שכן בו [כל שכן בז"א עצמו, שיש בו פחות דינים מז"א, ולכן יש בו בודאי נחת רוח]. וְשִׁפּוּר קְאָמֵר - ויפה אמר [רשב"י אמר כי יפה ביאר רב המנונא, שיש בז"א זמן של רחמים, כאשר מנקב הימני יוצאת רוח טובה. אבל בדרך כלל משני הנקבים של חוטם ז"א יוצאים דינים וכמו שביאר רשב"י].

וּמָה דְאָמֵר - ומה שנאמר: "וְיָרַח יְהוָה אֶת רִיחַ הַנִּיחָח". "הַנִּיחָח", בְּתִירִי סְטִירִי - 'הניחוח' בשני צדדים [כי תיבת 'הניחוח' מורה על נחת משני צדדים, כדלקמן]. חַד נִיחָא - נחת אחת [שיש לז"א], דְּאֶתְגַּלִּיא עֲתִיקָא קִדְיָשָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין - שמתגלה עתיקא קדישא [א"א], הסתום מכל סתומים [כשא"א מתגלה ומאיר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ק) הושע יד, ז. יִלְכוּ יוֹנְקוּתֵינוּ וְיִהְיֶה כְּזֵית הוֹדוֹ וְרִיחַ לוֹ פִּלְבָּנוֹן: (קיא) שיר השירים ז, ט. אֲמַרְתִּי אֲעֻלָּה

סְתִימִין. דְּהָא, הוּא נִיחָא וְאַתְּבִסְמוּתָא לְכָלָא. וְחַד, אַתְּבִסְמוּתָא דְלִתְתָּא, בְּהֵוּא תִנְנָא וְאַשָּׁא דְמַדְבָּחָא. וּבְגִין, דְּאִיהוּ מִתְרִין סְטָרִין, כְּתִיב: "נִיחָח". וְכָלָא, בְּזַעִיר אֲנַפִּין אַתְמַר.

תְּרִי אוּדְנִין, לְמַשְׁמַע טָב וּבִישׁ. וְתִרְוִיָּהּ, סְלָקִין לְחַד. דְּכְתִיב: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזִנְךָ וּשְׁמַע" ^[קִיב].

אוּדְנָא לְגוּ, בְּגוּ דִּילִיָּה, תְּלִיא בְּרִשִׁימִין עֲקִימִין, בְּגִין דִּיתַעֲבָב קָלָא לְאַעֲלָא בְּמוֹחָא. וַיִּבְחִין בֵּיהּ מוֹחָא, וְלֹא בִבְהִילוּ. דְּכָל מְלָה דְּהוּי בִבְהִילוּ, לֹא הוּי בְּחִבְמָתָא שְׁלִימָתָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בחוטם של ז"א. דְּהָא, הוּא נִיחָא - שזוה [הארת א"א בחוטם של ז"א], הוּא נחת וְאַתְּבִסְמוּתָא לְכָלָא - והמתקה להכל [שעל ידי הארת א"א בחוטם של ז"א, נמתקים כל הדינים בחוטם של ז"א. ומבואר, כי זו נחת מצד אחד שיש לז"א ע"י הארה הבאה מלמעלה מא"א]. וְחַד - ואחד [ונחת שיש לז"א מצד שני], אַתְּבִסְמוּתָא דְלִתְתָּא - [היא] המתקה הבאה מלמטה, בְּהֵוּא תִנְנָא וְאַשָּׁא דְמַדְבָּחָא - באותו עשן ואש של המזבח [שע"י הקרבנות מתקשרים כל העולמות. וכאשר מקריבים את הקרבנות על גבי המזבח, עולה מהם העשן והאש הרומזים לגבורות, ונכנסים בחוטם של ז"א ומתמתקים]. וּבְגִין, דְּאִיהוּ מִתְרִין סְטָרִין - ומשום שהוא משני צדדים [שהמתקת הגבורות באה משני צדדים, על ידי הארת א"א ועל ידי העשן והאש של הקרבנות], כְּתִיב: "נִיחָח" - [לכן] כתוב 'ניחוח' [בלשון כפולה של נחת]. וְכָלָא - והכל [כל המתקת הגבורות], בְּזַעִיר אֲנַפִּין אַתְמַר - בזעיר אנפין נאמר [דווקא בז"א שיחש בו גכבורות, אבל לא בא"א שכולו רחמים].

אודנין דז"א

תְּרִי אוּדְנִין - שני האזניים [כל אחת מהאזניים של ז"א], לְמַשְׁמַע טָב וּבִישׁ - לשמוע טוב ורע. וְתִרְוִיָּהּ, סְלָקִין לְחַד - ושתייהן עולות לאחת [לכן שתי האזניים של ז"א נחשבות לאזן אחת]. דְּכְתִיב - שכתוב: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזִנְךָ וּשְׁמַע".

אוּדְנָא לְגוּ - האזון [היא] לפני [לפנים משערות הראש החופפים עליה], בְּגוּ דִּילִיָּה - בפנימיות שלה, תְּלִיא בְּרִשִׁימִין עֲקִימִין - תלויה במקומות עקומים [רשימין כינוי למקומות (הרב דמשק אליעזר). מקומות מעוקלים אלו הם השביל הנמצא בנקב האזן, שהוא מתעקם ועולה עד למוח], בְּגִין דִּיתַעֲבָב קָלָא - בכדי שיתעכב הקול [הנכנס] לְאַעֲלָא בְּמוֹחָא - לעלות [ולהיכנס] במוח. וַיִּבְחִין בֵּיהּ מוֹחָא - ויבחן בו המוח [המוח

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

בְּתַמְרֵי אֲחִיזָה בְּסִסְנִי וַיְהִי נָא שְׁדִיךְ כְּאַשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרִיחַ אַפְךָ כְּתַפְּחוּכִים: (קִיב) מלכים ב' יט, טז.

מאודננין אליין, תליין פל מאריהון דגדפין, דנטליין קלא מעלמא. ובלהו, הכי אקרון 'אזני יהוה' ^{הוא}. דכתיב בהו: "כי עוף השמים יוליך את הקול" ^[קיא]. "כי עוף השמים יוליך את הקול", האי קרא קשיא. השתא, מאי קול איכא הכא? דהא, רישא דקרא כתיב: "גם במדעך מלך אל תקלל". "במדעך" כתיב, "ובחדרי משכבך". מאי טעמא? "כי עוף השמים יוליך את הקול". והא, ליכא הכא קלא?

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ידע שהקול נכנס, ויבחין בו אם הוא קול טוב או לא, ולא בבהילו - ולא יכנס הקול במהירות, לכן מקום האזן הוא נקב מעוקל ולא ישר. דכל מלה דהוי בבהילו - שכל דבר הנעשה במהירות, לא הוי בחכמתא שלימתא - לא נעשה בחכמה שלימה [לא נעשה כראוי].

מארי גדפין המעלים את הקול

מאודננין אליין - מאזניים אלו [משני האזניים של ז"א], תליין פל מאריהון דגדפין - תלויים כל בעלי הכנפיים [הם שש מאות אף ריבוא המלאכים, כמבואר באדרא רבא דף קלח ע"ב], דנטליין קלא מעלמא - שלוקחים את הקול מבני העולם [את קול התורה והתפילה]. ובלהו - וכולם [כל המלאכים הללו], הכי אקרון 'אזני יהוה' - כך נקראים "אזני ה'" [הם נקראים על שם שורשם]. דכתיב בהו - שכתוב בהם [במלאכים הללו]: "כי עוף השמים יוליך את הקול". "כי עוף השמים יוליך את הקול", האי קרא קשיא - [מה שנאמר] כי עוף השמים יוליך את הקול, זה הפסוק קשה. השתא, מאי קול איכא הכא - עתה, מהו הקול שיש כאן [הנזכר בפסוק]? דהא, רישא דקרא - שהרי בתחילת הפסוק כתיב - כתוב: "גם במדעך מלך אל תקלל". "במדעך" כתיב, "ובחדרי משכבך" - [ויבואר, כי מה שנאמר] 'במדעך' [הוא] כתוב [גם על הנאמר בסוף הפסוק] 'ובחדרי משכבך' [כאילו כתוב 'ובחדרי משכבך אל תקלל, במדעך מלך']. מאי טעמא - מה הטעם [לבאר מה הטעם שהכתוב מצווה 'גם במדעך, וכו']? "כי עוף השמים יוליך את הקול" - [עונה מהנאמר בסוף הפסוק, מפני מה שנאמר] 'כי עוף השמים יוליך את הקול'. והא, ליכא הכא קלא - והרי אין כאן קול [זהו כנ"ל מה שקשה בפסוק, משום שהרי אין כאן ענין לקול אלא רק מחשבה בלבד]?

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הטה ה' אָזְנוֹךָ וּשְׁמַע פִּקְחֵי ה' עֵינֶיךָ וּרְאֵה נִדְבָרִי וּשְׁמַע אֶת דְּבָרִי סִנְחָרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחַרְף אֱלֹהִים חִי: (קיג) קהלת י, כ. גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר:

אַלֵּא וְדַאי, כָּל מַה דְּחָשִׁיב בְּר נֶשׁ, וְכָל מַה דְּיִסְתָּכַל
 בְּלָבוּי, לֹא עֵבִיד מְלָה, עַד דְּאַפִּיק לָהּ בְּשַׁפּוּתִיהּ.
 וְאַף עַל גַּב, דְּאִיהוּ לֹא אֶתְכֻּן בֵּיהּ, וְהָהוּא מְלָה
 דְּאַפִּיק מִתְבַּקֵּעַ בְּאַוִּירָא, * וְאַזְלָא וְסִלְקָא וְטָסָא בְּעֵלְמָא,
 וְאַתְעֵבִיד מִנִּיהּ קָלָא. וְהָהוּא קָלָא, נְטִלִין לִיהּ מְאִירִי
 דְּגִדְפִין, וְסִלְקִין לִיהּ לְמִלְכָּא, וְעִיִּיל בְּאַוִּדְנִי. הָדָא הוּא
 דְּכִתִּיב: "וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹל דְּבָרֵיכֶם" [קיד], "וַיִּשְׁמַע
 יְהוָה וַיַּחֲר אַפּוֹ" [קטו].

וּבְגִין כֶּךָ, כָּל צְלוּתָא וּבְעוּתָא, דְּבַעֲי בְר נֶשׁ מְקַמֵּי קוּדְשָׁא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אַלֵּא וְדַאי - אלא בודאי [זו התשובה לקושי הנ"ל בפסוק], כָּל מַה דְּחָשִׁיב בְּר נֶשׁ - כל
 מה שחושב האדם, וְכָל מַה דְּיִסְתָּכַל בְּלָבוּי - וכל מה שיתבונן בלבבו, לֹא עֵבִיד
 מְלָה - לא עושה דבר [איננו משפיע], עַד דְּאַפִּיק לָהּ בְּשַׁפּוּתִיהּ - עד שיוציא אותו
 בשפתיו [כמאחז"ל דברים שבלב אינם דברים]. וְאַף עַל גַּב, דְּאִיהוּ לֹא אֶתְכֻּן בֵּיהּ - ואף
 על פי שהוא לא התכוון בו [ואע"פ שהוא יוציא את הדיבורים בפה בלי כוונה, הם נחשבים
 כדיבור. ולפיכך, אם יתרגל לקלל במדעו, במחשבתו, הוא עלול מאוד לבוא לידי כשלון להוציאם
 בפיו]. וְהָהוּא מְלָה דְּאַפִּיק - ואותה המלה שהוציא מִתְבַּקֵּעַ בְּאַוִּירָא - בוקעת באויר
 [בעולם הזה. המלה מזדככת באויר הרקיע], * וְאַזְלָא וְסִלְקָא - והולכת ועולה [אותה המלה
 שהוציא בפיו] וְטָסָא בְּעֵלְמָא - ומשוטטת בעולם, וְאַתְעֵבִיד מִנִּיהּ קָלָא - ונעשה ממנה
 קול [קול רוחני]. וְהָהוּא קָלָא - ואותו הקול, נְטִלִין לִיהּ מְאִירִי דְּגִדְפִין - לוקחים אותו
 בעלי הכנפיים [המלאכים הנ"ל], וְסִלְקִין לִיהּ לְמִלְכָּא - ומעלים אותו אל המלך, וְעִיִּיל
 בְּאַוִּדְנִי - ונכנס באוזניו [כנ"ל, אזני ז"א. והקול נכנס, בין לטוב ובין לרע]. הָדָא הוּא
 דְּכִתִּיב - זה הוא שכתוב: "וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹל דְּבָרֵיכֶם", "וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחֲר אַפּוֹ" -
 [הובאו לראיה שני פסוקים, אחד לקול טוב 'קול דבריכם', ואחד לקול רע 'וישמע...
 ויחר אפּוֹ'].

וּבְגִין כֶּךָ - ומשום כך, כָּל צְלוּתָא וּבְעוּתָא - כל תפילה ובקשה, דְּבַעֲי בְר נֶשׁ - שמבקש
 האדם מְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - מלפני הקב"ה, בַּעֲי לְאַפְקָא מְלִין בְּשַׁפּוּתִיהּ - צריך

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קיד) דברים ה, כה. וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹל דְּבָרֵיכֶם בְּדִבְרֵיכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי שְׁמַעְתִּי אֶת קוֹל דְּבָרֵי הָעָם
 הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַיךְ הֵיטִיבוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבְּרוּ: (וזה הפסוק לטוב כנ"ל, ולא לשון דומה בפסוק בדברים
 א, לד וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹל דְּבָרֵיכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר שְׁעִינִינוּ בְּמִשְׁמַעוֹת שְׁלִילִית). (קטו) במדבר
 יא, א. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְּנִים רַע בְּאַזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחֲר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמִּחְנֶה:

בריד הוא, בעי לאפקא מלין בשפותיה. דאי לא אפיק לון, לאו צלותיה צלותא, ולא פעותיה פעותא. ופיון דמלין נפקין, מתבקעין באוירא, וסלקין וטסין, ואתעבידו קלא. ונטיל לון מאן דנטיל, ואחיד לון לאתר כתרא קדישא, ברישא דמלכא.

מתלת חללי דמוחי, נטיף נטיפא לאודנין. וזהו אקרי 'נחל פריט', כמה דאת אמר: "נחל פריט" ^[קטז]. פלומר, פרוטא דאודנין. וקלא, עייל בהווא עקימא, ואשתאב בנהרא דהווא נטיפא. וכדין, אתעכב תמן, ואתבחין בין טב לביש. הדיא הוא דכתיב: "פי און מלין תבחן" ^[קיז]. מאי טעמא "און מלין תבחן"?

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

להיוצא המלים בשפתיו. דאי לא אפיק לון - שאם לא יוציא אותם [בשפתיו], לאו צלותיה צלותא - לא תפילתו תפילה [ולא תהיה נחשבת], ולא פעותיה פעותא - ולא בקשתו בקשה [ולא תהיה נחשבת]. ופיון דמלין נפקין - וכיוון שהמלים יוצאות [מפיו], מתבקעין באוירא - מתבקעות באויר [מזדככות באויר הרקיע], וסלקין וטסין - ועולות ומשוטטות, ואתעבידו קלא - ונעשות לקול. ונטיל לון מאן דנטיל - ולוקח אותן מי שלוקח [המלאך הממונה], ואחיד לון - ואוחז [ומעלה] אותן לאתר כתרא קדישא - למקום הכתר הקדוש, ברישא דמלכא - בראשו של המלך.

המשך אודנין דז"א

מתלת חללי דמוחי - משלושת חללי המוח [הם כלי המוחין של חב"ד של ז"א], נטיף נטיפא לאודנין - נוטפת נטיפה לאזניים [משלושת כלי החב"ד נוטפות אורות לתוך האזניים. והוא כמבואר באדרא רבא דף קלח ע"ב, שממוח הבינה יוצא נקב אחד ונמשך לאון, ודרכו נוטפת נטיפת אור מהמוח אל האון]. וזהו - והנקב הזה היוצא מהמוח של הבינה אקרי 'נחל פריט' - נקרא 'נחל פריט', כמה דאת אמר - כמו שאתה אומר [בפסוק]: "נחל פריט". פלומר - [מבאר את הלשון 'פריט'], פרוטא דאודנין - חפירת האזניים [הנקב הזה הוא כעין חפירה באזניים]. וקלא - והקול [הנשמע], עייל בהווא עקימא - נכנס באותה העקימה [דרך הנקב הזה המתעקם בתוך האון], ואשתאב [אותו הקול] בנהרא דהווא נטיפא - של אותה הנטיפה [ההארה היורדת ממוח הבינה אל האון]. וכדין, אתעכב תמן - ואז, [הקול] מתעכב שם [באותו נהר הנטיפה], ואתבחין בין טב לביש - ומבחין [בקול] בין טוב לרע. הדיא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב: "פי און מלין תבחן". מאי טעמא "און מלין תבחן" - ומה הטעם 'און מלין

משום, דאתעבב קלא ביהוה נהרא דנטיפא, בעקמוותא דאודנין, ולא עייל בבחילו. ובגין כך, אתבחין בין טב לביש. "וּחִיד יִטַּעם לֶאֱכֹל", מאי טעמא "חיד יטעם לאכול"? בגין, דיתעבב תמן, ולא עייל בבחילו בגופא. ועל דא, יטעם ויתבחן בין מתיקא למרירו.

בהאי נוקבא דאודנין, תלין נוקבין אחרנין, נוקבא דעינין, נוקבא דפומא, נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין, אי אצטריך, עייל לנוקבי דעינין, ונבעין דמעין מההוא קלא. אי אצטריך, עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תבחן' [על ידי מה האזן יכולה לבחון את הקול]? משום, דאתעבב קלא - מפני שמתעכב הקול בההוא נהרא דנטיפא - באותו הנהר של הנטיפה, בעקמוותא דאודנין - בעקמת האזניים, ולא עייל בבחילו - ולא נכנס [הקול] במהירות. ובגין כך - ומשום כך, אתבחין בין טב לביש - נבחן [הקול] בין טוב רע.

"וּחִיד יִטַּעם לֶאֱכֹל", מאי טעמא "חיד יטעם לאכול" - מה טעם [האמור בפסוק זה] "חיד יטעם לאכול"? בגין, דיתעבב תמן - משום ש[המאכל] יתעכב שם [בחין], ולא עייל בבחילו בגופא - ולא נכנס במהירות לגוף. ועל דא - ועל ידי זה, יטעם ויתבחן - יטעם ויבחן [החין את המאכל] בין מתיקא למרירו - בין מתוק למר.

בהאי נוקבא דאודנין - בזה הנקב של האזניים, תלין נוקבין אחרנין - תלויים נקבים אחרים [נקבים אחרים שבראש. והם תלויים באזניים ע"י גידים דקים וחלולים הנמשכים מהאזניים אל שאר נקבי הראש הללו], נוקבא דעינין - [אל] נקב העיניים, נוקבא דפומא - [אל] נקב הפה, נוקבא דחוטמא - [ואל] נקב החוטם. מההוא קלא - מאותו הקול [של תפילות עם ישראל] דעייל בנוקבא דאודנין - הנכנס בנקב של האזניים, אי אצטריך - אם צריך [אם המצב מצריך לעורר רחמי ז"א, והוא בעת צרתם של ישראל העולה בקול תפילותיהם], עייל - נכנס לנקבי העיניים [קול תפילות ישראל עולה מהאזניים דרך הגידים ונכנס] לנוקבי דעינין - לנקבי העיניים, ונבעין דמעין מההוא קלא - ונובעות דמעות [בגלל] אותו הקול [שהדמעות הללו מעוררות להוציא את הדינים שבמוחין, והדינים נמתקים, וישראל נושעים]. אי אצטריך - אם צריך [אם המצב מצריך להעניש את הרשעים, והוא עקב עוונותיהם], עייל - נכנס [קול תפילות ישראל הזועקים חסם על הרשעים הוא עולה מהאזניים דרך הגידים ונכנס] לנוקבא דחוטמא דפרדשקא - לנקב של החוטם

וּמִפְקֵי תִנָּא וְאַשָּׁא מִהֵהוּא קָלָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב: "וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּחַר אָפּוֹ, וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְהוָה" [ק"ח].

וְאִי אַצְטְרִיךְ, עֵייל הֵהוּא קָלָא לְנוֹקְבָא דְפּוּמָא, וּמְלִיל וְגִזְר מְלִין. מִהֵהוּא קָלָא, כְּלָא. מִהֵהוּא קָלָא דְאוּדְנִין, עֵייל בְּכַל גּוּפָא, וְאַתְרַגִּיש מַנְיָה. כְּלָא, תְּלִיא בְּהָאֵי אוּדְנָא. זְכָאָה, מָאן דְּנִטִּיר מְלוֹי. עַל דָּא כְּתִיב: "נִצּוֹר לְשׁוֹנְךָ מִרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מִרְמָה" [ק"ט].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בצינור החלול, וּמִפְקֵי תִנָּא וְאַשָּׁא - ומוציא עשן ואש [מוציא דינים כדי להעניש] מִהֵהוּא קָלָא - מאותו הקול [בגלל קול התפילות הזועקות חמס, והן המעוררות את הדינים שבו"א]. הָדָא הוּא דְכָתִיב - זה הוא שכתוב: "וַיִּשְׁמַע יְהוָה, וַיִּחַר אָפּוֹ, וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְהוָה".

וְאִי אַצְטְרִיךְ - ואם צריך [אם המצב מצריך לגזור גזירה לטוב או למוטב], עֵייל הֵהוּא קָלָא - נכנס אותו הקול [אותו הקול של תפילות ישראל הנכנס באזני ז"א, והוא עולה מהאזנים דרך הגידים ונכנס] לְנוֹקְבָא דְפּוּמָא - לנקב הפה, וּמְלִיל וְגִזְר מְלִין - ומדבר וגוזר דיבורים [שהקול הנכנס בנקב הפה של ז"א, מעורר את ז"א לדבר ולגזור דיבורים המגיעים אל הנביאים, כדי שהם ימסרו את הנבואה אל ישראל]. מִהֵהוּא קָלָא, כְּלָא - מאותו הקול [הקול המגיע לאזני ז"א], הַכֵּל [תלוי]. מִהֵהוּא קָלָא דְאוּדְנִין - מאותו הקול ש[נכנס] באזניים, עֵייל בְּכַל גּוּפָא - נכנס [ומתפשט] בכל הגוף [של ז"א], וְאַתְרַגִּיש מַנְיָה - ומתרגש ממנו [הגוף של ז"א מתרגש כולו מהקול הנכנס באזני ז"א. וכיוון שהגוף הוא בחינת התפארת, הוא המכריע בין דין לרחמים, הרי שגם עתה כאשר נכנס קול התחתונים באזני ז"א, הנה הוא הגוף הנרגש ממנו מכריע בין לטוב בין למוטב]. כְּלָא, תְּלִיא בְּהָאֵי אוּדְנָא - הכל תלוי בזו האזן [שכל ענייני עולם הזה תלויים ומכרעים בהשגחתם לפי אותו הקול הנכנס ועולה באזני ז"א]. זְכָאָה, מָאן דְּנִטִּיר מְלוֹי - אשרי מי ששומר את דבורו. עַל דָּא כְּתִיב - על זה כתוב: "נִצּוֹר לְשׁוֹנְךָ מִרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מִרְמָה".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קטז) מלכים א יז, ג. ה. לך מִזָּה וּפְנִית לך קְדָמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיַּרְדֵּן... וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ כְּדִבְרֵי ה' וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיַּרְדֵּן: (ק"ז) אויב לך, ג. כִּי אֵין מְלִין תִּבְחֹן וְחֹךְ יִטְעֵם לְאַכֵּל: (ק"ח) במדבר יא, א. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְּנִים רַע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּחַר אָפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה: (ק"ט) תהלים לד, יד. נִצּוֹר לְשׁוֹנְךָ מִרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מִרְמָה:

האי אודנא, קרי ביה שמיעה. ובשמיעה, אתפלילן אנון תלת מוחי, דאנן חכמה בינה ודעת. חכמה אתפליל ביה, דכתיב: "ונתת לעבדך לב שומע"^[קכ]. בינה, כמה דאת אמר: "דבר כי שומע עבדך"^[קכא], "כי שומעים אנחנו"^[קכב]. דעת, כמה דאת אמר: "שמע בני וקח אמרי"^[קכג], "ומצותי תצפון אתך"^[קכד]. הא, כלא תלין באודנין.

בהאי אודנא, תלין צלותין ובעותין, ופקיחא דעינין. הדא הוא דכתיב: "הטה יהוה אֶזְנְךָ וּשְׁמַע פֶּקֶח עֵינֶיךָ וּרְאֵה"^[קכה]. הא, כלא ביה תליא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

האי אודנא - זו האזן [של ז"א], קרי ביה שמיעה - קורא בה [בחינת] שמיעה. ובשמיעה, אתפלילן אנון תלת מוחי - ובשמיעה נכללים אלה שלושת המוחין, דאנן חכמה בינה ודעת - שהם חכמה בינה ודעת. חכמה אתפליל ביה - חכמה נכלל בה [לשון שמיעה], דכתיב - שכתוב: "ונתת לעבדך לב שומע". בינה - [נכלל בה בבינה לשון שמיעה], כמה דאת אמר - כמו שנאמר: "דבר כי שומע עבדך", "כי שומעים אנחנו". דעת - [נכלל בה בדעת לשון שמיעה], כמה דאת אמר - כמו שנאמר: "שמע בני וקח אמרי", - [ועוד נאמר] "ומצותי תצפון אתך". הא, כלא תלין באודנין - הרי, הכל [גם ג' מוחין דחב"ד] תלויים באזניים.

בהאי אודנא - בזו האזן [של ז"א], תלין צלותין ובעותין - תלויות התפילות והבקשות [שקול התפילות והבקשות עולה באזן ז"א ופועל בה], ופקיחא דעינין - ופקיחת העיניים [שהקול העולה באזן ז"א, גם פועל לעורר את ז"א לפקוח את עיניו להסתכל בעיני א"א, ולהשגיח בעין טובה על ישראל]. הדא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב: "הטה יהוה אֶזְנְךָ וּשְׁמַע פֶּקֶח עֵינֶיךָ וּרְאֵה". הא, כלא ביה תליא - הרי, הכל בה תלוי [באזן ז"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קכ) מלכים א' ג, ט. ונתת לעבדך לב שמע לשפט את עמך להבין בין טוב לרע כי מי יוכל לשפט את עמך הקבד הזה: (קכא) שמואל א' ג, ט. ויאמר עלי לשמואל לך שקב והיה אם יקרא אליך ואמרת דבר ה' כי שמע עבדך וילך שמואל וישכב במקומו: (קכב) מלכים ב' יח, כו. ויאמר אלוקים בן חלקיהו ושבנה ויואח אל רבשקה דבר נא אל עבדך ארמית כי שמעים אנחנו ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר על החמה: (קכג) משלי ד, י. שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים: [במ"ש כאן: שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפן אתך. יראה הלומד שאין זה פסוק שלם, כי אינו בנמצא בכתובים. והוא מחולק משני חלקי פסוקים: שמע בני וקח אמרי הוא במשלי ד, י. ופסוק ומצותי תצפן אתך הוא במשלי ב, א. ויש עוד פסוק דומה במשלי ז, א בני שמור אמרי ומצותי תצפן אתך. וציינו כאן ע"פ מ"ש בביאור מתוק מדבש]. (קכד) משלי ב, א. בני אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך: (קכה) מלכים

בְּהָאֵי אוּדְנָא, תַּלְיָן רִזִּין עֲלָאִין, דְּלֹא נַפְקִין לְבַר. בְּגִין כֵּךְ,
 הִיא עֲקִימָא לְגו, וְרִזָּא דְרִזִּין סְתִימִין בֵּיה. וַי, לְהֵהוּא מְגַלָּה
 רִזִּין. וּבְגִין, דְּהָאֵי אוּדְנָא כְּנִישׁ רִזִּין, וְעֲקִימוּתָא דְלְגו נְטִיל לֹון,
 לֹא גַלִּי רִזִּין לְאַנּוֹן דְּעֲקִימִין בְּאַרְחִיּהוּ, אֶלֹא לְאַנּוֹן דְּלֹא
 עֲקִימִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: "סוּד יְהוָה" לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ
 לְהוֹדִיעֵם" [קכו]. דְּנְטִילִי אֲרַחוּי, וְנְטִירִי מְלִין.

וְאַנּוֹן דְּעֲקִימִין בְּאַרְחִיּהוּ, נְטִילִי מְלִין, וְעִילִין לֹון בְּבִהִילוֹ, וְלִית
 בְּהו אֲתֵר לְאַתְעַבְבָּא. וְכָל נֹקְבִין אַחֲרֵנִין, מִתְּפַתְחִין בֵּיה, עַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּהָאֵי אוּדְנָא - בזו האזן [של ז"א], תַּלְיָן רִזִּין עֲלָאִין - תלויים סודות עליונים, דְּלֹא
 נַפְקִין לְבַר - שלא יוצאים לחוץ. בְּגִין כֵּךְ - ולכן, הִיא עֲקִימָא לְגו - היא [האזן] עקומה
 כלפי פנים [ששבילי האזן מתעקמים בנקב האזן מבחוץ לפנים], וְרִזָּא דְרִזִּין סְתִימִין
 בֵּיה - וסוד הסודות סתום בה [שעל כן שבילי האזן עקומים כדי לסתום בתוכה את הסודות
 העליונים]. וַי, לְהֵהוּא מְגַלָּה רִזִּין - אוי, למי שמגלה סודות [מי שמגלה סודות התורה
 לשאינו ראוי]. וּבְגִין - ומפני, דְּהָאֵי אוּדְנָא כְּנִישׁ רִזִּין - שזו האזן [של ז"א] מכנסת את
 הסודות, וְעֲקִימוּתָא דְלְגו נְטִיל לֹון - והעקמימות שבפנים [האזן] לוקחת אותם [שהיא
 שומרת בקרבה את הסודות], לֹא גַלִּי רִזִּין - לא מגלה [הקב"ה] סודות לְאַנּוֹן דְּעֲקִימִין
 בְּאַרְחִיּהוּ - לאלה שהם עקומים בהתנהגותם, אֶלֹא - [אבל הקב"ה מגלה] לְאַנּוֹן דְּלֹא
 עֲקִימִין - לאלה שלא עקומים [בהתנהגותם]. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב: "סוּד
 יְהוָה לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם". דְּנְטִילִי אֲרַחוּי - שלוקחים דרכיו [של הקב"ה], וְנְטִירִי
 מְלִין - ושומרים דברים [שומרים את דברי הסודות].

וְאַנּוֹן דְּעֲקִימִין בְּאַרְחִיּהוּ - ואלה שעקומים בהתנהגותם, נְטִילִי מְלִין - לוקחים דברים
 [את דבר הסודות], וְעִילִין לֹון בְּבִהִילוֹ - ומכניסים אותם בבהילות, וְלִית בְּהו אֲתֵר
 לְאַתְעַבְבָּא - ואין בהם מקום להתעכב [מפני שהם ממהרים לגלות את הסודות לאחרים
 שלא כראוי]. וְכָל נֹקְבִין אַחֲרֵנִין - וכל הנקבים האחרים [נקבי העיניים והחושם],
 מִתְּפַתְחִין בֵּיה - נפתחים בו [בדיבור הסוד שלקחו אלה שהתנהגותם עקומה, כיוון שהם
 בהולים להכניס את דבורי הסוד ולהוציאם ולגלותם שלא כראוי], עַד דְּנַפְקִין מְלִין - עד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ב' יט, טז. הטה ה' אֶזְנְךָ וּשְׁמַע פֶּקַח ה' עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת דְּבַרִּי סִנְחָרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחַרֵּף אֱלֹהִים
 חִי: (קכו) תהלים כה, יד. סוד ה' לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:

דנפקין מליון בְּנוֹקְבָא דְפּוֹמָא. וְאַלִין, אַקְרוֹן חִיבֵי דְרָא, שְׁנוּאֵי
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. בְּמַתְנִיתָא דִילָן תִּנּוּ, בְּאֵלּוּ קְטִיל גּוֹבְרִין,
 וּבְאֵלּוּ פִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה. וְכֹלָא בְּחַד קָרָא, דְכְּתִיב: "לֹא תִלָּךְ
 רַכִּיל בְּעַמֶּךָ לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רַעַךְ אֲנִי יְהוָה" [קכז]. מָאן
 דְעֵבֵר עַל הָאֵי רִישָׁא דְקָרָא, בְּאֵלּוּ עֵבֵר עַל כֹּלָא.

זְכָאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקָיָא, דְעֲלִיהוּ כְּתִיב: "וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה
 דְּבָר" [קכח]. "נֶאֱמַן רוּחַ", וְדָאֵי. דְהָא, רוּחָא דִילְהוֹן, מֵאַתֵּר עֲלָאָה
 קַדִּישָׁא אֲשֶׁתִּלִּיף. וּבְגִין כֶּךָ, "נֶאֱמַן" אַקְרוֹן. וְסִימָן דָּא אוֹקִימָנָא:
 הָהוּא דְמִגְלָה רְזִין, בִּידוּעַ דְנִשְׁמָתִיהָ לָאו אִיהִי מְגוּפָא דְמִלְכָּא
 קַדִּישָׁא. וּבְגִין כֶּךָ, לִית בֵּיה רְזָא, וְלֹא מֵאַתֵּר דְרְזָא הוּא. וְכַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שיוצאים דיבורים [דבורי הסודות] בְּנוֹקְבָא דְפּוֹמָא - בנקב הפה [שהם מגלים שלא כראוי
 את דבורי הסודות לאחרים]. וְאַלִין, אַקְרוֹן חִיבֵי דְרָא - והם נקראים רשעי הדור, שְׁנוּאֵי
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא - שנואי הקב"ה. בְּמַתְנִיתָא דִילָן תִּנּוּ - בברייתא שלנו למדנו, בְּאֵלּוּ
 קְטִיל גּוֹבְרִין - כאילו הרג אנשים [שכיוון שהוא מגלה סודו שלא כראוי, על ידי כך ניתן
 כוח לחיצונים להרוג בני אדם], וּבְאֵלּוּ פִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה - וכאילו עובד לעבודה זרה.
 וְכֹלָא בְּחַד קָרָא - והכל [נרמז] בפסוק אחד, דְכְּתִיב - שכתוב: "לֹא תִלָּךְ רַכִּיל בְּעַמֶּךָ
 לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רַעַךְ אֲנִי יְהוָה". מָאן דְעֵבֵר עַל הָאֵי רִישָׁא דְקָרָא - מי שעבר
 על זה ראש הפסוק, בְּאֵלּוּ עֵבֵר עַל כֹּלָא - כאילו עבר על הכל [על כל הנזכר בסוף
 הפסוק, לעניין רציחה וע"ז].

זְכָאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקָיָא - אשרי חלקם של הצדיקים, דְעֲלִיהוּ כְּתִיב - שעליהם כתוב:
 "וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דְּבָר". "נֶאֱמַן רוּחַ", וְדָאֵי - [מה שנאמר] 'נאמן רוח', בודאי [נאמר
 על הצדיקים]. דְהָא, רוּחָא דִילְהוֹן - שהרי הרוח שלהם, מֵאַתֵּר עֲלָאָה קַדִּישָׁא
 אֲשֶׁתִּלִּיף - ממקום עליון וקדוש נחשב. וּבְגִין כֶּךָ - ועל כן, "נֶאֱמַן" אַקְרוֹן - 'נאמן'
 נקראים [הם הצדיקים. על שם שורש רוחם]. וְסִימָן דָּא אוֹקִימָנָא - וסימן זה ביארנו
 [לראיה על מעלה זו]: הָהוּא דְמִגְלָה רְזִין - מי שמגלה סודות, בִּידוּעַ דְנִשְׁמָתִיהָ - בידוע
 שנשמתו לָאו אִיהִי מְגוּפָא דְמִלְכָּא קַדִּישָׁא - אין היא מגוף המלך הקדוש [מז"א]. וּבְגִין
 כֶּךָ - ועל כן, לִית בֵּיה רְזָא - אין בו סוד [אינו שומר את הסוד], וְלֹא מֵאַתֵּר דְרְזָא
 הוּא - ולא ממקום של הסוד הוא [שורש נשמתו איננה ממקום הסוד]. וְכַד תַּפּוּק

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קכז) ויקרא יט, טז. לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני ה' (קכח) משלי יא, יג. הולך

תפוק נשמתיה, לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה
 הוא. וי לההוא בר נש, וי ליה, וי לנשמתיה. זכאה חולקיהון
 דצדיקיא, דמכסין רזין, כל שפן רזין עלאין דקודשא בריך
 הוא, רזין עלאין דמלכא קדישא. עלייהו כתיב: "ועמד כולם
 צדיקים לעולם יירשו ארץ" [קכט].

אנפוי, בתרין תקרובין דבוסמא. בלהו, סהדותא על מה
 דאמינא. דהא, סהדותא בהו תליא, ובכלא תליא
 סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא, חורא וסמקא, סהדותא
 לאבא ואימא. סהדותא, לאחסנא דירית ואחיד לון.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נשמתיה - וכאשר תצא נשמתו, לא אתדבקא בגופא דמלכא - לא תתדבק בגוף המלך
 [ז"א], דהא לא אתריה הוא - שהרי, לא מקומו הוא [אין הסוד שורש לנשמתו של זה].
 וי לההוא בר נש - אוי לאותו האדם, וי ליה - אוי לו, וי לנשמתיה - אוי לנשמתו.
 זכאה חולקיהון דצדיקיא - אשרי חלקם של הצדיקים, דמכסין רזין - המכסים סודות
 [בהנהגתם הכללית אפילו בין אדם לחברו], כל שפן רזין עלאין דקודשא בריך הוא - כל
 שכן [שהם מכסים סוד], בסודות עליונים של הקדוש ברוך הוא, רזין עלאין דמלכא
 קדישא - סודות עליונים של המלך הקדוש [ז"א]. עלייהו כתיב - עליהם [על הצדיקים
 המכסים סוד], כתוב: "ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ".

אנפי ז"א וגווי חיוור וסומק דבגביה

* **אנפוי** - הפנים שלו [של ז"א]. ושערות הזקן הצומחים בשני לחיי הפנים של ז"א, בתרין
 תקרובין דבוסמא - כשני ערוגות של בושם (כן מפורש באד"ר קלט, א).
 בלהו - כולם [כל הפנים של ז"א, גם החלק שצומח בו שער וגם החלק שלא צומח בו שער],
 סהדותא על מה דאמינא - עדות על מה שאמרתי [לעיל דף רצ"ב ע"ב, שהמוחין של
 ז"א בוקעים את מצחו, והארת המוחין מתפשטת ומאירה את פניו של ז"א, והארה זו מעידה
 בפניו כי הוא זכה לקבל מוחין של חו"ב מבחינות או"א כנ"ל]. דהא, סהדותא בהו
 תליא - שהרי העדות בהם תלויה [בהארת הפנים], ובכלא תליא סהדותא - ובכל תלויה
 העדות [העדות תלויה גם בהארה המתפשטת בכל הגוף של ז"א, כי הנה"י של אימא עם
 המוחין, מתפשטים בכל שלוש קווי גוף ז"א עד סיום רגליו, והארתם בוקעת דרך שערות הגוף
 של ז"א]. אבל הני תקרובי דבוסמא - אבל אלה הערוגות של הבושם [בחינת שערות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר: (קכט) ישעיה ס, כא. ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ

וְהָא בְּמִתְנִיתָא דִּילָן אוֹקִימָנָא, כְּמָה פְּרָסִי, בֵּין חוֹרָא לְסַמָּקָא, וְאַתְבָּלִילָן בֵּיהּ כְּחָדָא. בְּסַטְרָא דְחוֹרָא, כַּד אֲתַנְהִיר מִן נְהִירוֹ דְחוֹרָא דְעִתִּיקָא, חֲפִיא תְּהוּא חוֹרָא עַל סַמָּקָא. וְכֵלָא, בְּנְהִירוֹ אֲשֶׁתְּכַח. וְכִדִּין כְּתִיב: "יָאֵר יְהוָה פְּנֵי אֱלֹהֵי" [קל].

וְכַד תִּלְיָן דִּינִין בְּעֵלְמָא, אֲשֶׁתְּכַח סְגִירוֹתָא בְּכֵלָא. וְסַמָּקָא אֲתַפְּשֵׁט בְּאַנְפִּין, וְחֲפִיא עַל חוֹרָא. וְכִדִּין, כֵּלָא אֲשֶׁתְּכַח

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הזקן הצומחים בשני לחיי הפנים של ז"א, חוֹרָא וְסַמָּקָא - לבן ואדום [שיש בהן בשערות הללו], סְהִדוֹתָא לְאַבָּא וְאַיְמָא - עדות לאבא ואימא [מפני שבשערות הזקן תלויה עיקר העדות על המוחין של ז"א, שהם אבא ואימא, שהתקבלו מא"א]. סְהִדוֹתָא - עדות [הם שערות הזקן הללו], לְאַחֲסָנָא דִּירִית וְאַחִיד לֹון - לירושה שירש [מה שקבלו אבא ואימא מא"א, והורישו לז"א] ואוחז בהם [שז"א קבל אותם להיות לו למוחין].

וְהָא בְּמִתְנִיתָא דִּילָן אוֹקִימָנָא - והרי בברייתא שלנו ביארנו, כְּמָה פְּרָסִי - הרבה מרחק, בֵּין חוֹרָא לְסַמָּקָא - בין [הגוון] הלבן [לגוון] האדום [מבואר, כי שורשם של גווני הלבן והאדום בשני זרועות א"א. ובין זרוע ימין לזרוע שמאל קיים מרחק של רוחב גופו, שהוא מרחק גדול בבחינות העליונות], וְאַתְבָּלִילָן בֵּיהּ כְּחָדָא - ונכללים בו כאחד [כאשר גווני לבן ואדום מאירים מא"א אל פניו של ז"א. הגוון הלבן נמשך מאבא והגוון האדום נמשך מאימא, אז הם נכללים בו בגוון אחד]. בְּסַטְרָא דְחוֹרָא - בצד [הגוון] הלבן [שהגוון האדום נכלל בלבן, ועיקר המתגלה הוא הגוון הלבן], כַּד אֲתַנְהִיר - כאשר מאיר [פניו של ז"א] מִן נְהִירוֹ דְחוֹרָא דְעִתִּיקָא - מהאור של [הגוון] הלבן של עתיק [א"א], חֲפִיא - מכסה [ממתיק] תְּהוּא חוֹרָא עַל סַמָּקָא - אותו [הגוון] הלבן על [הגוון] האדום. וְכֵלָא, בְּנְהִירוֹ אֲשֶׁתְּכַח - וכולם באור נמצאים [כל פניו של ז"א נמצאים מוארים רק באור החסדים המתגלה בגוון הלבן, כשהוא מכסה על הגוון האדום]. וְכִדִּין כְּתִיב - ואז כתוב: "יָאֵר יְהוָה פְּנֵי אֱלֹהֵי".

וְכַד תִּלְיָן דִּינִין בְּעֵלְמָא - וכאשר תלויים דינים בעולם, אֲשֶׁתְּכַח סְגִירוֹתָא בְּכֵלָא - נמצאת סגירות בכל [סגירות בז"א, כי מתכסים ממנו המוחין הנמשכים מצד אבא, וכל שכן ההארה הבאה ויורדת מא"א]. וְסַמָּקָא אֲתַפְּשֵׁט בְּאַנְפִּין - [וגוון] אדום מתפשט בפניו [של ז"א], וְחֲפִיא עַל חוֹרָא - ומכסה על [הגוון] הלבן. וְכִדִּין - ואז, כֵּלָא אֲשֶׁתְּכַח בְּדִינָא - הכל נמצא בדין [הכל, אפילו המוחין שמצד אבא שהם חסדים, נאלצים להסכים לצד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

נָצַד מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדִי לְהִתְפָּאֵר: (קל) במדבר ו, כה. יָאֵר ה' פְּנֵי אֱלֹהֵי וַיִּתְּנֶנָּה:

בְּדִינָא. וּבְדִין כְּתִיב: "פְּנֵי יְהוָה בְּעוֹשֵׁי רָע" ^[קלא]. וְכֵלָּא, בְּהָאֵי תִלְיָא.

וּבְגִין, דְּסִהְדוּתָא הוּא בְּכֵלָּא, כְּמָה וְכְמָה מְאִירֵי תְרִיסִין, מְחַכְּאֵן לְהַנִּי גֻנִי, מְצַפְּאֵן לְהַנִּי גֻנִי. כִּד נְהִירִין גֻנִי, כָּל עֲלָמִין כְּלָהוּ בְּחֶדוּ. בְּזִמְנָא דְנְהִיר חוּרָא, כֵּלָּא אֶתְחִזּוּ בְּהֵהוּא גֻנָּא. וְכִד אֶתְחִזּוּ בְּסַמְקָא, כֵּלָּא הָכִי אֶתְחִזּוּ בְּהֵהוּא גֻנָּא.

בְּאַלִּין תְּקַרְבִּין דְּבוּסְמָא, שְׂאִירֵי דְקִנָּא לְאַתְחִזָּא מְרִישָׁא דְאוּדְנִין, וְנַחֲתִית וְסָלִיק בְּתַקְרוּכְתָּא דְבוּסְמָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הדין של אימא, ונשפע משניהם דין]. וּבְדִין כְּתִיב - ואז כתוב: "פְּנֵי יְהוָה בְּעוֹשֵׁי רָע". וְכֵלָּא, בְּהָאֵי תִלְיָא - והכל בזה תלוי [שכל השינוי לרחמים או לדין תלוי רק בפניו של ז"א, מה שאין כן א"א הוא תמיד בהארת פנים לטובה].

וּבְגִין - וכיוון, דְּסִהְדוּתָא הוּא בְּכֵלָּא - שהעדות היא בכל [בכל פניו של ז"א], כְּמָה וְכְמָה מְאִירֵי תְרִיסִין - כמה וכמה בעלי מגינים [הם מלאכים ממונים], מְחַכְּאֵן לְהַנִּי גֻנִי - מחכים לאלה הגוונים [המאירים בפניו של ז"א. וכאן נרמזו המלאכים המחכים לגוון האדום לפעול דין], מְצַפְּאֵן לְהַנִּי גֻנִי - מצפים לאלה הגוונים [המאירים בפניו של ז"א. וכאן נרמזו המלאכים המצפים לגוון הלבן לפעול חסד]. כִּד נְהִירִין גֻנִי - כאשר מאירים הגוונים [כשהם מאירים במראה הלבן], כָּל עֲלָמִין כְּלָהוּ בְּחֶדוּ - כל העולמות כולם בשמחה. בְּזִמְנָא דְנְהִיר חוּרָא - בעת שמאיר [הגוון] הלבן, כֵּלָּא אֶתְחִזּוּ בְּהֵהוּא גֻנָּא - כולם נראים באותו הגוון [כל העולמות מאירים בחסדים]. וְכִד אֶתְחִזּוּ בְּסַמְקָא - וכאשר נראה [בגוון] האדום, כֵּלָּא הָכִי אֶתְחִזּוּ בְּהֵהוּא גֻנָּא - כולם כך נראים באותו הגוון [כל העולמות שרויים בדין].

ענה מפרש את התשעה תיקוני זקן של ז"א, המפורשים בחומש במדבר פרשת שלח יד, יח. ואלו הם: יְהוָה, אָרָן ^(א'), אֶפֶס ^(ב'), וְרַב חֶסֶד ^(ג'), נִשָּׂא עוֹן ^(ד'), וּפְשַׁע ^(ה'), וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה ^(ו'), פִּקֵּד עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים ^(ז'), עַל שְׁלֹשִׁים ^(ח'), וְעַל רִבְעִים ^(ט'):

בְּאַלִּין תְּקַרְבִּין דְּבוּסְמָא - באלו ערוגות הבושם [שני לחיי הפנים של ז"א שבהם צומחים שערות הזקן], שְׂאִירֵי דְקִנָּא לְאַתְחִזָּא - מתחיל הזקן [של ז"א] להיראות מְרִישָׁא דְאוּדְנִין - מראש האזניים [מכאן מתחיל תיקון (א') של זקן של ז"א], וְנַחֲתִית - ויורד [סדר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קלא) תהלים לד, יז. פְּנֵי ה' בְּעֵשִׂי רָע לְהַכְרִית מְאֹרֶץ זָכָרָם:

שְׁעָרִין אַכְמִין דְּדִקְנָא, בְּתִקּוּנָא יָאָה שְׁפִיר, כְּגַבְר תִּקּוּן שְׁפִיר. מְשַׁחא דְּרַבּוּת דְּדִקְנָא עַלָּאָה דְּעִתִּיקָא, בְּהָאִי דִקְנָא דְזַעִיר אַנְפִּין אַתְחֲזִי, וְנִהִיר.

שְׁפִירו דְּהָאִי דִקְנָא, בְּתַשְׁעָה תִקּוּנִין אֲשַׁתְּכַח. וְכַד, מְשַׁחא דְּרַבּוּת דְּתַלְת עֶשֶׂר נְבִיעִין דְּדִקְנָא דְּעִתִּיקָא קַדִּישָׁא, נִהִיר בְּהָאִי דִקְנָא, אֲשַׁתְּכַחוּ עֶשְׂרִין וְתָרִין תִקּוּנִין. וְכַדִּין, מִתְּבָרְכִין בְּלָהוּ. וְיִשְׂרָאֵל סָבָא, מִתְּבָרְכָא בְּהָאִי. וְסִימָן: "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל" ^[קלב].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תיקון הזקן של ז"א יורד דרך הלחיים סביב הפה] וסְלִיק - ועולה [וסדר תיקון הזקן של ז"א עולה] בְּתִקּוּבָתָא דְּבוֹסָמָא - בערוגת הבושם [בלחיי הפנים, הם תפוחי הפנים, שם נמצאים שאר תיקוני זקן של ז"א. אד"ר קלט, א].

תשעה תיקוני דיקנא דז"א

שְׁעָרִין אַכְמִין דְּדִקְנָא - השערות השחורות של הזקן [של ז"א], **בְּתִקּוּנָא יָאָה שְׁפִיר** - בסידור יפה וטוב [שהם סדורים בשורותיהם, ואינם מעורבים זה בזה כשער הראש], **כְּגַבְר תִּקּוּף שְׁפִיר** - כמו גיבור בכוחו טוב [כדמיון בחור צעיר הנראה בכוחו, כך סדורות השערות השחורות של הזקן כיאה]. **מְשַׁחא דְּרַבּוּת דְּדִקְנָא עַלָּאָה דְּעִתִּיקָא** - שמן המשחה של הזקן העליון של עתיק [שמן משחת קודש, אור השער של תשעה תיקוני זקן דא"א], **בְּהָאִי דִקְנָא דְזַעִיר אַנְפִּין אַתְחֲזִי** - בזה הזקן של ז"א הוא נראה [הוא מתגלה בתשעה תיקוני הזקן של ז"א], **וְנִהִיר** - ומאיר [שעל ידי כך תיקוני הזקן של ז"א נמתקים מהגבורות שבהם, ומאירים].

שְׁפִירו דְּהָאִי דִקְנָא - היופי של זה הזקן [של ז"א], **בְּתַשְׁעָה תִקּוּנִין אֲשַׁתְּכַח** - בתשעה התיקונים נמצא [בתשעה תיקוני זקן של ז"א]. **וְכַד, מְשַׁחא דְּרַבּוּת** - וכאשר שמן המשחה **דְּתַלְת עֶשֶׂר נְבִיעִין** - של שלושה עשר הנביעות דְּדִקְנָא דְּעִתִּיקָא קַדִּישָׁא - של הזקן של עתיקא קדישא [א"א], **נִהִיר בְּהָאִי דִקְנָא** - מאיר בזה הזקן [של ז"א. ומבואר שהוא בכל עת אמירת י"ג מידות הרחמים בתפילה, או בעשרת ימי תשובה], **אֲשַׁתְּכַחוּ עֶשְׂרִין וְתָרִין תִקּוּנִין** - נמצאים כ"ב תיקונים [שיחד מאירים בז"א כל עשרים ושנים התיקונים, הם י"ג תיקוני הזקן של א"א ועוד ט' תיקוני זקן של ז"א. והם שורש כ"ב אותיות התורה]. **וְכַדִּין** - ואז, **מִתְּבָרְכִין בְּלָהוּ** - מתברכים כולם [שכל הכ"ב תיקונים מאירים ברחמים]. **וְיִשְׂרָאֵל סָבָא** - [הוא ז"א], **מִתְּבָרְכָא בְּהָאִי** - מתברך בזה [כיוון שהכל מאיר בז"א ברחמים כנ"ל, גם זקנו מאיר בגוון הלובן העליון, כמראה סבא]. **וְסִימָן** - ורמז [בכתוב]: **"בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קלב) בראשית מח, כ. ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמור ישמך אלהים כאפרים וכמנשה

כָּל תִּקּוּנֵי דְדִקְנָא דָּא, אוֹקִימָנָא בְּאֲדָרָא קְדִישָׁא. דְּכֻלָּהּ, מִתְקַנְיָן דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא אֶתְתַּקְּנוּ. וְהָכָא, בְּעֵינָא לְגַלְאָה, מַה דְּלֹא אֶתְגַּלִּי תַּמּוֹן, בְּגִין לְמֵיעַל בְּלֹא כְּסוּפָא.

שְׂתָא אָנוּן, תְּשַׁעָה אֶקְרוּן. תִּקּוּנָא קְדָמָא, נֶפֶק הָהוּא נְצוּצָא, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, וּבְטָשׁ בְּתַחוּת שְׁעָרָא דְרִישָׁא מִתְּחוּת קוּצִין דְּעַל אוּדְנִין, וְנִחִית מִקְמִי פִתְחָא דְאוּדְנִין, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא.

הָא תִּקּוּנָא דָּא, מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא לֹא אֶשְׁתַּבַּח, בְּד נִגִּיד מוֹלָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כָּל תִּקּוּנֵי דְדִקְנָא דָּא - כל התיקונים של זקן זה [הם ט' תיקוני זקן של ז"א], אוֹקִימָנָא בְּאֲדָרָא קְדִישָׁא - ביארנו באדרא קדישא [באדרא רבא, כמבואר שם דף קלט ע"א]. דְּכֻלָּהּ - שכולם [כל ט' תיקוני זקן של ז"א], מִתְקַנְיָן דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא אֶתְתַּקְּנוּ - מהתיקונים של העתיקא קדישא נתקנו [ע"י הארת תיקוני זקן דא"א הם נתקנו בזקן של ז"א]. וְהָכָא, בְּעֵינָא לְגַלְאָה - וכאן [באדרא זוטא] אני רוצה לגלות, מַה דְּלֹא אֶתְגַּלִּי תַּמּוֹן - מה שלא התגלה שם [באדרא רבא], בְּגִין לְמֵיעַל בְּלֹא כְּסוּפָא - כדי להיכנס בלי בושח [לעולם הבא. והבושה, חסרון הגילוי שהיה ראוי לגלות בעולם הזה].

שְׂתָא אָנוּן - שש הם [בתחילה היו רק ששה תיקוני זקן בז"א], תְּשַׁעָה אֶקְרוּן - תשעה נקראים [אבל התיקוני זקן של ז"א נקראים תשעה. ומבואר, שאחר שז"א קיבל מאימא ג' מוחין, הם האירו בו ונשלמו לתשעה תיקונים]. תִּקּוּנָא קְדָמָא - תיקון ראשון [בזקן של ז"א], נֶפֶק הָהוּא נְצוּצָא - יצא אותו הניצוץ, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא - המאור החזק [מבואר כנ"ל, שהוא גבורה של עתיק המלוכש בתוך מוחא סתימאה של א"א, והוא שורש כל הדינים, בסוד ה' גבורות שנתנו ליסוד של אימא], וּבְטָשׁ - והכה [זה הניצוץ מהמאור החזק]: בְּתַחוּת שְׁעָרָא דְרִישָׁא - מתחת שער הראש [הניצוץ מהמאור החזק הכה מפנימיות הפנים, במקום שהוא תחת סיום שער הראש] מִתְּחוּת קוּצִין דְּעַל אוּדְנִין - מתחת קוצי השער שעל האזניים [מתחת פאות הראש. ומבואר, שמכוח ההכאה התנוצץ אור הניצוץ הנ"ל בחוץ, בפנים של ז"א. וזהו התיקון הראשון שהתגלה בזקן של ז"א], וְנִחִית - וירד [שער התיקון הראשון] מִקְמִי פִתְחָא דְאוּדְנִין - מלפני פתח האזניים, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא - עד ראש הפה [ששער התיקון הראשון בזקן של ז"א יורד עד ראשי שערות השפתיים העליונות].

הָא תִּקּוּנָא דָּא - הנה תיקון זה [התיקון הראשון של זקן של ז"א], מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא לֹא אֶשְׁתַּבַּח - מעתיקא קדישא לא נמצא [אין בו הארה מתיקוני זקן של א"א], בְּד נִגִּיד מוֹלָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא - כאשר מושך המזלָא של העתיקא קדישא [כשהמזלָא של א"א מושך

דעתיקא קדישא, וְתִלְיָא מְנִיָּה הָהוּא מְבוּעָא דְחֻכְמָתָא. אֱלָא
כַּד אֵימָא אַתְּמַשְׁכַּת, וְאַתְּבָלִילַת בְּאוּרָא דְכִיָּא, הָהוּא חֲוָרָא,
נְקִיט אֵימָא, וְנִיצוּצָא עָאלַת וְנִפְקַת, וְאַתְאַחַד דָּא בְּדָא,
וְאַתְעֵבִיד חַד תְּקוּנָא.

וְכַד אַצְטְרִיךְ, סְלָקָא דָּא עַל דָּא, וְאַתְפְּסִיָּא חַד מִקְפֵּי חַד.
וּבְגִין כֵּךְ, כִּלָּא אַצְטְרִיךְ. חַד לְמַעַבְד נּוֹקְמִין, וְחַד לְרַחֲמָא. וְעַל
הָא, תְּאִיב לְהָאִי דְקִנָּא דְדוּד מְלָכָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הארה], וְתִלְיָא מְנִיָּה - ותלוי ממנו ההוא מְבוּעָא דְחֻכְמָתָא - אותו המבוע של החכמה
[מבואר, כאשר המזלָא של א"א מושך הארה, שממנה נמשך האור של מוחא סתימאה להאיר
בתיקוני זקן של ז"א, אזי איננו מאיר בהארה א' של תיקוני זקן של ז"א אלא רק בשאר ח'
תיקוני הזקן]. אֱלָא - אבל כַּד אֵימָא אַתְּמַשְׁכַּת - כאשר אימא נמשכת [כאשר נה"י של
אימא נמשכים להיכנס בז"א בבחינת מוחין], וְאַתְבָּלִילַת בְּאוּרָא דְכִיָּא - והיא נכללת
באור הטהור [נכללת במוחין של אבא], הָהוּא חֲוָרָא - אותו [הגוון] הלבן [הגוון הלבן
המאיר מאבא], נְקִיט אֵימָא - לוקחת אימא [שהמוחין של אבא מתלבשים במוחין של
אימא], וְנִיצוּצָא - וניצוץ [שאז הארת הניצוץ שהוא מוחין דאימא] עָאלַת - נכנסת [לתוך
הראש של ז"א בבחינת מוחין] וְנִפְקַת - ויוצאת [שהארה ממוחין דאימא יוצאת תחת שערות
הראש של ז"א], וְאַתְאַחַד דָּא בְּדָא - ומתאחד זה בזה [שהארה זו ממוחין דאימא מתאחדת
עם תיקון ראשון מתיקוני זקן של ז"א], וְאַתְעֵבִיד חַד תְּקוּנָא - ונעשה תיקון אחד [וכך
נעשה אור של תיקון הראשון מתיקוני זקן של ז"א].

וְכַד - וכאשר אַצְטְרִיךְ - צריך [העולם צריך לרחמים], סְלָקָא דָּא עַל דָּא - עולה זה על
זה [המוחין של אבא עולים על המוחין של אימא], וְאַתְפְּסִיָּא חַד מִקְפֵּי חַד - ומתכסה זה
מלפני זה [שמתכסה המוחין של אימא ונכפים הדינים שבו, מלפני המוחין של אבא שהם
בחינת חסד, כדי לפעול רחמים בעולם]. וּבְגִין כֵּךְ - ולכן, כִּלָּא אַצְטְרִיךְ - הכל צריך [שמכיוון
שצריך לפעול רחמים בעולם, לכן גם המוחין של אבא וגם המוחין של אימא צריכים להתלבש
בראש של ז"א]. חַד לְמַעַבְד נּוֹקְמִין - אחד, כדי לעשות נקמות [שמוחין של אימא צריכים
להתלבש בראש של ז"א, כדי שבכוח הדין שבהם, ז"א יעניש את החוטאים בעולם הזה], וְחַד
לְרַחֲמָא - ואחד, לרחמים [שמוחין של אבא צריכים להתלבש בראש של ז"א, כדי שבכוח
החסד שבהם, ז"א יעורר רחמים בעולם]. וְעַל הָאִי - ועל זה [על כך שתיקוני זקן של ז"א
כלולים גם מגבורות, מכוח המוחין דאימא], תְּאִיב - חשק לְהָאִי דְקִנָּא - לזה הזקן [לקבל
הארה מדיקנָא של ז"א דווקא, ולא מדיקנָא דא"א שכולו רק רחמים] דְדוּד מְלָכָא - דוד המלך
[מבואר, שלזה חשק דוד המלך מפני שהיה צריך כוח גבורה ללחום מלחמות ה' נגד שונאי
ישראל], כְּמָה דְאוּקִימָנָא - כמו שביארנו [והוא באדרא רבא דף קלט, ב].

בְּהָאֵי דִקְנָא, תְּשַׁעָה תְּקוּנִין אֲשַׁתְּכַחוּ. שְׁתָּא רַבּוֹן דְּתַלְיָן בְּהוּ, מִתְּפַשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאַלִין שְׁתָּא דְּתַלְיָן, תַּלְיָן בְּשַׁעְרֵי דְּתַחוּת תְּקַרְבָּתָא דְּבוּסְמִין. תֵּלֶת מִהָאֵי סְטָרָא, וְתֵלֶת מִהָאֵי סְטָרָא. וּבִיקִירוּתָא דְּדִקְנָא, תַּלְיָן תֵּלֶת אַחֲרִינִין, חַד לְעֵילָא בְּשַׁפּוֹן, וְתַרִין בְּאַנוֹן שַׁעְרִין דְּתַלְיָן עַד טַבּוּרָא.

וְכָל הֵנִי שְׁתָּא, תֵּלֶת מִכָּאן וְתֵלֶת מִכָּאן, אֲתַמְשְׁכֹן וְתַלְיָן בְּלָהוּ, בְּאַנוֹן שַׁעְרֵי דְּתַלְיָן וּמִתְּפַשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּהָאֵי דִקְנָא - בזה הזקן [של ז"א], **תְּשַׁעָה תְּקוּנִין אֲשַׁתְּכַחוּ** - תשעה תיקונים נמצאים [ט' הארות מתיקוני דיקנא של א"א]. **שְׁתָּא רַבּוֹן דְּתַלְיָן בְּהוּ** - שש רבבות שתלויות בהן [שש שערות, והן שש הארות מתיקוני דיקנא של א"א, לאחר שנתלו והאירו בשש תיקוני דיקנא של ז"א. מנין הרבבות כנודע, הוא לערך כל בחינה בא"א הנמדדת ברבבות], **מִתְּפַשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - ומתפשטים בכל הגוף [בו' קצוות של ז"א]. **וְאַלִין שְׁתָּא דְּתַלְיָן** - ואלו השש שתלויות [שש הארות מתיקוני דיקנא של א"א, שנתלו והאירו בשש תיקוני דיקנא של ז"א], **תַּלְיָן** - תלויים [שעיקר הארתם] **בְּשַׁעְרֵי דְּתַחוּת תְּקַרְבָּתָא דְּבוּסְמִין** - בשער שמתחת לערוגות הבושם [השער שמתחת לתפוחי הפנים, והוא עובי הזקן היורד ומשתלשל עד החזה. והם נקראים שני מזלות, על שם השער היורד שהוא בדמיון מים נוזלים. והם תיקון ששי ותיקון תשיעי במנין תיקוני דיקנא של ז"א]. **תֵּלֶת מִהָאֵי סְטָרָא** - שלש מזה הצד [שלש הארות מתוך השש מתלבשות בצד הימין של עובי הזקן, ולא בעובי עצמו], **וְתֵלֶת מִהָאֵי סְטָרָא** - ושלש מזה הצד [ושלש הארות הנוספות מתוך השש מתלבשות בצד השמאל של עובי הזקן, ולא בעובי עצמו]. **וּבִיקִירוּתָא דְּדִקְנָא** - ובמקום הכבוד של הזקן [באמצע הפנים, שהוא מקום הדרת הזקן], **תַּלְיָן תֵּלֶת אַחֲרִינִין** - תלויות שלש אחרות [תלויות ומתלבשות עוד שלש הארות אחרות מט' תיקוני הדיקנא של א"א], **חַד לְעֵילָא בְּשַׁפּוֹן** - אחד, למעלה בשפתיים [הארה אחת מהן מתלבשת בשערות שלמעלה בשפתיים, והיא תיקון ב' מתיקוני דיקנא של ז"א], **וְתַרִין בְּאַנוֹן שַׁעְרִין דְּתַלְיָן עַד טַבּוּרָא** - ושניים באלה השערות שתלויות עד הטבור [ועוד שתי הארות הנוספות מהן, מתלבשות בשני המזלות הנוספות, שהן שערות הזקן היורדות עד למקום החזה של ז"א, הנקרא טבור].

וְכָל הֵנִי שְׁתָּא - וכל אלה השש [שש הארות תיקוני הדיקנא של א"א], **תֵּלֶת מִכָּאן וְתֵלֶת מִכָּאן** - שלושה מכאן [בצד הימין], ושלושה מכאן [בצד השמאל], **אֲתַמְשְׁכֹן וְתַלְיָן בְּלָהוּ** - נמשכות ותלויות כולן [שהן ההארות נמשכות ונכללות], **בְּאַנוֹן שַׁעְרֵי** - באותן השערות [שער המזלות היורדות עד למקום החזה] **דְּתַלְיָן וּמִתְּפַשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - שתלויות ומתפשטות בכל הגוף [שהארת אלה תיקוני הדיקנא של א"א, מתפשטת בכל הגוף של ז"א. ומבואר, כי ט' תיקוני דיקנא דא"א המאירים בט' תיקוני דיקנא של ז"א,

וּבִגְיִן דְּהַנִּי תִלְתָּא אֲנֹן בִּיקִירוֹ דְּדִקְנָא יִתִּיר מִכְּלָהּ, כְּתִיב בְּהוּ
 שְׁמָא קְדִישָׁא. דְּכְתִיב: "מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בַמֶּרְחָב יְהוָה,
 יְהוָה לִי לֹא אֵירָא"^[קלג]. וְהָא דְאֻקִּימָנָא בְּאֲדָרָא, "מִן
 הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה", מֵאַתֵּר דְּשָׂרֵי דִקְנָא לְאַתְפְּשָׁטָא, דְּהוּא אַתֵּר
 דְּחִיק מִקְמֵי אוּדְנִין, שְׁפִיר הוּא.

וּבִסְפָּרָא דְאַגְדָּתָא דְבִי רַב יִיבָא סָבָא, הָכִי אָמַר וְאֻקִּים:
 דְּשְׁרוּתָא דְּדִקְנָא, מִחֲסָד עֲלָאָה. דְּכְתִיב: "לֵךְ יְהוָה" ^{אֵירָא}

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הם נכללים באלה שתי המזלות שבשני צדדי שער הזקן המשתלשלות עד לחזה, ומשם הם מתפשטים בכל הו"ק של ז"א, הוא הגוף של ז"א.

וּבִגְיִן דְּהַנִּי תִלְתָּא - וכיוון שאלה השלושה [שלושת תיקוני הדיקנא של ז"א הנ"ל, השער שסביב השפתיים והשער שבשני צדדי שער הזקן] אֲנֹן בִּיקִירוֹ דְּדִקְנָא - הם במקום הכבוד של הזקן [מפני שהם במקום שהוא עיקר כבוד והדרת הזקן. ומבואר, שהם גם סוד המוחין של הדיקנא] יִתִּיר מִכְּלָהּ - יותר מכולם [יותר משאר תיקוני הדיקנא של ז"א], כְּתִיב בְּהוּ שְׁמָא קְדִישָׁא - [לכן] כתוב בהם שם הקודש [הם רמוזים בפסוק שבו נזכרו שלושה שמות קודש סמוכים ורצופים]. דְּכְתִיב - שכתוב: "מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בַמֶּרְחָב יְהוָה, לִי לֹא אֵירָא" - [מבואר, שכאן נרמזו שלושת התיקוני דיקנא של ז"א כך: מן המצר - התיקון בשער שסביב השפתיים. ענני במרחב - התיקון שבמרחב הזקן שהוא המזל העליון. לא אירא - התיקון שבמזל התחתון. ובכל אחד מהם רשום שם קדוש, והם סמוכים ורצופים]. וְהָא דְאֻקִּימָנָא בְּאֲדָרָא - והרי ביארנו באדרא [שואל לעניין זה שמבואר באדרא רבא דף קלט, ב], "מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה", מֵאַתֵּר דְּשָׂרֵי דִקְנָא לְאַתְפְּשָׁטָא - [כי הכתוב] 'מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה', ממקום שמתחיל הזקן להתפשט [שפסוק זה רומז לתיקון הראשון דווקא], דְּהוּא אַתֵּר דְּחִיק מִקְמֵי אוּדְנִין - שהוא מקום צר מלפני האוזניים [והוא ששואל על פסוק זה, איך באדרא רבא ביארנו על תיקון א', וכאן באדרא זוטא אנו מבארים על תיקון ב'], שְׁפִיר הוּא - טוב הוא [שמשיב על השאלה, כי אכן שני הביאורים נכונים וטובים, מפני שלשון הכתוב 'מִן הַמִּצֵּר' מתאימה הן לתיקון א' והן לתיקון ב'].

וּבִסְפָּרָא דְאַגְדָּתָא דְבִי רַב יִיבָא סָבָא - ובספר האגדה של בית מדרשו של רב ייבא סבא, הָכִי אָמַר - כך אמר [שבספר אגדה זה נאמר, כי ביאור הפסוק 'מִן הַמִּצֵּר' הוא על תיקון א', כמו שמבואר באדרא רבא] וְאֻקִּים - [ועוד] ביאר: דְּשְׁרוּתָא דְּדִקְנָא - שהתחלת הזקן [שגם התחלת הזקן של ז"א], מִחֲסָד עֲלָאָה - מהחסד העליון [הוא נמשך מבחינת

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וישם את אפריים לפני מנשה: (קלג) תהלים קיח, ה-ו. מן המצר קראתי יְהוָה עֲנֵנִי בַמֶּרְחָב יְהוָה: ה' לי לא

הגדולה והגבורה והתפארת" ^[קלד]. וכלא, הכי הוא, והכי שארי.
 ותשעה, אתמשכן ותלין בדקנא. ומקמי אודנין, הכי שארי.
 וקיימא, לא מתקיימין, אלא באתר אחרא, כמה דאוקיימא.
 וכד אצטריך עלמא לרחמי, אתגליא מזלא קדישא, וכל הני
 תקונין דבדקנא יקירא דזעיר אנפין, פלהו רחמי משתכחי.
 וכד אצטריך לדינא, מתחזיא דינא. וכדין, עבדין נוקמין
 לשנאיהון דישראל, לאננו דעקין להו.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

החסד, שהוא בחינה ראשונה ועליונה בו"ק. ותיקון א' בדיקנא נקרא 'חסד', וכן שאר התיקוני
 דיקנא של ז"א נקראים כסדר הו"ק, חג"ת נה"י. דכתב - שכתוב: "לך יהוה הגדולה
 והגבורה והתפארת" - [עד כאן הם דברי רב ייבא סבא בספר האגדה. ובא עתה לבאר, כי
 בפסוק זה נזכרו כל הו"ק ביחס לתיקוני הדיקנא של ז"א, ואף על פי שבפשט הפסוק מדובר
 על ו' הספירות של ז"א ולא כרמז תיקוני דיקנא]. וכלא, הכי הוא - והכל כך הוא [הכל
 בבחינות של ז"א, הן בבחינת הספירות והן בבחינת התיקוני דיקנא, כך הם מסודרים בו'
 קצוות], והכי שארי - וכך מתחיל [כך מתחיל הסדר בהם, הן בספירות והן בתיקוני דיקנא,
 שהוא מתחיל דווקא מבחינת החסד ועיקרו הוא בסדר של ו' קצוות. כי שורש ז"א הוא באות
 ו' של שם הוי"ה, ואח"כ נוספים לו הג"ר, וכך הוא גם בגופו וגם בתיקוני דיקנא שלו].
 ותשעה - [ט' תיקוני הדיקנא של א"א], אתמשכן ותלין בדקנא - נמשכים ותלויים בזקן
 של ז"א. ומקמי אודנין, הכי שארי - ומלפני האזניים כך מתחיל [תיקון א' של הדיקנא
 המתחיל מלפני האזניים, כך הוא מתחיל דווקא מבחינת החסד].

וקיימא - וקיום [קיום הט' תיקוני דיקנא של ז"א], לא מתקיימין - לא מתקיימים, אלא
 באתר אחרא - אלא במקום אחר [ע"י הארת ט' תיקוני הדיקנא של א"א], כמה
 דאוקיימא - כמו שביארנו. וכד אצטריך עלמא לרחמי - וכאשר צריך העולם לרחמים
 [לרחם על ישראל], אתגליא מזלא קדישא - מתגלה המזל הקדוש [מזל הקדוש הוא
 הארת שני המזלות מ"ג תיקוני הזקן של א"א, מזל השמיני ומזל השלושה עשר, הנרמזים
 בפסוק במלים 'נצר' ו'נקה', ומאירה בזקן של ז"א], וכל הני תקונין - ו[אז] כל אלה
 התיקונים דבדקנא יקירא דזעיר אנפין - אשר בזקן הנכבד של ז"א, פלהו - כולם [גם
 בחינת הגבורות שבהם] רחמי משתכחי - ברחמים נמצאים. וכד אצטריך לדינא - וכאשר
 צריך לדין [לפעול דין בעולם], מתחזיא דינא - נראה דין [שכל הזקן נראה ומתגלה בבחינת
 דין]. וכדין, עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל - ואז עושים נקמות לשונאיהם של
 ישראל, לאננו דעקין להו - לאותם המצערים להם.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

איך אמה יעשה לי אדם: (קלד) דברי הימים א' כט, יא. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד

דף רצ"ה ע"ב ☆ פֶּל יִקִּירוּ דְדִקְנָא, בְּאֲנוּן שְׁעָרֵי דְתַלְיָן אָנְהוּ, מְשׁוּם דְכֻלָּא בְּהָאֵי תַלְיָן.

פֶּל הֵנִי שְׁעָרֵי דְדִקְנָא דְזַעִיר אָנְפִּין, פֶּלְהוּ קְשִׁישִׁין וְתַקִּיפִין, מְשׁוּם דְכֻלָּהוּ אַכְפִּין לְדִינִין, בְּשַׁעְתָּא דְמוֹלָא קִדְשָׁא אֲתַגְלִי.

וְכַד בְּעִי לְאַנְחָא קְרָבָא, בְּהָאֵי דִקְנָא אֲתַחְזִי, בְּגִבְרָתָא תַקִּיפָא מְאִירִי נִצְחָן קְרָבִיָּא. וְכַדִּין, מְרִיט מָאן דְמְרִיט, וְאַגְלִישׁ מָאן דְאַגְלִישׁ.

הֵנִי תַשְׁעָה תַקוּנִין, אָמְרִן מֹשֶׁה זְמַנָּא תַנִּינָא, בְּשַׁעְתָּא

— אֲדָרָא זֹטָא קִדְשָׁא - תַרְגוּם הַמְלִים וּבִיאור קִל —

* פֶּל יִקִּירוּ דְדִקְנָא - כל הכבוד של הזקן, בְּאֲנוּן שְׁעָרֵי דְתַלְיָן אָנְהוּ - באותם השערות התלויות הוא [הם השערות של שני המזלות, היורדות ומשתלשלות בשני צדדי הזקן], מְשׁוּם דְכֻלָּא בְּהָאֵי תַלְיָן - מכיוון שהכל בזה תלוי [שכל השפע הבא מהזקן מתקבץ ויוצא מהשערות הללו].

פֶּל הֵנִי שְׁעָרֵי דְדִקְנָא דְזַעִיר אָנְפִּין - כל אלה שערות הזקן של ז"א, פֶּלְהוּ קְשִׁישִׁין וְתַקִּיפִין - כולם קשים וחזקים, מְשׁוּם דְכֻלָּהוּ אַכְפִּין לְדִינִין - מכיוון שכולם כופים לדינים [שעל כן שערות הזקן קשים וחזקים, מכיוון שהם צריכים להתגבר ולכפות את הדינים, כי זהו הכלל שאין הדין נמתק אלא בשורשו], בְּשַׁעְתָּא דְמוֹלָא קִדְשָׁא אֲתַגְלִי - בשעה שהמזל הקדוש מתגלה [שאו הוא העת רצון של כפיית הדינים, כאשר המזל של א"א מתגלה ומאיר בזקן של ז"א, ואז הכל מתעורר ברחמים ונכפים הדינים].

וְכַד בְּעִי לְאַנְחָא קְרָבָא - וכאשר [ז"א] רוצה לערוך מלחמה בשונאיהם של ישראל, בְּהָאֵי דִקְנָא אֲתַחְזִי - בזה הזקן מתראה [הרצון של ז"א מתראה על ידי הזקן שלו. ובמתוק מדבש ביאר ע"פ האד"ר דף קמ ע"ב, כי הלשון מתראה מורה על גילוי חלקי, שהוא רק מתראה גיבור, אך אינו גיבור ממש רק לאחר שנשלמים בו כל י"ג תיקוני הדיקנָא], בְּגִבְרָתָא תַקִּיפָא מְאִירִי נִצְחָן קְרָבִיָּא - כגיבור חזק בעל נצחון במלחמות. וְכַדִּין - ואז [כשז"א מתראה לבוא לערוך מלחמה], מְרִיט מָאן דְמְרִיט - תולש מי שתולש [שאו בעת שז"א עורך מלחמה, פעמים הוא תולש ועוקר לגמרי את אלה שונאי ישראל], וְאַגְלִישׁ מָאן דְאַגְלִישׁ - ומגלח מי שמגלח [ופעמים ז"א מגלח ומאבד חלק משונאי ישראל אך אינו עוקר אותם לגמרי].

הֵנִי תַשְׁעָה תַקוּנִין - אלה ט' התיקונים [ט' תיקוני הזקן של ז"א], אָמְרִן מֹשֶׁה זְמַנָּא תַנִּינָא - אמר אותם משה שנית [בפעם ראשונה משה אמר אחר חטא העגל את י"ג תיקוני

דאצטרייך לאהדרא לון בלהו רחמי. דאף על גב, דתליסר תקונין לא אמרן השתא, בכונא תליא מלתא. דהא, לא יעול בהני תקונין לאדברא, אלא במזלא אתפון, ואדבר ליה. הדיא הוא דכתיב: "ועתה יגדל נא פח אדני"^[קלה]. מאן "פח אדני"? ההוא דאקרי מזלא קדישא, סתימא דכל סתימין. דחילא דא, ונהירו דא, ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא, ואדבר דא ואתפון ביה. אמר הני תשעה תקונין, דתלין בזעיר אנפין, בגין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הזקן של א"א והמשיך מהם הארה לי"ג תיקוני הזקן של ז"א. ובשנית, משה אמרם אחר חטא המרגלים, בפרשת שלח, והזכיר רק תשעה מהתיקונים הללו, בשעתא דאצטרייך - בשעה שהיה צריך לאהדרא לון - להחזיר אותם [להחזיר את כל תיקוני הזקן שבא"א שיאירו לז"א] בלהו רחמי - כולם רחמים [שיתעוררו כל התיקונים ברחמים על ישראל]. דאף על גב - [ושואל] ואף על פי, דתליסר תקונין - שי"ג תיקונים לא אמרן השתא - לא אמרם עכשיו [כי הזכיר כנ"ל רק תשעה מהם. ועל זה שואל איך יכל להמתיק את הדינים שבתיקוני הזקן של ז"א, כשלא הזכיר את כל י"ג התיקונים המאירים מא"א לז"א], בכונא תליא מלתא - בכוונה תלוי הדבר. דהא - שהרי, לא יעול - לא ייכנס [משה] בהני תקונין - באלה התיקונים [תיקוני הזקן של ז"א] לאדברא - להזכיר [להזכירם סתם ולעורר דינים, ובודאי התכוון בכך לכתחילה כדי לעורר רחמים, כפי שיבאר דלקמן], אלא במזלא אתפון - אלא במזל התכוון [משה מלכתחילה היה מכוון במזל של א"א, להמשיך ממנו הארה לתיקני הזקן של ז"א על מנת להמתיקם ברחמים], ואדבר ליה - והזכיר להם [ואחר שכוון במזל של א"א, הזכיר את תשעת תיקוני הזקן]. הדיא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב: "ועתה יגדל נא פח אדני". מאן "פח אדני" - מי הוא 'פח אדני' [מי הוא הכוח בז"א הנקרא 'אדני']? ההוא דאקרי מזלא קדישא - אותו שנקרא מזל הקדוש [הכח בז"א הוא הארת תיקוני הזקן של א"א הנקראים כך], סתימא דכל סתימין - הסתום [בא"א], של כל הסתומים [בז"א]. דחילא דא, ונהירו דא - פחד זה והארה זו [כח זה בט' תיקוני הדיקנא של ז"א, שיש בו צד של פחד להמתיק את הדינים שבז"א, ויש בו הארה להשפיע רחמים], ממזלא תלי - מהמזל תלוי [כח זה בז"א תלוי מהמזל הקדוש של א"א]. וכיון דאמר משה דא - וכיון שאמר משה זה [משה אמר את הפסוק הזה 'ועתה יגדל נא כח אדני'], ואדבר דא - והזכיר זה [הזכיר את כח המזל הקדוש של א"א] ואתפון ביה - והתכוון בו [והתכוון בכוח המזל שבא"א להמשיך ממנו הארה אל תיקוני ז"א]. אמר הני תשעה תקונין - אמר את אלה ט' התיקונים, דתלין בזעיר אנפין - התלויים בז"א, בגין דינהירו בלהו - כדי

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

פי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש: (קלה) במדבר יד, יז-יח. ועתה יגדל נא

דינהירו בלחו, ולא ישתבח דינא. ועל דא, כלא במזלא תלי.
האי דקנא, כד שראן שערי לאתערא, אתחזי כגבר תקיף,
כגבר מארי נצח קרבין. בהאי דקנא, נגיד משח דרבות
מעתיקא סתימא. במה דאת אמר: "כשמן הטוב על הראש
יורד על הזקן זקן אהרן"^[קלז].

אלין שערי, לא חפין על שפון. ושפון בלחו, סמקין כורדא.
דכתיב: "שפתותיו שושנים"^[קלז]. שפון, מרחשן גבורה, מרחשן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שיאירו כולם [שיאירו כל הט' תיקוני ז"א מהארת המזלא של א"א], ולא ישתבח
דינא - ולא ימצא דין [שלא ימצא בדיקנא של ז"א]. ועל דא - ועל זה [כמו 'ומפני זה
אנו אומרים'], כלא במזלא תלי - הכל במזלא תלוי [במזלא של דיקנא דא"א].

האי דקנא - זה הזקן [הזקן של ז"א], כד שראן - כאשר מתחילים שערי - השערות
[של הזקן] לאתערא - להתעורר [לצמוח בפנים של ז"א], אתחזי - מתראה [הזקן של ז"א]
כגבר תקיף - כגיבור חזק, כגבר מארי נצח קרבין - כגיבור בעל נצחון במלחמות.
בהאי דקנא - בזה הזקן [הזקן של ז"א], נגיד - נמשך [על מנת להמתיק את הדינים שבזקן
של ז"א] משח דרבות - שמן המשחה [הארת ט' תיקוני הדיקנא] מעתיקא
סתימא - מהעתיק הסתום [מא"א]. במה דאת אמר - כמו שאתה אומר: "כשמן הטוב
על הראש יורד על הזקן זקן אהרן".

שפון ופומא דז"א

אלין שערי - אלה השערות [השערות של תיקון ב' שלמעלה מהשפתיים], לא חפין - לא
מכסים על שפון - על השפתיים [ומבואר באדרא רבא דף קמא ע"א תיקון ז', שהשערות
שעל השפה העליונה אינן מכסות את הפה, על מנת שהבל הפה יצא ללא עיכוב ויהנו ממנו
מיד]. ושפון בלחו - והשפתיים כולם, סמקין כורדא - אדומים כשושנה [ומבואר, שגון
השפתיים אדום, מפני הדינים המרובים שבחוטם היורדים ועוברים דרך השפתיים].
דכתיב - שכתוב: "שפתותיו שושנים". שפון - השפתיים [יבואר, שהן מביעות כדלקמן
מצד החסד וגבורה של דעת הגנוזים בפה של ז"א], מרחשן גבורה - מדברות גבורה
[לפעמים השפתיים מדברות בעניין גבורות וגזירות, שהן מצד הגבורות שבדעת], מרחשן
חכמתא - מדברות חכמה [ולפעמים השפתיים מדברות בעניין חכמת התורה, שהיא מצד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

כח אדני כאשר דברת לאמר: ה' ארך אפים ורב חסד נשא עון ופשע ונקמה לא ינקמה פקד עון אבות על
בנים על שלשים ועל רבעים: (קלו) תהלים קלג, ב. כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן
שירד על פי מדותיו: (קלז) שיר השירים ה, יג. לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו

חֲכָמָתָא. בְּאֲנוּן שְׁפֹן תִּלְּן, טָב וּבִישׁ, חַיִּי וּמוֹתָא. מֵאֲלִין שְׁפֹן, תִּלְּן מְאָרִיהוֹן דְּאֲתַעְרוּתָא. דְּכַד מְרַחֲשִׁין אֲלִין שְׁפֹן, מִתְעַרִּין כֹּלָא לְמַגְזֵר דִּינָא בְּכָל בְּתִי דִינִין, דְּאֶקְרוּן "עִירִין". דְּכִתְיֹב: "בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא" [קלח].

מֵאִי 'עִיר'? בְּסַפְרָא דְּאֶגְדָּתָא תְּנִינָן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר: "וַיְהִי עֶרְךָ" [קלט]. דְּמִתְעַרִּין דִּינִין, לְאֲנוּן דְּלֹא אֲתַרְחִימוּ לְעִילָא. בְּגִין כֶּךָ, מִתְעַרִּין אֲלִין, דְּאֲנוּן מְאָרִי דְּכָבוּ לְהוּ. וְעַם כָּל דָּא, בְּתַרִּי גֻנִי, בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וְעַל דָּא, אֶקְרוּן "עִיר וּקְדִישׁ", דִּינָא וְרַחֲמֵי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

החסד שבדעת]. בְּאֲנוּן שְׁפֹן - [כי] באלו השפתיים תִּלְּן, טָב וּבִישׁ, חַיִּי וּמוֹתָא - תלויים טוב ורע, חיים ומות. מֵאֲלִין שְׁפֹן - מאלה השפתיים, תִּלְּן מְאָרִיהוֹן דְּאֲתַעְרוּתָא - תלויים בעלי ההתעוררות [הם המלאכים המתעוררים על ידי דיבורים אלו של שפתי ז"א]. דְּכַד מְרַחֲשִׁין אֲלִין שְׁפֹן - שכאשר מדברים אלו השפתיים [כאן השפתיים מדברות גבורות, וגזרות דין], מִתְעַרִּין כֹּלָא - מתעוררים כולם לְמַגְזֵר דִּינָא - לגזור דין בְּכָל בְּתִי דִינִין - בכל בתי הדין [בתי הדין של היכל הזכות], דְּאֶקְרוּן "עִירִין" - הנקראים עירין [שהמלאכים שם נקראים 'עירין']. דְּכִתְיֹב: "בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא".

מֵאִי 'עִיר' - מהו 'עיר' [מי הוא הנקרא עיר, הנזכר בלשון רבים שבכתוב 'עירין']? בְּסַפְרָא דְּאֶגְדָּתָא - [ומשיב מהמבואר] בספר האגדה תְּנִינָן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר - כמו שאתה אומר: "וַיְהִי עֶרְךָ". דְּמִתְעַרִּין דִּינִין - שמתעוררים דינים, לְאֲנוּן דְּלֹא אֲתַרְחִימוּ לְעִילָא - לאותם שאינם אהובים למעלה. בְּגִין כֶּךָ - ולכן, מִתְעַרִּין אֲלִין - מתעוררים אלה [מלאכי 'עירין' הנזכרים], דְּאֲנוּן מְאָרִי דְּכָבוּ לְהוּ - שהם בעלי שנאה להם [שמלאכי עירין אלה הם שונאים למי שאינם אהובים למעלה]. וְעַם כָּל דָּא - ועם כל זה [ואע"פ שמלאכי העירין הם בעלי דינים], בְּתַרִּי גֻנִי - בשני גוונים [הם מלאכי העירין דנים בהיכל הזכות בשתי דרכי דין], בְּרַחֲמֵי וְדִינָא - ברחמים ובדין [ברחמים לצדיקים, ובדין לרשעים]. וְעַל דָּא - ועל זה [על זה שהם מלאכי העירין דנים בשתי דרכים], אֶקְרוּן "עִיר וּקְדִישׁ" - נקראים 'עיר וקדיש' [שלכן הם נקראים בלשון הכתוב כך], דִּינָא וְרַחֲמֵי - דין ורחמים [הם נקראים 'עיר' מצד הדין, ונקראים 'קדיש' מצד הרחמים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

שׁוֹשְׁנִים נְטֹפּוֹת מִזֶּרֶחַ: (קלח) דניאל ד, יד. בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאִי קְדִישִׁין שְׁאֵלְתָּא עַד דְּבִרַת דִּי יִנְדְּעוֹן חִיָּא דִּי שְׁלִיט עֲלָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמִן דִּי יִצְבֵּא יִתְנַגֵּה וְשִׁפְלֵי אֲנָשִׁים יָקִים עָלֶיהָ: (קלט) שמואל א כח, טז. וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאַלְנִי וְהָיָה סֵר מִעֲלֶיךָ וַיְהִי עֶרְךָ:

וּבִאֲלֵין שַׁפֿון, אַתְחֲזִי פּוֹמָא בַד אַתְפֿתַּח. רוּחָא דְנִפְיק מִן פּוֹמָא, בִּיה מַתְלַבְשִׁין כַּמָּה אֶלְף וְרַבּוֹן. וְכַד אַתְפֿשֿט, מַתְלַבְשִׁין בִּיה נְבִיאָן מַחִימְנִי. וְכִלְהוּ, "פִּי יְהוָה" אֶקְרוֹן.

כַּד מְלִין נִפְקִין מִן פּוֹמָא, וּמַתְרַחֶשֶׁן בְּשַׁפֿון, מְנַהֲרִין לְכִלְהוּ תַמְנֵי סָרֵי אֶלְפֵי עֲלָמִין, עַד דְּמַתְקַטְרִין כִּלְהוּ בַּחֲדָא, בְּתַמְנֵי סָר דְּאַשְׁתְּמוּדְעָן.

וְכִלְא, מַחְכָּאן לְפּוֹמָא דָּא, בְּלִישָׁן מַמְלָל רַבְרָבּוֹ, בְּקַטְרָא דְטַהֲרָא בְּעוּטְרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב: "חֲבו מִמֶּתְקִים"^[קמ].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבִאֲלֵין שַׁפֿון - ובאלה השפתיים [של ז"א], אַתְחֲזִי פּוֹמָא - מתראה הפה כד אַתְפֿתַּח - כאשר [הוא] נפתח. רוּחָא - הרוח [ההבל] דְנִפְיק מִן פּוֹמָא - היוצא מן הפה, בִּיה מַתְלַבְשִׁין - בו מתלבשים כַּמָּה אֶלְף וְרַבּוֹן - כמה אלף ורבבות [המוני מלאכים הניזונים מהבל הפה]. וְכַד אַתְפֿשֿט - וכאשר מתפשט [כשהבל הפה של ז"א מתפשט עד בחינות נצח והוד שלו, ועד נצח והוד של הנקבה], מַתְלַבְשִׁין בִּיה - מתלבשים בו [מקבלים ממנו] נְבִיאָן מַחִימְנִי - נביאי האמת. וְכִלְהוּ - וכולם [כל הנביאים], "פִּי יְהוָה" אֶקְרוֹן - "פה ה'" נקראים [שנביאי האמת נקראים כן לפי שהם מקבלים את נבואתם מההבל היוצא מהפה של ז"א].

כַּד - כאשר מְלִין נִפְקִין - דיבורים יוצאים מִן פּוֹמָא - מן הפה [ומבואר, שהדיבור יוצא בפה של ז"א מיחוד ח'ך וגרון על ידי הלשון. כי הח'ך והגרון והלשון הם בחינות חב"ד שבפה של ז"א. והם סוד אותיות אחה"ע וגיכ"ק כפי שיזכיר לקמן. ויחוד זה הוא הנקרא יחוד דנשיקין הגורם ליחוד תחתון], וּמַתְרַחֶשֶׁן בְּשַׁפֿון - ומדוברים בשפתיים [של ז"א], מְנַהֲרִין - מאירים [ועל ידי זה גורמים ליחוד תחתון] לְכִלְהוּ תַמְנֵי סָרֵי אֶלְפֵי עֲלָמִין - לכל שמונה עשרה אלפי עולמות [בחינת היסוד של ז"א הנקרא ח"י העולמים], עַד דְּמַתְקַטְרִין - עד שמתקשרים כִּלְהוּ בַּחֲדָא - כולם כאחד [כל הח"י אלפי עולמות מתקשרים ביחד], בְּתַמְנֵי סָר אֶרְחִין וּשְׁבִילִין - בשמונה עשר דרכים ושבילים דְּאַשְׁתְּמוּדְעָן - הנוודעים [הנוודעים ביסוד של הנקבה, שגם בה יש ח"י בחינות של דרכים].

וְכִלְא - והכל [כל היסודות של ז"א], מַחְכָּאן לְפּוֹמָא דָּא - מחכים לפה זה [מחכים ליחוד תחתון, הוא יחוד דנשיקין, המתקיים בפה של ז"א], בְּלִישָׁן מַמְלָל רַבְרָבּוֹן - בלשון המדבר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמ) שיר השירים ה, טז. חכו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בגנות וירושלם:

"מִמְתַּקִּים", וְדַאי. מָאי "חֲבוּ"? בְּמָה דַּאֲתָ אָמַר: "וְיַחַד יִטְעִים לְאָכּוּל"^[קמא]. "וְכָלּוּ מִחֲמַדִּים", אֵשׁ וּמִים. אֵשׁא וּמִיָּא מִתַּתְקִינִין וַיָּאן בְּצִיּוּרֵי, דִּהָא גִנְי מִתַּחְבְּרִין בַּחֲדָא.

"חֲבוּ", בַּאֲתָן רְשִׁימִן דְּמִתְגַּלְפִּין בְּעֵטְרֵי, גְּלִידִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גדולות [מבואר, שהוא רמז ליחוד דנשיקין. הלשון מדברת גדולות, מייחדת את הבחינות הגדולות של חכמה ובינה ביחוד החיך והגרון], בְּקִטְרָא דְטַהֲרָא בְּעוּטְרָא - בקשר של החסדים [שבסוד החיך], עם הגבורות [שבסוד הגרון]. וְעַל דָּא כְּתִיב - ועל זה כתוב [על יחוד זה שבו נמתקים הדינים שבגרון בחסדים שבחיך, כתוב הפסוק הזה]: "חֲבוּ מִמְתַּקִּים". "מִמְתַּקִּים", וְדַאי - [מה שנאמר 'מִמְתַּקִּים', בודאי הוא. מפני שהחסדים שבחיך ממתקים לדינים שבגרון]. מָאי "חֲבוּ" - מהו 'חבו' [ולפי דקדוק ביאורו, בא ומבאר עוד בלשון הכתוב, מהו שנאמר 'חבו']? בְּמָה דַּאֲתָ אָמַר - [ומשיב בראיה מהכתוב] כמו שאתה אומר: "וְיַחַד יִטְעִים לְאָכּוּל" - [וכאן יובן היטב שכוונתו לחיך ממש, ולא לדיבור היוצא מהפה]. "וְכָלּוּ מִחֲמַדִּים" - [וממשיך לבאר מה שנאמר עוד 'וכלו מחמדים', ויובן שמלת 'כלו' תכלול את החיך והגרון ביחודם, ועל יחוד זה נאמר 'מחמדים'], אֵשׁ וּמִים - [ומבאר, כי סוד החיך והגרון, נקראים 'אש' ו'מים', כי הגבורות יקראו אש, והחסדים יקראו מים. והם רמוזים במלת 'מחמדי'ם, כי אותיות ח"מ רמז לאש שהיא חמה, ואותיות מ"ם מפורשים למים, ושניהם בתיבה אחת כמו הם מתיחדים על ידי הלשון]. אֵשׁא וּמִיָּא מִתַּתְקִינִין וַיָּאן - אש ומים נתקנים יפה בְּצִיּוּרֵי - בציורו [במראהו של ז"א], דִּהָא - שהרי גִנְי - הגוונים [גוון הלבן שבחסדים, וגוון האדום שבגבורות] מִתַּחְבְּרִין בַּחֲדָא - מתחברים כאחד [מתחברים על ידי הלשון ונמתקים ביחוד דנשיקין].

אחה"ע וגייכ"ק שבגרון וחיך

"חֲבוּ" - [ובא לבאר, מה שנאמר 'חבו'], בַּאֲתָן רְשִׁימִן - באותיות רשומות [מבואר, שהן אותיות החיך גייכ"ק] דְּמִתְגַּלְפִּין - שנחקקות בְּעֵטְרֵי - בעטרות [שעל ידי אותיות הגרון אחה"ע, שהן העטרות של הגבורות שבגרון], גְּלִידִין - נגלדות [מבואר, שאותיות החיך גייכ"ק נגלדות, יוצאות מהכוח אל הפועל, על ידי שנחקקות אותיות הגרון אחה"ע. כי תחילת הברת הקול היא בגרון, שם נחקקות אותיות אחה"ע. ומהגרן יוצא ההבל של האותיות הללו אל החיך, ושם ההבל נגלד בחיך ומתגלם באותיות גייכ"ק].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמא) איוב לד, ג. כִּי אֶזְנִן מְלִין תִּבְחֶן וְיַחַד יִטְעִים לְאָכּוּל:

אָחָה"ע בַּגְרוֹן. א', דְּטָרִיד מַלְכִין, "וּמַהֲעֵדָא מַלְכִין" [קמב],
"וּמַהֲקָם מַלְכִין".

ח', דְּטָרִיד וְנַחֲת, וְסָלִיק וְעָטִיר, כְּבִישׁ בְּאַשָּׁא, גְּלִיד בְּרוּחָא.
ה', יְנִיקָא דְּאִימָא, סְטִיר לְנוֹקְבָא. אַתְפִּשְׁט לְנוֹקְבָא רַבָּא,
בְּתִיאובְתָּא דְּקֶרְתָּא קְדִישָׁא, עַד דְּמַתְקַטְרִי, אַתְרִין דָּא בְּדָא.
בְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "הָרַח הַמּוֹר גִּבְעַת הַלְבוּנָה" [קמג].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"ועד עכשיו אמר סתמא ולא הודיענו מי הם אותיות הגרון ומי הם אותיות החין, ועכשיו התחיל לבארם, וקאמר אחא"ע בגרון" (יין הרקח. דף רצה ע"ב, סוף אות מא).

אָחָה"ע בַּגְרוֹן - [באופן כללי, אלו אותיות אחא"ע הן האותיות הגרונות. ובפירוט יבואר לקמן: אות א' רומזת לאור א"א, ואות ח' רומזת לאור אבא, ואות ה' רומזת לאור אימא, ואות ע' רומזת לשבעים שמות שהם שבעים הכלים היוצאים מפה של ז"א]. א' - אות א"א [א' מאחא"ע, שהיא רמז לאור א"א שהוא מלך מלכי המלכים], **דְּטָרִיד מַלְכִין** - אות א', שמגרש את המלכים [יש פעמים והוא מגרש בכוח הגבורות שבאותיות הגרון, את המלכים מכסאם], **"וּמַהֲעֵדָא מַלְכִין"** - ומסיר מלכים [מסירם מממשלתם], **"וּמַהֲקָם מַלְכִין"** - ומקים מלכים [ויש פעמים שאות א' הרומז לא"א, מקים וממנה מלכים מכוח אור א"א עצמו שהוא כולו רחמים].

ח' - אות ח' [ח' מאחא"ע, שהיא רמז לאור החכמה שהוא אבא], דְּטָרִיד וְנַחֲת - שמגרש ומוריד [מעניש נכבדים ועשירים על מעשיהם, ומגרש ומוריד אותם מגדולתם], **וְסָלִיק וְעָטִיר** - ומעלה ומעטר [מעלה ומגביה שפלים, ומעטר אותם בעושר וכבוד], **כְּבִישׁ בְּאַשָּׁא** - כובש באש [כובש ומושל ורודה באש הגבורה שבו, עד שהוא מוריד את הנכבדים שסרחו מכבודם], **גְּלִיד בְּרוּחָא** - מחזק ברוח [מחזק ברצונו את השפלים עד שמעלה אותם לגדולה וכבוד].

ה' - אות ה' [ה' מאחא"ע, שהיא רמז לאור אימא], יְנִיקָא דְּאִימָא - היניקה של אימא [שהאות ה' היא בחינת היניקה של אימא, שתחילה אימא מתלבשת בז"א ואח"כ מניקה שפע לזו"ן], **סְטִיר לְנוֹקְבָא** - מצדדת לנקבה [אימא מצדדת ומפנה את עצמה, לנקבה ומניקה לה]. **אַתְפִּשְׁט לְנוֹקְבָא רַבָּא** - מתפשטת לנקב הגדול [אימא מתפשטת לנקב הגדול הנמצא בחזה של ז"א, שדרכו עוברות ההארות של הגבורות], **בְּתִיאובְתָּא** - בחשק [אימא מתפשטת בחשק ורצון גדול להעניק משפע שלה] **דְּקֶרְתָּא קְדִישָׁא** - של העיר הקדושה [הנקבה נקראת 'עיר הקדושה', עיר הקדש ירושלים. ואימא מתפשטת בחשק גדול כדי להניק שפע ולהגדיל את הנקבה בפרצוף גמור, כדי שתוכל להתייחד עם ז"א], **עַד דְּמַתְקַטְרִי** - עד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמב) דניאל ב, כא. והוא מהשנא עדניא וזמניא מהעדה מלכין ומהקים מלכין יְהִב חֲקִמְתָּא לְחִפְמִין ומנדעא לְיַדְעֵי בִינָה: (קמג) שיר השירים ד, ו. עד שִׁפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסּוּ הַצִּלְלִים אַחֲרָי לִי אֶל הָרַח הַמּוֹר

ע', טיהרא דטיפסא, גליפא בשפסא, רהיטין דענפין, מתאחדן
לסטרוי, לרוחין גליפין.

והא, ברזי דאתון דשלמה מלכא, אתעטרו אלין אתון
דא בדא.

גיכ"ק בחיך, כמה דאת אמר: "יחיך יטעם לאכול"^[קמד], "היאכל
תפל מבלי מלח"^[קמה]. וכתוב: "והיה מעשה הצדקה שלום"^[קמו].
"הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים"^[קמו] וגו', "מתוקים" ודאי.
דוד מלכא אמר: "גם עבדך נזהר בהם"^[קמו].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שמתקשרים, אתרין דא בדא - המקומות זה בזה [עד שהיסודות של ז"א והנקבה יתקשרו
ויתיחדו אלו באלו]. כמה דאת אמר - כמו שאתה אומר: "הר המור גבעת הלבונה".

ע' - אות ע' [ע' מאחה"ע, שהיא רמז לאור שבעים ההבלים היוצאים מהפה של ז"א], טיהרא
טיפסא - אור השלהבת [מבואר, שהאות ע' רומזת לז' הבלים היוצאים מהפה של ז"א,
וכל אחד מהם כלול מעשרה, והרי הם שבעים הבלים], גליפא בשפסא - החקוק בשפה
[שבעים הבלים הפה החקוקים בשפתיים של ז"א], רהיטין דענפין - קורות הענפים [שבעים
ענפי האילן העליון], מתאחדן לסטרוי - מתקשרים לצדדיו [אלו ענפי האילן העליון
מתקשרים ונאחזים בשבעים הבלים הפה של ז"א], לרוחין גליפין - [שהם] לרוחות חקוקים
[שהם שבעים ענפי האילן העליון, חקוקים בארבע רוחות העולם].

והא - והרי, ברזי דאתון - בסודות האותיות [אותיות התורה] דשלמה מלכא - [בספרן]
של שלמה המלך, אתעטרו - התעטרו [האירו] אלין אתון דא בדא - אלו האותיות זו
בזו (בנדפס הגיר' ד' בד', ביה"ר הגיר' "דא בדא". במתמ"ד הגיר' "ארבע בארבע") [האירו
ארבע אותיות אחה"ע שבגרון, בארבע אותיות גיכ"ק שבחיך, ועל ידי כך גרמו לאותיות גיכ"ק
להגליל ולהתגלות].

גיכ"ק בחיך - אותיות גיכ"ק הן בחיך [מבואר, שאותיות גיכ"ק שבחיך שורשם בחכמה,
והן ממתיקות לאותיות הגרון אחה"ע ששורשן בבינה], כמה דאת אמר - כמו שאתה אומר:
"יחיך יטעם לאכול", "היאכל תפל מבלי מלח". וכתוב: "והיה מעשה הצדקה
שלום". "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים" וגו', "מתוקים" ודאי - [מבואר, על

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ואל גבעת הלבונה: (קמד) איוב לד, ג. כי אֶזַן מִלֵּין תִּבְחֶן וְחָךְ יִטְעֵם לֶאֱכֹל: (קמה) איוב ו, ו. הֵיאָכֵל
תִּפְל מִבְּלֵי מֶלֶח אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוֹת: (קמו) ישעיה לב, יז. וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שְׁלוֹם וְעִבְדַּת
הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וְנֹטָח עַד עוֹלָם: (קמו) תהלים יט, יא. הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּז רַב וּמִתּוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים: (קמו) תהלים יט, יב. גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשִׁמְרָם עֲקֵב רַב:

אַסְהִדְנָא עָלִי, דְּכָל יוֹמָאֵי אֲזִדְהִרְנָא בְּהוּ, דְּלֹא לְאַטְעָאָה בְּהוּ.
 בְּר יוֹמָא חַד, דְּעֵטִירְנָא עֵטְרִי מְלָכָא בְּמַעֲרֵתָא דְּמְרוֹנְיָא,
 וְחַמִּינָא בּוֹצִינָא דְּאַשָּׁא, מְתַלְהֵטָא אַפּוֹתֵיָא דְּמְרוֹנְיָא,
 וְאַזְדַּעְזַעְנָא. מִתְּהוּא יוֹמָא, אֲזִדְהִרְנָא בְּדַעְתָּאֵי בְּהוּ, וְלֹא
 שְׂבִיקְנָא לֹון כָּל יוֹמָאֵי. וְכַּאֲה חוֹלְקִיָּה, מָאן דְּאַזְדַּהֵר בְּמִתִּיקָא
 דְּמְלָכָא, וְטַעִים בְּהוּ כְּדִקְחִזִּי. עַל דָּא כְּתִיב: "טַעֲמוּ וְרֹאוּ כִּי
 טוֹב יְהוָה" ^{אֲדָרָא זוּטָא קַדִּישָׁא} ^[קמט]. וְכְתִיב: "לִכּוּ לַחֲמוּ בִלְחַמִּי" ^[קנ].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אותיות גיכ"ק שבחיך שהם מתוקים מצד עצמם בודאי, ואינם צריכים להמתקה מאחרים]. דְּוִד
 מְלָכָא אָמַר - דוד המלך אמר: "גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם".

אַסְהִדְנָא עָלִי - אני מעיד עלי [מבואר, שאומר רשב"י ומעיד על עצמו כך, לפני העליונים,
 הצדיקים והנשמות, הנמצאים כאן במעמד האדרא], דְּכָל יוֹמָאֵי - שכל ימי אֲזִדְהִרְנָא
 בְּהוּ - נזהרתי בהם [נזהרתי אחרי המשכת המוחין לכיון ביחוד של חיך וגרון], דְּלֹא
 לְאַטְעָאָה בְּהוּ - שלא לטעות בהם [שלא לטעות ביחוד שביניהם]. בְּר יוֹמָא חַד - חוץ
 מיום אחד, דְּעֵטִירְנָא עֵטְרִי מְלָכָא - שהכתרתי עטרות למלך [שכוונתי להמשיך מוחין,
 שהם בחינת עטרות לז"א. ומבואר, שבפעם היא לא המשיך לכוון ביחוד חיך וגרון] בְּמַעֲרֵתָא
 דְּמְרוֹנְיָא - במערה של מירון, וְחַמִּינָא - וראיתי [שזה המראה הראו לו משמים, כדי
 להזהירו] בּוֹצִינָא דְּאַשָּׁא - לפיד של אש [הם רמז להתעוררות הדינים],
 מְתַלְהֵטָא - מתלהט [באש] אַפּוֹתֵיָא דְּמְרוֹנְיָא - תחת ציר השער של מירון,
 וְאַזְדַּעְזַעְנָא - והזדעזעתי [נחרד ממה ששכח לכוון ביחוד החיך והגרון]. מִתְּהוּא
 יוֹמָא - מאותו היום, אֲזִדְהִרְנָא בְּדַעְתָּאֵי בְּהוּ - נזהרתי בדעתי בהם [נזהרתי בדעתי לזכור
 תדיר לכוון בהם, ביחוד חיך וגרון], וְלֹא שְׂבִיקְנָא לֹון - ולא עזבתי אותם [שלא זנחתי
 מלכוון בהם] כָּל יוֹמָאֵי - כל ימי. וְכַּאֲה חוֹלְקִיָּה - אשרי חלקו, מָאן דְּאַזְדַּהֵר - [של]
 מי שנוהר בְּמִתִּיקָא דְּמְלָכָא - במתיקות של המלך [למתק את ז"א, על ידי מיתוק גבורות
 הגרון בחסדים שבחיך], וְטַעִים בְּהוּ כְּדִקְחִזִּי - וטועם בהם כראוי [על ידי שיהיה מיתוק
 של הגבורות בחסדים, וישפיעו החסדים ויהנו מהם בעולם]. עַל דָּא כְּתִיב - על זה כתוב:
 "טַעֲמוּ וְרֹאוּ כִּי טוֹב יְהוָה". וְכְתִיב - וכתוב: "לִכּוּ לַחֲמוּ בִלְחַמִּי".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמט) תהלים לד, ט. טַעֲמוּ וְרֹאוּ כִּי טוֹב ה' אֲשֶׁרִי הֶגְבֵּר יְחֻסָּהּ בּוֹ: (קנ) משלי ט, ה. לִכּוּ לַחֲמוּ בִלְחַמִּי
 וְשִׁתּוּ בֵּין מִסְכָּתַי:

אַתְּפִשֵּׁט דְּכוּרָא בְּדַעַת, וְאַתְּמַלִּין אַכְסְדִּין וְאַדְרִין. מִרִּישָׁא
 דְּגוּלְגֻלְתָּא שְׂרִי, וְאַתְּפִשֵּׁט בְּכָל גּוּפָא, בְּחֻדִּי, וְדִרְוּעִי וּבְכָלָא.
 מֵאַחֲרוּי, אַתְּדַבֵּק נִיצוּצָא דְּבּוּצִינָא דְּקִרְדִּינוּתָא, וְלִהְטָא,
 וְאַפִּיק * גּוּלְגֻלְתָּא חֲדָא, סְתִימָא מִפְּל סְטֻרִי. וְנִהִירוּ דְּתִרִי
 מוֹחִי, גְּלִיפִן בָּהּ. וְאַתְּדַבֵּקת, בְּסְטֻרִי דְּכוּרָא. בְּגִין כֶּךָ,

דף רצ"ז ע"א

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תרגום המלים וביאור קל

בנין גולגלתא דנוקבא

אַתְּפִשֵּׁט - התפשט דְּכוּרָא - הזכר [הגוף של ז"א] בְּדַעַת - [מבואר, שהתגדלות ז"א היא על ידי אור החסדים שבדעת. שורש החסדים שבדעת הוא ביסוד של אימא המסתיים בחזה של ז"א. וכמבואר לקמן, משם הם יורדים וממלאים את בחינות הנה"י, וכשהם מגיעים ליסוד של ז"א, הם חוזרים ועולים באור חוזר להגדיל את ז"א וממלאים את החג"ת. ולכן רשב"י מזכיר תחילה את התמלאות הנה"י ואח"כ את התמלאות החג"ת, כי הכל הוא באור חוזר], וְאַתְּמַלִּין - והתמלאו [מאור הדעת] אַכְסְדִּין - המקומות שלפני החדרים [מבואר, הם נה"י של ז"א] וְאַדְרִין - והחדרים [מבואר, הם חג"ת של ז"א]. מִרִּישָׁא דְּגוּלְגֻלְתָּא שְׂרִי - מהראש של הגולגולת מתחיל [תחילת התפשטות החסד והגבורה של הדעת הוא מראש הגולגולת, מהדעת שבגולגולת], וְאַתְּפִשֵּׁט בְּכָל גּוּפָא - ומתפשט בכל הגוף [של ז"א], בְּחֻדִּי - בחזהו [שאמנם התחלת ההתפשטות היא בדעת שבגולגולת, אבל גילוי החסד והגבורה של הדעת הוא בחזה של ז"א], וְדִרְוּעִי - ובזרועותיו [ממשיך אור החו"ג של הנדעת ומתפשט בבחינת זרועותיו של ז"א] וּבְכָלָא - ובכל [ממשיכה ההתפשטות בכל הגוף של ז"א על ידי שהיא עולה להגדיל גם את הכתר של ז"א].

מֵאַחֲרוּי - מאחוריו [מאחורי ז"א, והוא המקום שכנגד החזה שם מסתיים היסוד של אימא], אַתְּדַבֵּק - נדבק נִיצוּצָא - ניצוץ דְּבּוּצִינָא דְּקִרְדִּינוּתָא - של המאור החזק [סוד הגבורות דאימא], וְלִהְטָא - ולוהט [הניצוץ הזה לוהט כאש, כי הגבורות מהיסוד של אימא יורדות עד היסוד של ז"א, ומשם הם עולות עד החזה של ז"א, ונוקבות שם בנקב גדול, ונכפפות ויורדות מאחורי ז"א], וְאַפִּיק [ועל ידי התדבקות הניצוץ הזה, אימא הוציאה] * גּוּלְגֻלְתָּא חֲדָא - גולגולת אחת [היא ראש הנקבה], סְתִימָא מִפְּל סְטֻרִי - סגורה מכל צדדיה [מבואר, שהיא כמו הגולגולת של האשה שנבראה מעצם אחת, בשונה מזו של האיש הברואה מכמה חלקים. והביא המתמ"ד בשם מתנות כהונה, לבאר טעם שהגולגולת בנקבה עשויה עצם אחת, מפני חבלי לידה העתידיים להיות לה, ושחלילה מחמת לחץ כאבם הגדול לא תבקע הגולגולת שלה]. וְנִהִירוּ דְּתִרִי מוֹחִי - והאורות של שני המוחין [אורות החכמה ובינה], גְּלִיפִן בָּהּ - חקוקים בה [בגולגולת שבנקבה. ומבואר, כי זה מפני שמוח הדעת ירד בנקבה עד שני הכתפיים שלה, בשליש העליון של תפארת]. וְאַתְּדַבֵּקת - ונדבקה [הגוף של הנקבה נדבק], בְּסְטֻרִי דְּכוּרָא - בצד של הזכר [באחורי ז"א, והנקבה וז"א נמצאים אב"א, אחור באחור]. בְּגִין כֶּךָ - ולכן, אַתְּקִרִי - נקראת [הנקבה]: "יוֹנֵתִי תַמְתִּי". אַל תִּקְרִי "תַמְתִּי",

אַתְקָרִי: "יוֹנְתִי תַמָּתִי"^[קנא]. אַל תִּקְרִי "תַּמָּתִי", אֶלָּא
תַּאמָּתִי, וְדַאי.

שְׁעָרוֹי דְּנוֹקְבָא, כְּלִילָן בְּהוּ גִּוְנִי. כְּדִכְתִּיב: "וְדַלַּת רֹאשְׁךָ
כְּאַרְגָּמָן"^[קנב].

אַתְקָטֵר גְּבוּרָה, בְּחֻמֶּשׁ גְּבוּרָאן. וְאַתְפְּשֻׁט נּוֹקְבָא בְּסִטְרָהָא,
וְאַתְדַּבֶּקֶת בְּסִטְרוֹי דְּדִכּוּרָא. עַד דְּאַתְפַּרְשָׁא מִסִּטְרוֹי, וְאַתִּיאַת
לְאַתְחַבְּרָא עִמִּיהּ אֲנִפִּין בְּאַנְפִּין. וְכַד מִתְחַבְּרִין, מִתְחַזְּזִין חַד
גּוּפָא מִמֶּשׁ.

מִהָכָא אֱוִלִּיפְנָא^[קנג], דְּכֵר בְּלַחֲדוּדֵי אֶתְחַזִּי פֿלַג גּוּפָא. וְכֵלָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל
אַלָּא תַּאמָּתִי, וְדַאי - [מבואר, שכן הוא דורש בכתוב 'תאומתי', להורות על היות ז"א
והנקבה דבוקים יחד כתאומים].

הנוקבא: שער רישא דנוק', חמש גבורותיה, ונסירתה מז"א

שְׁעָרוֹי דְּנוֹקְבָא - שערות הנקבה [של ז"א], כְּלִילָן בְּהוּ - כלולים בהן גִּוְנִי - גוונים
[ששערות הנקבה הם בצבע ארגמן הכלול מכמה גוונים]. כְּדִכְתִּיב - כמו שכתוב: "וְדַלַּת
רֹאשְׁךָ כְּאַרְגָּמָן".

אַתְקָטֵר - נקשרת גְּבוּרָה - [גבורה של אימא], בְּחֻמֶּשׁ גְּבוּרָאן - בחמש גבורות [מבואר,
כי באימא היא גבורה אחת בהשם הוי"ה אחד. אבל שאימא נותנת את הגבורות שלה בדעת
של הנקבה, שם הגבורות שלה מתחלקות לחמש, והן בחמש הויו"ת]. וְאַתְפְּשֻׁט נּוֹקְבָא
בְּסִטְרָהָא - ומתפשטת הנקבה בצדדיה [על ידי החמש גבורות מאימא, הנקבה מתגדלת],
וְאַתְדַּבֶּקֶת בְּסִטְרוֹי דְּדִכּוּרָא - ונדבקת בצדדי הזכר [ואף על פי שהנקבה מתגדלת בעצמה,
עדין היא נשארת דבוקה בז"א אב"א]. עַד דְּאַתְפַּרְשָׁא מִסִּטְרוֹי - עד שפרשה מצדדיו
[שהנקבה הייתה דבוקה בז"א, עד בוא העת שהיא נפרדה מז"א, והוא על ידי הנסירה],
וְאַתִּיאַת - ובאה [לאחר הנסירה הנקבה באה] לְאַתְחַבְּרָא עִמִּיהּ - להתחבר עמו [עם ז"א]
אֲנִפִּין בְּאַנְפִּין - פנים בפנים [פכ"פ]. וְכַד מִתְחַבְּרִין - וכאשר מתחברים [ז"א עם הנקבה
פכ"פ], מִתְחַזְּזִין - נראים [ז"א והנקבה נראים] חַד גּוּפָא מִמֶּשׁ - גוף אחד ממש.

דכר בלי נוקבא אקרי פלג גופא

מִהָכָא אֱוִלִּיפְנָא - מכאן למדנו, דְּכֵר בְּלַחֲדוּדֵי - הזכר לבדו [כשז"א לבדו בלי הנקבה]

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קנא) שיר השירים ה, ב. אֲנִי יְשָׁנָה וְלִבִּי עַר קוֹל דְּוָדִי דּוֹפֵק פֶּתַחִי לִי אֲחִתִּי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמָּתִי שְׂרָאשִׁי
נִמְלָא טַל קוֹצוֹתֵי רִסְיִסִּי לִילָה: (קנב) שיר השירים ז, ו. רֹאשְׁךָ עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל וְדַלַּת רֹאשְׁךָ כְּאַרְגָּמָן מִלֶּךְ
אֲסוּר בְּרִיקֵטִים: (קנג) ראה במדרש הנעלם בזה"ק ויקרא, ח"ג ז, ב: "דכר בלא נוקבא פלג גופא

איהו רחמי, וכך נוקבא. וכד מתחברן פחדא, אתחזי כלל חד גופא ממש. והכי הוא אוף הקא, כד דבר אתחבר בנוקבא, כלל הוא חד גופא. ועלמין פלהו בחדו, דהא כללהו מגופא שלים מתברכן.

והיינו רזא: "על פן ברך יהוה" את יום השבת ויקדשהו" [קנד]. דהא, אשתבח כלל בחד גופא שלים. דהא, מטרוניתא אתדבקת במלפא, ואשתבח גופא חד. ועל פן, ברכאן משתבחין בהאי יומא.

ומהקא, מאן דלא אשתבח דבר ונוקבא, אקרי פלג גופא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אתחזי פלג גופא - נראה חצי גוף. וכלל איהו רחמי, וכך נוקבא - וכולו הוא רחמים, וכך הנקבה [כשם שז"א לבדו ביחס לנקבה הוא כולו רחמים, כך הנקבה ביחס לז"א כולה גבורות]. וכד מתחברן פחדא - וכאשר מתחברים כאחד [כשז"א ונוק' פב"פ], אתחזי כלל חד גופא ממש - נראה הכל גוף אחד ממש [מפני שבהתחברם נעשה כל אחד מהם, ז"א והנקבה, כלול מחסד וגבורה. וזו היא השלימות האמיתית]. והכי הוא - וכך הוא [כן הוא שז"א ונוק' בשורשם העליון הם אחד ממש] אוף הקא - גם כאן [בזו"ן של האצילות], כד - כאשר דבר אתחבר בנוקבא - הזכר מתחבר בנקבה [כשז"א והנוק' פב"פ], כלל הוא חד גופא - הכל הוא גוף אחד. ועלמין פלהו בחדו - והעולמות כולם בשמחה [כל עולמות ב"ע שרויים בשמחה], דהא - שהרי כללהו - כולם [כל העולמות ב"ע] מגופא שלים - מגוף שלם [שהגוף נעשה שלם בהיותו כלול מחסד וגבורה] מתברכן - מתברכים.

והיינו רזא - וזהו סוד [מה שנאמר]: "על פן ברך יהוה את יום השבת ויקדשהו". דהא - שהרי, אשתבח כלל - נמצא הכל בחד גופא שלים - בגוף אחד שלם [בכל יום השבת שבו מתקיים יחוד ז"א והנקבה פב"פ]. דהא - שהרי, מטרוניתא אתדבקת במלפא - המלכה נדבקת במלך [המלכה שהיא הנקבה, נדבקת ומתיחדת פב"פ עם המלך שהוא ז"א], ואשתבח גופא חד - ונמצא הגוף אחד. ועל פן - ולכן, ברכאן משתבחין בהאי יומא - הברכות נמצאות בזה היום [ביום השבת שהוא מקור הברכה, כי ממנו נשפעת הברכה לכל ימי השבוע].

ומהקא - ומכאן, מאן דלא אשתבח דבר ונוקבא - מי שלא נמצא זכר ונקבה [שהוא שרוי לבדו בלי אשה], אקרי פלג גופא - נקרא 'חצי גוף'. ולית ברכתא שריא - ואין

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

אתקרי". (קנד) שמות כ, יא. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר

וְלִית בְּרַכְתָּא שְׂרִיא בְּמִלָּה פְּגִימָא וַחֲסֵרָא, אֱלָא בְּאַתֵּר שְׁלִים.
בְּמִלָּה שְׁלִים, וְלֹא בְּפִלְגוּת מְלָה. וּפְלִגּוּת מְלָה לֹא אֶתְקִים
לְעֵלְמִין, וְלֹא אֶתְבְּרָא לְעֵלְמִין.

נױ דְּנוּקְבָא, כֵּלָא מְנױ דְּדְכוּרָא הוּא. וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי,
וְאַשְׁתְּמוּדְעֵן בִּינִי חֲבֵרְיָא.

מִהָאִי נּוּקְבָא, מִתְאַחֲדֵן כָּל אֲנױן דְּלִתְתָּא. מְנָה, יִנְקִין
וּמִתְבְּרִכִּין. וְהָאִי, אֶתְקִרְיָאֵת אִם לְכֻלְהוּ. כְּמָה דְּאַחֲרָא
אִם לְגוּפָא, וְכָל גּוּפָא מְנָה יִנְקָא, כֶּךָ הָאִי, אִם לְכֻלְהוּ
אַחֲרֵינִין דְּלִתְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הברכה שורה בְּמִלָּה פְּגִימָא וַחֲסֵרָא - בדבר פגום וחסר, אֱלָא בְּאַתֵּר שְׁלִים - אלא
במקום שלם. בְּמִלָּה שְׁלִים - בדבר שלם, וְלֹא בְּפִלְגּוּת מְלָה - ולא בחצי דבר. וּפְלִגּוּת
מְלָה לֹא אֶתְקִים לְעֵלְמִין - וחצי דבר לא מתקיים לעולם, וְלֹא אֶתְבְּרָא לְעֵלְמִין - ולא
מתברך לעולם.

הנוקבא נבנית ע"י ז"א, והיא אם הבנים בי"ע

נױ דְּנוּקְבָא - יופי הנקבה [מבואר, כי יופי הנקבה הם החסדים שהיא מקבלת מז"א, שהם
מאירים בכח"ב שבה, ועל ידי זה היא נראית ביופיה], כֵּלָא - הכל [כל יופיה] מְנױ דְּדְכוּרָא
הוּא - מיופי הזכר [ז"א] הם. וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי - והנה ביארתי את הדברים,
וְאַשְׁתְּמוּדְעֵן - ונודעו [ביאורי הדברים] בִּינִי חֲבֵרְיָא - בין החברים שלנו [בחבורא קדישא
של תלמידי רשב"י].

מִהָאִי נּוּקְבָא - מזו הנקבה [שהיא מלכות של האצילות], מִתְאַחֲדֵן - נאחזים כָּל אֲנױן
דְּלִתְתָּא - כל אלה שלמטה [כל העולמות בי"ע]. מְנָה, יִנְקִין וּמִתְבְּרִכִּין - ממנה יונקים
ומתברכים. וְהָאִי, אֶתְקִרְיָאֵת אִם לְכֻלְהוּ - והיא נקראת אם לכולם [לכל העולמות בי"ע].
כְּמָה דְּאַחֲרָא אִם לְגוּפָא - כמו שאחרת אם לגוף [כמו פרצוף אחר שהיא אימא עילאה,
שהיא נחשבת אם לגוף, שהוא פרצוף ז"א המלביש לא"א מטבורו ולמטה, ועל כן ז"א נקרא
גוף של האצילות], וְכָל גּוּפָא מְנָה יִנְקָא - וכל הגוף ממנה יונק [וכל הגוף שהוא פרצוף
ז"א, יונק ונתקן על ידי אימא], כֶּךָ הָאִי - כך זו [הנקבה של האצילות], אִם לְכֻלְהוּ אַחֲרֵינִין
דְּלִתְתָּא - אם לכול האחרים שלמטה [לכל עולמות בי"ע שמתחתיה].

בְּתִיב: "אָמור לַחֲכָמָה אַחוֹתִי אֶת" ^[קנה]. אֵית חֲכָמָה, וְאֵית חֲכָמָה. וְהָאִי נוֹקְבָא, אֶתְקַרֵּי חֲכָמָה זְעִירָא, לְגַבֵּי אַחֲרָא. וְעַל דָּא בְּתִיב: "אַחוֹת לָנוּ קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ" ^[קנה]. דְּהָא, דָּא בְּגִלוּתָא אֶתְמַשֵּׁךְ.

"אַחוֹת לָנוּ קְטָנָה", וְדָאִי "קְטָנָה" אֶתְחַזִּי. אָבֵל רַבְרָבָא הִיא, וְסִגִּיָּאָה הִיא, דְּהָא הִיא שְׁלִימוֹ דְּנָטִיל מִפְּלָא. בְּמָה דְּבְתִיב: "אֲנִי חוֹמָה וְשָׂדִי בְּמַגְדָּלוֹת" ^[קנה]. "וְשָׂדִי", דְּהָא מְלִין אֲנוּן, לִינְקָא לְכָלָא. "בְּמַגְדָּלוֹת", דְּאֲנוּן נִהְרִין רַבְרָבִין, דְּנִפְקִי מֵאִימָא עֲלָאָה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נוקבא נקראת חכמה זעירא, אחות קטנה

בְּתִיב - כתוב: "אָמור לַחֲכָמָה אַחוֹתִי אֶת". אֵית חֲכָמָה, וְאֵית חֲכָמָה - יש חכמה, ויש חכמה [יש חכמה עליונה שהיא אבא, ויש חכמה תחתונה שהיא הנקבה]. וְהָאִי נוֹקְבָא - וזו הנקבה [של ז"א], אֶתְקַרֵּי חֲכָמָה זְעִירָא - נקראת חכמה קטנה, לְגַבֵּי אַחֲרָא - לעומת האחרת [לעומת החכמה העליונה של אבא]. וְעַל דָּא בְּתִיב - ועל זה כתוב: "אַחוֹת לָנוּ קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ". דְּהָא - שהרי, דָּא בְּגִלוּתָא אֶתְמַשֵּׁךְ - זו בגלות נמשכת [זו הנקבה, נמשכת בגלות בעוונות התחתונים, לכן אינה יכולה להניק ולהשפיע לעולמות ב"ע].

"אַחוֹת לָנוּ קְטָנָה", וְדָאִי "קְטָנָה" אֶתְחַזִּי - בודאי קטנה היא נראית [הנקבה של ז"א. ומבואר, מכיון שהנקבה צריכה לרדת להשפיע בעולם הבריאה, לכן הכרח לה שתתמעט בסוד הכתוב 'לכי ומעטי את עצמך']. אָבֵל רַבְרָבָא הִיא - אבל גדולה היא [היא גדולה באור פנימי שלה], וְסִגִּיָּאָה הִיא - וגדולה היא [בגופה ובכליה, כי היא מעולם האצילות], דְּהָא הִיא שְׁלִימוֹ - שהרי היא השלימות [הנקבה היא השלימה, המשלימה את כל הפרצופים בעולם האצילות] דְּנָטִיל מִפְּלָא - שנוטלת מכולם [שהיא מקבלת שפע מכל הפרצופים, וזו ראייה להיותה כלי קיבול גדול הראוי לזה]. בְּמָה דְּבְתִיב - כמו שכתוב: "אֲנִי חוֹמָה וְשָׂדִי בְּמַגְדָּלוֹת". "וְשָׂדִי" - [לבאר מה שנאמר 'ושדי'], דְּהָא - שהרי מְלִין אֲנוּן - מלאים הם [הנקבה בהיותה באצילות היא מליאה שפע], לִינְקָא לְכָלָא - להניק לכולם [לכל עולמות ב"ע]. "בְּמַגְדָּלוֹת" - [לבאר מה שנאמר 'כמגדלות'], דְּאֲנוּן - שהם נִהְרִין רַבְרָבִין - נהרות גדולים [הם רמז לנה"י של אימא], דְּנִפְקִי מֵאִימָא עֲלָאָה - שיצאו מאימא עליונה [מבואר, שהנה"י של אימא הם גדולים, והם מגדילים את ז"א, וזה שנאמר 'כמגדלות'].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

בְּסוּד וְיָנַח בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בִּרְךָ ה' אֶת יוֹם הַשְּׁבִת וְיִקְדָּשֶׁהוּ: (קנה) משלי ז, ד. אָמור לַחֲכָמָה אַחוֹתִי אֶת וּמִדָּע לְבִינָה תִקְרָא: (קנה) שיר השירים ח, ח. אַחוֹת לָנוּ קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מִה נַעֲשֶׂה לְאַחֲתָנוּ בְּיוֹם שְׂדֵדְרָה בָּהּ: (קנה) שיר השירים ח, י. אֲנִי חוֹמָה וְשָׂדִי בְּמַגְדָּלוֹת אֲזִי הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם:

תו, אַתְּפֿשֿט דְּכוּרָא בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא, בִּירוּתָא דְאַחֲסָנָא. וְכֵד
גְּוִי אַתְּחַבְּרוּ, אֶקְרִי תַּפְאֶרֶת. וְאַתְתֶּקֶן כָּל גּוּפָא. וְאַתְעֵבִיד
אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף, שְׁפִיר וְיָאָה. תַּחְתּוּהִי תַטְלִיל חַיִּית בְּרָא,
וּבַעֲנַפּוּהִי יִדְרֵן עוֹפֵי שְׁמַיָא, וּמִזּוֹן לְכֹלָא בִּיה [קנח].

דְּרוּעוּי יְמִינָא וּשְׁמָאלָא, בִּימִינָא חַיִּים וְחֶסֶד, בְּשְׁמָאלָא מִיתָה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

התפשטות חו"ב וחג"ת דז"א

תו - עוד, אַתְּפֿשֿט דְּכוּרָא - התפשט הזכר [מלבד התפשטות הדעת, גם ז"א עצמו התגדל]
בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא - בימין ובשמאל [בבחינה של קו ימין שהוא חח"ן, חכמה חסד נצח. ובקו
שמאל שהוא בג"ה, בינה גבורה הוד], בִּירוּתָא דְאַחֲסָנָא - בירושת נחלה [ההתפשטות של
ז"א היתה על ידי חכמה ובינה, שהם ירושה לו מאבא ואימא, כאשר מוח החכמה מתפשט
בחח"ן, ומוח הבינה מתפשט בבג"ה]. וְכֵד - וכאשר גְּוִי - הגוונים [הם חב"ד, חכמה בינה
ודעת] אַתְּחַבְּרוּ - התחברו [התחברו בז"א], אֶקְרִי תַּפְאֶרֶת - נקרא תפארת [ז"א נקרא
תפארת, מהיותו מפואר בגוונים הכלולים בו. כי מוח החכמה בגוון לבן ומתפשט בקו הימין,
ומוח הבינה בגוון אדום ומתפשט בקו השמאל, ומוח הדעת כלול מלבן ומאדום ומתפשט בקו
האמצע, וגווי שלושתם הם תפארת לז"א]. וְאַתְתֶּקֶן - ונתקן [ג' המוחין של חב"ד מתקנים
ומגדילים] כָּל גּוּפָא - כל הגוף [הגוף של ז"א]. וְאַתְעֵבִיד - ונעשה [ז"א נעשה לאחר שנתקן
והתגדל] אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף - אילן גדול וחזק, שְׁפִיר וְיָאָה - טוב ויפה [טוב בחסדים
ויפה בגבורות]. תַּחְתּוּהִי תַטְלִיל חַיִּית בְּרָא, וּבַעֲנַפּוּהִי יִדְרֵן עוֹפֵי שְׁמַיָא, וּמִזּוֹן לְכֹלָא
בִּיה - [הוא לשון קרוב לנאמר בדניאל ד, ט. וביאורו כך] תחתיו תחסה חיית השדה,
ובענפיו ידורו עופי השמים, ומזון לכול בו [מבואר, שהכל הוא רמז לקומת ז"א לאחר
שנתקן כולו. חית השדה - רמז לנקבה המלבישה על ז"א מחזה ולמטה, וכיון שהיא יורדת
מחוץ לאצילות להשפיע לבריאה לכן היא נקראת חית השדה. עופי השמים - הם רמז לנשמות
הנקראות עופות, והן של מלאכים ושל הצדיקים. וזה שהן נמשכות מחסד וגבורה ומתפשטות
בכל חו' קצוות של ז"א, לכן קורא לזה ענפי אילן ענפי ז"א שהוא האילן. שפע מזון - שממנו
יורד שפע לכל העולמות, וה' גבורות מיסוד דאימא היורדות ליסוד של ז"א, הן מזון לנקבה
שהיא אח"כ משפיעה מזון לכל עולמות ביי"ע שתחתיה].

עתה מבאר את שני קווי ז"א:

דְּרוּעוּי יְמִינָא וּשְׁמָאלָא - זרועות הימין והשמאל [של ז"א. שכן בחינתם קבועה תמיד],
בִּימִינָא חַיִּים וְחֶסֶד - בימין, חיים וחסד [מבואר, כן הוא על ידי מוח החכמה שהוא רחמים],
בְּשְׁמָאלָא מִיתָה וְגִבּוּרָה - בשמאל, מיתה וגבורה [מבואר, שכן הוא על ידי מוח הבינה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קנח) הוא לשון קרוב לנאמר בדניאל ד, ט. עֲפִיָּה שְׁפִיר וְאַנְבָּה שְׂגִיָּא וּמִזּוֹן לְכֹלָא בִּיה תַּחְתּוּהִי תַטְלִיל

וגבורה. מעוי, אתתקן בדעת, ואתמלין כל אכסדרין ואדרין, במה דאמינא. דכתוב: "ובדעת חדרים ימלאו" [קנט].

תו, אתפשט גופא בתרין שוקין. ומתאחדן ביניהו, תרין פולין ותרי ביעי דדכורא. דכל משחא, ורבות וחיילא דכל גופא, בהו אתכנש. דכל חילין דנפקי, מנהון נפקין. ושרין פלא, בפום אמה. ובגין כך, אקרון "צבאות". ואנון, נצח והוד. -

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שהוא דין]. מעוי - המעיים שלו [הפנימיות של ז"א (הסולם), והן הו"ק של ז"א], אתתקן בדעת - נתקנים על ידי הדעת [על ידי החסד וגבורה שבדעת], ואתמלין - ומתמלאים [מתמלאים בשפע] כל אכסדרין ואדרין - כל המקומות שלפני החדרים [הם נה"י של ז"א], וכל החדרים [הם חג"ת של ז"א], במה דאמינא - כמו שאמרתי [לעיל דף רצה עמוד ב']. דכתוב - שכתוב: "ובדעת חדרים ימלאו".

התפשטות נה"י דז"א

תו - עוד [אחרי שז"א התגדל בבחינות חג"ת, עוד התגדל בזה], אתפשט גופא - התפשט הגוף [של ז"א] בתרין שוקין - בשני השוקיים [בבחינות נצח והוד]. ומתאחדן ביניהו - ונאחזים ביניהם, תרין פולין ותרי ביעי דדכורא - שתי כליות ושתי ביצים של הזכר [מבואר, שבחינת הכליות של ז"א, מקבלות טיפת מוחין מהדעת. ומוסרות אותה לבחינת שתי הביצים הללו הנמצאות ביניהם. ואלו שתי הביצים, מבשלות את טיפת המוחין ומורידות אותה ליסוד של ז"א]. דכל משחא - שכל השמן [שפע החכמה], ורבות - וגדלות [שפע הבינה] וחיילא דכל גופא - וכוח של כל הגוף [טיפת החסד וגבורה של הדעת, שממנה נבנה כל הגוף של ז"א], בהו אתכנש - בהם מתכנסים [כל שפע החכמה ושפע הבינה וכוח הגוף, מתקבצים בנצח והוד של ז"א, כי שם מתבשלת טיפת המוחין ויורדת ליסוד]. דכל חילין דנפקי - שכל צבאות שיוצאים [נשמות ישראל הנקראות צבאות ה'], מנהון נפקין - מהם יוצאים [מייחוד תחתון של זו"ן]. ושרין - ושוכנות פלא - כולם [כל הנשמות], בפום אמה - בפי האמה [היסוד. כי נה"י מוסרים את טיפת המוחין בפי היסוד]. ובגין כך - ולכן, אקרון "צבאות" - נקראים צבאות [נצח והוד נקראים צבאות, כי מהם יוצאות נשמות ישראל הנקראות כך]. ואנון, נצח והוד - והם נצח והוד. [ומפרש עוד]. - תפארת, "יהוה" - [כי שם הוי"ה בכלל, הוא ספירת התפארת]. נצח והוד, "צבאות" - [ונצח והוד יחד, נקראים 'צבאות']. ובגין כך: "יהוה צבאות" - ולכן [נה"י נקראים בכתוב] 'ה' צבאות'.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

חיות ברא ובענפוהי ידרן צפרי שמיא ומנה יתזין כל בשא: (קנט) משלי כד, ד. ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים:

תפארת, "יהוה" ^{יהוה}. נצח יהוד, "צבאות". ובגין כך: "יהוה" ^{צבאות}.

אמה דדכורא, סיומא דכל גופא, ואקרי יסוד. ודא הוא, דרגא דמבסם לנוקבא. וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, בהאי יסוד עייל לנוקבא, לאתר דאקרי ציון. דהתם, הוא אתר פסותא דנוקבא, בבית רחם לאתתא. ובגין כך: "יהוה" ^{צבאות}. אקרי יסוד.

פתיב: "כי בחר יהוה" ^{בציון} אנה למושב לו" ^[Or]. בד אתפרשת מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין, במעלי שבתא, אתעביד כלא חד גופא. וכדין, יתיב קודשא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אמה דדכורא - האמה של הזכר [היסוד של ז"א], סיומא דכל גופא - סיום של כל הגוף [של ז"א], ואקרי יסוד - ונקרא יסוד [מבואר, לפי שז"א יש לו רק ט' ספירות, והמלכות משלימה אותו לי' ספירות. ונמצא אם כן, שהיסוד היא הספירה האחרונה בז"א]. ודא הוא - וזה הוא [היסוד], דרגא - המדרגה דמבסם לנוקבא - שמבסמת את הנקבה [שממתיקה את הגבורות שבנקבה של ז"א]. וכל תיאובתא דדכורא - וכל תשוקת הזכר [כל תאוותו של ז"א. והכוונה על רצונו למתק את הגבורות שבנקבה] לגבי נוקבא - אל הנקבה, בהאי יסוד - בזה היסוד [להמתיק את הגבורות שבנקבה על ידי החסדים שביסוד של ז"א]: עייל לנוקבא - נכנס לנקבה [ז"א נכנס], לאתר דאקרי ציון - למקום שנקרא 'ציון' [היסוד של הנקבה נקרא 'ציון']. דהתם - ששם [ביסוד של הנקבה], הוא אתר - הוא מקום פסותא דנוקבא - הכיסוי של הנקבה [המקום בנקבה שבו היא מכסה את היסוד של ז"א], בבית רחם לאתתא - כמו בית רחם לאשה [כמו בית הרחם של אשה המכסה את העובר עד שיבוא זמן הלידה]. ובגין כך - ולכן: "יהוה צבאות", אקרי יסוד - ה' צבאות' נקרא היסוד [כך נקרא היסוד מפני שהוא מקבל מהתפארת ומנה"י].

זיווג זו"ן פב"פ

פתיב - כתוב: "כי בחר יהוה" ^{בציון} אנה למושב לו". בד אתפרשת מטרוניתא - כאשר נפרדה המלכה [כאשר נפרדה הנקבה בסוד הנסירה מאחורי ז"א], ואתחברת במלכא - והתחברה למלך [לז"א] אנפין באנפין - פנים בפנים [ביחוד פב"פ], במעלי שבתא - בליל שבת, אתעביד כלא חד גופא - נעשה הכל גוף אחד [זו"ן מתיחדים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קס) תהלים קלב, יג. כי בחר יהוה בציון אנה למושב לו:

בְּרִיךְ הוּא בְּכִרְסֵיהּ, וְאַקְרִי כְּלָא. שְׁמָא שְׁלִים, שְׁמָא קִדִּישָׁא.
 בְּרִיךְ שְׁמִיָּה לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין. כָּל אֱלִין מְלִין, סְלִיקְנָא
 עַד יוֹמָא דָּא, דְּאֵתְעֵטֶר בְּהוּ לְעֵלְמָא דְּאֵתִי. וְהִשְׁתָּא, אֲתַגְלִין
 הָבָא. וְכַּאֲה חוּלְקִי.

הָאִי מְטְרוֹנִיתָא, כִּד אֲתַחֲבֶרֶת עִם מְלָכָא, כָּל עֲלָמִין מִתְבָּרְכִין,
 וְאַשְׁתַּכְּחוּ בְּחִדּוֹתָא דְכְּלָא.

דף רצ"ו ע"ב ☆ כְּמָה דְּכּוּרָא כְּלִיל בְּתֻלְתָּא, וְשִׁרְוֹתָא בְּתֻלְתָּא, כִּד כְּלָא הָבִי,
 וְסִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא הָבִי. וּמְטְרוֹנִיתָא לָא מִתְבָּרְכָא, אֲלָא

אֲדָרָא זוּטָא קִדִּישָׁא - תרגום המלים וביאור קל

ונשלמים להיות גוף אחד]. וּכְדִין - ואז, יְתִיב - יושב קוד־שָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכִרְסֵיהּ - הקדוש
 ברוך הוא בכסאו [לפי שהנקבה נעשית כסא אליו, לכן נקרא שהקב"ה יושב על כסאו],
 וְאַקְרִי כְּלָא - ונקראים כולם [ונקראים כל הפרצופים כך]. שְׁמָא שְׁלִים - שם שלם, שְׁמָא
 קִדִּישָׁא - שם קדוש [מבואר, מפני שהיחוד של זו"ן גורם ליחוד כל הפרצופים, אז יש שילוב
 גם בין שמות הקודש, ולכן הם נקראים כך]. בְּרִיךְ שְׁמִיָּה - ברוך שמו [ברוך שמו יתברך
 באצילות] לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין - לעולם ולעולמי עולמים [מבורך בבי"ע]. כָּל אֱלִין - כל
 אלו מְלִין - דברי הסודות, סְלִיקְנָא - שמרתי [שמרתי ולא גיליתים] עַד יוֹמָא דָּא - עד
 היום הזה, דְּאֵתְעֵטֶר בְּהוּ - שאתכבד בהם לְעֵלְמָא דְּאֵתִי - לעולם הבא [על מנת שאגלה
 אותם לפני נשמות הצדיקים, ואתכבד לפניהם בעולם הבא]. וְהִשְׁתָּא - ועכשיו,
 אֲתַגְלִין - התגלו הָבָא - כאן [בעולם הזה]. וְכַּאֲה חוּלְקִי - אשרי חלקי [אשרי שזכיתי
 לגלותם כבר כאן בעוה"ז].

הָאִי מְטְרוֹנִיתָא - זו המלכה [המלכות], כִּד אֲתַחֲבֶרֶת - כאשר היא מתחברת [ביחוד
 פב"פ המתקיים בליל שבת] עִם מְלָכָא - עם המלך [ז"א], כָּל עֲלָמִין - כל העולמות
 מִתְבָּרְכִין - מתברכים, וְאַשְׁתַּכְּחוּ בְּחִדּוֹתָא דְכְּלָא - ונמצאים בשמחה של כולם.

* כְּמָה - כמו דְּכּוּרָא - שהזכר [ז"א] כְּלִיל בְּתֻלְתָּא - כלול בשלושה [ז"א כולל שלש
 ספירות, את נה"י של א"א ואת הנה"י של או"א, שמתלבשים בו להיות מוחין], וְשִׁרְוֹתָא
 בְּתֻלְתָּא - וההתחלה בשלושה [התחלת התיקון גם כן כלולה בשלושה, שהם נה"י של א"ק,
 כאשר פרצופי האצילות הלבשו עליהם], כִּד כְּלָא הָבִי - כן הכל כך [כן הוא בכל פרצופי
 האצילות, שהנה"י של פרצוף עליון מתלבש בסוד המוחין לפרצוף התחתון ממנו]. וְסִיּוּמָא
 דְכָל גּוּפָא הָבִי - וסיום של כל הגוף כן [גם ז"א שהוא הגוף של כללות האצילות, הסיום
 שלו שהוא ספירות הנה"י, מתלבש בסוד מוחין לנקבה]. וּמְטְרוֹנִיתָא לָא
 מִתְבָּרְכָא - והמלכה לא מתברכת [הנקבה לא מקבלת את השפע], אֲלָא בְּכֻלָּא דְתֻלְתָּא

בְּכֻלָּא דְתִלְתָּא אַלִּין, דְּאַנּוּן נֶצַח הוּד יְסוּד. וּמִתְבַּסְמָא,
וּמִתְבָּרְכָא, בְּאַתֵּר דְּאַקְרִי קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים דְּלִתְתָּא. דְּכְתִיב: "כִּי
שָׁם צִוָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֶת הַבְּרָכָה" ^[אור]. דְּהָא, תִּרְיִן דְּרִגִּין אַנּוּן,
לְעִילָא וְתִתָּא.

וּבְגִין כֶּךָ, לִית רְשׁוּתָא לְמִיעַל תַּמָּן, בְּר בְּהֵנָּא רַבָּא, דְּאַתִּי
מִסְטָרָא דְחֶסֶד. בְּגִין, דְּלֹא עֵייל לְהֵוּא אַתֵּר דְּלְעִילָא, אֱלֹא
הֵוּא דְאַקְרִי חֶסֶד. וְעֵייל בְּקוּדֶשׁ הַקְדָּשִׁים, וּמִתְבַּסְמָא נּוֹקְבָא,
וּמִתְבָּרְכָא. הָאִי קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים, בְּגוּ לְגוּ, אַתֵּר דְּאַקְרִי צִיּוֹן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אַלִּין - אלא בכללות של השלושה האלה, דְּאַנּוּן נֶצַח הוּד יְסוּד - שהם הנה"י של ז"א
[המתלבשים בנקבה כמוחין]. וּמִתְבַּסְמָא - והיא מתבסמת [הנקבה מתמתקת מהגבורות
הנמצאות בה], וּמִתְבָּרְכָא - ומתברכת [הנקבה מתברכת מהחסדים של היסוד של ז"א],
בְּאַתֵּר - במקום [מבואר, שמקום זה הוא בחינת היסוד של הנקבה] דְּאַקְרִי - שנקרא קֹדֶשׁ
הַקְדָּשִׁים דְּלִתְתָּא - קדש הקדשים שלמטה. דְּכְתִיב - שכתוב: "כִּי שָׁם צִוָּה יְהוָה אֶת
הַבְּרָכָה". דְּהָא - שהרי, תִּרְיִן דְּרִגִּין אַנּוּן - שתי דרגות הן [שתי דרגות שיש בה בנקבה],
לְעִילָא וְתִתָּא - למעלה, ולמטה [ומבואר, למעלה - היסוד הנקרא ציון ונקרא קדש
הקדשים, והוא במקומו למעלה ובפנים. ולמטה - עטרת היסוד הנקראת ירושלים ונקראת
היכל, שהיא במקומה למטה וכלפי חוץ].

וּבְגִין כֶּךָ - ומפני כך [מפני שקדש הקדשים הוא כך, מכון כנגד היסוד של הנקבה], לִית
רְשׁוּתָא - אין רשות לְמִיעַל תַּמָּן - להיכנס לשם [לקדש הקדשים שלמטה], בְּר בְּהֵנָּא
רַבָּא - מלבד הכהן הגדול, דְּאַתִּי מִסְטָרָא דְחֶסֶד - שבא מצד החסד [רומז ליסוד של
ז"א שיש בו טיפות חסדים]. בְּגִין - מפני, דְּלֹא עֵייל - שלא נכנס לְהֵוּא אַתֵּר
דְּלְעִילָא - לאותו המקום שלמעלה [רומז ליסוד של הנקבה], אֱלֹא הֵוּא דְאַקְרִי
חֶסֶד - אלא אותו הנקרא חסד [רומז ליסוד של ז"א הנקרא חסד, על שם החסדים שבו].
וְעֵייל בְּקוּדֶשׁ הַקְדָּשִׁים - ונכנס בקודש הקדשים [וכאשר היסוד של ז"א נכנס בקדש
הקדשים, הוא היסוד של הנקבה], וּמִתְבַּסְמָא נּוֹקְבָא - ומתבסמת הנקבה [היסוד של ז"א
הנכנס ממתק את הגבורות שבנקבה], וּמִתְבָּרְכָא - ומתברך. הָאִי קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים - זה קדש
הקדשים [היסוד של הנקבה], בְּגוּ לְגוּ - בפנים לפנים [לפני ולפנים, לפני מהעטרה
הנקראת היכל], אַתֵּר דְּאַקְרִי צִיּוֹן - מקום הנקרא ציון [הוא המקום הנקרא ציון, כי הוא
לפנים ממקום העטרה, הנקראת ירושלים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסא) תהלים קלג, ג. פֶּטַל חֶרְמוֹן שִׁירָד עַל הָרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, תְּרִין דְּרָגִין אֲנֹן. חַד רַחֲמֵי, וְחַד דִּינָא. צִיּוֹן,
דְּכַתִּיב: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפֹּט תִּפְדָּה"^[קסב]. יִרוּשָׁלַיִם, דְּכַתִּיב: "צֶדֶק יִלִּין
בָּהּ"^[קסג], בְּמָה דְּאֻקִּימָנָא.

וְכָל תִּיאֻבְתָּא דְּדִכּוּרָא לְגַבֵּי נֻקְבָּא, הָכָא הוּא. וְקָרִינֵן לָהּ
בְּרַכָּה, דְּמִתְמָן נִפְקֵי בְּרַכָּן לְכַלְהוּ עֲלָמִין, וְכַלְהוּ מִתְבָּרְכִין. הָאִי
אַתָּר, אֲקָרִי קֳדָשׁ. וְכָל קֳדָשִׁים דְּדִכּוּרָא, עֵיילִין תְּמָן, בְּהֵהוּא
דְּרָגָא דְּאֻמִּינָא.

וְכַלְהוּ, אַתְּנֵן מִרְיָשָׁא עֲלָאָה, דְּגוּלְגֻלְתָּא דְּדִכּוּרָא, מִסְטָרָא
דְּמוֹחֵי עֲלָאִי. דְּשָׂרִינֵן בֵּיהּ, וְנִגִיד תְּהִיא בְּרַכָּה בְּכָל שְׁיָפִי גּוּפָא,

_____ אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל _____

צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, תְּרִין דְּרָגִין אֲנֹן - [בחינות] ציון וירושלים, שתי דרגות הם. חַד
רַחֲמֵי - אחד רחמים [מבואר, זה ציון, שהוא בחינת היסוד של הנקבה], וְחַד דִּינָא - ואחד
דִּין [מבואר, זה ירושלים, שהוא בחינת העטרה של הנקבה]. צִיּוֹן, דְּכַתִּיב - [מביא ראייה]
ציון, שכתוב: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפֹּט תִּפְדָּה". יִרוּשָׁלַיִם, דְּכַתִּיב - שכתוב: "צֶדֶק יִלִּין בָּהּ", בְּמָה
דְּאֻקִּימָנָא - כמו שביארנו [כפי שמבואר העניין באדרא רבא דף קלז ע"א].

וְכָל תִּיאֻבְתָּא - וכל התשוקה [הרצון למתק את הגבורות] דְּדִכּוּרָא - של הזכר [ז"א]
לְגַבֵּי נֻקְבָּא - אל הנקבה, הָכָא הוּא - כך הוא [כמבואר, שז"א משפיע וממתק על ידי
שהיסוד שלו נכנס ליסוד של הנקבה]. וְקָרִינֵן לָהּ בְּרַכָּה - וקוראים להם ברכה [ליסוד
ולעטרת היסוד של הנקבה קוראים ברכה], דְּמִתְמָן - כי משם נִפְקֵי - יוצאות בְּרַכָּן - ברכות
לְכַלְהוּ עֲלָמִין - לכל העולמות [בי"ע], וְכַלְהוּ מִתְבָּרְכִין - וכולם מתברכים [מתברכים לפי
צרכם הראוי להם]. הָאִי אַתָּר - זה המקום [היסוד של הנקבה], אֲקָרִי קֳדָשׁ - נקרא קדש.
וְכָל קֳדָשִׁים דְּדִכּוּרָא - וכל הקדשים של הזכר [כל החסדים של ז"א], עֵיילִין
תְּמָן - עולים שם [בשעת היחוד של ז"א עם הנקבה], בְּהֵהוּא דְּרָגָא דְּאֻמִּינָא - באותה
המדרגה שאמרתי [ביסוד הנקבה הנקרא ציון, ובעת היחוד הוא נקרא קדש קדשים].

וְכַלְהוּ - וכולם [כל החסדים], אַתְּנֵן - באים מִרְיָשָׁא עֲלָאָה - מהראש העליון [מהמוחין].
דְּגוּלְגֻלְתָּא דְּדִכּוּרָא - של הגולגולת של הזכר [של ז"א], מִסְטָרָא - מהצד [ממה שז"א
קבל את המוחין הללו] דְּמוֹחֵי עֲלָאִי - של המוחין העליונים [שז"א קבל את המוחין שלו
מצד המוחין העליונים של אבא ואימא]. דְּשָׂרִינֵן בֵּיהּ - שהם שרויים בו [בגולגולת של ז"א].

_____ מקור הפסוקים ודברי חז"ל _____

(קסב) ישעיה א, כז. ציון בְּמִשְׁפֹּט תִּפְדָּה וְשָׁבִיָּהּ בְּצִדְקָה: (קסג) ישעיה א, כא. אֵיכָה הִיטָּה לְזוֹנָה קָרִיָּה

עד אנון דאקרון "צבאות". וְכָל הַהוּא נְגִידוֹ, דְּאַתְנָגִיד מְכַל
 גּוּפָא, מִתְכַּנְשֵׁי תַמָּן. וְעַל דָּא, אַקְרוֹן "צבאות". דְּכָל צְבָאוֹת
 דְּעִלְאִין וְתַתְּאִין, מִתַּמָּן נִפְקִין. וְהַהוּא נְגִידוֹ, בְּתַר דְּאַתְנָגִישׁ
 תַּמָּן, שְׂרִין לִיה בְּהַהוּא יְסוּד קְדִישָׁא, כְּלָא חוּרָא. בְּגִין כֶּךָ,
 אַקְרִי חֶסֶד. וְהַהוּא חֶסֶד, עֵייל לְקֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים. דְּכְתִיב: "כִּי
 שֵׁם צִוָּה יְהוָה ^{יהוה} אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם" ^[קסד].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְנְגִיד - ונמשכת [ומשם מהמוחין של ז"א, נמשכת] הֵהִיא בְּרָכָה - הברכה ההיא [הברכה
 השופעת מהחסדים, שירדו מאו"א והאירו במוחין של ז"א] בְּכָל שְׂפִי גּוּפָא - בכל איברי
 הגוף [בכל הו"ק של ז"א], עַד אֲנוֹן - עד אלו [עד האיברים שהם נצח והוד] דְּאַקְרוֹן
 "צבאות" - שנקראים "צבאות". וְכָל הַהוּא נְגִידוֹ - וכל אותן ההמשכות [כל הארת
 החסדים], דְּאַתְנָגִיד מְכַל גּוּפָא - הנמשכים מכל הגוף [שממשיכים להתפשט מכוח
 התפשטותם בו"ק של ז"א], מִתְכַּנְשֵׁי תַמָּן - מתכנסים שם [גם הם מתקבצים בנו"ה של ז"א].
 וְעַל דָּא - ועל זה [על שכל הארות החסדים מתקבצים בנו"ה], אַקְרוֹן "צבאות" - נקראים
 "צבאות" [הם הנצח והוד נקראים כן]. דְּכָל צְבָאוֹת - שכל הצבאות [כל נשמות ישראל
 הנקראים צבאות ה'] דְּעִלְאִין וְתַתְּאִין - של העליונים והתחתונים [עליונים - הם נשמות
 ישראל הנמשכות מהארה עליונה של החסדים של חב"ד. ותחתונים - הם נשמות ישראל
 הנמשכות מהארת החסדים התחתונים בו"ק של ז"א], מִתַּמָּן נִפְקִין - משם יוצאים [מנו"ה
 הן נשמות ישראל יוצאות]. וְהַהוּא נְגִידוֹ - ואותן ההמשכות [של הארות החסדים], בְּתַר
 דְּאַתְנָגִישׁ תַּמָּן - אחרי שהתכנסו שם [בנו"ה של ז"א], שְׂרִין לִיה - שורים להם [נו"ה
 מְשֻׁרִים ומשפיעים את הארות החסדים] בְּהַהוּא יְסוּד קְדִישָׁא - באותו היסוד הקדוש
 [היסוד של ז"א], כְּלָא חוּרָא - הכל לבן [כל החסדים נשארים לבנים בבחינת רחמים, ואע"פ
 שבתחילתם הם נמשכו מחב"ד, ואע"פ שהם נמשכו והתעבו בכל ההמשכות הללו מלמעלה
 למטה]. בְּגִין כֶּךָ - ומשום כך, אַקְרִי חֶסֶד - נקרא חסד [היסוד נקרא חסד, על שם טיפת
 החסד הזו השרויה בו]. וְהַהוּא חֶסֶד - ואותו החסד [היסוד עם טיפת החסד שבו],
 עֵייל - נכנס לְקֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים - לקדש הקדשים [נכנס ליסוד של הנקבה להמתיק את
 הגבורות שבה]. דְּכְתִיב - שכתוב: "כִּי שֵׁם צִוָּה יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם".

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

נֶאֱמַנָה מִלְּאִתִּי מִשְׁפָּט צֶדֶק יְלִין בָּהּ וְעֵתָה מִרְצָחִים: (קסד) תהלים קל"ג, ג. כְּטַל חֶרְמוֹן שִׁידַד עַל הָרָרִי
 צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

אָמַר רַבִּי אֲבָא: לֹא סֵיִים בּוֹצִינָא קְדִישָׁא לְמִימָר "חַיִּים", עַד
 דְּאִשְׁתַּכְּבוּ מְלֻי. וְאַנָּא, פְּתַבְנָא. סְבָרְנָא לְמַכְתָּב טָפִי,
 וְלֹא שְׁמַעְנָא. וְלֹא זְקִיפְנָא רִישָׁא, דְּנִהוּרָא הָוָה סָגִי, וְלֹא הָוָה
 יְכִילָנָא לְאַסְתַּכְּלָא. אֲדַהֲכִי, אֲזִדְעֻעֵנָא. שְׁמַעְנָא קָלָא, דְּקֹאֲרִי
 וְאָמַר: "אַרְךְ יָמִים וְשָׁנֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ"^[קסח]. שְׁמַעְנָא
 קָלָא אַחְרָא: "חַיִּים שָׁאֵל מִמֶּךָ נָתַתָּ לּוֹ אַרְךְ יָמִים עוֹלָם וְעַד"^[קסו].
 כָּל הָהוּא יוֹמָא, לֹא אֶפְסִיק אָשָׁא מִן בֵּיתָא. וְלֹא הָוָה מָאן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א

"ופטירת הרשב"י ע"ה וסגולתה לקדש את הנפש היפה מאד מאד, ואף באין מבין, קריאתה זו היא הללה, ועוררת אהבת ריעים ודודים למעלה. רק שיקראנה באימה וביראה מלה במלה, ולא בחטיפה פן יהרסו אל ה' ח"ו. ובהגיע לפטירת הרשב"י סגולה נפלאה היא מאד להוריד דמעות, עליו, כי בזה מתכפר עונותיו על דרך שאמרו בזוהר בענין מיתת בני אהרן ז"ל ועל דא ביומא דא קרינן אחרי מות שני בני אהרן בגין דישמעון עמא ויצטערון על אבודיהון דצדיקיא ויתכפר להו חוביהו. וכל דמצטער על אבודיהון דצדיקיא או אחית דמעין עליהו קב"ה מכריז עליה וסר עוניך וכו'" (חמ"י חג סוכות פ"ו).

אָמַר רַבִּי אֲבָא: לֹא סֵיִים - לֹא גַמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא - הַמַּאֲוֵר הַקָּדוֹשׁ [הוא רבי שמעון בר יוחאי] לְמִימָר "חַיִּים" - לומר 'חיים' [לומר בסיום הפסוק הנזכר את המלה "חיים"], עַד דְּאִשְׁתַּכְּבוּ מְלֻי - עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּקוּ מְלֻי - דְּבִרְוִי [שלימד כאן באדרא זוטא קדישא, באומרו את המלים "את הברכה"]. וְאַנָּא, פְּתַבְנָא - ואני הכותב [הוא רבי אבא הממונה מרשב"י לכתוב את דברי קדש]. סְבָרְנָא - חֲשַׁבְתִּי לְמַכְתָּב טָפִי - לכתוב יותר, וְלֹא שְׁמַעְנָא - ולא שמעתי [אבל לא שמעתי מרשב"י עוד]. וְלֹא זְקִיפְנָא רִישָׁא - ולא הרמתי את ראשי [לא הרמתי לראות למה פסק רשב"י מלדבר עוד], דְּנִהוּרָא - כי האור [האור הקדוש השורה במקום] הָוָה סָגִי - היה גדול, וְלֹא הָוָה יְכִילָנָא - ולא הייתי יכול לְאַסְתַּכְּלָא - להסתכל [להביט אל המקום בו שכב רשב"י]. אֲדַהֲכִי - בתוך כך, אֲזִדְעֻעֵנָא - הזדעזעתי. שְׁמַעְנָא קָלָא - שמעתי קול, דְּקֹאֲרִי וְאָמַר - שקורא ואומר [קול שמכריז]: "אַרְךְ יָמִים וְשָׁנֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ". שְׁמַעְנָא - שמעתי [אחרי קול הכרוז הזה שמעתי] קָלָא אַחְרָא - קול אחר [קול שני שמכריז ואומר]: "חַיִּים שָׁאֵל מִמֶּךָ נָתַתָּ לּוֹ אַרְךְ יָמִים עוֹלָם וְעַד".

כָּל הָהוּא יוֹמָא - כל אותו היום [הינו, יום ההסתלקות של רשב"י], לֹא אֶפְסִיק - לא הפסיק אָשָׁא - האש מן בֵּיתָא - מהבית [האש שסבבה את רשב"י, מהתחלת גילוי הסודות כאן באדרא]. וְלֹא הָוָה - ולא היה מָאן דְּמַטִּי - מי שיגש לְגַבִּיָּה - אליו [אל רשב"י, לראות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסה) משלי ג, ב. כי ארך ימים ושננות חיים ושלום יוסיפו לך: (קסו) תהלים כא, ה. חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד:

דמטי לגביה, דלא יכילו. דנהורא ואשא, הוה בסוחרניה פל
ההוא יומא. נפילנא על ארעא, וגעינא.

בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש
הקדשים, דאסתלק מן עלמא. אתעטף, שכיב על ימיניה,
ואנפוי חיבין.

קם רבי אלעזר בריה, נטיל ידוי ונשיק לון. ואנא, לחיכנא
עפרא דתחות רגלוי. בעו חבריא למבכי, ולא יכילו למללא.
שארו חבריא בבכיה. ורבי אלעזר בריה, נפל תלת זמני,
ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר, פתח ואמר: אבא, אבא, תלת
הוו, חד אתחזרו.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מה אירע לו, דלא יכילו - שלא יכלו [לגשת]. דנהורא - כי האור ואשא - והאש, הוה
בסוחרניה - היו מסבבים [את מקומו של רשב"י] כל ההוא יומא - כל אותו היום.
נפילנא - [ולכן] נפלנו על ארעא - על הארץ, וגעינא - וצעקנו [צעקו לפני ה' שיתן
להם רשות להתקרב אל רשב"י].

בתר דאזיל אשא - אחרי שהלכה האש, חמינא - ראינו לבוצינא קדישא קדש
הקדשים - המאור הקדוש קדש קדשים [רשב"י], דאסתלק מן עלמא - שהסתלק מן
העולם. אתעטף - מעוטף [בטליתו], שכיב על ימיניה - שכוב על צד ימינו, ואנפוי
חיבין - ופניו שוחקות.

קם רבי אלעזר בריה - עמד רבי אלעזר בנו [של רשב"י], נטיל ידוי - ולקח את ידיו
[של אביו] ונשיק לון - ונשק אותם. ואנא - ואני [רבי אבא הדובר כאן], לחיכנא
עפרא - ליחכתי את העפר דתחות רגלוי - שהיה תחת רגליו [של רשב"י]. בעו - רצו
חבריא - החברים למבכי - לבכות [רצו לבקש רחמים מלפני ה' שיוכלו לבכות], ולא יכילו
למללא - ולא יכלו לדבר [אבל לא יכלו להביע בפה, ומכל מקום הקב"ה שמע לרחשי לבם].
שארו חבריא בבכיה - התחילו החברים לבכות [וגם כוח דיבורם חזר להם בפה]. ורבי
אלעזר בריה - ורבי אלעזר בנו, נפל תלת זמני - נפל שלש פעמים [נפל על פני אביו],
ולא יכיל - ולא יכל למפתח פומיה - לפתוח את פיו [מפני רוב צערו לא יכל לדבר].
לבתר - לאחר [כפי שיסביר להלן, לאחר שנפל בפעם השלישית], פתח - פתח את פיו
[לאחר ששב לו כוחו לדבר] ואמר: אבא, אבא - [ופנה אל נשמת אביו, בפנייה כפולה, ואמר,
אבא אבא], תלת הוו - שלש היו [בקש להסביר את מה שנפל על פני אביו שלש פעמים.
ומבואר, שזה שונה מהנלמד על יוסף הצדיק שנפל על פני יעקב אבינו רק פעם אחת], חד

הַשְׁתָּא, תְּנוּד חַיִּיתָא. צַפְרָאן, טַאסִין מִשְׁתַּקְעֵן בְּנוֹקְבָא דִּימָא
רַבָּא. וְחִבְרִיא, בְּלֵהוּ שְׁתֵּין דְּמָא.

קָם רַבִּי חַיִּיא עַל רִגְלוֹי, וְאָמַר: עַד הַשְׁתָּא, בּוֹצִינָא
קַדִּישָׁא מִסְתַּכֵּל עָלֵן. הַשְׁתָּא, לָאו הוּא עֵדֵן, אֱלָא
לְאַשְׁתַּדְלָא בִיקְרִיָּה. קָם רַבִּי אֱלֻעֶזֶר, וְרַבִּי אַבָּא, נָטְלוּ לִיה
בְּטַקְרָא דְסַקְלָא.

מָאן חָמָא עֲרַבּוּבִיא דְחִבְרִיא, וְכָל בֵּיתָא הָוָה סָלִיק רִיחִין.
סָלִיקוּ בֵּיה בְּפוּרְיָה, וְלֹא אֲשַׁתְּמֹשׁ בֵּיה אֱלָא רַבִּי אֱלֻעֶזֶר וְרַבִּי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אֲתַחְזְרוּ - אחד נחשבו [רבי אלעזר הסביר, כי כל שלש הפעמים נחשבות לו כפעם אחת,
מפני שלא יכל לדבר רק בפעם השלישית האחרונה (כך מבואר לרבי יהודה פתיה זיע"א וכתב
שהוא ע"פ מה שגילו לו משמים בחלום)].

הַשְׁתָּא - עכשיו [המשיך רבי אלעזר כמספיד לאביו, כי מעתה לאחר הסתלקות רשב"י
ואילך], תְּנוּד - תזוז [תלך למקומה] חַיִּיתָא - החיות [השכינה, וגם חיות הקדש].
צַפְרָאן - ציפורים [רומז לנשמות הצדיקים], טַאסִין - טסות [ישו בו למקומן בגן עדן]
מִשְׁתַּקְעֵן - שוקעות [נקבעות] בְּנוֹקְבָא דִּימָא רַבָּא - בנקב של הים הגדול [רומז ליסוד
של בחינת המלכות]. וְחִבְרִיא - וגם החברים, כָּלֵהוּ - כולם שְׁתֵּין דְּמָא - ישתו דם [היינו,
עד עכשיו זכו החברים לקבל סודות התורה מרשב"י, שהם בחינת משקה כיון וחלב ומים חיים.
אבל מעתה ואילך כולם יתעסקו בסברות משובשות כמי ששותים דם].

קָם רַבִּי חַיִּיא - עמד רבי חייא עַל רִגְלוֹי - על רגליו [מאחר והיו יושבים ועתה הוא קם
לעמוד], וְאָמַר: עַד הַשְׁתָּא - ואמר, עד עכשיו [היה], בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא - המאור הקדוש
מִסְתַּכֵּל עָלֵן - מסתכל עלינו [להשגיח עלינו וללמד אותנו]. הַשְׁתָּא - עכשיו [מעתה
ואילך], לָאו הוּא עֵדֵן - אין זה הזמן [לכבוד ולהספיד, כי כבר היום נטה לערוב], אֱלָא
לְאַשְׁתַּדְלָא בִיקְרִיָּה - אלא לעסוק בכבודו [לעסוק בקבורתו]. קָם רַבִּי אֱלֻעֶזֶר, וְרַבִּי
אַבָּא - עמד רבי אלעזר, ורבי אבא [עמו], נָטְלוּ לִיה - לקחו אותו [את רשב"י] בְּטַקְרָא
דְסַקְלָא - בכסא של עצים [הוא כסא מיוחד לכך, כדי להעבירו לחדר אחר ולעסוק שם
בטהרה ובהלבשת התכריכים].

מָאן חָמָא - מי ראה [אומר בתדהמה רבה, מפני המספר העצום של התלמידי חכמים, שבאו
לזכות ולחלוק כבוד אחרון לרשב"י] עֲרַבּוּבִיא דְחִבְרִיא - ערבוביה של כל החברים, וְכָל
בֵּיתָא - וכל הבית הָוָה סָלִיק רִיחִין - היה מעלה ריחות [ריחות טובים מבשמי גן עדן,
שהביאו עימם נשמות הצדיקים אשר באו גם כן לכבוד רשב"י]. סָלִיקוּ בֵּיה בְּפוּרְיָה - יצאו

אבא. אתו טריקון ומארי תריסין דכפר צפרי, והו בני מרונא,
צוחין בקטירין, וטרדי בהו, דחשיבו דלא יתקבר תמן.

בְּתֵר דְּנִפְק פּוּרְיָא, הָוה סָלִיק בְּאַוּרָא, וְאַשָּׁא הָוה לְהֵיט קָמִיָּה.
שְׁמַעוּ קָלָא: עוּלוּ וְאַתּוּ, וְאַתְּפִנְשׁוּ לְהִילּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. "יבא
שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם" [קסז].

בְּד עָאֵל לְמַעְרְתָּא, שְׁמַעוּ קָלָא בְּמַעְרְתָּא: זֶה הָאִישׁ, מְרַעִישׁ
הָאָרֶץ, מְרַגֵּז מִמְּלָכוֹת. כְּמָה פְּטָרִין בְּרַקִּיעָא, מִשְׁתַּכְּבִּין בְּיוֹמָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בו במיטה [רבי אלעזר ורבי אבא יצאו בארון שבו היה מונח רשב"י, מהחדר אל החצר, כדי
למוסרו לכתפים הממונים], וְלָא אֶשְׁתַּמַּשׁ בִּיה - ולא התעסקו בו [בכל מה שנצרך לקבורתו]
אֶלָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא - אלא [רק] רבי אלעזר ורבי אבא. אָתוּ - באו
טְרִיקִין - גיבורים ומארי תריסין - ובעלי מגיני מלחמה דְּכַפֵּר צַפְרִי - של כפר ציפורי,
וְהוּוּ בְּנֵי מְרוֹנָא - והיו בני מירון, צוּחִין בְּקִטְרִין - צועקים ביחד [על בני ציפורי אלו],
וְטְרַדִי בְּהוּ - ודוחקים בהם [בבני ציפורי להשיבם לאחור], דְּחָשִׁיבוּ - שהשיבו [בני מירון
חשבו בעצה כיצד לא יניחו לקבור את רשב"י חוץ למירון] דְּלָא יִתְקַבֵּר תַּמָּן - [כדי] שלא
יקבר שם [אצל בני ציפורי].

בְּתֵר דְּנִפְק פּוּרְיָא - לאחר שיצאה המיטה [מהחצר], הָוה סָלִיק בְּאַוּרָא - הייתה
נישאת באויר [מבואר, שכך עש הקב"ה נס על מנת למנוע את המחלוקת שכמעט פרצה בין
בני מירון לבני ציפורי], וְאַשָּׁא - והאש הָוה לְהֵיט קָמִיָּה - הייתה לוחטת לפניו [לפני
מיטתו]. שְׁמַעוּ קָלָא - שמעו קול [קול עליון]: עוּלוּ וְאַתּוּ - הכנסו ובואו,
וְאַתְּפִנְשׁוּ - והתקבצו לְהִילּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן - לשמחה של רבי שמעון. "יבא שְׁלוֹם
יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם".

בְּד עָאֵל - כאשר נכנסה [המיטה של רשב"י, ונכנסה מעצמה למקום הנכון לה]
לְמַעְרְתָּא - למערה [של מקום הקבורה], שְׁמַעוּ קָלָא בְּמַעְרְתָּא - שמעו קול במערה
[קול עליון]: זֶה הָאִישׁ - הוא רבי שמעון בר יוחאי, מְרַעִישׁ הָאָרֶץ - שהרעיש את יושבי
הארץ, כמעשה שעשה בעיר טבריה (הנזכר בירושלמי שביעית פ"ט), מְרַגֵּז
מִמְּלָכוֹת - שביטל את גזירות המלכות, כמעשה שעשה עם בן תמליון (הנזכר במסכת
מעילה דף יז ע"א). כְּמָה פְּטָרִין - הרבה מקטרגים בְּרַקִּיעָא - בשמים,
מִשְׁתַּכְּבִּין - משתתקים בְּיוֹמָא דִּין - ביום הזה [של עליית נשמת רשב"י] בְּגִינְךָ - בזכותך.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסז) ישעיה נז, ב. יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו:

דִּין בְּגִינָךְ. דְּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמֵאֲרִיה מִשְׁתַּבַּח בֵּיה
בְּכָל יוֹמָא. זַכָּאָה חוֹלְקִיה, לְעִילָא וְתַתָּא. כַּמָּה גְּנִיזִין עֲלָאִין,
מִסְתַּמְרִין לִיה. עָלִיה אֲתָמֵר: "וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד
לְגוֹרְלָךְ לִקְצֵ הַיָּמִין"^[קסח]:

עד פֿאן האַדרא זוטא קדישא:

בסיום הלימוד יאמר:

בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

יְמִלוֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי - זה הוא רשב"י, דְּמֵאֲרִיה - שרבונו הקב"ה מִשְׁתַּבַּח
בֵּיה - משתבח בו בְּכָל יוֹמָא - בכל יום. זַכָּאָה חוֹלְקִיה - אשרי חלקו, לְעִילָא
וְתַתָּא - למעלה ולמטה [בגן עדן העליון, ובגן עדן התחתון]. כַּמָּה גְּנִיזִין עֲלָאִין - הרבה
אוצרות עליונים, מִסְתַּמְרִין לִיה - שמורים לו. עָלִיה אֲתָמֵר - עליו נאמר: "וְאַתָּה לָךְ
לִקְצֵ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לִקְצֵ הַיָּמִין":

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסח) דניאל יב, יג. וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לִקְצֵ הַיָּמִין:

התעוררות הלב

לזה הוא נקרא "ספר הזוהר"

"ולזה הספר יקרא ספר הזוהר מפני השפעת האור ההוא מהזוהר העליון, ודרך אורו משפיעים בהשגחה אלהית כל המתעסקים בו, שהיה אור ושפע עליון מהדעת מושפע ברזי תורה דהיינו רזי וסתרי תורה וכו' כיון שנשפע משם אתקרי החיבור הזה ספר הזוהר, כלומר שנשפע מהזוהר ההוא".

(הרב משה קורדובירו, הרמ"ק, דע את אלקי אביך, ב')

ממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה

"ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי בו נקשרתי, לא נח ולא שקט לבי, כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יראים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה וכו'".

(מתוך מכתב בעל עטרת צבי לרבו הראי"ה מאפטא זצוק"ל)

ללמוד בספר הזוהר בפרט לעת הזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח

"הבה נקוה כי באופן כזה כל אחינו בית ישראל יקבעו לימוד בספר הזוהר הקדוש יחד עשיר ואביון קטון וגדול שם הוא. ומה טוב ומה נעים אם ישתדלו לקבוע חברות ללימוד הזהר ובפרט לעת כזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח עלינו להשתדל בלימוד הקדוש הזה המסוגל לביאת משיח צדקינו, כאשר דבר בקדשו אליהו הנביא זכור לטוב לרעיא מהימנא, דבהאי ספר הזוהר יתפרקון מן גלותא וביה יפקון מו גלותא. וה' יחיש גאולתינו בביאת משיח צדקנו בעגלה ובזמן קרב במהרה בימינו אמן".

(הקדמת הרבנים לזוהר דפוס ג'רבה)

שער

מאמרי היזוק
בלימוד הקבלה
בהכמות הנסתר

התעוררות הלב

ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה'

"אין שיעור וערך למעלת ההוגה בדברי אלקים חיים, בספר הזוהר וכל הנלוים אליו, ובדברי חכמי אמת וביותר בכתבי הארי ז"ל הברורים... כי ע"י העסק התמידי יגלו שערי אורה ופתחי חכמה לכל ההולך בתום בדרך ה', אשר חמדה נפשו לקרבה אל היכל מלך הכבוד חי העולמים ב"ה, ועל כן יהיו ברוכים כל המתנדבים לעסוק בכמה אפילו שעה או שנים ביום מדי יום ביומו... ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה' ומשכנותיו ברזין דאורייתא".

(הרב ראי"ה קוק, אוהב ישראל בקדושה, 232)

עיקר לימודו צריך שיהיה להכיר את קונו

"ידע כבודו, שכל עיקר כוונתי בחוברותיי, ובכל מה שאני כותב, הוא רק לעורר לבב תלמידי חכמים, זקנים וצעירים, לעסוק בעיון בפנימיות התורה... וללמוד את כל הספרים עם דברי זוהר הקדוש וספרא דצניעותא, ספר הבהיר וספר יצירה, וכל מדרשי חז"ל, בעיון ובבקיאות, צריך על זה התמדה גדולה, ממש כהתמדת הש"ס ופוסקים. אמנם לא הכל מוכנים לזה מטבע נפשם, על כן כל מי שאינו מסוגל ולבו לב חריף, ודאי שעליו להאריך בעומק פלפול גפ"ת ופוסקים, אבל מי שמוכשר לעסוק בעיון חכמתא וקבלה על כן הוא צריך לסדר לו סדרים קצרים... אבל עיקר לימודו צריך שיהיה להכיר את קונו".

(הרב ראי"ה קוק, אגרות א', מג)

מאמרי חזקוני בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר

להוסיף חזקוני ללומד ובלמוד, זכינו בס"ד לצרף כמה מאמרים שהדפסנו בספר עמודי עולם ח"א, והם מאמרים יקרים ונפלאים ושווים לכל נפש החפצה להגות בתורת ה' בכלל ובקבלה בחכמת הנסתר בפרט, וכן יהי רצון וחפץ ה' בידנו יצלה.

והם: א. מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה. ב. מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל. ג. מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש. ד. מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם". ה. מאמר "תוכחה מגולה מאהבה". ו. מאמר "סוד ה' ליראיו". ז. מאמר בדרך הלימוד. ח. מאמר: "תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך". ט. הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט. י. קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א. ותרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות.

א. מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה

ישמחו השמים ותגל הארץ. בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה, הנה מפורשים דברי רשב"י זיע"א בזה"ק א': "והמשכילים יבינו, אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזוהר דא דאתקרי ספר הזוהר, דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. ודא אורה דספרא דא".

ועוד מפורשים דברי אליהו הנביא לרשב"י: "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באלין לא צריך ניסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו... וכו'".

ודברי המקובל האלהי הרב שלום בן משה בזוגלו זיע"א: ומי שיכול לקנות לו רב שילמדהו קבלה, או מחבר, או מתוך הספרים, ומתרשל - גורם אורך גלותא. ובפירוש אמר אליהו הנביא לרבי שמעון דבהאי ספר הזוהר הקדוש יתפרקון מן גלותא, כד אתגליא בדרא בתראה. ועוד שנה ופירש דברים פעמים שלוש, ומגודל העונש שכתב כאן רח"ל ויליה טב ליה דלא אתברי ולא יוליף... וממנו יודע גודל החיוב וגודל השכר למי שלומד קבלה, כי לימוד הזוהר בגירסא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללמוד ולהבין פרוש מאמר אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד פשט שנה תמימה. ואין צריך להאריך בראיות לזה כלל. עכ"ל.

דברי המקובל האלהי הגר"א זיע"א בספר אבן שלמה: "הגאולה לא תהיה רק ע"י לימוד התורה, ועיקר הגאולה תליא בלימוד הקבלה".

א. זוה"ק בהעלותך קנ"ג. ב. זוהר פרשת נשא, ח"ג דף קכד, ב. ג. המקובל האלהי הרב שלום בן משה בזוגלו זיע"א, בפירושו כסא מלך על תיקוני הזוהר, תיקון מג' אות ס'. ד. האלהי הגר"א זיע"א

דברי המקובל האלהי הרב יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א:¹ "דבק נפשך תמיד, לפי השגתך בספר הזוהר ובכתבי מרן האר"י. ודבק נפשך מאוד ביראה ואהבה והכנעה, שלא תהיה כוונתך חלילה להיות רב ורבי, כי זהו עבודה זרה ממש וכו' ולכן אחיי ובניי נפשות יקרות גבוהים ורמים, תדבקו נפשכם בספר הזוהר תקונים זוהר חדש" וכו'.

ודברי גאון עוזנו המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א:² "ישמע השומע ויבין המשכיל, את אשר חכמים הגידו ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל, לגשת אל הקודש בעסק סודות התורה ונסתריה, עץ חיים היא למחזיקים בה".

יהי רצון, וחפץ ה' בידנו יצלח, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה, לעילוי שכינת עוזנו בב"א.³

אשרינו מה טוב חלקנו

אשרינו מה טוב חלקינו⁴ שזכינו לאורו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הקדוש, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה המרכבה, ואיך להיות מרכבה להתייחד ולהשיב נפש אל המקור מחצבה ושרשה. וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו⁵.

שמעוני אחיי ורעי החברים המשתוקקים ומבקשי אמת אמיתת עבודת הלב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו נפשי תשתוחח ותדבק בספר הזוהר, כאשר ידוע מפי קדמונינו סגולת עסק ספר הקדוש⁶.

הקדוש הזה ספר הזוהר, יפרש הדרכים יסקל המסלה, יכניס אהבה ויראה בלבו של אדם, ילמדנו ידריכנו במעגלי צדק להביא אותנו אל המנוחה ואל הנחלה⁷.

ומי יוכל שיח גודל קדושת ספר הזהר ותועלתו, אשר דבריו צפונים ונסתרים כלפידים בוערים מאירים ומזהירים. פתח עינים מקור החיים. חיי הנפשות

בספר אבן שלמה פ"א סי' ג'. ה. המקובל האלהי הרב יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א בספרו נוצר חסד פרק ד' משנה א'. 1. המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א בראש ספרו דעת ותבונה. 2. מתוך דברי ברכת-הרב בפתח הספר "מאיר אור ל", ביאורים וחיידושים משיעורי מו"ר אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א בספרי עץ-חיים ושער הכוונות ועוד. 3. ראה ספר **שערי הזוהר** למקובל הרב דניאל פריש זצ"ל. 4. וספר **לימוד סודות התורה** לרב דוד יצחק שליט"א ב"ב. 5. **ובפרט הספר הכולל ומקיף "אור הזוהר"**, כלשונו בהקדמה: "ישמחו החסידים ויגילו הולמים, בעזרת השי"ת ובזכות רבן שמעון בר יוחאי הרינו נותנים לפניהם היום ברכה הספה"ק אור הזוהר, קובץ גדול מתלמוד בבלי ירושלמי, מדרשים, זוה"ק, תיקונים, ראשונים ואחרונים, ספרי בעשטה"ק ותלמידיו, ספרי מוסר, כללים יסודיים ועיקריים בענין לימוד הזוהר והתיקונים, ובהשלמות שונות". והוא ניתן חנים לכל דורש ומבקש, והרבה פעולות הסברה והפצה נעשים על ידי "מפעל הזוהר העולמי" - שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א (קהל האלמין. רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש 99093). 6. ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, עטרת צבי, פ' בהעלותך. 7. ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, סור מרע, דף ד'. 8. יא. הקדמת המו"ל זהר דפוס מנטובה.

תוכו רצוף אהבה, דבריו מלהיבים את הלבבות לאהבה וליראה את ה' הנכבד והנורא. ואף מי שאינו מבין תוכיות פנימיות דבריו, כל חיך הטועמו ולומד לשונו דבריו המה מסוגלים לנשמה להאירה ולזככה כנודע^{יב}.

אמר הבעל שם טוב ז"ל, בג' דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד כו' ובלבד שירבה, אמירת הזוהר מסוגל לנשמה, שקידת מקוואות מטרה הגוף, נתינת צדקה, אמרו חז"ל "הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור", דעל כל פנים מחיה את העניי^{יג}.

למה נקרא בשם ספר "הזוהר"? – כותב הרמ"ק: ולזה הספר יקרא ספר הזוהר מפני השפעת האור ההוא מהזוהר העליון, ודרך אורו משפיעים בהשגחה אלהית כל המתעסקים בו, שהיה אור ושפע עליון מהדעת מושפע ברזי תורה דהיינו רזי וסתרי תורה וכו'. כיון שנשפע משם אתקרי החיבור הזה ספר הזוהר, כלומר שנשפע מהזוהר ההוא^{יד}.

ועוד אומר בהקדמת דפוס הזוהר: הלומד הזוהר פניו מזהירים, וזהו הטעם למה נקרא ספר הזוהר. ואדוני אבי ז"ל בראש פרשת בראשית כתב: דקראו ספר הזוהר רמז למליך עלאין כי תיבת זה"ר גימטריא האיין סו"ף ברוך הוא^{טו}.

עיקר בריאת האדם שילמוד חכמת הנסתר. כמו שאמר רבי אלעזר: קוב"ה ברא ל' לבר נש ברזא דחכמתא, ועבד ל' באומנותא סגי, ונפח באנפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא, למנדע ביקרא דמארי, כד"א כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכבודי בראתיו דייקא^{טז}.

לימוד הזוה"ק הוא בכלל מצוות עשה ולדבקה בו יתברך. כ"כ ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה: ודע שכל ספר הזוהר וחיוב לימודו וכו', הכל מצוות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוקי מצוי בידיעה קדושה בפרט וביחודים ואהבה ויראה ואחדות^{יז}.

חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן, ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם ובריאה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים^{יח}. ואומר: אינו דומה חיות ותענוג לימוד הנגלה כלימוד הזוהר והתיקונים. ואמר על עצמו, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלימוד הגמרא כמו מן הזוהר ותיקונים^{יט}.

קיימו וקבלו עליהם היהודים. כותב מו"ר הרי"ח הטוב זיע"א: מזמן אשר הציץ זרח אור יקרות של שני מאורות הגדולים ספר התיקונים וספר הזוהר, קיימו וקבלו היהודים קהל עדת ישראל להחזיק בלימוד הקדוש של התיקונים והזוהר יחיד ורבים מנער ועד זקן. והגם דאין לאל ידם להשיג ולהבין סוד

^{יב}. הקדמת בית דין אמסטרדם לדפוס הזוהר תקס"ד. ^{יג}. ר' הלל מפאריטש, ספר נתיב רש"י. ^{יד}. הרב משה קורדובירו, דע את אלקי אביך, ב'. ^{טו}. הקדמת המו"ל זהר ליוורנו. ^{טז}. זהר ח"ב דף קנ"ה ע"א, ועוד הרבה נזכר בזוה"ק ובתיקו"ז ומפרשיהם. ^{יז}. ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, שביל היחוד, שביל ב' אות ג'. ^{יח}. ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. ^{יט}. מדרש פנחס, מהרה"ק ר"פ מקוריין, ע"ב, אות ג'.

אמרות טהורות שבספרים הקדושים האלה, אף על פי כן שותים בצמא את דבריהם ומתלהבין בקריאתן מאד מאד.^{כא}

וב"ב בהקדמת הרבנים לספר הזוה"ק: הבה נקוה כי באופן כזה כל אחינו בית ישראל יקבעו לימוד בספר הזוהר הקדוש, יחד עשיר ואביון קטון וגדול שם הוא. ומה טוב ומה נעים אם ישתדלו לקבוע חברות ללימוד הזהר, ובפרט לעת כזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח עלינו, להשתדל בלימוד הקדוש הזה המסוגל לביאת משיח צדקינו, כאשר דבר בקדשו אליהו הנביא זכור לטוב לרעיא מהימנא דבהאי ספר הזוהר יתפרקון מן גלותא וביה יפקון מן גלותא. וה' יחיש גאולתינו בביאת משיח צדקנו, בעגלא ובזמן קריב במהרה בימינו אמן.^{כב}

מטהר ומקדש את נפש הלומד. למוד ספר הזוהר נשגב מאוד לטהר ולקדש הנפש. ואפילו אי לא ידע מאי קאמר, ושוגה בו שגיאות הרבה, הוא חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, כדכתיב ודגלו עלי אהבה פירשו רבותינו ז"ל ודלוגו עלי אהבה. הא למה הדבר דומה, לתינוק קטן שאינו יודע דבר, ומדבר חציין של תיבות בלעגי שפה, ואביו ואמו יצחקו לו ישמחו לקולו, כך יושב בשמים ישחק וישמח כשהאיש הישראלי יש לו חיבה בתורה ורוצה ללמוד אך אין דעתו משגת, או אין לו מי שילמדנו ולומד כשיודע, בודאי עושה נחת רוח ליוצרו ובא בשכרו. הנה כי כן, אין מקום פטור למי שאינו יודע ללמוד, אין טענה זו פוטרנו ליום הדין, כי יכול ללמוד כמו שיודע.^{כג}

ואומר: שיתחזק כל בר ישראל ללמוד בזוהר הקדוש, אף שיעבור עליו כמה נסיונות להפריד אותו חלילה מללמוד בזוהר הקדוש, וכן אם עבר עליו כמה נסיונות מבני אדם המגושמים בחומר שלהם, שהם ליצני הדור רחמנא ליצלן, והוא יושב ביניהם כשושנה בין החוחים... שיתחזק בעל נפש מישראל הרוצה לדבק בדביקות הבורא ברוך הוא... אף על פי שנראה לו במקצת איזה פעמים שהוא כשושנה בין החוחים, אל ישגיח על זה חזק ונתחזק בכח האין סוף ברוך הוא וברוך שמו.^{כד}

אין שום הגבלה על לימוד הזוהר. וכן אמר הגאון הצדיק רבי שלמה בלוח ז"ל משם רבו החפץ חיים ז"ל, שעל לימוד ספר הזוהר אין שום הגבלה, כי רובו מדרש. והיה החפץ חיים מעורר לכולם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה פרשה ואפילו לבחורים.^{כה}

מיוסד על מוסר גדול. כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד הקב"ה והשכינה, ומעיר עיני ישנים מתרדמתם, ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח. וגם הוא סגולה להינצל ממים הזידונים, מים המרים המאררים חכמת החיצוניות. וכל הטועם

כא. רבנו יוסף חיים, הבן איש חי, בהקדמת התיקונים בניהו. **כב.** הקדמת הרבנים לזוהר דפוס ג'רבה.
כג. ר' אליעזר בר יצחק פאפו, פלא יועץ, ערך זוהר. **כד.** הרב אליעזר בר שם טוב פאפו, דמשק אליעזר, בהקדמה דרך הקדוש אות י"ב. **כה.** ר' יוסף בן שלמה מפוז'ין, הוספות בנין יוסף.

ממנו יטעום בעצמו אשר אין חכמה בעולם כחכמת עמקי סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבויה.

ספר הזוהר מלא מוסר. ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים²³¹.

כולל כל החכמות שבעולם. כח גדלות קדושת התיקוני זוהר. והיה רגיל לעסוק בו ביותר גם בכל השנה אפילו שלא בימי אלול. ואמר, שבספר התיקונים כלולים כל החכמות שבעולם²³².

אין שיעור וערך למעלת הלומד. אין שיעור וערך למעלת ההוגה בדברי אלקים חיים, בספר הזוהר וכל הנלוים אליו, ובדברי חכמי אמת וביותר בכתבי הארי ז"ל הברורים... כי על ידי העסק התמידי יגלו שערי אורה ופתחי חכמה לכל ההולך בתום בדרך ה', אשר חמדה נפשו לקרבה אל היכל מלך הכבוד חי העולמים ברוך הוא, ועל כן יהיו ברוכים כל המתנדבים לעסוק בכמה, אפילו שעה או שנים ביום מדי יום ביומו... ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה' ומשכנותיו ברוזן דאורייתא²³³.

מהארת האור הגנוז. הנה ביום הזה אשר נכתב הספר הקדוש הזוהר שהוא מהארת האור כי טוב הגנוז... וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח צדקנו. יהי אור זה, אורו של מלך המשיח²³⁴.

ואומר: ולכן אחי, טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזוהר הקדוש המאיר לנפש, עד שמרוב אור תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורין, ולא יתחלש דעתך ולא תיפול ממדרגתך, ותתעלה למעלה עד רום המעלות, חזק חזק חזק ואמץ, לא תירא ולא תפחדל.

כה. ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מהרצ"ה, סור מרע ועשה טוב. **כו.** ר' יצחק אייזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **כז.** הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן קכ"ח. **כח.** הרב רא"ה קוק, אוהב ישראל בקדושה, 232. **כט.** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, בני יששכר, מאמרי חדש אייר מאמר ג' אות ד'. וראה מ"ש בס' אור המאיר (זיטאמיר) פ' פקודי, דף כ"ח טור ג': פעם אחת שאלו לבעל שם טוב ז"ל אחד מהדברים, ואזי פתח ספר הזוהר שהיה מונח על השולחן והסתכל בו ואמר להם כל המאורע, ואחר כך נמצא האמת אתנו שכיוון בדבריו. ושאלו פיו הקדוש, וכי בשביל שפתח את ספר הזוהר והסתכלות מעט בזוהר יתכן לדעת ולראות מרחוק. ואז השיב, הלא מצינו אור שברא בו הקב"ה את עולמו היה מאיר מראש העולם ועד סופו וגם האדם יכול לראות מראש העולם ועד סופו עם אור הבהיר ומאיר לארץ ולדרים עליה, וכיוון שראה הקב"ה שאין העולם כדאי להשתמש עם זה האור, גנזו לצדיקים, ואפוא המקום המכיל את האור והיכן גנזתו גנז את האור בתורה, שתורה אוצרו הטוב של הקב"ה, וכשאדם לומד תורה לשמה מסתכל בה בעין שכלו, המאור הגנוז מאיר לו נתיב להשכיל ולראות מראש העולם, כאשר מאז קודם שנגנז האור. **ל.** ר' יצחק אייזיק יחיאל ספרין

ב. מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל

במאמר זה בס"ד ליקטנו הנהגות לדרכי הלימוד בזוהר הקדוש מחכמי ח"ן, כפי שבאו הדברים רשומים בחיבוריהם. והם הנהגות נאמנות וישרות לכל הבא ללמוד בפרד"ס התורה בכלל. ולמען ירוץ בהם הלומד, ערכנו אותם בפסקאות קצובות. והבא ללמוד, יהגה בהם וישנן אותם, ויזכה לקנין תורה. וחפץ השי"ת בידינו יצלח.

א. ללמוד בחשק גדול. וללמוד ספר הזוהר בחשק גדול^א.

ב. יעיין בכל מלה ומלה. כשלומד זוהר יעיין בכל מלה ומלה. כי כל אות הוא חידוש בפני עצמו. ודברים הנראים כפשט אינם אלא סוד. כי הזוהר כולו אורה^ב.

ג. בוכה עד שיזכה להבין. בלימוד הזוהר היה בוכה הרבה עד שיזכה להבין^ג. ד. צריך התמדה גדולה. ידע כבודו, שכל עיקר כוונתי בחוברתי, ובכל מה שאני כותב, הוא רק לעורר לבב תלמידי חכמים, זקנים וצעירים, לעסוק בעיון בפנימיות התורה... וללמוד את כל הספרים עם דברי זוהר הקדוש וספרא דצניעותא, ספר הבהיר וספר יצירה, וכל מדרשי חז"ל, בעיון ובבקיאות, צריך על זה התמדה גדולה, ממש כהתמדת הש"ס ופוסקים^ד.

ה. ללמוד בכל יום בבקיאות. אמר מורי [האר"י] זכרוננו לברכה לרב אברהם הלוי עצה טובה לעניין השגה, שילמוד בזוהר דרך בקיאות בלבד בלי שיעמיק בעיון ארבעים או חמישים עלין בכל יום ושיקרא בספר הזוהר פעמים רבות^ה. ו. ידע כי בכל יום מתחדש פירוש. שמעתי ממורי ז"ל שספר הזוהר יש לו בכל יום פירוש אחר^ו.

ז. ידע כי בכל אות בזוה"ק יש חידוש בפני עצמו. אם זכה לחכמת אמת מסוגלת ההצלחה בעתים הללו, כי אז נאמר סוד ה' ליראיו ואין האשה מגלה סתרה אלא לבעלה. ובלילה ילמוד זוהר באשמורות, כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות והגלות נמשל ללילה. ומי שלא זכה להבין בזוהר, אף על פי כן יקרא, כי הלשון מסוגל לזכך הנשמה ולהאירה זוהר נפלא. ובספר התיקונים על היותר טוב. וכשלומד זוהר יעיין לחכמת אמת בכל מלה ומלה, כי כל אות חידוש בפני עצמו, והדברים הנראים פשוטים אינם רק סוד^ז.

ח. שעת לימוד בזוהר עושה תיקון עליון יותר משנה של לימוד בפשט. כ"כ בהקדמת דפוס הזוה"ק: וכבר ידוע מעלת לימוד ספר הזוהר כמו שאמר האר"י ז"ל, שלימוד יום אחד מספר הזוהר וסודות התורה הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט. ובזכות זה הקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים. העושר והכבוד יחדיו יהיו תמים בבנים ובני בנים, ובתים מכל טוב מלאים בברכת ה' וברכת אליהו^ח. וכ"כ בהקדמת פירוש כסא למלך על הזוהר: לימוד

מקומרנה, נתיב מצוותיך, נתיב התורה, שביל א' אות ל'. לא. הנהגות מר' נחום מטרנוביל צוק"ל. לב. רבי חיים הכהן, הנהגות טובות, אות מ"ו. לג. הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן, ח'. לד. הרב רא"ה קוק, אגרות א', מ"א - מ"ב. לה. הרב חיים ויטאל, כתבי האר"י, שער רוח הקודש. לו. ר' משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, פ' בא, עמ' פ"ד. לז. סידור ר' שבתי ראשקובער סדר הלימוד דף י"ז. לח. הקדמה זהר דפוס ליוורנו תרנ"ב.

הזוהר בגירסא בעלמא בונה עולמות. וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר, יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה לט.¹

ט. ילמד גם בלי להבין כי הלימוד בזוהר הקדוש מטהר ומזכך את הנשמה. אמת שמקובל בדינו שגם מי שלא ידע כלום, אף על פי כן לשון הזוהר מסוגל לזכך הנפש.²

ואומר: ומי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה מא.³

ואומר: אמירת הזוהר הקדוש בכל יום, אף כי לא ידע מה הוא אומר, עם כל זה אמירת הזוהר הקדוש מזכך הנשמה ב.⁴

ואומר: לשון הזוהר הקדוש הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר, כמשל הנכנס לחנות של בושם, אף על פי שלא לקח כלום מכל מקום ריח טוב קלט עמו ב.⁵

ואומר: ילמוד בספר קבלה, ואף אם אינו מבין בהם יאמר דברי הזוהר ותיקונים כי הם מסוגלים לטהר הנשמה ב.⁶

ואומר: מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רוב לימודו בזה אף שאינו מבין, כי מה איכפת ליה שאינו מבין אפילו הכי הוא סגולה ב.⁷

ואומר: מי שלא זכה להבין, אפילו הכי, יקרא הלשון מפני כי הלשון מסוגלת לזכך הנשמה ולהאירה בזוהר נפלא ב.⁸

ואומר: לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר, ואף שיטעה בקריאתו. והוא תיקון גדול לנשמה. לפי שהגם דכל התורה שמותיו של הקב"ה, מכל מקום נתלכשה בכמה סיפורים, ואדם הקורא ומבין הסיפורים נותן דעתו על פשט הפשוט. אבל ספר הזוהר הן הסודות עצמן בגלוי, והקורא יודע שהם סודות וסתרי תורה, אלא שאינו מובן מקוצר המשיג ועומק המושג ב.⁹

ואומר: בניי ואחיי, תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזוהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש, לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה, אפילו אמירה בעלמא מן השפתיים סגולה ותיקון הנפש מאוד, ובפרט ספר התיקונים שהם תיקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת ב.¹⁰

ואומר: על כן ראוי ללמוד בזוהר הקדוש ובספר תיקונים, אשר הם מלאים זיו ומפיקים נוגה בסתרי תורה, גם דלא ידע מה קאמר. ועל ידי לימוד

לט. הרב שלום בן משה בזוגלו, כסא מלך, תיקון מ"ג אות ט'. **מ.** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, הוספות מהרצ"א, אות ט'. **מא.** הר"מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א' סעיף ט"ז. **מב.** בספר אור לישרים. **מג.** ר' משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, ליקוטים. **מד.** רבי יעקב קאפיל, סידור קול יעקב, בסדר כוונת הלימוד. **מה.** רבי שניאור זלמן מלאדי, מאמרי האדמו"ר הזקן הקצרים דף תקע"א. **מו.** רבי חיים הכהן, הנהגות טובות, אות מ"ה. **מז.** ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, מורה באצבע, אות מ"ד. **מח.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, הקדמת ספר

הנסתר בורא שמיים חדשים, ועל ידי לימוד הפשט בורא ארצות חדשות, כמו שנאמר כי כאשר השמים החדשים וכו' מ"ט.

ואומר: כמו ששמענו בפירוש מפי אדמו"ר הזקן בליאזני, שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזוהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר.^י

ואומר: לימוד התיקוני זוהר הקדוש מטהר הגוף והנשמה, וסגולתו לקרב הגאולה במהרה בימינו.^{יא}

י. לימוד ג' דפים בכל יום. לכן ראוי שיקבע שיעור הלימוד מהזוהר הקדוש ותיקונים ג' דפין בכל יום, שיוכל להשלים כל הזוהר ישן וחדש ותיקונים בכל שנה, ואחר לימוד ג' דפין יקבע לימודו בשאר ספרי המקובלים, ולימוד ספרי המקובלים על סדר שיכול עד שיסיים כל ספרי המקובלים הנמצאים וכו', אך הזוהר הקדוש והתיקונים יזהר לסיים בכל שנה כנ"ל, וכזה יתנהג כל ימי חייו.^{יב}

יא. לימוד חמשה דפים ליום הם תיקון גדול. המקובלים כתבו, כי חמש דפין מזוהר הקדוש בכל יום הוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה, והוא מרפא ותיקון לחטאים ולפשעים של הנפש.^{יג}

ואומר: תשובה השבתי למשכיל אחד ששאל על אשר כתבו גורי האר"י זכרוננו לברכה, שלימוד הזוהר הוא תיקון גדול להאיר הנפש ולקדשה, והרב זכרוננו לברכה נתן תיקון לבעל תשובה ללמוד חמשת דפים זהר בכל יום אף על גב דלא ידע מאי קאמר, דקריאתה זו היא להאיר הנפש ולתקנה, ונראה כי דווקא לימוד הזוהר יש בו סגולה זו יותר על לימוד משנה ותלמוד ומקרא, והוא פלא במה כוחו גדול מכל התורה אם למקרא ואם למשנה וכו', אלו דבריו.^{יד}

ואומר: וראוי לקבוע עצמו ללמוד חמש דפין בזוהר בכל יום והוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה, ולכלות קוצים מדות רעות ותאוות רעות, לזכות בנועם השם, והוא מרפא ותיקון לחטאים ופשעים של הנפש. וכן נתן מרן האר"י תיקון לבעל תשובה שיאמר חמשה דפין זוהר או תיקונים בכל יום, וכן נהג מורי ורבי דודי הקדוש רבי צביה.^{יז}

יב. יזכה ללמוד את חלקו-חלק נשמתו בספר הזוהר הקדוש, ובלבד שילמד לשם שמים מתוך יראה טהורה, ואפילו בגירסה בלבד וכל-שכן בהבנה. וכבר נדפסו פרקים מהזוהר הקדוש בסדר הלימוד היומי "חק לישראל", וכן הם נאמרים על שולחן שבת בכל אחת מג' הסעודות, וכן במצוות ברית המילה ובמעמד חנוכת-בית וכדומה. ויש המהדרים לשנות פרקם בחלוקה ליום בזוהר או בתיקוני הזוהר או באדרא רבא ואדרא זוטא.^{יח}

עצי עדן. **מ"ט.** רבי חיים חורי, ספר חסד ואמת. **נ.** חנה אריאל, להר"א מהומיל, שמות עמ' ס"ד.
נא. ר' אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים, קצה המטה, סעיף קטן כ"ג. **נב.** יסוד ושורש העבודה, שערי השישי, שער הניצוק. **נג.** ר' אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים סימן תקט"ו סימן ז'.
נד. ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, הגדולים להחיד"א מערכת ספרים אות ב'. **נה.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל התורה א' אות ל"א. **נו.** הנה ב"ה זכה דורנו

ג. מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש

במאמר זה, ליקטנו מדברי חכמי ח"ן מה שכתבו על מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש, והנם כאן ערוכים כסדרן מא' ועד ת':

אהבה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאהבת הבורא ויראתו, שהם עיקרי כל התרי"ג מצוות¹.

אור – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאור השכינה שיהא שורה עליו. בפרט בעת לימוד ספר הזוהר, שממש השכינה שורה עליך והקדוש ברוך הוא מאיר עליך אור וחיות, ובלבד שתהיה לך הכנעה באמת. ועוד שתזכה על ידי לימוד זה להיות עפר ואפר לסבול יסורים וחרופין, ודרישות עקב שתהיה בעיניך כאסקופה התחתונה שהכל דשין עליך, והשם יתברך יעזור לך בהרחבות המוחין של הקדושה ובנועם זיו השכינה שלא תרגיש מכל אלה שום הרגש כלל וכלל, אלא הרחבות הדעת והמוחין משמחת נועם זיו אור שכינתו שישרה עליך².

אורחות חיים – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לכוון את אורחות חייו כפי רצון הבורא יתברך שמו, ויזכה לעמוד בדעתו גם על כוונת הסוד במילי דעלמא, ולקיים בזה מאמר הכתוב 'בכל דרכיך דעהו'³.

אמונה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאמונה⁴, ולהתחזק באמונה שלימה ע"י שיכיר שהכל נמצא בהשגחה פרטית של הבורא יתברך ויתעלה⁵.

בונה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לבנות ולתקן בעולמות העליונים⁶.

ביטול – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לבטל גזירות, כמ"ש כבר ידוע לכבודם מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר הוא מבטל כל מיני פורעניות וגזירות קשות ורעות⁷.

בן – נעשה בן לקב"ה. הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיעשות בן להקדוש ברוך הוא, ואמרו אפילו שאינו מבין אפילו הכי נעשה בן להקדוש ברוך הוא והוא נכון שפירש⁸.

גאולה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה שעל ידי לימודו הגאולה קרבה ובאה. וכן אמר אליהו הנביא לרשב"י זיע"א: ובגלל שעתידיים ישראל לטעום מאילן החיים שהוא ספר הזוהר הקדוש, יצאו על ידו מן הגלות⁹.

ואומר: בזכות לימוד הזוהר הקדוש יבוא הגואל¹⁰.

ונדפסו מהדורות המצויות לכל דורש ומבקש. ובפרט המהדורות בחלוקה לקונטרסים בהוצאת הגאון המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת נהר שולם והיכלא דרשב"י בעיה"ק ירושלים.
נז. הרמ"ז בהגהותיו לספר הכוונות. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ט. **נח.** ר' יצחק אייזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל היחוד א' אות ד'. **נט.** ראה מ"ש על לימוד הקבלה שעיקרו מוסר לאדם. וע"ע שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ז ע"פ זוה"ק קרח דף קעז ע"ב. **ס.** אמרי פנחס שער ט' אות ג. **סא.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"א ע"פ זוהר פקודי דף רכז ע"א. **סב.** כסא מלך על תקוני הזהר תיקון מ"ג אות ס'. **סג.** רבני ירושלים, שנת תרפ"א. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ב. **סד.** הקדמת המו"ל זהר ליוורנו. **סה.** ר' שמעון בר יוחאי, הזוהר, נשא אות צ'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מא ע"פ תיקון ז' תיקון ו'. **סו.** רבי אליהו בן סולימן מאני, כסא אליהו, שער ד'.

ואומר^{סז}: כעת הזמן המחייב להרבות קנין בתורה הפנימית. ספר הזוהר הפורץ נתיבות חדשות, משים במדבר דרך מסילה בערבה, הוא וכל תבואתו מוכן הוא לפתוח פתחי גאולה.

ואומר: אמר קודם ביאת המשיח תתגבר מינות ואפיקורסות רחמנא ליצלן בעולם העצה לזה לזהר בשלושה דברים הללו, האחד לאמר בכל יום זוהר אף על פי שאינו מבין מה שאומר כי אמירת זוהר מסוגלת לטהרת הלב^{סט}. **ואומר:** הרי לעיניך, שגאולת ישראל וכל מעלת ישראל תלוי בלימוד הזוהר ובפנימיות התורה^ס.

ואומר: הנה מבואר, שכל העוסק בספר זה מקרב הגאולה ועושה נחת רוח גדול ליוצרו, כמו שכתוב כאילו פדאני אני ובן מן הגלות כו'. כי כך גזר הבורא שלא יתגלה ויהיה גנוז עד סוף יומיא דבגיניה יבוא דרור, כי סגולה זו בו ולא בזולת^ע.

ואומר: הגאולה וביאת המשיח תלויים רק בלימוד הקבלה^{עא} ועוד^{עב}. גדולה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להכיר את גדולתו ומעלתו של הקב"ה ובכוח זה לעובדו^{עג}.

דבקות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לדבקות בבורא יתברך, כמ"ש ודבק נפשך תמיד לפי השגתך בספר הזוהר ובכתבי מרן האר"י, ודבק נפשך מאוד ביראה ואהבה והכנעה שלא תהיה כוונתך חלילה להיות רב ורבי כי זהו עבודה זרה ממש וכו'. ולכן אחיי ובניי נפשות יקרות גבוהים ורמים תדבקו נפשכם בספר הזוהר תקונים זוהר חדש וכו'^{עד}.

דרך - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשיג דרך בעבודת ה'. כמ"ש, לא ישיג אורחות חיים אלא על ידי לימוד הזוהר... ובדור הזה אי אפשר להמשיך שכינתא עליונה אלא על ידי הזוהר וכתבי האר"י והרב חיים ויטאל בלבד שנאמרו ברוח הקודש. ובדור הזה מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים מבלי לבלות יום בלתי קדושה, לראות טוב עולם הבא בעולם הזה, ידבק נפשו בספר הזוהר ובכתבי האר"י והרב חיים ויטאל בלבד^{עה}.

הבנה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להבנה רבה בנגלות התורה^{עי}.

הסרה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להסיר ממנו טמטום הלב^{עז}.

הצלה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להציל את עצמו ממינות ואפיקורסות^{עז}.

סז. הספר יצא לאור בשנת התרפ"א, מהרב ראי"ה קוק, אורות, נ"ז. **סח.** אור ישרים, מירא דכיא. **סט.** הרב יהודה אשלג, הקדמה לספר הזוהר, אות ס"ט. **ע.** הרב שלום בן משה בוזגלו, מקדש מלך לתיקוני הזוהר. **עא.** הגאון מוילנא. ספר "אבן שלמה" 3, 11. **עב.** כ"כ בהקדמת דפוס המו"ל ספר הזוהר, דפוס ליורנו: הלומד הזוהר מקרב הגאולה וכך כתב הרב אמת ליעקב ז"ל בהקדמת ספרו משם הזוהר והתיקונים והחריד הרבה הרב על מי שלומד תורה שבכתב ותורה שבעל פה עונשו גדול אם לא ילמוד בספר הזוהר וחכמת הקבלה. וכ"כ לקמן הר"מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א' סעיף ט"ו. והרב אפרים ארדוט בעל ס' מטה אפרים. **עג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ו. **עד.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה א'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ז סע"ג סע"ד וסע"ל. **עה.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה, דברים נ"ח. **עי.** רבי אברהם מסלונים בספר תורת אבות. **עז.** הרב בעל "מאה שערים", בשם בעל התניא. **עח.** שערי זוהר שער ד' פ"ו

השגה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשגה רוחנית עליונה ע"י.

התחדשות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ויתחדש לו בכל רגע אור חדש ממש, עד שנעשה ממש בריה חדשה, על ידי הזוהר ומר"ן האר"י.

התלהבות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתלהבות של קדושה בכל קיום מצווה ומעשה טוב פ"א.

התקשרות - הלימוד בתדירות [בזוהר הקדוש וכתבי האר"ן] סגולה להביא את האדם להתקשרות לאין סוף ב"ה פ"ב.

התעוררות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתעורר מאוד לעבודת ה'. כמ"ש, ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאד מאד, ודע שעל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק, והלשון הקדוש של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך פ"ב.

זיכור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להזדכך בנר"ן שלו פ"ד.

זכות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה וזכות רבי שמעון והחברים שלו יגינו עליו פ"ה. ועוד שזכות רשב"י בפרטות יגן עליו גם לעולם הבא פ"ו.

חיבור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתחבר בדביקות עם הבורא יתברך שמו ויתעלה, וזוכה לעורר את התיקון כמו בשעת החיבור ביחוד העליון פ"ו.

טהרה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לטהרת וקדושת הנפש פ"ח.

יחוד - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לייחד בעולמות העליונים ומעורר בזה עונג לשכינה פ"ט.

יצר - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להגן כנגד היצר המושל בעוון הזנות ובמלשינות ולשון-הרע ושנאה בלב, ולבטל את כוחו פ"ז.

יראה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתחזק ביראת שמים טהורה פ"א, ולזרוז לקיום רצון ה' בתורה ובדברי חכמים בקיום מצוות ומע"ט פ"ב, וכמ"ש 'כל ספר הזוהר כולו יראת שמים' פ"ג.

כבוד - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לפרסם את כבוד ה' וכבוד התורה פ"ד, ומזה יזכה גם לכבוד גדול לעצמו לפני אלוקים ואדם.

ג, י בשם הרב אור ישרים. **ע"י**. האריז"ל בשער רוח הקודש דף יא עמוד ב'. **פ**. ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה דברים דף י"א. **פ"א**. פלא יועץ ערך סוד. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מב. **פ"ב**. שארית ישראל שער ההתקשרות שער א' דרוש ה' מאמר ב'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לד. **פ"ג**. הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן, ק"ח. **פ"ד**. ראה לקמן תיקון לנשמה. וע"ע שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לג וסע"לז. **פ"ה**. זכירה לחיים דף יד עמוד ד'. שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, א-ב בשם הרב אברהם במחזה דרוש טז. **פ"ו**. ספר אברהם במחזה דרוש ט"ז. **פ"ז**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ג. **פ"ח**. הגהות מהרצ"א אות ט'. פלא יועץ ערך זהר. **פ"ט**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יז וסע"כ. **צ**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ה. **צ"א**. הקדמת רבי משה בסולה לספר התקונים. **צ"ב**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ח. **צ"ג**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מב, מדברי רבי משה בסולה זיע"א. **צ"ד**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כד.

מזהיר - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ולימודו יזהיר ויאיר בנפשו. וכמ"ש, ואני אמרתי לו, דע כי אין ספק כי כל לימוד בתורה הקדושה נשא ורם הוא מרומם, ובפרט אם יהיה לשמה באמיתיות ודאי בונה בשמים מעלותיו ומתקן העולמות ומייחד הדודים, אמנם אשר גדול לימוד הזוהר, היינו שהמקרא ומשנה והתלמוד הם מלובשים מאוד ואינו ניכר בהם הסוד כלל, לא כן הזוהר שמדבר בסודי התורה בפירושו ואין פתי הקורא שלא יבין כי דבריו בעומקי רזי התורה. ולכן להיות סתרי תורה גלויים בלי לבוש הן מזהירין ומאירים הנפש^{צ"ה}.

מידות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ליישר את אורחותיו במידות טובות ונעלות, ולבטל מעצמו מידות ותאוות רעות^{צ"ז}.

מציל - מציל מגאווה. כמ"ש, שביקש מרבו שינצל מן הגיאות והפציר לו מאוד על זה, ואמר לו שילמוד זהר, ואמר לו אני לומד זהר, השיב לו רבו: שילמוד הרבה זהר^{צ"ז}.

משכיל - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיות מהמשכילים, וכמ"ש והמשכילים בינו אינן מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינן דקא משתדלין בזהר, דא דאתקרי ספר הזהר, דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ודא אורה דספרא דא^{צ"ח}.

נועם - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לראות נועם ה'. שכן כתיב מבשרי אחזה אלוה', ראשי תיבות מתורת רבי שמעון בן יוחאי^{צ"ט}.

נשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לניקוי רוחני לנשמתו. אני קורא לכל אחד, להקדיש כל יום לכל אחד זמן ללימוד הקבלה, מפני שבזה תלוי ניקוי נשמתכם^ק. ויזכה ע"י לימודו בזהר^ק ונשמתו תתעלה עד כדי דבקות בעולם האצילות העליון^{קא}.

נשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לעורר את כוח הנשמות והצדיקים עם רשב"י ועם משה רבנו. כמ"ש, כשעוסק בחיבור זה מעוררים כח הנשמות וכח הצדיקים ההם עם כח משה רבינו עליו השלום... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחלת חדושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגילה רבי שמעון בר יוחאי וחבריו בשעת חבורו^{קב}. וכתב המגיד ממזריעטש זיע"א כי כבר כשמזכיר תיבת "שמעון" מעורר חיות התנא ומקשר עצמו עימה, וז"ל: כשלומד בגמ'

צ"ה. ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, הגדולים להחיד"א מערכת ספרים אות ב'. **צ"ו**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לח. **צ"ז**. הרב ר"פ מקוריץ מדרש פנחס, ל"ו, אות ע"ג. **צ"ח**. זהר בהעלותך קנ"ג. **צ"ט**. הרב יצחק כדורי זיע"א. **קא**. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כח. **קב**. הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה'. ועוד שיש בזה אתדבקות רוחא ברוחא, כמ"ש מאור עינים ריש מסכת שבת: "בדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים, שהדבר ההוא הוא חיות והמוחין שלו, והאדם (מלומד)

אמר רבי שמעון, תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל אדם הוא החיות שלו, ושם הוי"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאומר, הוא השכל שלו, דהיינו המוחין. ונמצא שכשלומד בדחילו ורחימו, הוא מקשר עצמו לרבי שמעון^{יג}.

נשמה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לנשמת התורה, ובזה יזכה בנשמתא לנשמתא דברים עתיקים וכו'^{יד}.

סגולה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה למוסר האדם ולאהבת ה'. כמ"ש, ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי בו נקשרתי, לא נח ולא שקט לבי, כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יראים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה וכו'^{טו}.

סעד וסמך – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לגרום סעד וסמך לשכינה הקדושה בגלות^{טז}.

עבודה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה וייקרא עובד אלוקים. כתוב בספר הקנה: ושבתם וראיתם בין צדיק וגו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, עובד אלקים היינו העוסק בתלמוד ובוהר. לא עבדו, העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזוהר^{טז}.

עולם הבא – הלומד בזוהר הקדוש יזכה ולעתיד לא יהא בבושת פנים, אלא יזכה לתועלת רבה בימות המשיח ולחיי העולם הבא^{טז}.

עולמות – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתקן בעולמות, וכמ"ש הלומד בזוהר הקדוש מתקן עולמות העליונים, והלומד בתיקונים מברית הקליפות ומתקן עולם העשייה. ומזה הטעם יסד רבי שמעון בר יוחאי הזוהר הקדוש בחשבון גדול, וספר התיקונים בחשבון קטן. וזה שכתוב "ויברא אלוהים את שני המאורות הגדולים", רמז לספר הזוהר הקדוש וספר התיקונים, טובים השנים וכו', אך החילוק בין זה לזה, זה בחשבון גדול וזה בחשבון קטן. לכן אמר המאור הגדול הוא הזוהר הקדוש, למשלת היום וכו', ואת המאור הקטן,

---

הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכן מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים, שלכן אמרו (יבמות צז.) שפתותיו דובבות בקבר, שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו, כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות והמוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים. ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכן מחיה מוחין של אותו הצדיק^{יז}. וכ"כ הרב ישמח משה פ"י להפטרות תולדות: "כשאומר דבר בשם אומרו שפתותיו דובבות בקבר, שמעורר חיות להצדיק, וע"כ נחשב להדור, והיינו שדרשו אגורה באהלך עולמים, דהוי כדר בעוה"ז". **קג.** המגיד ממעזריטש, בספרו לקוטי אמרים. **קד.** הדרת מלך לזהר פ' בהעלות שם, דף רמ"ז. **קה.** מתוך מכתב בעל עטרת צבי לרבו הראי"ה מאפטא צוק"ל. **קו.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"א. **קי.** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, מעין גנים פרק א'. **קיב.** זהר פרשת וישב דף קפ"ה ע"א. ועיין היטב בלקוטי תורה לבעל התניא פרשת צו. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ו וסע"כו.

לממשלת הלילה, רמז לעולם העשייה. הרי שלימוד בהם הוא דבר גדול לתקן עולמות בשמים ובארץ כ"ט.

פקידת עקרות – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לסגולה לפקידת עקרות כ"י.

פרנסה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לפרנסה טובה. ואמרו, אמר לאדם אחד שיאמר זהר בכל יום ויום ויהיה לו פרנסה כ"א.

קישור – הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתקשר עם איך-סוף יתברך ויתעלה. התיבות והדיבור של זוהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך כ"ב.

רפואה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לרפואה שלא לפחד בעת השינה כ"ג, ורפואה לכאב שיניים כ"ד. והוא רפואה לרגלים ולהוצאת קוץ כ"ה, ולמנוע מגיפות ר"ל כ"ו, לריפוי מחולאים קשים כ"ז ורפואה להסיר טמטום הלב כ"ח.

רצון – הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשלים את הרצון העליון של הבורא יתברך אשר רצה שספר הזוה"ק יתגלה בדור האחרון הזה כ"ט.

שלימות – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לשלימות גדול לנפש ומסוגל לנשמה. כל אות ואות של ספר הזוהר וכתבי מר"ן של הרח"ו... הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים כ"י. ואומר: לימוד הזוהר הוא שלימות גדול אל הנפש, ואף על פי שאינו מבין, הלשון של הזוהר לבד מסוגל מאד כ"ב. ואומר: יעסוק בספר הזוהר אף על גב דלא ידע ולא מבין מאי קאמר, מכל מקום הלשון של הזוהר מסוגל לשכינתא ולנשמתא לקרוא בו יותר מכל עסק התורה כ"ג.

תורה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשלים את עצמו בלימודו בפרד"ס התורה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה כ"ד. ויזכה להשכלת פסוקי התורה בכלליה, וגם להתבונן בלימודו ולקחת מוסר לעצמו בפרטיה. וגם בחלק שלא ישכיל בעוה"ז יזכה והקב"ה ישכילו בעוה"ב כ"ה.

תיקון – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתיקון לפגם הברית. ויהיה רגיל ללמוד בקבלה, שקריאת הקבלה היא תיקון לעון זה. ולכן נקראו המקובלים

קט. רבי חיים חורי, ספר חסד ואמת. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"טו ע"פ זוה"ק אמור דף צב ע"ב ועוד שם סע"טל. **קי.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יג בשם ספר המידות. **קיא.** מדרש פנחס דף ל"ו, אות מ"ג. **קיב.** הרב משה ישראל בר אליהו, שארית ישראל, שער ההתקשרות, שער א' דרוש ה' מאמר ב'. **קייג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יח בשם הרב בעל כתר שם טוב. **קיד.** מעשי אמת לתלמיד החוזה מלובן בספר אמת ויציב חלק ד' עמוד ל'. **קטז.** אמרי פנחס שער ט' אות ג'. **קטז.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, טו בשם אמרי פינחס. **קייז.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יד בשם ספר המידות ערך סוד. **קיה.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, ח בשם בעל התניא והרב בעל מאה שערים. **קיט.** כמאמר הידוע של אליהו הנביא ז"ל לרשב"י זיע"א. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ד. **קכ.** ר' יצחק אייזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כ. **קכא.** רבי חנוך הניך מאלסק, סדר הלימוד, אות ב'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כה. **קכב.** כך הלשון במחזור להושענא רבא בהקדמת לימוד הזוה"ק בתיקון הלילה בהוש"ר. **קכג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"טז ע"פ תיקו"ז חדש דף קיח ע"ב, ועוד שם סע"טז וסע"כג. **קכד.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ח וסע"חי. **קכה.** ראה שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יב וסע"כא. **קכו.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לא.

מחצדי חקלא, על שם שכורותים כל הקליפות. ולימוד ספר הזוהר הוא בכלל תיקון זה, ובפרט לימוד תיקון מ"ח מהתיקונים שהוא טוב לאמרו ביום שראה קריקני.

תיקון – תיקון לנשמה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתיקון גדול לנשמה קבית. **תיקון לדור** – הלומד בזוהר הקדוש יזכה לחזק תיקון לדור. וכמ"ש רבי יעקב צמח זיע"א בהקדמת עץ-חיים להאר"י ז"ל: לימוד הזוהר הקדוש בזמן הזה נצרך לנו מאד להגן ולהציל אותנו נגד כל רע, כי גילוי החכמה זאת עתה בדורות גרועות הוא, כדי שיהיה לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם לאבינו שבשמים. כי אותן דורות קודמים היו אנשי מעשה וחסידים, והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטרגים. עתה רחוקים אנו משרש העליון, כמו השמרים בתוך החביות. מי יגן עלינו אם לא קריאתנו בחכמה הזאת קבית.

ובן כותב ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א: ובעת עיקבתא דמשיחא, התגברות הרע והעזות והמדות רעות בהנהגות ראשי ערב רב, נתגלה האור הגנוז מן השמים ספר הזוהר והתיקונים ואחריהם כתבי מורנו האר"י, ובוזה הלימוד מבער הקוצים והרע שבנפשו, ויזכה לדבק עצמו באור עליון ויזכה לכל מידות טובות שבעולם, ולזה נתגלה האור הזה. ועיקר למודך בפנימיות התורה יהיה שתשיג הארה וחיות אלוהי"ת בנפשך בעת למודך ובכל היום... אמר מורנו האר"י, שבזמן הזה נסתרות נעשו נגלות ושמחה לפני המקום ללמוד ברזי התורה ולגלות רזין לכל בר ישראל. ואומר: אבל העיקר תדע אחי, שעיקר לימוד זה שנתגלה בזמן הזה בכל כך בהירות ואור והתפשטות, הוא מחמת שהרע גובר מאוד וכנסת ישראל נופלת, ובלמוד זה נזדכך הנפש. ובאמת בעת לימוד הסודות ובפרט ספר הזוהר והתיקונים מאיר הנפש קבית.

ואמר "לו עמי שומע לי": ולו עמי שומע לי בדור הזה שהמינות גובר, היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בהם, והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים... ולו עמי שומע לי בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר, היו שוקדין כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר והתיקונים כתבי מרן, והיו מבטלין כל גזירות רעות, והיו ממשיכים שפע ואור קבית.

תפילה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתפלל בכוונה גדולה מתוך דבקות בבורא יתברך, ותתקבל תפילתו ברצון קבית.

תשובה – הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיות בעל תשובה קבית, כי ע"י שידע וישכיל בעולם הנשמות יידע להיזהר במעשיו ואורחותיו ויעשה תשובה שלימה לפני ה' קבית.

קבו. הנהגות יושר של הרב סרוק ז"ל. ובספר יסוד יוסף. **קבת.** מורה באצבע אות מ"ד. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לו. **קבט.** הרב יעקב צמח, בהקדמתו לעץ החיים. **קל.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה, דברים ר"ח. **קלא.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל היחוד א' אות ד'. **קלב.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **קלג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ד. **קלד.** שבחי האריז"ל. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לה. **קלה.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"י ע"פ זוה"ח רות דף קט ע"א.

ד. מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם"

"עיקר הקבלה היא מוסר לאדם" - כך מרגלא בפומיה דמו"ר עטרת ראשינו הרב המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, הרב מפורת, בשם הגאון הגדול מעוז ומגדול ראש ישיבת פורת יוסף" הרב יהודה צדקה זצ"ל קלוי.

דרך במהות ותכלית חכמת הקבלה

הנה, במהות ותכלית לימוד הקבלה אמרו חכמי ישראל כמה דעות, וכמו שנסקרו בהרחבה בספר "פחד יצחק" קלוי, ומנה שם ג' שיטות מרכזיות: א. "להגיע לעבוד את בוראנו ית"ש ע"י כוונות התפלה והמצוות". ב. "ידיעת דרכי ההנהגה אשר הבורא ית"ש מנהיג את כל העולמות ומתגלה אלינו". ג. "לימוד בכוון המכונה עבודה" וכו' עיי"ש קלוי. ונכון ללומדים לראות את החילוק בין השיטות, לא כחולקות זו על זו, אלא כמשלימות כל אחת בדרכה, על מנת שישתלם האדם בעבודתו לפני קונו הבורא יתברך שמו ויתעלה.

ובזה נכון לנו להבין על נכונה את דברי קדשו של מו"ר כי עיקר הקבלה היא מוסר לאדם, היינו במובן שאינה לימוד של ידיעות גרידא אלא היא בעיקר מהותה לימוד לשם התעלות האדם ביראת ה' ואהבתו, לקיים מצוות הכתוב המפורש בדברים קלוי: "וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֶךָ כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: לְשֹׁמֵר אֶת מִצְוֹת ה' וְאֶת חֻקָּתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מֵצֹנֶךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן לָהּ אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ".

היינו, שכל מה שילמד האדם בתורת הח"ן על "השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה", הוא על מנת שישכיל וידע בשלמות ההכרה והעבודה שהכל הוא "לה' אלהיך". וע"י זה יתחזק "לִירָאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ", והכל הוא בעבור האדם עצמו: "לְטוֹב לָךְ" קלוי.

ואלו דברי קדשו של רשב"י קמא: "רבי יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה קמא, וכתבי קמא, עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה, הני קראי קשיין אהדדי. אלא הכי תאנא, עבדו את ה' ביראה, דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מניה, ובגין דחלא דמאריה, ישתכח לבתר דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא, ועל דא כתיב קמא מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה..." עיי"ש.

ויסוד הדברים הוא כמו שכותב המהר"ח מוולוז'ין זצ"ל בספר נפש החיים קמא: "מי שזיכהו ית"ש להשיג נסתרות תוה"ק אשר השאירו לנו ברכה קדושי עליונין חכמי התלמוד כגון רשב"י וחביריו ותלמידיו, וששותין מימיו בדורות

קלוי. מתוך הקדמות הספר "מאיר אור לי" הנ"ל. קלוי. פירוש לספר "אוצרות חיים" לרב המקובל יצחק בן זכרי שליט"א, ראש הישיבה למקובלים. קלח. וע"ע בס' שער הזהר לרב המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל בעל מתוק מדבש, שער ראשון פרק י"ב. קלט. דברים פרק י' פס' יב-יד. קמא. וכמ"ש בתיקוני הזהר בהקדמה דף ו' ע"א, וכ"כ הרמ"ק בספר אור נעקב ח"ב פ"ב, ע"ש. קמא. בזהר הקדוש ח"ג דף נו ע"א. קמב. תהלים ב, יא. קמג. תהלים ק, ב. קמד. דברים י, יב. קמה. שער א' פרק

האחרונים כמו הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל, אשר האירו עינינו בקצת טעמי וכוונות המצות, הוא רק כדי שיתבונן כל אחד לפי שכלו והשגתו, עד היכן מגיעים כל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו וכל עניניו בהעולמות והכחות עליונים ותחתונים, ויתפעל ויתעורר מזה לעשות ולקיים כל מצווה וכל עניני עבודתו לבוראו ית"ש בתכלית הדקדוק ובאימה ויראה ואהבה עצומה ובקדושה וטהרת הלב. ועי"ז יגרום תקונים יותר גדולים בהעולמות...".

עוד הנה מה שכתבו, כי ספר הזוהר הקדוש מיוסד על מוסר גדול. כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד הקב"ה והשכינה, ומעיר עיני ישנים מתרדמתם, ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח, וגם הוא סגולה להינצל ממים הזידונים מים המרים המאררים חכמת החיצונית, וכל הטועם ממנו יטעום בעצמו אשר אין חכמה בעולם כחכמת עמקי סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבו קמיו. ואמרו: ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים קמיו.

ולזה יכוונו דברי המקובל האלהי מדורות ראשונים, הוא הרמב"ן זיע"א, בסיום האגרת המפורסמת לבנו קמיה, במ"ש: "והוי זהיר לקרות בתורה תמיד אשר תוכל לקיימה. וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו. ותפשפש במעשיך בבקר ובערב, ובזה יהיו כל ימיך בתשובה".

מוסר לאדם "כי אם ליראה"

ולחוסוף עיון במימרא זו, להבין מה פשר המימרא ש"עיקר הקבלה היא מוסר לאדם", שלכאורה נדמה כאילו הדבר ממעט ומצמצם בחכמה האלהית הנעלית הזו העוסקת ברזי רזין עליונין, לעשותה מוסר לאדם בלבד.

אפשר בס"ד שיוכן העניין ביסודו, ממ"ש הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בספר חידושי קול יהודה קמט, בזה"ל: "קבלת יראת ה'". "וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה'... הכול תלוי בהתחלה. והנה משה רבנו ע"ה מתחיל, "וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה', כלומר דבר קטן, וממשיך והולך: לְלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וּלְעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. והדברים מפליאים! תחילה אומר 'מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ', כלומר דבר קטן, ואח"כ ממשיך עד מסירות נפש: כָּל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ, א"כ מה נשאר עוד.

והנה ראיתי בספר העמק דבר שהביא מהמדרש כי שאלה כזו שאל הקב"ה את דוד המלך ע"ה שאמר קמיו: 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית

כ"ב. וע"ע שם בשער ג' פרק ח'. **קמיו**. ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מהרצ"ה, סור מרע ועשה טוב. **קמיו**. ר' יצחק אייזק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **קמיה**. הובאו דבריו בספר חרדים ע"ה, ובס' ראשית חכמה שער הענווה פ"ו ועוד. **קמט**. קול יהודה עמ' רלה, בחידושי לפר' עקב. **קנ**. תהילים כז, ד.

ה' כל ימי חיי, שתחלה אמר 'אחת שאלתי', ולבסוף הולך ומוסיף 'כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתרני בסתר אהלו בצור ירוממני. ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי וגו'. אמר לו ה' לדוד.. תחילה אתה אומר 'אחת שאלתי' ולבסוף אתה מרבה לשאול. אמר לו דוד, ממך למדתי, תחלה משה רבנו ע"ה אומר 'מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה', ולבסוף מוסיף והולך 'לאהבה וגו' בכל לבבך ובכל נפשך'. עיין שם מה שבאר.

ולי נראה להסביר תשובת דוד, כי סוף כל סוף כיצד יוציא מפיו דבר [כזה..], שאומר 'אחת' ולבסוף מוסיף והולך. הנראה בזה כי למד דבר זה ממה רבינו ע"ה... אלא שכוונת משה רבינו ע"ה כך - השאלה היא אחת יראת ה', ואם יקיים את זה, אזי יתר הדברים באים מאליהם, כי הם תוצאה של היראה... כך גם דוד בקש 'אחת.. שבתי בבית ה'', והיתר 'רום ראשי' וכו'. הם תוצאה של 'שבתי בבית ה'.. עכ"ל.

הנה כי כן, מעלות רבות ועצומות יש בלימוד חכמת הקבלה. תא חזי, בפרק "רשימת המעלות והסגולות ששיג העוסק בסתרי תורה" שערך הרב המקובל דניאל פריש זצ"ל בספרו שערי הזהר, בשער רביעי פרק ו', והם כולם שלבי הסולם העולה בית-אל. ובאו כאן דברי הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לסמן את הפתח הנכון לכל הבא בשערי הלימוד, לומר לו, דע כי עיקר הקבלה היא מוסר לאדם! כי המוסר הוא הפתח הנכון להיכנס בו. ומשעה שנכנס האדם בפתח המוסר שהוא מידת היראה, "אם יקיים את זה, אזי יתר הדברים באים מאליהם, כי הם תוצאה של היראה", ויתקיימו בו המשך דברי הכתוב: "ירום ראשי... אשירה ואזמרה לה" וכו'.

וראה מ"ש רבי משה בסולה צוק"ל בהסכמתו להדפסת ספר התיקונים בדפוס ראשון^{קנא}, בזה"ל: "כל ספר הזהר כולו יראת שמים".

ועל כן, נתייסדו הרבה ספרי מוסר על מאמרי הזהר הקדוש, כמו בספר ראשית חכמה לרבי אליהו דוידש זצ"ל, שחבר את הספר הזה בתור מבוא ללימוד חיבורי רבו המקובל האלהי הרמ"ק זיע"א. וכן הספר מנורת המאור לרבי ישראל אלנקווא, וס' קב הישר, וס' יסוד ושורש העבודה, וס' קול ששון לרבי ששון מרדכי משה זיע"א רבו של רבי יוסף חיים, וכן בחיבורי רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי כמו בספרו מים חיים ועוד הרבה.

"עליהם הכתוב אומר: ואת צנועים חכמה"

וביוון דאתינן להכי, וזכינו לזכור מאמר קדשו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם", נוסיף ממשנתו בבחי' והיו עיניך רואות את מורידך.

חפשינו אחר מקור דבריו, ומו"ר שליט"א מזכיר זאת משיעור ששמע משיעורי הגרי"צ זצ"ל. שאלנו מבנו הרב דוד צדקה שליט"א רבה של פרדס-חנה,

והשיבנו כי אינו יודע על מימרא זו. ולא היה זה דבר פלא בעיניו, כי כן הייתה דרכו בקדש של הגרי"צ זצ"ל שהיה מסתיר עצמו בתורת הסוד עד למאוד. וכן מובא בס' וזאת ליהודה^{קנב}: "כשהלך רבינו לבית עולמו, ומנהלי ישיבת פורת יוסף פרסמו בחוצות ירושלים מודעות אבל על פטירתו, נאמר בהן בתוך שבחיו: 'ששקד על חכמת הסוד בצנעא' – ולא בכדי. אחת ממעלותיו הייתה שלמד בסתר תורת הקבלה, והיה לו יד ושם בחכמה אלקית זו, אך הבריות לא ידעו על כך. אפילו בני ביתו לא ידעו, והעמיד פנים עד סוף ימיו כמי שאין לו עסק בנסתרות... עליהם הכתוב אומר: ואת צנועים חכמה..."^{קנב}, ע"ש.

ובעדות נוספת שם מוסר הראשון לציון הרב מרדכי אליהו שליט"א ששמע מהמקובל האלהי הישיש רבי אפרים הכהן זצוק"ל: "הלא חכם יהודה צדקה נשמתו חצובה מהיכלא דמארי דרזין, אלא שהעלים הדבר..." וכו' עיין שם כל המעשה הנפלא שהתקיים לפני המקובל האלהי חכם סלמן אליהו זצוק"ל.

ונחתום בדברי קדשו המובאים בספר^{קנב}, ונאמרו ע"י הגרי"צ זצ"ל במעמד חנוכת הבית של ישיבה קדושה ללימוד קבלה, וז"ל: "ידוע מה שאמר רשב"י כי בלימוד זה יפקו ישראל מגלותא, ולזה אנו מצפים... וכבר אמר שלמה המלך ע"ה בספר החכמה 'עץ חיים היא למחזיקים בה'. יש לפרש הכוונה בדרך רמז, אם ילמדו בספר הקדוש עץ-חיים למהרח"ו, היינו למחזיקים בה! זכות רבינו האריז"ל ותלמידו רבנו חיים ויטאל ז"ל שכתב את הספר הקדוש והנורא הזה יעמוד לנו ולכל ישראל, ויהיה הלימוד הזה עץ חיים ממש לכל בני ישראל.

ובשם שרשב"י בזמנו היה עמוד האש לדורו, כן גם עתה תעמוד לנו זכותו להינצל מכל הגזירות הרעות, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו". **מעתה**, מוארים היטב דברי קדשו הנ"ל, שעיקר הקבלה היא מוסר לאדם – ויהי רצון ויעמדו דבריו לכל הבאים כאן בשערי לימוד חכמת האמת.

ה. מאמר "תוכחה מגולה מאהבה"

ערוך מדברי המקובל האלהי הרב אליהו מני זיע"א בספר כסא אליהו^{קנב}
אתה קורא ישר, שים עיניך ולבך אל הדברים היוצאים מן הלב הטהור, דברי פי חכם חן, וא"כ אתה בעתה עד מתי עצל תשכב, מתי תקום משנתך, עד מתי תהיה כשכור נרדם וכאישי נדהם, עד מתי תאבד הזמן אנה ואנה. ואם יבטיחך יצרך לאמר הן עוד היום גדול להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם, הגידה לי מי שמע לעצת יצרו והצליח, מי קיים דבריו והרוויח, מי הלך בדרכיו ולא ראה חושך, הלא ידעת הלא שמעת כנען בידו מאזני מרמה לעשוך אהב, הזהר אחי הזהר לבל תלכד במצודתו.

קנב. וזאת ליהודה (עמ' 143). **קנב.** וזאת ליהודה (עמ' 146). **קנב.** מלשון קדשו בספר כסא אליהו מהד' אהבת שלום. שער ד' תהלתו עומדת לעד, שם עמ' קסג-קסט.

ואל תאמר לרעך הוא היצה"ט לך ושוב ולמחר אתן כוחי בעמלה של תורה ועדיין עת לעשות לה', שאם כה תאמר דע כי מעתה הפרו תורתך, כי לא תדע מה ילד יום, ומשחרב בית המקדש אין לך יום וכו', ויום אתמול לא ישוב, ועל זה וכיוצא בזה אמר הכתוב מעוות לא יוכל לתקון, ובכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות וכו', החנות פתוחה והחנווני מקיף וכו' והגבאים מחזירין בכל יום ונפרעין וכו'.

נא ונא חזק עצמך דבר יום ביומו, כי כציפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו, ואם אאריך לך בדברים כאלו לא תכילם כמה וכמה דפים, ורמז לחכמים די. והנה אם יפתוך רעיונות זדונים לאמר ראה עצמך טרוד בהבלי הזמן ושמעתתא בעיא צילותא, הנה אל תשחית לבך לדבריהם ואל תלכד במצודתם, כי מוקש הם לך, ואם בעל שכל אתה תבין כי תחבולה גדולה זאת, כי הא ודאי שההתרשלות שאתה עושה לא יהיה לך ממנה ריווח. אבל אם תשתדל התורה, הנה תחילת הכל אתה מרוויח שמחה וששון לגופך נר"ן, כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, ובפרט כשילמוד האדם בהשתדלות עצומה ויחדש חידושין דאורייתא ודאי יהיה שמח כשמחה בקציר יותר מאיש עשיר, ודבר זה בדוק ומנוסה ונאה בחוש. גם עוד כי הא שהקב"ה יראה בענייך ויפתח לך שערי שמים להריק לך ברכה, ויזמין לך ריווח והצלה ממקום אשר לא תדענו ועל לבך לא תשימנו, והוא יישר אורחותיך, ואז תלך לבטח דרכיך קווה אל ה' ויאמץ לך.

ואם כן, כמה וכמה צריך אתה להשתדל השתדלות רב בעסק התורה, ולשוט בים התלמוד הגדול והרחב לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולחדש חידושין דאורייתא... ואם זיכך ה' ללמוד בחכמת האמת, הנה העצה היעוצה שכל סדר הלימוד אשר כתבנו - ... הנזכר שם בלימוד הנגלה - בס"ד תתנהג בו ביום דווקא, אבל בלילה תלמוד בחכמת האמת, ועיקר הלימוד אחר חצות [לילה]... והאדם צריך ללמוד בכל ענייני התורה... ועל כן אחי, הפוך בה והפוך בה דכולא בה, וסיב ובלי בה ומינה לא תזוע, שאין לך מידה טובה ממנה, ובדבר הזה תאריך ימים ושנות חיים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

ו. מאמר: סוד ה' ליראיו

הקדמות יקרות ללימוד התורה, ערוכות מכתבי חז"ל וחכמי הקבלה

א. יראה האדם ויתבונן הלומד באמרי הכתובים המפורשים בתנ"ך, כי תנאי הוא בלימוד לכל הבא בשערי הלימוד, וככל שיעלה בפרד"ס התורה מהפשט אל הדרש, אל הרמז ואל הסוד, הוא חייב הקדמות נכונות ומתאימות שיורו לו את הדרך הנכונה לעלות בה, על מנת שיעלה תלמודו בידו באמת ובאמונה.

דוד מלך ישראל חי וקיים אומר בתהילותיו: "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו". פסוק זה מציב תנאי מוקדם לכל הבא לעלות ולקום "בהר ה'" ו"במקום קדשו", היינו בתלמוד פרד"ס התורה ובקיום מצוותיה.

ובן נאמר: סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם^{קנ}. ואמרו בזוה"ק: רבי אבא פתח ואמר, סוד יהו"ה ליראיו וגו', סוד יהו"ה ליראיו, רזא עלאה דאורייתא לא יהיב קב"ה אלא לאינן דחלי חטאה, ומאן דאינן דחלי חטאה אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא, ומאן איהו רזא עלאה דאורייתא, הוי אימא דא את קיימא קדישא, דאקרי סוד יהו"ה ברית קודש^{קנ}. וכן ביאר האברבנאל ואמר: "ואמר, סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם, לפי שהיראים הם שומרי הברית והיסוד התוריי^{קנ}".

ובתב הרב בעל ספר הפליאה זיע"א: "ועתה בני, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, מי שהוא ירא שמים ובריתו שלם יודיעוהו בריתו, ואם לאו יסתירהו מלפניו כי לא נאווה לכסיל כבוד^{קנ}".

ושוב ראה מ"ש בספר רזיאל המלאך: "ברוך חכם הרזים אשר חלק מחכמתו ליראיו, ונתן לנו תורת אמת, להודיע לבני אדם גבורותיו וכבוד הדר שכינתו, וכח מעשיו יסוד מעליונים ותחתונים, כבוד אלהים הסתר דבר, ודבש וחלב תחת לשונך, יהי לך לבדך ואין לזרים אתך. אין מוסרין הספר הזה הנקרא סודי רזיאל, אלא למי שהוא צנוע, ועומד בחצי ימיו, ואינו משתכר, ומעביר על מדותיו, וירא אלהים וסר מרע, והולך בדרכי קונו, ורודף צדק, סוד ה' ליראיו^{קנ}".

ב. חז"ל במשנתם ובתלמודם. פתחו במסכת חגיגה בריש פרק אין דורשין ואמרו ופסקו בלשון ברורה: "אין דורשין... - אלא...", ללמד כי יש תנאים המחייבים בהכנה ללימוד. וזו לשון קדשם^{קנ}:

"משנה. אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים - רתוי לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה מה למטה, מה לפניו ומה לאחור, וכל שלא חס על כבוד קונו - רתוי לו שלא בא לעולם:

גמרא. אמרת ברישא: ולא במרכבה ביחיד, והדר אמרת: אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו! הכי קאמר: אין דורשין בעריות לשלשה, ולא במעשה בראשית לשנים, ולא במרכבה ליחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו... ולא במעשה בראשית בשנים; מנא הני מילי? דתנו רבנן: "כי שאל נא לימים ראשנים" - יחיד שואל, ואין שנים שואלין. יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם? תלמוד לומר: "למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ". יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית? תלמוד לומר: "לימים ראשונים אשר היו לפניך". יכול ישאל אדם מה למעלה ומה למטה, מה לפניו ומה לאחור? - תלמוד לומר: "ולמקצה השמים ועד קצה השמים"; ולמקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל, ואין אתה שואל מה למעלה מה למטה, מה לפניו ומה לאחור^{קנ}".

^{קנ}ה. תהילים כה, יד. ^{קנ}ו. זוה"ק ח"א דף רלו ע"ב. ^{קנ}ז. אברבנאל דברים י, יב. ^{קנ}ח. הפליאה ד"ה נעשה אדם. ^{קנ}ט. ס' רזיאל המלאך. ^{קס}. חגיגה דף יא ע"ב. ^{קסא}. ביאור רש"י: בשלשה - שנים והוא. בשנים - אחד והוא. ביחיד - אין שם אלא הוא לבדו, ובגמרא מפרש לה. ארבעה דברים -

ועוד שם בהמשך הגמרא^ס: "ולא במרכבה ביחיד; תני רבי חייא: אבל מוסרין לו ראשי פרקים. אמר רבי זירא: אין מוסרין ראשי פרקים אלא לאב בית דין ולכל מי שלבו דואג בקרבן. איכא דאמרי: והוא שלבו דואג בקרבן^ס. אמר רבי אמי: אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים: "שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש". אמר ליה רבי יוחנן לרבי אלעזר: תא אגמך במעשה המרכבה! אמר ליה: לא קשאי. כי קש - נח נפשיה דרבי יוחנן, אמר ליה רבי אסי: תא ואגמך במעשה מרכבה! אמר ליה: אי זכאי - גמירתא מרבי יוחנן רבך. רב יוסף הוה גמיר מעשה המרכבה; סבי דפומבדיתא הוו תנו במעשה בראשית. אמרו ליה: ליגמור לך מר מעשה מרכבה. אמר להו: אגמרון לי מעשה בראשית. בתר דאגמרון אמרו ליה: ליגמרון מר במעשה מרכבה! אמר להו, תנינא בהו: "דבש וחלב תחת לשונך" - דברים המתקין מדבש וחלב יהו תחת לשונך. רבי אבהו אמר, מהכא: "כבשים ללבושך" - דברים שהן כבשוננו של עולם יהיו תחת לבושך. אמרו ליה: תנינן בהו עד "ויאמר אלי בן אדם..." אמר להו: הן הן מעשה המרכבה. מיתיבי: עד היכן מעשה המרכבה? רבי אומר: עד "וארא" בתרא, רב יצחק אומר: עד ה"חשמל"; עד "וארא" - מגמרין, מכאן ואילך - מסרינן ראשי פרקים. איכא דאמרי: עד "וארא" - מסרינן ראשי פרקים, מכאן ואילך, אם הוא חכם מבין מדעתו - אין, אי לא - לא. ומי דרשינן בחשמל? והא ההוא ינוקא דדרש בחשמל ונפקא נורא ואכלתיה! שאני ינוקא, דלאו מטי זימניה^סד.

הני דמפרש ואזיל. מה למעלה - מרקיע שעל ראשי החיות. ומה למטה - מהן. ומה לפנים - חוץ למחיצת הרקיע למזרח. כל שלא חס על כבוד קונו - בגמרא מפרש מאי היא. רתוי הוא לו - טוב ויפה היה לו אם לא בא לעולם, ואומר אני שהוא לשון רחמנות, כלומר מרוחם הוא אם לא בא לעולם, ודוגמתו בתורת כהנים אל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים (ויקרא י) ראויין היו לישורף, אלא שריתיה הכתוב לאהרן. אמרת ולא במרכבה ביחיד - וכיון דיחידי הוא ואינו שומע מפי הרב - על כרחך מדעתו הוא מבין, וקאסרת ליה, והדר אמרת: אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. לשלשה - לבד מן הדורש. לא במעשה בראשית לשנים - וכל שכן לשלשה. ולא במרכבה ליחיד - לתלמיד יחיד. אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו - שלא יצטרך לשאול לרב כשיסתפק לו, דלאו אורח ארעא לפרושא בהדיא. מנא הני מילי - דאין שנים שואלין במעשה בראשית. יכול ישאל אדם - מה היה קודם שנברא העולם. יכול לא ידרוש ולא ישאל בששת ימי בראשית - דהא למן בריית אדם הוא דיהיב רשותא, והוא בערב שבת נברא. תלמוד לומר לימים ראשונים - מיום ראשון. **קסב**. חגיגה דף יג ע"א. **קסג**. עיין למהרש"א שביאר, כי הכוונה בעיקרה היא שיהיה חכם ומבין מדעתו גם אם אינו משמש עכשיו בבית הדין. ולדעת ה"א איכא דאמרי צריך את שני תנאים הללו, גם שיהיה אב"ד וגם שיהיה לבו דואג. **קסד**. ביאור רש"י: ראשי פרקים - ראשי פרשיות שבה. שלבו דואג - ואינו מיקל את ראשו. איכא דאמרי והוא שלבו דואג בקרבן - תרתי בעינן. סתרי תורה - כגון מעשה המרכבה וספר יצירה ומעשה בראשית, והיא ברייתא. יועץ וחכם חרשים ונבון לחש - לקמן מפרש להו. לא קשאי - לא זקנתי, ובעינן לבו דואג. מעשה המרכבה ומעשה בראשית - ברייתות הן. כבשוננו של עולם - סתרו של עולם, כמו: רישא בכבשא (חולין צג, ב), בהדי כבשי דרחמנא למה לך (ברכות י, א), ממני יצאו כבושין (מכות כג, ב). תנינא עד ויאמר אלי בן אדם - כבר שנינו עד ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך. הן הן מעשה המרכבה - אם עד כאן שניתם - הרבה שניתם, ששני מקראות הללו שהן וארא כעין החשמל וגו' כמראה הקשת וגו' הם שהקפידו עליהם חכמים מלדורשם, שהן מדברין בצורת שכינה ומראהו. מיתיבי - גרסינן, ולא גרסינן: ומי הוי מעשה המרכבה עד הכא. עד וארא - כעין החשמל ולא הוא בכלל. עד החשמל - עד התיבה הזו, והיא בכלל

דברי חז"ל אלו צריכים ביאור, והם מפורשים בכמה שיטות שביארו בהם חז"ל. הנה לכאורה, מהאמור כאן משמע שיש תנאי בלימוד מעשה בראשית ומעשה מרכבה. אך עיין בגמ' מגילה דף כה ע"א, שם למדנו שקוראים את פסוקי מעשה בראשית בציבור וגם מתרגמים אותם, ועוד לשיטת רבי יהודה מותר להפטיר בציבור גם במעשה מרכבה. וכך משמע גם מדברי סבי דפומבדיתא שאמרו לרב יוסף: "תנינן בהו עד..." ולא אמרו "קרינן בהו", ולפי זה הדבר מותר גם בציבור. אך תירצו ע"פ רש"י עה"פ ביחזקאל פרק א, פסוק כז: "וארא כעין החשמל. לא נתן רשות להתבונן במקרא זה". ולפירוש רש"י תתישב השאלה, שאמנם התירו קריאה בציבור, אך האיסור דנקטו ביה בגמ' חגיגה הוא להתבונן ולהעמיק בפירוש פסוקים אלו.

על דברי חז"ל אלו שקבעו תנאי בלימוד, "ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו" - כותב הרמב"ם כך^{סה}:

"דע, כי ההתחלה בזאת החכמה מזקת מאוד - רצוני לומר, החכמה האלוקית; וכן באור עניני משלי הנבואה וההערה על ההשאלות הנעשות בסיפור, אשר ספרי הנביאים מלאים מהם.. ומי שיראה שלם בשכל, מזומן לזאת המדרגה העליונה - רצוני לומר, מדרגת העיון המופתי וההוראות השכליות האמיתיות - יעלוהו מעט מעט עד שיגיע אל שלמותו, אם ממעורר שיעירהו או מעצמו. אמנם כשיתחיל בזאת החכמה האלוקית, לא יתחדש לו בלבול לבד באמונות, אבל בטול גמור. ואין המשל בו אצלי אלא כמי שיזון הנער היונק בלחם החיטה והבשר ושתית היין, שהוא ימיתו בלא ספק; לא שאלו המזונות רעים, בלתי טבעיים לאדם, אבל לחולשת לוקחם לעכלם עד שיגיע לקבל התועלת בהם. כן אלו הדעות האמיתיות, לא העלימום ודברו בהם בחידות ולא עשה כל אדם חכם תחבולה ללמדם בבלתי באור בכל צד מן התחבולות מפני היות בהם דבר רע נסתר, או מפני היותם סותרים ליסודות התורה, כמו שיחשבו הפתאים אשר חשבו שהשיגו למדרגת העיון; אבל העלימום, לקצור השכל בתחילה לקבלם, וגילו בהם מעט, שילמדם השלם. ולזה נקראו 'סודות' ו'סתרי תורה', כמו שנבאר... וכשיהיה האיש שלם ונמסרו לו סתרי תורה, אם מזולתו או מעצמו, כשיעוררוהו קצתם אל קצתם, יגיע למדרגה שיאמין בדעות האמיתיות ההם בדרכי ההאמנה האמיתית, אם במופת - במה שאפשר בו מופת, או בטענות החזקות - במה שאפשר בו זה; וכן יצייר העניינים ההם, אשר היו לו דמיונות ומשלים, באמיתותיהם, ויבין מהותם. וכבר נזכר פעמים רבות במאמרנו אמרם, "ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו", ואז "מוסרין לו ראשי פרקים". ובעבור זה אין צריך להתחיל עם אדם בזה העניין אלא כשיעור

לידרש. עד וארא מגמר גמרינן - כלומר, הכי קאמר: עד היכן מעשה מרכבה שנתנו לדרוש - עד וארא או עד החשמל, ומשם עד ויאמר - הן הן מעשה מרכבה שהקפידו עליהן חכמים. **קסה**. מורה נבוכים, ח"א פרק לג. ולביאור דעת הרמב"ם עיין מ"ש בהלכות יסודי התורה ב, יא-יב, ולמ"ש בפ"י למשנה, ודנו ונחלקו הראשונים בדבריו. וע"ע למ"ש הדרישה והרמ"א בשו"ע חיו"ד סימן רמו.

שכלו, ובשני התנאים האלה, האחד מהם – היותו 'חכם' – כלומר, שעלו בידו, החכמות שיילקחו מהם הקדמות העיון; והשני – שיהיה מבין, משכיל, זך הטבע, ירגיש בעניין במעט רמז – והוא עניין אמרם 'מבין מדעתו'..".

לביאור ערכים אלו של "מעשה בראשית" ו"מעשה מרכבה", כתב הרב הקדוש מהר"ח זצ"ל: "שמעתי ממורי הרב זלה"ה, כי מעשה בראשית – הם דרושי עולם התהו שזה היה בבראשית קודם התיקון, ומעשה מרכבה – הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אימא בזו"ן, וזה נקרא חידוש העולם והשינויים שיש מזמן לזמן בענייני סדרי התלבשות"סו.

לפיכך, כותב המקובל האלהי רבי טודרוס הלוי אבולפיה זיע"א^{סז}: "אחר שרבותינו ז"ל הזהירו אזהרה זו, מי הוא גדול וחכם אשר יעבור על דבריהם ויפרוץ גדר שגדרו באזהרותיהם, אף כי אנחנו קלים שבקלים הדיוטים שבהדיוטים, מאין חכמה ואין עצה ואין תבונה, ואם שמענו דבר, שמא לא הבננו על בוריו, ואין ימלא לנו לבנו לכתבו על הספר בדיו. אמנם משום עת לעשות לה', וישר הוא לרשום נקודות נקודות דקות כגון זכרונות במאמרים הללו כפי מה שהיד משגת".

ולרווחא דמילתא ראה עוד מ"ש בזה רבי צדוק הכהן זיע"א^{סח}: "ומי שמשים עצמו כמי שאינו, נעשה מרכבה למדת 'אין', שהוא עתיקא סתימאה דכל סתימין, כמו שאמרו בזוהר הקדוש^{סט}, ויכול לזכות כרגע להתגלות עתיקא על ידי בחינת הדעת. וזהו שאמרו ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו"ו דייקא, שיכול להבין על ידי בחינת הדעת, וזוכה להשיג כרגע על דרך מה שאמרו והחיות רצוא ושוב וגו'..".

קסו. מהר"ח בליקוטי ש"ס למסכת חגיגה לערך מעשה בראשית: דעת רש"י ד"ה סתרי תורה וד"ה מעשה המרכבה ומעשה בראשית – הכוונה לברייתות העוסקות במעשה בראשית ומעשה מרכבה. וע"ע בפירוש רש"י על העין יעקב מובא הסבר נוסף כי מעשה בראשית הוא ספר יצירה. ודעת רבנו תם מובא בתוספות ד"ה אין דורשין – הכוונה ל"שם מ"ב אותיות היוצא מבראשית ומפסוק שלאחריו". ובעל תוספות יום טוב – הכוונה על כוח הפעולה והמעשה שע"י שם זה. ובעל תפארת ישראל – הכוונה ללימודי חכמת הקבלה. ולערך מעשה מרכבה: פירוש רש"י – הכוונה כנ"ל לברייתות העוסקות בזה. וע"ע בפירוש רש"י על העין יעקב מובא הסבר נוסף כי מעשה מרכבה הוא ספר היכלות או ברייתא דרבי ישמעאל. ובעל תפארת ישראל – הכוונה לחלק הנקרא "קבלה אלהית", היינו ההתבוננות בספירות. ולרבנו עובדיה מברסטרוא – הכוונה "שעל ידי הזכרת שמות של קדושה משתמשים בכתר וצופין אין משמרות המלאכים במעמדן ואין היכל לפנים מהיכל כעין הסוכין ברוח הקודש". וע"ע במפרשי הגמרא וכן על העין-יעקב, ועוד למהר"ל זיע"א בס' באר הגולה, באר ה. ועוד בספרו גבורות ה', הקדמה ראשונה. והרחיב בזה הרבה רבי צדוק הכהן מלובלין – ראה בליקוטי מאמרים, אות ה, דף נד ע"א-נה ע"ד. ועוד בספ' צדקת הצדיק, אות רלא. וכן בקונטרס משיב הטענה. וכן בס' דובר צדק, פרשת אחרי מות אות ד, דף נט ע"א-ע"ב, נזכר גם בצדקת הצדיק אות קפט, ועוד בספר הזכרונות, מצוה ג'. וכן במה שביאר הר"ן בדרשותיו, דרוש א. והחיד"א בחידושי פתח עינים. והרא"ה באורות הקודש חלק א, עמ' ז, ובפירוש האגדות לרבי עזריאל עמ' 103. וע"ד החסידות בשיטה אחרת ראה מ"ש בנועם אלימלך, פרשת כי תצא. **קסז.** בספרו אוצר הכבוד. **קסה.** רבי צדוק הכהן, פרי צדיק פרשת בשלח, אות יא. **קסט.** זוה"ק בשלח סד, ב.

ובן למ"ש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א על דברי חז"ל בגמ' "חרשים, בשעה שפותח בדברי תורה הכל נעשין כחרשין": "חכם חרשים כשהוא פותח פיו הכל נעשין כחרשין. ויש להבין מאי זה הכל נעשים כחרשין. והנראה, כי יש אדם שעובד את הבורא ברוך הוא בשכלו שכל אנושי, ויש אדם שהוא מסתכל על האין כביכול, וזהו אי אפשר בשכל אנושי רק בעזר ה' יתברך. וזהו הרמז במשהי"א ותמונת ה' יביט, מחמת שהיה לו עזר ה' – יביט, היה יכול להסתכל על האין. ובאמת זה האדם כשהוא במדריגה זו שיש לו עזר ה' להסתכל על האין, אז השכל שלו הוא בטל במציאות, והוא כחרש שהשכל אנושי שלו הוא בטל במציאות. וזהו שרמזו חכמינו ז"ל חכם חרשים כו', כשסתכל בהאין כנ"ל".

ג. למי מגלים רזי תורה? – מפורש בזוהר הקדוש^{קע}: "אמר רבי יצחק, אין מגלים סתרי תורה אלא לאדם חכם, וקורא, ושונה, ותלמודו מתקיים בידו, והוא ירא שמים ובקי בכל דבר".

ובאדרא רבא^{קע} למדנו: "יתב רבי שמעון ובכה ואמר, ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא, חברייא דהוו תמן אשתיקו, קם רבי אבא ואמר, אי ניחא קמיה דמר הא כתיב סוד ה' ליראיו, והא חברייא אלין דחילין דקוב"ה, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו".

ובן מובא באדרא זוטא^{קע}: "בהאי אודנא, תליין רזין עלאין, דלא נפקין לבר, בגין כך היא עקימא לגו. ורזא דרזין סתימין ביה, ווי להווא מגלה רזין. ובגין דהאי אודנא כניש רזין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רזין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הדא הוא דכתיב, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, דנטלי ארחיו ונטלי (ונטרי) מלין. ואינון דעקימין בארחייהו, נטלי מלין ועיילין לון בבחילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מלין בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקודשא בריך הוא. במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לעבודה זרה. וכלא בחד קרא, דכתיב לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני ה'. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובגין כך נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתיא, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובגין כך לית ביה רזא, ולא מאתר דרזא הוא. וכד תיפוק נשמתיא, לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי להווא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתיא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. (רזין עלאין דמלכא קדישא) עלייהו כתיב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ".

קע. קדושת לוי, פרשת פקודי. קעא. במדבר יב, ח. קעב. בזוהר חדש דף י'. קעג. באדרא רבא דף כז ע"ב. קעד. אדרא זוטא דף רצד ע"ב, רצה ע"א.

ד. לעניין חיוב הקדמת לימודים בנגלה. מהרח"ו כותב בהקדמת שער ההקדמות: "ואמנם אל יאמר אדם אלוהים לי ואעסוק בחכמת הקבלה מקודם שיעסוק בתורה במשנה ובתלמוד. כי כבר אמרו רז"ל, אל יכנס אדם לפרדס אלא אם כן מלא כריסו בבשר ויין. והרי זה דומה לנשמה בלתי גוף, שאין לה שכר ומעשה וחשבון עד היותה מתקשרת בתוך הגוף, בהיותו שלם מתוקן במצות התורה בתרי"ג מצות. וכן בהפך, בהיותו עוסק בחכמת המשנה והתלמוד בבלי, ולא יתן חלק גם אל סודות התורה וסתריה, כי הרי זה דומה לגוף היושב בחושך בלתי נשמת אדם נר ה' המאירה בתוכה, באופן שהגוף יבש בלתי שואף ממקור חיים. אשר זהו ענין אומרו במדרש אגדה ההוא הנ"ל, וז"ל דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה וכו', באופן כי הת"ח העוסקים בתורה לשמה ולא לשמו לעשות לו שם צריך שיעסוק בתחילה בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד כפי מה שיוכל שכלו לסבול ואח"כ יעסוק לדעת את קונו בחכמת האמת, וכמו שציוה דוד המלך עליו השלום את שלמה בנו דע את אלקי אביך ועבדהו.

ואם האיש הזה יהיה כבוד וקשה בענין העיון בתלמוד, מוטב לו שיניח את ידו ממנו אחר שבחן מזלו בחכמה זאת ויעסוק בחכמת האמת. וזה שאמר, כל תלמיד חכם שאינו רואה סימן יפה בתלמוד בחמשה שנים שוב אינו רואה. אמנם כל האיש שהוא קל לעיון מחויב לתת חלק שעה או ב' שעות ביום בעיון ההלכה ולכוין ולתרץ הקושיא הנופלת בפשט ההלכה, ויכוון כי אין הקליפה הרעה מצד הנפש סמאל עבד רע נאחזת אלא בקליפה הטובה היא משנה מטטרון עולם היצירה הנקרא עבד ושפחה דמטרוניתא אבל לא במטרוניתא שהיא המוח הפנימי חכמת האמת ונקרא עץ החיים ועליו אתמר אני ה' הוא שמי בסוד כל התורה היא שמותיו של הקב"ה. וכבודי לאחר לא אתן דלא יכיל לאתערבא עמה קליפה אלא בעץ הדעת טוב ורע משנה טמא וטהור אסור ומותר כשר ופסול. ויכון בעינו להסיר הקליפה הרעה שהיא הגורמת קושיות שלא יבין האדם תרוצים ויסלקנה מע"ג עץ הדעת טוב ורע היא המשנה שפחה דמטרוניתא ואח"כ יכוין לקשט המטרוניתא עצמה שהיא חכמת הקבלה ודי בזה כי אין מקום ביאורו של ענין זה".

וע"ע במ"ש בהקדמת עץ חיים מהדורא קמא: "והלומדים בחכמה הזאת צריכים שילמדו מקרא ומשנה ותלמוד, כל מה שיד שכלם מגעת בעיון קושיות ותירוצים לשבר הקלי", כי זה בלא זה לא יקום, כגוף בלא נשמה". וראה שכן העיד מהר"ש ויטאל בן מהרח"ו בשו"ת באר מים חיים סימן י"ט, על מו"ר אביו מהרח"ו ועל האר"י זיע"א "אשר בתחילה מלאו כריסם מהויות דאביי ורבא לתורה לתעודה, ואח"כ נכנסו לפרדס בדרך אמת ילכו בה", וכו'.

ובן הוא בפסק עמוד ההוראה הרמ"א בשו"ע יו"ד קע"ה: "ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמלא כריסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני

המצות". וכתב הש"ך קע"ז: "גם המקובלים ושאר האחרונים הפליגו בדבר שלא ללמוד חכמת הקבלה עד אחר שמילא כריסו מהש"ס וכו' עיי"ש".

וראה גם לדברי הרמח"ל זיע"א קע"ז: "דע שכל עניין חכמת הקבלה אינו אלא לברר משפטו יתברך שמו, ושהוא אחד בתכלית היחוד האמיתית, ואין בו שינוי ואחד ממקרי הגוף ח"ו, ולהורות אותנו מחכמה ומשפטי תמים דעים סדר חוקת הנהגה, איך ית"ש מסדר ומנהיג את עולמו בגודל שלימות חכמתו", עכ"ל.

ובוודאי שצריך גם להשלים לימודו ביסודי האמונה והמוסר, ובעבודת המידות, כמ"ש המקובלים בהקדמותיהם. ראה למהרח"ו בהק' המפורסמת "סור מרע ועשה טוב". וראה עוד מה 2 שמסכם בכל זה המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א קע"ח: "והנה זה ברור לכל מודה על האמת, שהלומדים קבלת האר"י ז"ל בלי ההקדמות הצריכות והנחוצות בענייני יסודי האמונה, מעולם לא יבינו ולא יראו מתוך לימודם אחדות הבורא יתברך וכו' אלא ההיפך ממש. וטח מראות עיניהם ומהשכיל לבותם... ההיפך הגמור מהתכלית המבוקש והמקווה".

ה. ויידע הבא ללמוד עוד הערה בעניין זה, ממה שהאירו לעיניים והעירו ללב, כי יש לשונות בכתבי האר"י, ובכל מקור מדובר מעניין אחר, ויידמה ללומד כי הם מתחלפים ושונים ושמא סותרים זה לזה. וזה ידוע לבקיאם בכתבי האר"י, הן לעניין ההקדמות והתנאים והן לענייני הסוד הנלמדים.

ובדוגמא, ראה מ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א קע"ט, לעניין התנאי של הקדמת לימוד ההלכה בעיון ופלפול, כמה לשונות: בשער המצוות ואתחנן דף ל"ג ע"א ד"ה "גם בעניין עסק ההלכה בעיון...", ובשער רוח"ק דף יא ע"ב ד"ה "גם אמר לי מורי ז"ל, כי שורש הכל לעניין ההשגה הוא העיון בהלכה... אבל לא יתמיד כל היום בעיון", ובטעמי המצוות ואתחנן ד"ה "כשהיה מורי זלה"ה קורא הלכה בישיבה בין החברים...", ומ"ש בהקדמת עץ חיים ד"ה "הלומדים בחכמה זאת צריך שילמדו מקרא...", ובהקד' שער ההקדמות ד"ה "ואמנם אל יאמר אדם...", וכו' עיין שם.

להבין את חילוק הלשונות, השיב מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א וביאר כמה פעמים, כי עיקר הלימוד נמשך לאדם ע"פ שורש נשמתו. יש מי ששורש נשמתו נכון ללימוד הפשט, ויש שהוא ראוי לדרש, יש שהוא ראוי לרמז, ויש שמקומו בסוד. ולפיכך, בוודאי שצריך להתחיל לימודו בנגלה, בלימוד הפשט, ולהשיג ככל כוחו בלימוד זה - הן מצד הלימוד שע"י העיסוק בפשט הוא קונה דרכי לימוד נכונים בגרסא ובהעמקה, והן מצד חובת המעשה שהוא צריך להכשיר עצמו בקיום מצוות ובנין המידות האישיות. וכל

קע"ז. הש"ך בשו"ע יו"ד סימן רמו סק"ו. קע"ז. רמח"ל בריש ספרו חוקר ומקובל דף ב'. קע"ח. המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת המקובלים ומוסדות אהבת שלום בעיה"ק ירושלים, בספרו פתח שער השמים עמ' קד. קע"ט. ספר פתח שער השמים עמ' כב-לו.

זה מחובתו בקיום מצוות תלמוד תורה כל ימי חייו, ולא רק כהקדמה ומכשיר ואמצעי ללימוד הבא. על כן רק לאחר שביסס עצמו באלה יוכל לבוא אל שערי לימוד הסוד.

עוד כותב בזה המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א בספרו הנ"ל ברוחב העיון טובא, ובזהירות יתירה נעלה מדבריו בקציר האומר חמישה כללים, ואלו הם:

(א) "כל אלו הלשונות יצאו מתחת ידי הרח"ו ז"ל בעצמו, והמה בעצם מהדורות שונות של אותן העניינים שכתבם פעם בקיצור ופעם באורך, אבל לא יעלה בדעת שיסתור עצמו מפעם לפעם" קפ.

(ב) "כבר ידוע ומפורסם האי כללא יציבא בסדר לימוד השערים המצוינים של רבינו האר"י ז"ל, חדא, שדברי תורתו עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר" קפא.

(ג) "דטפי סמכין להכריע ע"פ סוגיא בדוכתא דנחית לדייק בה טפי" קפב.

(ד) "דלשונות ה'שמונה שערים' ססידר מהרש"ו ז"ל להם זכות הקדימה והכרעה, שלשונם מדויק טפי יותר משאר ספרים" קפג.

(ה) "ולאחר העיון היטב בלשונות רבינו האר"י ז"ל בשער המצוות ובשער רוח הקדש, מתבאר בדעתו, כי יש חילוק בין העסק בתורה בעצם, לעניין העיון ופלפול בדברי תורה וכמ"ש לעיל. ובחילוק זה תלויה הבנת רוב התמיהות שהזכרנו למעלה. והוא, כי עניין עסק התורה ממש – הגדירו רבינו האר"י ז"ל בשער המצוות שם, שאינו העיון והפלפול בקושיות ותירוצים (כי זה עניין צדדי מתלווה אל עצם עסק התורה), אלא עניינו הוא קריאת התורה בעצמה, היינו הכתוב בספרי רבותינו ז"ל, כדי להבין ולדעת הדברים כפי שנאמרו לאמיתתן וליושרן בפשיטות... אמנם, עניין העיון והפלפול תכליתו לברר וליישב ולהבהיר כל התמיהות והסתירות והקשיים שישנן באותן הסוגיות עצמן..." קפד.

תנאי לימודי הנגלה קודם שיבוא אל לימודי הנסתר

הנה מ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א בספרו הנ"ל:

ו. "והנה יש בני אדם הטוענים כי אדרבא, רבינו האר"י ז"ל בעצמו הורה שמי שניסה ידו בחכמת התלמוד חמש שנים ולא ראה סימן ברכה בעמלו, כי שערי ההשגה בדרכי הגמרא נשארו נעולים לפניו, זהו סימן מובהק שביאתו לעולם היא ללמוד סודות התורה, ולכן יניח לימודי הנגלה ויפנה עצמו לגמרי ללימודי הסוד ומובטח לו... – ולזה אשיב, דאדרבא העסק בפשטי התורה בעיון ובפלפול, לעולם הוא תנאי הכרחי להכנס לפניות החכמה, ומי שלא יצליח בלימודי הנגלה, בוודאי ומכל שכן שלא יראה מאורות בלימודי הנסתר..." קפה.

קפ. ספר פתח שערי השמים עמ' כז. קפא. ספר פתח שערי השמים עמ' ל'. קפב. ספר פתח שערי השמים עמ' ל'. קפג. ספר פתח שערי השמים עמ' ל'. קפד. ספר פתח שערי השמים עמ' ל'. קפה. ספר פתח שערי השמים עמ' כ"ב.

ועוד כתב שם בזה"ל:

"וחלילה להאמין שכאילו רבינו האר"י ז"ל התיר, ויתר על כן אפילו עודד, הכניסה אל לימודי הסוד, אל גבר לא יוצלח, כבוד העיון, שמרוב חוסר כשרונותיו, הוכרח לעזוב העסק אפילו בפשטי התורה, מחמת חסרון שכלו להבין, ושמעתה הוא נכשל בחלק הנגלה, ימליץ לו האר"י ז"ל לעסוק רק בפנימיות סודות התורה העמוקים והנסתרים והמכוסים מסך גו מסך, שכאילו יוכל להבין הרמזים הדקים והנעלמים שבלשונותיהם של ספרי המקובלים זיע"א - חס שלא להזכיר. דאיך יעלה על הדעת שכך יסבור רבינו האר"י ז"ל, חלילה" קפ"ו.

יוצא לן מכל זה למסקנא, דהגם שלימוד חכמת הקבלה הוא הכרחי לשלימות קיום מצות תלמוד תורה, ובזכות הלימוד בה נזכה לגאולה, על כל פנים מאז ומעולם אין חיוב לימודה נוגע רק אל השלימים בתורה ובעבודה, ואין שום היתר לבלתי שלימים לעסוק בה, ויקבלו שכר על הפרישה יותר מעל הדרישה... קפ"ו.

יוצא לנו מכל האמור בבירור דעת האר"י ז"ל בזה:

(א) שכדי שיוכל האדם לעסוק בסתרי תורה, צריך בתחילה שיהיה בקי בכל דיני התורה כדי שלא יכשל בשום דקדוק שבהלכה.

(ב) וצריך שימלא כריסו בשר ויין, דהיינו שיהיה בקי בש"ס ובפוסקים ובמדרשים וכו'.

(ג) וגם צריך לעמול ולטרוח בפלפול לפחות חמש שנים, דהיינו לשאת ולתת ולהקשות ולתרץ על מנת ליישב הסוגיא ולבררה כסולת נקייה, באופן שיוכל מתוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

(ד) ואם לאחר חמש שנים של עמל לנסות ידו בזה, לא עלתה יפה בידו להסיק מתוך העיון והפלפול מסקנות מבוררות לאמיתתה של תורה, וליישב הדברים על לבו ולזכרון, הנה בהיות שאינו קל העיון ובעל זכרון להצליח בכך, יניח ידו מהפלפול כיון שעיקר מטרת הפלפול הוא להגיע מתוכו לבירור הלכה, ויעסוק בכל חלקי התורה לקנות ידיעתם ביושר ההבנה.

(ה) ובכלל סדרי לימודיו יקבע עת וזמן גם ללימוד הקבלה שהוא אחת מחלקי פרד"ס התורה שצריך כל אדם להשתלם בידיעתן אם קיים בעצמו התנאים הצריכים לזה.

(ו) אבל מי שהוא קל העיון, וראה סימן ברכה בעמלו ויגיעו בפלפול הסוגיות להעלות מתוכן מסקנות ברורות, ומתברכים הדברים בלבו שלא ישכח מה שלומד, כיון שהכניע הקלי' בכוח פלפולו וניפה הסוגיא כסולת נקייה, טוב לו שיעסוק כשעתיים שלש בפלפול בכל יום, ושאר היום יעסוק בעיקר חיוב לימוד התורה עצמה, שהיא ידיעתה בכל דרכי הפרד"ס בהבנה ישרה ונכונה,

ויזכה בעמלו לעומק ולפנימיות התורה מאחר שכבר יישר לפניו הדרך ע"י עסקו בפלפול קפח.

ועיין היטב מ"ש מהרח"ו בהקד' לעץ חיים: "... לכן אסור לעסוק בחכמה הזאת אם לא שכבר נכנס בחקירות ויצא בשלום ולא נשאר בתוכו מבוכות וספקות. ונלע"ד שאין הכונה כפשוטו, שא"כ לא ימצא בדור הזה כמו רשב"י שיבאר לו ספיקותיו. לכן לעד"נ, שגם אם האדם מובטח שאעפ"י שיראה לו כמה ספיקות ודברים תמוהים, יאמר בלבו רק מחסרון שכלי אני לא משיג, ולא שח"ו בדבר עצמו יש פקפוק. לזה האיש מצוה ללמוד עמו, שמתוך כך מתוך שלא לשמה בא לשמה, ואין אסור אלא למי שאין לו כח לעמוד בהיכל המלך ויבא לידי כפירה ח"ו, וזה בחשבו כי הוא חכם גדול ואין העדר מצדו עכ"ל".

ולפיכך, ידע הבא בשערי הלימוד את חובתו לצעוד בדרך נכונה אשר סללו הראשונים, ויעשה לו רב ללמוד מפה קדשו אשר קבל מדורות ראשונים, וישכיל להתחיל בספרי הקדמות להבין יסודות הלימוד. וכמ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א קפח: "הנה אין ראוי להתחיל כלל בלימוד ספרי רבינו האר"י ז"ל, עד שבתחילה ילמד בספר הקדוש שומר אמונים למהר"י אירגאס ז"ל ויחזור עליו כמה פעמים עד שידע הקדמותיו היקרות כמעט בעל פה. ושוב ילמד בספר כסא אליהו המיוחד למהר"א מגי ז"ל, ושוב ילמד בספר הקדוש דעת ותבונה למרן הרי"ח הטוב ז"ל, וכן ילמד מה שכתב בקונטרס חוט המשולש שבספר עוד יוסף חי, ובתשובה שבספר רב פעלים ח"ג בקונטרס סוד ישרים סימן א', אשר בהם נתבארו יסודי האמונה לאור תורת הקבלה, כי מהם פינה ויסוד לכל המבקש ליכנס בהיכלי חכמה זו..."

וחנה ראיתי איזה מן הלומדים הרוצים לסמוך על דברי הרח"ו ז"ל אלו, להצדיק דרכם המעוקש, שעוסקים בלימודי האר"י ז"ל בלי שום הקדמות וידיעות נחוצות בענייני שרשי האמונה ועיקרי הדת ויסודי התורה כפי שנתבארו בספרי המקובלים הראשונים, ובפרט מן הפרט בספריו הכבירים של הרמ"ק ז"ל. וטועים בזה, שאין התמימות ותליית חסרון ההבנה בו בעצמו, מתרת, אלא למי שאצלו יסודי האמונה בהירים ונהירים לאמיתתם, דאז כשרואה בכתבי המקובלים דבר המנגד לעיקרי האמונה, יתלה החסרון בעצמו, ואינו נתפס על אי הבנת הדבר. אבל אותם שנעדרת מהם כל ידיעה בענייני עיקרי ויסודי האמונה, ולומדים כתבי האר"י ז"ל מלכתחילה כפשוטן, הרי שהם נופלים בפח ובפחת, שבהרבה עניינים כשלומדם בשטחיות, הרי הם אומרים בפה מלא ההיפך הגמור מעיקרי האמונה, אלא שמצדיקים עצמם ברוב ענוה, באומרם, שיודעים ומאמינים שכל מה שהם מבינים אין בעניין כך, ויש לדבר הבנה אחרת עמוקה, את"ד. ומי התיר להם זה, דהרי אנשים כאלו מעולם לא יבינו דבר אמת

לאמיתו, ומראש, כל לימודם הוא רק לשלון להם, ולומדים על מנת לטעות ולהשתבש, ומי בקש זאת מידם...".

על כן, כל הבא בשערי לימוד תורת ה' בכלל כל הפרד"ס הנטוע בה, ובפרט בשערי הסוד, ייזהר בכל זה להכין את עצמו כראוי ובהדרגה נכונה. וכבר האירו, כי כל דבר ההקדמות שכתבו המקובלים הם לאותם העוסקים בקבלה, אך לאלה שלא הכירו ולא ידעו יש הרבה להכשיר לבם ונפשם בטרם יקרב אל הקדש, ועל זה רמזו את הכתוב "ואל יהרסו אל ה' לראות".

מור המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי מרבה להזכיר את לשון קדשו של קדוש ישראל שר הקבלה מנשמת האר"י ז"ל, הוא הרש"ש זיע"א, שאע"פ שכל רז לא אניס ליה וכל פרד"ס התורה מונח ביה, מכל מקום העמיד בלשון קדשו את תורת הסוד במעלתה, וגלה עצמו ביחס אליה, עד שיזדעזע הקורא והשומע, ואפשר שמזה יבין במעט את אשר הזהירו המקובלים בתנאי הלימוד ובחובת ההקדמות. וכך כותב בנו של הרש"ש, הח"י בשמ"ש זיע"א^א: "וראיתי את השאלות אשר שלחו מעכ"ת מהתם לשאול דברים העומדים ברומו של עולם ממני חרפת אדם נבזה ונמאס בער ולא אדע. אמנם ראיתי כי לא עת השב, כי נלע"ד כי עדיין לא נשתונו בסדר לימוד עץ חיים והבנת דבריו. ע"כ אמרתי אל לבי לשלוח להם קונטרס של ברכות השחר מן סדור סדר הכוונות אשר התחלתי לסדר לעצמי הנקרא נהר שלום, וגם קונטרס מתחילת הקדמת הסידור הנז' הנקרא רחובות הנהר. ובעה"י ממה שיתחדש מן הסידור הנזכר ומההקדמה הנזכר אשלח להם בעה"י, ובכן ישתוו דעותינו בהבנת דברי הרב ז"ל. אמנם, חליתי היא שיתנו לב בדברי' האמורים שם, ובפרט במה שכתוב בהקדמה שבה נכללו ונסתמו דברים גדולים וסודות נעלמים, להשקיף עליהם פעם ושתים בהשקפה טובה כראוי וכנכון, כי לא דבר ריק הוא. והנה עדי בשמים וסהדי במרומים, כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האר"י ז"ל למוהר"ח ז"ל ואין עוד מלבדו. ואפילו בדברי שאר תלמידי האר"י זלה"ה לא למדתי, ואין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים ולא למדתי בהם, ואין לי ידיעה מהם כלל. כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת. ולפיכך אמרתי שיעיינו בהם, כי הם דברי הרב האר"י ז"ל. והי"ת יאיר עינינו בתורתו כ"ר".

ז. מאמר: בדרך הלימוד

למקובל האלהי רבי משה קורדובירו זיע"א^א

בדרך הלימוד - צריך שתשתתפנה אל הלומד היראה והשמחה יחד כדכתיב וגילו ברעדה, ותשתתף אל שתי מדות אלה הענוה.

אמנם טעם אל שלש מדות אלה יחד הוא, כי היראה צריכה אליו פן יטעה ויחטא, ועוד שהוא עוסק במקום להבת שלהבת. השמחה דשמעתא

בעיא צלותא, ועוד בחדוה תליא אורייתא ודאי. והענוה עולה על הכל, לומר מי אני מה חיי לעסוק ברזי התורה האלקית כבשים ללבושך, שהעלים הקב"ה מבשר ודם, ומי ידבר במדות המלך והמלך שומע ולא יתבייש. וקרוב בעיני שצריך גם להצטרף אל שלש אלה הדאגה מזמן הנעורים הפגום, וגם החרטה מהפעולות החולפות שהם מסך קצת מבדיל. ובפירוש אמרו בספר התקונים כי העבירה קליפה אל השכל מהשכיל בנעלם, וכאשר תתעלם מן המשכיל ההלכה יעסוק במצות שהן מימין ואז ישיג הסוד, עד כאן כונתם במלות שונות. ומה שהורגלנו ולמדנו שם, כי בזמן שיקיים האדם מצוה או כיוצא לעסוק בנסתר אז מתגלה המסופק. עוד יתמיד האדם בלב נשבר להתודות על העוון ובודאי מועיל נגד הקליפה.

ואל קצת הדברים מצאנו מבואר בפרשת נשא בריש האדרא זו לשונו: תניא, אמר רבי שמעון לחברייא עד מתי ניתיב בקיימא דסמכא חד דכתיב עת לעשות לה' יומין וזעירין אינון ומארי דחובא דחוק כרוזא כל יומא קארי ומחצדי חקלא זעירין אינון ואינון בשולי כרמא לא אשגחן ולא ידעין לאן הוא אתר כמה דיאות. אתכנשו חברייא לבי אדרא מלבשין שריין ורמחין, אזדרזו בתקוניכון בעיטא בחכמתא בסוכלתנו בדיעותא בחיזו בידין ברגלין. אמליכו עליכון למאן דברשותיה חיי ומותא למגזר מילין דקשוט, מילין דקדישי עליונים צייתין להו וחדאן למשמע להו ולמנדע להו. יתיב רבי שמעון ובכה ואמר, ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא, חברייא דהוו תמן אשתיקו, קם רבי אבא ואמר, אי ניחא קמיה דמר הא כתיב סוד ה' ליראיו, והא חברייא אלין דחילין דקוב"ה, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו. תנא אתמנון חברייא קמי דרבי שמעון, ואשתכחו רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי בר יעקב, ורבי יצחק, ורבי חזקיה בר רב, ורבי חייא, ורבי יוסי, ורבי ייסא, ידין יהבו לרבי שמעון ואצבעין זקפו, עאלו בחקלא בניי אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו, אמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפי, שוו ידיהו ונסיב לון. פתח ואמר, (דברים כ"ז) 'ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה'. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קי"ט) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', מאי עת לעשות לה', משום דהפרו תורתך תורה דלעילא דאיהי מתבטלא, אי לא אתעביד בתיקונא דא ולעתיק יומין אתמר (דברים ל"ג) 'אשריך ישראל מי כמוך', וכתיב (שמות ט"ו) 'מי כמכה באלים ה''. קרא לרבי אלעזר בריה אותביה קמיה, ולרבי אבא מסטרא אחרא, ואמר, אנן כללא דכלא, עד כאן (נ"א עד השתא) אתתקנו קיימין. אשתיקו שמעו חד קלא וארכובן נקשן דא לדא, מאי קלא קלא דכנופי עלאה דמתכנפי. חדי רבי שמעון ואמר, (חבקוק ג') 'ה' שמעתי שמעך יראתי', אמר, התם יאות הוא למהוי דחיל, אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב (ויקרא י"ט) ואהבת לרעך כמוך (דברים ו') ואהבת את ה' אלקיך, וכתיב (מלאכי א') אהבתי אתכם אמר ה', עכ"ל האדרא.

והנה מתוך המאמר הזה מבואר כי צריך יראה גדולה אל החכמה הזאת, ומה גם בהיותו עוסק בשעור קומה. וגם צריך אהבה....".

ח. מאמר: "תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך"

מדברי מו"ר הרי"ח הטוב זיע"א

א. תחילה לכל: "כללו של דבר, החושב עצמו יודע - אין זה יודע. והחושב עצמו שאינו יודע - זה אפשר לקרותו יודע. וכמ"ש החכם לפני הבורא, תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך"קצב.

ב. והנה עוד שאלה ותשובה ערוכים^{קצב}, ונכון לכל הבא בשערי הלימוד להקדים ללמוד בו ולשנן מהם את לקחו, וישמע חכם ויוסף דעת: מכתב לת"ח א' תושב עיר אחרת ששאל ממני שאלות בלימוד הסוד, ואיני מזכיר שמו ולא שם עירו ככתוב וסוד אחר אל תגל. והנושא בא. חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו. איש ידיד מכתבך הגיעני, וע"ד השאלות ששאלת ממני בענייני הסוד והקבלה, אין לי מה להשיב על שאלות סודיות כי דל אנכי בחכמה זאת, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ולרחמים אני צריך עינאי לשמייא נטלית גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

על כן עמד קנה במקומו ושערי תשובה ננעלו על שאלות אלו. ורק אמרתי אמלא האגרת הזאת אליך הידיד בתוכחת מגולה, לקיים בה מצות הוכח תוכיח את עמיתך ואקוה שיהיו דברי אלה קרובים לקרב התועלת אליך ולאנשים כיוצא בך, ואין אני חושש על ההקפדה הטבעית שבחומר האדם, כי סומך אני על הכתוב הוכח לחכם ויאהבך. על כן בוטח אני שיעלו דברי אלה לרצון לכל הקורא היושב בשבת תחכמוני.

הנה מבין רסי עיניך בדברים שכתבת במכתבך ניכר כי אתה עשיר בלימוד זה הקדוש, כי ראיתי אתה משתבח שזכית ללמוד ספר הקדוש עץ חיים חמש פעמים, על כן חכם אתה בעיניך בחכמה זו, וחושב אתה בעצמך כיון שלמדת עץ חיים חמש פעמים נעשית מקובל גדול, עד כי עלה בלבך לשאל ממני אם מעתה חייב אתה להעמיד תלמידים הרבה בחכמה זו שיקבע להם עת ביום או בלילה בלימוד עץ חיים, ואם צריך לצמצם בתלמידים או כל דכפין יתי ויכול ניכר מדברייך שאתה יצאת י"ח עצמך בלימוד שקיימת מצות ללמוד, ועתה משתדל על מצות ללמד, אמנם אני הדל מבין שלמורך שלמדת בע"ח דומה ללימוד אנשים פשוטים שלומדים ספר הזוהר ותיקונים אחת בשנה ואדרות הקדושות ד"פ בשנה אשר לעת זקנותם נמצאו בידם מאה פעמים, והשגתם במאה שנה שוה עם השגתם בפעם הראשונה, כן אתה השגתך בפעם החמשית של ע"ח שוה עם פעם הראשונה ואין אתה עומד במקום שראוי לעמוד, ואין אתה יושב במקום הראוי לישוב, וכפעם בפעם חדא היא.

וקורא אני עליך המשל שהביא בעוגת רצפים לעניינו, ואני אמשלהו לענייך בשינוי, והוא: כי באיים המיוחסות למלך פורטוגאל היה אדם אחד

מסויים לדרך הים והוא רב החובל מכלכל ספינות המלך על פיו יחנו ועל פיו יסעו, והאיש זקן בא בימים ויש לו אשה במלכות צרפת ובן אחד קטן, והאיש ההוא שאל מאת המלך לתת לו לפקוד את אשתו ואת בנו הקטן הנעים, ויתן לו רשות וילך ויבא אליהם, ויהי היום ויבט בבנו ויאנח ותאמר לו אשתו על מה אתה נאנח, ויאמר רואה עצמו זקן בא בימים והייתי רוצה שלמראה עיני יהיה בני רב החובל וירש כתרי, מי יתן והיה שתתניהו על ידי ואוליך אותו באניות של הים ואלמדהו המלאכה הזאת וחכמתי בה עד שיהיה ראוי להיות המשרה של רב החובל על שכמו וימלא מקומי, ותבך אמו בכי גדול ותאמר איך יתכן למסור לך בן יחיד וקטן בשנים להוליכו בלב ימים, וגם הדבר הזה אשר דברת להיות הבן הזה רב החובל לבי הומה עליו ואתאווה בכל לבי לעשותו רב החובל בתנאי שתלמדהו החכמה של מלאכה זו בעודו יושב אצלי בביתי ועיני רואות אותו, ואם לא תעשהו בכך הנה היא כל ימיה תשב במרר ובכיה ולא תשקוט ולא תנוח, על כן ראה מה תעשה ללמדו המלאכה כדי שיהיה רב החובל.

ויהי בראות רב החובל צרת אשתו ומצוקתה ובכיתה ודמעתה, אמר לה לא תבכי ולא ירע לבבך עתה אעשה כחפציך ואלמד את בניך להיות רב החובל בעודו יושב לפניך. ויצו רב החובל ויביאו לו קערה מלאה מים, ואת בנו הושיבו על הברכיים, ויאמר לו ראה בני זה הים הגדול החלוק מן היבשה, אשר בו יתהלכו דורכי הים כאלו הולכים בקרקע כבושה, ויאמר להביא שפופרת ביצה ויצף אותה על פני המים, ויקם באמצעיתה מחט ויאמר לבנו ראה בני יפה עיניים, זו היא הספינה וזה שבאמצעיתה הוא האילן שבו ימצאו נחת, כי עליו יבטח הרב החובל ולא יחת. ויקח עוד שלשה מחטים דקים וגרועים, ויאמר לבנו ראה בני אלה הם שאר האילנות המיוחסים לספינה, ואולם האמצעי הוא אביהם, על כן הוא יותר עב ושמתי לראש פנה. ויקח קרום הביצה ויקרעהו לשנים עשר קרעים, ויקף אותם על המחטים עולים ויורדים במקומות נודעים, ויאמר אל בנו ראה בני אלה הם הוילונות קטנים וגדולים, המקבצים את הרוח ומוליכין הספינה בלב ים ושאון גלים, ויקח מעט שערות דקות ויקשרם מבין המחטים לקרומות, תחתיים שניים ושלישים עולים ויורדין בסולמות, ויאמר ראה בני אלה הם החבלים אשר ישתמשו בהם המלחים, להפריד מהרה כל וילון מלמטה למעלה או לקבצו ברוח סערה כדי שלא יהיו נאלחים. ויקח שתי שערות וישזור אותם ויעשם חבל אחד, ויאמר ראה בני זהו חבל התשועה אשר יקשרו בו הספינה כשתגיע לנמל, וחבל זה אצל רוכבי הים כמו אצל היהודים ברכת הגומל. ויקח חתיכת שעווה קטנה ויבן ממנה כמו פטיש, ויחבר אותו לראש חבל התשועה, ויאמר לבנו ראה זהו הברזל שתופס הספינה בים ואוחז בה שלא תזוז ממקומה. ויצו עוד בחתיכת שעווה קני השריפה והחדרים והתאים אשר בספינה, ויצו את בית התבשיל ובראש הספינה נתן חדר אחד לראש פנה, ויאמר לבנו זהו חדרך ומקום מושבך, ויקח כף אחת ויטרוף בקערה, עד אשר נתק מחשבון השערות שערה, ויאמר לבנו ראה בני כי עמד בים רוח סערה, וישוב לטרוף יותר בחזקה עד אשר נפל המחט האמצעי, ויאמר לבנו עת צרה עבר, כי האילן הגדול נשבר, ואז צריך אתה

להוציא עלים אחרים מאותם הכפולים שיש בספינה כדי להעמידם במקום אלו הנשברים והנפולים, ויעבור הכף מן הקערה וינוחו המים כמשפט הראשון, ויאמר ראה בני נח הים מזעפו והמלחים הלכו להם לישון, ויחבקוהו וינשקוהו, ויתנהו ביד אמו, ויאמר לה התבשרי אשתי הגבירה, שכבר נתחכם בניך ועתה בשם רב החובל נקרא, ע"כ.

בן אני קורא המשל הזה על מי שהוא חלש השכל בחלק הנגלה של תורתנו הקדושה, והוא לומד דברי רבינו האר"י ז"ל בעץ חיים ומב"ש ושער ההקדמות, והשגתו בהם כהשגת בעלי בתים בספר הזוהר ותיקונים, ואינו מכיר ערכו אלא חושב עצמו שנעשה מקובל מוסמך וחושב שבלימודו זה נהירין ליה שבילין דרקינא כשבילי דנהרדעה.

והנה כל איש חכם ומבין יודע כי באמת הסודות של עולמות העליונים הם ים גדול ונורא שאין להם סוף ותכלית, וא"א לשום נברא להשיג אותם אפילו חלק אחד מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות מהם. פוק חזי מ"ש רבינו מהרח"ו ז"ל על סוד אחד מענין קריאת ים סוף וז"ל, הסוד הזה צריך להעלימו אם מפאת עצמו ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו אפילו טיפת גרגיר של חרדל מן הדרוש ההוא עכ"ל. על כן צא וחשוב בשאר סודות אחרים וכ"ש בסודות עניינים רבים.

והנה מורינו הרב המחבר ספר הזה שקראו עץ חיים, כדי להראות לבני אדם את מי ים הגדול והנורא הביא שיעור שני קבים מים והניחם בתוך הקערה שהיא הספר הקדוש הזה שקראו בשם עץ חיים, ועשה ז' היכלות דוגמת שבעה ספינות גדולות ההולכים בלב הים הגדול והנורא, והניחם והעמידם תוך הקערה הוא הספר הקדוש עץ חיים שהוא קטן הכמות ורב האיכות, וכאשר יבא האדם לאכול מעץ החיים תחלה וראש נכנס בהיכל הא' שבו דרוש היושר והעגולים, הנה הקורא ודאי הוא יודע משמעות תיבת עגולים ומשמעות תיבת היושר, ולכן יודע לצייר בשכלו איך הוא תמונת היושר ואיך הוא תמונת העיגול, אך איך עומדים עולמות העגולים ועולמות היושר ואיך נכנסים ונכללים זב"ז, ועד היכן מגיעים ומסתיימין הם ופרטיהם ופרטי פרטיהם, בכל זאת אין מבין ואין יודע ואין משכיל. ומורינו המחבר זלה"ה עשה בהיכל הא' הזה ששה שערים הנקובים בשמותם משער אח"פ עד עקודים, שהקורא נכנס בהם ומתלמד מדבריהם, אח"כ נכנס הקורא בהיכל הב' שיש בו ד' שערים, ואח"כ נכנס בהיכל ג' שיש בו שני שערים, אח"כ בהיכל ד' שיש בו שלשה שערים, אח"כ בהיכל ה' שיש בו י"ז שערים, אח"כ בהיכל ו' שיש בו ח' שערים, אח"כ בהיכל ז' שבו תשעה שערים, ואין השגת כל אדם שווה בהם כי כל אחד משיג כפי כוח שכלו וכפי המלמד אותו, כי הדברים הקדושים דברי קבלה נקראים ואין אמיתותם מושגת לאדם אלא ע"י רב מוסמך שמקבל ממנו. כי אין הקולמוס מטיף דברים ברחבה כאשר יטיף הלשון מפה לאוזן.

והנה רבינו המחבר הספר הקדוש הנקרא עץ חיים, עשה לים הגדול ורחב ידיים דוגמה בשני קבין מים שהניחם בתוך הקערה, ועשה לספינה הגדולה

הנקראת לויתן העומדת בתוך הים הגדול, דוגמה בשפופרת של ביצה שהעמיד בתוך ב' קבין מים שבקערה, כאשר עשה רב החובל לפני בנו הקטן, והנה בודאי רב החובל יודע הוא שאין הקערה ים הגדול ואין שפופרת הביצה ספינה הגדולה, ורק הבן לקוצר דעתו חושב כן הוא ממש זה הים הגדול וזו היא ספינה הגדולה אשר אביו רב החובל מושל בה ומהלך בה, וכן איש הפתי טועה בדמיונו בלימוד הסודות אשר הובאו בעץ חיים הן הן כפשוטן וצביונן אשר עליהם אין להוסיף לבאר יותר, ותשלם כל המלאכה בדברים אלו, ותן לא מיד, וחושב כי מורינו הרב זלה"ה ככה כיון בדברים אלו כאשר עולה במחשבתו של הקורא, ונמצא זה הפתי טועה בדמיונו כאשר טעה אותו תינוק בקוצר דעתו.

ובן נמי עוד רבינו המחבר זלה"ה הראה לנו בשערים שעשה בתוך ספר הקדוש הנז', כאשר הראה רב החובל לבנו בתוך הקערה, האלונות במחטים והוילונות בקרומות הביצה, והחבלים בשערות והאנקר וקני השריפה והחדרים בחתיכות השעווה, ורב החובל יודע מה אלו הדוגמאות, אך בנו הקטן לקוצר דעתו חשב שאלו הם הכלים וכל הדברים שצריכין להיות בתוך הספינה, ועד"ז הוא הטעות שטועה איש הפתי בלימודו סודות התורה בעץ חיים כאמרו.

ובן עוד נמי כשלקח רב החובל כף אחת ויטרוף בחזקה בקערה עד שניתק מחשבון השערות שעה אחת וישוב לטרוף בחזקה יותר עד שנפל המחט הגדול האמצעי ואמר לבנו ראה בני עמד בים רוח סערה והוא עת צרה גדולה, וכאשר העביר הכף ונחו המים, אמר לו ראה בני היתה הרווחה כי נח הים מזעפו והמלחים הלכו לישון במנוחה ויחשוב הבן לקוצר דעתו כן הוא ממש, וכזאת יקרה לאיש הפתי בלמדו עץ חיים ולפעמים יתקשה בגוף הדברים, ואח"כ ימצא לפי דעתו ישוב לקושייתו, ובאמת אין בקושייתו ממש, ואין בישובו טעם, והקושיא שראוי להתקשות בה לא עלתה על דעתו ולא השיגה, וכן ישוב הדברים באמת לא עלה על לבו ונטה לדרך אחרת ותלי תניא בדלא תניא, ולפעמים יבין מן ציונים שמצינין בדברי רבינו ז"ל על שערים אחרים או על שער ההקדמות או מב"ש הוא טועה בהם, ואינו מבין על מה ציינו אותם ולכן הוא יוצא ממרכז האמת ומתיישבת דעתו בדבר שאינו מן הישוב ולא נגע הא בהא.

שמע נא איש הידיד, הנה ענין ראות בספר הקדוש עץ חיים ומבוא שערים ושער ההקדמות, כמה וכמה דרושים וכמה וכמה הקדמות ארוכות וקצרות שנראין חלוקין זה מזה וסותרין זא"ז, ובאמת אין שם לא סתירה ולא מחלוקת אלא כאן מדבר במקום אחד וכאן מדבר במקום אחר, ואע"פ דמן הדברים נראה שב' המקומות בדבר אחד מדברים, גם יזדמן כי לבחינה אחת כאן קורא אותה בשם מ"ה וכאן קורא אותה בשם ב"ן, כאן קורא אותה אבא וכאן מלכות וכאן קורא אותה בשם פרצוף וכאן בשם ספירה, כאן קורא אותה בשם עצמות וכאן בשם כלים, והלומד בלא לב מבין ולא ירד לעומק הדברים אם יבא לפרש בדעתו איזה דבר בעניינים אלו מוכרח שיבא לידי טעות, וכ"ש אם יבא ללמוד דבר מדבר ותלי תניא בדלא תניא.

ואמרים ואסביר לך איש הידיד את דברי אלה ע"פ מ"ש רז"ל במדרש שמות פ' נ"ב עוז והדר לבושה זה משה שנאמר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, ותשחק ליום אחרון אלו ליצני הדור שהיו מליצים אחריו ואומרים אלו לאלו אפשר שהשכינה שורה על ידיו של בן עמרם. כיון שא"ל הקב"ה להקים את המשכן התחיל שוחק עליהם שנאמר ותשחק ליום אחרון, אמר להם ובאו שנקים את המשכן התחילו טוענים ובאין אצלו שנאמר ויביאו המשכן אל משה, כמה חכמים היו שם ובאו אצל משה ולא היו יכולים להקימו אלא אמר שלמה רבות בנות עשו חיל ואת עליית על כלנה, למה כולנה שמשה היה מעולה מכולם, למה שעשו את המשכן ולא היו יודעין ליישבו, מה עשו, נטלו כל או"א מלאכתו ובאו להם אצל משה ואומרים הרי קרשים הרי בריחים, כיון שראה אותם משה מיד שרתה עליו רוח"ק והקימו עכ"ל. והדבר ייפלא מי שעשה את המלאכה הגדולה הזאת בחכמה בתבונה ובדעת, הייתכן שלא יוכל לידע להקים המשכן ולהרכיב הכלים זב"ז, דמאחר שהכל מונח לפנייהם מה חכמה גדולה נשאר בהקמתו, אמנם ודאי נראה כי החכמה היא בסודות של המשכן כי כל דבר ודבר מן המשכן הוא רומז לדבר עליון בעולם העליון הקדוש, והמקים אותו צריך שידע סוד כל דבר ודבר באיזה מקום הוא עומד ומה נרמז בו ויכווין באותם דברים שרמוזים במשכן והוא מיחד אותם בכוונת הלב בהקמתו ע"ד שהחסידים מתפללין תפילת העמידה ובכל תיבה ותיבה מכווין בסוד אורות עליונים הרמוזים בהם, ומייחדים שמות הקודש והספירות והעולמות בפרטיהם ופרטי פרטיהם, וכן צריך לעשות במשכן בהקמתו הראשונים, ולכן לא היה להם ידיעה והשגה שלימה בכוונות הראויים לכוון בהקמתו בכל דבר ודבר בפ"ע, כי אם מרע"ה ששרתה עליו רוח"ק, וכיון הדברים על בורייך בלתי טעות ובלבול כונה, ראה בסוד ארבעה שעלו לפרד"ס דשלשתן ניזוקו בשביל בלבול הכוונה וערוב הסדר של ההמשכות, ורק רבי עקיבה, שכיון בסדר נכון נכנס בשלום ויצא בשלום.

על כן הלומד בדברי רבינו האר"י ז"ל, ומבאר דבר בדורש זה בדבר שאמור בדורש אחר שרואה הדבר נאמר בבחינה אחת ובשם אחד, אפשר שאינו כן, ונמצא מערבב הדברים, ואפשר שיהיה נחשב בזה מקצץ בנטיעות. אתה הידיד עשה אזניך כאפרכסת ושמע דברים המוצדקים דכתב רבינו מהרח"ו בשם רבינו הגדול האר"י זלה"ה בשער ההקדמות דף ה' ע"ב בד"ה דע שכתב וז"ל, אחרי אשר הקדמנו לך הקדמות השאלה צריכים אנחנו לעורר אל המעיין הבא להתעסק בספר הזוהר, כי הנה ימצא בו מאמרים רבים שונים וחלוקים וסותרים זא"ז, ואם לא יהיו לו הקדמות אלו נוחם ייסתר מעיניו ואזלת יד שכלו להבינם ויבנה עליהם במות טלואות בלות בעקודים נקודים וטלואים טלאי ע"ג טלאי, כאשר הוא מצוי ונמצא דבר זה אצל המתחכמים בספר הזוהר בעיון שכלם האנושי וסיבת טעותם הוא מפני כי לא ידעו באיזה בינה מתעסק המאמר ההוא ולא יבחין אם הוא בא"ק עצמו או אם הוא באורות היוצאים ממנו, אם בבחינת אורות האזן ואם בבחינת אורות החוטם ואם באורות הפה הנקראים עולם

העקודים, ואם באורות העין הנקראים עולם הנקודים, שהוא בחינת עולם האצילות טרם שנתקן, ואם באורות המצח שהוא עולם האצילות אחר התיקון, ואם בעולם אבי"ע.

ובל זה הוא בדרך כללות, ועד"ז ג"כ יש להסתכל אם מתעסק המאמר ההוא בפרטות פרצוף עתיק יומין שבכל עולם מהם, או אם באריך אנפין או באבא או באימא או בישראל סבא או כתבונה או בז"א או ברחל נוקבא דז"א או ביעקב או בלאה. עוד צריך להבחין בפרטי פרטים אם מדבר בבחינת העשר ספירות דעיגולים או בבחינת עשר ספירות דיושר בצורת אדם ואם באור המקיף או אם באור הפנימי, ואם בעצמות אורות העשר ספירות, או אם בכלים שלהם, וגדולה מכולם צריך להבחין כי אופני הי"ס ומצבן ומעמדם ומלואם וחסרונם עצמו מספר, אם בעת שנאלצו ונתקנו ואם קודם תיקונם שהם עניין השבעה מלכים אשר מלכו בארץ אדום הנזכרים בשתי האדרות ואם בעת קטרוג הלבנה, ואם כאשר נברא אדם הראשון ואם אחר שחטא כי אז נשתנו כל העולמות ממציאותם, ואם בדור המדבר ואם בבנין בית ראשון ואם בחרבנו ואם בבנין בית שני ואם בחרבנו.

וגדולה מכולם אם בימי החול ואם בשבתות ואם בימים טובים, ואם ביום ואם בלילה. ולא עוד אלא שבכל עת ובכל שעה משתנים העולמות ואין שעה זה דומה לזו, ומי שיסתכל בעניין מהלך הכוכבים והמזלות ושינוי מעמדם ומצבן בכל עת ורגע, זה אינו דומה לזה כפי פגיעת הכוכבים זב"ז בשינוי גמור אשר זהו סיבת הנולדים שאין זה דומה לזה כפי הרגע שבו נולד, ומזה יוכל להסתכל לעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר, וגם לשינוייהם כי הלא הם משתנים בכל עת ובכל רגע כי התחתונים הם צל העליונים, ואם עיני שכל לך תדע ותשכיל ממוצא דברינו, כי אין שכל האנושי יכול לעמוד בדקדוק על כל הפרטים האלה, ועל זה אמר דוד הע"ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וכן שלמה הע"ה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כמבואר אצלנו בהקדמת הספר הזה, ולך נא ראה בספר התיקונים בתיקון כ"ב וממנו יתבאר לך איך משתנה מצב ומעמד העולמות אשר הם הלבושין שבהם מתלבש האין סוף לכמה שנויים בכל עת ובכל רגע וכפי השנויים ההם נשתנו בחינת דברי המאמרים אשר בספר הזהיר וכולם דברי אלקים חיים בלי שום מחלוקת כלל, ולא פליגי וכולם נכוחים למבין אין בהם נפתל ועיקש חלילה וחס עכ"ל. והעתקתי לך כל לשונו הטהור הנז' אע"פ דודאי מצוי אצלך ספר זה שהוא שער ההקדמות, עכ"ז אגב חבתייה העתקתיו כי באמת מי שיש לו מוח בקדקדו ילמוד מלשונו הזך הנז' כמה מילי דמעליותא אשר עתה אין מקום כאן לפרשם וישמע ויוסף לקח.

וחן אמת דרבינו זלה"ה דבר כל הנז' על דברי זזה"ק שהם סתומים, ולכך הזהיר אזהרות הנז' לעיין ולדקדק בכל הפרטים שפרט אותם, אבל דברי רבינו זלה"ה בעץ חיים הם הקדמות מפורשים וגלויים יותר מדברי זזה"ק דע לך כי לדידן אע"פ שרבינו זלה"ה דבר דבריו בלשון מפורש עכ"ז חשיב לגבי דידן

שקצרה ידיעתנו כל הדברים ההם סתומים וחתומים במאה עזקאן, כי הוא פירש מה שאפשר לפרש להסביר העניין לשומע, אבל באמת גילה טפח וכיסה עשרה טפחים בכל עניין וענין, ולכן הפתי אשר לא ידע ערכו וחכם הוא בעיניו, ועי"כ פותח הסתומות ומפרש בהם על פי שכלו אפשר שיבא לידי קצוץ בנטיעות אשר החכם האמיתי שרואה דבריו עושה קריעה בעבורם וכאשר תמצא לרבינו הרש"ש ז"ל בנהר שלום דף ס"א ע"ב וז"ל, וראיתי מה שכתבו מעכ"ת על עניין עבודת ה' שקצרתי במקום שהיה ראוי להרחיב הדבור, אמת הוא כי לכתחילה קצרתי בו יען ראיתי כמה מהנזק שיצא ממה שכתבו בזה המקובלים שקדמו כי רבים חללים הפילו וחלול כבוד ה' וכבוד התורה ה' יכפר בעדם, כי כל דבריהם לא על פי התורה ואינם מיוסדים על האמת, ומהם יצאו אבות ומאבות תולדות הריסת יסודי התורה ח"ו ה' יכפר. וכל זה לא שלמדתי בדבריהם ח"ו אלא שפעם אחת הוכרחתי בעל כרחי לעיין בדף אחד שכתוב בו קיצור מה שכתבו בעניין זה וכמעט שקרעתי בגדי לראות דברים אשר לא כן על ה', ה' יכפר עכ"ל. הרי לך אם האדם יבא להוסיף טעם או לפרש דבר סתום או לתרץ קושיא שעומד בה אפשר שיטה מן האמת ויבא לידי קצוץ בנטיעות וכפירה והורס יסוד התורה ח"ו, על כן אם האדם לומד בעץ חיים וחושב עצמו שהוא חכם ומבין בדבריו ורואה עצמו שהוא יש לו לב לדבר דבר על אופניו, ואינו מחטיא המטרה, הנה זה קרוב שיעלה בלבו דבר שיהיה נחשב לו לעוון כפירה.

ואני אוכיח לדברי אלו מדברי רבינו האר"י ז"ל בעצמו אשר דבר סמוך לפטירתו בעידנא דאזיל לעלמא דקשוט, וכנז' בסוף שער הגלגולים כי בעת פטירת רבינו האר"י ז"ל נכנס אצלו רבי יצחק הכהן ז"ל ויבך לפניו ויאמר לו מה נעשה מכאן ואילך, וא"ל רבינו האר"י ז"ל תאמר לחברים משמי שמהיום והלאה לא יתעסקו כלל בחכמה זו שלמדתיים כי לא הבינו אותה כראוי ויבואו ח"ו לידי כפירה ואבוד נפש, ואמנם הרח"ו לבדו יעסוק בה לבדו בלחישה בסתר, ע"כ. ועתה עמוד אתה האיש לפני ואשאלך דבר, הייתכן למודך בעץ חיים הנדפס ופתוח לפניך הוא עדיף מאם היית שומע דברים אלו הכתובים בספר מפיו של רבינו הגדול האר"י ז"ל בעצמו, והייתכן שתחשוב אתה הלומד דברים אלו מתוך הספר תהיה עדיף מאותם הרבנים ששמעו דברים אלו מפיו של רבינו האר"י ז"ל הא ודאי השגתם בדברים אלו עולה אלף עולות למעלה מהשגתך ולמה אומר עליהם שלא הבינו הדברים כראוי, ויבואו ח"ו לידי כפירה ואבוד נפש, והלא הדברים האלה שאתה לומד בעץ חיים הם שמעו אותם ממנו כמו שהם כתובים לפניך, ואם יש דברים שלא שמעו יאמר להם שילכו אצל מהרח"ו ז"ל וילמדום פעם ושתים ושלש, כי רבינו מהרח"ו כתב הכל כמו ששמע ולא הוסיף אות משלו, ולמה סתם השער בפניהם וצווה שלא ילמדו, על כן מוכרח לומר כי דברים אלו שכתב מהרח"ו ז"ל כפי מה ששמע מרבינו האר"י ז"ל גם רבינו ז"ל אמרם סתומים בהעלם גדול ופירשם בעל פה, ולכן חושש פן יטעו בפירושם וביאורם ויטו מדרך האמת כי ימצא דרוש אחד מדבר בבחינה אחת והקורא חושב זה הדרוש הוא קאי על עולם פ' ומקום פ' ובאמת הוא מדבר בעולם אחר ובמקום אחר והכינוי והשם הוא שוה, ויש עוד העלמה בדברים

יותר מזה שהוא מדבר בערכין ואינו בדבר ההוא ממש, דהיינו זה בערך זה נקרא כך וזה בערך זה נקרא כך, ויש מן העניינים אלו שמדבר בהם רבינו בערכין דברים הרבה, ועיין נהר שלום ותורת חכם, ועל כן רבינו האר"י ז"ל חשש להם פן אחר ששמעו הדברים מפיו הקדוש יסמכו על עצמם להרחיב הדברים כפי שכלם, וגם ילמדו דבר מדבר בחשבם זה וזה במקום אחד הם עומדים, ובאמת לא קרב זה אל זה, וממילא יבואו לידי טעות והטעות בדברים אלו העליונים מביאים האדם לידי כפירה ח"ו ואבוד נפש, ולכן הזהירם בכך, ומכ"ש אזובי קרי כמונו שלומדים הדברים מן הספר בלי מלמד מובהק, ומוסמך שקבל מרב מוסמך, יש לנו ללמוד קל וחומר מדברים שאמר רבינו על תלמידיו הגדולים ומזה ידע האדם ערכו ולא יהרוס לעלות אל ההר כאשר ישאנו הרוח.

דע לך ידידי כי אני הדל תהילות לאל יודע אני בעצמי שאיני יודע כלום, על כן אומר ראוי להיות נקרא יודע מאחר שאני מכיר האמת על עצמי שאיני יודע, אבל עליך אני אומר שאין אתה יודע אע"פ שלא ראיתך מאחר שראיתי במכתבך שאתה חושב עצמך יודע. ודע לך שאין כוונתי בדברים אלו לבטלך מן המודך בע"ח אלא אני אומר למוד עשה והצלח, ורק לא תבא לפרש מדעתך דבר בשער זה ממה שראית כתוב בשער אחר אע"פ שהמקום והשם שווה כי אפשר דכאן מדבר על בחי' זו בעולם זה וכאן מדבר על בחי' זו בעולם אחר, וכאן מדבר בחב"ד וכאן מדבר בחג"ת אלא קורא את החג"ת בשם חב"ד בערכין, וכן כיוצא בזה. קנצי למילין בכל עת תחליט בדעת לומר איני יודע ותחשוב בעצמך אפילו למדת ע"ח עשרה פעמים עכ"ז בפעם הי"א אתה לומד אותו כמו שאומרים אנשים פשוטים אדרא רבא ואדרא זוטא, ואם ידעת לפרש איזה רמז בפסוק בהקדמה של הסוד לא תפרש אלא בהקדמה קצרה, וגם בזאת יראה ופחד ורעדה תהיה בלבבך אולי ח"ו שגית ברמז זה, כי באמת חכמה זו אינה כסחורה של חנוונים שיד כל אדם ממשמש בה, ואין בית המדרש של חכמה זו כשוק של מזונות שרגלי כל אדם נכנסים לתוכו הלא תמצא מ"ש בגמרא על ר"ח ששנה לשני תלמידיו בשוק וכעס עליו רבי בנזיפה שלושים יום, ופרשתי בסה"ק כ"כ רתח עליה מפני ששנה להם סתרי תורה, ואתה אשר בעיניך השלמת לימוד שלך ופנית להעמיד תלמידים, ועוד מעט ויעלה בדעתך להכניס ילדים מן המקרא לסתרי תורה, ואם ראית בספר הזוהר בדורו של אדונינו רשב"י זיע"א, הווינו ינוקי דבי רב לומדים סתרי תורה, אין דור זה דורו של רשב"י, ועוד אותם ינוקי כבר פירש עליהם רבינו האר"י ז"ל מה היו ואין היו גדולים מזקנים.

איך שיהיה שמע לעצתי ותן כבוד לסתרי תורה, ואל תזלזל בלימודם ואל תזוח דעתך עליך, ואז עשה והצלח בלימודך כי אפשר ברבות הימים הקב"ה יעזורך ויתן לך שכל להשיג ולהבין האמת מפי סופרים ומפי ספרים אמתיים, ואתה שלום.

עב"ל התשובה לשאלה ממו"ר המקובל האלהי הרי"ח הטוב זיע"א.

ט. הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט

נאמר בתורה: "ולעבדו בכל לבבכם". ודרשו חז"ל: "איזוהי עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה". כך מבוארת בתורה מהות העבודה הנדרשת מהאדם לפני הבורא יתברך שמו ויתעלה, וכלל כללו בזה חז"ל באומרים (בגמ' סנהדרין קו ע"ב) "רחמנא ליבא בעי". עבודת הלב! זה מה שנדרש מהאדם לפני בוראו.

ובזוהר הקדוש: "אמר רבי שמעון, הכא בעינא לגלאה מלה, תא חזי, כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות, ולסדרא מלין כדקא יאות, הא ודאי מתערי לקודשא בריך הוא, לאמשכא מלין עלאין דמתכשרן, ואי לא, לא אתכשר לגבייהו. אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין, מאי חשיבו דלהון דצדיקייא דידעי עיקרא דמלה ועובדא, וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין אחרנין, דלא ידעי כל כך? אלא אלן דלא ידעי עיקרא דעובדא כולי האי, אלא סדורא בעלמא ולא יתיר, משכין עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקודשא בריך הוא, דלא טס באוירא, דשגיחו אקרי. ואלן דידעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין, בארח מישר כדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון".

הנה אמר רבי שמעון זיע"א, אני רוצה לגלות דבר, והוא דבר נעלה ונורא במהות עבודת ה': בוא וראה, כל מי שיודע לסדר מעשה כראוי, ולסדר דיבורו כראוי, הוא בוודאי מעורר לקב"ה להמשיך דברים עליונים ראויים. ואם לא, אין הקב"ה מתרצה להם. ומבאר, מה בין אלה היודעים לסדר דיבורם לפני ה' ובין אלה שאינם יודעים – ולמדנו כי אלה היודעים לסדר דיבורם בכוונה נכונה לפני ה', הם המוציאים ברכות ממקום המחשבה, עד שהכל מתברכים מהם גם העליונים וגם התחתונים, והשם הקדוש מתברך על ידיהם (זוה"ק חוקת קפד, א).

וראה מה שכתב בזה המקובל האלהי רבי שלמה אלישיב זיע"א, בעל הלשם שבו ואחלמה: "בפרט בענין התפילה אשר עיקרה הוא לפתוח שערי רחמים להפק רצון בכל משאלות לבב בני אדם, הנה שם הוא הכרח הכוונה פנימית למי שזכה לזה יותר, צורך וחיוב מכוונת כל המצות כולן. כי ע"י הכוונה פנימית שהם השמות הקדושים כולן, אשר הם עצמן הכוח דכל הפעולות כולן, הנה כאשר מכוון את כל שם ושם המיוחד לאותן העניין בכל דרגא ודרגא, עד מקור המקורות כולן, הרי פותח המקור וממשיך על עצמו את השפע והברכה מקודש הקדשים וממשיכה בכוונתו דרך כל המדרגות ע"י השם המיוחד לכל מדרגה ומדרגה, עד שממשיכה עליו את הרצון ואת הברכה לבקשתו. ונמצא כי הוא בא בשלו, מאת אשר חרש וזרע וקצר הוא עצמו. שהרי הוא עצמו גרם וסיבב את גילוי השפע והברכה עליו. משא"כ אם מתפלל בסתם, הלא אי אפשר שיתן לו בקשתו אלא ברחמי שמים בלבד, שהוא במתנת חנם. אשר לא כן היה כוונתו ורצונו ית"ש בכל בריאת עולמו, אלא שהאדם בעצמו יסבב עליו כל טוב עולם ע"י מעשיו ופעולותיו ודיבורו ומחשבתו, אשר קשור בהם למעלה

למעלה, ומכוון למטה, ומעורר למעלה, וזהו שאמרו, מפני מה ישראל מתפללים ואינן נענים, מפני שאינם יודעים סוד שם המפורש" (הקדמות ושערים שער ז' פרק ד').

אמת ואמונה, כי ענייני הכוונות נשגבו עד למאוד במעלת עבודת ה', וכמ"ש בשער הכוונות בזה"ל: "הכלל העולה מכל זה הוא, כי נתבאר לך איך כמה גדולה ונפלאה מעלת אדם העושה כסדר שאמרנו שיכווין אל הייחודים הנעשים בכל יום... ואין קץ ותכלית לשכרו, ואין למעלה ממנו, ויהיה מכלל אותם הצדיקים הגוזרים למטה ודבריהן מתקיימים למעלה..." עכ"ל עיי"ש (דרושי הלילה דרוש ד'. וראה לרבנו הרי"ח הטוב זיע"א בסוד ישרים ח"ג סי' ב').

אומנם, כל הבא בשערי הלימוד יידע, כי סוד ה' ליראיו, ולא כל הרוצה ליטול את ה' ייטול, גם בעצם הלימוד וגם בעבודת הכוונות. ועל כן חובה עליו לעשות מעשה רב, ולדעת כי יש תנאים מחייבים ללומד, ויש הקדמות אמיתיות הנצרכות ללימוד, ועל כולנה הוא צריך תפילה לסייעתא דשמיא לישוב הדעת ופתיחת שערי השכל להבין להשכיל ללמוד ולקיים.

זיכנו השי"ת לקבל ממו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א פרקי הקדמות ללימוד, וכל רגעי הלימוד הם שערים גדולים להיכנס בהם להיכל הלימוד. מכת"ר למדנו עד כמה פרק זה צריך לימוד היטב, ולידע ולהיזהר מאוד במשמעות הערכים הנזכרים בו. וכמה גדלו ועמקו ורבו כוונות עבודת ה' בכלל לימוד התורה וקיום המצוות והתפילות בפרט, שהם מתקנים ומייחדים עולמות עליונים, וממתקים את הדינים, ומסלקים פגיעת הקליפות, ומאירים להביא שפע לכל העולמות, יש מהם בפרצוף הזמנים ויש מהם בפרצוף הימים בבחינת הכתוב (איוב ז, יח) "וַתִּפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים לְרִגְעִים תִּבְחָנֵנוּ". והכל הוא אך ורק בסוד הייחוד העליון, כמ"ש "לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה ביחודא שלים... בשם כל ישראל".

מו"ר שליט"א מרבה להדגיש את דברי האזהרה שכותב רבנו המהרש"ו וכל חכמי הקבלה זיע"א, שאין לדמות כלפי מעלה שום דמיון כלל, ולידע כי זה רק לשבר את האוזן לתפוס בשכלנו המוגבל, בבחינת מ"ש חז"ל דברה תורה בלשון בני-אדם.

מו"ר שליט"א גם מרבה לחזק לקרב כל יהודי לאבינו שבשמים ולהאחיב שם שמים לכל. ועל כן העלינו כאן מעט ראשי פרקים לחזק ללמוד ולקרב לבבות בסולם העולה בית א-ל, בבחינת הכתוב (ישעיה נז, יט) "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו", והוא גם לצדיקים וגם לבעלי תשובה כפירוש רש"י. וכן להתפעל מרום המעלה של פנימיות התורה הגנוזה בסוד האין-סוף ב"ה יתברך שמו ויתעלה, ולהתעורר מזה בהתלהבות קודש לעבודת ה' תמה, ולהתפלל לזכות להבין את מנת חלקינו.

מכלל הכוונות הן ג' סוגים:

א. ביאור המלים – זה שווה לכל נפש ללמוד ולידע, ורבים הספרים הנמצאים היום לכל לומד, המבארים את המלים בברכות ובתפילות ובטעמי המצוות.

ועל זה נכון לאדם לידע, כי תפילה בלא כוונה היא כגוף בלי נשמה. ונפסקה הלכה זו בשו"ע: "המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו" (שו"ע או"ח סי' צח סע"א).

ב. הכוונות המחויבות בהלכה – והן חובה על כל אחד, לקיים מה שפסק מרן בשו"ע או"ח סימן ה' בזה"ל: "יכוין בברכתו פירוש המלות. כשיזכיר השם, יכוין פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכול ויכוין בכתיבתו ביו"ד ה"א שהיה והיה ויהיה. ובהזכירו אלהים, יכוין שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם".

ובמה שהסביר רבנו הגרי"ח זיע"א בספר בן איש חי: "יזהר לכוון בברכה בהזכרת שם הוי"ה שמזכירו בשם אדני, שיצייר במחשבתו אותיות שם הוי"ה ובתוך אות ה"א אחרונה יצייר שם אדני, וגם יצייר בשם השילוב של הוי"ה אדני, ומה טוב ומה נעים להיזהר בזה בכל פעם שמזכיר השם, הן בפסוקים הן בתפלה, וגם צריך להיזהר כשיזכיר שם הוי"ה יצייר במחשבתו אותיות השם בנקודות, ובסידורים וחומשים, נהגו לנקודו בניקוד לעולם, וכל המתפלל ולומד מקראות מתוך הספר אז יהיה זה אצלו בנקל, בלא טורח, ויזהר שלא יתחיל לומר ברוך עד שיחשוב בלבו, וידע על מה מברך, וכנזכר באחרונים ז"ל" (בא"ח שנה א' וישב ג).

ועוד כתב: "על מ"ש מרן ז"ל בסי' ה', הוסיף הגאון ר"ז בש"ע וכתב וז"ל, כשיזכיר השם יכוין פירוש קריאתו באל"ף דל"ת לשון אדנות שהוא אדון הכול, ויכוין עוד פירוש כתיבתו ביו"ד ה"א לשון הוי"ה שהוא היה והיה ויהיה, אבל במקום שגם כתיבתו הוא באל"ף דל"ת, אין צריך לכוון אלא שהוא אדון הכול" (בא"ח שנה א' ויחי כז).

ג. הן הכוונות הנעלות שבאו בסוד התפילה והמצוות במה שמבואר בעיקר בשער הכוונות ובכתבי בעלי ח"ן. וכתב המקובל האלהי מרן החיד"א בשו"ת חיים שאל (ח"ב סימן יא) בזה"ל: "נודע כי כל עניני התפלות בנוי ומיוסד על אדני רזי עולם, כמו שנראה מספר הזהר הקדוש ומכתבי רבינו האר"י זצ"ל, דהכל מתוקן ומסודר בכוונות עליונות... ובזה תבין מה שאמרו בברכות סוף דף כ"ח, אמר להם ר"ג לחכמים כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה. ולכאורה ייפלא על גדולי ישראל ר"ג וחכמים, מה חכמה זו לתקן דברות שתיים בלשון הקדש, ומה קאמר רבן גמליאל כלום יש אדם וכו' והלא התינוקות שיודעים לשון הקדש יכולים בנקל לתקן אותה? אמנם להיות כל אות ואות מהברכות סו"ד שתלו בייחוד וזיווג המידות, לכן צריך חכם גדול ורוח הקדש שורה עליו לכוון הדברים לפי סודן, לידע פגם המינים והמשכת האורות לדחות ניקת הסט"א וכיוצא, דברים העומדים ברומו של עולם".

וראה מ"ש המקובל האלהי רבי חיים כהן מארם-צובא זיע"א, בעל סידור כוונות האר"י ז"ל (וכתבו כי "זה הוא כנראה ראשון הסידורים שנסדרו עפ"י כוונות האר"י"): "כי המתעסק בלימוד זה, מלבד כי יכיר גדלותו יתברך, מקיים מש"ה דע את אלהי

אביך ועבדהו, גם ינצל מן העונש לעתיד, וגורם טובה לעצמו, ולא למעלה כי אם צדקת מה תתן לו, וממהר הגאולה. וכל אלו הייחודים וכוונות הטובות בתורה ובתפילה, מטיב לו לנשמתו בעה"ז ובעוה"ב."

ובמ"ש המקובל האלהי רבי אברהם אזולאי זיע"א בעל חסד לאברהם, בזה"ל: "באר מיני תפלות ועיון הכוונה. העניין, כי התפלה שהיא עבודה שבלב היא אל האדם על שני פנים. האחד - הוא סוד המשכת השפע למלכות ולהשפיעה, והעובד על דרך זה אין כוונתו בתפלתו וברכותיו אל הדברים הגשמיים רק אל מזון השכינה וקישוטיה... אמנם, עניין הכוונה בתפלה - דע להיות אדם חלק אל"ה ממעל אחוז בשרשרות הקדושה ע"י שלשלת השתלשלות נשמתו ממדרגה למדרגה, הנה שלשלת הנזכרת תהיה סולם שבו תעלה התעוררות מעשיו עד שתתייחדנה הספירות העליונות על ידו, ובו ימשוך שפע הברכה אל הספירות, מהראשונה אל האחרונה, ומהם אל המדרגות התחתונות עד שיגיע ויחול עליו דרך הסולם הנזכר, וכפי שיעור התעוררות והכשר המעשה כך יהיה התרחבות הצינור והארת השפע העליון, וכן כפי מקום אחיזת הנשמה כן תהיה מדרגות הצינור והארת ההשפעה..." (חסד לאברהם, מעיין ב' נהר מ"ד).

ואעפ"כ, ודווקא מפני כן, באלה ייזהר כל אחד להבחין להיות ראוי ונכון להם, כי על כגון זה אמרו חכמים, וכמו שהעיר רבנו הבא"ח (שנה ב' בראשית ל'): "שב ואל תעשה עדיף". ועוד הרחיב ופסק בספרו עוד יוסף חי (פרשת וארא) בזה"ל: "והנה שמעתי וגם ידעתי שיש כמה חסידים ואנשי מעשה שיש להם יד ושם בספרי רבינו האר"י זיע"א, ולומדים בהם בקבע, ועכ"ז בורחים מסדר הכוונות בק"ש ותפלה האמורים בשער הכוונות, וכ"ש הכוונות של סידור רבינו הרש"ש ז"ל, ונותנים טעם לדבריהם. ורק הם נזהרים באותיות של תיבה ותיבה היוצאה מפייהם, לצייר אותם בלבבם. וכאשר נתן הגאון מוהר"ר חיים וואלאזין ז"ל עצה נכונה בדבר זה וטעמו ונימוקו עמו. הנה אלו ודאי צריך לכוון כונה פשוטה שכתבנו... זה הוא הדרך הישרה שיבור לו האדם, אע"פ שהוא אדם ורק הוא יודע ספר ואינו עם הארץ. והשי"ת ברחמיו לא ימנע טוב להולכים בתמים וחפץ ה' בידיו יצלח ויהי נועם ה' עלינו וכו'" ע"ש. וכן פסקו גדולי הקבלה וההוראה.

ועיקר ההערה נאמרה על הכוונה בפועל, ואילו על הלימוד כבר אמרו חכמים "תורה היא וללמוד אני צריך", אך גם בזה יקפיד הבא ללמוד - שיזהר ללמוד, כהוגן מפי סופרים ומפי ספרים וידייק בהם הדק היטב, ואעפ"כ יבחן את עצמו הרבה מאוד אם הוא ראוי ואם נכון לו לצעוד במקום גדולים.

י. קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א

סדר בעבודת ה' - כך זוכים אנו לקבל ממו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, להבין ולדעת כי זו התכלית המכוונת בכל לימוד התורה וקיום המצוות והמעשים הטובים. בשיעורי הלימוד זכינו בס"ד לקבל הדרכה להבין ולהשכיל בראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א, ולתועלת הלומד ולכוון את הלימוד ערכנו אותם כאן בקיצור כפי הסדר. עיקרם ביסודות של מוסר ואמונה, והקדמות של ערכים יסודיים וכלליים בלימוד.

בס"ד יובאו לקמן בחמישה חלקים: חלק א - מבוא כללי. חלק ב - הקדמות מוסר ואמונה נחוצות והכרחיות. חלק ג - הקדמות כלליות בלימוד קבלה. חלק ד - קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות. חלק ה - הערה כללית בלימוד באדרא זוטא.

ויהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו בוננה עלינו. ומעשה ידינו בוננהו:

חלק א - מבוא כללי

א. נפתח בתפילה שהיא לנו תמצית הכוונה, לקראת קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות מידי יום בברכת קריאת שמע שבתפילת שחרית: "אֱהָבָה עוֹלָם אֶהְבֶּתֶנּוּ [ר"ת גי' ע"ב] ה' אֱלֹהֵינוּ. חֲמֵלָה גְדוֹלָה וִיתְרָה חֲמֵלָתָ עָלֵינוּ. אֲבִינוּ מִלִּפְנֵי בַּעֲבוּר שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וּבַעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבִטְחוּ בְךָ וַתִּלְמַדְמוּ חֲקֵי חַיִּים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם. כֵּן תַּחֲנֶנּוּ אֲבִינוּ אֲב הַרְחֵמֵן. הַמְרַחֵם רַחֵם נָא עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִפְנֵי בִינָה לְהַבִּין. לְהַשְׁכִּיל. לְשִׁמּוֹעַ. לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד. לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִּלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְדַבֵּק לִפְנֵי בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְיִחַד לְכַבְּנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ."

ב. עבודת ה' של האדם מישראל היא תכלית החיים והיא קיומו של העולם כולו. על כן, הבא ללמוד בתורה בכלל ובסתרי תורה בפרט ובמיוחד, חייב להכין את עצמו כראוי לדעת מה ואיך ולא יזו תכלית עליו לשאוף כדי להשיג את המטרה הזו בלימוד, ויתעורר וישאל את עצמו, ויברר עם עצמו: מה המטרה שלי? למה אני מבקש ללמוד? ולא יזו מטרה אני שואף להגיע?

ג. המטרה העיקרית והיסודית והשלימה היא כאמור בתפילה: "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם". וכהוראה כללית למעשה היא הנאמרת בתפילת "עלינו לשבח": "לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדִי". כי עשיית רצון ה' בשלמות היא תיקון העולם. מתוך כך נדע, כי התכלית המעשית הנדרשת בכל עבודת ה', היא המפורשת בתורה בפסוק: "וַעֲתָה, יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ, שֶׁאֵל מֵעַמָּךְ. כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו, וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ, וּלְעַבֵּד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ" (דברים י, יב). יראה ואהבה - אלו הן שתי הבחינות המשלימות בסדר עבודת ה', וכל לימוד התורה וכל המצוות וכל עבודת המידות בדרך ארץ שקדמה, הכל הכל מכוון להגיע לתכלית השלמות הזו: שעל ידי עבודת כל יחיד ביראה ואהבה, בלימוד תורה וקיום מצוות ומעשים טובים - מתוך כך הוא זוכה בחלקו לתקן עולם - ומתוך כך הוא מגיע לשלמות העבודה לעשות את רצון ה' בלבב שלם.

ד. הביורורים העצמיים הם: אם ללמוד או לא ללמוד, איך ללמוד ואיך לא ללמוד, ואח"כ עוד יתברר מה ללמוד ומה לא ללמוד. את ההדרכה לבירורים אלו, הציבה לנו התורה בפסוק: "כְּבֹד אֱלֹהִים - הִסְתֵּר דָּבָר. וּכְבֹד מַלְאִכִּים - חָקַר דָּבָר" (משלי כה, ב). על כך כותב האדמו"ר מספינקא בהקדמה לספרו "אמרי יוסף": אם מטרתך בלימוד חכמת האמת היא לדעת כמה עולמות וספירות יש, מהו אדם קדמון, ואיך משתלשלים העולמות, לדעת את גודל "כבוד אלהים", אז - "הסתור דבר". אבל אם מטרתך ללמוד, כדי לדעת איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה הראויה ולקדש עצמך להיות מרכבה לקדושה, אם רצונך ב"כבוד מלכים", אז אדרבא - "חקור דבר".

ה. זו ההדרכה שידע הבא ללמוד: מצוות לימוד תורה כפי גדרה הוא בשתיים: (1) עצם הלימוד, (2) ללמוד כדי לקיים (ראה רמב"ם ספה"מ מ"ע י"א, והל' ת"ת בשו"ע הרב). אמנם, עצם הלימוד מאיר לאדם, והמאור שבתורה מחזירן למוטב, אך עם כל זה, בוודאי שהלומד נדרש להכין את עצמו כראוי לעצם הלימוד, וכפי ההכנה כך הוא ישיג הבנה נכונה בלימוד ובנייה רוחנית נכונה בעצמו. ההכנה הזו היא המכוונת להביא את הלומד להשיג את המטרה. זה מה שבעל האמרי-יוסף מברר בנ"ל: מהי המטרה הראויה בלימוד "חכמת האמת"? והמטרה איננה נמדדת בתוכן הלימוד, אלא בעיקר במגמה של האדם הלומד בעצמו. המטרה הזו מתבררת אצל האדם הבא ללמוד באופן כזה: "אם מטרתך בלימוד חכמת האמת היא לדעת כמה עולמות וספירות יש, מהו אדם קדמון, ואיך משתלשלים העולמות, לדעת את גודל כבוד אלהים, אז - הסתר דבר". הסתר ואל תלמד, כי האדם לעולם לא ישיג את "גודל כבוד אלהים". גם לימוד כזה שהוא "לדעת כמה.. מהו.. ואיך", שהוא רק ידיעה חיצונית, זה הוא לימוד חסר ואולי גם פגום. אמנם, יש אופן אחר: "אבל אם מטרתך ללמוד, כדי לדעת איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה הראויה ולקדש עצמך להיות מרכבה לקדושה, אם רצונך בכבוד מלכים, אז אדרבא - חקור דבר". כאשר המטרה היא "ללמוד כדי לדעת", והידיעה היא "איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה...", זו היא עבודה ראויה. כי איננה חוקרת בצד שכלפי האלקות, אלא היא לומדת כדי להבין את הנדרש מצד האדם בעבודת ה'. זו עבודה שעניינה "כבוד מלכים", כבוד מלכותו יתברך, לעבוד את ה' מצד כבוד מלכותו המתגלה עלינו. זה הוא הלימוד המותר, שהוא ראוי ונכון וחובה על כל אחד.

ו. להדריך את הלומד, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בזה"ל: "הנה דוד המלך ע"ה אמר אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. הרי זה כלל גדול בידך, קודם כל דבר, צריך להביט בגדולתו יתברך ברוך הוא וברוך שמו, וברוממותו העליונה, הן קודם תפלה הן קודם עסק התורה, ובפרט כאשר תבוא ללמוד בסתרי תורה. על כן, בכל עת ובכל פעם אשר תלמוד, אמור בפך ורחוש בלבבך פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב אשר פתח ואמר, רבון עלמא אנת הוא חד ולא בחשבן אנת הוא עלאה על כל עילאין סימא דכל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל, וכו' וכו' עד סוף פתיחת אמריו הישרים. ותן דעתך היטב על הדברים הקדושים

והטהורים. ואז עניך תחזינה מישרים להבין ולהשכיל בסודות הנסתרים" (פתיחה שלישית לספר הגדול דעת ותבונה).

ז. בסייעתא דשמיא, לתכלית הכנה זו שתהיה לנו פתח ושער בלימוד, באנו להתעורר בחשק אהבת ה', לעמוד בתפילה לזכות להיות מעמלי תורה ולהיות הוגים בתורה, דבקים ביראת שמים ומקיימי מצוות. וכמו שבס"ד זכינו לראות בעינינו מגדולי ישראל, ומהם איהו מו"ר שליט"א הרב מפורת, שכל עמלם בתורה ובמצוות, וכל משא תפילתם למען שמו יתברך וגילוי מלכותו בעולם, לאקמא שכינתא מעפרא ולעילוי שכינת עוזנו, להחיש גאולה לעם ישראל בניו אהוביו, ועיקר דאגתם ביוםם ולילם להועיל לכל צרכי הכלל והפרט בעם ישראל.

ח. ע"כ באנו בדלותנו ללקט אחר הקוצרים, הם תלמידי חכמים שבדור ובדורות הנקראים "מחצדי חקלא" - ולהעלות כדברי רבנו הרי"ח הטוב זיע"א ראשי פרקים שהם יסודות לכל הבא ללמוד להיות לו "פתח ושער" ללימוד תורה בכלל וללימוד "חכמה זו" שבאדרא זוטא קדישא במיוחד. וידע הבא ללמוד, כי אין כאן אלא פתח ושער של ראשי פרקים בסידור וביאורי הערכים בהשתלשלות מעילא לתתא, אבל כל אחד מהערכים האלה הוא פרק לימוד גדול מאוד וסוגיה רחבה מאוד ללמוד ולעיין במקורותיהם, ויש בהם ביאורים ושיטות להעמיד כל עניין, וכאן רשמנו קיצור דברים כלליים להעיר ולהכין את לב הלומד.

ט. בתפילת "אתה חונן לאדם דעת - חננו מאתך חכמה בינה ודעת". למדנו בדרך הלימוד ממו"ר שליט"א, כי הלומד צריך תדיר להתעורר בתפילתו לבקש מהקב"ה נותן התורה חכמה בינה ודעת של גדלות, שיפתח את לבו לתלמוד תורתו ליראתו ולאהבתו, ויחונן את דעתו להבין ולהשכיל. וגם אם פעמים יקשה עליו הלימוד בערך זה או בפרק זה, יעצור יתפלל לזכות ויחזור וישנן, ועי"כ יתחזק בלימודו ויעלה מחיל אל חיל.

י. מקורם של "ראשי פרקים והקדמות יסודיות", הוא כנ"ל במה שזכינו וקבלנו בשיעורי מו"ר שליט"א עם המובא בספרו "מאיר אור לי" הכולל ביאורים וחדושים על עץ חיים ושעה"כ. וע"פ סדר הלימוד בביאורי רבי יהודא פתיא ורבי סלמאן אליהו, ועוד מהמובא בספר דעת ותבונה לרבנו הרי"ח הטוב ועוד בחיבוריו, ועיקרם בדרך שסלל מורנו ורבנו הרש"ש בכתבי האר"י ובזוה"ק דרשב"י זיע"א. עוד השלמנו ממפרשים בכתבי האר"י, ובספרי מערכות וערכי לימוד בקבלה ובחסידות (שעיקרם יצוין בלשון "כתבי חסידות חב"ד", והם מספר התניא קדישא, ספר המאמרים תער"ב, וספר סדר ההשתלשלות ע"פ קבלה וחסידות").

יא. בוודאי זכותם כל הצדיקים בכלל ובפרט שאנו מבקשים להיות מקושרים בהם ובתורתם, תעמוד לנו ולכל הבא ללמוד בתורת ה'. ויהי רצון וחפץ השי"ת בידנו יצלח לעשות נחת רוח לפניו, לכוון לאמיתה של תורה באמת ובאמונה. "לא יבוש ולא נפלים ולא נפשל לעולם ועד. כי בשם קדשך הגדול הגבור והנורא בטחנו. נגילה ונשמחה בישועתך. ורחמיך ה' אליהנו וחסדיך הרבים אל יעזבונו נצח סלה ועד... להודות לך וליחדך באהבה".

חלק ב - הקדמות מוסר ואמונה נחוצות והכרחיות

א. יסוד הכל - להבין, מהו יסוד הכל במציאות הקיימת? מאיזו התחלה ניתן להשיג הבנה במציאות שברא הקב"ה?

נדע, כי יסוד הכול הוא במה שקבלנו בתורה מתחילתה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ואין לנו השגה לפני התורה כלל וכלל, וכמ"ש שהקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם (בראשית רבא, והקדמת הזוה"ק).

ובזה ייקבע, כי יסוד הכל הוא כפי שהקב"ה כתב בתורה ומסר לעמו ישראל, שזה הוא רצונו וכך הוא רצונו, וכל גילוייו בעולם הוא רצונו יתברך ויתעלה. וביארו חז"ל את יסוד הכל, באומרם "רצה הקב"ה לברוא את העולם..." (רש"י בראשית א, א. בר"ר יב טו).

וכל מה שחז"ל עוד למדו לנו, על תתקע"ד דורות שקדמה התורה לבריאת העולם (חגיגה קטז, ב ורש"י מגילה יג, ב), ועל עולמות שהקב"ה ברצונו בראם והחריבם (בר"ר ג, ז), ועל דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות (אבות ה, ו) ועוד הרבה מסוד מעשה בראשית בזוהר הקדוש ובכתבי המקובלים, הכול הוא בכלל מה שאמרה התורה וכללה בלשון קדשה מ"בראשית ברא" ועד "וזאת הברכה". וכאשר עלה ברצונו יתברך לברוא את המציאות - מני אז, נתהוותה המציאות כרצונו והוא יתברך מנהיג את עולמו כרצונו. וכל מה שנראה כתהליכים הנמשכים בערך הזמן, או נראה כשינויים מתכלית כוונת הבריאה לטוב, הם אך ורק מצד הנבראים כפעולות הכרחיות עבורם כדי שיוכלו להתקיים, אבל אמת ואמונה כי כל הנהגת העולם כולו היא כלולה ומכוונת מלכתחילה ברצון ה', והכול בכוונת מכוון שהוא צופה עתידות וקורא הדורות כמ"ש (ישעיה מא, ד) "מִי פָעַל וְעָשָׂה קָרָא הַדְּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי ה' רֹאשׁוֹן וְאֵת אַחֲרָיִם אֲנִי הוּא", וסוף מעשה במחשבה תחילה.

ב. א"ב של יהדות - להבין, אילו עיקרים יסודיים יותר נקבעו בהתהוות המציאות?

בהתהוות המציאות השתדרשו שני היסודות שהם א"ב של יהדות: א'מונה וב'יטחון. האמונה - היא הידיעה במציאותו יתברך שהוא אדון הכול היה הווה ויהיה. והביטחון - בא מידיעת היותו תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם, וכולם בעליונים ובתחתונים לפרטי פרטים נתונים תחת ממשלתו והשגחתו יתברך ויתעלה. שני היסודות הללו הם יסוד החיים, ומתוך כך הם קובעים את צורת אורח החיים של עם ישראל.

ג. הבורא יתברך ויתעלה - להבין, מה אפשר להשיג ומה נכון לדעת כלפי הבורא יתברך ויתעלה?

הבורא יתברך ויתעלה נודע ומתגלה במה שגילה את רצונו לברוא את העולם, זה הנודע בערך של "אור אין סוף" ברוך-הוא. הבורא יתברך ברצונו ברא את עולמו, והוא הווה בו מלא פשוט ושווה בכל העולמות וסובב את כל העולמות. האדם בא לידי הכרת האמונה בה' באחת מדרכי ההכרה, מתוך קבלה

בהתעוררות פנימית או מתוך חקירה שכלית, בבחינת מאמר הכתוב "דע את אלוהי אביך ועבדהו", והכתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך". ואעפ"כ ידע, כי כל דרכי ההכרה הללו הן רק פתח לידיעת האדם מצד עצמו, אבל מציאותו של הקב"ה קבועה וקיימת בהווה כולה ולמעלה ממנה.

לכן חז"ל כינו להקב"ה בתואר "מקום", ללמד שהקב"ה הוא מקומו של עולם אבל אין העולם מקומו. כי קודם שנברא העולם היה אין סוף ברוך-הוא, והוא ראשון והוא אחרון, והוא פשוט ושווה בכל מכל כל, ללא גדר זמן וללא תפיסה של מקום. ומשנברא העולם ברצונו, הנה מלכותו בכל משלה, והווייתו יתברך היא מקור הקיום והחיים של כל המציאות, והוא יתברך כנשמה בתוך כל המציאות כולה ולמעלה ממנה.

ד. דע מה למעלה ממך - להבין, מהי הדרך הנכונה והראויה לדעת את רצון הבורא?

חז"ל מדריכים אותנו במשנה אבות (ב, א): "דע מה למעלה ממך". ולכאורה, שני צדדים יש כאן: מחד מחויב האדם בהוראת "דע", ומאידך הרי מדובר ב"מה למעלה ממך"? וביארו, כי יש כאן הכוונה נכונה לאדם בידיעה עליונה זו, ואין כאן שלילת הידיעה. אדרבא, זה מה שצריך האדם לדעת - שיש למעלה ממנו, וכמ"ש בעל תפארת ישראל "דע מה למעלה ממך - למעלה מהשגתך".

ברמז אמרו: דע! מה - למעלה ממך. כלומר, אתה האדם דע, כי מ"ה שהוא בגימטרייה אד"ם, הוא למעלה ממך, שאפילו מציאות האדם עצמו היא למעלה מהשגתו שלו, וכולה נתונה ברצון הבורא יתברך.

עוד בכלל זה רמזו: דע מה למעלה - ממך! כלומר, דע את מה שהוא למעלה, את כל הנהגת ה' בעולם, שהיא ממך, שהיא לפי ידיעותיו ומעשיו של האדם, בבחינת מאמר הכתוב "ומבשרי אֶחָזָה אֱלֹהִים" (איוב יט, כו). ובדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו (ראה בעש"ט בראשית אות ל', ונח אות קלז ועוד).

לפיכך חז"ל מדריכים אותנו לכוון נכונה את הידיעה שבנו, לדעת מה שנכון לדעת, ולדעת איך שנכון לדעת. ואמרו: בגדול ממך - אל תדרוש, בחזק ממך - אל תחקור, במופלא ממך - אל תדע, במכוסה ממך - אל תשאל (ב"ר ה, ב. הרמב"ן סוף הקד' לפירושו עה"ת לבראשית). במה שהורשית התבונן. שאין לך עסק בנסתרות. כל זה נאמר, על מהותו יתברך, שלא תושג לעולם לשום נברא, ולית מחשבה תפיסה ביה כלל.

ה. "פי לא ראייתם פל תמונה" - להבין, איך נכון להבין את הלשון בתורה ובכתבי הקדש המייחסת לבורא יתברך תוארים והגדרות?

הערה ואזהרה היא בלימוד, לדעת שכל מה שנאמר בתורה ובחז"ל כלפי הקב"ה, בביטויי מלים של מידות או של זמן ומקום, כמו: אוהב או כועס או חזק וגיבור. או כמו היה או יהיה, או שהוא למעלה, או שעלה או ירד וכדומה בכל אלה, כל הביטויים הללו אינם אלא לשכך את אוזן האדם בבחינת דברה תורה

כלשון בני אדם, שנוכל להבין את משמעות העניין הנלמד בלבד, אבל בעצמותו יתברך אין שום הגדרה ולא תואר. אזהרה זו נכללת במה שהתורה אסרה מפורש בכתוב: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בַּיּוֹם דִּבֶּר ה' אֲלֵיכֶם" (דברים ד, טו). לכן, אין לנו בכל זה אלא אך ורק במה שהורשינו להביע, ומלבד זה כבר נאמר "לִף דְּמִיָּה תִּהְיֶה" (תהילים סה, ב).

על כך, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "בראשית כל דבר דע, כי כל מה שתלמוד בסודות הקבלה בעניינים הרוחניים של מעלה, אע"פ שתמצא שבהכרח הדברים על דרך ציורים הגשמיים אשר משיג כוח ראיית עינינו ושכלינו, הנה עם כל זה אין הדברים כפשוטן, ואי אפשר לשום אדם גשמי להשיג מהותן ועניינם באמת, יען כי כוח המדמה שבאדם אינו יכול לצייר בציור רוחני, ואינו משיג אמיתותו כלל... אמנם לשכך את האזן לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, לכן נתן רשות לדבר בבחינת ציורים ודמיונים... ואמנם יש עוד דרך אחרת כדי להמשיך ולצייר בה הדברים העליונים" (פתיחה שנייה לספר הגדול דעת ותבונה).

ו. במהות הבריאה - להבין, אם הקב"ה נודע כ"אין סוף ברוך הוא", איך ממנו נוצרה הבריאה המוגבלת במקום וזמן?

על כך, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א להסביר את הערכים של "צמצום", "מקום פנוי" וכו' בזה"ל: "כתב הרב - האר"י - ז"ל בעץ חיים שער א' וז"ל, דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שם מקום פנוי בבחינת אויר ריקני וחלל, אלא היה הכל ממולא מן אור אין סוף פשוט, ולא היה לו בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה אור אחד פשוט שווה בהשוואה אחת. והוא הנקרא אור אין סוף, ושמו מוכיח עליו שאין בו שום תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל ועיקר, והוא מופשט ומובדל מכל מחשבות, והוא קודם אל כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים ולא היה בו זמן התחלה וראשית, כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד. וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים להוציא לאור שלימות פעולותיו... הנה אז צמצם אורו במקום אחד ידוע לו, ואז במקום הצמצום נשאר מקום פנוי ואויר וחלל ריקני. ועניין הצמצום הזה ומהותו איך הוא ואיך היה, אין שום בריה יכולה להשיג ולהבין הדבר הזה, ולא לציירו במחשבה, יען כי כבר אמרנו דלית מחשבה תפיסה באור אין סוף כלל, כי אינו מושג ונתפס בשום מחשבה וציור, ואין אנחנו יכולים לדבר בו כלום. ומה שאנחנו זוכרים בדברינו לשון צמצום, הכל הוא לשכך את האזן, והוא משל ודמיון להבין מציאות בריאת העולמות" (דעת ותבונה ריש פ"א).

יובן מדברי רבנו הרי"ח הטוב זיע"א, כי גם הערכים של "צמצום", "מקום פנוי" וכו', הם אך ורק ביטויי לשון בתור "משל ודמיון להבין מציאות בריאת העולמות". הרמח"ל זיע"א מבאר בפרטות את מה שדיבר האריז"ל במהות הבריאה כך: הוא יתברך ויתעלה כולל ברצונו בהשוואה גמורה גם כוח

בלתי-מוגבל וגם כוח מוגבל. והיה הכוח הבלתי-מוגבל הוה בכל, אבל הכוח המוגבל לא היה ניכר כלל. על מנת שיהיה הכוח המוגבל ניכר, עלה ברצונו יתברך לברוא את המציאות, שהיא גילוי וביטוי לכוחו המוגבל. לפיכך, ברצונו יתברך פינה מכוחו הבלתי-מוגבל כדי לגלות את כוחו המוגבל במציאות. והיה הכוח המוגבל נגלה בנקודת העיגול שהתפנה, והכוח הבלתי-מוגבל הותיר בנקודת העיגול הזה את רישומו ועיקרו התפנה להיות מקיף מסביב. ואיך מתקיים כוחו המוגבל בנקודת העיגול? – ע"י קו הנכנס מכוחו הבלתי מוגבל ומחיה ומקיים את המציאות ההווה בכוחו המוגבל (ראה שערי רמח"ל, וקל"ח פתחי חכמה).

ז. תכלית הבריאה – להבין, מהי הסיבה של בריאת העולם? לשם איזו תכלית הבורא יתברך ויתעלה ברא את המציאות כולה?

אמת ואמונה, כי המאציל יתברך ויתעלה שלם בכל. ומה שברא, אינו מסיבת הכרת, ולא חסרון ולא תועלת לו. וכל מה שברא הוא מפני שכך הוא רצונו, וזה מ"ש חז"ל "רצה הקב"ה לברוא את העולם..."

ובאשר עלה ברצונו, הייתה כל תוכנית העולם מבראשית ועד אחרית כמוסה ברצונו, ובזה דברו המקובלים גם על "העשר ספירות הכמוסות בעצמותו יתברך". וכאשר התפשט אורו בבחינת גילוי רצונו, יצא הכול מהכוח לפועל כפי רצונו בסיבה ותכלית, בזמן ובמקום לכל פרטי בראיו ולכל פרטי הנהגת עולמו עד אחרית.

ובתכלית כוונת הבורא בבריאה, הנה הם דברי האר"י זיע"א כמ"ש בע"ח, שהעולמות נבראו כדי לגלות בפועל מה שהיה כמוס בכח באו"ס ב"ה. והמקובלים עיינו בלשון קדשו, ודקדקו הדק היטב להשוות עם לשונות בעוד כתבים, בהם נזכר בתכלית הבריאה גם לברר את העולמות, וגם לגלות על ידם את ייחודו. ובכלל העיון, סכמו כמה סיבות ברצונו יתברך לברוא את המציאות כולה.

בעניין זה, מהרח"ו זיע"א כותב כך: "הנה בתחילת הבריאה נבראו כל העולמות על הסדר הנזכר לעיל מכוח האין סוף, ברצון הפשוט בתורת נדבה וחסד". תכלית זו נרמזת בפסוק: "כִּי אֶמְרָתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמַיִם תִּכְן אֲמוֹנֶתָּה בָּהֶם" (תהילים פט, ג), וכמו שמבאר המלבי"ם: "כי אמרתי – והנה בעת בריאת העולם נתגלו שתי המידות כאחת, כי ראשית הבריאה הייתה מצד החסד הגמור, כי אז לא היה עוד שום נמצא במציאות שיבטיח לו הקיום והמציאות, וחקי הטבע נתייסדו אז בלא הבטחה וחיוב קודם רק בחסד גמור. וזה שנאמר, כי אמרתי עולם חסד יבנה – שתחילת בנין העולם היה מצד החסד לבד. אבל אחר שע"י חסדו ברא את העולם, ויסד וחקק חוקי הטבע בששת ימי המעשה, אז נתייסדה מידת אמונה, רצה לומר, שקיום הנמצאים אחר שבראם בחסדו, וכן קיום חוקי הטבע אחר שחקקם בחסדו, הוא מצד האמונה ומדת האמת, שהוא כאילו הבטיח אז שיעמדו החוקים והנבראים כל ימי עולם, ולא יפחתו מיניהם ולא יגרעו חוקיהם. וחוקי הטבע הקבועים הנוסדים על אמונה הם מן השמים, שהוא מעולם הגלגלים

ולמטה, כי למעלה מן השמים הוא עולמות השכליים, ששם מקום הפלאות שהם למעלה מחוקי הטבע שלנו, ועל זה אמר שמים תכין אמונתך בהם" (שערי קדושה ח"ג ש"ב).

והרמח"ל זיע"א כותב בזה"ל: "הנה התכלית בבריאה היה להטיב מטובו יתברך לזולתו".

"והנה תראה, כי הוא לבדו ית"ש השלמות האמיתי המשולל מכל החסרונות, ואין שלימות אחר כמוהו כלל... ועל כן בהיות חפצו יתברך להטיב לזולתו, לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב, אלא בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו. ובהיותו הוא לבדו יתברך הטוב האמיתי, לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב שהוא עצמו שהוא בו יתברך מצד עצמו, שהוא הטוב השלם והאמיתי. והנה מצד אחר, הטוב הזה אי אפשר שימצא אלא בו. על כן, גזרה חכמתו שמציאות ההטבה האמיתית הזאת, יהיה במה שינתן מקום לברואים לשיתדבקו בו יתברך, באותו השיעור שאפשר להם שיתדבקו. ואז, נמצא שמה מצד עצמם אי אפשר שיתוארו בשלמות כשלמותו יתברך, הנה מצד התדבקם בו, יגיע להם באותו השיעור שאפשר לתאר בשלמות ההוא יתברך, מצד היותם מתדבקים בו. וימצאו נהנים בטובה האמיתית ההיא, בערך שאפשר להם ליהנות בה. ונמצא, היות כוונתו ית"ש בבריאה שברא, לברוא מי שיהיה נהנה בטובו יתברך באותו הדרך שאפשר שיהנה בו" (דרך ה' ח"א פ"ב אות א).

"ואולם גזרה חכמתו, שלהיות הטוב שלם, ראוי שיהיה הנהנה בו, בעל הטוב ההוא. פירוש - מי שיקנה הטוב בעצמו, ולא מי שיתלווה לו הטוב בדרך מקרה... ועל כן, גזר וסידר שיבראו ענייני שלימות וענייני חסרון, ותברא בריה שיהיה בה האפשרות לשני העניינים בשווה, ויותנו לבריה הזאת אמצעים שעל ידם תקנה לעצמה את השלמות, ותעדייר ממנה את החסרונות, ואז יקרא שנתדמית במה שהיה אפשר לה לבוראה, ותהיה ראויה לידבק בו וליהנות בטובו" (הרמח"ל שם אות ב').

זו היא עיקר התכלית בבריאת העולם ובהנהגתו - "להטיב מטובו יתברך לזולתו". וההטבה - היא בשלמות הטוב. וההטבה מתאפשרת - ע"י התדבקות בו יתברך. וההתדבקות אפשרית - ע"י השתדלות המקבל באמצעים שנתן לו הבורא.

על ידי תכלית ההטבה האלהית, מתגלה ייחודו יתברך שהוא מקור הכול, והוא מקור הטוב שכל מעשיו לטובה. על כן, העולם מתנהל בבירור מתמיד מרע לטוב, ובתהליך של תיקון מתמיד במה שחסר בו להיות שלם. לשם כך, נקבעה עבודת ה' בתורה ומצוות ומעשים טובים.

ה. תכלית רצונו יתברך - להבין, כיוון שתכלית הבריאה היא להטיב, אם כן מהי תכלית רצונו יתברך מהנבראים?

תכלית רצונו יתברך מהנבראים שברא, היא המבוארת בביאור רש"י עה"פ "בראשית ברא אלקים": "כמו שאמרו רז"ל במדרש בראשית רבא,

בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו', ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו' (בראשית א, א).

לדעת, כי תכלית רצונו יתברך איננה רק בעצם בריאת המציאות, אלא התכלית היא שהברואים במעשים נכונים יביאו את המציאות לידי תיקונה ושלמותה כפי שרצה הקב"ה.

תכלית רצונו יתברך במעשים הנכונים - היא זו שציווה בלימוד התורה וקיום המצוות. תכלית רצונו יתברך מהנבראים - היא דווקא בעם ישראל שהם עמו ונחלתו. ועל כן, זו תעודתם של ישראל בעולם, כמאמר הנביא ישעיה (מג, כא): "עם זו יצאתי לי תהליתי יספרו", להיות עוסקים בתורה ומקיימים את מצוותיה. בזה הם מספרים ומפרסמים את אמונת ה' בעולם, וזו היא תהילתו יתברך. בזה נשלמת תכלית רצונו יתברך, הן בבריאה והן בברואים שברא.

מ. תורת ה' - להבין, מהי התורה? וכיצד נשלמת תכלית התורה?

התורה היא גילוי רצונו יתברך בבריאה. כאשר עלה ברצונו יתברך לברוא את עולמו, גילה את רצונו בתורה - בה הסתכל וברא עלמא, ואותה נתן לישראל כדי שיקיימו את רצונו. וזוהי תכלית התורה, במה שציווה ה' ללמוד את התורה ולקיים את מצוותיה. ובתמצית הכוונה, זהו שנאמר בתורה: "וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מֶה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמְךָ, כִּי אִם לִירָאָה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו, וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וּלְעִבֹד אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. לִשְׁמֹר אֵת מִצְוֹת ה' וְאֵת חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֻוֶּה הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ" (דברים י, יב-יג). בזה נשלם רצונו יתברך כנ"ל.

י. יסוד התורה - להבין, מהם היסודות העיקריים בלימוד התורה?

יסודי התורה הם שהרמב"ם קבע בחיבורו הגדול משנה-תורה, ופתח בו בפרק ראשון וקבע את שמו: "הלכות יסודי התורה". הרמב"ם קובע, כי ביסודי התורה "יש בכללן עשר מצוות. שש מצוות עשה, וארבע מצוות לא תעשה. וזהו פרטן: (א) לידע שיש שם אלוה. (ב) שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה אחר זולתי ה'. (ג) לייחדו. (ד) לאהבו. (ה) ליראה ממנו. (ו) לקדש שמו. (ז) שלא לחלל שמו. (ח) שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם. (ט) לשמוע מן הנביא המדבר בשמו. (י) שלא לנסותו". והלכה ראשונה בפרק היא: "יסוד היסודות ועמוד החכמות, לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת הימצאו". אלו הם יסודי התורה, והם היסודות העיקריים שבהם נסללת עבודת ה' של האדם.

יא. יסוד האמונה - מהי האמונה? ומהו היסוד העיקרי שעליו האמונה ניצבת?

האמונה בבורא עולם יתברך ויתעלה, איננה עניין של שכל או רגש, אלא היא עניין של סוד החיים. כי האמונה בה', איננה רק עניין של ידיעה גרידא או הכרה או הרגשה, אלא כדברי החזון איש זיע"א: "מדת אמונה, היא נטייה דקה מעדינות הנפש". גדר האמונה, הוא המבואר בדברי רבי יהודה הלוי: "אני מאמין באלהי אברהם יצחק ויעקב, אשר הוציא את בני ישראל באותות ובמופתים

ממצרים, וכלכלם במדבר והנחילם את ארץ כנען אחרי אשר העבירם את הים ואת הירדן במופתים רבים, ואשר שלח אליהם את משה בתורתו, ואחריו אלפי נביאים שכלם קראו אל תורתו, ביעדם שכר טוב לכל שומרה וענש לכל עובר עליה. אנחנו מאמינים בכל הכתוב בתורה הזאת, והדברים ארוכים" (ספר הכוזרי ח"א סע"א).

בביאור מפורט למעשה, הרמב"ם קבע י"ג עיקרים, ואלו הם:

ה'ר' אני מאמין באמונה שלמה בשלש עשרה עקרין של התורה הקדושה: א. שהקדוש ברוך הוא מצוי ומשגיח. ב. והוא אחד. ג. ואין לו גוף ואין לו דמות הגוף. ד. ושהוא קדמון לכל קדומים. ה. ואין עבודה לזולתו. ו. ויודע מחשבות בני אדם. ז. ונבואת משה רבנו עליו השלום אמת. ח. ושהוא אדון לכל הנביאים. ט. ושהתורה נתונה מן השמים. י. ושלל תשתנה בשום זמן, חס ושלום. יא. ושהקדוש ברוך הוא מעניש לרשעים ומשלים שכר טוב לצדיקים. יב. ושיבוא מלך המשיח. יג. ושהמתים עתידים להחיות. יד. ושהנביא מלאך ה' ואלהי אבותינו שתכופ יצורנו לעבודתך כל ימי חינו תמיד, אמן כן יהי רצון.

זו האמונה, ואלו הם י"ג העיקרים הקבועים בה, וידוע כי מנהג טוב לאומרם בכל יום לאחר תפילת שחרית.

יב. פרד"ס התורה – להבין, כיצד מתבארת התורה לאדם ההוגה בה?

בלימוד התורה קבלנו ארבע בחינות של הבנה, הרמוזים בסימן פרד"ס: פשט, רמז, דרש וסוד, וכל עניין שבתורה מתבאר בארבע בחינות אלו.

דוד המלך אומר בתהילותיו: "סוד ה' ליראיו ובכריתו להודיעם". מהפסוק הזה מתבאר, כי שני תנאים ניצבים לפני כל הבא בשערי לימוד התורה בכלל וסודי תורה בפרט: א) בחי' "יראיו" – מצד ההכנה הנדרשת מהבא ללמוד, שיהיה ראוי ומוכשר ע"פ מידותיו והנהגתו ועסקו בתורה ובמצוות ובכל אורחותיו. ב) בחי' "סוד ה'..." להודיעם – מצד ידיעת מהות הלימוד ודרכי קניית הלימוד, שכל הלימוד מתחיל ובא מקבלה הנמסרת מפי רב לתלמיד בהקדמות נאמנות, ואיננו מתחיל לא בסברה ולא בדעה. רק לאחר שקבל מפי רב, הלומד יזכה ויתעלה במה שזיכה הקב"ה לנשמתו, והוא יוסיף עוד בהבנת לימוד התורה כמנת חלקו מאת ה'.

אמנם, בתחילת לימודו האדם רוכש ידיעות של הפשט הנגלה, וחושב כי הידיעות הללו באו לו מאת הרב או משכלו, אבל כשהוא מתעלה יותר ללמוד בדרש וברמז, וכאשר הוא זוכה להיכנס בהיכל הסוד, מתוך כך הוא מבין כי מעצמו אין לו כלום, וכל הבנתו בתורה היא אך ורק בחינה של "קבלה", שהוא זוכה ומקבל מנסתרות הקב"ה נותן התורה, הן בפשט ובדרש שבנגלה והן ברמז ובסוד שבחכמת הנסתר.

על זאת יתפלל כל לומד: "ותן חלקנו בתורתך".

יג. ההכנה ללימוד – להבין, איך צריך הלומד לגשת אל הלימוד?

מתוך כל ההקדמות הנ"ל, בוודאי יודע הבא ללמוד, עד כמה הוא חייב בהכנה מתאימה. חסד עשה עימנו הקב"ה בהעמדת החכמים בכל דור ודור, ומהם

ומהוראתם אנו לומדים איך להכין את עצמנו לזכות בתורה במעט ממה שהם זוכים. כי מצד עצמנו, אנו כבחינת מאמר הכתוב "ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי עליך עיננו" - אבל "עליך עיננו", ובזה נרמז תואר חכמי הדורות הנקראים "עיני העדה", כדי להתבונן בהם ובהנהגותיהם ומהם ללמוד. וזה שנאמר "והיו עיניך רואות את מוריך". זה הפתח להכנה ראויה, כדי להתחזק בתשובה, ובמידות טובות בדרך ארץ שקדמה לתורה, ובהשתדלות ובדבקות, וביראה ואהבה, ועוד במה שאמרו חז"ל "והתורה נקנית פארכעים ושמונה דברים" המנויים במסכת אבות (פ"ו, מ"ו). וכגודל ההכנה, כך יזכה הלומד ללמוד ולהבין ולקיים כפי מנת חלקו בתורה.

אמנם, שערי תורה פתוחים לכל, וכתר תורה מוכן ומונח ועומד לכל שנאמר (דברים לג, ד) מורשה קהילת יעקב (כמאמר רבי יוחנן ביזמא עב, ב). ואמרו חז"ל, שלעולם יעסוק האדם בתורה ואע"פ שאינו מבין. ואפילו בדילוג, ואפילו בלגלוג, הוא בבחינת "ודגלו עלי אהבה". ולעולם יעסוק אפילו שלא לשמה, ויזכה ויבוא לידי לימוד תורה לשמה. מכל מקום, הכול הוא לפי ההכנה שהוא מתכוון ומוכן לקבל להיות כלי נכון לתורה.

ואם בלימוד חלקי הנגלה שבתורה צריך האדם להכנות כלליות, הרי שבבואו לזכות בחלק הנסתר הפנימי שבתורה, בזה הורו חז"ל כי תנאי הוא להקפיד על הכנות מתאימות, ומהן: הקדמת טהרה בטבילה, הקפדה רבה בשמירת הברית: העיניים והפה והמילה, ביראת ה' כל היום, בתיקון "חצות לילה אקום להודות לך", ובהשתדלות בעמל תורה בלילה וביום. על כן, הלומד צריך ללמוד תחילה בפרקי ההכנה הנדרשים כפי שסודרו בספרים מתאימים, ובזה יזכה כפי מידת נשמתו להיות עוסק בתורה וזוכה בקניינה, כדי להשלים את בחינת מציאותו בעולם.

יד. לעסוק בתורת הסוד - להבין, האם מתאים לכל אחד לעסוק בתורת הסוד?

ראה, אליהו הנביא זכור לטוב גילה לרשב"י זיע"א ואמר: "והמשפילים יזהירו כוזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זוהר דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי". כלומר, בזה החיבור שלך רשב"י, שהוא ספר הזהר, יצאו עם ישראל מהגלות ברחמים לגאולה שלימה.

חכמי ישראל הרבו לחזק כל אחד להשלים את חלקו בלימוד התורה בכל ארבע בחינות הפרד"ס שבה. והבא ללמוד כבר יודע מהנ"ל את ההכנה הנכונה והראויה לו בבואו ללמוד, ואם כן אין מעכב בעדו מלהיות עמל גם בלימוד חכמת האמת. הנה מה שכותב רבנו הרב יוסף חיים זיע"א: "ישמע השומע ויבין המשכיל, את אשר חכמים הגידו, ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקודש, בעסק סודות התורה הקדושה ונסתריה עץ חיים היא למחזיקים בה, וכבר דברו בעניין זה כמה גדולי ישראל ראשונים ואחרונים בראיות ברורות וחזקות בחיוב העסק והלימוד הקדוש הזה על כל תלמיד חכם מישראל, ואין

צורך להביא פה כל דבריהם הלא המה כתובים בספריהם כיד ה' הטובה עליהם" (בריש פתיחה ראשונה לחיבורו הגדול דעת ותבונה).

ובפרט בדור האחרון בזמן הזה שהוא בפאתי הגאולה, "כי עת לחננה כי בא מועד", ראוי לכל אחד להשלים את תלמודו גם בתורת הסוד, כי הוא הזכות העומדת להם לישראל לצאת מכל רשמי הגלות ברחמים לגאולה שלימה בב"א.

זו. הבא ללמוד - להבין, מה צריכה להיות מגמת הלומד? ובמה ואיך נכון לו לסלול את דרכו בלימוד התורה?

הבא ללמוד, צריך להקדים ולהתמיד ולעסוק בחלקי הנגלה: בפשט ובדרש וברמז, גם במקרא התנ"ך, גם במשנה ובתלמוד. ובוודאי, גם בענייני האמונה והמוסר שהם חייבים לימוד, כדי לחזק בקרבו יראת שמים ואהבת תורה במידות טובות לכל, ולהיות עובד ה' בשמחה תמיד. וילמד הרבה בספרי ההלכות, כי ההלכה היא תמצית לימוד התורה למעשה, ובהן נאמר "הליכות עולם לו". מתוך כך, יהיה עמל כפי הדרכת רבו בלימוד הסוד, בסדר נכון ובספרים מתאימים לעלייתו בקודש, ויחזק את ידיעותיו בערכים וביסודות שהם מפתחות לכל הלימוד כולו.

יידע תמיד, כי עיקר הלימוד הוא לעשות רצון ה'. ובכל לימוד שהוא לומד, יראה איך לבנות את אישיותו בהנהגות נכונות של אורח חיים, להיות עושה רצון ה'. כי הלימוד, אינו לאגירת רוב ידיעות במה שחושב שהשיג בשכלו, ובוודאי לא להראות מיעוט שכלו המוגבל ממילא, וכמו שהדריכו לנו חז"ל בזה באומרם "תכלית הידיעה - שלא נדע" (ראה רמב"ם הלכות תשובה ה, ה). אבל ילמד ויהגה בתורה כפי כוחו ביום ובלילה, כדי להשיג קניין בנפשו להיות עובד ה', וכמו שמדריך לנו הרמב"ן באגרת המוסר: "וְהָיָה זֶהִיר לְקִרְוֹת בְּתוֹרַת תְּמִיד, אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמָהּ. וְכֵאֲשֶׁר תִּקְוֶה מִן הַסֵּפֶר, תִּתְחַפֵּשׂ בְּאֲשֶׁר לְמִדַּת אֵם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ...".

זו. סדר לימוד תורת הסוד - להבין, מהו הסדר בלימוד תורת הסוד?

קבלנו הדרכה ממו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, להיות הוגים בספר הזוהר הקדוש: ואפילו בגירסא. ומי שזוכה ללמוד ולהתבונן גם בפירושים שנכתבו עליו, ומהם מסודרים כמו מקדש מלך, או פירוש הסולם, או פירוש מתוק מדבש, ויין הרקח על האדרות לרבי יהודא פתיא זיע"א ועוד. ולהוסיף לימוד בכתבי האר"י הקדוש זיע"א שסדרם מהרח"ו זיע"א, ומהם: בעיקר בספר עץ חיים, ובסדר העבודה בספר שער הכוונות. ולעיין בפירושים ראשונים ואחרונים שנכתבו עליהם, ומהם: תורת חכם, טועמיה חיים זכו, וביאור בית לחם יהודה לרבי יהודא פתיא זיע"א, וכרם שלמה לרבי סלמאן אליהו זיע"א ועוד.

ויש עוד ספרים ראשונים ואחרונים, חלקם הקדמות ופתחי שערים, וחלקם ביאורים ועיונים, וכל הנחלים הולכים אל הים, היא התורה שנתנה הקב"ה לישראל ע"י משה, וגילוי סתריה ע"י רשב"י שהוא ניצוץ מיוחד מנשמתו של

משה, ולימוד בכתבי האר"י שהוא ניצוץ מיוחד מנשמת הרשב"י, וכהכרעת רבנו הרש"ש שהוא ניצוץ מיוחד מנשמת האר"י זיע"א.

ולחעיר תשומת הלב, ראה מה שרבנו הרש"ש זיע"א כותב: "והנה עדי בשמים וסהדי במרומים כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האר"י ז"ל למוהר"ח ז"ל, ואין עוד מלבדו. ואפילו בדברי שאר תלמידי האר"י זלה"ה לא למדתי, ואין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים, ולא למדתי בהם ואין לי ידיעה מהם כלל, כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת, ולפיכך אמרתי שיעיינו בהם כי הם דברי הרב האר"י ז"ל וה' יתברך יאיר עינינו בתורתו כן יהי רצון". עיון גדול עיינו המקובלים בדברי קדשו שצריך להבינם לאשורם ולא כפשוטם, ופירשו דבריו בכמה הסברים.

ומכאן ידע החפץ ללמוד, כי הוא חייב מתחילה לקבל הדרכה נכונה מפי רבו לידע במה ללמוד ובמה לעיין, ובמה לא ללמוד ולא לעיין, ולא ידחק עצמו לטעות בכוח הסברה או הסקרנות שלו וחלילה יהרוס בהר' ה', ועל כגון זה נרמז בכתוב "לִמָּה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת פִּי ה' וְהוּא לֹא תִצְלַח" (במדבר יד, מא). ונכונה הדרכה זו לכל הספרים, ובפרט ספרי קדמונים שקדמו להאר"י, אע"פ שהם נדפסים ומצויים. וראה מה שכותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "ואנשי לבב ישמעו לי, אל יהרסו לראות בספרי האחרונים הבנויים ע"פ השכל האנושי, ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה - ולמען אל ישט לבך אל אשר תמצא בקצת דברי המקובלים המחברים ע"פ עיון שכלם האנושי, אכין לך הדרך ואשכילך בדרך זו תלך באורח מישור" (בפתיחה ראשונה לספר הגדול דעת ותבונה).

לפיכך, יקפיד להתבונן כמאמר הכתוב "מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיִיָּקֹם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ" (תהלים כד, א), לדעת את הדרך הנכונה בה ילך ויעלה. ועל לימודו יוסיף לימוד בספרי המוסר, כמ"ש מו"ר שליט"א בשם רבי יהודא צדקא זיע"א, שכל הקבלה היא מוסר לאדם. ועוד יתעלה בלימוד בספרי החסידות, כמו ספר התניא לרבי שניאור זלמן זיע"א, וספר ליקוטי מוהר"ן לרבי נחמן זיע"א, וכלל חיבורי רבנו יוסף חיים זיע"א, שיסוד כולם הוא בספרי הקבלה, על מנת להדריך את האדם מלימוד למעשה בסדר העבודה התמימה.

חלק ג - הקדמות כלליות בלימוד קבלה

א. לִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ פְּלִל.

כלל גדול הוא לדעת, כי הנה בעצמות ה' יתברך אין מחשבה ואין תפיסה כלל, ומה שזוכים לקבל בהשגה הוא אך ורק מפעולותיו והנהגתו עם ברואיו. ולפיכך, אסור לחשוב בו עצמו ולא להרהר בזה כלל וכלל. ולדעת, שכל מה שאנו לומדים בענייני הנהגתו, בערכי הפרצופים והספירות והעולמות העליונים וצורת אדם עליון וכדומה בכל עיקרי תורת הקבלה, הכל הוא מרצון ה' ומהשגחתו ופעולותיו עם ברואיו בלבד. וזה הוא המפורש בדברי פתח אליהו זכור לטוב: "רְבוֹן עֲלֵמִין. דְּאֵנְתָּ הוּא חָד וְלֹא בְּחֻשְׁבָּן. אֵנְתָּ הוּא עֲלָא עַל כָּל עֲלָאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין. לִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ פְּלִל".

ב. אור.

הנה לה' יתברך יקראו בספרים בשם "אור". ואין הכוונה לעצמותו יתברך, ולא להסביר בו ממשות של מציאות כל שהיא, כי אין מחשבה בו ואין תפיסה בו כלל וכלל, ואין לו כל הגדרה ולא כינוי, ואין בו מידה ולא גבול ולא ממשות. וכל מה שמכנים לו בתואר "אור", הוא רק לשכך את האזן, להבין כי הוא נבדל רוחני מוחלט כמו אור פשוט. והקרוב לזה הוא עניין ה"אור" שאין ממשותו מורגשת, ועל כן קוראים בשם "אור" כמשל ודמיון בלבד למהות רוחנית זכה וטהורה. ואמרו ברמז, כי מלת או"ר עולה בגימטריה אי"ן-סו"ף, ולזו הכוונה רמזו לומר שהוא יתברך בלי גבול ובלי תכלית. ונדע עוד, כי המקובלים משתמשים בתואר 'אורות' גם ביחס לנשמה הפנימית שבעשר ספירות, וזה על מנת להבדילה מהכלים החיצוניים שבהם.

ג. אין סוף ב"ה.

הנה לה' יתברך יקראו בספרי הקבלה בשם "אין סוף ב"ה" [ר"ת אסב"ה] - ואין הכוונה לעצמותו יתברך כלל וכלל, אלא רק להבין את רצונו לפי פעולותיו עמנו. כי פעולותיו הם המגלים שזה רצונו יתברך שהוא רצון בלי גבול ובלי תכלית, והביטוי הקרוב להבנה זו הוא בכינוי "אין סוף ברוך הוא". וכן מובא בספר הכללים: "אין סוף ב"ה, הוא רצונו יתברך הכל יכול", לומר שהוא אור פשוט הנובע מהתפשטות עצמותו יתברך כאור הכלול בעצמותו. ונדע עוד, כי המקובלים יקראו בתואר זה של האור-אין-סוף, גם את האור העליון היורד מא"ק אל עולם האצילות, כי כל האורות שהם עליונים נקראים אין-סוף ביחס לבחינת העולם אשר למטה מהם.

ד. שמו יתברך.

הוא יתברך ויתעלה בעצמותו אין לו שם ולא תואר השם. כל מה מזכירים שם ביחס לקב"ה, זה הוא רק לפי הנהגתו ופעולותיו עם ברואיו. המקובל האלהי רבי יוסף גיקטיליא זי"ע א בספריו (שערי אורה וגינת אגוז) כותב, כי מכל התארים הנקשרים אליו יתברך, הנה רק תואר אחד ייקרא נכונה בתור שם, והוא שם הוי"ה המעיד על הווייתו יתברך, היינו על מציאותו וייחודו שהוא היה הווה ויהיה. וע"פ זה יובן, כי שם הוי"ה הוא השם הקדמון המורה על הוויית הקב"ה במציאות, אבל שאר התארים הם כינויים וכינויי כינויים הנגזרים משם קדמון זה לפי פעולותיו של הקב"ה עם ברואיו.

ה. האצלת עשר הספירות והתכלית בהן.

בשעלה ברצון ה' יתברך לברוא את עולמו בכוחו המוגבל, ראה שברואיו לא יוכלו להשיג את אורו הגדול העליון. והוא יתברך ויתעלה חפץ שברואיו יעבדוהו ויתעלו להיות דבקים ברצונו. לכן האציל עשר אורות הנקראים ספירות [ר"ת י"ס], וקבע מספרם בעשר לשלמות הדבר, וע"י עשר ספירות אלו מתגלה רצון ה' בהשתלשלות המתאימה לפי צרכי הנבראים, כדי לקיים ולהנהיג אותם בעולם.

סדר השתלשלות הספירות היה בשלושה שלבים: בתחילה ב"נקודה" - הרמוזה ב"עולם העקודים", אח"כ כ"ספירות" - הנרמזות ב"עולם הנקודים", ולאחר התיקון הם נקשרו יחד להיות "פרצוף" - ונרמזות ב"עולם הברודים" (ראה עניינם בפרק הבא על סדר ההשתלשלות).

ו. חמש בחינות רוחניות: נרנח"י.

הבורא יתברך עוד הכין ברצונו חמש בחינות שהם כלים לעשר ספירות, והם: נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה [ר"ת נרנח"י].

הם נחלקים לשתי קבוצות: חיה יחידה - שהם אורות גבוהים ומקיפים (ר"ת ח"י), ונשמה רוח ונפש שהם אורות פנימיים [ר"ת נר"ן].

חמשת חלקי הנרנח"י מקבילים לחמשה פרצופים, בסדר הזה: נפש - מלכות, רוח - ו"ק, נשמה - בינה, חיה - חכמה, יחידה - כתר. ולמדנו שיש להבדיל בין נרנח"י דכללות, לבין נרנח"י דפרטות השייך לכל בחינה ובחינה, כמו נרנח"י של בחינת הנפש ונרנח"י של בחינת הרוח וכו'. כי נרנח"י דכללות מתלבשים כולם בכלים שלהם, שהם בחינות העור, בשר, גידן, עצמות ומיח שבעצמות [ר"ת עבגע"מ], אבל בנרנח"י בפרטות, רק הנר"ן בלבד מתלבשים בג' כלים והחיה ויחידה מקיפים מבחוץ.

חמשת חלקי הנרנח"י נמצאים בפרטות בכל הנאצלים, אך הם ניכרים ביותר באדם, כאשר חלקי הח"י מקיפים מחוץ לגוף, והנר"ן נמצאים בתוך הגוף בסדר הזה: הנפש - בכבוד, הרוח - בלב, והנשמה - שורה על מוח האדם בהוא אורא דעל גבי קרומא דמוחא. ואומר האריז"ל: דע, כי האדם עצמו הוא הרוחניות אשר בתוך הגוף, והגוף הוא לבוש האדם ואיננו האדם עצמו (שעה"ג הקדמה א' דף ב'). ואע"פ שיש לכל אדם שייכות לכל חלקי הנרנח"י, הם נכנסים באדם בשלבים של שנות חייו ולפי מה שהוא זוכה לתקן במעשיו:

לפי שנות חייו - כפי שמבאר האריז"ל: הנה בעת שנולד גוף האדם ויוצא לאוויר העולם - נכנסת בו הנפש שלו. ואם יוכשרו מעשיו, יזכה ויכנס בו הרוח - בתשלום שנת השלש עשרה, שאז נקרא איש גמור כנודע. ואם יוכשרו עוד מעשיו מאז ואילך, נכנסת בו הנשמה - בתשלום שנת העשרים. אבל אם לא תקן את הרוח לגמרי, לא תכנס בו הנשמה, ויהיו בו נור"ר בלבד. וכן אם לא תקן את הנפש לגמרי, אין בו רק נפש בלבד, וישאר מבלי רוח ונשמה, וישארו הרוח והנשמה באתר ידוע לקב"ה. מכל מקום, אעפ"י שלא כל אדם זוכה לחלקו הנקרא נשמה, יש לו חלק בנשמת אדה"ר שהיה כולל כל הנבראים אעפ"י שהאדם הזה עדיין לא זכה אליה הוא בעצמו.

ולפי מעשיו - כמו שמבאר האריז"ל: כי האדם מתעסק בעשיית המצות לבד - הנה הוא זוכה אל הנפש הנקרא עשייה ולא יותר. ואם ישתדל עוד האדם הזה, לעסוק גם בתורה, ולומד והוגה ושונה בה תמיד בתורה שבע"פ, ועוסק תמיד לשמה בה - אז יזכה גם אל הרוח שהוא מן יצירה. ואם ישתדל עוד האדם

הזה, ויעסוק בחכמה הנעלמת, ובסודות התורה – אז יזכה גם אל הנשמה, שהיא מן הבריאה, ותאיר הנשמה ברוח שבו, ותוסיף מעלה על מעלתו, וחכמה על חכמתו. ואז נקרא אדם שלם, אשר עליו נאמר, ויברא אלהים את האדם בצלמו.

ז. עשר הספירות – מהותם.

הם עשר אורות עליונים בהדרגת הנהגת הקב"ה עם ברואיו, ככלים ולבושים להכיל את אורו הגדול העליון, שהוא גילוי רצונו יתברך. ועתה, בהשתלשלות אורו מעילא לתתא יוכלו ברואיו לסבול וליהנות ממנו, ובעלייתם מתתא לעילא יוכלו להתעלות להיות דבקים ברצונו. וזה הוא המפורש בדברי פתח אליהו זכור לטוב: "אֵנֶה הוּא דְּאִפְקֵת עֶשֶׂר תְּקוּנִין, וְקִרְיָנָן לִוְן עֶשֶׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עֲלָמִין סְתִימִין דְּלֹא אֶתְגַּלִּין וְעֲלָמִין דְּאֶתְגַּלִּין".

עשר הספירות הם: כתר, חכמה, בינה, [דעת], חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות [ר"ת כח"ב/ב' חב"ד, חג"ת, נהי"מ].

על מהות העשר ספירות בבריאה, כותב רבי נתן בשם רבי נחמן זיע"א: "בכל דבר שבעולם יש בו בחינת עשר ספירות, כי הספירות הם מידותיו יתברך, שבהם הוא מחייה ומנהיג את כל העולם מראש ועד סוף" (ליקוטי הלכות הל' שילוח הקן ה"ד אות ב').

עוד ראה מה שרבונו הרי"ח הטוב זיע"א כותב בעניין העשר ספירות: "דע, דאלו העשר ספירות שהם כח"ב חג"ת נהי"ם, אין אנחנו יכולים לידע מהותם ועצמותם ודמותם ומראיהם, יען כי הם רוחניים בתכלית הרוחניות. ואנחנו בני אדם גשמיים, ואיך נוכל להשיג ולדעת ולהכיר מהות עצמותם ודמותם" (עוד יוסף חי וישלח). ועוד כותב: "העשר ספירות יש להם מדה קצובה לכל אחת מהם ומספר קצוב, כדי שיהיה להם בחינת השגחה קצובה בתחתונים כפי הצורך להם, וזה מוכרח... אמנם, בהיותם קשורים ונאחזים בו דרך הקו ההוא כשלהבת הקשורה בגחלת כנזכר בספר יצירה פ"א, אם כן, הוא והם הכל אחד, וגם הם בשם 'אין סוף' יקראו" (דעת ותבונה פתיחה ב').

ח. שם הוי"ה.

הוא עצמות הקרובה אליו יתברך, והוא השם הקדמון הידוע בארבע אותיותיו כן: י - ה - ו - ה. כל ההנהגה של המאציל העליון ב"ה, מתגלית בארבע אותיות שם הוי"ה. וכך נרמזות כל העשר ספירות בארבע אותיות שם הוי"ה בסדר זה: בקוץ העליון של אות י' - נרמז הכתר. באות י' עצמה - נרמזת החכמה. באות ה' הראשונה - נרמזת הבינה. באות ו' - נרמזות שש הספירות חג"ת נהי"ם. ובאות ה' אחרונה - נרמזת המלכות.

עוד נרמזות ארבע אותיות הוי"ה גם דרך גילוי שרשי האותיות בארבע המרכיבים שבהן, שהם טעמים, נקודות, תגין ואותיות [הנקראים בר"ת טנת"א].

ועוד הן נרמזות בארבעת היסודות, שהם אש רוח מים ועפר [הנקראים בר"ת ארמ"ע], והם המרכיבים את ארבע העולמות הנבראים שהם אצילות, בריאה, יצירה ועשייה [הנקראים בר"ת אבי"ע], כפי שיובא להלן.

מ. רמיזת י"ס בשם הוי"ה מלא.

בכל אחת מאותיות שם הוי"ה, יוצא ממנה שם הוי"ה שלם. ההבדל בין שמות ההוי"ה היוצאים מכל אחת מארבע האותיות, הוא לפי בחינת מילוי האותיות שבהם.

ארבעה מילויים יש בארבע אותיות שם הוי"ה, והם מילוי ע"ב, מילוי ס"ג, מילוי מ"ה ומילוי ב"ן [ר"ת עסמ"ב]. וזה סדרם:

אות י' - כנגד ספירת החכמה - ובה שם הוי"ה במילוי יודי"ן כזה, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, הנקרא ע"ש הגימטריא הכוללת של המילוי הזה שם ע"ב.

אות ה' הראשונה - כנגד ספירת הבינה - ובה שם הוי"ה במילוי יודי"ן ואל"ף כזה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, הנקרא שם ס"ג.

אות ו' - כנגד שש הספירות חג"ת נה"י - ובה שם הוי"ה במילוי אלפי"ן כזה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הנקרא שם מ"ה.

אות ה' אחרונה - כנגד ספירת המלכות - ובה שם שם הוי"ה במילוי ההי"ן וו' כזה, יו"ד ה"ה וו' ה"ה, הנקרא שם ב"ן.

י. עשר הספירות - תכונתן.

כל אחת מהספירות היא אור מיוחד המאיר לפי תכונתו, ובו הקב"ה מנהיג את העולם. כיוון שתכליתן של העשר ספירות היא קיום רצונו יתברך בהנהגת עולמו, הרי שתכונתן היא ביטוי להשפעת רצון ה' מהמאציל אל הנאצלים.

משמעות התכונה המיוחדת לכל אחת מהעשר ספירות, מראשית גילויים במידת החכמה ועד לביטוי כל השפעתן בפועל במידת המלכות, מתבארת בקצרה כך: החכמה - נקודת השכל בגילוי רצון המאציל כלפי הנאצלים. בינה - הרחבת נקודת השכל בפרטים ובהסברה. דעת - התקשרות והתעמקות אל השכל. חסד - תכונת ההשפעה אל הנאצלים. גבורה - תכונת צמצום ומיעוט ההשפעה. תפארת - הכרעה ותווך בין החסד לגבורה, לצורך מזיגת ההשפעה. נצח - לנצח על המונעים, שתהיה ההשפעה בפועל. הוד - תקיפות איתנה שלא תשתנה ההחלטה. יסוד - התקשרות המאציל המשפיע אל הנאצל המקבל. מלכות - ההשפעה בפועל אל הנאצלים (ע"פ ספר "סדר ההשתלשלות" עמ' צא).

ולקמן נבאר עוד בפרטות את תכונת הי"ס כלפי הנהגת העולם.

יא. עשר הספירות - פנימיות וחיצוניות.

כל ספירה מתחלקת בכללות לשני חלקים: פנימיות וחיצוניות.

הפנימיות שבכל ספירה - היא ההנהגה הנסתרת. היא כוללת את חמש הספירות הפרטיות הראשונות שבה [שהן: כתר חכמה בינה חסד גבורה], והן הקישור של ספירה זו לספירה שלמעלה ממנה.

והחיצוניות שבכל ספירה - היא ההנהגה הגלויה. היא כוללת את חמש הספירות הפרטיות האחרונות שבה [שהן: תפארת נצח הוד יסוד ומלכות], והן הקישור של ספירה זו לספירה שלמטה ממנה (ראה ספר סדר ההשתלשלות פ"ט).

יב. עשר הספירות - ציון בספירות דעיגולים וספירות דיושר.

בהנהגת הקב"ה יש שתי בחינות: הנהגה כללית והנהגה פרטית. שתי הבחינות הללו בהנהגת הקב"ה באות לידי ביטוי בציון העשר ספירות, כמבואר בסדר ההשתלשלות, בחלל ומקום פנוי של הרשימו שלאחר הצמצום (ראה עניינם בפרק הבא).

בספירות דעיגולים - הוא ציון ההנהגה הכללית, היינו כאשר הספירות מצוירות כמערכת של עיגולים מלאים ככדורים זה בתוך זה כגלדי בצל. והיא ההנהגה הקבועה, שהבורא יתברך ויתעלה טבע בחוק טבע הבריאה.

בספירות דיושר - הוא ציון ההנהגה הפרטית, היינו כאשר הספירות מצוירות ביושר לפי סדרן מלמעלה למטה. ראה לקמן, איך היה מעמדן ביושר לפני התיקון ולאחר התיקון.

יג. עשר הספירות - מעמדן קודם התיקון ואחרי התיקון.

שתי בחינות הן בעולם האצילות, אחת קודם התיקון, והשנייה לאחר התיקון. תיקון, הוא הבחינה שהמאציל כוון ברצונו, כדי לצמצם את האור העליון ולאפשר לכלי המקבל להתרחב על מנת שיוכל לסבול את האור השופע בו ולהתקיים כראוי.

כי הנה האור העליון רב ועצום ואין בתחתונים כוח לקבלו ולסבלו. לכן הבורא יתברך ויתעלה האציל כמה אמצעי מעבר לאור, ומהם: מסכים, ופרצופים במבנה הי"ס, וצינורות צרים ודקים במיני השערות והנימים, על מנת שהאור הנאצל מעילא לתתא יתמעט במניעת אמצעי המעבר הללו. התמעטות האור העליון דרך אמצעי מעבר אלו כדי לאפשר התלבשותו בכלים התחתונים, היא בחינת התיקון.

הי"ס קודם התיקון - היו בחד סמכא, כעומדות זו מתחת לזו, בלי התפשטות לחמשה פרצופים וללא התלבשותם זה בתוך זה. במעמד ישר זה לא היה בכוח הכלים המקבלים לסבול את האור השופע בהם, ועל כן הייתה בהם שבירה. ובאשר עלה ברצון המאציל לגלות את סדר התיקון, כדי לאפשר לכלים להיתקן ולסבול את האור השופע בהם כדי להתקיים, עתה לאחר התיקון הי"ס נתקנו בעולם האצילות במערכת של ג' קוין, ובהתפשטות לחמשה פרצופים המתלבשים זה בתוך זה, ויכלו לעמוד לקבל ולסבול את האור העליון הנאצל להם.

יד. עשר הספירות - סדרן במעמד ג' קוין.

לצורך קיום העולם, הקב"ה חילק את העשר ספירות לפי מעמדן מעילא לתתא במערכת של ג' קוין: קו החסד בימין, קו הגבורה בשמאל וקו הרחמים

ממצע באמצע. מערכת זו היא ההנהגה של ההשגחה הפרטית על כל אדם, לדון אותו לפי מעשיו לחסד או לדין או ברחמים.

סדר הספירות במעמד סדר ג' קוין, הוא כך:

קו הימין - הוא קו החסד להנהיג את העולם בחסד גמור כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלשת הספירות חכמה חסד ונצח (ר"ת חח"ן), כאשר: החכמה - מתחת הכתר בימין. החסד - מתחת לחכמה בימין. והנצח - מתחת לחסד בימין. קו השמאל - הוא קו הגבורה להנהיג את העולם בדין כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלושת הספירות בינה גבורה והוד (ר"ת בג"ה), כאשר: הבינה - מתחת הכתר בשמאל. הגבורה - מתחת לבינה בשמאל. והוד - מתחת לגבורה בשמאל.

וקו האמצע - המכריע בין קו החסד לקו הגבורה, והוא קו הרחמים, להנהיג את העולם כלפי מי שאינו ראוי לחסד והקב"ה מעורר עליו רחמים, ובו נכללים שלשת הספירות כתר [דעת] תפארת ויסוד (ר"ת כת"י, או דת"י), כאשר: הכתר - עליון לכל. הדעת כאשר מזכירים אותה - היא מתחת חו"ב באמצע. התפארת - מתחת חו"ג באמצע. היסוד - מתחת לנו"ב באמצע. והמלכות - מתחת ליסוד, מתחת לכל הט' ספירות הערוכות מעליה ומשפיעות בה לפי הצורך המתגלה בהנהגת הבורא יתברך.

זוה ציורם:

ולשנן היטב נדע, כי אין בספירות ולא בעליונים הרוחניים, לא מקום ולא מידה לא מרחק ולא זמן לא נקודה ולא קו ולא שום ציור מוחשיים, וכל הכינויים הללו של צד ימין או שמאל או למעלה ומתחת וכד', הם כנ"ל אך ורק ביטוי לשוני, כדי לקרב את המידות העליונות של הנהגת הקב"ה לשכל האדם והבנתו לפי שפתו.

טו. עשר הספירות - נרמזות במבנה קומת אדם עליון.
כלל הי"ס מתחלקות במבנה קומת אדם עליון כנזכר בדברי פתח אליהו זכור לטוב, בסדר זה: כתר - עליון ככתר מלכות. חכמה - מוח ימין. בינה - מוח שמאל. חסד - זרוע ימין. גבורה - זרוע שמאל. תפארת - מרכז הגוף. נצח - שוק ימין. הוד - שוק שמאל. יסוד - הברית הנקרא סיום הגוף כי הוא כולל בתוכו את כל השפע המשתלשל מחמש הספירות שעליו חג"ת נ"ה. מלכות - העטרה, ובה מקושרת השכינה.

וזה ציורם:

כתר - עליון

חכמה - מוח ימין. בינה - מוח שמאל.

חסד - זרוע ימין. גבורה - זרוע שמאל.

תפארת - מרכז הגוף.

נצח - שוק ימין. הוד - שוק שמאל.

יסוד - הברית.

מלכות - העטרה.

בפרטות עוד מתחלקת הנהגה האלוקית לתרי"ג מיני הנהגות, והן מכוונות בתרי"ג המצוות שבתורה (רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה), והן המכוונות באיברי גוף האדם (רמ"ח איברים ושס"ה גידים). וכמו בגוף, גם בנשמה יש תרי"ג חלקים.

ולשנן היטב נדע, כי אין בספירות ולא בעליונים הרוחניים, לא תואר ולא צורה ולא דמות, וכל הכינויים הללו של דמיון איברי הגוף וכד', הם כנ"ל אך

ורק ביטוי לשוני, כדי לקרב את המידות העליונות של הנהגת הקב"ה לשכל האדם והבנתו לפי שפתו, בבחינת הכתוב "מבשרי - אחזה אלוה" (איוב יט, כו). על כן הקב"ה ברא את האדם בצלם אלוהים, שיהיה לו יסוד וקשר ויחס לדעת את אשר למעלה ממנו.

זו. עשר הספירות - בהנהגת העולם.

לכל ספירה יש תכונה מיוחדת לה, שבה הקב"ה קבע ברצונו להנהיג את עולמו. וזו תכונתן לפי סדרן:

הכתר - הוא מידת הרחמים הגדולים מאוד לאין קץ, הנקראת בלשון הזוה"ק "אריך אנפין", היינו ארך אפים [ר"ת א"א]. היא המדרגה העומדת למעלה מעולם האצילות ומעל לספירות, כמידה הממצעת בין אור אין סוף ב"ה לבין הנאצלים שראשיתם בעולם האצילות. היא מידת החסד הגמור ושורש ההטבה והחסד לכל עד אין קץ, ואין בה דין כלל, ועל כן היא מטיבה גם למי שאינו ראוי לקבל, כמ"ש חז"ל במסכת ברכות (ז, א) עה"פ וחנותי את אשר אחון - אע"פ שאינו הגון.

החכמה - גם היא מידה של רחמים וחסד, והיא מקור הנהגת החסד בפועל. גם החכמה משפיעה למי שאינו ראוי לקבל, אך פחות ממידת הכתר, כי כבר יש בה גילוי של קצת דין רק שהדין הוא כנוע וממותק.

הבינה - היא מידת רחמים בעצמה, ועם זה היא גם שורש אל הדינים שממנה הם יוצאים ומתגלים. על כן הבינה היא המקור להנהגת הדין בפועל, בבחינת הכתוב "כי את אשר יאהב ה' יוכיח" (משלי ג, יב).

החסד - היא מידת הנהגת ההטבה בפועל, היוצאת אל התחתונים בלי גבול בין הטובים לרעים. היא מידת חסד גמור, רק שהיא נשפעת לפי מעשי התחתונים.

הגבורה - היא מידת הנהגת הדין בפועל, כדין ישר ללא רחמנות, והיא נשפעת לפי מעשי התחתונים.

התפארת - היא מידת הרחמים, הממוזגת בין הנהגת החסד להנהגת הגבורה, ומכריעה ביניהם בסוד המשפט. היא הנקראת מידת האמת, והיא בחינת הנהגת התורה.

הנצח - היא מידת המשך גילוי החסד בפועל והתפשטותו אל התחתונים, כשהוא ממוזג עם הדין. לכן, עיקרה הוא להעמיד ולקיים את מידת החסד הממוזגת בהכרעת התפארת. במידת זו מתגלית תכלית ההטבה שבחסד, שאע"פ שהוא ממוזג עם הדין, הרי תכליתו היא אך להיטיב עם התחתונים. ותכלית ההטבה היא לשלם על מיעוט העוונות בעוה"ז, כדי להיטיב להם באחריתם לעוה"ב בשכר מושלם של טובה אמיתית נצחית.

ההוד - היא מידת המשך גילוי הגבורה בפועל והתפשטותה אל התחתונים, כשהיא ממוזגת עם החסד. לכן, עיקרה הוא להעמיד ולקיים את מידת

הגבורה הממוזגת בהכרעת התפארת. במידת ההוד מתגלה הרע שברע, שהוא רק מתדמה לשעתו כערב, אך באמת הוא רק לבחון את התחתונים ולהענישם במעשיהם, לשלם להם על מיעוט זכויותיהם בעוה"ז כדי להאבידם לעוה"ב.

היסוד - היא המידה המקשרת, לכלול את כל מיני ההשפעות המשתלשלות מהעליונים, כדי להשפיע אותן לתחתונים כפי הנכון להם.

המלכות - הוא המידה המקבלת את כל מיני ההשפעות, ומשפיעה אותן בפועל אל התחתונים. עיקרה הוא, לגלות את מלכות ה', ואת השגחתו בתחתונים, כדי שיקבלו את עול מלכותו בגילוי רצונם ובאורח חייהם באופן הנכון. המלכות נקראת בתואר שכינה, להורות על גילוי רצון הבורא שמהמלכות ולמטה הוא משרה את הנהגתו בפועל בעולם. והיא רמוזה בשם אדנ', להורות על גילוי רצון הבורא, כמלך שהוא אדון על עמו, שהוא משגיח ומנהיג את כל הנבראים בעולמו.

יז. ספירת הכתר, ושני חלקיה: עתיק יומין ואריך אנפין.

הכתר - הוא הבחינה הפנימית העליונה של הנהגת הקב"ה בעולמו ובה רחמים גדולים וגמורים מאוד. הנהגת הכתר בפועל ובשלמות תתגלה רק לעתיד לבוא, לאחר ששת אלפי שנות עולם, ועל כן היא נרמזת בשם אהי"ה לשון עתיד. אמנם, גם כעת בכל זמן הנהגת הכתר מנהיגה את העולם בכללותו, בהנהגה של הסתר גדול, רק שהנהגתה מכוונת להכנות אל העתיד לבוא, כאשר היא מכוונת אל גילוי ההטבה האמיתית והשלימה שבשורש גילוי רצונו יתברך, בבחינת מ"ש חז"ל כל דעביד רחמנא לטוב עביד.

ספירת הכתר היא ממצעת בין המאציל לנאצלים, וע"כ היא כוללת שתי מדרגות הנזכרים בחלקי הפרצופים: עתיק יומין [ע"י] ואריך אנפין [א"א].

עתיק יומין - הוא פנימיות הכתר, והוא המדרגה התחתונה של המאציל בהשתלשלות רצונו במציאות שברא.

ואריך אנפין - הוא החיצוניות שבכתר, והוא ראש ושורש ומקור לנאצלים.

עתיק יומין מאוחד עם מקורו, והוא עומד בביטול מוחלט למקורו, ואינו בגדר גילוי כלל. לכן, לקמן בעניין הפרצופים נמנה רק את אריך אנפין כנגד הכתר, כי אריך אנפין הוא ראשית הגילוי מהיותו ראש שורש ומקור לנאצלים.

יח. ספירת הדעת.

הדעת - היא מידה הממוזגת ומכרעת בין הנהגת החכמה והנהגת הבינה. הדעת אינה ספירה בפני עצמה, אלא היא גילוי חיצוני של ספירת הכתר. כי הכתר לרוב היעלמותו ואי ההשגה בו הוא בחינה פנימית, והדעת היא בחינה חיצונית. לכן, הדעת איננה נכללת בעשר ספירות, וכאשר מזכירים את הכתר לא מזכירים את הדעת, וכאשר מזכירים את הדעת לא מזכירים את הכתר. ויבואר כנ"ל, כאשר מזכירים את כלל הנהגת הקב"ה או כאשר מזכירים את ההנהגה הפנימית - בזה

מזכירים את הכתר בכלל ה"ס, אבל כאשר מזכירים את ההנהגה הגלויה בפועל - בזה מזכירים את הדעת בכלל ה"ס.

דעת עליון ודעת תחתון - ספירת הדעת נחלקת לשתי דרגות, והן הנרמזות בפסוק "כי אל דעות ה'" (שמ"א ב,ג), ובתיקוני הזוהר (תס"ט) ביארו שהם תרין דעות, על דרך יחודא עילאה ויחודא תתאה. דעת העליון - הוא המכריע בין חו"ב עלאין שהם המוחין עצמם הזכרים. ודעת תחתון - הם סוד כללות השתי עטרין שהם שתי מלכויות דאו"א. וביתר ביאור: דעת עליון - היא הדעת המתמזגת מכוונת הבורא יתברך והאוא"ס. ודעת תחתון - היא הדעת המתמזגת מהעולמות שלמטה.

ימ. ספירת המלכות - מידת המלכות "לית לה מגרמה כלום", כלומר אין לה כל תכונה משפיעה מעצמה כלל. היא רק מקבלת מהספירות שמעליה, וכפי קבלתה היא פועלת במלאכים שבעולמות בריאה יצירה עשייה [ר"ת ב"ע] ובתחתונים.

ההנהגה הכללית של המלכות היא במידת היושר שבדין, כפי שקבלה מהנהגת הספירות שמעליה. על כן היא נקראת בשם "צדק", היינו הצדק שבמשפט כלפי התחתונים. בזה המלכות פועלת במידת הדין יותר מספירות חג"ת נה"י שמעליה. אמנם, פעמים שבזכות התחתונים המטיבים את מעשיהם, מתקיימת כלפיהם הנהגת רחמים והמלכות משתתפת יותר להשפיע להם רחמים וחסד. וכיוון שהמלכות לית לה מגרמא כלום והיא רק מקבלת, וגם הנהגתה הכללית היא ביושר שבדין, לכן היא מכונה בתואר נוקבא (נקבה), על דרך ההנהגה הנזכרת בכתוב "וְאֵם כָּכָה אֶת עֲשֵׂה לִי..." (במדבר יא, טו).

ב. עשר הספירות - בבנין הפרצופים.

כל אחת מהספירות נחלקת לעשר ספירות פרטיות, ועל כן היא תיקרא בערכי הקבלה בשם "פרצוף" שלם, כלומר בנין וקומה רוחנית שלימה בהנהגת הקב"ה כמו קומת דמות האדם השלם. וכל זה דווקא מפרצוף א"א דאצילות ולמטה, אבל מא"א ומעלה אין שם פרצוף, ואם מזכירים בא"ק אח"פ וכדומה הוא רק לשכך את און הלומד שידע להבחין בין בחינה לבחינה.

להבחין בין "ספירה" לבין "פרצוף", ספירה - היא הכח מהעשר כוחות בכלל, אך פרצוף - הוא שלמות הכח ההוא בפרט. ועוד, ספירה - היא מידה ממידות הקב"ה להשגיח בה כפי תכונתה אתברואיו, אבל פרצוף - הוא מקומה של מידה זו בתכונתה ביחס למידות שלמעלה או למטה ממנה.

כל ה"ס בכללם מתחלקים לחמשה פרצופים, שהם: (א) אריך אנפין [ר"ת א"א] - הוא ספירת הכתר. (ב) אבא - הוא ספירת החכמה. (ג) אימא - היא ספירת הבינה [בכינוי אבא ואימא יקראו יחד ר"ת או"א]. (ד) זעין אנפין - הוא ספירת התפארת [ר"ת ת"ת]. והוא הכולל את שש הספירות חסד גבורה תפארת [ר"ת חג"ת, ונצח הוד יסוד [ר"ת נה"י], והם מכונים שש קצוות [ר"ת ו"ק]. (ה) נוקבא דז"א - היא ספירת המלכות [בכינוי זעיר אנפין ונוקביה יקראו יחד ר"ת זו"ן].

ובפרטות, יש בהם עוד חלוקה ל"ב פרצופים: בכתר שהוא אריך - עתיק ונוק', ואריך ונוק'. ובחכמה - אבא וישראל-סבא. ובבינה - אימא ותכונה. ובז"א - ישראל ויעקב. ובנוק' דז"א - לאה ורחל.

כא. עשר הספירות - יחסם זה עם זה.

עשר ספירות שורשיות - הן י"ס של חלקי כתר דאצילות שהוא א"א, שהן ראשית האצלת המאציל לאחר התיקון והוכנו לשמש כשורש וחיות לכל האצילות, וממנה לבי"ע. מי"ס אלו נתגלו בפועל רק ט' ספירות עליונות, אבל המלכות לא התגלתה בעוה"ז. במקום המלכות, הרדל"א שעל גבי הט"ס נחשב במניין הי"ס השורשיות, כיוון שהוא מקורה של המלכות. וזהו שנזכרו בכל מקום רק ט"ס בא"א.

העשר ספירות מתחלקות לשתי קבוצות מרכזיות:

שלש ספירות עליונות, שהן כתר חכמה בינה [ר"ת כח"ב] - מבאר בהן רבנו הרקאנטי זיע"א (מובא במנחת יהודה לד, ב): "השלש הראשונות הן שכליות ולא מידות". ושבע התחתונות, שהן חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות [ר"ת חג"ת נהי"ם] - הן מידות, מלשון קו מידה והגבלה, והיינו מידת התפשטות לפי תכונתן.

ג' הספירות הראשונות - כתר חכמה בינה [כח"ב], נקראות גם ג' ראשונות [ר"ת ג"ר], או ג' עליונות. הם נחשבים המוחין להנהגת הקב"ה, בציור קומת האדם העליון. הג"ר הם במידת רחמים גדולים ועליונים, כיוון שהם פועלים לפי רצון הקב"ה ולא לפי מעשה התחתונים. ועל כן, כאשר הג"ר מתגלים, זו היא עת רצון גדולה, והם משפיעים רחמים רבים בעולם. הג"ר ברדל"א אין בהם השגה כלל, וזהו רישא דלא אתידע, ועליהם נאמר "הנסתרות לה' אלהינו", ורק הז"ת מחסד ומטה יש בהם השגה ובהם נאמר "והנגלות לנו ולבנינו עד עולם". ולמטה מא"א, יש השגה בג"ר בכל ספירה ופרצוף ועולם כפי בחינתם המיוחדת. ובעולם האצילות, עיקר הג"ר הם שלשה פרצופים: א"א ואבא ואימא.

חכמה ובינה - במידת החכמה יש כבר גילוי של קצת דין, לעומת א"א שמעליו שהוא כולו רחמים גמורים. במידת הבינה - יש גילוי יותר של הדין, והבינה היא בעצם מקור הנהגת הדין, וממנה מתפשט קו הדין מעילא לתתא בספירות בינה גבורה והוד [בג"ה]. לכן הבינה נקראת גם נוקבא ביחס לחכמה, וכן ביחס לא"א. חכמה ובינה מכונים גם אבא ואימא [או"א], והם שני מוחין מכלל הג"ר בהנהגה האלוקית. שתי הספירות או"א נמצאות מחוברות בייחוד תמידי [יחוד או"א], שלא כזו"ן שהיחוד שלהם אינו תמידי אלא רק לפרקים לפי מעשי התחתונים. עיקרם של החכמה והבינה הוא להיות כלי מעבר בין הנהגת א"א לזו"ן, והם המשפיעים מוחין לז"א בהתאם להכנה הראויה שלו. על כן, חו"ב נקראים אבא ואימא, וביחס אליהם ז"א נקרא בן והמלכות נקראת בת.

ו' הספירות התחתונות - חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד [חג"ת נה"י], נקראות זעיר אנפין [ר"ת ז"א], כמיעוט אפיים לעומת הכתר שהוא ארך אפיים כנ"ל.

הם נקראות גם בתואר ו' קצוות [ר"ת ו"ק], כפי סידורם ועמידתם בקצוות של מרכז ההנהגה הרמוזה בגוף של קומת האדם העליון. הם מכונים בשם הנהגת המשפט, כיוון שהן פועלות לפי מעשי התחתונים.

זו"ן - הם שני הפרצופים: זעיר אנפין [חג"ת נה"י], ונוקביה [נזכרת כנוק', והיא המלכות]. הם שתי המדרגות התחתונות בהנהגת ה', ועיקר ההשפעה בפועל ניכרת בהם, כאשר ז"א - מקבל ומסכם את מידת ההנהגה ומשפיע אותה אל הנוקבא, והנוקבא - היא המוציאה אותה לפועל אל הנבראים. פעולה משותפת זו, של מעבר ההשפעה מז"א לנוק' כדי לגלות את הנהגת המאציל בתחתונים, נקראת ייחוד [זיווג]. כוח הייחוד ניתן להם מלמעלה, מייחוד או"א, וגם או"א קבלו את הכוח מא"א שלמעלה מהם. יש בייחוד זו"ן כמה בחינות, ויש בו התעוררות מהנוק' במיין נוקבין [מ"ן] אל המשכה מז"א במיין דוכרין [מ"ד], ועיקר הייחוד של זו"ן אינו תמידי כמו ייחוד או"א, אלא הוא נפעל ומשתנה לפי מידת הזכות של התחתונים בעבודת ה' ובמעשים של עם ישראל.

בב. האותיות.

האותיות הם כלים רוחניים, ותוארם הוא רק כינוי בדרך משל בלבד למהות רוחנית שהיא משורשי גילוי הצורה בעולמות הנבראים. על כן האותיות בשורשן העליון, נזכרות רק במבטא הלשון ולא בכתיבה הגשמית שהתגלתה בעולם העשייה הזה. כל אות ואות ממערכת האותיות היא גילוי של בחינת אור פרטי עליון, ככלי אומנותו של הבורא יתברך שבצירוף האותיות ברא את כל הנבראים. מערכת האותיות נחלקת לכמה חלוקות לפי בחינתם ומשמעותן, הן בסדר האותיות וצורתן והן לפי צירופים שונים שבהן.

יש באותיות ארבעה מרכיבים, לפי סדר בחינתם, והם: טעמים, נקודות, תגין ואותיות [בר"ת טנת"א]. ארבע בחינות אלו נרמזות בארבע אותיות שם הוי"ה, כנגד ארבע המילויים שבשם, וזה סדרם: טעמים - כנגד שם הוי"ה במילוי ע"ב, נקודות - כנגד שם הוי"ה במילוי ס"ג, תגין - כנגד שם הוי"ה במילוי מ"ה, ואותיות - כנגד שם הוי"ה במילוי כ"ן. כל בחינה ממילוי השם, מלבד היותה מיוחדת לבחינה אחת מטנת"א, היא גם כוללת בעצמה את כל ארבע הבחינות של טנת"א.

בג. העולמות שנבראו.

מהרח"ו כותב, כי הקב"ה האציל חמשה עולמות, זה נשמה לזה וזה לזה, והם: א) אדם קדמון [נזכר בספר התקונים. ובלשון הגאונים נקרא "צחצחות"]. ב) עולם האצילות. ג) עולם הבריאה. ד) עולם היצירה. ה) עולם העשייה (שערי קדושה ח"ג ש"א).

אלו החמשה עולמות נקראים הוי"ה אחת, והם נרמזים בארבע אותיות הוי"ה כך: כי קוצו של הוי"ד - הוא אדם קדמון, והוי"ד - אצילות, ה"א ראשונה - בריאה, הו"ו - יצירה, וה"א אחרונה - עשייה. וכותב מהרח"ו זיע"א בשערי

קדושה (שם): "ונפרט העניין בתכלית הפרטות, עד שנמצא כי אפילו בזה העולם השפל אין לך בריה קלה שאין בה כללות ד' אותיות ההוי"ה וכללות י"ס. וכל זה להורות כי הכל נברא מכח המאציל יתברך ואין זולתו". אמנם, לפי שעולם אדם קדמון הוא כנגד הכתר, והוא גבוה מאוד ונעלם מהשגה בו, ולרוב העלמו אין לו תמונת אות אלא קוצו של יו"ד, לכן אין מזכירים אותו בדרך כלל. ומזכירים רק את ארבעת עולמות, שהם: אצילות, בריאה, יצירה ועשייה [ר"ת אבי"ע], כי הם אותיות גמורות, וארבעתם יחד נקראים בגלוי בארבע אותיות שם הוי"ה.

בהבחנה הנלמדת בין ארבע העולמות, אנו למדים כך: עולם האצילות - כולו קודש, אין בו שום תערובת טוב ורע, ועליו נאמר הכתוב "לא יגורך רע". עולם הבריאה - הוא עולם כסא הכבוד, ובו המלאכים הנקראים שרפים, ורובו טוב ומיעוטו רע וע"כ בו מתחלת אחיזת הרע שבקל"י. עולם היצירה - הוא עולם המלאכים הנקראים חיות הקדש, ובו תערובת טוב ורע מחצה על מחצה. ועולם העשייה שהוא מתחלק לשניים: עולם העשייה הרוחני - הוא עולם האופנים ובו המלאכים הנקראים אופנים, הוא רובו רע ומיעוטו טוב, ובו אחיזה רבה של הרע יותר מהקדושה. ועולם העשייה הגשמי - הכלול מארבע יסודות הבריאה והם אש רוח מים עפר [ר"ת ארמ"ע].

בד. ארבע יסודות הבריאה: ארמ"ע.

יסודות הבריאה הם התהוות של חומר כפי רצון הבורא יתברך, שבא מהשתלשלות האור העליון בשורשו הרוחני מעילא לתתא עד התגשמותו בחומר. חומר זה נחלק לשתי בחנות: החומר הראשון - הוא הנקרא היולי כיוון שהוא חומר ראשוני ובסיסי, חומר פשוט ללא שום עיבוד מכוון, כאשר הכול מצוי בו בכוח. וחומר הארץ - הוא הנקרא תהו, כי הוא כבר עשוי כחומר להשתמש בו, אבל עדיין הוא לא ניכר בשימוש ברור עד שהוא יורכב. חומר הארץ צריך תחילה לקנות את הצורה שהיא הנפש, ואז החומר והצורה יחד נקראים בשם בוהו. ואלו הם ארבעת יסודות ארמ"ע, שכל אחד מהם כלול בחומר וצורה. מארבעת היסודות הללו התהוו ונבראו כל הברואים שבעולם הזה. השינוי בין נברא אחד למשנהו, נוצר מפני תרכובת שונה בין ארבעת היסודות, כאשר בכוונת הבורא מתגבר בכל נברא אחד מהיסודות יותר מהאחרים.

ארבעת יסודות הבריאה ארמ"ע נרמזים בארבע אותיות שם הוי"ה, כך: ' - אש, ה' ראשונה - רוח, ו' - מים, וה' אחרונה - עפר. עיין עוד בליקו"מ, שמדבר על היסוד החמישי שהוא היסוד הפשוט, והוא צדיק האמת שהוא מקור חיים להם, וכמ"ש בליקו"מ תנינא סו: "כִּי הָאֵדָם נִתְּהָה מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר. וְכָל אֵלוֹ הָאֲרָבָעָה יְסוּדוֹת נִמְשָׁכִין מִיְסוּד הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְדִּיק" (ליקו"מ ח"א תורה ח' ובעוד כמה מקומות. ועיין ביאור תורת נתן שם).

בה. מחצבים.

חמשת העולמות מתחלקים בכללות לשתי בחינות: פנימיות העולמות, וחיצוניות העולמות. ובפרטות, הם מתחלקים גם ל"מחצבים" כפי בחינתם, ובכל

אחד מהם מתחלקים עוד אלפי ורבבות של עולמות. "מחצב", הוא מלשון מקור שממנו נחצבו, יצאו והתגלו. חמש המחצבים שבחמשת העולמות מלבישים זה על זה, ותיקונם הוא ע"י עבודת ה' של עם ישראל בכל יום ובכל שעה ובכל רגע. ואלו הם:

עולם האצילות הכולל - מחצב הספירות, הוא סוד הפנימיות הגמורה של העולמות, ובו סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של תרי"ג בחינות הנתקנות ע"י עבודת ה' של ישראל בקיום תרי"ג המצוות.

עולם הבריאה - מחצב הנשמות, המלביש על מחצב הספירות ובו נחצבות נשמות עם ישראל. גם במחצב זה בפרטות יש את סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל ונתקנים ע"י קיום התרי"ג מצוות כנ"ל.

עולם היצירה - מחצב המלאכים, המלביש על מחצב הנשמות, ובו בחינת חיצוניות עולמות ביי"ע. גם כאן יש את סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של תרי"ג בחינות, הנתקנות ע"י עבודת ה' של ישראל בקיום תרי"ג המצוות.

עולם העשייה - מחצב החושך והקלי', המלביש על מחצב המלאכים, והוא כולל את כל בחינות הקלי' אשר ברא המאציל בכוונת מכוון לנסות בהם את ברואיו על מנת שיהיה להם תיקון אל השלמות, לתקן עולם במלכות שדי. כו. "וכולם לבושים אל האין סוף".

כותב מהרח"ו זיע"א (שם): "עוד הקדמה אחרת, והיא כי כל אלו הבחינות והמדרגות מרום אדם הקדמון עד התהום שבעולם השפל, כולם הם זו למעלה מזו וזו לפניו מזו, כי העליון מחברו מתלבש תוך התחתון ממנו כנשמה לגוף. ואמנם אין כל כללות העליון מתלבש בתחתון, רק בחינה פרטית תחתונה שבעליון מתלבש בכל התחתון, וכן על דרך זה עד סיום העולמות. באופן שכל העולמות, הן כלן בכללות, הן כל בחינת מהם, אפילו בעולם השפל, בכל פרט מהם הכל הוא בדרך זה, כי זה עליון מזה, וזה פנימי מזה, עד שכולן הם כעניין לבושין זה לזה, וכולם לבושים אל האין סוף - שהוא נשמה לכל הנשמות".

כח. עבודתם של ישראל בעולם.

תכלית עבודתם של ישראל בעולם הוא "לתקן עולם במלכות שדי".

ונבאר: בעולם התהו הייתה שבירת הכלים ונסתלקו האורות למעלה. כך נוצר שורש למציאות קלקול ורע בעולם, על מנת לתקן את הקלקול ולברר את הרע מהטוב ולזכך את הרע להיות טוב.

עבודת התיקון מתחלקת בין מהלך הנהגת ה' בעולם ובין עבודתם של ישראל: מהלך הנהגת ה' בעולם - פעל מיד לאחר השכירה להביא לשלב של תיקון במציאות, ובו תוקנו ברצון הבורא הספירות והפרצופים שבעולם האצילות.

תיקון זה נעשה ע"י אורות ב"ן, הם אורות הדין שבהם הושרשו הקלקולים שהתהוו בשכירה, והם בעצם גילוי רצון המאציל ליצירת מציאות הרע כדי שתהיה הנהגה של טוב ורע ותהיה עבודה לתקן את הרע להיות טוב. אולם הכלים שנפלו למטה מעולם האצילות נותרו שבורים ונפולים בסטרא אחרא, בקלי' של הרע שבתחתית כל עולם מעולמות ב"ע, וכך התעצם הרע במציאות.

ברצון המאציל, יצאו אורות חסד גבוהים (הם אורות מ"ה שיצאו ממצח א"ק, מייחוד ע"ב וס"ג של א"ק), ונתהווה עולם האצילות החדש הנקרא גם "דמות אדם דאצילות". עתה אורות ב"ן הפסיקו לתקן בעצמם, ונעשו תלויים באורות מ"ה החדש. עתה נוצרה ההנהגה החדשה התלויה בפעולה של ייחוד שבין מ"ה החדש לב"ן, שהיא בעצם הנהגה המשלבת בין בחינת החסד המתגלה במ"ה לבחינת הדין המתגלה בב"ן.

עתה בעולם התיקון, רק השילוב בין מ"ה וב"ן, שהוא הייחוד של זו"ן, הוא המביא תיקון בעולם. רצה הכורא יתברך, והייחוד הזה תלוי בעבודתם של ישראל, וכפי עבודתם כך תהיה ההנהגה ביחס לייחוד זו"ן.

בתוך כך, מהשתלשלות ז"א ונוקבא, מתברר בפרטות סוד יצירת אדם הראשון וחווה, ומהם לכל הנבראים ותכלית עם ישראל בעולם. מזו"ן דאצילות נמשכים נשמות ישראל, ועיקר עבודתם של ישראל בלימוד תורה, קיום מצוות, תפילה ומעשים טובים, הוא בירור והעלאת הניצוצות הקדושים ע"י ייחוד זו"ן.

כאשר עם ישראל מקיימים את עבודת ה', הם מבררים את טוב מהרע שהם הניצוצות הקדושים הנפולים בין הקלי'. ובאתערותא דלתתא של עבודת עם ישראל, הניצוצות האלו עולים בסוד מיין נוקבין [ר"ת מ"ן] אל המלכות, ושם היא נתקנת ומתקשטת ומעלה את המ"ן אל ז"א לצורך הייחוד. כי המלכות היא השכינה הרמוזה בשם אדנ"י, וז"א שבת"ת רמוז בשם הוי"ה, וכאשר עולים הניצוצות הקדושים מהבירור בסוד המ"ן, נעשה הייחוד העליון, שהוא חיבור החסדים והגבורות, בחיבור שני השמות הללו הוי"ה ואדנ"י [כזה: יאהדונה], והוא חיבור של בחינת ז"א שהיא שורש ההנהגה עם בחינת ב"ן שבנוקבא שהיא שורש הנבראים עצמם וקיומם.

על ידי כך, מתעורר ז"א להשפיע בסוד מיין דוכרין [ר"ת מ"ד], וממנו נמשכים הרבה השפעות טובות לכל: בזה מתברר הרע מהטוב, ניצוצות הקדש שנפלו מתעלים, הקלי' מתבטלות והרע מתהפך ומתגלה בטוב, עולמות ב"ע מתעלים, וברכה נשפעת לעם ישראל ולעולם כולו, וכך נתקן העולם במלכותו יתברך כפי רצונו.

הכורא יתברך קבע זמן לתיקון השלם, כמאמר חז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף", והוא בששת אלפים שנה של העולם.

מבלאות מסכמות להועיל ללומדים בעניין עשר הספירות והמתייחס אליהן [בעמוד הבא].

שמות הספירות	תכונתן בהנהגה	תואר
כתר	רחמים גמורים	אריך אנפין (א"א)
חכמה	רחמים גדולים	אבא
בינה	רחמים וממנה מקור הנהגת הדין	אימא
[דעת]	הנהגה ממצעת בין חכמה לבינה	-
חסד	חסד גמור לזוכה	זעיר אנפין (ז"א)
גבורה	דין גמור לחייב	
תפארת	רחמים הנהגה ממצעת בין חסד לגבורה	
נצח	חסד ממוזג לתכלית הטוב	
הוד	דין ממוזג לתכלית הלא טוב	
יסוד	הנהגה ממוצעת בין נצח להוד	
מלכות	השגחת ה'. להשכין שכינתו בעולמו	נוקבא

שמות הספירות	רמיזות בשם הוי.	רמיזותן במילוי שם הוי.	כנגדן בשמות הקודש
כתר	קוצו העליון של יו"ד	שם ע"ב	אהיה
חכמה	יו"ד שבשם	שם ע"ב	יה
בינה	ה. ראשונה שבשם	שם ס"ג	הוי"ה בניקוד אלהים
[דעת]	-	-	אהוה
חסד	ו. שבשם	שם מ"ה	אל
גבורה			אלהים
תפארת			ה.
נצח			ה. צבאות
הוד			אלהים צבאות
יסוד			שדי אל חי
מלכות	ה. אחרונה שבשם	שם כ"ן	אדני

שמות הספירות	כנגדן בגוף האדם	כנגדן בראש האדם	כנגדן במערכות גוף האדם	כנגדן בנשמה	העבודה כנגד ימי השבוע
		[ע"פ הגר"א]	[הרב יצחק גינזבורג בספר גוף נפש ונשמה]		[ע"פ הגר"א]
כתר	גלגלתא {קרקפת}	-	נשימה	יחידה	-
חכמה	מוח ימין		מח העצם	חיה	
בינה	מוח שמאל		הדם	נשמה	
[דעת]	מוח אמצעי שבעורף		עצבים	רוח	
חסד	זרוע ויד ימין	עין ימין	שלד		ראשון בשבת
גבורה	זרוע ויד שמאל	אוזן ימין	כלי הדם		שני בשבת
תפארת	גוף	נחיר ימין	שרירים		שלישי בשבת
נצח	ירך ורגל ימין	עין שמאל	הורמונים		רביעי בשבת
הוד	ירך ורגל שמאל	אוזן שמאל	חיסון		חמישי בשבת
יסוד	ברית	נחיר שמאל	רבייה		שישי בשבת
מלכות	עטרת הברית	פה	עיכול	נפש	שבת קודש

חלק ד - קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות

סדר השתלשלות העולמות - הוא סדר גילוי רצונו יתברך, משעלה ברצונו לברוא את עולמו והיותו מנהיג ומשגיח עליו בפועל.

ערך לימוד סדר השתלשלות העולמות הוא גדול ועצום. ומובא בשם האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן זיע"א מאגרות קודש שלו, שכתב על מעלת הלימוד הזה ש"הוא מצווה רמה ונישאה" [וי"ג "היא מצווה רבה"].

לימוד לעבודת האדם! לימוד זה אינו רק עניין גבוה למה שלמעלה מהאדם, אלא הוא שייך לאדם עצמו, לעבודת ה' שלו. הן כך אומר שלמה המלך בקהלת (ג, יא): **"אֵת הַכֹּל עָשָׂה יְיָהּ בַּעֲתוֹ, גַּם אֶת הָעֵלִם נָתַן בְּלִבָּם..."**. ומבואר: "היינו, שכל סדר השתלשלות העולמות מרום המעלות ועד למטה מטה - את הכל נתן הקב"ה בלב האדם, בלבו של כל יהודי. והטעם לכך הוא - כיוון שמטרת בריאת העולם הייתה "בשביל ישראל ובשביל התורה (רש"י בראשית א, א) ... ע"פ זה יומתק המבואר בכמה מקומות, שכאשר לומד האדם ענייני סדר ההשתלשלות, למעשה הוא מגלה ועוסק בעולמות הטמונים בו בעצמו!

... גם בעולמו של האדם קיימים העולמות כי"ע, והם מחשבה דיבור ומעשה... אמרו רז"ל לא נברא האדם אלא לשמש את קונו.. ועפ"ז מובן, שתכלית שכל האדם והרגש לכו הוא שיהיו המוח והלב מלאים בענייני אלקות ומושפעים ממנה, ועי"ז נעשה האדם כולו כלי ומכון לשבתו יתברך!"

וזה סדר ההשתלשלות שבאדם, בעבודת ה' שלו, היא בין השכל והרגש, לקיים מאמר הכתוב: **"וידעת היום, והשבות אל לבבך"**, מידיעה שבשכל אל ההשבה שברגש, להיות ממולא בדעת תורה ובקיום רצונו יתברך ויתעלה (ראה להרב מיכאל אהרון זליגמן במבואו לספר סדר ההשתלשלות).

ובס"ד כך הוא סדר השתלשלות העולמות מערך אל ערך כסדרם - מעילא לתתא:

✧ **עצמות:**

"אמתת הימצאו". הוא תואר-לא תואר, שנותנים להעצם של הכל. כמ"ש הרמב"ם בראש הלכות יסודי התורה: **"יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת הימצאו"**. ועוד כלשונו **"מצוי ואינו במציאות"** (מו"נ ח"א נז). ובלשון כתבי חסידות חב"ד: **"נמצא בבלתי מציאות נמצא"**. להורות, שאינו בגדר המציאות כפי שמציאות נראית ומוכנת לנו. כי הוא **"אין סוף"** אמיתי - **"שלילת הגבול ושלילת הבלתי גבול"**, שלילת החיוב ושלילת השלילה - וממילא יש בו הכל".

✧ **אור אין סוף** (אא"ס) - **"אור הכלול בעצמותו"**:

הוא האור הנובע ומתפשט מעצמותו, אבל הוא עדיין **"אור הכלול בעצמותו"**. אור זה הוא בלי גבול, ופשוט בתכלית הפשיטות במלוא מובן המלה.

האוא"ם שלפני הצמצום הוא פשוט בתכלית הפשטות ולא שייך בו שום גדר פרטי, עד שהאר"י זיע"א כותב בביאור האידרא (קכח, ב) כי באוא"ס אין צודק ח"ו שום תואר וספירה כלל. וכיוון שכל ספירה מוגדרת בתכונה מיוחדת, על כן כל עניין הספירות מתחיל רק לאחר הצמצום. ובדברי קדשו של מרן הרש"ש זיע"א נראה, שדבר בעיקר רק מא"ק ולמטה בלבד, אבל לא דבר בכלל במה שהתהווה מאוא"ס ועד א"ק, ולא גילה דעתו בכל מה שקדם לא"ק. והמקובלים עיינו ודנו בהרחבה בדבריו וביארו בהם כמה שיטות.

ובכתבי חסידות חב"ד מובא בהרחבה, ולא לחלוק כי אם לבאר, כך:

האור אין סוף – הוא ההשתלשלות שהתהוותה מהעצמות אל אצילות דכללות: בדרך כלל יש ארבע מדרגות באור הזה – וכנגדן ארבע מדרגות ברצון האין סוף: **א) עצם האור** – רצון המוחלט בעצם.

ב) התפשטות אבל עדיין גילוי לעצמו – רצון המוחלט.

ג) גילוי לזולתו, במדרגה זו הייתה עליית הרצון בשביל העולמות – רצון הגלוי.

ד) השערה בכח כל מה שיהיה בפועל – שיער בכח מה שיהיה בפועל.

לחלק בין עצמותו יתברך ובין אוא"ס שהוא כבר גילוי של בחינה הנאצלת ממנו יתברך: במהותו ועצמותו יתברך – לא שייך שם ספירה ולא שום גדר, אבל באור אין סוף – שייך לקרוא בשם ספירה. ולכן, בהכרח לומר שגם באוא"ס שלפני הצמצום בהיותו בלי גבול, שייך גם כן בחינת הספירות, גם מצד שהאוא"ס הוא שלימות הכוללת את כל העתיד להתהוות, וגם כיוון שאוא"ס הוא כשלעצמו בחינה של אור וגילוי, וכלל הוא שכל גילוי הוא ע"י ספירה. מ"מ, הספירות באוא"ס הן ספירות דכללות ואינן בבחינת תואר כמו הספירות שהתגלו בפועל לאחר הצמצום.

ואלו שני אופני הספירות שנזכרו באוא"ס, בהתאמה לארבע דרגות הנ"ל באוא"ס ובגילוי רצון האין סוף:

"ספירות אין קץ" – בשתי מדרגות הראשונות היו "ספירות אין קץ". הן ללא שום הגבלה, ולכן אינן מוגבלים במספר עשר. והן ללא כל הגדרת תכונה, וכל מה שנייחס בהן בחכמה או חסד וכו' הוא רק כדי לשלול את היפוכן. אבל אין להן כאן, שום גדר ולא הגבלה ולא יחס ותכונה.

"עשר ספירות הגנוזות" – בשתי מדרגות האחרונות היו "עשר ספירות הגנוזות". כאן כבר יש להן גבול, והן עשר ספירות הגנוזות במאצילן.

❖ **צמצום הראשון** – צמצום האור אין סוף לצדדים:

ע"י כח הגבול שבאין סוף, צמצם את אורו האין סופי על הצד ונשאר "חלל ומקום פנוי". הצמצום לא היה בעצמותו כלל וכלל, אלא רק באוא"ס. ולא בכל האוא"ס ולא בעיקר קומתו הרוחנית, אלא אך ורק בדרגה התחתונה של האוא"ס, היינו במלכות דאין סוף. כמבואר בספר הכללים, "אין סוף ב"ה הוא

רצונו יתברך הכל יכול. ולכן כשאנו אומרים שא"ס נתצמצם, רצה לומר שצמצם את רצונו הכל יכול, וקבע לו דרך הדרגה שה"ס דרך הספירות. וזה, כי לא רצה שכל יכולתו ייכנס לפעול בבריאת העולם, אבל רצה לפעול בדרך ההדרגה שהוא דרך הספירות.

ועניין הצמצום אינו סילוק האור, אלא רק שמצד הנבראים התעלם האוא"ס ואינו מאיר בגילוי אלא רק בחיצוניות האור. כי בכל השפעה יש שתי דרגות: יש את האור שמצד המשפיע, ויש את האור המגיע אל המקבל. כן הוא הצמצום, התעלמות האור הפנימי שאצל המאציל, להותיר רק את חיצוניות האור הראוי מצד הנבראים המקבלים כדי להשפיע בהם.

ובכתבי חסידות חב"ד, הצמצום הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות אל בריאה דכללות.

"העיגול הגדול" - אור שלא נגע בו הצמצום: האור אין סוף הסובב ומקיף על החלל ומקום פנוי נקרא "העיגול הגדול".

הצמצום היה באור אין סוף ולא בהעצמות. האור נתעלם ולא נסתלק כפשוטו.

◇ "חלל ומקום פנוי" - מקום לעמידת העולמות:

שם האור אין סוף הוא בהעלם לגמרי.

◇ רשימו - הוא הרושם שנשאיר אחר הצמצום בתוך החלל ומקום פנוי:

הרשימו מורה על שני דברים:

(א) כח הגבול באין סוף שנתגלה, כאשר נתעלם אור הבלי גבול ע"י צמצום.

(ב) נקודת אור הכוללת בתורה כל האור אין סוף.

הרשימו משמש כשלב הראשון, שממנו יתהווה סוף כל סוף גבול ממש בהעולמות. הרשימו הוא האותיות והכלים לגילוי האור אין סוף (שלפני הצמצום), שמגדיר ומגביל את האור אין סוף.

האותיות הם רק כלים שבהם ועל ידם נמשך ומאיר האוא"ס ממש, שהוא בחינת הזיו המתפשט ממנו יתברך. והם עצמם, אינם בערך האור, לא מיניה ולא מקצתיה. האותיות של הרשימו הם על דרך אותיות החקיקה כחלק מגוף הדבר, ולא כאותיות הכתיבה שהם דבר בפני עצמו על גבי הדבר.

אמנם, קודם הצמצום - לא היה בכח אותיות אלו, אף שהם כח הגבול שבא"ס, להגביל את האוא, ס, מחמת תוקף גילוי האין סופי של אור העצמות. ופעולת הצמצום - הייתה לגלות את האותיות, את הכלים.

לפני שהיה צמצום בהאוא"ס - היה כח הגבול בהעלם, והיה כל הבלתי גבול בגילוי. אבל לאחר הצמצום - כאשר נסתלק האוא"ס אל הצד, ולא היה האוא"ס מתחזק ע"י הגבול, אז נתגלה כח הגבול בגילוי, וכח הבלתי גבול בהעלם.

עיקר עניינו של הרשימו הוא לאפשר קיום למציאות ולנבראים כפי מידתם המוגבלת, ובזה הרשימו הוא שורשי החסד העתיד. עם זה, ברשימו גם נוצרו שורשי הדין. כי בצמצום וברשימו שנותר בחלל ומקום פנוי נוצר השורש להגבלה, למניעה ולחסר, שיתגלו בבחינת הדינים ובאפשרות הרע בעולם, שמהותם היא מכח הצמצום וההגבלה.

◊ קו וְחוּט - חזר ונמשך מהאוא"ס:

הוא מה שאחר הצמצום המשיך הבורא קו וחוט דק של אור לתוך החלל והמקום הפנוי, בשביל לברוא את העולמות.

אור הקו שונה ממה שהאיר לפני הצמצום בשני דברים:

(א) הוא הארה לבד מדוד ומוגבל בהתפשטותו, ומטבעו הולך ומתמעט.

(ב) הוא מאיר לתוך אותיות הרשימו - כל הגבול.

הרשימו והקו הנכנס לתוכו הם השורש לגילוי העתיד של העולמות. הרשימו - הוא שורש התהוות העולמות, והקו - הוא סידור העולמות כסדר האצלתם מעילא לתתא. הגדרה נוספת מובאת בדברי רבנו הרמח"ל זיע"א: הרשימו - הוא הנהגת המשפט לפי מעשי האדם, והקו - הוא הנהגת הייחוד המכוונת את הנהגת המשפט אל תכלית ההטבה שרצה הקב"ה להיטיב לברואיו, להחזיר את הרע המתגלה אל הטוב (קל"ח פתחי חכמה פתח כ"ז).

◊ אָדָם קְדָמוֹן (א"ק) - מחשבה קדומה וכתר כללי להעולמות:

חז"ל דרשו בגמ' ע"ז (לה, ב) עה"פ ועלמות אין מספר, אל תקרי ועלמות אלא ועולמות. כי ישנם אלפים ורבעות עולמות עד אין מספר שהאציל הבורא יתברך, אבל בכללותם הם חמשה כדלקמן, ו"ק ראשון להם. וכאשר נוצר א"ק בבחינת המחשבה הקדומה, עלו ונסקרו כולם לפני יתברך, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין במחשבה אחת ממש, ובה כל סדר ההשתלשלות הוא בהשוואה אחת.

ובכתבי חסידות חב"ד, שא"ק הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות אל בריאה דכללות - בחלק עולמות האין סוף. כי לאחר שנוצר חלל ומקום פנוי, והקו מא"ס נכנס לתוכו - התהווה בחלל ומקום פנוי עולם קדמון, שהוא בחלק העולמות של האין סוף. כי אמנם יש לו זמן התחלה וסוף, אבל ביחס לעולמות אבי"ע שנאצלו מתחתיו הוא שייך לעולמות אין סוף. כי א"ק התהווה מאין סוף עצמו, וגם הוא ממלא את כל החלל ומקום פנוי ולא ניכרת בו בחינת הגבלה, ולכן הוא נקרא עולמות אין סוף, אבל עולמות אבי"ע נאצלו מא"ק וניכרת בהם הגבלה של התחלה וסוף ותכונה ולכן הם בחלק העולמות המוגבלים. ובאמרינו "עולם", הוא מלשון העלם, וכאן בא"ק נעלם ולא מושג אוא"ס ב"ה.

א"ק - אע"פ שהוא מחשבה קדומה ומעלתו עליונה ביותר, מ"מ הוא גילוי מרצון המאציל שלאחר הצמצום. כי אצילות דא"ק וכל שכן של כל העולמות שתחתיו, היה להם ראש וסוף והיה להם זמן התחלת הווייתן ואצילותן - מה שאין

כן באין-סוף. ועל כן, בהכרח היה צריך להיות צמצום ראשון ומקום פנוי, ורק לאחריו התהווה א"ק.

משנתהווה א"ק בחלל ומקום פנוי, הוא היה לבחינת כתר כללי, בהיותו מלביש לכל העולמות כולם שבכל סדר ההשתלשלות, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, עד אפילו לסוף עולם העשייה.

בא"ק יש פנימיות וחיצוניות: פנימיות שהיא עתיק של א"ק - בו עלתה המחשבה על נשמות ישראל, וחיצוניות שהיא אריך של א"ק - בו עלתה המחשבה לברוא עולמות. על כן, הוא נקרא בתואר "אדם קדמון" על שם שתי הבחינות הללו: "אדם" - מורה על אריך דא"ק, ו"קדמון" - מורה על עתיק דא"ק. א"ק הוא "קדמון" - בכך שהתהווה מאו"ס עצמו, והוא קדמון לכל הנאצלים שתחתיו כי כולם נמצאים ממנו. והוא "אדם" - מפני שא"ק הוא כבחינת אדם הכלול בכל המדרגות מעליון ותחתון, וכמו כן א"ק הוא מלביש את כל ההשתלשלות שתחתיו ויוצאת ממנו. עוד פירוש כמו שביארו באדם, מלשון "אדמה לעליון", כי הוא דומה לא"ס שממנו הוא התהווה.

א"ק - הוא בחינת עולם הבא, עולם השכר, לעומת עולמות העבודה של העולם הזה שהם ארבע עולמות אבי"ע. וקדם עולם השכר לעולם העבודה, וכל עולמות העבודה של אבי"ע שואפים אל התכלית שבא"ק. על כן, אין השגה בא"ק לרום מעלתו, והוא בבחינת הכתוב "... עֵין לֹא רְאָתָהּ אֱלֹהִים וּזְלֹתָהּ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּו" (ישעיה סד, א), ומה שניתן ללמוד במעט הוא בענפי א"ק.

ענפי א"ק. הם האורות המתפשטים מא"ק, שעיקרם הוא כמה שמתגלה בפנים, כרמז הכתוב "חֲכָמַת אָדָם - תְּאִיר פְּנֵיו" (קהלת ח, א). ומה הם ענפי א"ק? הם האורות היוצאים דרך הראש, המצח, השערות, העיניים, וכן מהאוזניים והחוטם והפה (ר"ת אח"פ). וכפי סדרם בגובה הפנים - כן תהיה מעלתם זה ביחס לזה.

יש אורות עליונים מהם, והם האורות היוצאים דרך השערות שבראש א"ק, מהקרקפתא ועד העיניים - אבל אלה עולמות עליונים מאוד ונעלמים שרבנו האר"י זיע"א לא דבר בהם, ואין לשאול ואין להשיג בהם ועל זה נאמר "כבוד אלהים הסתר דבר".

יש לא"ק רוחניות ומוחין מבחינת עצמו, נוסף לאור הקו של האין סוף המתלבש בתוכו. סוד הרוחניות שבא"ק מתפרטת בארבע דרגות, שהם כנגד ארבע מילויים בשם הוי"ה.

הנה שם הוי"ה מתפרט בארבעה מילויי האותיות והם: ע"ב = יו"ד ה"י וי"ו ה"י. ס"ג = יו"ד ה"י וא"ו ה"י. מ"ה = יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ב"ן = יו"ד ה"ה וי"ו ה"ה.

ארבעה מילויי שם הוי"ה אלו מתגלים בהתלבשות ארבע הדרגות שבא"ק, כך:

שם ע"ב - כנגד חכמה דא"ק.

שם ס"ג - כנגד בינה דא"ק.

שם מ"ה - כנגד ו"ק דחג"ת נה"י של א"ק.

שם ב"ן - כנגד מלכות דא"ק.

ארבעה מילויי שם הוי"ה אלו מתלבשים מעילא לתתא זה בתוך זה בגובה הקומה של א"ק, כך:

שם ע"ב - מלביש על א"ק מראשו ועד סופו.

שם ס"ג - מלביש על א"ק מהעין והאזן ועד למטה.

שם מ"ה שם ב"ן - שניהם מלבישים על א"ק מהטיבור דא"ק ועד למטה.

ובפרטות יש עוד הרבה התחלקות של השמות הללו, כאשר כל אחד מהם נחלק גם כן לארבע בחינות של אותיות הוי"ה כמו ע"ב דע"ב, וס"ג דע"ב ומ"ה דע"ב וב"ן שע"ב, וכן בשאר השמות.

אורות העיניים ואח"פ יוצאים כל אחד לפי תכונתו, ובהם קיימים שורשי עשר הספירות שיתגלו כסדרן בעולם האצילות. שורשים אלו מתגלים בארבעה מימדים: ראייה, שמיעה, ריח ודיבור:

אורות היוצאים מהעיניים [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ע"ב דע"ב דס"ג, מילוי ע"ב של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הראייה שבו השורש לספירת החכמה.

אורות היוצאים מהאוזניים [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ס"ג דע"ב דס"ג, מילוי ס"ג של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם השמיעה שבו השורש לספירת הבינה. מאוזן ימין - אור מקיף שלהם, ומאוזן שמאל - אור חיצוני שלהם, ובכל אחד מהם בימין ובשמאל יש עשר ספירות בהעלם, המתפשטים כנגד הפנים עד שבלת הזקן של א"ק.

אורות היוצאים מהחוטם [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: מ"ה דע"ב דס"ג, מילוי מ"ה של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הריח שבו השורש לספירת התפארת, הכוללת עימה את כל שש הספירות של חג"ת נה"י. אורות החוטם יצאו משני נקביו, מנקב ימני - אור מקיף, ומנקב שמאלי - אור פנימי, המתפשטים עד למטה עד החזה של א"ק.

אורות היוצאים מהפה [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ב"ן דע"ב דס"ג, מילוי ב"ן של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הדיבור שבו השורש לספירת המלכות. כאן יצאו האורות כולם בשתי הבחינות של אור מקיף ואור פנימי מנקב אחד של הפה, והתפשטו עד הטיבור של א"ק.

◇ ג' עולמות ענ"ב: עקודים, נקודים וברודים.

הם ג' עולמות מעולמות האין סוף, שנתהוו ביציאות אורות אח"פ, כשלושה שלבים בהתגלות הספירות. הם מוגדרים ג' בשלושה שלבים של נקודה, ספירה ופרצוף:

עולם העקודים - נקודה - העשר ספירות כלולות בכלי אחד: מקומו של עולם העקודים הוא בפה דא"ק, כאשר האורות יצאו תחילה ואחריהם הכלים.

בעולם העקודים מפאת עוצם גילוי האור – הכל בהתאחדות גמורה, ועשר הספירות שלו עקודים וכלולים בתוך כלי אחד, בסוד בחינת הכתר.

עולם הנקודים – ספירה – העשר ספירות מתפרטות בעשר נקודות: מקומו של עולם הנקודים הוא בעיניים דא"ק, כאשר יצאו הכלים תחילה, ואחר כך יצאו האורות. כאן כבר נתגלו הספירות כל אחת כנקודה מיוחדת לעצמה, ונתהוו עשר נקודות.

עולם הברודים – פרצוף – העשר ספירות מתפשטות בעשרה כלים: מקומו של עולם הברודים יוצא ממצח דא"ק, לאחר שנתקן רישא דעתיק בעולם התיקון שלאחר השבירה. כאן יתהוו כל העשר ספירות בתיקון, כאשר כל ספירה מיוחדת לעמה בעצמות ובכלי. וזה הוא עולם האצילות, שבו נשרש כח ההתפלגות של כל יסודות המציאות בדומם צומח חי ומדבר (ר"ת דצח"מ). כאן נסדרו הי"ס בקומתן הרוחנית כפרצופים.

◆ פְּרָסָא – מקום מעבר בין מדרגה למדרגה:

הפרסא היא מקום הפסק, כעין פרוכת ומסך (ראה לרמ"ק בפרדס ש"א פ"ז). האור של המאציל נמשך מעילא לתתא, ממדרגה עליונה אל מדרגה תחתונה, מעולם אחד לעולם שתחתיו, ומספירה אחת לספירה הבאה תחתיה. האור הזה חייב שיהיה שלב מעבר מתאים, שיסנן את האור הגדול, על מנת שהמקבלו יוכל לסבול ולקבל אותו כראוי, וזו היא הפרסא.

פרסא, נקב, חלון – ישנם שלושה אופנים שבהם האור משתלשל ממדרגה אל מדרגה: פרסא, נקב, חלון. אופנים אלו רק מאפשרים מדרגה למעבר האור, ואינם כמו הצמצום. כי בצמצום – האור התעלם ולא הסתלק לגמרי, ופעמים שמשתמשים בלשון סילוק רק כדי לשכך את האזן. אבל בשלושה אופנים אלו – האור קיים וממשיך להשתלשל, רק שהוא עובר דרך אופן מתאים שיוכל המקבל לקבלו כראוי. החילוק בין שלושת האופנים הללו הוא כך: נקב – התמעטות האור בהשפעה צרה לפי ערך מהות שכל המקבל. חלון – התמעטות האור בהשפעה רחבה, שגם היא מוגבלת במידת הגילוי לפי ערך מהות שכל המקבל. פרסא – מהות האור מתלבש בפרסא, רק שבהתלבשות זו הוא מתעלם בתוך הפרסא, ולכן כאשר האור עובר בפרסא הוא משתנה ממהותו להיות ראוי כפי ערך המקבל.

◆ פְּתָר – אור מקיף למעלה מהאצילות:

אור הכתר ממצע בין האוא"ס לנבראים, אך הוא עדין בהעלם מקורו ולכן הוא נקרא "אין". הכתר הוא המקור לעולם האצילות, ואורו המשתלשל למטה עובר דרך הפרסא. ובכתבי חסידות חב"ד, כי הכתר הוא ההשתלשלות מבריאיה דכללות אל יצירה דכללות – עוד בחלק עולמות האין סוף.

הכתר מתחלק לשני חלקים: פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר.

ומבואר על דרך החסידות, כי הכתר הוא הרצון העליון של בחינת "רצה הקב"ה לברוא את העולם", הרצון שקדם אל הספירות. בכל רצון יש פנימיות

הרצון ויש חיצוניות הרצון. הרצון הפנימי - הוא עצם הרצון, 'שכך הוא רוצה'. והרצון החיצוני - הוא תכלית הרצון, 'שהוא רוצה עבור איזו כוונה'. הרצון הפנימי - הוא עניין של תענוג, מעצם היות לו רצון. והרצון החיצוני - הוא עניין של רצון, מהיות הרצון מתגלה בו בתכלית של איזו כוונה.

בבחינות אלו של תענוג ורצון, מתבאר החילוק בין פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר. פנימיות הכתר (עתיק יומין) - הוא עניין של מקור התענוג בהבעת עצם הרצון העליון. וחיצוניות הכתר (אריך אנפין) - יש בו את שתי הבחינות של רצון ותענוג. בחינה של תענוג במה שהוא נעלה ומקיף מעל הנאצלים, ובחינה של רצון במה שהוא כולל את הספירות בכח המתגלות מתחתיו באצילות (ראה ספר המאמרים חב"ד. ומסוכם היטב בספר סדר השתלשלות העולמות והספירות פרק לב).

ונבאר עוד בפרטות את עניין פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר.

א) פנימיות הכתר - היא המדרגה התחתונה של העליון, הנקראת בשם "עתיק יומין" [וזוה פירוש אחד לשמו מלשון עתיק, ישן. ובפירוש נוסף מלשון העתקה ושכפול, כי עתיק יומין עדיין בבחינת העליון, ובהיותו ממצע בין העליון לתחתון הוא כמו מעתיק עצמו ממקום אחד למקום שמתחתיו].

"עתיק יומין" עומד בביטול מוחלט למקורו, ונמצא עדיין בהעלם בעצמותו. על כן, איננו בגדר גילוי לעולמות, ואינו שייך להיות מקור להם. גם אין לעתיק יומין שייכות או יחס לספירות, והם אינם כלולים בו אפילו לא בהעלם. ומה שפעמים מייחסים לעתיק יומין כינוי של ספירה כמו חכמה דעתיק יומין, מבואר כי אין הכוונה לספירות, כי לא שייך ליחס בו לא מדרגה ולא יחס לא בחינה ולא ספירה, וזה רק שימוש לשוני על דרך ההשאלה לשבר את האזן. [וזוה פירוש נוסף לשמו מלשון העתקה והבדלה, מפני שעתיק יומין נעתק ונבדל מבחינת "יומין", היינו נבדל מעניין הגילוי המתגלה בעשר ספירות].

בוז"ק בחלק האדרא זוטא (רפ"ט, ב) עתיק יומין נקרא בשם "רישא דלא ידע ולא אתידע" (רד"א). כי עתיק יומין מתבטל למקורו ואיננו מרגיש עצמו למציאות כלל, ועל כן איננו ידוע לעצמו, וכל שכן שלא לזולתו.

ב) חיצוניות הכתר - היא המדרגה העליונה של התחתון, הנקראת בשם "אריך אנפין".

"אריך אנפין" איננו מתבטל למקורו כמו עתיק יומין, אלא עניינו הוא הגילוי וההתפשטות של הכתר. אמנם, גם באריך אנפין עצמו אין שייכות לספירות, אבל יש בו את הכח והאפשרות לעשר הספירות. ואם באריך אנפין העשר ספירות נמצאות בכח וביכולת, אזי בעולם האצילות הן כבר יוצאות ומתגלות בפועל.

אריך אנפין מתחלק לשני חלקים: א) פנימיות אריך - היא רצון פנימי בלי סיבה, הכולל בתוכו את הספירות הבאות אחריו. ב) חיצוניות אריך - הוא רצון חיצוני עם סיבה, המקיף על הנאצלים. [וזוה פירוש לשם אריך אנפין, כי בדרגה

ראשונה הוא בבחינת "אריך" שלמעלה מהגבלת הספירות, ומאידך הוא כבר גם "אנפין" שיש בו גילוי בכח כמקור ושורש לספירות].

אריך אנפין נקרא גם בבחינת "גלגלתא", כמו שהגולגולת שבראש סובבת ומקיפה את המוח אבל איננה רחוקה ונבדלת ממנו אלא היא עצם אחד עם המוח. כך גם אריך אנפין, הוא מקיף וסובב לעשר ספירות והוא למעלה מהגבלת הספירות שתתגלה בפועל באצילות שמחתיו, אבל עם זה הוא קרוב בערכו אל הספירות כי הספירות נמצאות בו בכח ויכולת והוא מקור ושורש להם.

ואע"פ שאריך אנפין קרוב כמדרגה עליונה לתחתון, עדיין הוא נעלה הרבה מספירת החכמה של התחתון וכל שכן משאר הספירות, ועל כן אור לא משתלשל ומתלבש בהן אלא דרך הפרסא הנמצאת בינו לבין המקבלים שתחתיו.

"**חכמה** סתימאה שבאריך אנפין" - היא מידת החכמה הסתומה שבאריך אנפין, והיא הממוצע האמיתי בין הכתר ובין הנאצלים. כי מצד אחד היא סתומה נעלמת ונסתרת מהאצילות, ועם זה היא גם מידת חכמה המתגלה בפועל.

◇ **עולם התהו - מצב הספירות באריך אנפין:**

"**עולם התהו**" - כך נקרא הכתר דאצילות והוא "עולם הנקודים", לעומת האצילות שתחתיו הנקראת "עולם התיקון". בתהו - יש אורות מרובים וכלים מועטים, אבל בתיקון - יש אורות מועטים וכלים מרובים. ומפני מה קיים ההבדל הזה? מפני שבתהו - היה גילוי של בחינת האור, ואילו בתיקון - הייתה רק בחינה של התפשטות האור בלבד.

בעולם התהו, הספירות נמצאות בבחינת עיגולים בכלליות. אורות הספירות כאן הם עצמיים, קודם שבאו לידי גילוי, ועל כן הם אורות חזקים מאוד. וכמו שהאורות הם בכלליות, גם הכלים הם בכלליות ואינם יכולים לחלק את האור לפרטים. ולעומת האורות שהם מרובים וחזקים, הרי שהכלים הם מועטים וחלשים מלקבל ולסבול את מלוא האור בקרבם.

ובאן בעולם התהו הספירות גם בבחינת יושר של חד-סמכא, היינו שהעשר ספירות הם זה תחת זה.

"**אורות וכלים**". כל ספירה מורכבת משתי בחינות אלו, ובחינת הכלים תלויה כפי בחינת האורות, כי אם האורות רבים גם הכלים צריכים שיהיו גדולים. אורות וכלים, הם שתי בחינות בי"ס של העיגולים ושל היושר, כאשר האורות - הם הבחינה המתאימה בא"ק (בעיגולים בחינת נפש דא"ק, וביושר בחינת הרוח דא"ק), והיא נחלקת לשתיים: אור פנימי ואור מקיף. והכלים - יש בהם שתי בחינות: פנימי וחיצון.

"**אורות**" - האורות הם עצמות הרוחניות המתלבשת בתוך הכלים, גילוי הרצון העליון בתוכן השפע הבא מאוא"ס, ועל כן הם בתכלית הייחוד והדביקות למקורן. על כן האורות הם בחינה ללא גבול, והם פשוטים ללא ציור,

ויקראו אור החכמה, אור החסד וכו'. עניין האורות להיות משפיעים את עצמם בכלים, כדי להשתלשל בעזרת הכלים אל המדרגה שתחתיהם.

כל בחינת אורות עליונים יש בהם ג' בחינות בכללות: (א) הוא אור פנימי, (ב) עליון יש אור עליון ממנו הנקרא אור מקיף עליו, (ג) עליהן אור עליון וגדול משניהן והוא מקיף לשניהן.

"כלים" - הכלים הם כלי הרצון לקבל את השפע הבא מלמעלה מהאוא"ס, והם כמו דבר הנבדל ממקורו. כיצד מתהווה בחינת כלי? הנה האורות המתלכשים בכלי, יש בהם שתי בחינות: פנימי ומקיף. כאשר האור המקיף מכה באור הפנימי, נעשה בחינת כלי מתולדת הכאה ההיא. משמעות הכלי הרוחני איננה ככלי קיבול בגשמי שהוא ריק, אלא הוא מציאות רוחנית מליאה בכל עובייה ותוכיותה, וכמו שהמשילוהו לאיברי גוף האדם שהם מלאים בבשר וגידים ועצמות ומיח ודם ועור וכד'.

שורש הכלים - הוא בראשית הופעת הקן הדק שיצא מאוא"ס אל החלל ומקום פנוי שהתהווה אחר הצמצום, והמשכו בהשתלשלות האורות. הרשימו שבחלל והמקום הפנוי, מהיותו אור מצומצם גם הוא שלב נוסף בשורשי הכלים העתידים. יציאת אורות אח"פ של א"ק לפי סדר גובהם ומעלתם, מהאזן ואח"כ מהחוטם ומהפה, הם גם כן צמצום בגילוי האורות העליונים, כשורשי הכלים העתידים. ומבואר, כי בהסתכלות אורות העיניים של א"ק באורות אח"פ נעשו הכלים של אח"פ, רק שאלו הם אורות נעלים ונעלמים ואין בהם השגה כלל. על כן, התהוות ראשונה של כלי בפועל הייתה עם יציאת אורות הפה.

אורות הפה - ביציאתם התהווה הכלי הראשון בפועל, רק שהוא היה כלי אחד המכיל את המרובה של כל עשר הספירות ללא התפרטות. אח"כ כאשר יצאו אורות העיניים - כבר התהוו עשרה כלים נפרדים, ובהם כלי מיוחד לכל ספירה כפי תכונתה.

האורות והכלים, אע"פ שהם הופכיים זה לעומת זה, מ"מ בתכליתם הם נשלמים זה עם זה. טבע האורות להיות בהעלם, והתגלותם היא דווקא ע"י הכלים. נמצא שהכלים פועלים באורות בשני עניינים: (1) הכלים מעלימים את הבלי גבול של האורות. (2) מתוך כך הם מגבילים את האורות, ועם זה הם מגלים את האורות בהתאם להימצאותם בכלים.

עניין הכלים הוא לקבל את השפע הבא מהאורות, ולהשפיע אותו אחרי מיעוט וצמצום אל המדרגה שתחתיהם. תכלית הכלים הוא בסוד מידת הדין, להגביל את החסד שלא יתרבה, אלא יושפע כפי המידה הנכונה בהגבלת הכלי. וכיוון שהכלים הם בבחינה של הגבלה, לכן הם מוגדרים בציוור ותכונה מיוחדים כמו חכמה, חסד וכו'. כל בחינת הכלים היא משם אלהים, שהוא הנותן גבול לכלי. מידת הדין מגבילה את החסד שלא יתרבה, כמו הכלי המגביל את המים לבל יתפשטו החוצה, וזה עיקר פירוש מלת כלי. סוד הגוף שהוא הכלי, הוא הנותן ועושה הבדלה וגבול וקצבה אל האורות.

בפרטות, יש בכלי שני חלקים: פנימי וחיצוני. וגם הם מתחלקים: הפנימי - יש בו פנימי דפנימי, ויש חיצוני דפנימי. החיצוני - יש בו פנימי דחיצוני, ויש חיצוני דחיצוני. על כן, פנימיות הכלי - היא עצם מציאותו בכל עוביו ותוכיותו, וחיצוניות הכלי - היא היקפו מבחוץ.

היחס בין החיצוני והפנימי של הכלי הוא, שהחיצון של הכלי יותר מעולה מפנימיות הכלי. כי הנה האור כולו שווה, וכאשר הוא נכנס ומתלבש בתוך הכלי, אין הכלי יכול לסבול אותו במלואו, ובחינת האור שלא יוכל להישאר בפנים יוצא מחוץ לכלי בבחינת אור מקיף עליו. לכן, אע"פ שבחוש הראות אנו רואים שפנימיות הכלי היא יותר זכה ומעולה, מ"מ החיצוני של הכלי מעולה יותר כי הוא האור הנעלה שלא יכל להישאר בפנימי שבכלי ויצא לחוץ בבחינת אור מקיף.

מצב זה של מיעוט הכלים בעולם התהו, גרם מצד המקבלים ל"שבירת הכלים", כפי שיבואר לקמן.

◇ **שְׁבִירַת הַפְּלִים.**

הכלים של ז' המידות שבעולם התהו נשברו, האור שהיה מאיר בהם הסתלק ועלה למעלה, ושברי הכלים נפלו למטה. וזו סוגיית רחבה מאוד ללמדה במקורה בעיון ראוי, ודי כאן להזכירה בכללות לצורך הבנת סדר ההשתלשלות.

◇ **פְּרָסָא - מקום מעבר בין מדרגה למדרגה: כנ"ל.**

עולם התיקון ◇ בהשתלשלות שכאן, מתחיל שלב עולם התיקון שלאחר שבירת הכלים הנ"ל. כאן מתחיל תיקון לארבע עולמות שיצאו למלוך בעולם הנקודים ונשברו, ועתה הם הולכים ונתקנים ע"י עבודתם של עם ישראל בקיום תורה ותפילה ותר"ג מצוות במשך ששת אלפי שנות עולם. עולמות א"ק ואבי"ע נחלקים בכללות לפנימיות וחיצוניות, והם נכללים בארבע בחינות כוללות הנקראות "מחצבים", והם: באצילות - מחצב הספירות, בבריאה - מחצב הנשמות, ביצירה - מחצב המלאכים, ובעשייה - מחצב החושך והקלי'.

ובכתבי חסידות חב"ד, כי עולם התיקון הוא ההשתלשלות מיצירה דכללות אל העולמות המוגבלים: אבי"ע. כאן עולמות אבי"ע הם בחלק העולמות המוגבלים, שלא כא"ק כנ"ל השייך לעומות אין סוף. כי עולמות אבי"ע נאצלו מא"ק, וניכרת בהם הגבלה של התחלה וסוף ותכונה, ולכן הם בחלק העולמות המוגבלים. וגם כאן, באמרנו "עולם", הוא מלשון העלם, וכאן באבי"ע נעלם ולא מושג אוא"ס ב"ה וגם לא מושג אור א"ק.

◇ **עולם האצילות.**

הממצע בין אוא"ס ובין הנבראים, והוא כולו טוב: הוא "עולם הברודים" ועולם התיקון, ובו מחצב הספירות. עולם האצילות נאצל ולא נברא, ובזה מחד הוא חשוב "אצל" סמוך ובטל לאוא"ס, ומאידך הוא "נאצל" ונבדל מאוא"ס. עשר הספירות מתגלות בו בפועל בבחינת יושר והתלבשות, כמציאות מהאצילות

ולמטה. הספירות הם כלים לאור המאיר באותו עולם, ולכן בכל עולם יש עשר ספירות. בתפקידן להכיל את האור השופע באותו עולם, ולהשפיעו בכוונת מכוון אל העולם שלמטה ממנו.

הספירות מעורבות זה בזה וכלולות אחד מהשני, והן סדורות במציאות של ג' קוין: קו בחדס בימין, קו הדין בשמאל, וקו הרחמים הממצע באמצע. וזה סדרם בפרטות:

קו הימין - הוא קו החדס להנהיג את העולם בחדס גמור כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלשת הספירות חכמה חסד ונצח (ר"ת חח"ן).

קו השמאל - הוא קו הגבורה להנהיג את העולם בדין כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלושת הספירות בינה גבורה והוד (ר"ת בג"ה).

וקו האמצע - המכריע בין קו החדס לקו הגבורה, והוא קו הרחמים, להנהיג את העולם כלפי מי שאינו ראוי לחדס והקב"ה מעורר עליו רחמים, ובו נכללים שלשת הספירות כתר [דעת] תפארת ויסוד (ר"ת כת"י, או דת"י).

וספירת המלכות - היא מתחת לכל הט' ספירות הערוכות מעליה בג' הקוין הללו. וזו תכונתן הכללית של העשר ספירות:

בתר - אור מקיף למעלה מהט' ספירות שתחתיו והוא שורש ומקור להן.

חכמה - ראשית גילוי הקו בכלים, ראשית גילוי אור המאציל בנאצל שתחתיו.

בינה - גילוי הפרטים שהיו כלולים באור החכמה.

דעת - ממצע כמחבר ומקשר את גילוי האור של החכמה והבינה, אל המידות שמלטה מהם.

חסד - התחל המידות בפועל, ובה קיימת תנועה להשפיע והיא עניין החדס.

גבורה - תנועה לצמצם ולהגביל את ההשפעה הבאה מהחדס, לטובת המקבל שיוכל לסבול ולקבל כראוי לו.

תפארת - התכללות של החדס והגבורה, ממיזוג והרכבה והכרעה בין החדס והגבורה.

נצח - איננו גוף ההשפעה הנאצלת, אלא הוא רק דרך ואופן הקבלה של המקבל, להיות מקבל במידת הניצחון להתגבר על המניעות.

הוד - גם הוא איננו מגוף ההשפעה הנאצלת, אלא הוא רק שכלול הדרך והאופן של המקבל, להיות מקבל מתוך הכרת תודה וההודאה להאוא"ס, מתוך התמסרות והתבטלות לרצונו שיתקבל ויתקיים כרצונו.

יסוד - מכאן מתחיל סדר תהליך ההשפעה בפועל, לאחר שכל השפע נאצל מהמידות שלמעלה ממנו אליו, בהתקשרות המשפיע עם המקבל.

מלכות - הממצעת בין הספירות של עולם אחד לעולם שתחתיו, כאשר היא מקבלת את השפע הנכון מהט' ספירות שמעליה, ולאחר צמצום הוא משפיעה את השפע למקבל באופן הראוי לו.

◇ עולם הבריאה.

הוא עולם מיוחד שנברא יש מאין, הנקרא גם "עולם הכסא" שהוא כסא לאצילות שמעליו, ובו מחצב הנשמות. עשר הספירות שבעולם הבריאה גם הם בבחינת יכולת להתגלות כיש. המציאות של עולם הבריאה היא כמציאות של חומר המוכן לקבל צורה וכמחשבה לפני התגלותה במעשה. עולם הבריאה בתכונתו הוא רובו טוב, ובו נמצא גן עדן העליון.

גן העדן - הוא מקום משכן הנשמות קודם ירידתן למטה להתלבש בגוף הגשמי, ואליו הן עולות אחרי מיתת הגוף והנפש מתענגת שם מהשגת הזיו והגילוי של האור האלהי.

נאמר בתהילים (פד, ח) "ילכו מחיל אל חיל", ללמד שיש כמה וכמה מעלות ומדרגות בגן עדן, ובכללות יש בהם שתי מדרגות: (1) גן עדן העליון - נמצא בעולם הבריאה. (2) וגן עדן התחתון - הממצע בין רוחניות לגשמיות והנמצא בעולמות היצירה והעשייה.

בין שתי המדרגות של גן עדן, נמצא נהר דינור שהוא נהר של אש רוחנית ו"עמוד" מפסיק, שתפקידם לזכך את הנפש כדי שתהא ראויה לעלות למדרגה העליונה המתאימה לה. נהר דינור - הוא מצד התחתון שמתבטל מהיש שבו, והעמוד - הוא מצד גילוי אור העליון שמאיר עליו, ובאמצעותו הנשמות עולות מגן העדן התחתון לזכות לעלות לגן העדן העליון.

◇ עולם היצירה.

הוא עולם שבו החומר מתגלה בצורה, והוא נברא כעילה ועלול מעולם הבריאה שמעליו, ובו מחצב המלאכים. עשר הספירות בו הם מתגלות כבר בבחינת יש. המציאות של עולם היצירה היא כמציאות בעלת צורה וכגילוי של דיבור לאחר מחשבה. עולם היצירה בתכונתו הוא מחצה על מחצה בטוב ורע, וממנו מתחיל גן עדן התחתון.

◇ עולם העשייה.

הוא סוף העולמות הרוחניים, ובו מחצב החושך והקלי'. עולם העשייה נחלק לשתי דרגות:

(1) **עולם העשייה הרוחני** - הוא כבחינת שלימות המעשה הבא אחר מחשבה ודיבור. עולם העשייה הרוחני נברא גם כן כעילה ועלול מעולם היצירה שמעליו. בתכונתו הוא רובו רע, ובו ממשיך גן עדן התחתון. בעולם העשייה מתקיים התיקון בפועל ובמעשה, ועשר הספירות בו הם בבחינת יש גמור.

(2) **עולם העשייה הגשמי** - הוא כבחינת שלימות גמורה בתכלית כל כוונת העולמות. כחלק משלים לעולם העשייה הרוחני, גם עולם העשייה הגשמי

בתכונתו הוא רובו רע. הוא קרוב וסמוך לקלי' הנמצאים תחתיו, ולכן הן גוברות בו הרבה ומקלקלות ופוגמות עד שיתקן בעבודת ה' בלימוד תורה ובתפילה.

◆ הקלי'.

כך הוא רצון המאציל ב"ה, כפי שנרמז בכתוב "רָאָה גַם אֶת זֶה לַעֲמֹת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים" (קהלת ז, יד). הקליפות הן המכונות סטרא אחרא, היינו הצד האחר לקדושה, והן הכוח שהמאציל ברא בשפל המדרגות המנוגדות לקדושה. הן נקראות קליפה, כי הן מסתירות כקליפה את כוח החיות של הקדושה המחיה כל נברא. הקלי' מרגשת את עצמה כנפרדת מהאוא"ס ואינה בטילה אליו, וזו בחינת ההתנגדות והטומאה שבהן. ואעפ"כ, גם הן מקבלות את קיומן וחיותן מהאור האלהי, אמנם לא מפנימיות רצונו יתברך אלא רק מבחינת אחוריים דקדושה, כנתינה שלא ברצון.

בשם שיש בקדושה ארבע עולמות, ועשר ספירות המנהיגות את רצון ה' בכל עולם ועולם באבי"ע, כך יש גם ארבע עולמות דקלי' וי"א ספירות בכל אחד מהם (י"א כתרין דמסאבותא). מקומם הוא בתחתית כל אחד מארבע עולמות אבי"ע, לאמור: בתחתית עולם האצילות יש עולם קלי' שלו, וכן בשאר עולמות בי"ע. רק שבעשר הספירות של עולם הקדושה התחתון חלש מהעליון, ואילו בעולם הקלי' ככל שיורדים מטה בי"א הספירות שבו כך הטומאה מתחזקת וקשה יותר.

הקלי' נחלקות לארבע קלי' בשתי מדרגות כלליות: קליפת נגה - תערוכת טוב ורע, ולפי השימוש בה היא יכולה לעלות לטוב או לרדת לרע. וג' קלי' הטמאות - שהן רע גמור ומטמאות ואי אפשר שיעלו לקדושה.

בכל סדר ההשתלשלות הזה של העולמות, נשלם רצונו ב"ה יתברך ויתעלה, מראשית הגילוי של "רצה הקב"ה לברוא את העולם" ועד סופו, והכל בכוונת מכוון של "סוף מעשה במחשבה תחילה", להיות שלם בתורת אמת.

חלק ה - הערה כללית בלימוד האדרא זוטא

א. מהות האדרא זוטא קדישא.

האדרא זוטא קדישא היא חלק מיוחד בתורת הקבלה, שרבי שמעון בר יוחאי זיע"א זכה ללמד ביום האחרון לחיי חיותו בעוה"ז, טרם שעלתה נשמתו לגנוזי מרומים. ורשב"י גילה בריש באדז"ק: "הָא הַשְׁתָּא, שְׁעָתָא דְרַעוּתָא הוּא" - כי אותה השעה בה דרש באדז"ק, היא שעת רצון נעלית ומיוחדת בכל העולמות כולם.

ב. משמעות השם - אדרא זוטא קדישא.

למשמעות השם "אדרא" קראו אותו מן השמים, כמובא בזוה"ק ח"ב (סא, ב): "ואכריזו עלך זמין הוא רבי ייסא לסלקא רוחיה ולאתקשרא בחד אדרא קדישא, דזמינן חברייא לאתערא בארעא". ועוד נאמרו בו כמה פירושים

כענינו לזיו השכינה שהתגלה, או כינוי למקום או לצורת הישיבה (ראה כמה פירושים שהבאנו במבוא לאדרא זוטא קדישא).

ועוד פירוש מיוחד כותב המקובל רבי אליעזר צבי סאפרין מקמארנא זיע"א, ובסיכום דבריו יוסדר כך:

אדרא - לגדול העניין שרשב"י מלמד בתיקון זו"ן, ועי"כ יש בו שם הוי"ה ב"ה הכולל כל העולמות מא"ס ב"ה עד סוף עולם העשיה, וכן בסדר כל העולמות כולם נכללין בו, כמאמר הכתוב אדיר במרום ה'. זוטא - כיוון שעוסק בתיקון זו"ן שהם בגלות בקטנות. קדישא - ע"ש המוחין שהם נקראים קדושים, שרשב"י היה ממשיך ע"י חידושי סודות התורה בכל יום (בהקדמת ביאורו דמשק אליעזר על האדז"ק. ועוד ביאורים במבוא לאדז"ק במהדורתנו ע"ש).

ג. התוכן עיקרי בשני חיבורי האדרא.

"שני האדריות הם כוללים כל חכמת האמת עד סדר העולמות מראש ועד סוף" (רבי יהודה פתיה זיע"א בהקדמת הרב ליי"ה ר'), והאדרא זוטא קדישא משלימה את מה שרשב"י לימד באדרא-רבא.

ד. האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד.

באדר"ר - ניתנה רשות לרשב"י ותלמידיו לדרוש בסוד ההשתלשלות מאור אין סוף ברוך הוא, דרך א"ק ועתיק וא"א עד לזו"ן, כפי סדר עמידתם לאחר התיקון בג' קוין של חח"ן, כ(ה)ת"י ובג"ה. ובזה דרש רשב"י על התפשטות העשר ספירות במצבם בחמשה פרצופים, והרחיב ביאור בעניין י"ג ת"ד (תיקוני הדיקנא) של א"א. עם זה, רשב"י מיעט בלימוד ת"ד של ז"א, ועוד יותר מיעט מלעסוק בפרצופי או"א.

ובאדרא זוטא קדישא - רשב"י השלים את חפצו לגלות גם את הלימוד בת"ד של ז"א, והרחיב לבאר הבחנות שבין א"א לז"א, ובעיקר השלים את הלימוד בפרצופי אבא ואמא.

ה. סדר ההשתלשלות. רשב"י מלמד באדרא את "סדר ההשתלשלות" של גילוי רצונו יתברך ויתעלה בעולמו שברא, מעצמותו וגילוייה באור אין סוף ברוך הוא (אסב"ה), דרך א"ק, ועתיק יומין. והשתלשלותם בחמשה פרצופים: אריך אנפין, אבא ואמא, זעיר אנפין ונוקבא. וארבע עולמות אבי"ע: אצילות בריאה יצירה ועד עולם העשייה הגשמי ותחתיו הקליפות, ואת ייחודם לתיקון עולם [מו"ר שליט"א הרגילנו בלשון טובה: לומר ייחוד - ולא זווג, ושלא להזכיר את הכינוי המלא של הקליפות, אלא רק לומר בקיצור קלי'].

ו. אורות עליונים. רשב"י מלמד על אורות עליונים לפי סדר בחינותיהם. ובהם: אורות המצח, ואורות שער הראש, ואורות שערו הדיקנא. ואורות העיניים, ואורות האוזניים והחוטם והפה (אח"פ). וסדר "התלבשות" הפרצופים זה על זה. והשתלשלות האורות מעליון לתחתון. ונזכר גם עניין השבירה בעולם התהו, ועולם התיקון.

ז. שימוש הלשון במשל ודמיון. רשב"י מבאר דבריו במשל ודמיון ממשיים של צורה ומקום ובנין איברי קומת האדם העליון - ובזה ברורה האזהרה היסודית, שאין שם בעליונים שום ממשות וגשמיות, וכל זה אך ורק שימוש לשוני במשל ודמיון כדי לשכך את האזן, על מנת לקרב את הלימודים העליונים להבינם בלשון בני אדם.

ח. ערכים ולשונויות דומים, המשתנים בכמה מקומות כדי לבאר כמה עניינים. יש ערכים הנזכרים בכמה מקומות, כמו "עתיקא קדישא" וכדומה. פעמים רבות רשב"י משתמש בערכים אלו לבאר עניין שונה, ועל הלומד לשים לב בכל מקום במה מדובר: אם בא"ק או בעתיק יומין וכדומה.

במו כן, עיקר ההשתלשלות המושגת בפועל להשפיע בעולם העשייה של עולם הזה לתחתונים, היא בין אריך אנפין (א"א) לזעיר אנפין ונוקביה (זו"ן). רשב"י מבאר את ענייניהם, בערכים של הקומה הרוחנית בצורת איברי האדם העליון, כמו הראש, וגולגלתא, ומוחין, ועיניים, ואזן חוטם ופה, וגרון, ושערות, וזקן וכדומה. פעמים רבות רשב"י משתמש בלשונויות אלו לבאר באריך אנפין או לבאר בזעיר אנפין, ועל הלומד לשים לב בכל מקום במה מדובר: אם באריך אנפין או בזעיר אנפין.

ט. ערכי הקבלה ביחסם זה לזה. כאשר לומדים בדברי רשב"י ערכים ולשונויות דומים, המשתנים בכמה מקומות כדי לבאר כמה עניינים - הוא מפני בחינת היחס שבין הערכים הללו. לדוגמא: במושגים של מעלה ומטה - במבנה הי"ס, הכתר ייקרא עליון והמלכות תיקרא תחתונה. אמנם, כאשר נבחן את היחס שבין המלכות לבין מה שמתחתיה, אזי המלכות תיקרא בהשאלה עליונה יותר לכתר שמתחתיה. כך נאמר, שמלכות דאצילות עליונה יותר מכתר דבריאה. ועוד דוגמא, האין סוף ב"ה הוא הגילוי שלמעלה מא"ק. אמנם, כאשר נבחן את היחס שבין א"ק לבין עולם האצילות, אזי לרום המעלה והיעלמות ההשגה בא"ק, נמצא בדברי המקובלים שהם מכנים את א"ק בשם 'אין-סוף' בערך יחסו אל עולם האצילות. כמו כן, התואר "עתיקא קדישא" הוא רמז לא"ק. אמנם, כאשר נבחן היחס שבין פרצוף אריך אנפין אל הפרצופים שמתחתיו, נמצא בדברי המקובלים שמכנים בהשאלה את א"א בשם עתיקא קדישא.

י. להתפלל לפני ה' יתברך ויתעלה, שחפץ השי"ת בידנו יצלח לזכות במה שאנו לומדים. הנה זו הבקשה מרבנו רבי יוסף חיים זיע"א (הובאה בספר "בן איש חי" פרשת מקץ הלכה י"ב): "רַבּוֹן עֲלֵמָא. יְהֵא רַעְוָא קַמָּךְ לְמִיָּהב לֵן חֵילָא לְאַתְעָרָא בִּיקָרְךָ. לְמַעַבְדַּ רַעְוָתְךָ. וְלִסְדָּרָא פְּלָא פְּדָקָא יְאוּת" וכו'. ועל מנת להקל להבין ולשנן, רשמנו בתרגום קל:

רבון העולם. יהי רצון לפניך לתת לנו כוח להתעורר בשבחך, ולעשות רצונך, ולסדר הכל [בתפלתנו] כפי הראוי. ואף על פי שאין אנחנו יודעים לקיים את הרצון והלב לתקן הכל, יהי רצון לפניך שתתמצה במלים ובתפילה שלנו. לתקן תיקון עליון כפי הראוי, ויהיו ההיכלות העליונים והרוחות העליונים עולים היכל

בהיכל ורוח ברוח, עד שיתחברו במקום כמו שראוי. אבר באבר. ויושלמו זה בזה וייתחדו זה בזה, עד שהם אחד ויאירו זה בזה. ואז, הנשמה העליונה של הכול תבוא מלמעלה, ותאיר לנו, ויהיו מוארים כול הנרות בשלמות כמו שראוי. עד שאותו האור העליון יתעורר, והכול יעלה אל קדש הקדשים, ויתברך ויתמלא כבאר מים נובעים ולא פוסקים. וכולם מתברכים למעלה ולמטה. וההוא שלא נודע ולא בא במניין, הרצון שלא נתפס לעולמים יתמתק בפנימיות של פנימיות שבתוכם. ולא נודע אותו הרצון ולא נתפס להיוודע. ואז, הכול יהיה ברצון אחד עד אין סוף. והכול יהיה בשלמות מלמטה ובפנימיות של הפנימיות, עד שייעשה הכול אחד. ויתמלא הכול, ויושלם הכול, ויאיר ויתמתק הכול כמו שראוי:

רבון העולם. יהי רצונך עם עמך ישראל לעולם, וישועת ימינך תראה לעמך בבית מקדשך. ויבוא לנו מטוב אורך, ותתקבל תפילתנו ברחמים. יהי רצון לפניך, שתהיה עוזר ומסייע לנו שנאמר מלים בדרך ישרה, כפי התיקון העליון, בתיקונים של המלך הקדוש והשכינה הקדושה, ולעשות ייחוד שלם לגלות את אותה הנשמה של כול החיים, מדרגה לדרגה עד סוף כל המדרגות, כדי שתהיה אותה הנשמה נמצאת בכול, ומתפשטת בכול. שהרי עליונים ותחתונים תלויים באותה הנשמה ומתקיימים על ידה:

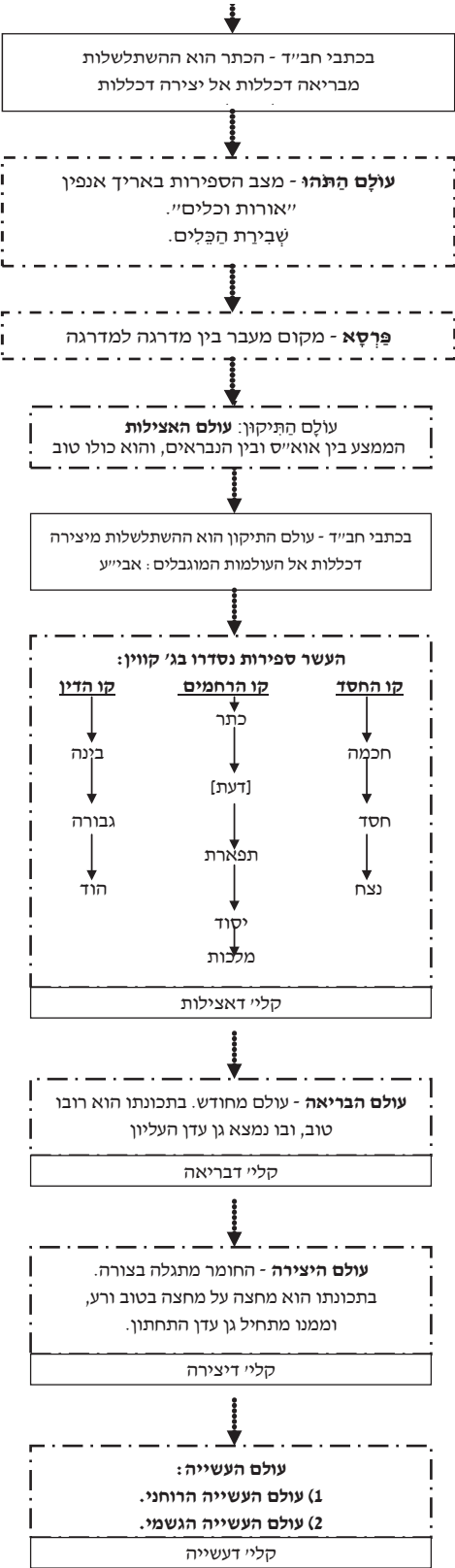

תרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות "סדר השתלשלות העולמות"

הוא סדר גילוי רצונו יתברך בעולמו שברא

**שער המפתחות
ללאדרא זוטא קדישא**

התעוררות הלב

כל אותיות הוי"ה זוכים לשמרו לעולם

מי שהוא שלם גם בסתרי תורה נקרא משכיל. מי שיש בידיו מקרא מאות ה' אחרונה שבשם נשלח לו מלאך לשמרו, ואם יש בידו משנה ותלמוד עם המקרא נזקקין לו ב' אותיות אחרונות ו"ה משם הוי"ה לשלוח לו ב' מלאכים לשמרו, ואם יש בידו מקרא, משנה, תלמוד, אגדה, וסתרי תורה וספר יצירה, ואינו שלם בחכמת הקבלה, נקרא חכם ונבון, ואינו נקרא משכיל. וכל השם המיוחד רובו ככולו זקוק לשומרו, ומי שהוא שלם בכל הדברים הנזהרים, כל אותיות הוי"ה זוכים לשמרו לעולם.

(רבי אברהם אזולאי זיע"א, חסד לאברהם, עין הקורא נהר י"ג).

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

ועוד אמרו חכמי האמת, שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע, וכל מי שיכול להשיג ולידע הרבה ונתעצל ולא השיג וידע אלא מעט צריך לבא בגלגול עד שישיג וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה, הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות, כי כל מה שנשמתו יכולה להשיג ולידע מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה, ואי אפשר לה להתתקן ולהשתלם בצרור החיים את ה' במקורה אשר חוצבה משם בלתי ידיעה זו, ולכן אמרו חכמים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לעולם הזה.

(רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א, שו"ע הרב, הלכות ת"ת פרק א').

ותשריש אמונות ודעות אמתיות בלב לומדיה

החכמה האמתית, חס ושלום שתוריש שום אמונה רעה או דעת נפסד, אבל בהפך שתנחיל האמת והצדק ותשריש אמונות ודעות אמתיות בלב לומדיה, ואף אם יקדימוהו ללמוד התורה כי היא המוציאה לאור תעלומות התורה ועקריה ומחזקת ותומכת שרשיה.

(רבי שלמה בן אדרת, הרשב"א זיע"א, עבודת הקודש, חלק התכלית פרק י"ז).

שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא

להועיל ללומד וללימוד הצגנו עשרה מפתחות, ואת העמודים ציינו לפי עמודי האדרא זוטא קדישא במהדורה זו, ואלו הם:

א. מפתחות ראשי הפרקים באידרא זוטא קדישא, המובאים בתוך הביאור קל. **ב.** מפתח הפסוקים. **ג.** מפתח מאמרי הש"ס. **ד.** מפתח מאמרי הזוהר: מדרש הנעלם. ספרא דצניעותא (בזוהר סוף פרשת תרומה). אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא דבי רב יבא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דרב המנונא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. **ה.** מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א.

א. מפתחות ראשי הפרקים באידרא זוטא קדישא

תנו רבנן, כשחלה רבי שמעון בר יוחאי (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית)..... **א**
 יום פטירת רשב"י, גילה את סודות האדרא (זוהר ח"ג רפז, ב)..... **ח**
 א"ק, אדם קדמון, הוא נשמת האצילות (זוהר ח"ג רפח, א)..... **יג**
 פרצוף עתיק ונשמת א"א (זוהר ח"ג רפת, א)..... **יד**
 לא עסקינן במה שלפני התיקון (זוהר ח"ג רפת, א)..... **טו**
 גולגלתא דא"א. גולגלתא וי"ג חיוורתא בא"א, וטלא הנוסף ממנו (זוהר ח"ג רפת, א)..... **טז**
 רדל"א דעתיק, גולגלתא ומוחא סתימאה דא"א (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **חי**
 שערי רישא דא"א (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **יט**
 ארחא חוורתא דגולגלתא דא"א (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **יט**
 א"א הוא הכתר ובוצינא עילאה (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **כ**
 ע"ק, עתיקא קדישא נמצא בג', בב', והוא חד (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **כ**
 מצחא דא"א (רעוא דרעוין) (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **כא**
 בשבת במנחה מתגלה רעוא דרעוין (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **כא**
 שלש סעודות שבת (זוהר ח"ג רפת, ב)..... **כג**
 בגילוי מצח דא"א נכפין כל השנים (זוהר ח"ג רפט, א)..... **כד**
 עיני א"א (זוהר ח"ג רפט, א)..... **כה**
 חוטם דא"א (זוהר ח"ג רפט, א)..... **כח**
 תריין מזליין, שהם נותנים מוחין לאו"א (זוהר ח"ג רפט, א)..... **ל**
 התלבשות חסד ויסוד דעתיק במוחא סתימאה דא"א (זוהר ח"ג רפט, ב)..... **לג**
 מוחא סתימאה דא"א מאיר במזל שמתחבר לחכמה ובינה (זוהר ח"ג רפט, ב)..... **לד**
 חכמה המאירה לפרצופי האצילות, מתלבשת באימא, ומאירה בז"א (זוהר ח"ג רפט, ב)..... **לו**
 סדר המשכת המוחין מאו"א לז"א (זוהר ח"ג רפט, ב)..... **לו**
 הארת מזל דא"א בז"א (זוהר ח"ג רצ, א)..... **לח**
 חכמה היא התחלת הגילוי באצילות (זוהר ח"ג רצ, א)..... **טל**
 גילוי סוד פרצופי אבא ואימא (זוהר ח"ג רצ, א)..... **מב**

אימא נקראת רעיה, והנוקבא נקראת כלה (זוהר ח"ג רצ, ב)	מט
בשם בינה נכללים: או"א וז"א. ובתבונה: רק זו"ן (זוהר ח"ג רצא, א)	נב
ז"א מקבל מוחין: חו"ב וחו"ג, מישסו"ת (זוהר ח"ג רצא, א)	נג
דעת עליון ודעת תחתון דז"א (זוהר ח"ג רצא, א)	נז
דרוש זו"ן הנקראים צדק ומשפט. וסדר השתלשלות גבורה דעתיק (זוהר ח"ג רצא, ב)	סא
זיווג זו"ן הוא שמחת כל העולמות (זוהר ח"ג רצא, ב)	סג
חטא התחתונים גורם ח"ו לפירוד זו"ן (זוהר ח"ג רצא, ב)	סד
הצדיק מגין על דורו (זוהר ח"ג רצא, ב)	סה
הקדמה לדרוש ז"א (זוהר ח"ג רצב, א)	סח
השבירה והתיקון בז' מלכים דז"א (זוהר ח"ג רצב, א)	ע
טל הנמשך מא"א לרישא דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב)	עו
תשעה חוורתי, מוחין ונהורין, הנמשכים מא"א לז"א (זוהר ח"ג רצב, ב)	עז
עניין המוחין הנמשכים לז"א (זוהר ח"ג רצב, ב)	עח
חב"ד דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב)	עט
חו"ג ודעת עליון ודעת תחתון דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב)	פ
שערי גולגלתא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א)	פב
אורחא שבאמצע גולגלתא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א)	פד
מלאכים הנאחזים בג' מיני שערי רישא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א)	פה
מצחא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א)	פז
כ"ד בתי דינין שבמצח דז"א (זוהר ח"ג רצג, ב)	פט
עיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב)	צ
תלת גונין שבעיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב)	צב
סדר הגוונים בעיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב)	צד
חוטמא דז"א (זוהר ח"ג רצד, א)	ק
אודנין דז"א (זוהר ח"ג רצד, א)	קד
מאר גדפין המעלים את הקול (זוהר ח"ג רצד, א)	קה
המשך אודנין דז"א (זוהר ח"ג רצד, ב)	קז
אנפוי דז"א וגווי חיוור וסומק דבגביה (זוהר ח"ג רצה, א)	קיג
תשעה תיקוני דיקנא דז"א (זוהר ח"ג רצה, א)	קטז
שפון ופומא דז"א (זוהר ח"ג רצה, ב)	קכד
אחה"ע וגיכ"ק שבגרון וחיך (זוהר ח"ג רצה, ב)	קכז
ביאור אותיות הגרון (זוהר ח"ג רצה, ב)	קכח
בנין גולגלתא דנוקבא (זוהר ח"ג רצו, א)	קלא
הנוקבא: שער רישא דנוק', חמש גבורותיה, ונסירתה מז"א (זוהר ח"ג רצו, א)	קלב
דכר בלי נוקבא אקרי פלג גופא (זוהר ח"ג רצו, א)	קלב
הנוקבא נבנית ע"י ז"א, והיא אם הבנים ב"ע (זוהר ח"ג רצו, א)	קלד
נוקבא נקראת חכמה זעירא, אחות קטנה (זוהר ח"ג רצו, א)	קלה
התפשטות חו"ב וחג"ת דז"א (זוהר ח"ג רצו, א)	קלו
שני קווי ז"א (זוהר ח"ג רצו, א)	קלו
התפשטות נה"י דז"א (זוהר ח"ג רצו, א)	קלו

זיווג ז'ז' פב"פ (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלח
הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמג

ב. מפתח הפסוקים באדרא

פסוקים שצויינו בכוכבית * הם מפרק ההקדמה

בראשית

ב, י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לו
ב, י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מו
ח, כא וירח ה' את ריח הניחוח (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קא
יד, יח ומלכי צדק מלך שלם (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סג
כז, כח ויתן לך האלקים מטל השמים (זוהר ח"ג רפת, א) ..... יז
כז, כח ויתן לך האלקים מטל השמים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
כט, יב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פא
לו, לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לו, לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עא
לו, טל וימלוך תחתיו הדר ושם עירו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
מח, כ בך יברך ישראל (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קטז

שמות

* ג, טו זה שמי לעולם (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ו
ד, כב בני בכורי ישראל (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נד
טז, ד הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
* יט, כא פן יהרסו אל ה' לראות (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ו
כ, ב אנכי ה' אלהיך (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פג
כ, יא על כן ברח ה' את יום השבת וגו' (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלג
לד, ו ויעבור ה' | ה' אל רחום וגו' (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לב

ויקרא

טז, ל כי ביום הזה יכפר עליכם (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
יח, יט ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נ
יט, טז לא תלך רכיל בעמיך (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קיב
כג, מ פרי עץ הדר (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עג
כה, י וקדשתם את שנת החמישים שנה וגו' (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
כה, יז ולא תונו איש את עמיתו (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צ

במדבר

ו, כה יאר ה' פניו אליך (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיד
יא, א וישמע ה' ויחר אפו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קו
יא, א וישמע ה' ויחר אפו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
יד, יז ועתה יגדל נא כח ה' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכג
כד, יא ברח לך אל מקומך (זוהר ח"ג רפת, ב) ..... יח

- כד, יז ומחץ פאתי מואב (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פח
- דברים**
- ה, כה וישמע ה' את קול דבריכם (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קו
- יא, יב תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
- שמואל א'**
- ב, א כי אל דעות ה' (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נו
- ב, א כי אל דעות ה' (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... פ
- ג, ט דבר כי שומע עבדך (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
- כת, טז ויהי ערף (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה
- שמואל ב'**
- כב, ט עלה עשן באפו (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
- כב, ט עלה עשן באפו (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
- כב, כו עם חסיד תתחסד (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... פ
- מלכים א'**
- * ה, נט לעשות משפט עבדו (השמשות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... א
- ג, ט ונתת לעבדך לב שומע (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
- יג, ד ותיבש ידו וגו' (זוהר ח"ג רפת, א) ..... יב
- יז, א נחל כרית (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
- מלכים ב'**
- יח, כו כי שומעים אנחנו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
- יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פד
- יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קד
- יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
- ישעיה**
- א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
- א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
- א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמא
- א, כז ציון במשפט תפדה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
- א, כז ציון במשפט תפדה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמא
- יא, ב ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וגו' (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
- לב, יז והיה מעשה הצדקה שלום (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
- לג, ו והיה אמונת עתך חוסן ישועות וגו' (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נו
- לג, כ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
- לג, כ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צז
- מא, כז ראשון לציון הנה הנם (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
- מח, ט ותהלתי אחטם לך (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
- מח, ט ותהלתי אחטם לך (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קב
- ג, ג אלביש שמים קדרות (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
- נד, ז וברחמים גדולים אקבצך (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צז

נז, ב יבא בשלום ינוחו על משכבותם (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמו
נח, י וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מו
נח, יד אז תתענג על ה' (זוהר ח"ג רפת, ב) ..... כ

(נט, ז בגדי נקם. נרשם בגירסא אחרת בדף רצה, א ובדף רצו, ב. ורבי יהודא הגיה למחקה ע"פ מהר"ו)

ס, כא ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיג
סג, טז כי אתה אבינו (זוהר ח"ג רצ, א) ..... לח

ירמיה

יז, ח ועל יובל ישלח שרשיו (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב

יחזקאל

א, יד והחיות רצוא ושוב (זוהר ח"ג רפת, ב) ..... יח
א, יד והחיות רצוא ושוב (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו

הושע

יד, ז וריח לו כלבנון (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סח
יד, ז וריח לו כלבנון (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קג
יד, י כי ישרים דרכי ה' וצדיקים וגו' (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מא

זכריה

ג, ט על אבן אחת שבעה עיניים (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צג
ד, י עיני ה' המה משוטטים (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד

תהלים

יז, טו אני בצדק אחזה פניך (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סו
יט, יא הנחמדים מזהב ומפז רב וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
יט, יב גם עבדך נזהר בהם (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
כא, ה חיים שאל ממך וגו' (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמג
כה, י כל ארחות ה' חסד ואמת (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פה
כה, יד סוד ה' ליראיו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קיא
כו, ב בחנני ה' ונסני (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סו
לג, ה אוהב צדקה ומשפט חסד ה' וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סז
לד, ג בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לד, ד גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לד, ט טעמו וראו כי טוב ה' וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קל
לד, יד נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
לד, יז פני ה' בעושי רע (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קטו
לט, ב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לה
* מג, א שפטני אלהים וריבה ריבי (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... א
מד, כד עורה למה תישן ה' הקיצה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צב
מח, ה כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עא
מח, ט כאשר שמענו כן ראינו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
עג, יא ואמרו איכה ידע אל ויש דעה וגו' (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פט
עח, ה ויקם עדות ביעקב (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז

פט, טו צדק ומשפט מכון כסאך חסד וגו' (זוהר ח"ג רצא, ב)	סא
צב, יג צדיק כתמר יפרח (זוהר ח"ג רצב, ב)	עג
צד, ז ויאמרו לא יראה יה (זוהר ח"ג רצג, ב)	צא
צד, ט הנוטע און הלא ישמע (זוהר ח"ג רצג, ב)	צא
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רפט, א)	ל
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רצ, ב)	מא
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רצ, ב)	מז
קו, ב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו (זוהר ח"ג רצד, א)	קא
קטו, יז לא המתים יהללו יה וגו' (זוהר ח"ג רפז, ב)	יא
קיה, ה מן המצר קראתי יה (זוהר ח"ג רצה, א)	קכ
קכא, ד לא ינום ולא יישן שומר ישראל (זוהר ח"ג רפט, א)	כו
* קל, ד כי עמך הסליחה (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית)	ב
קלב, יג כי בחר ה' בציון אוה למושב לו (זוהר ח"ג רצו, א)	קלח
קלג, ב כשמן הטוב על הראש יורד וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב)	קכד
קלג, ג כי שם צוה ה' את הברכה (זוהר ח"ג רצו, ב)	קמ
קלג, ג כי שם צוה ה' את הברכה (זוהר ח"ג רצו, ב)	קמב
* קמ, יד אך צדיקים יודו לשמך (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית)	ז
קמג, ב ואל תבוא במשפט את עבדך (זוהר ח"ג רצב, א)	סו
קמד, טו אשרי העם שככה לו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א)	סח

משלי

ב, א ומצותי תצפון אתך (זוהר ח"ג רצד, ב)	קי
ב, ג כי אם לבניה תקרא (זוהר ח"ג רצא, א)	נב
ג, ב ארך ימים ושנות חיים (זוהר ח"ג רצו, ב)	קמג
ג, כ בדעתו תהומות נבקעו (זוהר ח"ג רפט, ב)	לז
ד, י שמוע בני וקח אמרי (זוהר ח"ג רצד, ב)	קי
ד, יח וארח צדיקים כאור נוגה וגו' (זוהר ח"ג רפח, ב)	כ
ד, יט דרך רשעים כאפלה (זוהר ח"ג רצג, א)	פה
ד, כו פלס מעגל רגלך (זוהר ח"ג רצג, א)	פז
ז, ד אמור לחכמה אחותי את (זוהר ח"ג רצו, א)	קלה
ט, ה לכו לחמו בלחמי וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב)	קל
יא, יג ונאמן רוח מכסה דבר (זוהר ח"ג רצד, ב)	קיב
יג, כג ויש נספה בלא משפט (זוהר ח"ג רצא, ב)	סה
כב, ט טוב עין יבורך (זוהר ח"ג רפט, א)	כו
כב, יח כי נעים כי תשמרם בבטנך (זוהר ח"ג רצא, א)	נו
כג, ג בחכמה יבנה בית (זוהר ח"ג רצ, ב)	מז
כג, ג בחכמה יבנה בית (זוהר ח"ג רצא, א)	נו
כד, ד ובדעת חדרים ימלאו (זוהר ח"ג רצ, א)	לח
כד, ד ובדעת חדרים ימלאו (זוהר ח"ג רצו, א)	קלז
ל, כ אכלה ומחתה פיה (זוהר ח"ג רצב, א)	סז

איוב

ו, ו היאכל תפל מבלי מלח (זוהר ח"ג רצה, ב)	קכט
כח, יב והחכמה מאין תמצא (זוהר ח"ג רצ, א)	מ

כח, יג לא ידע אנוש ערכה ולא וגו' (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עג
 כח, כג אלקים הבין דרכה (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מ
 לד, ג כי און מלין תבחון וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
 לד, ג כי און מלין תבחון וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכו
 לד, ג כי און מלין תבחון וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
 לד, כא כי עיניו על דרכי איש (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד

שיר השירים

א, טו הנך יפה רעיתי (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מט
 ד, ו הר המור גבעת הלבונה (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכח
 ה, ב (וגם ו, ט) יונתי תמתי (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
 ה, יב עיניו כיונים וגו' רחצות בחלב וגו' (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כו
 ה, יב עיניו כיונים וגו' רחצות בחלב וגו' (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צ
 ה, יג שפתותיו שושנים (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד
 ה, טז חכו ממתקים (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכו
 ו, ט אחת היא לאמה ברה היא לילודתה (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
 ז, ו ודלת ראשך כארגמן (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
 ז, ט וריח אפך כתפוחים (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קג
 ז, יא אני לדודי ועלי תשוקתו (זוהר ח"ג רפת, א) ..... יג
 ח, ח אחות לנו קטנה ושדים אין לה (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה
 ח, י אני חומה ושדי כמגדלות (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה

איכה

ב, א השליך משמים ארץ תפארת ישראל (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צח

קהלת

ז, טו את הכל ראיתי בימי הבלי יש וגו' (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סה
 י, כ כי עוף השמים יוליך את הקול (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קה

דניאל

ב, כא ומהעדא מלכין ומהקם מלכין (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכח
 ד, ט ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נה
 ד, ט ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלו
 ד, יד בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה
 יב, יג ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד וגו' (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמז

דברי הימים א'

כט, יא לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכא

דברי הימים ב'

טז, ט כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צג

ג. מפתח מאמרי הש"ס באדרא

תלמוד בבלי

פסחים קיח, א קשים מזונותיו של אדם (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
 מועד קטן כח, א בני חיי ומזוני (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז

סנהדרין קיא, א ארך אפיים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עח

ד. מפתח מאמרי הזוהר באדרא

מדרש הנעלם

זוהר ח"ג ויקרא ז, ב דכר בלא נקבה פלג גופא אתקרי (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב

ספרא דצניעותא (בוזר סוף פרשת תרומה)

ראה דף קעז, א מ"ש "בצניעותא דספרא אולפנא, דהא יו"ד עלאה, יו"ד תתאה וכו" (זוהר ח"ג

רפ"ט, א) ..... כז

ראה דף קעו, ב מ"ש "ויקם עדות ביעקב". ואף על גב דהאי מלה אוקמוה בספרא דצניעותא

בגונא אחרא וכו' (זוהר ח"ג רצ"א, א) ..... נח

אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

כללי אמר רבי שמעון כמה שניא שעתיא דא מאדרא (זוהר ח"ג רפת, א) ..... יא

כללי אמר רבי שמעון באדרא אשתכחנא דכל חבריא הוו אמרי ואנא עמהון (זוהר ח"ג רפת, א)

יג ..... יג

כללי כל מלין דאדרא יאות וכלהו מלין קדישין (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נח

כללי דהא אמינא לון באדרא קדישא וחמינא מה דלא ידענא הכי (זוהר ח"ג רפת, א) ..... טז

כללי אמר רבי שמעון, באדרא לא גלינא כלא (זוהר ח"ג רצ"א, א) ..... נו

מכאן ולהלאה מלין דזעיר אנפין אנון דלא אתגלין באדרא (זוהר ח"ג רצ"ב, א) ..... סח

כללי זעיר אנפין בעתיקא קדישא תליא ואחיד והא, אוקימנא מלי באדרא (זוהר ח"ג רצ"ב, א) ..... סט

קלה, ב "מי זהב", ודאי. כמה דאוקימנא באדרא (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב

קלו, ב שבעה, דאקרון עיני ה' דאשגחותא נפקי מגון אכמא דעינא כמה דאוקימנא באדרא (זוהר

ח"ג רצ"ג, ב) ..... צג

קלז, א והא אוקימנא, כתיב "עיניה תראינה ירושלים נוה שאנן" וכו' (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו

קלז, א ציון, דכתיב "ציון במשפט תפדה". ירושלים, דכתיב "צדק יליו בה" כמה דאוקימנא (זוהר

ח"ג רצו, ב) ..... קמא

קלז, ב אלין גוניו מתערבין דא בדא [הקדמה ע"פ בעל מתוק מדבש] (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד

קלח, א חוטמא דעתיקא וכלא כמה דאמינא באדרא (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קב

קלח, ב מאודנין אלין, תלין כל מאריהון דגדפין (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קה

קלח, ב מתלת חללי דמוחי נטיף נטיף לאודנין (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קז

קלט, א כל תקונין דדיקנא דא, אוקימנא באדרא קדישא (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיז

קלט, א ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא כמה דאוקימנא (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיח

קלט, ב והא דאוקימנא באדרא "מן המצר קראתי יי"ה" (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכ

קמא, א אלין שערי לא חפין על שפון (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד

ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

בספרא דאגדתא תנינו, "כי אל דעות יהו"ה", אל תקרי דעות, אלא עדות. דהוא סהדותא דכלא

(זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז

בספרא דאגדתא תנינו, כמה דאת אמר, "ויהי ערב", דמתערין דינין, לאנן דלא אתרחימו לעילא

(זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה

ספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, אוקים ה"א בפומא, והכא לא מתקיימא הכי ולא אצטרפא (זוהר ח"ג רפט, א) .....
 ותנינן באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכלא זעיר אנפין אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסיא אקרי הוא. וישפיר (זוהר ח"ג רצ, א) .....
 באגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי תאני, מהו בינה (זוהר ח"ג רצ, א) .....
 באגדתא דבי רב ייבא סבא, תנינן, אמאי וי"ו דלת כלילין ביו"ד (זוהר ח"ג רצ, ב) .....
 בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, אמר, מצח זכי מצח, מצחא דעתיקא (זוהר ח"ג רצג, א) .....
 ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשרותא דדיקנא מחסד עלאה (זוהר ח"ג רצה, א) .....
 קב

ספרא דרב המנונא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

כללי אמר [רשב"י] הא הקא רב המנונא סבא (זוהר ח"ג רפת, א) .....
 בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא תקונא קדמאה דגלי ואמר "הנך יפה רעיתי" (זוהר ח"ג רצ, ב) .....
 והא בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר "וימלוך תחתיו הדר" (זוהר ח"ג רצב, א) .....
 ובספרא דרב המנונא סבא, אוקים, הני תרי נוקבי. מחד תננא ואשא, ומחד נייחא ורוחא טבא (זוהר ח"ג רצד, א) .....
 קג

ה. מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א

פרשת האזינו דף רפ"ח. פתח ר' שמעון ואמר אני לדודי כו'

ביאור שם עתיקא דכל עתיקין כו'

ביאור עניין ה' ספירות שהאציל הא"ס כו'

ביאור עניין שורש לכל הדברים האלו כו'

ביאור עניין תרין רישין דתחות רישא עלאה

ביאור התלת רישין פעם שנית

ביאור התלבשות עתיק בפרצוף א"א

ביאור בחי' א"א עצמו

ביאור עניין דיקנא דא"א בי"ג תיקונין

ביאור התפשטות קומת פרצוף א"א

ביאור על הנזכר דרך פרטית

ביאור עניין אבא ואימא

ביאור המוחין של אבא ואימא

ביאור התלבשות א"א בז"א

ביאור זמן הלידה והיניקה

ביאור עניין העיבור השני זוהר אחרי ותריין בנין

ביאור עניין הארבע מוחין הבאים בז"א

ביאור סוד התפילין ובחללא דגלגלתא

ביאור עניין המוחין הפנימיים

ביאור עניין אור המקיף

ביאור עניין הארבעה נימין דשערין
 ביאור עניין סוד התפילין
 סוד הקשר של תפלה של ראש
 סוד דרצועות של תפלה של ראש
 ביאור עניין הרצועות בבחינת המוחין
 ביאור התפלה של יד ותפילין של יעקב
 סוד תפלה של יד פעם שנית
 אדרת האזינו דף רצ"ו. ונהירו דתרי מוחי
 סוד קשר תפלה של יד
 סוד הי"ג חוורתי ונימין דרישא
 ביאור עניין המוחין דז"א
 דרוש נחמד בעניין סיבת אלו הב' עיבורים תוך אימא עילאה וגם הקדמה בעניין
 פנימיות וחיצוניות
 אדרא דף רפ"ח. ואינן נהורין דמתפשטין כו'
 שם ע"ב. האי עתיקא סבא דסבין כו'
 אדרא דף רפ"ט ע"א. ותהלתי אחטם כו'
 שם ע"ב. האי עתיקא קדישא כו'
 שם שורה י"ז. אתנהירו תלת רישין כו'
 שם שורה כ"ז. אתגליף האי חכמתא כו'
 שם שורה ל"ו. עד דישתמודע דכולא חד כו'
 שם דף ר"צ ע"א. באגדתא דבי ר' ייבא סבא כו'
 שם ע"ב. תא חזי שירותא דא דאקרי אב כו'
 שם ע"ב. בספרא דרב המנונא סבא כו'
 שם בפרשת אחרי דף ס"א. ותאנא בשעתא כו'
 אדרא דף ר"צ. אבל האי אימא לא אפסיק כו'
 אדרא דף רצ"א. תרין עטרין דהוו גניזין כו'
 אדרא דף רצ"א. כתיב כי אל דעות כו'
 אדרא דף רצ"א. האי אב ואם כלילן כו'
 אדרא דף רצ"ב. כד יסתכלון בכל מילי כו'
 אדרא דף רצ"ב. בחללי דגולגלתא נהירין כו'
 אדרא דף רצ"ב. וע"ד תנינא במתניתא דילן כו'
 אדרא דף רצ"ב. ענין אורא דכייא כו'
 אדרא דף רצ"ה. הא כל תיקונין דדיקנא אוקימנא כו'
 אדרא דף רצ"ה. מאי עיר בספרא דאגדתא כו'
 אדרא דף רצ"ה. אחה"ע בגרון א' דטריד כו'
 אדרא דף רצ"ו. ונהירו דתרי מוחי כו'

**שער
נשיך ונשבה
לרשב"י**

התעוררות הלב

מעוררים כוח הצדיקים ומזהיר אור השכינה

"כשעוסק בחיבור זה - ספר הזוהר - מעוררים כוח הנשמות וכוח הצדיקים ההם עם כוח משה רבינו ע"ה... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חיבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחילת חידושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגלה רשב"י וחבריו בשעת חבורו".

(הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה')

נשיר ונשבח לפני ה', לקיים את השמחה בעבודת ה' בבחינת "עבדו את ה' בשמחה", בהתרוממות הנפש ודבקות ובלהט אש קודש, בשמחת אדוננו רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, בפרט ביומא דהילולא יום ל"ג בעומר, ובכלל בכל יום בשנה יאיר כיום הישועות.

נאמר בתורה בפרשת ראה: "ושמחת בכל הטוב" - ודרשו חכמים במדרש ספרי: "בכל הטוב - זה השיר" (מובא ברש"י לגמ' סוכה מז, ב). ובתיקוני הזוהר הקדוש כתוב: "אית היכלא דנגונא דלית לה רשות למפתח אלא בנגונא".

"יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ וּבִלְיִלָּה שִׁירָה עִמִּי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי"

בביאור הפסוק, ראה מה שביאר החסיד בעל תולדות יעקב יוסף זיע"א (שופטים ט'): "ובזה יבואר ג"כ פסוק יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. שהוא ללמדנו, איך האדם יכול נשמתו עם כל בעלי נשמה והצורה לתקן וגופו החומר יכול עם כל בעלי החומר, וכמ"ש בר"מ וז"ש יומם יצוה ה' חסדו, כי כשהת"ח בבחי' יומם אז יתחבר עם בעלי החכמה שהוא קו החסד וז"ש יצווה ה' כמו כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, לשון חיבור. וכשהוא בבחי' לילה, אז שירה עמי, בבחי' דוד שהוא בחי' מלכות להתחבר עמה, כדי שאם יזכה למדריכתו הרמתה אז יתחבר בחי' הנקרא תפלה, בחי' דוד עד צדיק יסוד עליון הנקרא אל חי, וז"ש תפלה לאל חי והבן".

ועל זה יתפלל כל לומד, כמ"ש בליקוטי תפילות (ח"א תפ' ט'): "וזכני ברחמיך הרבים שאתפלל בכוונה שלמה כראוי באמת עם כל הכוחות שיש בי. ואזכה להכניס כל כחי באותיות התפלה עד שיתחדש כל כחי בתוך התפלה. ואזכה לקבל חיות חדש דקדושה מן התפלה הקדושה אשר משם נמשך כל החיות כמו שנאמר: "תפלה לאל חיי". וזכני ברחמיך הרבים לאמונה שלמה באמת".

ומקראות מפורשים הם, והוראות ידועות הם מחכמי הדורות בשבחה של השמחה והשירה בעבודת ה'. ודוד המלך נעים זמירות ישראל אומר (תהילים ק, ב) **"עבדו את ה' בְּשִׂמְחָה באו לִפְנֵי בְּרִנָּה"**.

כתב הרמב"ם בפסקי משנה תורה (סוף הלכות לולב פ"ח ה"טו): **"השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת האל שצווה בהן עבודה גדולה היא.** וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה. ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המושפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה. וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני. ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'".

וכתוב בזוהר הקדוש (בראשית, ויחי, דף רטז ע"ב): **"תנא, אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא, כתיב עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה, לאפקא דלית פולחנא דקב"ה"**

אלא מגו חדווה. וכ"כ עוד (ויקרא דף ח ע"א וע"ב): "פתח רבי יהודה ואמר עבדו את יהו"ה בשמחה וגו', עבדו את יהו"ה בשמחה, הכי אוליפנא, דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח לקודשא בריך הוא, בעי בחדוותא ברעותא דלבא, בגין דישתכח פולחניה בשלימו... באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה, **דשמחה בלב, ורננה בפה, ודא הוא שלימו יתיר,** ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא, ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יהו"ה הוא אלהי"ם, וכלא בחד מלה אתיא, דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא דא בדא, למהוי כלא חד, **ודא הוא פולחנא דקודשא בריך הוא.** אמרו ליה רבי אחא ורבי אבא, ודאי הכי הוא, זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחוי דקודשא בריך הוא."

ועוד כתוב בזוה"ק (ויגש דף רז ע"ב): "פתח רבי אלעזר ואמר, (שם פח ב) יהו"ה אלהי"י ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. תא חזי דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן, לחדוה דמלכא ומטרוניתא, ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא, בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא דאתחזי בארעא, דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא, כמה מלאכין עלאין, בכמה זינין דקא משבחן בליליא בכל סטריין, וכהאי גוונא לתתא בארעא. מאן דמשבח ליה לקוב"ה בארעא בליליא, רעי ביה קב"ה, וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחן ליה לקב"ה, כלוה צייתין לההוא דקא משבח ליה בליליא בארעא, דהאי תושבחתא איהו בשלימו, לסלקא יקרי דקב"ה מתתא, ולזמרא בחדוה דיחודא. תא חזי דוד מלכא כתב, יהו"ה אלהי"י ישועתי וגו', יהו"ה אלהי"י ישועתי, אימתי איהו ישועתי, בההוא יומא דאקדמית תושבחתא בליליא לגבך, כדין איהו ישועתי ביממא. ותא חזי, דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא, כדין אתתקף בתקיפו ביממא בסטרא דימינא, דהא חוטא חד נפקא מסטרא דימינא, וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה, ועל דא אמר יהו"ה אלהי"י ישועתי יום צעקתי וגו'. ובגין כך אמר (שם קטו יז) לא המתים יהללו יה, לא המתים, בגין דאצטריך לשבחא חי לחי, ומת לחי לאו הכי, דכתיב לא המתים יהללו יה, ואנחנו נברך יה, דהא אנן חיין, ולית לן חולקא בסטרא דמותא כלל. חזקיהו אמר (ישעיה לח יט) **חי חי הוא יודך כמוני,** בגין דחי אתקרב לחי, דוד מלכא איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים, ומאן דאתקריב לגביה איהו חי, דכתיב (דברים ד ד) **ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום,** וכתיב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל".

ודע, כי השמחה היא תנאי בעבודת ה' בכלל ובלימוד סתרי תורה בפרט, וכמ"ש המקובל האלהי הרמ"ק זיע"א בספרו אור נערב (ח"ה פ"ב) על סגולות הלימוד בסתרי תורה, וזו הסגולה השביעית: "כי העוסק בחכמה הזאת וממלא פיו שחוק בה, בלי ספק ממלא לבו יראת שמים ויראת חטא, ויוסף אומץ בעבודה. וזה בדוק! כי אפילו גרסת לשון הזהר יראה אל האדם שמחה בנפש ביראת ה', כאילו עוסק עם הצדיקים בגן עדן. ואם גברא לא חזי, מזלי חזי, כי אין ספק שזה עיקר עסק התורה בגן עדן עם הצדיקים", עכ"ל (וע"ע שם בח"ג פ"ב). וכן כתב המקובל האלהי רבי מאיר פאפירש זיע"א בחיבורו אור צדיקים (סימן כב), כי מתנאי הלימוד בקבלה לידע כי "עסק התורה ראוי להיות בחשק ובשמחה".

וכותב רבי נחמן זיע"א כי "מצווה להיות תמיד בשמחה ולעבוד את ה' בשמחה", ואמר: "ראוי לשמוח בהשי"ת ובהתקרבות להצדיק האמת שזכיתם לרבי כזה".
בס"ד זכינו לקבץ כאן כ"ו שירי קודשי, אשר הם כולם שבח לפני ה' יתברך, להשתבח באדוננו רשב"י זיע"א, שהקב"ה יתברך ויתעלה שמו משתבח בו תדיר, כמאמר הזוהר הקדוש (ח"ג דף רמב, א) "רבי... זְכָאָה אֵנָּה בְּעֶלְמָא, דְּמֵאֲרָךְ מְשִׁתְּבַח בְּךָ לְעֵילָא".

רשימת השירים:

- ❖ **ברוך אלוהינו** (מתוך התפילה)
- ❖ **אמר רבי עקיבא** (משנה יומא ח, ט)
- ❖ **בר יוחאי** (לרבי שמעון לביא זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי** (הפיוט לרבי שמעון לביא זיע"א, מתורגם ללשון יהודי תוניס)
- ❖ **ואמרתם כה לחי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- ❖ **יה שלח לנו את אליה** (פיוט לכבוד רשב"י נהוג בק"ק בבל)
- ❖ **בר יוחאי ה' עמוך** (לרבי אברהם אזולאי זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי תגל יולדתך** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- ❖ **ימליץ טוב עלינו** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- ❖ **יום שמחה לבר יוחאי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- ❖ **שְׁמֹחוּ נָא בְּשִׁמְחַת בְּרִי יוֹחָאי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי כנהורא דשמשא** (מרב חכם ומקובל)
- ❖ **איום נכבד יום זה ונורא** (לרבי אליהו סדבון זיע"א)
- ❖ **אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי** (לרב יוסף שפירא זצ"ל)
- ❖ **בר יוחאי בגדי אור עטית** (סימן ישועה נטף חזק)
- ❖ **בר יוחאי, בוצינא קדישא** (לרבי פראג'י שוואט זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי, נעמו אמרותיך** (לרבי פראג'י שוואט זיע"א)
- ❖ **בשבח ספר הזוהר ומעלת רשב"י** (לרבי יחיא אל'צהארי זיע"א)
- ❖ **לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי עוקר הרים** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי יסוד עולם** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **אזמר בתושבתחנא** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **אני היום אשירה** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי מאורות גדולות יקרות** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **אלהי אבי בזכות הרשב"י** (לרבי דוד אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **בר יוחאי רעיא מהימנא** (לרבי דוד אבוחצירא זיע"א)
- ❖ **משתבח בך מרך רשב"י** (לרבי מאיר אבוחצירא זיע"א)

א. חלק מהשירים העתקנו מהספר היקר "חבת ירושלים" לרבי חיים הלוי הורביץ, ומספר "זמרת הארץ" להרב משה בן הרב מנחם מענדיל ריישר זצ"ל על מעלת הארץ הקדושה, ומספר יגל יעקב לרבי משפחת אבוחצירא זיע"א.

יה"ר שנזכה להתמיד בעבודת ה' בשמחה, לשמוע קולו של אליהו הנביא מבשר גאולה, וקול שופרו של משיח בן דוד מתרונן בעולם. ומהרה בימינו יתקיים בנו מאמר הכתוב בשיר של העתיד לבוא "שיר לנו שיר חדש".

ברוך אלוהינו (מתוך התפילה)

בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאֵנוּ לְכְבוֹדוֹ, וְהִבְדַּלְנוּ מִן הַתּוֹעִים,
וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ:

אמר רבי עקיבא (משנה יומא ח, ט)

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל!

לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהְרִין? וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם? אָבִיכֶם שְׂבַשְׁמִים.
וְאוֹמֵר, מִקְּנוֹה יִשְׂרָאֵל ה'.

מה המקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל:

בר יוחאי (למקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א וסימנו בר"ת)

בַּר יוֹחָאִי נִמְשַׁחַת אֲשֶׁרִיד, שָׁמֵן שְׁשׁוֹן מִחִבְרִיד:

בַּר יוֹחָאִי שָׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחַת מִמֵּדַת הַקֹּדֶשׁ.

בר יוחאי נשאת ציץ נזר הקדש, חבוש על ראשך פארך:

בַּר יוֹחָאִי מוֹשֵׁב טוֹב יְשֻׁבָּת, יוֹם נַחַת יוֹם אֲשֶׁר בְּרַחַת.

בר יוחאי במערות צורים שעמדת, שם קניית הודך והדרך:

בַּר יוֹחָאִי עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים, לְמוֹדֵי יֵי הֵם לּוֹמְדִים.

בר יוחאי אור מפלא אור היקוד הם יוקדים, הלא המה יורוד מורך:

בַּר יוֹחָאִי וְלִשְׁדָּה תַּפּוּחִים, עֲלִית לִלְקֹט בּוֹ מְרַקְחִים.

בר יוחאי סוד תורה פציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבורך:

בַּר יוֹחָאִי נֶאֱזַרְתָּ בְּגִבּוֹרָה, וּבְמִלְחָמָה אֵשׁ דָּת הַשְּׁעָרָה.

בר יוחאי וחרב הוצאת מתערה, שלפת נגד צורריך:

בַּר יוֹחָאִי לְמָקוֹם אֲבִנֵי שֵׁשׁ, הִגַּעַת לִפְנֵי אֲרִיָּה לִישׁ.

בר יוחאי גם גלת כותרת על עיש, תשורי ומי ישורך:

בַּר יוֹחָאִי בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, קוֹ יְרוּק מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים.

בר יוחאי שבע שבתות סוד חמשים, קשרת קשרי שי"ן קשריך:

בַּר יוֹחָאִי יו"ד חֲכָמָה קְדוּמָּה, הַשְׁקַפַּת לְכְבוֹדָה פְּנִימָה.

שלשים ושתים נתיבות ראשית תרומה, את כרוב ממשח זיו אורך:

בר יוחאי

בַּר יוֹחַאי אוֹר מְפֹלֵא רוֹם מַעְלָה, יֵרֶאֱתָ מְלַהֲבִיט כִּי רַב לָהּ.

תַּעֲלוֹמָה וְאִין קוֹרָא לָהּ, נִמְתָּ עֵין לֹא תִשׁוּרֶךְ:

בַּר יוֹחַאי אֲשֶׁרִי יוֹלְדֶתְךָ, אֲשֶׁרִי הָעַם הֵם לוֹמְדֶיךָ.

וְאֲשֶׁרִי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדְךָ, לְבוֹשֵׁי חֹשֶׁן תַּמְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ:

מחזיקת קודש בקהילות ישראל, הוסיפו בתים לשבחו של רשב"י:

(תימון) ב

בַּר יוֹחַאי, סִדְרֶת עֶשֶׂר סְפִירוֹת. יַחַד בְּלִבָּךְ הֵם סְדוּרוֹת.

כְּשֶׁלֶהֱבֵת בְּגִחַלֶּת קְשׁוּרוֹת. כָּל רוֹאֶיךָ יֹאמְרוּ אֲשֶׁרֶיךָ:

בַּר יוֹחַאי, סִדְרֶת עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה. עַל דֶּרֶךְ מַעֲלַת סֶלֶם מִצֵּב אֶרְצָה.

וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה. וְהַבִּנְתָּ בִל"ב נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה. כִּמּוֹ שְׁהוּרוֹךְ מוֹרֶיךָ:

בר יוחאי

(לְבָנִין)

בַּר יוֹחַאי, שְׂמַחוּ נָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אַחִינוּ.

בֶּן דָּוִד מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ. בְּמַהֲרָה יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ:

בר יוחאי

(עיד)

בַּר יוֹחַאי, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ. וּבָא מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ.

בְּמַהֲרָה יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ. וְנִקְרִיב קֶרְבָּנוֹת לְפָנֶיךָ:

בר יוחאי

(וְיֵשׁ מוֹסִיפִים עִיד):

וְאֲשֶׁרִי הַנוֹסְעִים עַל צִיּוֹנְךָ, וְלוֹמְדִים שֵׁם מֵאֲמָרֶיךָ:

(ובחתימה יש אומרים)

יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמָּךְ, וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

בַּר יוֹחַאי נִמְשַׁחַת אֲשֶׁרֶיךָ, שְׁמֵן שְׁשׁוֹן מִחֲבָרֶיךָ:

ב. הפיוט שחיבר המקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א, בעל ביאור כתם פז על הזוהר הקדוש, התקדש בכל קהילות ישראל. המחבר נולד בגלות ספרד, ובגרוש שאידע בשנת ה'רנ"ב יצא בדרכו לארץ ישראל, עבר דרך העיר פאס במרוקו, ובעוברו דרך טריפולי החליט להישאר לחזק את הקהילה היהודית במקום ושם היה מושבו. מעת שהפיוט התחבר בטריפולי, עלה ובה לארץ ישראל. גילוי ראשון לפיוט נמצא בדברי המקובל האלהי רבי יחיא אלצ'אהרי זיע"א בחיבורו "ספר המוסר", בו הוא מתאר בעדות חיה את ביקורו בארץ הקודש בשנת ה'שכ"ז, ושם מצא את השיר ובהתלהבות קודש הוסיף לו עוד שני בתים, הנהוגים עד היום בק"ק יהודי תימן-חבאן ה"ו.

בר יוחאי הפיוט של רבי שמעון לביא זיע"א כפי שמושר מתורגם בלשון קהילת יהודי תוניס עברי-ערבי

בְּרִי יוֹחַאי נִמְשַׁחַת אֲשֶׁרִיד, שְׁמֵן שְׁשׁוֹן מִחֲבָרִיד:

אעטיו לאילאהנא שכרה. ג'מיע מנהו חאי. יפכנה מן כל גצרה. בזכות בר יוחאי:

בְּרִי יוֹחַאי שְׁמֵן מִשְׁחַת קִדְשׁ, נִמְשַׁחַת מִמֶּדֶת הַקִּדְשׁ. נִשְׁאֵת צִיץ נֹזֵר הַקִּדְשׁ, חֲבוּשׁ עַל רֹאשׁוֹ פֶּאֶרֶךְ:
בר יוחאי

זית דהינת אלקדס. מדהון נהאר לעיד. פי בניאן אלמקדס. נעמלו פרח זדיד. תאג' נוואר מעדדס. פוק מלך דוד. ומנבכת בלחג'רה. בזכות בר יוחאי:

בְּרִי יוֹחַאי מוֹשֵׁב טוֹב יְשֻׁבֵּת, יוֹם נִחַת יוֹם אֲשֶׁר בִּרְחַת. בְּמַעֲרוֹת צוּרִים שְׁעִמְדַת, שֵׁם קִנִּית הוֹדֵךְ וְהִדְרֵךְ:
בר יוחאי

מקעד מליח ומכתאר. פי בלאדנה ציון. תמה מערה ושג'ר. פי מקאם רבי שמעון. האשכון כיפו מפכור. פי וטן מירון. כיף תכרז לצחרה. גאדי בר יוחאי:

בְּרִי יוֹחַאי עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים, לְמוֹדֵי יֵי הֵם לּוֹמְדִים. אוֹר מְפִלָּא אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים, הָלֵא הֵמָּה יוֹרוֹךְ מוֹרֵךְ:
בר יוחאי

עואד אלצנד ולעמבר. ואקפין פי בית אללא. באליעקות ולמרמר. אלהיכל יתעללא. בזכות רבי אלעזר. תפכנה מאלבלא. ותג'מענא בלקדרה. בר יוחאי:

בְּרִי יוֹחַאי וְלִשְׁדָּה תְּפוּחִים, עֲלִית לְלִקֵּט בּוֹ מְרִקְחִים. סוּד תוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשֶׂה אָדָם נֶאֱמַר בְּעִבּוּרֵךְ:
בר יוחאי

ולשג'רת אלתפאח. טלעת דאך אלנהאר. אנטלק ורד אלפאתח. סודות אלזוהר. מה אקוה דוך אלאריאח. פי וסט אלדואר. מעה צחאבו פי אלהדרא. סידי בר יוחאי:

בְּרִי יוֹחַאי נֶאֱזַרַת בְּגִבּוּרָה, וּבְמִלְחָמָת אֵשׁ דַּת הַשְּׁעָרָה. וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתְּעָרָה, שְׁלַפְתָּ נֶגֶד צוּרֵיךְ:
בר יוחאי

תחזזמת באלג'ברווה. פערך אלזוהר. מתל אלג'מר פי אלצווה. תוקד בלא שראר. פי ידך סיף אלקווה. יא סעד מנהו חצ'ר. ליך תואתי אלשכרה. בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי לְמָקוֹם אֲבָנֵי שֵׁשׁ, הִנֵּעַתָּ לִפְנֵי אֲרִיָּה לִישׁ. גַּם גָּלַת כּוֹתֶרֶת עַל
עֵשׂ, תִּשְׁוֹרֵי וּמִי יִשְׁוֹרֶךְ:

מוצ'ע חזר אליעקות. תמה נזל אלכתאב. וג'אה אלציד פי אלמלכות.
אנתי ואלצחאב. תפכנה מן פם למות. מן אלדוד ותרואב. תכלצנה מן
אלגצרה. סידי בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי בִּקְדָּשׁ הַקִּדְּשִׁים, קוּ יְרוּק מִחֲדָשׁ חֲדָשִׁים. שֶׁבַע שְׁבָתוֹת סוּד
חֲמִשִּׁים, קִשְׁרֶת קִשְׁרֵי שִׁ"ן קִשְׁרִיד:

פי קדס למקדסין. אצחאבו לכל מעאה. תיג'אן דהב מלבוסין.
כאלסלטאן פי לכלעה. פי דוך אלאיאם אלכמסין. סואבע סבעה.
תעדאת עליהם גצרה. פכהם בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי יו"ד חֲכֵמָה קְדוּמָּה, הִשְׁקַפְתָּ לְכַבּוּדָּהּ פְּנִימָה. שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם
נְתִיבוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָּה, אֶת פְּרוּב מִמֶּשֶׁח זֵיו אוֹרֶךְ:

יוד פלחרוף צגירה. פי אלחדאקה סבקת. שריעת רבנה כתירה. בסבעין
וג'ה תפסרת. לו נזיד נבדע שירה. פמי מה יסכת. ולא נשבע מן אלהדרה.
מן פם בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי אוֹר מִפְּלֹא רוּם מַעְלָה, יֵרֵאת מְלַחֲבִיט כִּי רַב לָהּ. תַּעֲלוּמָה וְאִין
קוֹרָא לָהּ, נִמְתָּ עֵין לֹא תִשְׁוֹרֶךְ:

צ'ו עזיב ועאלי. קוי ומנו נכאף. מנטק לסאנך גאלי. יא סעד מן שאף.
אלעין מה תתרכאלי. חתה נשוף אלאוצאף. אלעין גירך לא תרא. סידי
בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי אֲשֶׁרִי יוֹלְדֶתְךָ, אֲשֶׁרִי הָעַם הֵם לוֹמְדֶךָ. וְאֲשֶׁרִי הָעוֹמְדִים עַל
סוּדְךָ, לְבוּשֵׁי חֹשֶׁן תְּמִיד וְאוֹרִיד:

יא סאעד לואלדה. יא סעד קומך. אלחאצ'רין פי אלקאעדה. יסמעו מן
פמך. ליך נדדי לואעדה. ונסממי באסמך. פי אלצ'יק ולגצרה. נאדי בר
יוחאי:

ואמרתם כה לחי למקובל האלהי רבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א בסדר א-ב
ואמרתם כה לחי רבי שמעון בר יוחאי. ואמרתם כה לחי אדוננו בר
 יוחאי:

איש אלהים קדוש הוא, אשרי עין ראתהו. לב חכם ישפיל פיהו אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

ברוך הוא מפי עליון קדוש הוא מהריון. מאור גליל העליון אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

גבור ואיש מלחמה בדת תורה תמימה. מלא מדע וחכמה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

דרש כל תעלומות בעז ותעצומות. עלה מעלות רמות אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

החבא בתוך מערה מפני הגזרה. שם למד סתרי תורה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו. מה טוב חלקו וחבלו אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

זכר צדיק לברכה דין ריכא ובר ריכא. זכה ורבים זכה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

חדש כמה הלכות הן במשנה ערוכות. זה המרגיז ממלכות אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

טהר את עיר טבריה עשה אותה נקיה. הודו לו מן שמיא אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

ידע כל הנסתרות דבריו עושים פרות. בטל כמה גזרות אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

כל ימיו אשר חיה אות הקשת לא נהיה. פי הוא אות עולם היה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר. כאור החמה מזהיר אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

מקום בחר בשמיא עם הנביא אחיה. זה מבני עליה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

נחמד מאד למעלה זכה ליקר וגדלה. פתר עליון לו נגלה אדוננו
 בר יוחאי: ואמרתם

סִינִי סִינִי לוֹ נִקְרָא אֲרִי שְׂבַחְבוּרָה. מִמֶּנּוּ תִצָּא תּוֹרָה אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

עָשָׂה שְׁבָעִים תְּקוּנִים יְקָרִים מִפְּנִינִים. בָּם תִּתֵּן הָעֲלִיּוֹנִים אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

פָּתַח פִּיהוּ בְּחֻמָּה הוֹצִיא אוֹר תַּעֲלוּמָה. תִּתֵּן זִהְרֵי חֲמָה אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

צִדִּיק יְסוֹד עוֹלָם גָּלָה מִדְּרַשׁ הַנֶּעְלָם. יָכוֹל לִפְטוֹר הָעוֹלָם אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

קוֹלוֹ זָמַר עֲרִיצִים וְהִכְרִית אֶת כָּל הַקּוֹצִים. וְהִצִּיל הַלְחוּצִים אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

רָאָה פָּנָיו מְאִירִים בְּשִׁבְתּוֹ עִם חֲבֵרִים. עַתָּה גָּלָה סוֹד נִסְתָּרִים אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

שָׁלוֹם רַב עַל מִשְׁכְּבוֹ מֵה טוֹב חֶלְקוֹ וְטוֹבוֹ. דוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

תּוֹרָתוֹ מִגֵּן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ. הוּא יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

יה שלח לנו את אליה פיוט לכבוד רשב"י נהוג בק"ק בבל עברי-ערבי

יְהִי שְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחִבְרִיא:

רַבִּי שְׁמַעוֹן לַעֲד קַיִּים, כָּל יוֹם עוֹלָה לְשָׁמַיִם, וְאוֹהֲבוֹ לַעֲד קַיִּים, וְאוֹמֵר
בְּנֵי בַר יוֹחָאי:

רַבִּי שְׁמַעוֹן דִּימָה קִאִיִּים. כָּל יוֹם יִטְלַע לְשָׁמַיִם. וְיַחֲבֹד לַעֲזִיז אֲדֹאִיִּים. וְקוֹל
וְלֹאדִי בַר יוֹחָאי:

זְכוֹר לְטוֹב נִבְקָרוֹ, וְנִמְצָא אוֹתוֹ קוֹרָא בְּסִפְרוֹ, אֲשֶׁרִי אֲנָשִׁיו וּבְנֵי בֵיתוֹ,
אֲשֶׁרִי בְנוֹ בַר יוֹחָאי:

זְכוֹר לְטוֹב נִזְוָרוֹ, וְנִלְקִיָּה יְקָרָא פִי סְדוּרוֹ. יֵא סֶלֶק נֶאֱסוֹ וְנֶאֱסוֹ צֶאֱרוֹ. יֵא
סַעַד וְלֹאדוֹ בַר יוֹחָאי:

רַבִּי אֶלְעָזָר נוֹשֵׁק יָדוֹ, וְאוֹמֵר אֲשֶׁרִי אֲנִי בְנוֹ, וְרַבִּי פִנְחָס אָבִיו וְאֲדוֹנוֹ,
קָרוֹב לְאֲדִנִי בַר יוֹחָאי:

רַבִּי אֶלְעָזָר יְבוֹס בֵּידוֹ. וְיִקּוֹל יֵא סַעֲדִי אֲנִי וְלֹאדוֹ. וְרַבִּי פִנְחָס אָבוֹה
וְסִידוֹ. קָרִיב לְסִידִי בַר יוֹחָאי:

רַבִּי שְׁמַעוֹן מִחֻשָּׁב וְשִׁקּוֹל, חֲכָמָתוֹ עוֹלָה עַל כָּל שִׁקּוֹל, בְּרוּךְ הוּא לַעֲד

שולח ואומר, תשאלו בשלום בר יוחאי:

רבי שמעון האדאף למוקול. עקלו זאייד עלה כל עקול. ברך הוא לעד
יבעת וקול. בלגו סלאמי לבר יוחאי:

אשרי האשה שילדה אותו, ואשרי המילדת שקבלה אותו, ואשרי האשה
שחנכה אותו, וגדל על ברכיה בר יוחאי:

יא סעד למרה אלדי ולדתו. יא סעד לקאבלה אלדי קאבלתו. יא סעד
למרה אלדי רבאתו. וכפר פי חצנהא בר יוחאי:

רבי שמעון גדול החבורא, והוא תלמיד רבי עקיבא, וקריאתו היא
נפלאה, תעזר לנו זכותך בר יוחאי:

רבי שמעון כביר אסריבה. הנה תלמיד רבי עקיבא. וקראיתו האדיף
לעג'יבה. תוקפלנא זכותך יא בר יוחאי:

רבי שמעון חכמתו אצילה, ומלאך המות התיאש בבושה, אומר רבי
שמעון אני קיים, ותאמרו באסור בר יוחאי:

רבי שמעון עקלו טאמן. ומלאך המות פלמסתאתן. יקול רבי שמעון אנא
צאמן. קולו פי חרמת בר יוחאי:

רבי שמעון במערה, הוא ועשרת החבריא אשרי ששמע את האדרא, מפי
אדוננו בר יוחאי:

רבי שמעון פלמעררה. הנה וצחאבו אלעשררה. יא סעד אלי יסמע לאדררה.
מן פי אסייד בר יוחאי:

בר יוחאי ה' עמר להרב המקובל האלקי מוהר"ר אברהם אזולאי צוק"ל, בעל "חסד
לאברהם" זקינו של הרב החיד"א זצ"ל

בר יוחאי, ה' עמר, רוכב שמים בעזרך:

בר יוחאי, כת"ר עליון בראש נכתרת, אמון מפלא מצנע גלית. מאד
נעלית, אשרי יולדתך:

בר יוחאי, חכמ"ה תעוז תרום ימינך, ברוך אתה פרי בטןך, רבי אלעזר
בנך, כמודך חן נטעתך:

בר יוחאי, בינ"ה סוד עולם הבא שמה, רבי אבא ידע מקומה, צירה רקמה,
בצדק אחזה פניך:

בר יוחאי, חס"ד ה' לבוש מדה, לקו ימינך רבי יהודה, מרגלית חמודה,
להגיד בבקר חסדך:

בר יוחאי, גבור"ה נתגבר כארי, רבי יצחק עץ עושה פרי, כבצלאל בן

אורי, לְכָל יבֵּא גְבוּרוֹתֶיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, תִּפְאָר־תְּ אָדָם מִרְאֵהוּ, רַבִּי יוֹסִי בַר יַעֲקֹב הוּא, נוֹעֵץ וְיָבִין
סוּדָהוּ, תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, נִצְ"ח עֲנָף חֶסֶד הַחַיָּה, אֹר אֶחָד מִבְּנֵי עֲלִיָּה, וְהוּא רַבִּי חֲזַקְיָה,
שָׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פְּנִיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, הו"ד מוֹצֵל וְנֹאצֵּל וְזֶרַח, רַבִּי יִיסָא לְחִבּוּרָה אֶרַח, יִצִּיץ צִיץ
וּפְרָח, פֶּתַח לְבָנוֹן דִּלְתֶיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, יְסו"ד נֶעְלָם בְּסוּד הַדַּעַת, רַב חַיָּא לְנִטּוֹת לְטַעַת, וְכָל אֶזֶן
שׁוֹמַעַת, בְּשִׁמְחָה אֲשִׁישׁ פְּנִיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, מְלָכוּת בֵּת שָׁבַע נִקְרָאתָ, רַבִּי יוֹסִי שָׁם לְעֻטְרָתָ, לְאוֹת
וְלִמְשֻׁמֶרֶת, לְסַפֵּר כָּל מַלְאָכוֹתֶיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים, מִשְׁבֶּת אַחִים וְעֶשְׂרָה שְׁלִיטִים, אֹר
זֶרְחִים לְנִצָּח נִצָּחִים, יִרְנָן מִשְׁכָּן בֵּיתךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, סֵתֶר וְסִתְרָה וְצִנָּה, מְנוּרָה דָּאִית לִיָּה בְּעִינָא, בְּשִׁפְלָה קוֹל תַּחֲנִנָּה,
לְרֹאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירְךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, עֲמַדְתִּי עַל עֲמָדֵי מִשְׁתָּאָה, כִּי רָאִיתִי עֲצָמֵי דָל נִכְאָה, אִישׁ שׁוֹגָה
בְּרוּאָה, בְּשִׁתֵּי הָרִים פְּנֵי אֱלֹהֶיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, וְאִיבְרֵי מָטוּ בְּסַעְרָה, נִתְפָּרְקוּ חֲלִיּוֹת הַשְּׁדָרָה, בְּפַחַד וּבְמוֹרָא,
וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפְּנִיךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, דְּלוֹתֵי וְלֵי יְהוֹשִׁיעַ, בְּחֶסֶד וְאַמֶּת תּוֹפִיעַ, שְׁפַע טוֹב תִּשְׁפִּיעַ, כַּעַת
יִכְרֹךְ בֵּית עֲבָדְךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, אֲרִיכָא גַם נַעֲמוּ, וּבְנֵי וּמִזּוּנֵי אֱלִימוּ, עֵינֵי כָלוּ
לִישׁוּעָתְךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, זֹהַר סִתְרֶיךָ גְּלָה הָאֲזִינָה, נִפְלְאוֹת אֲבִיטָה סוּדוֹת בְּאַמוּנָה,
כִּפְתּוֹב בְּדַבְרֵי קִדְשְׁךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, קוֹלִי יַעֲרֹב וְצַפְצוּפִי, יָפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ הוֹד יָפִי, אֲמַרִי פִי, וְהִגִּיזוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ:   בר יוחאי

בר יוחאי תגל יולדתך למקובל האלהי רבנו יוסף חיים זיע"א בספר הילולא רבא

בַּר יוֹחָאי תִּגְל יוֹלְדֶתְךָ, יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאַמֶּךָ:

בַּר יוֹחָאי, שְׁלָמָה מִשְׁנַתְךָ, מוֹרִים הֶחֱלָכָה כְּמוֹתְךָ. אֲשֶׁרִי אִישׁ שְׁזָכָה
לְרֹאוֹתְךָ. וְאֲשֶׁרִי אוֹכְלִים מִלַּחְמְךָ:   בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, מוֹרָה לְכָל שׂוֹאֵל, סוּדוֹת הַתּוֹרָה בְּעֵז נָאֵל. וְאַתָּה יְסוּד אוֹר
יִשְׂרָאֵל, נִתְקַנּוּ עֲשָׂרָה מִמֶּךָ:

בַּר יוֹחָאי, עֲמוּד הַיְמִינִי, יוֹשֵׁב בַּשָּׁבֶת תַּחֲפֻמוֹנִי. וְעַם אַחִיָּה הַשִּׁילּוֹנִי, בְּחֶרֶת
לְךָ אֶת מְקוֹמֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, וְעַד טוֹב הָיָה לְךָ, בְּיוֹם הַנִּבְחָר לְהִלּוּלְךָ. יָרְדוּ הָעֲלִיּוֹנִים
בְּשִׁבְלֶךָ, לְשִׁמְעַע סוּד תּוֹרָה מִפִּיךָ:

בַּר יוֹחָאי, נִגְלוּ לְךָ מִצְפּוֹנִים, רְזִים וְסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. וְתִקְנַת כְּמָה תִקְוִינִים,
הָיָה אוֹר שְׁכִינָה עִמָּךְ:

בַּר יוֹחָאי, חֲסִידָא קְדִישָׁא, נִפְשֶׁךָ עֵז וְהִדָּר לְבוּשָׁה. תּוֹרַת-אֵל עַל לִבְךָ
חֲרוּשָׁה, בָּרוּךְ אַתָּה וְטוֹב טַעֲמֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, זְכוּרֹנְךָ לְבִרְכָּה, תּוֹרַת אֵל בְּפִיךָ עֲרוּכָה. וְאֶרֶךְ הָאִיר בְּחֲשֻׁכָּה,
בְּכָל טוֹב יִזְכְּרוּ שְׁמֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, קֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, מְכַבֵּד תַּפְאֶרֶת יְשִׁישִׁים. נְבוֹן לַחֵשׁ חֶכֶם חֲרָשִׁים,
יְהִיָּה כְּנָהֵר שְׁלוֹמֶךָ:

ימליץ טוב עלינו למקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע"א

בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חֵי אֲדִירֵנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חֵי בָּרַכְנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חֵי גִדְלָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חֵי דִגְלָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חֵי הִדְרָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חֵי וְתִקְנֵנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

- חזן: אֵל חַי תִּזְכְּנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.
- חזן: אֵל חַי חֲכָמֵנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.
- חזן: אֵל חַי טְהַרְנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.
- חזן: אֵל חַי יִשְׁרָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.
- חזן: אֵל חַי כְּלָפְלָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי רַבֵּנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.
- חזן: אֵל חַי לְבָבֵנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי מוֹשִׁיעֵנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי נִשְׁאָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי סֶעֱדָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי עֲטָרְנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי פְּרָנְסָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי צִדְקָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי קִדְשָׁנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:
- חזן: אֵל חַי רַחֲמָנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,
קהל: בַּר יוֹחָאֵי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי שְׂגִבְנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי תִּתְמַכְנוּ, חֲנֻנוּ חֲנֻנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרְנוּ, יִמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

יום שמחה לבר יוחאי למקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע"א

חזן: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ אֲדִיר, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ בָּרוּךְ, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
גָּדוֹל, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזן: יוֹם גָּדוֹל לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ דָּגוּל, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ הַדּוֹר, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
נְתִיק, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזן: יוֹם נְתִיק לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ זָכַאי, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ חֲסִיד, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
חֲבִיב, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזן: יוֹם חֲבִיב לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ טָהוֹר, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ יָשָׁר, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
כָּשֶׁר, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזן: יוֹם כָּשֶׁר לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ לְבִיא, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ מְבִין, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
מְלֵךְ, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזן: יוֹם מְלָכוֹת לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

קהל: יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה. יוֹם שְׁמִחָה לְבַר יוֹחָאי:

חזן: אִישׁ נָבוֹן, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ נָשִׂיא, קהל: בַּר יוֹחָאי: חזן: אִישׁ
סְמוּךְ, קהל: בַּר יוֹחָאי:

חזון: יום סְמוּךְ לְבֵר יוֹחָאִי: יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

קהל: יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

חזון: אִישׁ עָצוּם, קהל: בֵּר יוֹחָאִי: חזון: אִישׁ צָדִיק, קהל: בֵּר יוֹחָאִי: חזון: אִישׁ קְדוֹשׁ, קהל: בֵּר יוֹחָאִי:

חזון: יום קְדוֹשׁ לְבֵר יוֹחָאִי: יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

קהל: יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

חזון: אִישׁ רַבֵּן, קהל: בֵּר יוֹחָאִי: חזון: אִישׁ שָׁלֵם, קהל: בֵּר יוֹחָאִי: חזון: אִישׁ תַּמִּים, קהל: בֵּר יוֹחָאִי:

חזון: יום תַּמִּים לְבֵר יוֹחָאִי: יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

קהל: יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה. יום שְׁמִיחָה לְבֵר יוֹחָאִי:

שְׁמַחוּ נָא בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי לְמִקְוַל הָאֱלֹהִי רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זִיע"א

שְׁמַחוּ נָא בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ אֲהוּבִים. יְשִׁמְחוּ בְרוּכִים. יְשִׁמְחוּ גְדוּלִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ דְּגוּלִים. יְשִׁמְחוּ הַדוּרִים. יְשִׁמְחוּ וְתִיקִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ זַכָּאִים. יְשִׁמְחוּ זְהִירִים. יְשִׁמְחוּ זִקְנִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ חֲסִידִים. יְשִׁמְחוּ חֲכָמִים. יְשִׁמְחוּ חֲבֵרִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ טְהוּרִים. יְשִׁמְחוּ יִשְׂרִים. יְשִׁמְחוּ יִקְרִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ כְּהָנִים. יְשִׁמְחוּ לְוִיִּם. יְשִׁמְחוּ מְלָכִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ נְבִיאִים. יְשִׁמְחוּ נְשִׂאִים. יְשִׁמְחוּ נְבוֹנִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ סְמוּכִים. יְשִׁמְחוּ עֲנוּיִם. יְשִׁמְחוּ עֲשִׂירִים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשִׁמְחוּ פְּדוּיִים. יְשִׁמְחוּ צְדִיקִים. יְשִׁמְחוּ קְדוֹשִׁים. בְּשִׁמְחַת בֵּר יוֹחָאִי: שְׁמַחוּ נָא

יְשַׁמְחוּ רַחֲמָנִים. יְשַׁמְחוּ רַבָּנִים. יְשַׁמְחוּ רְצוּיִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאִי:

שמחו נא

יְשַׁמְחוּ שְׁלָמִים. יְשַׁמְחוּ שְׁפָלִים. יְשַׁמְחוּ תַּמִּימִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאִי:

שמחו נא

בר יוחאי כנהורא דשמשא מרב חכם ומקובל אחד שהיה בשנת ת"א, החותם עצמו בשם: הקטן דוד לעם ידיד. ח"י בתים בחינת רשב"י ח"י עולמים. בכוונת ו' ספירות ושמות ו' חבריאי קדישא.

בַּר יוֹחָאִי כְּנֵהוּרָא דְשִׁמְשָׁא. רֵאשׁ כְּתֵר דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא:

בַּר יוֹחָאִי, אוֹר הַגָּנוּז פְּנִימָה. כּוֹלֵל עֲטָרִין דְּאַבָּא וְאַמָּא. רַב חֲסֵדָא וְהִיא תַעֲלוּמָה. מֵאִין תַּמְצָא בְּכַתְפֵּי נְעֻלְמָה:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, לְבִי אֲדָרָא רַבָּא. שֵׁם הַתְּכַנְסוּ הוֹדָה הַדְּרָה וְזִיּוּה. חֲבֵרִיא קַדִּישָׁא וְטָבָא. מְלוּבָשִׁין שְׂרִין רוּמְחֵי וְחֲרָבָא:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, מִה נִכְבֵּד הֵהוּא יוֹמָא. שָׁבוּ גְלִית הַפְּרָסָא סְתִימָה. עֲקוּדִים נְקוּדִים מַעֲיָנָא וּפּוּמָא. יֵצֵא תִיקוּנוֹ מִמַּצַּח הִיא שֵׁם מ"ה:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, וְהַחֲכָמָה מֵאִין. הֵבִין יָקִיר לָךְ מֵאִיר אִישׁוֹן בֵּת עֵין. פְּרַעֲיָה דְאַבוּהָ גֵלָה רַעְוָא דְרַעְוִין, רַבִּי אֶלְעָזָר גַּם סוּד הַמַּזְלִין:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, אֲמָרִי בִינָה נַחֲקָקוּ. בְּלֵב מִשְׁכִּיל פְּתַהוּם עֲמָקוּ. תִּקֵּן מִצּוּלוֹת וַעֲיָנָא פְּקִיחָא זָכוּ. רַבִּי אַבָּא מְלִיו כְּבוֹצִינָא דִּלְקוּ:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, חֲסֵד אֵל עָלֵי עֵין. תַּתֵּן אֱמֶת לִיעֲקֹב חֲסֵד לְאַבְרָהָם בְּיָמִין. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ וּמִיָּמִי קָדָם דְּאִין. רַבִּי יְהוּדָה וְכוּרְסִיא דְעֵתִיק יוֹמִין:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה. גְּאֻלְתּוֹ עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה. תִּקֵּן מִי אֵל כְּמוֹד בְּסוּד נִסְתָּרָה. רַבִּי יִצְחָק יִמְחָה אֶף וְעִבְרָה:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, תַּפְאֲרַת אָדָם חֲמֵלְתּוֹ. רַחֲמָן מָטָה לְצַד גְּדוּלְתּוֹ. רוּחָא דְמִשְׁיחָא גֵלָה בְּחֲכָמָתּוֹ. רַבִּי יוֹסִי בַר יַעֲקֹב לְמַנוּחָתּוֹ:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, שְׁמֵרָה נֶצַח לְנִבְיָאִים. נָא לְהִיּוֹת חֵישׁ לֵב נִדְכָּאִים. נִשְׂא עוֹון חֲמִיתִיה בְּרַעֲיוֹנִים. רַבִּי חִזְקִיָּה לְשֹׁכֵן יְהוָה אֱלֹהִים:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, יֵשׁא הוּד לְנַפְשׁ פְּדִיוֹן. גְּאֻלָּה תְּהִיָּה יוֹמָם תוֹף אַפְרִיוֹן. גֵּלָה תִּקּוּן פִּי חֲפֵץ חֲסֵד עֲלִיוֹן. רַבִּי יִיסָא לְשׁוֹשׁוֹ שֵׁם חֲבִיוֹן:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, וְלִיסוּד אֶרֶץ חֲלָקְתּוֹ. שׁוֹשְׁבִין אֵל חֵי צִדִּיק בְּאַמוּנָתּוֹ. גֵּלָה תִּקּוּן עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע דְּעֵתּוֹ. רַבִּי חֵיאַ סְלוּחַ אִישׁ וְנוֹאֲתּוֹ:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, כְּשֶׁר מְלָכוֹת עַל כַּפִּים. שְׂאִי בְעֵז פִּי אֲנֹכִי בְּמַצְלָתִים. גֵּלָה, לֹא הִחֲזִיק לְעַד אַפּוֹ כַּמִּים. רַבִּי יוֹסִי קוּמִי יְרוּשָׁלַּיִם:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, לְשִׁאֲרִית וְתָרִין תַּפּוּחִין. גְּמָרָה לְכֻלְהוּ תִּקּוּנִין נְהִירִין. בְּפִרְסָא דְעֵלִיכוֹן כְּבוֹצִינִין. בְּגִשְׁפִּנְקָא חֲתִימִין וְרִשְׁמִינִין:

בַּר יוֹחָאִי

בַּר יוֹחָאִי, חֵינוּן כְּרוּבִיא וּמַלְכִין. נַחְתָּנוּ כּוֹלְהוֹן מְכוּלְהוֹ עֲלָמִין. לְמִשְׁמַע מַלְכִין
עֲלָאִין. כְּסָנְדוּלְכִין מִפִּי קֳדִישׁ הוֹרְמָן דְּעוֹשְׁנִין:

בַּר יוֹחָאִי, דְּרַפְתּוּקָא דְּאוּרִייתָא. לְבָרִיק זְהוּרְתִּיה גְּלִי עֲמִיקְתָּא. תַּפְאֲרַת
עֲטָה רְזָא דְּמַהִימְנוּתָא. עַד נְהוּרָא דְּכָל נְהוּרִין מְטָא:

בַּר יוֹחָאִי, פּוּמָא דְּגִזִּיר בְּעִלְיוֹנִין. יְגִזֵּר אֱלֻמוֹת וְכִלְיָה לְעֲלָמִין. קִלְיָא
בְּעוּרִיא וְיָד קָל דְּשׁוּפְרָא. תּוֹנָבָא לְנִקְט לְסִהְדוּתָא דְּשִׁקְרָא:

בַּר יוֹחָאִי, הָאךְ יְסוּבֵר רַבּוֹן עֲלָמִין. חֲצִיפּוּתָא דְּרַבְרָבִי עֲמִין. רַעֲיָא מַהִימְנָא
אַנְתָּ וּבְרַךְ קֳדִישָׁא. עִם רַבִּי פְּנַחֶס תַּעֲמִדוּ בְּפִירְצָא:

בַּר יוֹחָאִי, מָאן לִימָא לְכוּן לְהָאִי גִיסָא. לְמָאן דְּכָל שְׁעָתָא מִתְרַחֵשׁ לִוְן
נִיסָא. אֱלֵהֲכוּן דְּרַעֲיָא מַהִימְנָא פְּלַחִיה. יִצְמַח פּוּרְקָנִיה וְיִקְרַב
מִשִּׁיחִיה:

אִיּוֹם נִכְבַּד יוֹם זֶה וְנוֹרָא שִׁיר וְנִשְׁבַּח לְכַבּוֹד רִשְׁבִּי בְּיוֹם ל"ג בְּעוֹמֵר. חֲתוּם אֲנִי
אֱלִיהוּ סַדְבוֹן (נִדְפַס בְּסִידוּר שֶׁל הַגַּה"ק רַבִּי יַעֲקֹב עַמְדִין זִיע"א)

אִיּוֹם נִכְבַּד יוֹם זֶה וְנוֹרָא. שְׁמַחָה וְשִׁשׁוֹן לְיִהוּדִים וְאוּרָה.

בּוֹ נִכְנַס לְפִרְדָּסוֹ כְּתֵר הַתּוֹרָה. קֳדָשׁ קֳדָשִׁים הוּא לֵה:

נַעֲמֻ אֲמֻרוֹתַי הָאֱלֹהִי הַתָּנָא. מְלֵא רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָהּ וּבִתְבוּנָהּ.

וַיְבִיט נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַת הָאֱמוּנָה, רוּחַ דַּעַת וַיֵּרָאֵת ה':

יְשִׁישׁוּ יִגִּילוּ רַעֲי וְאַחִי. פִּי רְנָה אֲמֵלָא אֲעֲרֹךְ שְׁבָחִי.

בְּשִׁמְחַת הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי. כִּי בּוֹ בָּחַר ה':

אֲדוֹן עוֹזְנוֹ מִגֵּן בְּעֲדָנוֹ. מְלֵא חֲסִדִּים, מִשְׁחַת גּוֹאֲלָנוֹ.

שְׁמַח צַדִּיק מוֹשֵׁל יֵרָאֵת אֱלֹהֵינוּ. מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה':

לְקַח הַטּוֹב נָתַן לוֹ לְמַקְחוֹ. בְּבוֹאוֹ לְמַעֲרַת הַצּוּרִים לְמַבְטָחוֹ.

שֵׁם נִגְלוֹ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים בְּבִרְחוֹ. בְּיוֹם הַצִּיל אוֹתוֹ ה':

יְשַׁמְחוּ מְרוּמִים וְתִגַּל הָאֲדָמָה. בְּתַפְאֲרַת אָדָם וְאִישׁ הַמִּלְחָמָה.

מְלֵא מְאוּר הַנוֹצֵץ בְּזֹהַר הַחֲמָה. קָדוֹשׁ כְּמִלְאָךְ ה':

הַיּוֹם חֲמִידַת הַיָּמִים יִקְרוּ. לְנִצָּח נִצָּחִים אוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ.

אֲכָלוּ דוּדִים וְרַעֲיִם שָׁתוּ. וְשִׁמְחָתֶם לִפְנֵי ה':

וְשִׁלְחוּ מְנוֹת לְאִין נָכוֹן לוֹ. אִישׁ רַעְהוּ יַעֲזֹר אֲשֶׁר כָּגִילוּ.

בְּיוֹם הַזֶּה כִּי רַב הוֹדוֹ וּמַהֲלָלוֹ. תִּצְאָ תּוֹרָה וְדַבֵּר ה':

סוד ה' לחברו הביע. צדיק יסודי עולם הגיד והודיע.
 כמעין המתגבר ממעל לרקיע. ומלאה הארץ דעה את ה':
 דבר גדול במעשה מרכבה. דבר הנביא גדולות ונבא.
 ירדה סביבותיו אש מעלה ולבה. והריחו ביראת ה':
 ביום שלשה ושלשים לעמר. הפשיט הצדיק את בגד החומר.
 בו נבחר מפי קדוש וטהור. גמר אומר את כל דברי ה':
 ואתה לך לקץ אליו נאמר. להיכל העליון נכנס למשמר.
 לפני ולפנים כאלעזר ואיתמר. העומדים שם לפני ה':
 נא אב רחמן בגללן תרומם. חיל המלכות ותבנה השמים.
 עמד גוי הגדול מאבלם תנחמם. ונעלה אל הר ה':

אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי שיר נאה לשורר מאת הרב יוסף
 שפירא זצ"ל מעיה"ק צפת

אשרינו מה טוב חלקנו, בהילולא דבר יוחאי,
 ומה נעים גורלנו, בהילולא דבר יוחאי:
 אב הרחמן שמע קולנו, בהילולא דבר יוחאי,
 אתה הוא מושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 במהרה יבוא ויגל לפנינו, בהילולא דבר יוחאי,
 בן דוד יבוא ויגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 גילה כבוד מלכותך עלינו, בהילולא דבר יוחאי,
 גאלה שלמה תגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 דעה והשכל תחננו, בהילולא דבר יוחאי,
 דור ישרים תברכנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 השב שכינתך לציון עירנו, בהילולא דבר יוחאי,
 היום תשמע שוועתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 ותערב לפניך תפלתנו, בהילולא דבר יוחאי,
 ולציון בשובו יחזו עינינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:
 זכות אבות יגן עלינו, בהילולא דבר יוחאי,
 זה ה' קוינו לו ויושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרינו

חוס ורחם נא עלינו, בהילולא דבר יוחאי,

חמול עלינו ועל עוללינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

טוב ומטיב הדרש לנו, בהילולא דבר יוחאי,

טובך וחסדך עלינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

ידבר עמים תחתינו, בהילולא דבר יוחאי,

יהי ה' אלהינו עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

כתר הלומים לראשינו, בהילולא דבר יוחאי,

כבוד והדר תעטרנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

לשם ולתהלה תתנו, בהילולא דבר יוחאי,

לחם חקנו הטריפנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

מלך רחמן רחם עלינו, בהילולא דבר יוחאי,

מברכתך מלא ידינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

נאור ואדיר אל תשכחנו, בהילולא דבר יוחאי,

נהלינו לציון גורלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

סוף וקץ לכל צרותינו, בהילולא דבר יוחאי,

סלח נא לעווננו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

עת רצון היום לנו, בהילולא דבר יוחאי,

עזרינו אלהי ישענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

פתח לנו שערי רחמים לתפלתנו, בהילולא דבר יוחאי,

פרנסה ברווח תפרנסנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

צמיחת קרן לגואלנו, בהילולא דבר יוחאי,

צדקה וחסד עשה עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

קרע רע גזר דיננו, בהילולא דבר יוחאי,

קומם קהל עדתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

רצוננו לראות מלפנו, בהילולא דבר יוחאי,

רפואה שלמה תרפאנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

שכון כמאז באהלינו, בהילולא דבר יוחאי,

שובה ה' את שבותנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

תַּעֲלִינוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

תַּבְּנֶה לָנוּ מִקְדָּשְׁנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

בר יוחאי בגדי אור עטית פיוט סימן ישועה נטף חזק

בַּר יוֹחָאי בְּגָדֵי אֹר עֵטִית. סוּדֵי כָּל הַתּוֹרָה גְּלִית:

יָפִי חֵן וּמַלְכוּת לְבָשָׁת. כְּדוּד בַּתְּהִילוֹת הַבִּנְיָה.

בְּאַבְנֵי הַיְסוּדוֹת כְּבוֹד אֵל. הַשְׁקַפֶּת רְאִית:

שִׁדֵּי שְׂגִיָּא כַח. מִצָּאֵת סוּד אֵשׁ וְרוּחַ.

דַּעַת, בְּשִׁדָּה לְשׁוֹת. שׁוֹשְׁנֵת, וְצִדִּיקִים אָרִית:

וְזֵי הָעַמּוּדִים הַשְּׁגֵת. מִסּוּד הַנְּבִיאִים יִנְקֵת.

וְעַז הָאֵיתָנִים חֲגֵרֵת. כְּלִיהֶם עֲדִיד:

עוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה. מוֹסֵר לָךְ סוּד תּוֹרָה תְּמִימָה.

עֵץ חַיִּים מִכָּל חַי נַעֲלָמָה. עַל כָּל מַלְאָכֵי אֵל שָׁרִית:

הוֹן יִקְרָךְ נָעִים. זֶהָב טוֹב, יָאֵתָה אֱלֹהִים.

מִצָּפוֹן יִבְנֶה תְּמִים דַּעִים. חוֹמַת אֵשׁ, מִקְדָּשׁ קִנִּית:

נְטָעֵי נַעֲמָנִים נְטַעֵת. עַלֵי מַיִם גְּדֻלָּת.

חֲסָדֵי צוּר עוֹלָמִים מְשַׁכֶּת. כְּשַׁחַר עֲלִית:

טַעַם טוֹב טַעֲמֵת. בַּתְּבוּנָה, וּבְבִינָה חֲתֻמָּת.

סוּד שׁוֹפָר, וּבִדְרוֹר עֲמֻלָּת. בְּגִלּוֹי קֶץ, פָּנֵי אֵל חֲלִית:

פֶּתַח שַׁעַר עֲלִיוֹן. פֶּתַחַת, לַעֲלוֹת לְלִבָּנוֹן.

סוּד חֲכָמָה סְתוּמָה מֵרַעִיוֹן. תְּמִיד יְהִי נִגְדָּךְ שׁוֹיֵת:

חֲסִין רֶם וְנִקְדָּשׁ. זֶךְ נָקִי, קִדְמוֹן לֹא מַחְדָּשׁ.

יְדַעַת, לְבָאֵי סוּד מִפְּרֶשׁ. כֹּזֶהֱר צַח כְּאֶשֶׁר צוֹיֵת:

לְפָנֵי אֵל עֲלִיוֹן תִּתְחַנֵּן. עַל עַם דָּל וְאַבְיוֹן.

יִרְחַם כְּבִנְיָן אִפְרִיוֹן. לְרֹנֵן בּוֹ, עַם אֲשֶׁר פְּדִית:

בר יוחאי, בוצינא קדישא פיוט להרה"ג המופלא ח"ק המקובל האלקי מוהר"ר

פראג' שוואט מתונים ז"ל

בַּר יוֹחָאי, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא. יִנְהִיר לָךְ בְּנֵהוּרָא דְּנִפְישָׁא:

בַּר יוֹחָאי, אֵית לָךְ מֵרַגְלִיתָא. טָבָא הִיא, כְּלָה מְטְרוֹנִיתָא.

דִּי מִינָה אֶהְיִיתָא מֵתִנִּיתָא. כָּל לַיְלִיָּא עַל פּוּמָךְ רְחִישָׁא:

בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, נִהְיָתָא בְּנִהּוּרָא. טוֹב אִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא יְקָרָא.
 בַּר יוֹחָאי: בֶּן מַלְכָּא, וּשְׁכֻנְתִּיהּ דְּנִהּיָרָא. לָךְ כְּדָאי זְוֹגָא קְדִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, יְרוּת אולֶּפֶן בְּתָרִי. אִפִּיָּא, רַבְרְבִי זוּטָרִי.
 בַּר יוֹחָאי: חַד קָבִיל, חַד הוּוּ נִהְיָרִי. גּוּ בֵּיתָא דִּי הִשְׁתָּא פְתִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, פּוּם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָךְ נָשִׁיק נְשִׁיקִין סְגִיָּאוּ.
 בַּר יוֹחָאי: וּכְגוּן דָּא מִקְמִיה גְּלִיָּאוּ. לָךְ רְזִי אוֹרִיתָא בִּלְחִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, רְשִׁיעִין גְּמִירָא. בְּשִׁמְאֵלְךָ תִּדְחִינוּן לְנוּרָא.
 בַּר יוֹחָאי: וּשְׁבִיבִין דְּלִהִטִּין תְּדִירָא. לְדְבִיקִי הָאִי סְטָרָא דִּי בּוּשָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, גּוּ בֵּיתָא זְמִינָא. הָאִי דְּרָגָא דְּדְרוּעָא יְמִינָא.
 בַּר יוֹחָאי: דִּי פְרִישָׁא עַל תּוֹקְפָא דְּדִינָא. לָךְ סְלִיק אַבְרָהָם בְּרִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, יוֹנָקָא דְּאַמָּא. עֵילָאָה חִירוּתָא דְּעֶלְמָא.
 בַּר יוֹחָאי: מִחֲמַרָּא טָבָא לָךְ טְעִימָא. דִּי מְנַטֵּר גּוּ עֲנָבִי פְרִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, חֲכִים וְסוּכְלָתוֹ. בְּתַלְתִּין וּבְתָרִין שְׁבִילִין.
 בַּר יוֹחָאי: דִּי מְרִיקִין לָךְ מִשְׁחָא. בְּעֵדְנָא דְּעִסְקִין בְּתַפְלִין דְּרִישָׁא:
 בַּר יוֹחָאי, זִיו רִישָׁא דְּכוּלָּא. דְּסִתִּימִי וּטְמִירוּ לְעֵלָא.
 בַּר יוֹחָאי: לִית לֶן רְשׁוֹ לְאַסְתְּכָלָא. בְּהִי, בְּגִין הוּא בְּרִישָׁא סְגִיָּא:
 בַּר יוֹחָאי, קוּם סֵדֶר צְלוּתָא. קָמִי אַל יִפְרַק מְגֻלּוּתָא.
 בַּר יוֹחָאי: לֶן וְלִיה יְתִיב יֵת שְׁכִינְתִּיהּ. דִּי הִשְׁתָּא גּוּ עֶפֶר רְבִישָׁא:

בַּר יוֹחָאי, נַעֲמֹו אִמְרוּתִיךְ פִּיוט לַהֲרַה"ג הַמוֹפְלָא ח"ק הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי מוֹהֲר"ר
 פֶּרֶאג'י שׁוואט ז"ל

בַּר יוֹחָאי, נַעֲמֹו אִמְרוּתִיךְ. כִּי הוּצַק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ:
 בַּר יוֹחָאי, פִּתְחִי שַׁעְרֵי צֶדֶק. דְּבִקְתָּ וְיִלְבֹּשְׁךָ צֶדֶק.
 בַּר יוֹחָאי: לְבִשְׁתָּ כִּי אֶהְבֵּת צֶדֶק. בַּת מֶלֶךְ יֵצֵאָה לְקִרְאָתְךָ:
 בַּר יוֹחָאי, רַב שְׁלוֹם קִנִּיתָ. מֵאֵל חֵי, וּבְצִיּוֹן חֲנִיתָ.
 בַּר יוֹחָאי: שָׁם בְּבִרְיַת אוֹת קֹדֶשׁ נִחִיתָ. צְדִיקִים אֲנָשִׁי בְּרִיתְךָ:
 בַּר יוֹחָאי, גְּלִגְלִי מֶרְכָּבָה. שׁוֹקִי דּוֹד דְּגוּל מֶרְכָּבָה.
 בַּר יוֹחָאי: עֲמוּדֵי שֵׁשׁ בְּדֵי עֲרָבָה. בְּשִׁנְיָהֶם נִגְמַר תִּלְמוּדֶיךָ:
 בַּר יוֹחָאי, יוֹרֶשֶׁת כְּעָנּוּ. קוּ תִּיכּוֹן, כִּי קָרַן אוֹר פָּנָיו.
 בַּר יוֹחָאי: עַת חָקַק לָקַח טוֹב לְפָנָיו. עַל לוֹחֹת סִפִּיר גִּזְרֶתְךָ:

בַּר יוֹחָאִי, שְׁחַל יַעַר נוֹהֵם. מְקוּלוּ מִרְעִישׁ הַגְּבוּרִים.
 בַּר יוֹחָאִי כֵּן תִּדְמָה לְחִשְׁרַת אֱלֹהִים. מִי יָקוּם נֶגֶד מַלְחָמוֹתֶיךָ:
 בַּר יוֹחָאִי, וּבְמִים טְהוּרִים. מִי בָּאֵר נוֹזְלִים מִמְּקוּרִים.
 בַּר יוֹחָאִי טְהַרְתָּ בַּעֲלוֹת הַשְּׁחָרִים. חֶסֶד אֵל מְקוֹנָה טְהַרְתָּךְ:
 בַּר יוֹחָאִי, וּבְמִדַּת כְּפִירִים. בְּכַתִּי סוּד יוֹבְלִים.
 בַּר יוֹחָאִי וְדַרְדְּרוּרִים כְּעֶבְדִּים לֹה רְצִים. וְחוֹזְרִים בְּשִׁמוּעַ שׁוֹפֵר חֲרוּתְךָ:
 בַּר יוֹחָאִי, אֲבָרְךָ נָקִי כְּעֶמֶר. זְכִיתָ אֵל יֵין הַמְשָׁמֵר.
 בַּר יוֹחָאִי בַּעֲנָבִי שְׁרִיחוֹ לֹא נָמַר. עֶקֶב עֲנוּתְךָ וִירָאתְךָ:
 בַּר יוֹחָאִי, טְהוּר אֹר פְּנִימִי. עֵת עֲדִיו נִגְעַת נְעִימִי.
 בַּר יוֹחָאִי אִמְרַת טוֹבְךָ רַב עֲלוּמִי. עֵין לֹא רָאתָה זֹלַתְךָ:
 בַּר יוֹחָאִי, חֲלָה נָא פָנַי אֵל. זֶךְ יַחֲדִי מוֹשִׁיעַ וְגוֹאֵל.
 בַּר יוֹחָאִי קוֹל שְׁשׁוֹן יִשְׁמִיעַ יִשְׂרָאֵל. הַמַּחֲכִים לְרֵאוֹת יִשׁוּעַתְךָ:

בשבח ספר הזוהר ומעלת רשב"י המקובל האלהי רבי יחיא אל'צהארו זיע"א
 (בספר המוסר (מחברת ג')

אִישִׁים אֶקְרָא מֵהָר אֵל הָר. בּוֹאוּ לְמַדּוּ סֵפֶר זֶהָר.
 בּוֹעֵזוּ וּבְעוּ מִצְּפוֹנָיו. כִּי מְאוּרוֹ יֵאִיר סִהָר.
 גָּשׁוּ לְקִטּוֹ מִסּוּדוֹתָיו. יוֹדְעֵיו הֵמָּה יַעֲלוּ בְּהָר.
 דֶּרֶךְ הָאֱמֶת יִקְרָא לוֹ. הֶרְגִיל בּוֹ אֵל טוֹב יִנְהָר.
 הֵיא הַדֶּרֶךְ הַיְפִיפִיָּה. כִּי בָּהּ יִשְׁכִּיל לִבָּב נִמְהָר.
 וַיִּזְרְנִי וַיֹּאמֶר לִי. הִחַפֵּץ בִּי מַחֲטָא נִזְהָר.
 זֶכֶר צַדִּיק הוּא לְבִרְכָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן כָּאוֹר יִזְהָר.
 חֲשֹׁף לְכָל כָּל חֲמֻדוֹתָיו. כָּל סוּד נֶעְלָם שָׁב לְטָהָר.
 טַעֲמִי מִצּוֹת הַנְּעִלְמוֹת. עוֹזֵב אוֹתָם אֶרְצָה יִגְהָר.
 יוֹדֵעַ בָּם עַל מַתְּכוֹנָתָם. יִרְדֵּף צֶדֶק בְּכָל יְטָהָר.
 כָּל שׁוֹנֶה בּוֹ יִמְצָא חַיִּים. וּלְהוֹסִיף עוֹד דִּרְשׁוּ מֵהָר.
 יְדִידִי אִם תִּבְחַר. לְהִבִּין סוּד זֶהָר. לְשַׁעַר הָאוֹרָה:
 פִּתְחָיו הֵם רַבִּים. עֲשֶׂרָה נִכְתָּבִים. רְכוּבֵיהֶם עֲבִים. בְּמַלְכוֹת הַנוֹרָא:
 שָׁמוֹ אֶלֶף דָּלָת. וְנוֹן יוֹד מוֹעֵלָת. וְהֵדִין פּוֹעֵלָת. בְּעוֹבְרֵי הַתּוֹרָה:

וּפִתַּח הַשָּׁנִי. יְסוּדוֹ בְּמַעֲוֵנִי. וְאֵל חַי יַעֲנִינִי. בַּעַת צְדִיק יִקְרָא:
וְנִצַּח עִם הַהוֹד. יִרְכִּיִם בְּסוּד. וּמִשְׁפִּיעִים לְיִסוּד. וּמֵהֶם לַעֲטָרָה:
בְּשִׁמּוֹת נִפְלָאוֹת. אֱלֹהִים וְצִבְאוֹת. נְבִיאִים וְנְבִיאֹת. מְקוֹמָם הַפִּירָה:
וּמִחֲשַׁבְתָּךְ רַעִי. לָקוּ הָאֲמָצְעִי. אַחֲוָה לָךְ דְּעִי. וְלוֹ הַתַּפְאָרָה:
וְיִזְ"ד ה"א רֵאשִׁיתוֹ. וְנֹא"ו ה"א אַחֲרִיתוֹ. וְהִלֵּב מוֹדַעְתּוֹ. בְּנֶפֶשׁ הַפֶּרֶה:
וּמִמָּךְ לֹא נֶעְלָם. זְרוּעוֹת הָעוֹלָם. וְעֵצִים מִפְּעָלָם. גְּדוּלָּה וּגְבוּרָה:
וּמִיָּמִין אֵלֵי. אֱלֹהִים לְשִׁמְאֵלִי. וְהַסּוּד הוּא פְּלִי. לְבַעַל הַמִּקְרָא:
וְעַד פֶּה מִשְׁמֶרְתְּךָ. וְטוֹב כְּוֹנֶנְתְּךָ. וְתִיטִיב אַחֲרִיתְךָ. בְּשִׁכְלִי וּבְצוּרָה:
וְשִׁלְשׁ אַחֲרוֹנוֹת. וְהֵמָּה רֵאשׁוֹנוֹת. בְּעֵמֶק עֲנִיּוֹנוֹת. לְמַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה:
וְהֵן כְּתָר חֲכָמָה. וּבִינָה נֶעְלָמָה. וְהֵנָּה נִשְׁלָמָה. עֲשֵׂרָה בִּסְפִירָה:
שְׁמוֹתֵיהֶן אֵהִי"ה. וְיֵה הוּה יֵהִיָּה. וְכֵם חִיָּה תַחֲיָה. נִשְׁמָה נִזְהָרָה:
וּבְבִינָה סוּדוֹת. אֱלֹהִים בְּנִקְדוֹת. בְּאַרְבַּע מוֹעֲדוֹת. וּבָהֶם נִכְתָּרָה:
וְאֵין סוּד לְתַהֲלִלוֹת. לְעֵלֶת הָעֲלֹת. מִמֶּלֶא מִשְׁאָלוֹת. לְכָל נֶפֶשׁ נִבְרָא:

לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי מהמקובל האלהו רבי יעקב אבוחצירא
זיע"א. ע"פ מעשה פלאים מזוהר חדש פרשת וירא.

אֲנִי אֲשִׁיר בְּשִׁירִי לְאֱלֹהִים חַי. לְכַבּוֹד הַקָּדוֹשׁ רַבִּי, שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי:
נִסִּין וּפְלָאִין עֲבַד לֵה מְאִרִי עֲלֵמָא. וּגְלָא לֵה כָּל סִתְרֵי רִזִּי אוֹרִיתָא. כִּד
נִפְק לְמַחְמִי בְּצַעְרָא דְעֲלֵמָא. חֲמָא דְאִפְל בְּחִשּׁוּכָה רַבְתָּא. עֲנָא לְאִרְיָא
רַבִּיעָא. רַבִּי אֶלְעָזָר נִיהוּ. תָּא וְנַחֲמִי מְאִי בְּעָא. יַעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
דְּלֵמָא מִהֲדָר עֲלֵמָא לְתַהוּ וְבַהוּ. עַל בְּטוּל אוֹרִיתָא. הִיא הִיתָה אִם כָּל
חַי:

כִּד חֲמָא חַד מִלְּאֲכָא כְּטוֹר רַב רְמִיָּא. וְאִימְתִּיה רַבָּא דְחִילָא יִקְרָא.
וְשִׁלְהוּבִין דִּינּוֹר נִפְקוּ מִפּוֹמִיָּה. תַּרְתִּין לְקַבֵּל צְדִיקֵי דְדָרָא. עֲנָא רִשְׁבִּי
אֲמַר לֵה. מָה אַתְּ בְּעִי בְּעֲלֵמָא. אֲמַר בְּעִית אַחֲרוּבִיָּה. בְּגִזִּירַת מְאִרִי עֲלֵמָא.
דְּלֵא אִית תַּלְתִּין זְכָאִין רַחֲמִיָּא. בְּגִינְהוֹן לֹא אוֹסִיף עוֹד. לְהַכּוֹת כָּל
חַי:

יִקְרָא רִשְׁבִּי בְּקוֹל מֶלֶא רַכִּיכָא. לְמִלְּאָךְ תּוֹב אִימָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
בֶּר יוֹחָאִי שְׁכִיחַ וְתוֹ לֹא צְרִיכָא. לְאַחֲרוּבִיָּה צְדִיק יְסוּד דְעֲלֵמָא הוּא. אַתְּ
מִלְּאָךְ לְמֵאֲרִיָּה. בֶּר יוֹחָאִי לֹא תַצְעֲרִיָּה. אֲמַר לִיָּה זִיל אַחֲרִיבִיָּה. לֹא תִשְׁגַּח
בֵּה וּבִבְרִיָּה. כִּד נַחַת מִלְּאָךְ וְחֲמָא זִיו יִקְרִיָּה. נָם מֵאֵן יָכִיל לְמִיקָם קָמִיָּה
דְּבֶר יוֹחָאִי:

לכבוד

יְדֵי אֶפְרַשׁ בְּצִלּוֹ לֵאלֹהֵא חַיָּא. אַל חַי מֶלֶךְ הַכְּבוֹד נֶאֱדָר בְּאַלִּים. אִי לֹא תִיזִיל לֹא תִסַּק לְשִׁמְיָא. וְתַהוּי בְּאַתְרָא דְהִנְהוּ נְפִילִים. אִימָא לְמֵאֲרִי עֲלֵמָא. בְּקוֹל מְלָה בְּרִירָא. דִּי הָאִי אִיתִי בְּעֲלֵמָא. תִּלְתִּין זַכָּאֵי דָרָא. וְאִי לֹא הָא עֲשָׂרִין אוּ דִּי בְּעֲשָׂרָה. אוּ אֲנָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן אִישׁ חַי: לַכְּבוֹד

עַל מִימַר סֵהֲדִיא יְקוּם פִּתְגָמָא. לְחֻבָּא וְזָכוּ בְּכָל דִּינָא דִּי בְּעוֹן. נִפְקָא בַת קָלָא מִשְׁמִי מְרוּמָא. אֲמַרָא זַכָּאָה חוּלְקָךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן. מֵאֲרָךְ אֲמַר וְעוֹשָׂה. אֶת מִבְטָל וְאִין פְּצָה. זְכוּתָךְ תַּהֲיָה מַחֲסָה. לְיִשְׂרָאֵל נִקְרָא שָׁה. עֲלִיךְ כְּתִיב רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה. שְׁוַעְתָּם יִשְׁמַע וְהוּא יִקְבֹּץ נְדָחֵי: לַכְּבוֹד

קְדוּשָׁה הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן רוּמִז לְכַתֵּר. רַבִּי אֶלְעָזָר חֲכָמָה רַב הַמַּעֲלָה. רַבִּי אָבָא סוּד בִּינָה. יֵשֵׁב בְּסִתֵּר עֲלִיוֹן. בְּצֵל שְׁדֵי דְיֻמְיָה תַּהֲלָה. לְחֶסֶד רַבִּי יְהוּדָה. מֵאִיר כָּאוֹר הַחֲמָה. רַבִּי יִצְחָק אָבִין פִּטְרָה. רוּמִז הוּא לְגִבּוּרָה. רַבִּי יוֹסִי בֶר יַעֲקֹב לְמַדַּת הַתַּפְּאָרָה. לְבִי וּבִשְׂרֵי יִרְנָנוּ אֶל אֵל חַי: לַכְּבוֹד

בְּמַדַּת נֶצַח נְרִמִּז רַבִּי חֲזַקְיָה. נֶצַח יִשְׂרָאֵל. לֹא אָדָם הוּא לְהִינָחֵם. וְרַבִּי יִסָּא מִבְּחַר בְּנֵי עֲלִיָּה. וְהוּד וְהֶדֶר תִּמְתַּת יִשְׂרָאֵל תִּנָּחֵם. וְרַבִּי חַיָּא קָרַב בְּמַדַּת הַיְסוּד. וְרַבִּי יוֹסִי מַלְכוּת בֵּית דָּוִד. וְכָל הַנְּשׁוּף וְרָאָה אוֹתוֹ וְחַי: לַכְּבוֹד

בר יוחאי עוקר הרים מהמקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע"א. בסוד רשב"י ו'י' חברי'א קדישר האחוזים ב'י' ספירות עליונות.

אֲשִׁיר לַכְּבוֹד חֲבֵרִים. וּבְרָאשֵׁם מַלְכֵם אֲרִים. בֶּר יוֹחָאִי עוֹקֵר הָרִים. וְדוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ: בֶּר יוֹחָאִי

נִחַתָּם בְּכַתֵּר הַתּוֹרָה. כְּלוּלִים בּוֹ עֲשָׂרָה. רָאוּ נָא בְּעֲטָרָה. שְׁעִטָּרָה לוֹ אָמוֹ: בֶּר יוֹחָאִי

כְּבִיר בְּנוֹ אַחֲרָיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אֲשֶׁרִיו. נִכְנָס בָּא בְּחִדְרָיו. שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: בֶּר יוֹחָאִי

יִקְיָר עִם זְכוּת אָבוֹת. הִשִּׁיג מַעְלוֹת רַבּוֹת. נִגְלוּ לוֹ ל"ב נְתִיבוֹת. בָּהֶם רַבִּים יִחְכְּמוּ: בֶּר יוֹחָאִי

יְדִיד בְּעֵז הַתְּאֵזֶר. רַב רַבִּי אָבָא חֲזַר. הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר. אַחוּזִים בִּי"ה שְׁמוֹ: בֶּר יוֹחָאִי

עָלָה לְעִיר גְּבוּרִים. בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים. מִשָּׁם יוֹצְאִים נְהָרִים. וַיִּתְּהַלְכוּ לָמוֹ: בֶּר יוֹחָאִי

קָן חֶסֶד קָנָה. רַבִּי יְהוּדָה חָנָה. וְהָעוֹלָם בּוֹ בָּנָה. עֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמוֹ: בֶּר יוֹחָאִי

בְּזֶה הוּא רֹאשׁ קִדְשָׁה. רַק לֹא בָּא אֶל שְׁלֹשָׁה. אֶךְ נִכְבַּד מִן הַשָּׁשָׁה. הֵיטָה
מִשְׁרָה עַל שְׁכֵמוֹ:

אִישׁ גְּבוּר בְּסוּד תּוֹרָה. רַבִּי יִצְחָק הָאֲרֵרָה. מִדָּתוֹ הִיא גְבוּרָה. צְפִיחִית
בְּדָבָשׁ טַעֲמוֹ:

בְּפִיָּהּ אִמֶּת נִכְתָּם. רַבִּי יוֹסִי בֶר יַעֲקֹב תָּם. עֵץ הַחַיִּים בּוֹ נִחְתָּם. הִיא
תַּפְאֶרֶת עֲזָמוֹ:

יֵשֶׁר רַבִּי חֲזָקִיָּה. בְּנֻצַּח נִפְשׁוֹ חִיָּה. גַּם הוּד בּוֹ כָּלוּל נִהְיָה. הַמִּשְׁל וּפְחַד
עֲמוֹ:

חֲבֵרֹ רַבִּי יִסָּא. הוּד וְהִדָּר בּוֹ נִמְצָא. מִדָּה טוֹבָה בָּהּ יִשָּׂא. לְרֹאשׁ סִכַּת
שְׁלוֹמוֹ:

צְבָאוֹת בָּהּ נִצְמָדִים. שְׁנֵיהֶם יַחַד דּוֹדִים. הֵם וְנֹי הָעַמּוּדִים. יֵשֶׁר יַחְזוֹ
פְּנִימוֹ:

יִסוּד בְּרַבִּי חִיָּא. כָּאֵן נִמְצָא וְכָאֵן הִיָּה. מִשָּׁם יוֹצֵאָה תּוֹשִׁיָּה. אִמְרוּתֵיו כִּי
נַעֲמוֹ:

רַבִּי יוֹסִי לוֹ זְכוּת. הוּא זָכָה אֶל הַמְּלָכוֹת. כָּל תַּשְׁעָה הֵם מְלָכוֹת. שֵׁם כְּבוֹד
מִמָּקוֹמוֹ:

אֲשֶׁרִּיהוּ לְבַר יוֹחָאִי. שֶׁהוּא עַד בָּא מִשִּׁיחִי. קִיָּם הוּא נֶפֶשׁ כָּל חִי. הַמָּה
יֹאכְלוּ בְּלַחֲמוֹ:

חֲזָקוֹ עֲדָה כְּלוּלָה. הִרְבּוּ שְׁמִיחָה וְגִילָה. בְּיוֹם זֶה יוֹם הַלּוּלָה. דּוֹדִים לָכוּ
לַחֲמוֹ:

בר יוחאי יסוד עולם מהמקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע"א

בֶּר יוֹחָאִי יִסוּד עוֹלָם. בּוֹ בָּחַר מֶלֶךְ עוֹלָם.

בְּזִכּוֹתוֹ עוֹמֵד עוֹלָם. עַד בּוֹא בֶן דָּוִד מֶלֶךְ:
אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ וְאֲשֶׁרִי. וְאֲשֶׁרִי כָּל חֲבֵרִיו.

אֲשֶׁרִי הוֹגִי אִמְרִיו. מַעֲדָנִי הַמֶּלֶךְ:
נִגְלָה לוֹ סוּד הַנִּטְמָן. אֲשֶׁר נִגְלָה לְהִימָן.

הוּא בְּבִיתִי נֶאֱמָן. בְּכָל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ:
יוֹם לְמַעֲרָה בָּרַח. מִשָּׁם הָאוֹר לוֹ זָרַח.

הַצִּיץ צִיץ וְגַם פָּרַח. וְגִדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ:
יָצַק מִים אֲשֶׁרִּיהוּ. עַל יְדֵי אֱלֹהֵיו.

כָּל סוּד נִפְלָא הוֹרָהוּ. כִּי כֵּן צוּה הַמֶּלֶךְ:

בר יוחאי

עֲבוּדָה זֹאת תִּפְלֶה. הִיא הָעֵלָה לְמַעְלָה.

בר יוחאי: אֶת סוּדוֹתֶיהָ גָּלָה. כִּי כֵן יִסֹּד הַמֶּלֶךְ:

קִדְשֵׁת שַׁבַּת קִדֵּשׁ. וְסוּד מוֹעֵד וְחֹדֶשׁ.

בר יוחאי: גָּלָה וְגַם סוּד קִדִּישׁ. בָּרַב עִם הַדֶּרֶת מֶלֶךְ:

בְּרָכוֹת בְּסוּד נִפְלָא. גָּלָה אוֹתָם וְהִפְלָא.

בר יוחאי: הִפֵּל לְעֵטָר כְּלָה. לְבוֹא אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ:

אוֹת בְּרִית צִיצִית וְאוֹת. תִּפְלִין הַנוֹרָאוֹת.

בר יוחאי: הוּא בָּהֶם נִפְלָאוֹת. חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ:

בְּסוּד הַסּוּפָר חָתָם. אוֹת בְּרִית טָמוּן נִסְתָּם.

בר יוחאי: הִפֵּל בְּזֹהָר נִחְתָּם. בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ:

יֶחֱד כָּל מִצְוֹת תּוֹרָה. גָּלָה סוּדָם וְהוֹרָה.

בר יוחאי: הִפֵּל נִחְתָּם בְּבִרְיָה. בְּחוֹתָם הַמֶּלֶךְ:

חֶבֶר כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְיֶחֱד כָּל הַשְּׁמוֹת.

בר יוחאי: וְתִקֵּן הַנִּשְׁמוֹת. לְבוֹא אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ:

צֶדֶק שְׁלוֹם נִשְׁקוּ. חֶסֶד אֱמֶת דְּבָקוּ.

בר יוחאי: עַל יָדוֹ נִתְמַתְקוּ. וְנִחָה חֶמֶת הַמֶּלֶךְ:

יֶחֱד אֶת הַשְּׂכִינָה. קִשְׁטָה וְהַכִּינָה.

בר יוחאי: כָּל מַעֲשָׂיו אֲמוּנָה. טוֹב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ:

רְאוּ יוֹם פְּטִירָתוֹ. הוּא נִקְרָא חֲתָנָתוֹ.

בר יוחאי: בּוֹ נִכְנַס לְחוּפָתוֹ. גִּנָּת בֵּיתֵן הַמֶּלֶךְ:

אֶת קוֹל שִׁמְחָה וְרִנָּה. נִשְׁמַע בְּשִׁמִּי מְעוֹנָה.

בר יוחאי: צִאֲנִינָה גַם רִאֲיִנָה. בְּנוֹת צִיּוֹן הַמֶּלֶךְ:

חֲדָוָה וְשִׁמְחָה רַבָּה. שַׁעֲשׂוּעַ וְאַהֲבָה.

בר יוחאי: עַת בָּא לְעוֹלָם הַבָּא. אֶל תּוֹךְ חֲצַר הַמֶּלֶךְ:

זֶה הַיּוֹם ל"ג לְעֶמָר. נִהְלֵל בּוֹ נִזְמָר.

בר יוחאי: עַל קִדּוּשׁ זֶה יֹאמֶר. שִׁירוּ שִׁיר אֶל הַמֶּלֶךְ:

קוֹלִי יַעֲרֹב לָךְ. כְּמוֹ שִׁי לְפָנֶיךָ.

בר יוחאי: קִדֵּשׁ בְּנֵךְ בְּכוֹרֶךָ. מַהֲרָה לְמִקְדָּשׁ הַמֶּלֶךְ:

אזמר בתושבחתא מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע"א וזה סימנ"ו.
בסוד המעשה הנזכר בזוהר חדש פר' כי תבוא.

אזמר בתושבחתא ליקר בוצינא קדישא. ערק לגו חד מערתא. איטמר
מבני אנשא. איהו ובריה בר קלישא. ואיתרחיש להון ניסא. רבי שמעון
איהו רישא. דכולהון צדיקיא:

נפק להו חד חרובא. ומעינא קדמיהון. רבון עלמא מלכא טבא. סגי בעא
ביקרהון. סתרי תורה אודע יתהון. חגיר חרצין שדר להון. כל יומא תרי
דמניא: רבי שמעון

יומא חד חפימי דרא. באורייתא הוו גרסין. בעו בעותא יקירא. ולא
אשכחו תירוצין. חד מרבנן קדישין. חמא עופין הוו טייסין. ובתרייהו יונה
אתיא: רבי שמעון

מר כד חמא אינון עופין. אמר שפנינא שפנינא. לך יאות מכל שיפין.
למעבד שליחותא. בגין דאנת מהימנא. מעידן יומי טופנא. דיוקנא דריש
אומיא: רבי שמעון

סב האי פתקא אוכל יתיה. קדם בר יוחאי חברנא. באתרא די את חזיתיה.
ופירוקא אתיב לנא. אסתחר אסתחורי ההיא יונה, פתקא נטלה בתיקונא.
ופרחא לצית שמיא: רבי שמעון

עד קדמיה יונה אזלת, ושוויאת פתקא דנא. אסתפל בה עינוי זלגת דמעין,
על ההוא עניינא. אמר על פרישותנא, מן חבריא קא בכינא. ודלא אתגלן
מליא: רבי שמעון

ועד דהוא הוא בכי, ובריה עימיה בתרויהון. רבון עלמא לון אסתכי,
אליהו שדר להון. לשפכא ית דמעהון, פרש להון ית קיציהון. די רמיז
בלוויטא: רבי שמעון

דנא פתגם עדן רמשא, שוב לשפנינא בפומה. נטלת ואזלת טייסא, עד
די מטת אתר קמא. ואשכחת לחפימא. בדח טובא כתב חמא. אוכיל יתיה
לחבריא: רבי שמעון

קום מאן דזכית למחמי, סבר אפי עתיק יומין. קום עבדא דדיוקנך חמי,
ומסתפל רבון עלמין. דאתגלן לך סתימין. קום צלי למרר יזמן, פרקן
מטו עידניא: רבי שמעון

קום אילנא רבא ותקיף. בצלותא בגין שכנתא. קום יסודא חסין תקיף,
אנת ותלת אבהתא. דאתמשכת גלותא. קום בעלה דמטרוניתא, רעיא
מהימנא בר בתיה: רבי שמעון

קום חסידא קדש קודשין, ציתין לקלף לעילא. קום יתיב בריש קדישין,
רוחין נשמתין גו היכלא. אנו בדחין בהילולא, נחמי פרקן האי קהלא,
בדיל גלוי דרזיא: רבי שמעון

קום אריא דבי עילאה. מרנא מלכא קדישא. קום יאות לך לצלאה, צריכין
לך לפייסא. מלן אנפוי דקודשא, יקרב יתן לשמשא. בירושלם קרתא
מעליא: רבי שמעון

אני היום אשירה מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע"א וזה סימנו:

אני היום אשירה. לכבוד אדון התורה.

רבי שמעון הנקרא. שבת קדש לה: רבי שמעון

מרעיש הארץ היה. לו תהלה דומיה.

בלמדו דת נקיה. נקרא בשם ה: רבי שמעון

סיני עם פיו בגדולות. שוו בכל מעלות.

והבל פיו כקולות. שראו עם ה: רבי שמעון

עסק תורתו גרם. זווג עליון ומורם.

בימי החול עוררם. ביום שבת ה: רבי שמעון

ומראה לא בחידות. נגלה לו צור תעודות.

פה אל פה נכבדות. דבר בו ה: רבי שמעון

דורו כמו דור דעה. רוח קדש הופיעה.

ובו זרחה נטעה. נשמת עבד ה: רבי שמעון

בלמדו סתרי תורה. לחבריו עשרה.

ארץ חדשה ברא. שמים בדבר ה: רבי שמעון

נעימים הם דבריו. ומתוקים מאמריו.

הלכו אחרי דבריו. פאחרי ה: רבי שמעון

אדני רבי אבא. השיג מעלה רבה.

צר צורתו הטובה. לחזות נעם ה: רבי שמעון

יחד עשרה חברים. באורות מעטרים.

מספירות היקרים. עשר אורות ה: רבי שמעון

עליון מלכם וקדושם. כתר מכתר בראשם.

הוא עיקרם ושרשם. דעת יראת ה: רבי שמעון

קָנָה חֲכָמָה לְיָמֵינוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ.

רבי שמעון גָּזַע קְדוּשׁ לְיָמֵינוּ. זֶרַע בָּרַךְ ה':

בִּינָה סוֹד הִיא רִאשׁוֹנָה. רַבִּי אַבָּא לֹו קָנָה.

רבי שמעון מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה. יָפִיק רָצוֹן ה':

אֵיזָהוּ חֲכָם חֲסִיד. רַבִּי יְהוּדָה בּוֹר סִיד.

רבי שמעון וְעַם קוֹנוֹ הִתְחַסֵּד. הַזְכִּיר חֲסִידֵי ה':

בְּתוֹם לֵבָב וַיִּשְׁרוּ. גִּבּוֹר כָּבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ.

רבי שמעון רַבִּי יִצְחָק חִבְרוֹ. בָּא בַּגְּבוּרוֹת ה':

יוֹסִי בֶר יַעֲקֹב תָם. הוּא מְכַרֵּעַ בִּינָתָם.

רבי שמעון בְּחוֹתָם אֱמֶת נָחָתָם. תַּפְאֶרֶת ה':

חֲזַקְיָה יִסָּא דוֹדִים. אוֹרוֹתֵיהֶם נִצְמָדִים.

רבי שמעון בְּנוֹי הָעַמּוּדִים. הֵם לְמוּדֵי ה':

צִדִּיק לָקַח לִירְשָׁה. חֲמֵשׁ אוֹרוֹת קִדְשָׁה.

רבי שמעון רַבִּי חֵיָא בּוֹ נִמְצָא. יְסוֹד כָּל אוֹר ה':

יִרְמְיָה ה"א אַחֲרוֹנָה. רַבִּי יוֹסִי רִאשׁ פְּנָה.

רבי שמעון כָּלָה בְּכָל נִתְקָנָה. לְקִרְאָת מֶלֶךְ ה':

רוֹפֵא רַחֲמָן חֵישׁ רַפָּא. בֵּת צִיּוֹן לֶךְ מִצְפָּה.

רבי שמעון כָּלְתָה נַפְשִׁי נִכְסָפָה. לַחֲצוֹת בֵּית ה':

אֵל עֲלִיּוֹן בְּזִכּוֹת רִשְׁב"י. שָׁלַח לָנוּ הַתְּשֻׁבִי.

רבי שמעון נִעְלָה לְאֶרֶץ צָבִי. לְהַקְרִיב קֶרְבֵּן ה':

בר יוחאי מאורות גדולות יקרות מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע"א
זה סימנ"ו:

בר יוחאי מְאֹרוֹת גְּדוּלוֹת יְקָרוֹת. סְפִירוֹת עַל רִאשֹׁן, בֶּר יוֹחָאי:
בר יוחאי

אַבְּן סַפִּיר אֲבֵן הָרִאשָׁה. יָם הַחֲכָמָה מְלָכוֹת קִדְשָׁא.

בר יוחאי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ זֹאת הִיא אִשָּׁה. בְּרָכָה בְּרָכָה:

נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ אֶמֶן. אֵל חַי בְּרִית קֶשֶׁת לֶךְ הַטְּמִין.

בר יוחאי צִדִּיק יְסוֹד עוֹלָם קוֹץ הַיָּמִין. נֶאֱמַן בְּבְרִיתֶךָ:

יִכְיִן וּבַעַז הֵם עֲמוּדֵי. שֵׁשׁ גַּם שְׁחָקִים תִּלְמִידֵי.

חֲכָמִים שָׂרָפִים לְמוּדֵי. הַשֵּׁם כָּלִיּוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

מִכְלֶךְ הָעוֹלָם שְׁעוֹר קוֹמָה. פָּנִים הַמְּאִירִים שְׁמֹשׁ חֲמָה.

בְּרִית הַתִּכּוֹן נִשְׁמָה. פֶּה אֵל פֶּה עֵמֶךְ: בַּר יוֹחָאי

סִנְהֶדְרִיהָ גְּדוּלָּה אֵשׁ אוֹכְלָה. לְשֹׁכֶת גְּזִית בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה.

בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל בְּלִילָה. הָאִירָה נִשְׁמָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי

עֹמֵר נָקִי רוּחַ בִּינוּנִית. כֶּף זְכוּת דְּרוּמִית מִימִינִית.

גָּלַת הַכּוֹתֶרֶת הִימְנִית. חֲבִיוֹן עֶזְךָ: בַּר יוֹחָאי

וְאַם הַנְּשָׁמוֹת אִם הַבָּנִים. אוֹר צַח שֶׁבַע שָׁבוֹתוֹת שָׁנִים.

אֶרֶץ חַיִּים מֵיִם נֶאֱמָנִים. שְׁעָרֵי בִּנְתֶךָ: בַּר יוֹחָאי

דִּין חֲכָמָה קְדוּמָה מַעֲנָה. ל"ב נְתִיבוֹת טְלִית לְבָנָה.

אוֹר נִסְתָּר בִּרְכָּה עֲלִיוֹנָה. פְּלִיאוֹת חֲכָמָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי

חֶסֶד עֲלִיוֹן שֶׁכַּל קְבוּעַ. מְקוֹר הַבְּרָכוֹת מְבוּעַ.

הַיֶּשֶׁר אוֹר מְבַהֵיק יְדוּעַ. הָאִיר עַל פָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

זֶה עֲנִי קָרָא שׁוֹאֵל כְּדָל. הֶגֶם כִּי מְבִינָת אִישִׁים חֲדָל.

חֶסֶד בּוֹטְחִים בְּשֵׁם, רַב גְּדָל. צַדִּיק דִּרְשָׁתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

קִרְבַּת אֵל חֲפָצָתִי בְּתִשּׁוּבָה. בְּחֶרְתִּי הַסְתּוֹפֵף בִּישִׁיבָה.

אֲנוּחַ אֲשַׁקְטָה אֲשָׁבָה. בְּבֵית מִקְדָּשְׁךָ: בַּר יוֹחָאי

אלהי אבי בזכות הרשב"י מהמקובל האלהי רבי דוד אבוחצירא זיע"א וזה סימנו":

אֱלֹהֵי אָבִי. בְּזִכּוֹת הָרֶשֶׁב"י. רַבִּי.

תְּסַלַח לְחוּבִי. רַבִּי. וְיִשְׁמַח לְבִי. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי

	אֲזָרָה זֹה תוֹרָה. תֵּנָא אֲמוּרָא. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	בַּר יוֹחָאִי נִקְרָא. כְּתָר עֲטָרָה. רַבִּי:
	נִעָם ה'. חֲכָמַת הַר סִינִי. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	מִבְּחַר זִקְנִי. לֹו אֲשָׁא עֵינִי. רַבִּי:
	יְחֻד שְׂכִינָה. בִּינָה וְתַבּוּנָה. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	דַּעַת נְכוּנָה. וְשֵׁם טוֹב קִנָּה. רַבִּי:
	דּוּדֵי רַב חֶסֶד. וְגַם מִתְחַסֵּד. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	קָדוֹשׁ וְחָסִיד. וְנֹצֵר חֶסֶד. רַבִּי:
	אֲשֵׁרֵי יוֹלְדָתוֹ. גְּבוּרָה אֲתוֹ. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	לְנֶקֶם נִקְמָתוֹ. דּוֹרְשֵׁי רַעְתּוֹ. רַבִּי:
	בֶּן אֶתְפָּאֵר. יִשְׂרָאֵל נֶעַר. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	זֶה הַשָּׁעַר. שַׁבָּת וְצַעַר. רַבִּי:
	יְחִיד בְּשַׁרְרוֹ. אוֹתוֹת נַעֲדָרוֹ. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	וְנֹצֵחַ יִצְרוֹ. בְּהוֹד הִדְרוֹ. רַבִּי:
	חַי הָעוֹלָמִים. בְּרִית שְׁלוֹמִים. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	צַדִּיק וְתַמִּים. הַכְּנִיעַ קָמִים. רַבִּי:
	צֶדֶק צְדָקָה. בָּה נִפְשׁוּ חֲשָׁקָה. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	שְׁנָה מִתּוֹקָה. מִשְׁפָּט וְצְדָקָה. רַבִּי:
	יוֹמָם וְלַיְלָה. עוֹלָה לְמַעְלָה. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	תוֹרָה וְתַפִּילָה. סוּדוֹתָם גָּלָה. רַבִּי:
	רֵאשִׁית חֲכָמָתוֹ. קִדְמָה יִרְאָתוֹ. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	רַבָּה עֲנוּתוֹ. עֲדוֹת תּוֹרָתוֹ. רַבִּי:
	אֱלֹהִים חַיִּים. חֲדַשׁ הַיָּמִים. רַבִּי.
אֱלֹהֵי אָבִי	מַלְכוּת שָׁמַיִם וִירוּשָׁלַיִם. רַבִּי:

בר יוחאי רעיא מהימנא מהמקובל האלהי רבי דוד אבוחצירא זיע"א וזה סימנ"ו

אֲרִיָּא בַר אֲרִיָּא. בַּר יוֹחָאִי רַעֲיָא מִהֵימְנָא. מַלְיָא רָזָא דְרִזְיָא:

נִהְרָא דְשְׂכִינָתָא. הָאִי מִטְרוּנִיתָא. עֲמָה בְּשָׁלִימוּתָא. יִמְמָא וְלִילִיָּא:

יְקָר תְּשַׁבַּחְתָּא. אִיהוּ שַׁבְתָּא. קָרִיָּה מַלְכָּתָא. מַלְכָּא דְשָׁמַיָּא:

דינא מותנא. בטל התנא. אף את טופנא. מנה אתפסיא:
 ומרגליתא. כד באורייתא. פתח אשתא. לה אסחר אתיא:
 דמי האי. לבר אלהין. סבר למיחמי סבר. אפי יומיא:
 אילנא רבא. ותקיף הסבא. אלהא טבא. לה באתגליא:
 ברא דמלכא. הדא מלאכא. כתרא צדיקא. מבר עליה:
 יומא עבדנא. ליקר מרנא. ורבוועא. מנרתא דכיא:
 חדו חדותא. בהאי הילולתא. דהאי קדישתא. ריש מתיבתא:
 צפרא ורמשא. ירחא ושמשא. כלהון גירסא. סתימא:
 יהודה לקרא. פומא יתירה. תנא אמורא. יכלון זמריא:
 רבון עלמיא. מלך מלכיא. פרק בניא. מגו עממיא:
 אלהא נסא. עבד לנפשא. בדיל קדישא. אסי לה אסיא:
 חסדא וחנא. זמרא טובינא. ית משיחנא. קרב נסיא:

משתבח בך מרח רשב"י מהמקובל האלהי רבי מאיר אבוחצירא זיע"א וזה סימנו

משתבח בך. משתבח בך. משתבח בך. חי העולם. משתבח בך. מרח
 רשב"י. צדיק יסוד עולם:

מזמור שיר פי יביע. לאל רם ונשא. לכבוד אריא רביע. בוצינא קדישא.
 מעין הנובע. חכמה בינה עצה. ראשו לעב יגיע. קדוש הן
 אראלים:

אמורא תנא נקרא. סתם הוא דספרי. נטמן בתוך מערה. ומר בריה
 בתריה. מטעם גזירה. שנים שלש עשרה. שמה קנו במסירה. את כל רזי
 עולם:

ידיד עליון קדוש הוא. רב כחו בנסים. את טבריה טהר הוא. בנטיעת
 תרמוסין. רודף אחר תהו. טמא הקדשים. לטמיון הורידוהו. וגלה הנעלם:

רשע עמד לנגדו. לץ שמו זד יחיר. התריס זלזל בכבודו. אמר זה
 המטהר. נתן עיניו בשלדו. ונעשה גל מהר. כן רשעים יאבדו. מהרה סר
 צלם:

את ידו הוסיף הפליא. בעין שטנא גירא. הוא איש אשמים מלא. כן גרים
 הוא נקרא. להתם וכלה. בזעם ועברה. הביט בן אמלי. והיה תל
 עולם:

בַּעַת נִפְטָר מֵרְבוּ. תִּלְמִידוֹ הַחוּצָה. וּבֹא טַעוֹן זֶהְבוּ. לְאַרְץ קְדוֹשָׁה. רְאוּ
וַיִּקְנְאוּ בוֹ. כָּל חֶבְרָא קְדִישָׁא. מְזֻמּוֹת זֶה חֲשָׁבוּ. לְצֹאת חוּץ
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

לְגִבּוֹלָם:

יִחָדּוּ הוֹצִיא לְבִקְעָה. הַרְשֵׁב"י הַנּוֹרָא. גָּזַר וְנִתְמַלְאָה. כְּלָה בְּדִינָרָא. הִתְנַה
אוֹתָהּ שְׁעָה. תּוֹרָה זֶה שְׁכָרָה. אֵין עוֹד יָדָם מַגִּיעָה. שְׁכָר טוֹב
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

הַנֶּעֱלָם:

צָר מֶלֶךְ הַרומִיִּים. גּוֹי הַפֶּר וְהַנִּמְהָר. בִּטֹּל אַחַת וּשְׁתֵּים. מִיָּלָה וְשַׁבַּת טָהָר.
תָּלוּ הָעֵינִים. בְּמִנְהִיר כְּזָהָר. הַחֲמָה שְׁבַעֲתִים. בּוֹ שָׁמוּ אֶת
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

כֶּסֶלָם:

יֵצֵא רֹשֶׁב"י נִתְאַזָּר. לְבִטֹּל גְּזִירָה. זִמֵּן לוֹ אֵל נֶאֱזָר. בֶּר-תִּלְמִיּוֹן נִקְרָא. פֶּקֶד
עָלָיו גָּזָר. לַפֹּגַע נַעֲרָה. הִיא בֵּת קִיסָר הָאֲכָזָר. מִפֶּר דֵּת צוֹר
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

עוֹלָם:

רִיבָה קוֹלָה בְּמֶרְה. בֶּר יוֹחָאִי יוֹפִיעַ. צַעֲקָה הַנֶּעֱרָה. וְהוּא לָהּ מוֹשִׁיעַ. מְצָא
חֵן וַיִּקְרָה. וְצָרִים הִכְנִיעַ. וְהִיא גּוֹפָא גְזִירָה. בִּטֹּל לַעֲיִן כָּלָם: מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

אַרְיָא דְּבִי עֵילָאִי. הָעֵתִיר לְאֵל אֵיוֹם. מְרוֹם וְשָׁפֵל יִרְאָה. יָחוּס עַל דָּל
וְאַבְיוֹן. זֶה כְּמָה מִשְׁתַּאֲה. וַיִּבְנֶה עִיר צִיּוֹן. בְּנִין מִפֶּאֶר נֶאֱהָ. הַדְּבִיר
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

וְאוֹלָם:

חִי זֶךְ קִבֵּץ נְדָחִי. מֵאַרְבַּע הַפְּאוֹת. בְּזִכּוֹת תִּנָּא בֶּר יוֹחָאִי. הָאִישׁ הַפְּלָאוֹת.
אַזִּי נִשְׁמַת כָּל חִי. בְּשִׁיר וְהוֹדָאוֹת. תִּבְרַךְ שְׁמֶךָ אֵל חַיִּים וּמֶלֶךְ
מִשְׁתַּבַּח בְּךָ

עוֹלָם:

התעוררות הלב

לימוד יום אחד מספר הזוהר הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט

"וכבר ידוע מעלת לימוד ספר הזוהר כמ"ש האר"י ז"ל שלימוד יום אחד מספר הזוהר וסודות התורה הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט. ובזכות זה הקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים העושר והכבוד יחדיו יהיו תמים בבנים ובני בנים ובתים מכל טוב מלאים בברכת ה' וברכת אליהו"

(הקדמה זהר דפוס ליורנו תרנ"ב)

"לימוד הזוהר בגירסא בעלמא בונה עולמות וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה".

(הרב שלום בן משה בוזגלו, כסא מלך, תיקון מג' אות ס')

שער
תפילות נפלאות
בזכות הרשב"י

המעוררות הלב

מעוררים כוח הצדיקים ומזהיר אור השכינה

"כשעוסק בחיבור זה - ספר הזוהר - מעוררים כוח הנשמות וכוח הצדיקים ההם עם כוח משה רבינו ע"ה... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חיבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחילת חידושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגלה רשב"י וחבריו בשעת חיבורו".

(הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה')

תפילות נפלאות בזכות הרשב"י

א. בקשה על מצבת הצדיק

שְׁלוֹם עֲלֶיךָ, אֲדוֹנֵי הַצְּדִיק - רבי שמעון בר יוחאי (ולפי מה שמכוון תפילתו בציון הקדוש יאמר, או יוסף ויאמר) [רבי אלעזר בן רשב"י | רבי יוסי בן רבי אלעזר בן רשב"י] שְׁלוֹם לְךָ וְשְׁלוֹם עַל מִשְׁכַּבְּךָ, שְׁלוֹם עַל נַפְשְׁךָ הַקְּדוּשָׁה וְהַמְּהוּרָה, אֲשֶׁרֶיךָ שְׁזָכִיתָ לְלֵכֶת בְּדַרְכֵי יוֹצֵרְךָ וּלְעִבְדוֹ וּלְיִרְאָה אוֹתוֹ, וְעִשִּׂיתָ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל בֶּן גְּדוֹל שְׁכָרְךָ, וְהַקֶּבֶ"ה יַחֲיֵשׁ תַּחֲתֶיךָ וַיִּמָּהֵר עֲמִידָתְךָ, וְנוֹכַח וְנִחְיָה לְרֹאוֹת פְּנֵיךָ הַמְּאִירִים וּמְזַהֲרִים כְּזֶה הַרְקִיעַ, וְזִכְוֶתְךָ יַעֲמֹד לָנוּ וְתוֹרָתְךָ מִגֵּן בְּעֶדְנֵנוּ, וְתַהֲיֶה נִשְׁמָתְךָ צְרוּרָה בְּצִרוֹר הַחַיִּים וְהַשְׁלוֹם אֶת ה' אֱלֹהִים: יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְגְּנוּ עַל מִשְׁכַּבּוֹתָם: רִגְנוּ צְדִיקִים בַּה' לְיֹשְׁרִים נְאוּה תַּהֲיֶלָה: אוֹר זְרוֹעַ לַצְּדִיק וּלְיֹשְׁרֵי לֵב שְׁמָחָה:

רַבּוֹן הָעוֹלָמִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, אֵב הַרְחָמִים, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי בָשָׂר אֲנַחְנוּ, וְאֵין בָּנוּ כַּח לְכוּן וְלִיחָד יִיחודֵי שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים הָרְאוּיִים לִיחָד וּלְזוּג בְּהַשְׁתַּמְחֹת עַל קַבְרֵי הַצְּדִיקִים. וְגַם אֵין אִתָּנוּ יוֹדַע שְׂרָשֵׁי הַיִּיחודִים וְזוּגֵי הַמִּידוֹת הַקְּדוּשׁוֹת לְדַבָּקָא בְּנַפְשָׁא בְּנַפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא:

עַל כֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ בִּיאֲתָנוּ עַל קַבְרֵי הַצְּדִיק הַזֶּה, כְּאֵלוּ כּוֹנוֹנוּ וַיִּיחַדְנוּ הַיִּיחודִים וְזוּגֵי הַמִּידוֹת הַקְּדוּשׁוֹת בְּדַבְּקוֹת בְּנַפְשָׁא בְּנַפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא, לְהַאֲצִיל עֲלֵינוּ רוּחַ מְהֵרָה וְקַדְשָׁהּ, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת ה', וְתַתְּעוֹרֵר נַפְשׁ הַצְּדִיק הַזֶּה לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵינוּ, וְתַמְלִיץ טוֹב לְפָנֶיךָ, וְנוֹכַח לְטוֹבָה וּלְבִרְכָּה לַחַן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לַחַיִּים טוֹבִים וּלְשְׁלוֹם:

וַיְהִי אֲרַעָא, דַּתְתַּעַר נַפְשׁ הַצְּדִיק הַזֶּה, וְתַהֲוִי סְלָקָא וְאִזְלָא וְשִׁאֲטָא לְגַבֵּי אַבְהָן דְּמִיכֵי חֲבֵרוֹן, לְאוֹדְעָא לְהוֹן צְלוֹתָא וּבְעוֹתָא דְאַנָּא בְּעֵי מְצַלִּי וּמִתְחַנֵּן בְּהַאי שְׁעָתָא. וְתַתְּחַבֵּר וְתַתְּעַטֵּר בְּזִכְוֶתָא דְאַבְהָן, וְתַעוֹל בְּהַהוּא פִּתְחָא דְבָנֵן עֲדָן, וְאוֹדְעָא לְרוּחַ, וְרוּחַ סְלִיק וְאַתְּעַטֵּר וּמוֹדַע לְנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה אוֹדְעָא לִקְב"ה, וְכִלְהוּ בְּעָאן רַחֲמֵי עֲלֵן, וְחַס קב"ה עֲלֵן בְּגִיּוּהוֹן.

וּבְגִין זְכוֹתָא דְכִלְהוּ צְדִיקָא דְזָכוּ לְמַדַּת כְּבוֹד דְּלַעֲלָא, וְזָכוּ לְקִשְׁרָא קִשְׁרָא עֲלָא, קִשְׁרָא קִדִּישָׁא, קִשְׁרָא דְמַהֲיִמּוּתָא, וְהַקֶּבֶ"ה יִרִיק עֲלֵן בְּרַכָּאן מִמְּבוּעָא דְנַחֲלָא, וְיִתְקַיְמוּן גַּבְּן בְּלָהוּ בְּרַכָּאן בְּדִיל שְׁמִיהּ רַבָּא:

אָנָּה ה', אֲבִינוּ מִלְּבָנוּ, אֲבִינוּ אֵב הַרְחָמִין, עֲשֵׂה לָמַעַן שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל, וְלָמַעַן זְכוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְיוֹסֵף וְדָוִד וּפִינְחָס וְשְׁלֹמֹה, וְלָמַעַן זְכוֹת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים, וְלָמַעַן זְכוֹת הַצְּדִיק הַזֶּה, וְתַחוּס וְתַחֲמַל וְתַרַחַם עָלֵי וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתַחֲיֵנוּ חַיִּים אֲרָכִים טוֹבִים וּמִתְקַנִּים, וְתַפְרֹשׁ עֲלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמָה, וְתַקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְתַמְלֵא יְדֵינוּ מִבְּרִכוֹתֶיךָ, וּמַעֲשֵׂר מִתְּנוּת יְדֶיךָ, וְתוֹרְנוּ הַדָּרָךְ הַטּוֹב אֲשֶׁר גִּלָּךְ בּוֹ וְהַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֵׂה, (וְיוֹסֵף לִשְׂאוֹל עַל עֲנִיּוֹנוֹ וְעַל חֲפָצוֹ כְּאִשֶּׁר יַחֲפִין). אָמֵן:

עוד שתי תפילות נפלאות להתפלל לפני ה' בזכות רבי שמעון בר יוחאי. אשרי מי שיכול ויזכה להתפלל על הציון הקדוש במירון, ואמנם, בכל מקום יכול להתפלל ויזכה. ואשרי מי שיזכה להתפלל תפילות אלו בפרט ביום ח"י באייר הוא יום ל"ג בעומר, יום הילולת הרשב"י, ואמנם בכל יום בשנה שיתפלל יזכה. כי התפשטות הצדיק היא בכל העולם, וזכות הרשב"י עומדת לכל יהודי תדיר בכל עת ובכל מקום.

ב. תפילה זאת מרבי נתן. מובאת בליקוטי תפילות, מיוסדת על פי הסוד הנורא שגילה רבי נחמן מברסלב זיע"א, על גדולת רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שהבטיח לישראל שלא תשכח התורה על ידו, כמ"ש בזה"ק כי בזה ספר הזהיר שגילה רשב"י יזכו לצאת מהגלות ברחמים.

רְבִי שְׁמֹעוֹן בֶּן יוֹחָאי, עִיר וְקִדְיֵשׁ מִן שְׁמַיָא נְחִית, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא עֲלָאָה, בּוֹצִינָא רַבָּא, בּוֹצִינָא יְקִירָא. אַתֶּם הַבְּמַחְתֶּם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדְכֶם. כִּי בִזְהַר דָּא יִפְקֹן מִן גְּלוּתָא. וְאִפִּילוּ בְּתַקְפָּה הַהִסְתַּרְתָּה שְׁבִתוֹךְ הַסְתַּרְתָּה בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה, הַבְּמַחְתֶּם, שְׁאֵף עַל פִּי כֵּן לֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה מִפִּי זִרְעֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אַסְתִּיר פָּנַי בְּיוֹם הַהוּא עַל כָּל אֲשֶׁר עָשִׂה, וְעֲנִתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִפְנֵי לֵעָד, כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעִי". וְהִנֵּה, עֲתָה הִגִּיעוּ הַיָּמִים אֲשֶׁר אֵין לָנוּ בָהֶם חֶפֶץ, כִּי אֶרֶץ עֲלֵינוּ הַגְּלוּת, וּמִשָּׁד עֲלֵינוּ הַשְּׁעָבוֹד, וּבְכָל יוֹם אָנוּ הוֹלְכִים וְדוֹלִים, וּמָטָה יְדֵינוּ מָאֹד. "כִּי אֲזֻלָּת יָד וְאַפָּס עָצוֹר וְעִזּוֹב", כִּי נִשְׁאַרְנוּ כִּיתוּמִים וְאֵין אָב, וְאֵין מִי יַעֲמוֹד בְּעֵדְנוּ.

וְהִנֵּה, בְּתַקְפָּה סוֹף הַגְּלוּת הַמֹּר הַזֶּה, וּבְכָר הַתְּחִיל לְהַתְנוּצִץ הַתְנוּצָצוֹת מְשִׁיחָא מִימֵי הָאֱלֹהֵי הָאָרֶץ זָכַר צָדִיק לְבִרְכָּה, וְעַמּוּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתוֹקְקִים וּמִתְנַגְּעִים מָאֹד לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל חִפְצִים לִירְאָה אֶת שְׁמוֹךְ בְּהַשְׁתוֹקְקוֹת נִמְרָץ וּנְפֹלָא, אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה כּוֹזֶת מִימֵי קֶדֶם. "הַקִּיצוֹתִי וְעוֹדֵי עִמּוּךְ", בְּאֵתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת וְעוֹדֵי עִמּוּךְ. עַדִּין אָנוּ אַחֲזִיזִים בָּךְ, וּמִשְׁתוֹקְקִים לְעַבְדוּתְךָ בְּכָלֹת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵּן, גַּם גִּדֹּל רַחוּמֵנוּ מִמּוֹךְ בְּעֵתִים הֵלֵל, הוּא גַם כֵּן בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי טַבְּעֵנוּ בֵּינוּ מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד, בְּאָנוּ בְּמַעֲמָקֵי מַיִם וְשִׁבְלַת שְׁטָפְתָנוּ. וְרָאָה אֶת עִמּוּךְ יִשְׂרָאֵל מְרוֹדִים מָאֹד, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר גִּדֹּל הַתְּנִירוֹת הַבֶּעַל דְּבָר אֲשֶׁר הַתְּנִירָה בָּנוּ מָאֹד, עַד אֲשֶׁר הִפִּיל אוֹתָנוּ מָאֹד.

וְהִנֵּה, אֲנִי בְּעִנְיִי, מִי אֲנִי לְסַפֵּר צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, רַק אַתֶּם לְבַד יֹדְעֶתֶם אֶת כָּל הַמַּעֲמָד וּמַצָּב שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה. אֵךְ בְּאֵתִי לְסַפֵּר וּלְצַעֵק עָלַי וְעַל נַפְשִׁי, עַל עֵצֶם רַחוּמֵי מַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַצֶּם פְּגָמִי וְעוֹנוֹתֵי הָרָבִים וּפְשָׁעֵי הַעֲצוּמִים. וְ"עַל אֱלֹהִי אֲנִי בּוֹכֶיָה עֵינֵי יוֹרְדָה מַיִם", כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שׁוֹם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהַחְזִיר לִי הַכֹּחַ דְּקִדְשָׁה, וְאֵיךְ לִזְכּוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּבְאִיזָה דֶּרֶךְ אֲתַחִיל לְעֻזּוֹב דְּרַכִּי הָרַע וּמַחֲשֻׁבוֹתַי הַמְּגוֹנוֹת, וְאֵיךְ וּבְמָה אֲזַכֶּה לְתַקֵּן קִלְקוּלִים וּפְגָמִים בְּאֵלֶּה. "לֹא יִדְעִתִּי נַפְשִׁי, אָנָּה אֲנִי בָּא", אָנָּה אוֹלִיךְ אֶת חֲרָפְתִּי הַעֲצוּמָה, אָנָּה אֲבִרָתָה, אָנָּה אֶמְצֵן מִפְּנֵי בְּשָׁתִי וּכְלָמָתִי. וְאִמְרָה לְהָרִים כְּסוּנִי וּלְגִבְעוֹת נִפְלוּ עָלַי, אוֹי מַה הָיָה לִּי, אוֹי מַה הָיָה לִּי. "עַל כֵּן אִמְרָתִי שָׁעוּ מִנִּי אֶמְרָר בְּכִי", אוֹלִי יְחוּס, אוֹלִי יִרְחַם, כִּי אֵין מַעֲצוֹר לָהּ לְהוֹשִׁיעַ גַּם אוֹתִי בְּעֵת הַזֹּאת, כִּי הִרְבָּה רוּחַ וְהִצְלָה לִפְנֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הֵן כָּל תּוֹכֵל וְלֹא יִבְצֹר מִמּוֹךְ מְזוּמָה, וְכִי יֹאמַר לָךְ מַה תַּעֲשֶׂה". עַל כֵּן בְּאֵתִי כְּעִנִּי בִּפְתָחַה, רַשׁ דֵּל וְאַבְיוֹן, נְגוּעַ וּמַעֲנֶה, מְבַלְבֵּל וּמְטָרֵף עֵנִי וְכוֹאֵב, לְצַעֵק וּלְזַעֵק לִפְנֵי הַדֶּרֶת קְדֻשְׁתְּכֶם: רַבִּי רַבִּי רַבִּי, "אֲבִי אֲבִי רַבִּי יִשְׂרָאֵל וּפְרָשִׁיו", נְהִירוֹ

דבוצינא דאורייתא, "עורה למה תישן", איך תוכלו לסבול צרות ישראל. קומו והתעוררו עם כל הצדיקי אמת, להסתכל ולראות במרירות צרות נפשנו. "הקיצו ורגנו שוכני עפר", קומו ישיני מכפל לסעדינו צדיקי יסודי עולם, קומו בעזרתנו בעת צרה הזאת, חוסו וחמלו על כל עדת בני ישראל, ובתוכם עלי החוטא והפגום המלא, חטאים מכף רגל ועד ראש. אתם ידעתם, "את כל התלאה אשר מצאתנו", מיום גלות הארץ עד הנה, כל מה שעבר על כלל ישראל בכלליות, ובפרטיות מה שעבר על כל אחד ואחד, ובפרט מה שעבר עלי מיום שנאצלו ונבראו ונעצרו ונעשו נשמותי ורוחי ונפשי וגופי, כל מה שעבר עלי בכל גלגול וגלגול, ובפרט מה שעבר עלי בגוף הזה, כל מה שעברתי מעודי עד היום הזה, מה שאני זוכר עדין ומה שנשכח ממני. היספיקו כל אלי נביות, לבאר ולספר אפס קצה מהפגמים שפגמתי ביום אחד, כפי מה שנוגעים הפגמים במקום שנוגעים כפי שרש נשמותי, ומכל שכן וכל שכן מה שפגמתי בכל הימים שעברו עלי, מיום היותי עד היום הזה, [ובפרט (יפרט מה שידוע בענייניו)] מי יוכל לספר, מי יוכל לשער, מה אדבר מה אתאונן, מה אומר מה אדבר ומה אצטדק.

רבוננו של עולם, תן בלב הצדיק הקדוש והנורא הזה [אם יזכה להיות על קבר רשב"י יאמר:] (השוכן פה) ובלב כל הצדיקים אמתים, לכל יסתירו פניהם ממני, ויעמדו בעדי למליצי ישר, להפוך בזכותי ולבקש ולמצא בי נקדות טובות, וימליצו טוב בעדי. שתקרבי אליך ברחמים, ותתן בי לב חדש ורוח חדשה תתן בקרבי, שאזכה להתעורר מעתה באמת, לשוב אליך באמת ובלב שלם אי שמים הפגינו בעדי, כל בעלי רחמים וחמלה חמלו עלי כל שוכני עפר, העתירו בעד מטבע "ביון מצולה ואין מעמד" כמוני.

רבי רבי שמעון בן יוחאי, זכרו זאת ותשימו על לב, שזכינו בדורות הללו לשמע נפלאות נוראות גדלתכם. איך מרמז בתורה שעל ידכם לא תשכח התורה, כי הפסוק שהבאתם ראיה ממנו, שהוא כי 'לא' תשכח' מפי' ורעו' הוא סופי תבות יוחאי". ושמכם הקדוש בעצמו מרמז בפסוק: "עיר וקדיש מן שמיא נחית", אשר אתם לבד יודעים סוד דברים האלה, אתם לבד יודעים גדלת ההבטחה שהבטחתם לישראל, שהתורה לא תשכח מישראל על ידכם. ואיך משה רבנו עליו השלום נבא על זה בתורתו הקדושה מקדם. על בן פאתי להזכיר, נא רבותי הקדושים, חמלו עלי, ואל תסתכלו על כל הרע שעשיתי מעודי עד היום הזה, במחשבה דבור ומעשה, אשר המריתי אמרי אל ועצת עליון נאצתי. אל תביטו במעשי הרעים, ואל תעשו עמי כחטאי, ואל אקוץ בעיניכם, על אשר זה כמה אשר מעוררים אותי באלפים ורבבות רמזים והתעוררות, ובכמה מיני עצות נכונות בכל יום ובכל עת, להתקרב להשם יתברך. ואני בעצם קשיות ערפי קלקלתי ופגמתי בכל זה, ולא הפיתי אזני ולבי לכל זה. חוסו עלי, ואל תשיתו לב לכל זה, ואל יחר אפכם בי חלילה, רק תחשבו מחשבות עוד מעתה, לכל אהיה נדחה מהשם יתברך ומכם חלילה. כי עדין, "אין מעצור לה' להושיע" גם בעת הזאת, כי אין לי שום פח עתה אלא בפי לבד, וגם זה מאתו יתברך אשר לא עזב חסדו ואמתו מעמי, ונתן כח ליעוף כמוני, לדבר עתה מעט דברים האלה. ועל זה תמכתי יתדותי, שתרחמו עלי, ותעשו את אשר אזכה לשוב באמת להשם יתברך [ולבא לארץ ישראל מהרה בשלום, ולדבר כל זה ויותר מזה שם על ציון שלכם הקדוש], וה' הטוב ברחמי ישמע תפלתכם, ויעזר ויגן

וְיוֹשִׁיעַ אוֹתִי וְאֵת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם, וַיַּחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי מַהֲרָה, וַיֶּאֱחֹזֵנִי וְלֹא יָרַפְנִי, וְאֵל יַעֲזֹבֵנִי וְאֵל יִמְשְׁנִי בְּשׁוּם אִפֶּן, עַד שְׁאֲזַכֶּה לְשׁוּב אֵלָיו בְּאַמְתָּ, וְלִהְיוֹת פְּרָצוֹנוּ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְלִתְקַן בְּחַיִּי אֵת כָּל אֲשֶׁר פָּגַמְתִּי, בְּכַח וּזְכוֹת הַצְדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲשֶׁר עָלִיהֶם לְבַד אֲנִי נִשְׁעָן, לְסִדֵּר דְּבָרֵי אֱלֹהִים לִפְנֵיהֶם וּלְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בַּעַל הַרְחָמִים יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. "ה' יִגְמַר בְּעַדִּי, ה' חֲסִדָּךְ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֵל תִּרְף. הוֹצִיָּאָה מִמִּסְגָּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֵת שְׁמֶךָ, בִּי יִכְתִּירוּ צְדִיקִים כִּי תִגְמַל עָלַי" (ויסופר לשאול על ענייניו ועל חפציו כאשר יחפון):

ב. תפילה זו תיקן רבינו רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי זי"ע"א, לאמרה ביום ל"ג בעומר – יום הילולת התנא האלקי רשב"י, בלילה וביום, וזו לשונו: "בליל ל"ג לעומר יודרו כל אדם לקרות סדר הלימוד של שבחי אדונינו רשב"י ע"ה זי"ע"א הנזכרים בתלמוד ובזוה"ק. וכבר סדרתי בזה סדר אשר קראתיו 'הילולה רבה' שנדפס בעיר ליוורנו ע"א בשנת ברברת הטובה". ועתה אוסיף בקשה אחת שנכון לאמרה בל"ג לעומר בלילה וביום:

אָנָּה ה'. לְמַעַן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ יִכִּיט בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וַיְכוּן בְּמַחֲשָׁבָה בְּלִבּוֹ: (אל"ף כ"ף דל"ת טי"ת מ"ם), שְׁהוּא סוֹד חֲמִשָּׁה גְבוּרוֹת דְּגִדְלוֹת, שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ, הָרְמוֹז בְּסוֹד הַכֶּתוּב: בְּטַחוֹ בַּה' עַדִּי עַד, אֲשֶׁר אוֹתִיּוֹתָיו אֵלּוּ בְּמִילּוּאָם עוֹלָם מִסְפָּר: "שְׁלוֹם בְּרָכָה טוֹבָה חַיִּים חֵן חֶסֶד רַחֲמִים חֲדוּה". תִּשְׁפִּיעַ לִי וּלְבְנֵי בֵּיתִי וּלְכָל יִשְׂרָאֵל: שְׁלוֹם, בְּרָכָה, טוֹבָה, חַיִּים, חֵן, חֶסֶד, רַחֲמִים, חֲדוּה.

עֲשֵׂה לְמַעַן אֲמַתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן כְּבוֹדְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן דְּתָךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן טוֹבְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן מַלְכוּתְךָ.

וַיְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וְחֲסִדֶּיךָ, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי עֲקִיבָה בֶּן יוֹסֵף, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַגֶּם, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי יְהוֹדָה בֶּן רַבִּי אֱלֵעָאי, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ, וּלְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ רַבִּי נַחֲמָאי, תִּרְחַמְנוּ וּתְחַיִּינוּ חַיִּים אֲרָכִים, חַיִּים שְׁלֵשׁ שְׁלֹשׁ, חַיִּים שְׁלֵשׁ טוֹבָה, חַיִּים שְׁלֵשׁ בְּרָכָה, חַיִּים שְׁלֵשׁ פְּרָנְסָה טוֹבָה, חַיִּים שְׁלֵשׁ חֲלוּץ עֲצֻמוֹת, חַיִּים שִׁישׁ בָּהֶם יֵרָאֵת חֵטָא, חַיִּים שְׁאִין בָּהֶם בּוֹשֶׁה וּכְלִימָה, חַיִּים שְׁלֵשׁ עֶשֶׂר וְכַבּוֹד, חַיִּים שֶׁתֵּהָא בָּנוּ אֶהְבֵּת תּוֹרָה וַיֵּרָאֵת שְׁמוֹת, חַיִּים שֶׁתִּמְלֹא כָּל מִשְׁאָלוֹת לְבָנוּ לְטוֹבָה לְעִבּוּדְךָ וְלִירְאָתְךָ. וְתַפְתַּח לָנוּ: שְׁעָרֵי אוֹרָה, שְׁעָרֵי כְלָכְלָה, שְׁעָרֵי דַעַת, שְׁעָרֵי טוֹבָה, שְׁעָרֵי מִגֵּן.

אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָא, אָנָּה ה' הַצְלִיחָה נָא: כִּי עָמַךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרֶךְ נִרְאָה אוֹר: דְּרָכֶיךָ ה' הוֹדִיעֵנִי אוֹרְחוֹתֶיךָ לְמַדְנִי: טוֹב ה' לְכוֹל וּרְחִמּוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו: מִה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאֶיךָ פְּעֻלָּת לַחוֹסִים בְּךָ נִגְדָּה בְּנֵי אָדָם:

אָנָּה ה'. לְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ הַצְדִּיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אֲשֶׁר הָיָה בְּחִינַת יְסוֹד יוֹסֵף צְדִיק ה', וְעוֹלָה מִסְפָּר שְׁמוֹ מִמִּסְפָּר יְסוֹד יוֹסֵף צְדִיק ה', יִתְקַן מִה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּמִדַּת יְסוֹד צְדִיק ה'. וְכָל נִיצוּצֵי הַקְדָּשָׁה אֲשֶׁר פָּזְרָנוּ יִתְבָּרְרוּ וַיַּעֲלוּ אֶל יְסוֹד יוֹסֵף צְדִיק ה', וַיִּמְשָׁךְ לָנוּ שְׁפַע טוֹב וְחֵן וְחֶסֶד וְשְׁלוֹם מִן יְסוֹד יוֹסֵף צְדִיק ה'.

אָנָּה ה'. לְמַעַן זְכוֹת עֲבָדֶיךָ הַצְדִּיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שֶׁעוֹלָה מִסְפָּר שְׁמוֹ מִמִּסְפָּר עוֹלָם הַיְצִירָה, יִתְקַן מִה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּעוֹלָם הַיְצִירָה. וַיִּמְשָׁךְ לָנוּ שְׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְשְׁלוֹם

משם, אל ה' המאיר בעולם היצירה. ויהיה לנו כח ואמץ, שתעלה נפשינו מן עולם העשיה אל עולם היצירה, ומשם אל ה', ויאר לנו. ועשה עמנו אות לטובה, ויראו שונאינו ויבושו, יחזו אויבינו ויכלמו, כי אתה ה' עזרתנו ונחמתנו.

אנא ה'. למען זכות עבדך הצדיק רבי שמעון בן יוחאי, שעולה מספר שמו במספר כסא שכינה, יתקן מה שפגמנו בכסא שכינה. ותזכך ותאיר נפשינו, ונזכה להיות מדור וכסא אל אור שכינה.

אנא ה', למען זכות עבדך הצדיק רבי שמעון בן יוחאי, שעולה מספר שמו ארבע מאות ושישים ושישה, יתקן מה שפגמנו בהרהורים, שעולה מספר ארבע מאות ושישים ושישה. ונהיה מוצלים מן מכות, שהם מספר ארבע מאות ושישים ושישה. ויתקנו ויזככו הכליות שלנו, שהם מספר ארבע מאות ושישים ושישה. וימשך לנו מהם עצה טובה וישרה ויכונה תמיד.

[ויסוף לשאול על ענייניו ועל חפציו כאשר יחפוץ]. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי:

ג. תפילה בזכות הרשב"י (מספר בית תפילה. הובאה בספר "קול הישועות")

רבנו של עולם, תזכר לנו חסדי אבות, ותרחם עלינו, כי בני אברהם יצחק ויעקב אנחנו, עמך בני בריה, בני אברהם אהבה שנשבעת לו בחר המורה. וזרע יצחק יחידך שנעקד על גבי המזבח. עדת יעקב בנה בכור. שמאחבתך שאהבת אותו, ומשמחתך ששמחת בו, קראת אותו ישראל וישורון:

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתתן לנו כח ויכלת ועזר וסיוע והכנה, שלא לעבר על שום מצוה משלש מאות ושישים וחמשה מצוות לא תעשה, ומדברי קבלה ומדברי סופרים, לתקן את שרשם במקום עליון. וכל מצוה שלא באה לידינו, תצרך ברחמיך הרבים את מחשבתנו הטובה, ויעלה לפניך כאלו קימנו כל המצוות במעשה.

יהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננה:

קום צדיק הקדוש אור החי, רבי שמעון בר יוחאי, וחלה נא פני אל ויחננו, ויאמצנו ויברכנו. ויגדלנו וידגלנו. ויהדרנו, ובועד טוב יועדנו. ויזכנו וימלטנו וינשאנו. ויסמכנו ויעזרנו. ויפרנסנו ויצליחנו. ויקדשנו וירפאנו. וישמרנו ויתמכנו. ולמען אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף ודוד ופנחס ושלמה וכל הצדיקים וכל החסידים, ירחמנו ויחזינו חיים ארוכים. חיים של שלום חיים של טובה. חיים של ברכה. חיים של פרנסה טובה. חיים של חילון עצמות. חיים שיש בהם יראת חטא. חיים שאין בהם בושה וכלימה. חיים של עושר וכבוד. חיים שתהיה בנו אהבת שמים ויראת שמים. חיים שימלא כל משאלות לבנו לטובה לעבודתו יתברך. אמן בן יהיה רצון:

קום חסיד קדישא קדש הקדשים, קדוש ה' מכובד. אנתי הוא רבי שמעון בן יוחאי, דאיתקריאת מכובד, בעלמא דין ובעלמא דאתי, ואנתי הוא דעתיד למהוי רישא לצדיקאי דיתבי בגנתא דעדן ותקבל אפי שכינתא. ותחמי לקודשא בריך הוא, ותשתעשע

עם צדיקאי, ותימא להו, בואו נשתחוה ונכרעה ונברכה לפני ה' עושנו. קום ובקש רחמים מאבינו שפושמים עלינו ועל כל ישראל אחינו שישפיע לנו ברחמיו, תורה וחיים, אהבה וחסד, צדקה ורחמים, ברכה ושלום. ויעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר, זכרוננו וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד, וזכרון כל בית ישראל לפני ה' אלוהינו לפליטה, לטובה, לחן, לחסד, ולרחמים, לחיים טובים ולשלום. אמן בן יהי רצון:

קום אילנא רבא ותקיף בתרין עלמין, אנת הוא רבי שמעון בן יוחאי דקודשא בריך הוא חקק דיוקנך לעילא. וקלך לעילא לעילא סלקא ומתעטרה בכתרא קדישא, וקודשא בריך הוא מתעטר כך בכלהו עלמין ומשתבח כך, עלך כתיב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. קום והמליץ טוב והתפלל לפני אבינו אב הרחמן בעד ילדי בית ישראל יונקי שדים וגמולי חלב ותינוקות של בית רבן. וה' ברחמיו וברב חסדיו ישמרם ויצילם מכל גזק ומכל חולי, ויצילם מכל צר ומשטין ומרוח רעה. ויצילם מעין הרע ומכל דבר רע. ויתן להם חיים ארוכים וטובים, ומתוקנים, וכוח וחזק ואומץ ללמוד תורה ולקיים המצוות. ויגדלו בטובה ובשלווה ובשלום:

קום אור ישראל, אתה ותלמידך עשרה חסידי עליון, קומו וסדרו מלי קמי קודשא בריך הוא, דאמר, לא אשחית בעבור העשרה.

קומו ויילו לדמיכי חברון אברהם יצחק ויעקב. ואתערו לגבי שכנתא דאתמר בה אני ישנה בגלותא. וקנה דאיהי ירושלם חרבה, וישראל בגלותא תחת ידי אדונים קשים אומין דעלקא.

קומו ואלפו זכו על עאנא דקודשא בריך הוא, דאתמר בהון ואתן צאני צאן מרעיתי. קומו ובעו רחמי עליהו, ואלפו זכו עליהו, לשויבא לון מאלין חיון בישין. ולמהו מחיל קודשא בריך הוא, למסלח להון על כל חוביהון ולמפרק לון בעגלא ובזמן קריב.

קומו לעזר הרחמים ולהמשיך חסדים גדולים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם. ותחון זכות אבות וזכות כל הצדיקים והחסידים. וזכות כל הישרים בלבותם, אשר מסרו עצמם להריגה ולשריפה על קדושת ה' יתברך. ותמימותם וקדושתם ולימודם בתורה הקדושה וסודותיה, וכל התיקונים והיחודים אשר ייחדו ותקנו בקדושה למעלה, יגנו עלינו ועל כל ישראל, כולנו כאחד אנהנו.

ה' יתן אומר המבשרות צבא רב. קול מבשר ואומר על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון. מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלוהיך:

שער
ההדרן

התעוררות הלב

בכח הלימוד הקדוש הזה

בכח הלימוד הקדוש הזה נצא מן הגלות לא בזולת זה הלימוד... וגדול שכר לימוד הזה יותר משאר כל התורה וכל המצוות... ואם עסק בחכמה זו, לאחר יציאת נשמתו מגופו פוטרין אותו מכל דינים... והעוסק בחכמת הקבלה לדעת רזי התורה וטעמי המצוות על פי סוד נקרא בן להקדוש ברוך הוא וקודשא בריך הוא מתפאר בו ברקיע.

(רבי פנחס אליהו בן מאיר זיע"א, ספר הברית, חלק ב' מאמר י"ב פרק ה').

בשביל המתעסקים בחיבור הזוהר יתגלי מלכא משיחא

דע כי גזרה חכמתו יתברך שחיבור ספר הזוהר לא יתפרסם ולא יתגלה אלא בדורו של רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום ועל ידו, ונגזרה גזירה בפמליא של מעלה שלאחר דורו של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו לא יתעסקו בזאת החכמה בפרסום עד הדור האחרון דורו של משיח בן דוד. והכי איתא בתיקונין בהרבה מקומות, שאלו הסודות לא יתגלו עד דרא דייתי מלכא משיחא, רוצה לומר בדור האחרון בשביל המתעסקים בחיבור הזוהר יתגלי מלכא משיחא.

(רבי אברהם בן מרדכי אזולאי זיע"א, הקדמת ספר אור החמה).

אמר הבעל שם טוב ז"ל, בג' דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה

ואחד כו' ובלבד שיכוין, אלא אחד המכוין כו' ובלבד שירבה, אמירת הזוהר - מסוגל לנשמה, שקידת מקוואות - מטהר הגוף, נתינת צדקה - אמרו ז"ל הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, דעל כל פנים מחיה את העני.

(ספר נתיב רש"י, בשם "מורי", ה"ה הרה"צ ר' הלל מפאריטש).

מאמר "הדרן" לסיום הזוהר הקדוש

דברים שנשא מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א באזכרת יום השלושים, לעילוי נשמת מו"ר אביו רבי מנשה אליהו יצחקי זצ"ל חשוון ה'תשע"ב, בבית המדרש ע"ש דוד המלך במושב פורת - במעמד הרב יצחק ברדע שליט"א הרב הראשי לרמת גן, הדוד רבי בנימין שליט"א, הרב רבי עקיבא יצחקי שליט"א ראש כולל במוסדות רב פעלים נתיבות, והקהל הקדוש.

מעמד סיום הזוהר הקדוש חומש ויקרא

"והמשכילים יזהרו הזהר הרקיע ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד (דניאל יב, ג). והמשכילים - אלין רבי שמעון וחברייא" (תיקון"א, א).

לשון סיום הזוהר הקדוש חומש ויקרא:

אָמַר רבי חייא, אָנא שְׁמַענָא מְלָה חֲדָתָא, דְּאָמַר רבי אֶלְעָזָר לֹא מְאָסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים לְכַלְתָּם, לֹא הִכִּיתִים וְלֹא הִרְגָתִים לְכַלּוֹתָם מִבְּעֵי לִיה. אֶלָּא לֹא מְאָסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, מֵאֵן דְּסָאנִי לְאַחֲרָא מְאִיס הוּא לְקַבְּלִיה, וְגַעְלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמִּיה. אֲבָל הָכָא, לֹא מְאָסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחִבִּיבוּתָא דְּנַפְשָׁי בִּינִייהוּ. וּבְגִינָה כְּלָהוּ חִבִּיבִין גְּבָאִי, הִדָּא הוּא דְּכָתִיב לְכַלְתָּם. לְכַלְתָּם כְּתִיב, חֲסֹר וְיִ"ו, בְּגִינָה לֹא מְאָסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, בְּגִין דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁא, רְחִימָתָא דִּילִי גְבָהָא:

לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים אֲתַתָּא, וְהוּת דִּיִּירָא בְּשׁוּקָא דְּבוּרְסָקִי, אִי לֹא הוּת הִיא תַּמּוֹן, לֹא עֵיִל בָּהּ לְעַלְמִין. כִּיּוֹן דְּהִיא תַּמּוֹן, דְּמִי בְּעִינִי בְּשׁוּקָא דְּרוּכְכְּלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעַלְמִין טְבִין אֲשַׁתְּכַחוּ תַּמּוֹן:

אוּף הָכָא, וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוּרְסָקִי, לֹא מְאָסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים. וְאִמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁא, דְּשָׂרָא תַּמּוֹן, וְדְמִי עָלֵי כָּל רִיחִין טְבָאן דְּעַלְמָא, בְּגִין הִיא כְּלָה דְּבִגְוִיָּהּ. אָמַר רבי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָּא דִּי:

פִּתְחָ וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֹּד אֵב וְעִבְד אֲדִנִּיו. בֶּן יִכְבֹּד אֵב, כְּמָה דָּאת אָמַר (שמות כ) כְּבֹד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכָלָא וּמוֹשְׁתֵּינָא וּבְכָלָא. הָאִי בְּחִיּוֹ דְּאֲתַחְזִיב בִּיה. בְּתַר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מִנִּיה הוּא, לֹא הִכִּי. דָּאף עַל גֵּב דְּמִית, אֲתַחְזִיב בִּיקְרִיָּה יִתִּיר, דְּכָתִיב כְּבֹד אֶת אֲבִיךָ. דָּאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחָא תַּקְלָא, וְדָאִי מִבְּזָה לְאַבּוּי הוּא, וְדָאִי עֲבִיד לִיה קִלְנָא: וְאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחָא מִיִּשְׁר, וְתַקִּין עוֹבְדוֹ, וְדָאִי דָּא אוֹקִיר לְאַבּוּי, אוֹקִיר לִיה בְּהָאִי עֲלָמָא גְּבִי בְּנִי נָשָׂא, אוֹקִיר לִיה בְּהִהוּא עֲלָמָא, גְּבִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲזִיס עֲלִיה, וְאוֹתִיב לִיה בְּכוּרְסִיָּא דִּיקְרִיָּה. וְדָאִי בֶּן יִכְבֹּד אֵב: כְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִיה לְאַבּוּי בְּהָאִי עֲלָמָא, וּבְהִהוּא עֲלָמָא הִשְׁתָּא אֲסָגִי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַרִּין עֲלָמִין, בְּהָאִי עֲלָמָא, וּבְהִהוּא עֲלָמָא יִתִּיר מְחִיּוֹ. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזַעֲיָן קְדִישִׁין. וְזָכָאִין אִינוֹן צְדִיקִיָּא, דְּזָכָאִין לְבָנִין קְדִישִׁין, לִגְזַעֲיָן קְדִישִׁין. עֲלִיָּהוּ אֲתַקְרִי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיָּהִם יִכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ יי'. אָמֵן:

"פתח ואמר"

מו"ר אבא הכ"מ, רבי אליהו-מנשה בן ג'ורג'יה זכר צדיק לברכה, היה נוהג במוצאי שבת קודש להגיע לשיעור הזוהר הקדוש שהננו זוכים לקיים כאן בבית המדרש על שם דויד המלך במושב פורת. בסיום השיעור, היה מנהגו של מו"ר אבא הכ"מ לברך בקול את כל הקהל הקדוש, בנוסח הברכה שהייתה שגורה בפיו בעל פה ונודעה והתפרסמה בכל הציבור הקדוש שהתאסף ובא ללמוד בשיעור. וכך מו"ר אבא הכ"מ פתח ואמר "בזכות הצדיקים שהשתטחנו על קבריהם" וכו'.

בזכות הצדיקים

מוריי ורבותי, מאז ילדותי, אבא חנך אותי לקשר את עצמי ולהידבק בצדיקים. זכיתי להכיר את הציון הקדוש של הרש"ש רבי שלום שרעבי זיע"א, ועוד הרבה ציוני קברים של צדיקים הטמונים ברחבי ארץ הקודש, רק בזכות אבא. אבא הלך אתי עוד בהיותי בחור בישיבה, גם לקברות צדיקים בחו"ל. נסענו לציון הקדוש של רבי יעקב אבוחצירא זיע"א בדמהור שבמצרים, ולולא אבא לא הייתי יכול לנסוע בכלל. וכל זה היה בשנים ההם, בזמן שהמצב היה קשה ולא היה אפשר לנסוע. לפני כעשרים וארבע שנה, כאשר היה קשה מאוד להגיע, נסענו גם לציון הקדוש של הבעש"ט הקדוש, ולציון הקדוש של רבי נחמן מבראסלב, זיע"א. היינו צריכים להגיע בכמה רכבות, ולנסוע דרך רומניה. ואבא נסע איתנו וממש עשה הצלת נפשות בדרך, אני הייתי נוכח לזה. נסענו ברכבות מרומניה לרוסיה, והגויים הרומנים גנבו מעין תכשיטין שהם הגועל של ע"ז, ושמו מתחת למיטות של החברים. עלו בדרך 2 שוטרים והתחילו לחפש, ותפשו את החברים שלנו שבאו איתנו וישנו באותו החדר. ומי עמד בפרץ נגד השוטרים שלא ייקחו ויאסרו אותם? אבא. שם אין דין וחשבון אבל אבא עמד וצעק והסביר, והוציא שוחד של סיגריות 'טיים' שהביא איתו מהארץ והם לקחו וסגרו את החקירה כאילו לא הייתה כלל. כשהיינו בשדה התעופה ראיתי שהוא קונה הרבה חפצות סיגריות ואז לא הבנתי בשביל מה, עכשיו הבנתי שאבא קיים כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. החברים שהיו איתנו נמצאים כאן ויכולים להעיד איך אבא במסירות נפש עמד והשתדל והציל אותם. ואח"כ נסענו לקבר של רבי נחמן, והדרכים היו מלאים שלג עד שאפילו הנהג לא רצה לנסוע, ואבא אמר לו אין בעיה אני אסיע, והנהג התפעל והסיע בעצמו.

כל הקהל הקדוש שבא לכאן, בא לכבוד מו"ר אבא הכ"מ. כי כל החינוך שקבלתי בתורה, היה בזכות אבא. אבא השתדל הרבה מאוד בחינוך של כולנו בבית. אבא לקח אותי בילדותי לתלמוד תורה של מו"ר רבי יוסף ניסן שליט"א, ואח"כ לישיבת פורת יוסף בקטמון. הדודה אחותו של אבא תבדל לחיים טובים, הייתה באה ומסדרת ושוטפת לי את החדר, ועושה עוד הרבה דברים טובים עבורי בישיבה - ה' יברך אותה ברפואה שלמה. כך התאמצו בימים ההם מאוד לחזק אותנו להתחנך בדרך

ג. "פתח ואמר". להאיר עניין זה, כמו שאמרו טעם נפלא למ"ש רש"י הקדוש את ביאורו עה"ת בלשון "אמר רבי יצחק", ולא מצינו מימרא זו בשם רבי יצחק בתלמודים. וביאורו, שכוונת רש"י למו"ר אביו רבי יצחק, שעל שמו נקרא ר'בי ש'למה י'יצחקי, ופתח ואמר כן לקיים מצוות כבוד לאביו זיע"א.

התורה. בעת חולשה, כאשר בכיתי על הקושי בשהות הממושכת בישיבה, אבא בא ועודד אותי.

ב"ה, בהשגחה פרטית, גם למושב כאן בפורת אבא דאג לי. כאשר אבא עבד בתל השומר, עבדו אתו חברים שגרו כאן במושב פורת. אבא היה אומר להם 'יש לי בן מוהל, תזמינו אותי', וכך הגעתי למושב בתור מוהל, ואח"כ כאשר היה חסר רב, התקבלתי להיות הרב של המושב.

כאשר היינו כולנו האחים עדיין גרים בבית ברמת גן, אבא היה לוקח אותי ואת האחים שלי למקומות של תורה. ואפילו אם היו רחוקים, אבא היה משתדל ולוקח אותנו. ותמיד אבא היה מברך אותנו, מתפלל ומזיל דמעה על כל אחד מאיתנו.

נאה ויאה להכתיר את הנהגתו של אבא עמי ועם כולנו במשפחה, כמו המימרא קדישא שאמר רבי עקיבא, בגמ' כתובות דף סג ע"א, וכן בנדרים דף נ' ע"א: שלי ושלכם - שלו הוא. וכמו שמפרש רש"י שם בכתובות "הוא - תורה שלמדתי אני ושלמדתם אתם על ידה הוא", של מו"ר אבא הכ"מ.

"יה שלח לנו את אליה"

במוצאי שבת קדש, נהגו ביהדות לוב לשבח לפני ה' בפיט "יה שלח לנו את אליה", ובו שבח נעלה מאוד לרבי שמעון וחברייא המושר בלשון ערבית ומצורף כאן בתרגום ללשון הקדש. כך פותחים ואומרים:

יה שלח לנו את אליה, רבי שמעון וחבריא:

רבי שמעון קיים לעד, כל יום עולה לשמים, ואוהבו לעד קיים, ואומר בני בר יוחאי: **[רבי** שמעון דימה קאיים. כל יום יטלע לשמים. ויחבו לעזיז אדאיים. ויקול ולידי בר יוחאי:]

ומסיימים ואומרים בבית אחרון כך:

רבי שמעון במערה, הוא ועשרת החבריא, אשרי ששמע את האדרא, מפי אדוננו בר יוחאי:

[רבי שמעון פלמעה הווה. וצחאבו אלעשרה. יא סעד אלי יסמע לאדרה. מן פס אסייד בר יוחאי:]

כמה נעלה ועצום ונורא שבחו של רשב"י. בהתרשמות רבה וקדושה אנו קוראים את המלים בפיט, ומבקשים מלפני בורא עולם "יה, שלח לנו את אליהו" - בזכות רבי שמעון וחברייא. כמו שנאמר בזוה"ק (ח"ג עמ' קכד, ב): "בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר... ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי". זכות רשב"י וחבריו, זכות הזוהר הקדוש עומדת ותעמוד לנו ולכל בית ישראל לזכות לאליהו הנביא מבשר הגאולה ולגאולה שלמה במהרה.

עוד פיט קדוש ומפורסם בשבחו של הרשב"י: "בר יוחאי נמשחת אשריך", שחיבר המקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א, ובו נאמר: "נעשה אדם נאמר בעבורך". ללמד: כי הפסוק שנאמר בבריאת העולם על יצירת האדם - בבראשית פרק א' פסוק

כ"ו - "נעשה אדם", נאמר עבור האדם השלם שהוא רשב"י. ואומר המקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע"א, בספרו "דורש טוב", כי רשב"י גדול יותר מכל העולם, מכל הנביאים, מאבות העולם ומאדם הראשון. ועל כן אמרו בתיקוני הזוהר"ק הנ"ל, כי בזכות לימוד הזוהר הקדוש, יצאו עם ישראל מהגלות ברחמים גמורים. לכן, צריכים בכל מקום ללמוד את הזוהר הקדוש.

במעלת סיום ספר מהזוהר בקדוש

כמה מעלות טובות ומוכפלות למקום עלינו, בלימוד זוהר הקדוש, ואשרי הזוכה וקובע את לימודו בו. ואשרי מי שזוכה להשלים חלקו בחלק מהזוהר הקדוש, ויכול לעשות "סיום" אפילו על השלמת ספר אחד. וכן פסק גאון הדור והדרו, הראשון לציון הרב עובדיה יוסף שליט"א, בשו"ת יבי"א ח"א ס"כא, והובא בילקוט יוסף חלק מועדים (דיני תענית בכורות הלכה ח'), שאפילו סיום של ספר אחד מהזוהר"ק נחשב לימוד, וגם כשקורא אותו בלי הבנה, יכול לעשות "סיום" לפטור אפילו מתענית בכורות בערב פסח. אך לעומת זאת, הלומד מסכת גמרא, חייב ללמוד אותה עם הבנה, וללא הבנה אין זה לימוד לעשות לו סיום.

וכך ביארו בפנימיות, את ההבחנה בין לימוד גמרא ללימוד זוהר"ק: לימוד הגמרא - הוא לימוד בגוף התורה ועל כן צריך להבין, אבל לימוד זוהר - הוא לימוד בנשמת התורה, ויעלה ביד הלומד גם אם אינו מבין בענייני הסודות שבו.

כך רבה וגדולה מעלת הלימוד בזוהר הקדוש, עד שגילו בתיקוני"ז הנ"ל, כי נשמת הרעיא מהימנא הוא משה רבנו, השתחוותה לפני רשב"י ואמרה, כי בהדין חיבורא דילך יפקון עמא מגלותא ברחמי, במהרה בימנו.

הסיום בזוהר בחלק חומש ויקרא

בסייעתא דשמיא בחרנו בשנה זו ללמוד בזוהר הקדוש בחלק חומש ויקרא, כי חלק זה נשלם בעניין מצות כיבוד אביו, והרי זה מתאים ביותר לכבוד נשמת אבא הכ"מ. וזה לשון סיום הזוהר הקדוש בחלק חומש ויקרא:

א. אהבת ה' לישראל

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אֲנִי שְׁמַעְנָא מִלֵּה חֲדָתָא, דְּאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר (ויקרא מו, מד) לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַלְתֶּם, לֹא הִפִּיתִים וְלֹא הִרְגַּתִּים לְכָלֹתֶם מִבְּעֵי לֵיָּהּ. אֲלָא לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים, מֵאֵן דְּסָאֲנִי לֹאֲחָרָא מֵאִיס הוּא לְקַבְּלֵיהּ, וְגַעֲלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמֵּיהּ. אֲכַל הָאָ, לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחִבִּיבֻתָּא דְּנַפְשָׁאֵי בִּינִיָּהּ. וּבְגִינָה בְּלֵהוּ חִבִּיבִין גְּבָאֵי, הָדָא הוּא דְּכָתִיב לְכַלְתֶּם. לְכַלְתֶּם כְּתִיב, חֶסֶד וִי"ו, בְּגִינָה לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים, בְּגִין דְּאִהִי רַחֲמֻתָּא דְּנַפְשָׁאֵי, רַחֲמֻתָּא דִּילִי גְבָהָא:

תרגומו: אמר רבי חייא, אני שמעתי לימוד חדש, שאמר רבי אלעזר על הפסוק: וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם, לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַלְתֶּם. ושואל, היה לכתוב לומר 'לא הכיתים ולא הרגתים לכולותם' - אלא מה שנאמר לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים, ללמד, כי מי ששונא לאחר, הוא מאוס כנגדו ומגועל ומרוחק לפניו. אבל כאן, בעם ישראל נאמר, לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים, מה הטעם, מפני שאהבת נפשי

שהיא השכינה, נמצאת ביניהם. ובשביל השכינה, כל ישראל הם חביבים אצלי. זהו שכתוב 'לכלתם', המלה 'לכלתם' כתובה חסרה אות וי". והכוונה היא עבור השכינה הנמצאת בתוך עם ישראל. וזה המובן גם במה שנאמר, לא מאסתים ולא געלתים, על השכינה ועל ישראל ששכינת ה' בקרבם, מפני שהיא אהובת נפשי, והאהבה שלי בה ובהם, ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

כך אומר הקב"ה: אני אוהב את עם ישראל, ולכן לא מאסתים, כי הם אהובי נפשי, כמ"ש לעיל את הפסוק במלאכי א, ב: "אהבתי אתכם אמר ה'".

ב. עם ישראל ככלה בשוק של בורסקי

המשך לשון הזוהר: לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים אֲתַתָּא, וְהוּת דִּי יִרְאָא בְּשׁוּקָא דְּבוֹרֶסְקִי, אִי לֹא הוּת הִיא תַּמּוֹן, לֹא עֵייל בֵּה לְעֵלְמִין. בֵּין דְּהִיא תַּמּוֹן, דְּמִי בְּעֵינֵי בְּשׁוּקָא דְּרוֹכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טְבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמּוֹן: אוֹף הָכָא, וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוֹרֶסְקִי, לֹא מְאֶסְתִּים וְלֹא גְעֻלְתִּים. וְאִמְאִי לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לֵה, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁא, דְּשָׂרְיָא תַּמּוֹן, וְדְמִי עָלִי כְּכָל רִיחִין טְבָאן דְּעֵלְמָא, בְּגִין הֵהִיא כְּלָה דְּבִגּוּוּיָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמוֹשְׁמַע מְלָה דָּא דִּי:

תרגומו: משל לאדם שאהב אשה, והייתה גרה בשוק של מעבדי עורות שריחו רע. אם האשה לא הייתה שם, הרי האיש לא היה נכנס לשם לעולם. כיוון שהיא שם גרה, נדמה בעיניו המקום כשוק של רוכלים מוכרי בשמים, שכל הריחות הטובים שבעולם נמצאים שם. גם כאן, במה שנאמר וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם שהוא מקום הטומאה, שהוא כשוק של מעבדי עורות. ואעפ"כ הנה נאמר לא מאסתים ולא געלתים. ולמה? זה שנאמר 'לכלתם', ופירושו מפני 'כלתם' היא השכינה שהיא ככלה, שאני אוהב אותה, והיא אהובת נפשי, הנמצאת שם בתוך עם ישראל. לכן דומה בעיניי מקום הגלות של ארץ אויביהם, כמקום שיש בו את כל ריחות טובים שבעולם, עבור אותה כלה הנמצאת ביניהם. אמר רבי יוסי, אם לא הייתי בא לכאן אלא לשמוע דיבור זה, היה די לי, ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

כמה יקרים דברי הזוהר הקדוש, המאירים את האהבה הגדולה שיש לו להקב"ה לעמו ישראל, עד שאפילו במקום גלותם הוא שוכן עימם כמ"ש השכן עמם בתוך טומאתם, ומקום מושבם בגלות דומה בעיני ה' כמקום הטוב ביותר בעולם.

מעין האהבה היוקדת הזו שאנו למדים מהקב"ה, הייתה גם באורחות חייו של מו"ר אבא הכ"מ: אבא התייתם מאמו ע"ה בגיל צעיר, יצא מגלות בגדד שבבבל ועלה ונכנס לארץ ישראל. וכל זה למא, כדי לקדש את אדמת ארץ ישראל, לגאול אותה מידי הגויים. לא הייתה אז מדינה, והכול היה אז לשם שמים, רק כדי לגאול את הארץ מידי הגויים. כל המחשבות וכל הפעולות היו רק לשם שמים, לשם גאולת הארץ. פעלו אז במסירות נפש, כפי שנפסק להלכה, שזו ממש מלחמת מצווה שאפילו חתן יוצא מחופתו. כל אורחות חייו של אבא, היו מסכת שלימה של דבקות בערכים של יהדות, ומסירות נפש מתוך אהבה רבה לקב"ה, אהבה לתורה, אהבה לעם ישראל ואהבה לארץ הקדש.

זיכרון טוב גם לנשמת הדוד, אחיו של אבא צאלח בן גורגיה הי"ד. כשהיה בצבא בן 17 הוא יצא עם אבא למשימה צבאית ביישוב הערבי סרפאן שליד כפר חב"ד, הוא נהג ברכב ונרצח שם מיריות של מחבלים ערבים. לזכרו הוקמה ספרייה בכפר חב"ד. כאשר למדתי בישיבה בכפר חב"ד, באותו המקום שהוא נרצח בנו בית כנסת של תימנים, ואבא הראה לי את המקום. הם ידעו את המעלה הגדולה של ארץ הקדש, ארץ ישראל, והקריבו את גופם למען יישובה. כמו שחז"ל למדו לנו, שאפילו אם גוי יבוא בשבת, ויגיד: אני מוכן למכור את מקום מגוריו, ברע שע"פ ההלכה מותר לעשות אתו קניין, ולהביא עד לחתום, ולעשות כל מה שצריך כדי לגאול כל חלקה בארץ הקדש, ולהוציאה מידי הגויים ולהביאה לידי יהודים. ואם חז"ל אמרו כך בקניין קרקע, כל שכן כשנשפך דמם של בחורי עמוד חמודות שבארץ ישראל, זה דבר גדול וחשוב. וכבר נודע ברבים, כמה פעולות גדולות אבא עשה להצלה וישועה עבור עם ישראל ועבור ארץ ישראל.

הנה למדנו מדברי הזוה"ק, כי הקב"ה מכריז ואומר: אני אוהב את עמי ישראל. באהבה הזו הקב"ה מבקש מאיתנו לשמור שבת ולשמור טהרת משפחה, כי הם היסודות של חיים נכונים, של אושר וברכה למשפחה כולה בעם ישראל. אמותינו היקרות, מסרו את נפשם כדי שיזכו לדור ישרים. כמו הסבתא היקרה שלנו, אמא של אבא, שהיא בעלת יחוס יקר מצד הגאון הרשל"צ הרב יצחק נסים הרב הראשי זצ"ל. וכמו אמנו היקרה תבלח"ט, שהיא בעלת יחוס מיוחד מענפיו של המקובל האלהי הצדיק רבי ששון מרדכי עגמי זיע"א, והיא היא דור אחד-עשר לצדיק שהיה נשוי עם דודתו של רבנו ועט"ר רבן של ישראל רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי זיע"א. ומצד הסבא, אבי אמא, היא בת כהן. ואם משמים זיכו את אבא לקחת בת כהן, ודאי נשמתו גדולה כדי לזכות לזה.

אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך

אבא הכ"מ נפטר בגיל 91. ידוע, כי מספר זה הוא מנין הגימטרייה של שילוב שני שמות הקדש: הוי"ה ואדנו"ת. מאוד מתאימים הדברים לאבא, כמו שידענו כי אבא מאוד אהב את מצוות הסוכה. בבית ברח' פינקס ברמת גן, סוכתו הייתה לשם ולתהילה בקרב בני השכונה, כי הוא היה עושה סוכה גדולה ומקיים בה לימוד ברוב עם כל הלילה. ורמזו חז"ל, כי המלה סוכ"ה שווה בגימ' כשילוב שמות הקדש הללו, הוי"ה ואדנו"ת (91). ובודאי אבא זכה, ונפטר בגיל זה, כשם שזכה בחייו ושילב את שם הוי"ה ב"ה והשכינה.

וכשם שהלך לבית עולנו נקי ברוחניות, כך זכה גם בגופניות. באותו היום בו עלתה נשמתו, אבא זכה והתפלל את כל התפילות, לאחר תפילת שחרית הלך לבית החולים בעצמו, ברגליו, ועשו לו שטיפת מעיים. כדרכם של צדיקים, שחולי המעיים הוא סימן טוב לחייהם, כדברי רבי חייא בגמ' כתובות דף קג ע"ב: "מת מחולי מעיים, סימן יפה לו, מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים. [וכמ"ש השל"ה במסכת חולין, דרך חיים, בזה"ל: "דוד המלך ע"ה אמר (תהלים קג, א), ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו, אפילו קרביים של בני אדם ובני מעיים צריכין לברך את ה'"]. כך זכה אבא ובני מעיו נוקו ונטהרו כדי לעלות בנקיות ובטרה לברך את ה'.

ובבחינה זו זכה אבא ונשמתו עלתה לפני יום הכיפורים, וחסד גדול עשה עימנו כדי לעורר אותנו לתשובה, שנרגיש את מעלת היום הקדוש, יום אדיר בימי שנה, בשברון לב כמו שאומר דוד המלך (תהלים לד יט): לב נשבר ונדכה, ומבואר בזוה"ק ח"ב פו, ב, ובעוד הרבה: "משום דדיוריה דמלכא בהני מאני תבירי, דכתיב (ישעיה נז טז) ואת דכא ושפל רוח, וכתיב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב, (שם נא יט) לב נשבר ונדכה...". היינו, משום שהקב"ה קרוב ומשכין את שכינתו באותם כלים נשברי לב, והם בני אדם המתעוררים בתשובה לפניו יתברך וזוכים להיות כלי להשראת שכעינתו בקרבם.

ג. בן יכבד אב

המשך לשון הזוהר: פתח ואמר, (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כמא דאת אמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמר, ואוקמוה, במיכלא ומשתייא ובכלא. האי בחייו דאתחייב ביה. בטר דמית, אי תיקא הא פטור מניה הוא, לאו הכי. דאף על גב דמית, אתחייב ביקריה יתיר, דכתיב כבד את אביך. דאי ההוא ברא אזיל בארץ תקלא, ודאי מבזה לאביו הוא, ודאי עביד ליה קלנא: ואי ההוא ברא אזיל בארץ מישר, ותקין עובדיו, ודאי דא אוקיר לאביו, אוקיר ליה ביהאי עלמא גבי בני נשא, אוקיר ליה ביהוא עלמא, גבי קודשא בריך הוא. וקודשא בריך הוא חייס עליה, ואותיב ליה בכורסייא דיקריה. ודאי בן יכבד אב: כגון רבי אלעזר, דאיהו אוקיר ליה לאביו ביהאי עלמא, ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דרבי שמעון בתרין עלמין, ביהאי עלמא, ובההוא עלמא יתיר מחייו. דזכה לבנין קדישין, ולגזעין קדישין. וזכאין אינון צדיקיא, דזכאין לבנין קדישין, לגזעין קדישין. עליהו אתקרי, (ישעיה סא) כל ראייהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. אמן:

תרגומו: פתח רבי חייא ודרש לכבודו של רבי אלעזר בן רשב"י, בפסוק הנזכר בספר מלאכי: בן יכבד אב ועבד אדניו.

הנה מה שנאמר, בן יכבד אב, יבואר כמו שנאמר כבד את אביך ואת אמר, וחז"ל ביארו בפסוק הזה, שהבן חייב לכבד את אביו [ואת אמן] במאכל ובמשקה ובכל צורך. וזו החובה בחיי אביו, הוא חיוב ברור מהתורה. ולאחר מות האב, אם תחשוב לומר שייפטר הבן מחובת כבוד אביו, לא כן הדבר. שאע"פ שמת האב, עוד הבן חייב בכבודו יותר ממה שכבדו בחייו במאכל ומשקה. שנאמר כבד את אביך, גם לאחר מותו. שאם הבן הזה הולך בדרך לא טובה, ודאי הוא מבזה לכבוד אביו, ודאי גורם לו בזיון. ואם הבן הזה הולך בדרך ישרה וטובה של תורה ומצוות ומעשים טובים, ודאי מכבד את אביו, ודאי גורם לו כבוד בעולם הזה בין בני אדם, וגם בעולם העליון לפני הקב"ה. והקב"ה מרחם על האבא, ומושיב אותו בכסא כבודו הראוי לו.

ואומר רבי חייא מתוך דרש זה, כי מה שנאמר בן יכבד אב, הוא כגון רבי אלעזר בן רשב"י, שהוא כבד את אביו בעולם הזה ובעולם העליון. ועתה התרבה שבחו של רשב"י בשני העולמות, בחייו בעולם הזה, ובעולם העליון עוד יותר מבחייו, מפני שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים.

אשריהם אותם הצדיקים, שזוכים לבנים קדושים, לגזעים קדושים, שעליהם ראוי לקרוא את הפסוק: כל ראייהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. אמן: ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

מצות כיבוד אב ואם

ידוע כי מצות כיבוד אב ואם היא מצווה החשובה ביותר בתורה, ועל כן היא קבועה במרכז עשרת הדברות. ואמרו בגמרא קידושין דף ל' ע"ב: "שלשה שותפין הן באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני". כך אומר הקב"ה לאדם: אם כבדת את אבא ואמא, כאילו כבדתם אותי.

ושמעת מצדיק אחד, שדרש אותיות כב"ד בגימ' כ"ו שם הוי"ה בורא עולם - לרמוז על שלושה שותפים באדם. וזה המבואר לרבי יוסף חיים זיע"א בחידושיו בניהו בן יהוידע: "תנו רבנן שלשה שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו. נ"ל בס"ד אלף דאדם שמספרו אחד רומז להקב"ה יחידו של עולם, ואותיות דם עולין מספר אב אב, ולזה אמר שלשה שותפים באדם ד"קא, שהם רמזים באותיות אדם, ולזה אמר כבד את אביך ואת אמך, פירוש כבד גימטריא שם הוי"ה הוא רמז את אביך ואת אמך, שאות א' דאדם הרומזת להקב"ה רמז בה מספר שם הוי"ה ב"ה, שעולה כ"ו, וכן צורת אות א' הוא וא"ו ושני יודי"ן, שעולה מספרם כ"ו כמנין שם הוי"ה ברוך הוא".

כבד את אביו ואמו

חז"ל ביארו בפרטי המצווה החשובה הזו, כי חובת הבן היא לכבד את אביו ואמו במאכל, במשקה ובכל צורך שלהם. והיינו, שיכבדם מאוד, במחשבה דיבור ומעשה.

וראיתי בספר החשוב "כבוד הורים", למחבר הרב משה פנירי שליט"א, כמה רבה וחשובה מצווה זו שאין לה שיעור וכל הזהיר בה משובת. ושם בפרק ב' הלכה א' כתב בשם הרב חיי אדם: "מצוות כיבוד אב ואם שייכת במעשה דיבור ומחשבה". והביא בספר מלא ושלם מדברי חז"ל והפוסקים, בירורים שלימים בקיום מצווה יקרה זו, שאדם יכול לקנות את עולמו גם בעולם הזה וגם לעולם הבא בזכות מצווה זו. ומבואר שם שצריך לכבדם במעשה - כנ"ל, שישיר אותם בכל דבר כעבד את אדונו. בכל צרכיהם. בדיבור - שיבר עימהם בנועם ובנחת וכבוד. במחשבה - שלא יזלזל בהם בלב, אלא יעריכם מאוד מאוד בלבם ובכל נפשם.

עוד קבעו חז"ל בחיובי מצווה זו, שחייב לקום כל פעם שאביו מגיע ונמצא, ולפי הרמ"א אפילו מאה פעם. ולא ישב במקומם, ולא יסתור ולא יחלוק עליהם, לא יצער אותם בשום צער, כמפורש בגמרא כי אם חלילה מצער אותם הוא צער את השכינה. ומעשה רב היה עם מורנו ורבנו הבבא סאלי זיע"א, שפעם אחת שמע שמישהו לא כיבד את הוריו, ובכה מאוד ואמר, אם הייתה לי אמא, הייתי רוקד לפניה הרבה מאוד ובשמחה גדולה.

דעו לכם, כי אין לך מצווה גדולה מזו, וכמו שיעשה ויכבד את אביו ואמו כך יזכה וילדיז יעשו לו כבוד ונחת. ומעשה היה באחד שלא כיבד את אביו הזקן. לאחר שאביו חתם לו על הכספים, הוא זרק אותו לבית אבות של עניים. עד כדי כך, שאפילו מעיל להתחמם בימי הקור לא היה לו. ראה הזקן את נכדו עובר בחוץ, קרא ואמר לו: גש נכדי היקר לבית אבא, גש ותביא לי את המעיל שלי שהשארתי במקום פלוני. כי

זה הבן לא היה מרשה לאביו להיכנס לבית, בטענה שלא ילכלך את הבית. הנכד הלך לבית, ואמר לאביו: סבא קר לו מאד, והוא מבקש את המעיל שלו. נכנס האבא וראה כי המעיל הזה חדש, לא הוציאו אלא מסר לבנו מעיל אחר ישר, והשאיר לעצמו את החדש. הנכד ראה את מה שעשה האב והחליף בין המעילים, ואמר: אבל סבא רצה את החדש. אך האבא סרב, ואמר: קח לו את זה. הנכד היה פקח. מה עשה, חתך את המעיל הישן לשניים, לקח חלק אחד ובא לפתח הבית לפני אביו. אביו תמה ושאל: והיכן החצי השני. אמר לו הנכד: חצי מהמעיל אקח לסבא, וחצי מהמעיל שמרתי לך, כשתהיה זקן, תהיה שם ואביא לך. שמע האבא ומיד הזדעזע. הזדרז לקחת את המעיל החדש, ורץ לאביו, בקש ממנו מחילה ומאזונו היום עשה תשובה וכבד אותו בכל צרכיו. אכן, כמו שאמרו חכמים, חביבים נכדים ונינים מבנים. וזה מה שמזהיר הזוהר הקדוש במאמר הכתוב: "בן יכבד אב".

חייב הבן לכבד את ההורים כפי שהם רגילים, ולהנעים להם את חייהם כפי שהם נוהגים. כי ההורים רגילים לביתם ולמנהגיהם, וזה מה שטוב ונוח להם, ולכן הבן חייב בכבודם כפי שמתאים להם, ושלא יאלץ אותם לדברים אחרים שאינם רגילים בהם ושלא ברצונם. אבא עטרת ראשינו הכ"מ, היה רגיל לומר בלשון פתגמי בגדד: "רחת לבית הסולטן - מוש אלכוכי", היינו, הלכתי לבית הסולטן ולא מציתי כמו הכוך שלי. כי ביתו של האדם הוא מקום מנוחתו. אמנם, אבא היה מגיע לכאן בשמחה רבה, והיה טורח מאוד להתמיד בכל מוצאי שבת קודש להגיע לשיעור. אבא שמח שהוא בא למקום של תורה, אבל עם כל זה היה שב לביתו. כי כך הקב"ה האציל בעולמו, שיש רוחניות ויש גשמיות, יש נשמה ויש גוף, והקב"ה קשר אותם ברצונו ביחד בבריאת האדם. וכשם שהגוף הכרחי כמשכן לנשמה, כך גם הגשמיות היא הבית החשוב עבור האדם.

מצווה לכבדו בחייו וגם לאחר מותו

הלכה פסוקה היא בשו"ע - יו"ד סימן ר"מ סע"ט - כשם שמצווה לכבד אב ואם בחייהם, כך מצווה לכבדם לאחר מותם. הפוסקים דנו בגדר מצוות כיבוד אב ואם לאחר מותם, אם היא גם כן מהתורה או שהיא מדרבנן. יש סוברים, שגם חובה זו לאחר חייו היא מהתורה - כמ"ש הרב תועפות ראם לדעת ספר היראים סי' רכג, והגאון רבי עקיבא איגר בח"א סי' סח, ובשו"ת דברי מלכיאל ח"ב סי' קלז, וכ"כ הגאון הרשל"צ הרב עובדיה יוסף בשו"ת יביע אומר (ח"ב יו"ד סי' טו, טז). ויש מי שרצה לומר שחיוב זה מדרבנן, והוא בעל תפארת ישראל בביאורו על המשנה בפסחים (פ"ד מ"ט שם בחלק בועז אות ג'). וכבר נדחו דבריו, כמ"ש הגר"ע יוסף שליט"א שם. ולכאורה, היה אפשר לדקדק ממה שיעקב השביע את יוסף לנהוג כבוד בקבורתו לאחר מיתתו, ואם החובה היא מהתורה למה היה צריך שבועה. אבל זה דוחק^ד.

ד. כי כל זה רק לטעם שהשבועה הייתה מצד מצוות כיבוד אב ואם, אבל יש עוד טעמים אחרים לשבועה זו כמ"ש הרמב"ם ורבנו בחיי והריב"א והכלי יקר ועוד מפרשים. מובא בספר "מאורן של ישראל", מלשון קודש "צוואת כ"ק איתן אדמו"ר הזקן זצללה"ה זי"ע" בזה"ל: "מענין כיבוד אב דנהוג גם לאחר מיתתו. אמרין בקידושין (לא ע"ב) ת"ד מכבדו בחייו ומכבדו במותו בחייו כיצד וכו' במותו כיצד ה' אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא כך אמר אבא מארי הריני כפרת משכבו והני מילי תוך י"ב

וכלל נקוט בידינו בהלכה שספיקא דאורייתא לחומרא, ולכן נדע כי מצוות כיבוד אב ואם בחייהם וגם במוותם היא מהתורה, ויסוד גדול לנו לחזק זאת מדברי הזוה"ק כאן: "בְּתֵר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פִּטוֹר מְנִיָּה הוּא, לָאוּ הָכִי. דָּאף עַל גַּב דְּמִית, אֶתְחַיֵּיב בִּיקְרִיָּה יְתִיר, דְּכְתִיב כִּבְד אֶת אָבִיךָ". שלא רק חייב בכבודם במוותם, אלא אפילו "אֶתְחַיֵּיב בִּיקְרִיָּה יְתִיר", חייב בכבודם עוד יותר.

עיקר הכבוד הוא בהתנהגות הבן

למדנו מדברי הזוה"ק, כי עיקר הכבוד שעושה הבן לאביו הוא בהתנהגותו. שאם הוא הולך בדרך נכונה, דרך התורה והמצוות, הוא מזכה לאביו בשמים שנוהגים עימו כבוד עליון, אבל אם חלילה הוא הולך בדרך לא טובה, הוא גורם שיענישו לאביו בשמים. לדוגמא, אם הבן מדבר לשון הרע, או לא נאמן לשלם שכר וכדומה, בהתנהגות זו הוא ממש מזלזל בכבוד אביו, שאומרים עליו גם בעוה"ז וגם בעולם העליון: 'אוי למי שהוליד'. וכאשר הבן הולך בדרך ישרה, במעשים טובים ובדיבור טוב ומתוקן, אומרים על אביו גם בעוה"ז וגם בעולם העליון: 'ישראל אשר בך אתפאר'.

חודש מכאן ואילך אומר זכרוננו לברכה לחי העוה"ב, וכן פסק הרמב"ם (פ"ו מהל' ממרים) והובא בש"ע (יו"ד סימן ר"מ סעיף ט'), ובזוה"ק (סוף פרשת בחקותי) ז"ל פתח ואמר בן יכבד אב ועבד אדוניו (מלאכי א', ו'), בן יכבד אב כד"א (שמות כ', י"ב) כבד את אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ובמשייתא ובכולא, האי בחייו דאתחייב ב', בטר דמית אי תימא הא פטור מיני' הוא לאו הכי, דאע"ג דמית אתחייב ביקרי' יתיר דכתיב כבד את אביך... וקוב"ה חיים עלי' ואותיב לי' בכורסייא דיקרי' ודאי, עכ"ל הזוה"ק, ועיין חרדים מה שמביא בשם המדרש תנחומא דמצות כבוד אב ואם, הוא כפרעון החוב, והפי' דכל כוונת אב ואם לגדל בניהם לתורה שיהיו יראי שמים לעבוד השי"ת ושיהי' טוב לנשמתם אחריהם וגם זה רצון השי"ת, וממילא זה פירוש כוונת הזוה"ק דחיוב כיבוד אב ואם יתיר הוא אחר מיתת דכל עיקר כוונת אביו ואמו רק זאת. ועיין חרדים פ"א (ממ"ע מה"ת התלויות בלב), "לה ל"ו ל"ז ל"ח. וז"ל שם [לה"] כבד את אביך ואת אמך... וכו' עכ"ל החרדים]. וא"כ כש"כ שעשייתם צריך להיות עיקר בלב ונפש חפצה ללמוד ולהתפלל בלב נשבר", ע"כ.

ה. וכן כתב בספר תניא רבתי סי' ק', שהמכבדן במוותם גדול מהמכבדן בחייהם, שהמכבדן בחייהם משום יראה, והמכבדן במוותם אינו אלא מפני כבוד המקום.

ו. ומובא לגאון רבי ישראל מאיר הכהן צוק"ל זיע"א בעל שמירת הלשון ח"ב בחתימת הספר פ"ד: "וְכַתֵּב עַל זֶה בְּנוֹ, בַּעַל הַשֵּׁלָה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא זֶה בְּלִבְדִּי שֶׁמִּצִּיל אֶת אֲבִיו מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנֶם וּמִתִּיר אוֹתוֹ מִן הַיְסוּרִין, אֲלֵא אִף זֶה שֶׁמִּכְנִיסוֹ אַחֵר כִּף לֶגֶן עֵדֶן וְנוֹתְנוֹ בְּמַחְצַת הַצִּדִּיקִים, כִּדְאִיתָא בְּזֵהר סוֹף פְּרָשַׁת בְּחֻקֵּי (מְלָאכִי א' ו'), [בן יכבד אב] – אִף עַל גַּב שְׁמִית, מִחֻבֵּי יוֹתֵר לְכַבְדּוֹ, דְּכְתִיב (שְׁמוֹת כ' י"ב), "כִּבְד אֶת אָבִיךָ". דָּאם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רַע וּמִכְשׁוֹל, וְדַאי מְבַזֶּה לְאָבִיו וְכו'. וְאִם הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיֶּשֶׁר וְהַטּוֹב וּמַעֲשִׂיו מְתַקְנִים, וְדַאי שֶׁהוּא מְכַבֵּד לְאָבִיו בְּזֶה הַעוֹלָם לִנְגֵד בְּנֵי הָאָדָם וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא נֶגֶד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָאָב וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֶסֶד הַכְּבוֹד, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֵּהר הַקְדוֹשׁ. וְהִנֵּה אִם יָפָה כֹחַ הֵבֵן לַעֲשׂוֹת לְאָבִיו אֶת כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה וְלַהֲכִנִּיסוֹ לִגֵּן עֵדֶן, קֵל וְחֻמֵּר שֶׁיָּפָה כֹחַ לְגַרֵם לְאָבִיו שְׁלֵא יִהְיֶה נֶדוֹן בְּגִיהֶנֶם וּבִיְסוּרֵין. וּמֵה שֶׁכָּתֹב בְּסֵפֶר "חֲסִידִים", שְׂאִין הַתְּפִלָּה וְהַצִּדָּקָה מוֹעֵלֶת כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּשִׁבְלֵי אָדָם רָשָׁע, יֵשׁ לוֹמֵר שְׁלֵא אֶמְרוּ כֵּן אֲלֵא לְגַבִּי אִישׁ נִכְרִי אֲשֶׁר לֹא מִזְרַעוֹ הוּא, אֲבָל בְּנוֹ הוּא כְּרַעַא דְּאָבוּהּ בְּדַאי יוֹעִיל, עכ"ל. וַיִּצְרֵר הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ, אֵלּוּ הֵיךְ הוּא בַּעֲצָמוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, מְשַׁלֵּךְ בָּאֵשׁ אוֹ בְּשֶׁאֵר יְסוּרִים קָשִׁים, כִּמְה הֵיךְ חִפְצוֹ וַתְּשׁוּקָתוֹ שֶׁבָּנִי יִכְנסוּ בְּעֵבִי הַקּוֹרֶה בְּעִבּוּר, בְּאִיָּה עֲצָה שֶׁיִּצְלָלוּ לְהַצִּילוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם הַנּוֹרָא. כִּזֶּה וְכִזֶּה הוּא יִרְאֶה הוּא בַּעֲצָמוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹר נִשְׁמַת אָבִיו וְאָמוֹ, שֶׁעָמְלוּ בְּכָל כְּחוֹתֵיהֶם עָלָיו, עַד שֶׁעָשׂוּהוּ לְאִישׁ, לְהַצִּילָם בְּכַח מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים מִעֲנֵשׁ עֲוֹנוֹתֵיהֶם הִמָּר, כִּי בְּדַאי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ וְכו'. וּבִכְפֹּרֶת בְּתוֹךְ שִׁבְעָה וְשָׁלִשִׁים, שְׂאֵז כֹּחַ הַדִּין מְתוּחַ יוֹתֵר, כִּידְעָה, יִרְאֶה לְהִרְבּוֹת עֲבוֹרָם תוֹרֶה וְצִדָּקָה וְחֶסֶד כִּפִּי כֹחוֹ, שֶׁבְּזֶה יִצְלָם מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנֶם וְיִבְיֵאם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. כָּל זֶה יִתֵּן חַיִּי אֵל לְבוֹ, וּבְמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד – בָּהּ יִמְדְּדוּ לוֹ. כָּל זֶה הַתְּבוֹנָנִית מִדְּבָרֵי הַקְדוֹשִׁים. וְהִנֵּה בְּאִמָּתָה עַל יְדֵי כָל מַצְוָה שֶׁהֵבֵן עוֹשֶׂה מוֹעִיל לְהַנְפִּטָּר, כִּמְה שֶׁהוּבָא שָׁם בְּסֵפֶר "יֵשׁ נוֹחֲלִין" בְּשֵׁם הָרַשְׁוֹנִים, וְכָל

כמה נוראה מצווה זו של כיבוד ההורים, שחייב הבן לדקדק בה הדק היטב ולהיזהר בה מאוד. שאם הבן רוצה לזכות לכבוד את אביו כראוי, עליו לשמור על העיניים הפה והאוזניים, שכל אלה הפתחים נקראים "שבעת קני המנורה", ובהם: 2 אוזניים, 2 עיניים, 2 חורי החוטם והפה. על כגון זה משבח הזוה"ק ואומר: "ההוא ברא אָזיל בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקֵּן עוֹבְדוֹ, וְדָאֵי דָא אוֹקִיר לְאַבּוּי, אוֹקִיר לִיה בְּהַאי עֲלָמָא גַּבִּי בְּנֵי נִשָּׂא, אוֹקִיר לִיה בְּהַהוּא עֲלָמָא, גַּבִּי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא". זה ודאי מכבד לאביו בעוה"ז ובעוה"ב לפני הקב"ה, שאומר לנשמת אביו: אשריך, שיש לך בן כזה.

עילוי נשמה

הזוה"ק מלמדנו כי כבוד גדול מזכה הבן לאביו, עד ש"קודש"א בְּרִיךְ הוּא חֲיִיס עֲלֵיהּ, וְאוֹתִיב לִיה בְּכֹרֶסְיָא דִּיקְרִיָּה", הקב"ה מושיב את האב בכסא הכבוד. זו הזכות בידו של הבן, כמ"ש חז"ל - בגמ' סנהדרין קד, א - ברא מזכה אבא. וזו גם מעלת הקדיש, לא רק שהבן פודה את נפשו של אביו, אלא עוד יותר הוא מעלה אותו בעילוי נשמה לכסא כבוד עליון, שהקב"ה מושיב אותו בו.

וכותב הגאון רבי שלמה גנצפריד זצ"ל בספרו קיצור שו"ע פרק כו, סעיף כב: "אף על פי שְׁאֻמִּירַת הַקִּדִּישׁ וְהַתְּפִלוֹת מוֹעִילוֹת לְהַאֲבֹת, מְכַל מְקוֹם אֵין אֵלּוּ הָעֵקֶר. אֶלָּא הָעֵקֶר הוּא שְׁהִבְנִים יִלְכוּ בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל כִּי בָּזָה הֵם מְזֻכִּים הַאֲבֹת. הִכִּי אֵיִתָּא בְּזָהַר הַקִּדּוּשׁ (סוף פְּרֻשֶׁת בְּחֻקֹּתֵי) בֵּן יִכְבֵּד אָבִי, כְּמָה דְּאֵת אֶמֶר, כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ וְאוֹקְמוּנָה בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתִּיָּא, וּבְכֻלָּא הָאֵי בְּחִיּוֹ דְּאֵתְחִיב בִּיה. בְּתֵר דְּמִית אֵי תִימָא הָא פְּטוֹר הוּא, לָאו הִכִּי, דְּאֵף עַל גַּב דְּמִית, אֵתְחִיב בִּיקְרִיָּה יְתִיר דְּכִתִּיב, כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ דָּאֵי הֵהוּא בְּרָא אֶזֶל בְּאַרְח תְּקֵלָה וְדָאֵי מְבָזָה לְאַבּוּי הוּא, וְדָאֵי עֲבִיד לִיה קִלְנָא. וְאֵי הֵהוּא בְּרָא אֶזֶל בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל וְתִקֵּן עוֹבְדוֹ, וְדָאֵי דָא אוֹקִיר לְאַבּוּי, אוֹקִיר לִיה בְּהַאי עֲלָמָא גַּבִּי בְּנֵי נִשָּׂא, אוֹקִיר לִיה בְּהַהוּא עֲלָמָא גַּבִּי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַבִּ"ה חֲיִיס עֲלֵיהּ וְאוֹתִיב לִיה בְּכֹרֶסְיָא דִּיקְרִיָּה וְדָאֵי וְכו' עכ"ל. וַיֵּשׁ לוֹ לְאֶדְם לְצוּת אֶת בְּנָיו לְהַחֲזִיק בְּאִיזָה מְצוּה, וְאֵם מְקִימִין נְחֻשֵׁב יוֹתֵר מִן הַקִּדִּישׁ, וְהִיא תְּקַנָּה טוֹבָה גַּם לְמִי שְׁאֵין לוֹ בָּנִים, אֶלָּא בְּנוֹת".

הריני כפרת משכבו

בהלכה בשו"ע שם מובא, כי כאשר הבן מזכיר את שם אביו בתוך י"ב חודש לפטירתו, צריך לומר: 'אבא מארי הריני כפרת משכבו'. והביא הלכה זו גם רבנו החיד"א והסביר, שעיי"כ הבן מיקל על אביו את צערו.

וְדָאֵי בֵּן יִכְבֵּד אָבִי: כְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר

הזוה"ק משבח מאוד את רבי אלעזר בן רבי שמעון, ארי בן ארי, שכיבד אב אביו גם בעוה"ז וגם לעוה"ב, "וּבְהַהוּא עֲלָמָא יְתִיר מְחִיּוֹז", ובעולם העליון יותר. לכן זכה רבי אלעזר ונקבר יחד עם אביו רבי שמעון במערה.

שְׁכֵן בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל חֶסֶד, שְׁנֵתְעוֹרֵר לְמַעַלָּה עַל יְדֵי זֶה מִדַּת הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁתְּכַבְּנוּ בְּפָרְקִים הָרִאשׁוֹנִים בְּשֵׁם חֲז"ל, כְּמָה יוֹעִיל זֶה לְמַעַלָּה לְנֶפֶשׁ הַנִּפְטָר, שְׁיִתְנַהֵג בְּשֵׁם יְתִבְרָךְ עִמּוֹ בְּכָל עֲנִיּוֹי גַּם בְּמִדַּת הַחֶסֶד, גַּם שְׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכָּר שֵׁם שֶׁל אֲבוֹתָיו לְעֵינֵי הַכֹּל לְטוֹבָה, שְׁאוֹמְרִים, אֲשֶׁרִי שְׂעָה יָלַד, אֲשֶׁרִי שְׂעָה גָדְלוֹ וּמִמִּילָא נִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם זְכוּת וְרַחֲמִים גַּם בֵּן מְלַמְעָלָה, וְעַיִן שֵׁם עוֹד בְּדַבְּרֵי בַעַל הַשֵּׁל"ה...".

אבל רבי יוסי שהיה נכד לרבי שמעון לא זכה, כי הוא לא היה בצער מערה. ושמעתי מהרב שטרן שליט"א, הרב של מירון, כי היכן שכתוב בציון הקדוש 'רבי שמעון' הציון הזה כולל גם את רבי אלעזר שנקבר עמו, ומה שכתוב בציון הנוסף בצד 'רבי אלעזר' זה הציון של הנכבד רבי יוסי שהוא מחוץ למקום המערה.

מ"מ, כל מקום הציון של רשב"י הוא מקום קדוש מאוד, כל עת שעדיין אין לנו ביהמ"ק. וכמ"ש בזוה"ק, מי הוא אדון ה' - דא הוא רשב"י, מי הוא "צדיק מושל" - זה רשב"י. וכמו שהיום השביעי נקרא שבת קדש לה' - כך רשב"י נקרא שבת.

סיום זוהר ויקרא לכבוד אבא

בסייעתא דשמיא זכינן להשלים בימי השלושים את ספר הזוהר לחלק ויקרא, ואנו עורכים את סיום בלימוד לכבוד מו"ר עטרת ראשי אבא הכ"מ. גם הנכד, בני רבי עקיבא, השלים לימוד מסכת תענית ועורך את הסיום לכבוד הסבא. ונקיים בזה בע"ה את מאמר הזוהר הקדוש על הפסוק "בן יכבד אב", וגם בני בנים הרי הם כבנים. ויהא זה בבחינת מה שלימד רבי עקיבא לתלמידיו ולדורות, במה שאמר "שלי ושלכם שלה הוא" (גמ' כתובות סג, א וגמ' נדרים נ, א).

בסיום מסכת תענית מובא: "אמר רבי אלעזר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר, ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". ולבאר מהו "מחול", הכוונה לעיגול לפני ה', שכל הצדיקים יזכו וישבו מסביב, וכבודו יתברך ויתעלה באמצע, וכולם יזכו ועיניהם יזדככו עד שיוכלו לראות את השכינה, ויאמרו: "הנה אלהינו... נגילה ונשמחה בישועתו".

ביום הזה לא אמרנו תחנון. כך נהגנו ע"פ מה שפסק גאון עוזנו ותפארתנו, הראשון לציון הרב מרדכי אליהו זכר צדיק וקדוש לברכה, שאם עושים סעודה לסיום, לא יאמרו תחנון, כי הסעודה עושה את השמחה. וכמ"ש בגמ' ראש השנה לעניין קידוש החודש (שם כג, ב) "סעודות גדולות היו עושים להם כדי שיתרגלו לבוא".

מהליכות עריכת "הדרן" לסיום הלימוד

א. המנהג לעריכת "הדרן" לסיום סדר לימוד, נלמד בעיקר ממנהגו של אב"י, ראש ישיבת פומבדיתא, שכאשר היה רואה תלמיד שהשלים מסכת, היה עורך יום-טוב לכל חכמי הישיבה, כמ"ש בגמ' שבת ק"ח ע"ב: "ואמר אב"י: תיתי לי, דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתא, עבידנא יומא טבא לרבנן".

מקור נוסף למנהג, מובא במדרש בדברי רבי יצחק, הלמד זאת משלמה המלך, שלאחר שזכה בחכמה מאת ה' עשה יום טוב, כמ"ש (מלכים א' ג, טו): "ויבא ירושלם ויעמד לפני ה' ויעל עולות ושלמים ויעש משתה לכל עבדיו". ובמדרש קה"ר (א, א): "אמר ר' יצחק, מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה". וכן במדרש שיהש"ר, א, ט דרש בעניין זה רבי אלעזר.

מקור נוסף מובא בחידושי המהרש"ל, שלמד זאת מהמנהג של יום ט"ו באב, שלטעם אחד בגמרא (ב"ב קכא, ב) נהגו בו ביום שמחה על שסיימו לכרות עצים לשימוש

במזבח העולה. מכאן למד המהרש"ל שנהגו לעשות שמחה גם בסיום לימוד (ים של שלמה ב"ק סוף פרק ז').

ב. "הדרן" עושים על סיום מסכת לימוד בהבנה, או סיום מסכת משנה בהבנה. ויש העושים גם על סיום ספר בתנ"ך עם ביאור. ועושים גם על סיום לימוד בספר מחלקי הזוהר הקדוש, ואע"פ שאין מבינים בו לעומק סתרי ענייניו.

ג. במעלת הסיום, מובא בשם הגר"א זיע"א, כי באותיות המילה "סיום" יש נגלה (אותיות סיו"ם, המורגשות במבטא), ויש נסתר (והם אותיות המילוי: סמך, יוד, וו, מם, שאין מורגשות במבטא). וראה זה פלא, איך חשבון אותיות הנגלה שוות עם חשבון אותיות הנסתר כך: סמך - הנגלה ס = 60, והנסתר מך = 60. יוד - הנגלה י = 10, והנסתר וד = 10. וו - הנגלה ו = 6, והנסתר ו = 6. מם - הנגלה מ = 40, והנסתר ס = 40. ללמד על מעלת הסיום, שיש בו נגלה והיינו זה שלמד וסיים ויש בו נסתר והוא הבא ומשתתף, וכל המשתתף זוכה לחלקו ונחשב לו כשותף בלימוד כולו (הובא גם בשו"ת ריב"א הקטן, לרבי יוסף בן אהרון מעסינג, נדפס תרכ"ד).

ד. בסדר ה"הדרן", המסיים עורך את הסיום בקריאת פסקא נבחרת מסיום הלימוד, ומבארה ודורש בה כיד ה' הטובה עליו. לאח"מ, אומר את נוסח ה"הדרן": הדרן עלך וכו' ג' פעמים, יהי רצון, מודים אנחנו לך וכו'. ואם יש מנין עשרה לפחות, אומרים קדיש מיוחד הנקרא "קדיש הגדול".

וכ"כ מהר"ם מינץ בסוף תשובותיו, (ומובא בש"ך יו"ד סי' רמו ס"ק כ"ו): "כשבאים לסוף מסכתא ישייר מעט בסוף עד שעת הכושר, יומא דראוי לתקן בו סעודה וכו'. כמו שנוהגים לשייר מעט עד ערב פסח לסיום בעד הבכורים שלא יתענו. ויחזרו אחרי מנין, לומר קדיש דרבנן ועשרה בני רב פפא, מפני שהזכרת שמותם מועיל לזכרון. בעל שושני לקט בשם שלשלת היוחסין, ובסוף תשובות רמ"א יש עוד טעמים ע"ז".

ה. הארות בנוסח ה"הדרן":

"הדרן עלך" - תרגומו הוא: "חזרנו עליך... וחזרת עלינו", כדי שיהיה הלימוד שמור בזיכרוננו ובלבו, ותהא התורה מחזרת עליו תמיד. וכמו שהובא בשם הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א בספרו "בית אהרן" (מא טור ג): "הדרן עלך והדרן עלן, שיחזור הלימוד והמעשים שלנו להאיר לנו..."

עוד טעם מביא בספר החיים (א, ב) לרבי חיים בן בצלאל אחי המהר"ל זיע"א, לבאר מלשון בקשה לעתיד והדר התורה: "נחזור עלייך.. והדרך יהיה שרוי עלינו". וכמ"ש הרב בעל "ויגד יעקב", כי "הדרן" הוא מלשון יופיה של תורה וז"ל: יש לפרש מאי דאמרינן בסיום מסכת הדרן עלך מסכת וכו' והדרך עלן מסכת, ע"פ עובדה שפעם נסע חסיד אחד ללמוד אצל הרה"ק מוהר"ר דוב בער זי"ע המגיד ממעזריטש, ושאלו אותו מדוע אתה נוסע דוקא שם וכי במקום אחר אינך יכול ללמוד תורה, והשיב, שאפשר ללמוד תורה גם במקום אחר, אבל התורה אינה מלמד אותי במקום אחר כלום, ולכן נקרא שמה תורה שהיא מורה דרך לאדם, וזה דוקא אם לומדים תורה לשמה, והדר הוא מלשון יופי, וזהו הכוונה 'הדרן עלך' היופי שלנו שהגיע לנו על ידי שלמדנו אותך היא 'הדרן עלך'. כי התורה לימדה אותנו מדות טובות ויפות".

עוד טעם מובא שנזכה לחזור למידה זו שנשמח בטובת חברינו, כמ"ש הגה"ק בעל החידושי הרי"ם בספרו "ספר הזכות": "תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן, דהנה הבית המקדש נחרב על שנאת חנם, היינו שהיה לו צער בלימוד של חבירו או בשאר ענינים וכדומה, ועל זה אנחנו בגלות לתקן זאת, ובמדה זו התפאר אביי שהיה כל כך במדה זו שלם ויצא מהפחיתות, שהיה לו שמחה שראה דבר טוב אצל חבירו עד שעשה סעודה לכל חביריו, וכל זה כדי להמשיך גם אותם לזו המדה על ידי הסעודות ריעות, וזה הפירוש למה שאומרים בסיום מסכת הדרן עלך וכו' פירוש על ידי אותו השמחה נחזור למקומו הראשון. וזה מה שעושין סעודות אלו באב, כנ"ל שזה התיקון".

"לא נתנשי מנך ולא תתנשי מנך" - כתפילה שנזכה לזכור את התורה בתחיית המתים. כך מביא הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א בשם רבו הגה"ק מאיזביצא זיע"א וז"ל: ושמעתי מרבינו הק' מאיזביצא זצוק"ל ביחוד, שכל אחד מזרע ישראל לעתיד בתחיית המתים מתברר שלא מת רק היה כישן, וכמו שכתוב הקיצו ורגנו שוכני עפר, וכשינער משנתו יזכור כל הדברי תורה, ועל זה מבקשים "לא תתנשי מינך לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי".

"בר פפא" - מזכירים את שושלת "בר פפא", והם עשרה במנין. בספר האשכול (לראב"ד השני, הלכות ספר תורה, סימן יד) מובא, כי רב האי גאון נשאל לגבי האזכור של שושלת בר-פפא, ורב האי ענה כי הם אינם כולם בניו של רב פפא הידוע, ומה שנהגו במסורת להזכיר את שמותיהם הוא סגולה כנגד השכחה. וכן מובא בספר יוחסין לר"א, מאמר שני אות ד': "ושמעתי מאבא מארי ז"ל, שקיבל מהחכמים הזקנים זכרם לברכה שמועילים השמות הללו לשכחה, ושיאמרו אותם שבע פעמים ושה סגולה שלה כמו בזכירת אליהו".

טעם נוסף מובא משם הרמ"א, שהסביר כי רב פפא שהיה עשיר, נהג לערוך סעודות סיום מסכת לעשרת בניו, וקיים בדרך הדרש בין שמות עשרת הבנים ובין עשרת הדברות ועשרת המאמרות שבהם נברא העולם, וע"כ נהגו להזכירם בסיום לימוד לשבח וכאלו זכר עשרה מאמרות ועשרת הדברות.

עוד טעם מובא, מפני שבני רב פפא נהרגו כולם, ועל כן נוהגים להזכיר את שמם בעת הלימוד לזיכרון טוב, כמו עניין 'אל מלא רחמים', כי מימיהם אנו שותין. ומפני זה לא נזכרו בתואר 'רב' כי אין גבהות לפני המקום.¹

1. ועושים סעודה לכבוד הסיום.

עריכת הסעודה היא ממהות עניין השמחה של מצווה בהשלמת הלימוד, ועל זה מכוונים דברי אביי הנ"ל "עבידנא יומא טבא לרבנן". וכ"כ המהרי"ל שסיום מסכת שייך לסעודת מצוה, וכ"כ הרמ"א (שו"ע או"ח סי' תקנ"א סע"י, ובחיו"ד סי' רמ"ו

1. עוד טעם נזכר בספר חשב ישראל: "נראה לומר רמז לכך שנהגו להזכיר בסיום מסכת את שמות רב פפא ועשרת בניו, משום ששמותיהם עולין בגימטריא אלפיים ושש מאות ותשעים ושלוש, כמנין הדפים שבש"ס תלמוד בבלי, ואנו מתפללים שבזכותם נזכה לסיים את כל הש"ס". והוא נאה ויאה למסיים מסכת, ומ"מ כנ"ל המנהג להזכירם הוא בכל סיום גם בנ"ך גם במשנה וגם בזוה"ק.

סע"כו). וכ"כ רבי משה חגיז בספרו משנת חכמים: "זה שאמר קהלת תרתי בלבי למשוך ביין וגו', כלומר השחוק והשמחה בעלמא ודאי אין בהם שום תועלת, אבל אחר שתרתי בחכמה, כגון בסיום מסכתא, אמרתי מחמת זה למשוך אחר היין".

מעלה רבה יש לסעודת מצווה בסיום. אומר רבנו נחמן זיע"א, כי סעודת שבת הכל הולך לקדושה ואין בה שריים. ומובא בשם הבעש"ט זיע"א, שאם אדם היה יודע מהי מעלת סעודת מצווה, היה מתלהב בה בקדושה עד שהיה אוכל אפילו את הצלחת. ומעשה היה באחד ממשפחת רוטשילד ושמו הרב מאיר, והוא נודע כאיש חסד וצדיק גדול, והוא שמע את המימרא הזו בשמו של הבעש"ט ונלהב מאוד. מה עשה, זימן אנשים לקידוש של שבת, והביא להם כוס יין וצלחת. כולם ראו ותמהו. והוא הרב מאיר, ערך את הקידוש ברוממות רוחו, ואח"כ לקח את הצלחת שבידו, ברך עליה בקול "בורא מיני מזונות" והחל לאכול. לפליאת המשתתפים, הוא חיך והסביר, כי הצלחת עשויה ממאפה מזונות, וכל כוונתו הייתה לשמח אותם בדברי הבעש"ט זיע"א.

מבואר, כי בסעודות שבת קודש מתגלה הארת ספירת הכתר, ועל כן אומרים בברכת המזון נוסח "מגדול", וכותב גאון עוזנו ותפארתנו רבנו הבא"ח, כי גם בסעודת מצווה כמו בפורים, אע"פ שלא אומרים קדושת כתר בו ביום כמו בשבת, מ"מ מתגלה בסעודת יום פורים הארת ספירת הכתר וצריך לומר נוסח "מגדול". מכאן נלמד גם לסיום בזוה"ק, כי רשב"י נקרא בחינת "שבת", וסעודת סיום בזוה"ק זוכה למעלה רמה זו כדי לברך בה בנוסח "מגדול".

תודה לכל העמלים בסעודת הערב הקדוש הזה. אינני יודע איך לגמול, אבל הקב"ה ודאי ישלם שכרם-רב של כל העמלים בערב הזה.

יחד עם כל מי שסייע לאבא לנסוע לצדיקים, ולבוא לכאן. הקב"ה ישלם את שכרם מושלם בכל מילי דמיטב. בכל מכל כל.

יהי רצון מלפני השי"ת, שנזכה כולנו לזרע קדוש, הולך בדרך ה' בתורה ובמצוות ובמע"ט, לעילוי שכינת עוזנו. ויהיו כל דברינו לעילוי נשמת מו"ר אבא אליהו מנשה בן גורגיה הכ"מ, בכלל כל מתי ישראל. יקיצו וירננו שוכני עפר בתחיית המתים ובגאולה קרובה במהרה בימינו, אמן:

שערי ברכה והצלחה בכל הישועות

למרת שושנה מדר וכל משפחתה   להורים בנימין ויולנדה גואטה וכל משפחתם

לאליהו ולימור גואטה וכל משפחתם

רפואה שלימה לשמחה בת זהרה עואמי הי"ו

ברכת התורה לכבוד החברים הלומדים ובאי בית המדרש דויד המלך במושב פורת שבשרון.

להתקיים בהם "ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה".

ברכה רבה לשם הטוב, משה דסא הי"ו, שעודד ותומך כדי להוציא לאור את הספר לעילוי נשמות

הוריו זלה"ה. להתקיים בו "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר".

ברכת "שלום רב לאהבי תורתך" לכל חברי היקרים בלימוד התורה, אשר סייעו בהגהה. יבורכו בכל

טוב הם וכל בני ביתם, וימלא השי"ת את כל משאלות לבם לברכה והצלחה.

ברכה רבה להאי גוברא רבא, המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א האדמו"ר ואבדק"ק מאלמין

רמת בית שמש, על העידוד והברכה להוצאת הספר בפרט,

ועל כל מפעלו בהפצת התורה והזהרה בכלל, להתקיים "כי בי ירבו ימיו ויוסיפו לך שנות חיים".

ולשם הטוב הרב יואל פחימא מעיצוב "מקראי אור", אשר עמל בעיצוב הספר להיותו תורה נאה בכלי

נאה, ושכרו בזכות הלימוד גם לו ולב"ב לברכה בכל הישועות.

שער "לְזַכְרוֹן בְּהִיבֵל ה'" (זכריה ו, יד)

"יָרָה' נִשְׁמַת אָדָם" (משלי כ, כז)

לעילוי נשמות השם הטוב

יעקב בן מוזל זלה"ה

לעילוי נשמות

סבא אברהם וסבתא מרים

למשפחת חיים-נגר זלה"ה

וסבא אברהם משרקי זלה"ה

לעילוי נשמות הוריי היקרים

ועט"ר אבא חיים בן זהרה,

ואמא מרים בת יונה זלה"ה

לעילוי נשמות הוריי היקרים ועט"ר

אבא יחיא בן עוואד עואמי,

ואמא זהרה בת יוסף זלה"ה

אברהם אוהבי

ביאורים ועיונים לאדרא זוטא קדישא

ממו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א הרב מפורת

טעימות מתוך שלל הביאורים והעיונים שנלמדו בסוד שיח הלומדים בבית המדרש דויד המלך במושב פורת, באדז"ק עם פירוש יין-הרקק לרבנו יהודה פת'ה צוק"ל זיע"א ועוד מפרשים. התחלת הלימוד - היתה ביום א' בתמוז שנת ה'תשס"ג, יום שלישי פעמיים כי טוב, ראש חודש. סיום הלימוד - היה ביום ט' באייר ה'תשס"ד, יום שלישי, והוא נערך בציון הקדוש של הרשב"י במירון. הביאורים סוכמו בשעת הלימוד ע"י השם הטוב גדעון ענבי הי"ו. נערכו ע"י השם הטוב משה עמיאל, ועתידיים אי"ה לצאת לאור בספר האדרא זוטא קדישא הגדול.

מתו. שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום שאין תלמוד לומר היום ומה תלמוד לומר היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש שנאמר את מספר ימך אמלא, ע"כ.

מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א חידש בזה, על שלושה שהקב"ה מלא שנותיהם וחיו מאה ועשרים, וסימנם מש"ה, והם: משה, שמעון, הלל. משה, היינו משה רבינו, כמפורש (דברים לא, ב) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, ופירש רש"י היום מלאו ימי. ורמז רבנו בחיי עה"פ בראשית ד, כה, כי הוא שדרשו ז"ל (בראשית רבה כו, ו) בשג"ם זה מש"ה, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, כי כן היו שנותיו. ועיין בזה בעץ חיים פ"טו פ"ו. ושער ההקדמות דף סד ע"ב, ושער הפסוקים בראשית דרוש ב', וספר הליקוטים שמות ב'. שמעון, היינו שמעון בן יעקב אבינו, כמ"ש בילקוט שמעוני, שמות פרק א' המשך רמז קסב, שמעון נולד בכ"ח בטבת ומת בן מאה ועשרים. הלל, היינו הלל הזקן, כמ"ש השל"ה בעשרה מאמרות, מאמר חמישי, ובכתבי הקדש של תלמידי האריז"ל (עי' ליקוטי הש"ס להאריז"ל אבות פרק ב') מצאתי, הלל חי מאה ועשרים שנה כמו משה רבינו ע"ה, כמו שהזכירו רבותינו ז"ל (ספרי וזאת הברכה, שני; ילקוט שמעוני ח"א רמז תתקס"ה; וראה בבראשית רבה פ"ק ס"ו). כי הנה נשמתו ענף גדול ממשה

עמוד א' (דף נ"ט ע"ב בפרק ההקדמה) ד"ה "אדם הראשון". רבנו ועט"ר רבי יוסף חיים זיע"א כותב בסוד ישרים ח"ג שא"ו: "... שכתב רבינו הרש"ש בנהר שלום דף קי"ב כשנבא אדם הראשון נכלל בו כל מחצב הנשמות הנזכר, והיו כלולים בו כל הנשמות מכת דא"ק עד סוף העשיה, עיין שם. ולכן באים הנשמות במספר הדורות לתקן בעזרת ה' יתברך, וגם בדברים אלו שכתב רבינו בפגמים של אדם הראשון וחיה אינם כפשוטן ממש וכאשר תראה בלשון רבינו ז"ל בביאור אדרא רבא על דף קכ"ח שהעתיקתי לעיל, ולכן תמצא בברייתא דזוהר הקדש כשחלה רבי שמעון בר יוחאי בחוליו הראשון אמר בחליו שבא אצלו אדם הראשון ונגלה אליו" וכו'.

כל מטרת הגלגולים לתקן את הפגם. כשם שמובא על קורח שהיה גלגול של קין, ואשתו של קורח הייתה גלגול של חוה. לכן קורח נבלע באדמה, כמו שקין הבליע את הבל בתוך האדמה. גם אשתו של קורח לא תוקנה, ולכן התגלגלה באשתו של רבי אלעזר בן עזריה, וכאשר בא להתייעץ עימה האם להתמנות לנשיא ישראל, אמרה לו לא להתמנות, ועי"כ תיקנה את הפגם שלה.

ג' (דף רפ"ז ע"ב) ד"ה "בההוא יומא". בגמ' ראש השנה דף יא ע"א, רבי יהושע אומר בניסן נולדו האבות. ורבי אליעזר אומר בתשרי נולדו האבות. ומובא שם: מאן דאמר בניסן נולדו, בניסן מתו. מאן דאמר בתשרי נולדו, בתשרי

חוסן ישועות חכמה ודעת". וְחֻכְמָה בְּעֵין מִנִּי.
וְהַשְׁתָּא, רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהָא. הָא,
בְּלֹא כְסוּפָא אֵיעוּל קָמִי פְּלִטְרוּי, ע"כ.

עיקר הגילוי שהוסיף רשב"י באדרא
זוטא קדישא הוא בפרצופי אבא

ואמא, שלא גילה בהם קודם באדרא רבא.
דעל זה אמר כאן, ואנא בעינא למיעל בלא
כסופא לעלמא דאתי. ומבאר רבי יהודא ביין
הרקח עמ' ה' אות יא, הכיסופא הוא משום
דבאד"ר לא גילה פרצופי או"א להיותם
נעלמים תחת דיקנא דא"א, וכי היכי דלא
ליעול בכיסופא, הוכרח עכשיו לגלותם וכו'
עכ"ל. וכן הובא באדרא רבא, עיין דף קל"ה
ע"א, ורבי יהודא שם ביין הרקח אות ט'
מפורש בזה"ל: ומה שלא תקנו גם תיקוני
או"א, כתב רבנו ז"ל במאמר בריש פ"א דז'
וז"ל, ואמנם או"א לא נזכר מציאותם באדרת
נשא, הטעם הוא משום דאו"א אתכלילן
במזלא כנז' באד"ז דף רצא ע"א, עכ"ל וכו'
עיין שם (וכן נזכר באוצרות חיים שער תלת רישין,
ובדעת ותבונה פרק ו' ועוד).

עוד הביא רבי יהודא שם, ועיין באמת
ליעקב מערכת האלף של מבו"ש
אות ג', שכתב שם ז"ל, ואפשר דרצה לרמוז
במ"ש באד"ז דף רצא ע"ב דלא אעול בכיסופא
לעלמא דאתי וכו', שנודע שעולם הבא הוא
בינה, שהיא אימא, וכדי שלא יעול בכיסופא
לעולם הבא שלא גילה פרצופה, דהיינו או"א,
משום הכי הוכרח לגלותם אז, עכ"ל. ורבנו
הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א חידש
לבאר, כי רשב"י תלה בעצמו את הדבר כמ"ש
דלא איעול בכיסופא, ואמנם העניין הוא כלפי
הבינה שהיא הייתה מתביישת במה שרשב"י
לא הזכירה. אך רשב"י לצדקותו הנעלית תלה
הדבר כביכול בעצמו [וראה לשון אז"ז מהד"ח
דף קמ אות כו, במ"ש רבי יהודא בזה"ל, מרוב
ענוותנותו אמר כן כאילו הדברים בעצמם
נתגלו, עכ"ל].

ואמנם השורש של ז"א יותר גבוה מאו"א,
כי יש ז"א דא"ק שהוא מעל עולם

רבנו ע"ה, וְכִמּוּ שְׁמֻשָּׁה רַבְּנוּ ע"ה עֵנּוּ [מֵאֲדָ] מְכַל הָאָדָם (במדבר יב, ג), כֵּן הִלֵּל. וְדָבָר זֶה
נִרְמָז בְּמִסְכַּת שְׁבַת פָּרָק רַבִּי עֲקִיבָא (פט א),
כְּשֶׁעָלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, אֵין שְׁלוֹם בְּעִירָךְ, הִשִּׁיב לוֹ בְּעֵנְיָהּ, רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּם יֵשׁ עֶבֶד שְׁנוּתִין שְׁלוֹם לְרַבּוֹ,
אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'הִיָּה לָךְ לְעֶזְרָנִי' -
רָאִישִׁי תַּבּוֹת 'הִלֵּל', עכ"ל.

וההוא יומא של רשב"י, מובא בסדר
תולדות תנאים ואמוראים לרב
היימאן ערך רשב"י, שחי קרוב לשמונים
שנה (וראה להרב צבי כהן שליט"א בספר בין פסח
לשבועות, יח, א, למאן דסברי שרשב"י נפטר ביום ל"ג
בעומר, עוד דמן הסתם נולד גם ביום ל"ג בעומר, כמו
שאמרו חז"ל הנ"ל, שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא
שנותיהם של צדיקים מיום ליום, עכ"ל).

ד' (דף רפ"ז ע"ב) ד"ה "אסחר אשא מקמאי".
רבי שמעון, הוא זה עמוד של אש דלא
פסיק. וכמו שבספרי הזוהר והתיקונים
נקרא רשב"י בשם בוצינא קדישא, שכן קראו
משה רבנו רעיא מהימנא בזוהר ח"ג דף רלד
ע"א, אמר רעיא מהימנא לרשב"י בריך אנת
בוצינא קדישא בוצינא דדליק קמי מלכא
ומטרוניתא. וכן כאן באדרא זוטא קדישא
קראו רבי אבא כמה פעמים בוצינא קדישא,
והיינו המאור הקדוש. וראה מ"ש על זה
הרב בני יששכר במאמרי חודש אייר מאמר
ג' אות ב', הנה ר' שמעון בן יוחאי קראוהו
בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא
סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז
בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש זהר אור
המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב
הגנוז בתורה, עכ"ל.

ה' (דף רפ"ז ע"ב) ד"ה "מלין קדישין דלא גליאן
עד השתא בעינא לגלגה קמי שכינתא".
וכן אומר עוד לקמן בזה"ל: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
בְּאֲדָרָא לֹא גִלְיָנָא כְּלָא. וְכָל הַגִּי מְלִין, טְמִירִין
בְּלִבָּאֵי הוּוּ עַד הַשְׁתָּא. וּבְעֵינָא לְאַטְמָרָא לוֹן
לְעֵלְמָא דְאַתִּי, מְשֻׁם דְּתַמֵּן שְׁאֵלְתָּא שְׁאֵיל
לָנָא. כְּמָה דְכָתִיב, (ישעיה לג) "וְהָיָה יְאֻמֹּנֶת עֲתִידָ

נודע כי תמיד הבנים צריכין לעלות למ"ן אל אביהם ואל אמם בסוד התעוררות תחתון והנה הצדיקים מעלים בנשמותיהן מ"ן אל המלכות והם בניה. והטעם כי סתם נשמה הוא מהבריאה והנה עולם הבריאה הם בני מלכים דאצילות לכן שמת הצדיקים הבאים מבריאה הם מעלין מ"ן אל המלכות דאצילות אמנם זו"ן שהם בני או"א הם מעלין מ"נ ז"א לאבא ונקבה לאמא כנודע וכמו שנשמת הצדיקים מעלין מ"ן בכל לילה בעת השינה אל המל' והיא מחדשת אותן בסוד חדשים לבקרים. וביאור הענין חידוש הזה הוא שמאירה בהם בחי' מוחין דגדלות... וכו' עיין שם. [וכן מבואר בספר עץ חיים שער הנסירה, וספר אדם ישר ענין הנסירה ועוד. וספר הוראת שעה סדר עליית מ"ן. וספר תורת חכם דף קא ע"ב ועוד].

ו' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "בגיהנום ישתארו". מבאר רבי יהודא בין הרקח עמ' ו' אות יז, אינו מקללם ח"ו, אלא כלומר אשר בגיהנם נשארים תמיד, הרי הם שאני אומר עליהם שאינם מהללים. מה שאין כן מי שאינו נשאר בגיהנם, רק שיוּרד שמה לפי שעה על איזה עוון אשר חטא ואח"כ עולה, הנה הוא בכלל הצדיקים המהללים את ה', עכ"ל.

אם אדם פגם בנפש, גהינום יעזור לו להתנקות. אבל אם אדם פגם בספירות העליונות אין גיהנום עוזר, והוא חייב לחזור בגלגול.

ח' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "ושבחה דעתיקא קדישא". מבאר רבי יהודא בין הרקח עמ' ח' אות ו', דעתיקא קדישא בנזכר כאן הכוונה היא על א"ק. שגם א"ק נקרא עתיקא קדישא כמ"ש רבנו ז"ל במבו"ש ש"ג ח"א פ"א וז"ל, וצריך שתדע כי עיקר שם זה של ע"ק, אינו אלא על הא"ס המתלבש תוך כתר דאצילות. ואמנם הא"ס הזה אינו הא"ס עצמו, רק הא"ק שהוא נקרא א"ס בערך עולם האצילות, אשר מטבורו ולמטה הוא מתלבש תוך ע"ס דאצילות וכו' עכ"ל. גם א"ק נקרא עתיקא קדישא. מה שנקרא א"א בשם עתיקא

האצילות מהטבור של א"ק, וכל הג"ר הם מבחינת אלקות [ראה קהילות יעקב ערך ז"ע אות ג': שורש זעיר הוא משם מ"ה דמוחא סתימאה שיש בו ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וזעיר הוא ממ"ה מ"ס. הרב בדרוש עבור ויניקה. ועוד באות ד', זעיר מלביש לארוך מן הטבור ולמטה ושם מסתיים הדיקנא קדישא. וזעיר יונק מפיות הנימין שנפתחים שם ומוציאין השפע, וכו' ע"ש. ועוד באות יא, מקום הראשון של זעיר הוא מקום אריך עתה, ואח"כ הורד למקום שהוא בו עתה, ולעתיד יוחזר למקומו הראשון שהוא מקום אריך עתה, והצדיקים ע"י תורתם ומע"ט מעלים אותו עד מקומו הראשון, מהרב ז"ל. ועוד שם אות כה, שורש זעיר מפאה ימין דאריך שבו שם מצפץ, ורמז בזה בראשית כב א'].
ה' (דף רפ"ז ע"ב) ד"ה "ויעד פָּעוֹן, טְמִירִין הוּוּ בְּלִבָּאֵי, לְמִיעֵל בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאֵתִי". מבאר רבי יהודא בין הרקח אות יב, שעד עכשיו היו סודות אלו טמונים בתוך לבי, כי היה בדעתי שלא אגלה אותם בעולם הזה כלל, רק בגן עדן העליון, עכ"ל. רשב"י רצה לגלות סוד או"א בגן עדן לצדיקים, ולכן עכשיו בעת חיבור האדרא זוטא ירדו כל נשמות הצדיקים לשמוע את סוד או"א: אבות העולם, נביאים, תנאים, אמוראים. יתר החברים שהיו נוכחים, לא ראו את הנשמות רק הרשב"י ראה אותם. כמפורש לקמן באד"ז דף רצא ע"א וע"ב.

ו' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "אנון דאקרון חיים". מבאר רבי יהודא בין הרקח עמ' ו' אות טז, הצדיקים אפילו במיתתם הם קרויים חיים (ברכות יח ע"א) והם מהללים את ה' (תנחומא סוף וזאת הברכה), עכ"ל.

המתים הם אלו שמעלים את המיין נוקבין יותר מאשר בחייהם, לכן נאמר גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ראה עץ חיים שער כ"ט פרק ג' מ"ב: העלאת מ"נ הם הנקרא עיבור ב' וע"י העלאת מ"ן דזו"ן (נ"א מ"ן זו) נמשכים להם המוחין כמ"ש ולכן צריך שנבאר תחלה ענין מ"ן מה עניינם. הנה

או"א זו"ן, וא"ק הוא סתום יותר מהם כי הוא מלוכש בתוכם, עכ"ל. ההבדל בין א"ק לא"א, א"ק הוא הלוכש הראשון של המאציל, ומה שמלוכש מטבור א"ק ולמטה נקרא עתיקא קדישא.

ח' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "אתתקן בגין לקיימא כלא". מבאר רבי יהודה בין הרקח עמ' ח' ו

אות י', כי עיקר התיקון הוא בחינת התלבשות הפרצופים זה בזה. ותני והדר מפרש, אתתקן בגין לקיימא כלא. והוא שנתלבש א"ק בעתיק וכו' והעניין הוא, כי טרם התלבשותו אין מי שישגנו כלל ועיקר, ולכן כדי שיהיה אפשרות בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו, נתלבש ונגזג בספירת הכתר וכו', ואחר התלבשותו יש כוח בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו וכו' עכ"ל.

כל אחד מעביר לשני באצילות: מא"ק לעתיקא קדישא, ולא"א, לאו"א, לזו"ן.

והעברה זו שבין פרצופי האצילות היא בדרך התלבשות ואין ביניהם מסכים. כי מסכים יש רק בין עולם אצילות לבריאה. כי העולמות נאצלים בדרך של שורש, ענף, הארה. וסימנם שע"ה, בסוד אין לך דבר שאין לו שע"ה, ועל כן יש ביניהם מסכים. אולם, עולם האצילות הוא כולו אלקות, ואין בו מסכים. (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "כד אתתקן, אפיק תשעה נהורין". מבאר רבי יהודה בין הרקח עמ' ח' אות יא, פירוש זה כתבו רבנו במב"ש ש"ג ח"א פ"א דף מז ע"א, דע כי תשעה נהורין הנז"ל הם י"ס דאצילות. פירוש, כי הכתר שבאצילות הגה הוא בחינת א"א, והנה בא"א לא נמצא בחינת נקבה גלויה, ונמצא כי הא"א לא נתגלו בו רק ט"ס לבד וכולם בחינת כתר של האצילות הנחלק לט"ס. וז"ש כד אתתקן, ר"ל כאשר עשה בחינת הלוכשים והפרצופים אשר הם בחינת התיקונים שלו. הנה אתתקן, תחילה ע"י עתיק המלביש אותו וזהו תיקונו, ואז אחרי שנתקן ע"י התלבשותו בעתיק, אז אפיק תשעה נהורין... מיניה מתקוני. מתקוני, כי באמצעות העתיק נקרא תקוני, אפיק הני תשעה תשעה נהורין שהם

קדישא הוא רק בתור השאלה, אבל עיקר שם עתיקא קדישא הוא על א"ק. מהטבור א"ק ולמעלה מגיעים לשם מ"ה החדש: עולם העקודים. ועולם הורודים, ועולם הנקודים. אך הם לא בהבנה שלנו, ולפיכך אנחנו מדברים רק מטבור א"ק ולמטה. כי מעל הטבור של א"ק אין לנו להתעסק!

כשאומרים "טבורא" לבד, הכוונה לטבורא דגופא, וכמ"ש רבי

יהודה בב' בית לחם יהודא על עץ חיים ש"יד פ"ג ד"ה היא עומדת. ויש עוד טבורא דלבא הנזכר מפורש (ראה ערכיהם בספר מאיר אור לי סיכומי עץ חיים ושעה"כ שער חמישי עמ' ססד).

א"ק נקרא בחינת אין סוף לעולמות שתחתיו, והם ד' פרצופים: עתיק, א"א, או"א וזו"ן. עתיק וא"א - עלמין סתימין, מתלבשים בתוך פרצופי או"א וזו"ן. א"ק מתלבש בכולם, לכן הוא נקרא סתימא דכל סתימין, וכולם מלבישים עליו.

הרב גץ צוק"ל הסביר כי יש ג' בחינות בא"ק: א"ק הכביר - מטבור א"ק ומעלה. א"ק הזעיר - מטבור א"ק ומטה עד סוף אצילות. א"ק המזערי - עולמות ב"ע.

מהטבור ומטה, מקבל כלי שיוכל לקבל הארה מהמאציל. רדל"א -

ראש עליון - עתיק יומין. נוקבא של עתיק יומין דזכרא. אפילו לא"א אין השגה ברדל"א.

א"ק נקרא אפס - בין המאציל העליון לנאצלים אין תפיסה כלל. גם באפס

אין לנו כל השגה. וזהו הנרמז בתהו ובהו: תוהו - מבחינת כתר. בוהו - חבת"מ דוגמת ארבע יסודות. השבירה התחילה במה שעתידי להיות עולם הבריאה.

במאציל העליון - אין מחשבה כלל. מעל הטבור של א"ק, אפס - מידה

המקשרת בין מאציל לנאצלים.

ח' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "סתימא דכל סתימין".

מבאר רבי יהודה בין הרקח עמ' ח' אות ו, ומ"ש סתימא דכל סתימין, היינו כי עתיק וא"א הם סתימין, שהרי הם מלוכשים תוך פרצופי

מרמז. אמנם נוכל להבין כוונתו מדקדוק לשונו וכו' והנה, מהנראה לפי המשך לשון האדרא שסיים, וחמינא מה דלא ידענא הכי וכו' ועד השתא וכו' אסהידנא וכו', מוכרח לומר דאיכא פלוגתא בין סברת הרשב"י ז"ל לסברת ספרי קדמאי, וכמ"ש המד"ל בספר עומר מן וכו' וכ"כ הרב יוסף סדבון ז"ל בספר אהבת ה' יעו"ש וכו', עכ"ל.

לפי הרשב"י - כל האור מתפשט קודם בכתר, והכתר מעביר לכל הספירות. והסברה של הקדמונים - שכל הספירות מתלבשות על א"ק, ואין אצלם את הבעיה של אור מרובה בכלי קטן.

י"ב (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "גולגלתא דרישא חורא". מבאר רבי יהודא בין הרקח עמ' יב אות יח, פירוש, גולגלתא דא"א. כי לא"א קרי ליה בשם רישא חורא, כמ"ש רבנו ז"ל במבו"ש ש"ג ח"ב פ"ט דף סז ע"ב, וז"ל, ואמנם, עור הגולגלתא עצמו אשר בו צומחים השערות, הוא חלק ופנוי בלתי שיער, והוא לבן דוגמת עור הלבן שכותבים ורושמים עליו האותיות וכו'. ולכן נקראת האי גולגלתא בחינת המקום הפנוי, רישא חורא וכו', עכ"ל.

עיקר החוורתא, אלו השערות שמשתלשלים ומכסים את כל עורף א"א, ויורדים עד ז"א. חוורתי - שם הוי"ה. שיערי - חכמה. נימים - בינה.

י"ב (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "ומנייה ירתון צדיקיא ארבע מאה עלמין דכסופין לעלמא דאיתי". מבאר רבי יהודא בין הרקח אות כא, פירוש, כי מאלו הארבע חוורתי דאחורי רישא - ירתי צדיקיא וכו', כמבואר באדרא רבא וכו' יעו"ש"ב. והכוונה היא על הארבעה חוורתי דאחורי רישא דווקא, ולא על כל הי"ג חוורתי כמבואר באד"ר וכו' יעו"ש"ב, עכ"ל. סוד הארבע חוורתי משמש לכמה דברים, וזה הסוד בכתוב "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", השמור לצדיקים לעתיד לבוא.

ספירת הכתר דאצילות המתחלק לתשעה נהורין לבד, עכ"ל. ולקמיה באות יז מבאר את כל העניין וז"ל, ובזה נבוא אל הביאור וקישור הדברים מתחילה ועד סוף, והוא כי הנה כשאמר הרשב"י ז"ל הכא על א"ק, כד אתתקון. אפיק תשעה נהורין - דנהרין - מנייה, מתקונו, שר"ל שא"ק האציל את פרצוף א"א באמצעות עתיק שהוא תקונו דא"ק, כמ"ש לעיל באות יא משם רבנו ז"ל יעו"ש. דמשמע מדבריו שאין שום פרצוף אחר מפסיק בין א"ק לעתיק, כי עתיק מלביש על א"ק ועליו מלביש א"א עצמו וכו', עכ"ל.

עולם האצילות בנוי מעשר ספירות, אבל רק תשע מהן גלויות, והנוקבא לא גלויה. הכתר הוא ראש עולם האצילות, והכתר של עולם האצילות זה אריך אנפין. א"א הוא בעל הבית של עולם האצילות. ובכתר של א"א יש תשע ספירות, שהתפשטו בכל עולם האצילות. אבל באריך אנפין לא נמצאת נוקבא גלויה.

כשאנחנו מדברים בעולמות העליונים, עטרה שעל היסוד הכוונה לנוקבא. וחשוב לדעת, כי לכן אסור לאדם להפריד כלל את האתרוג מהלולב בזמן ההושענות. כי הלולב הוא בחינת היסוד, והאתרוג הוא בחינת עטרה של היסוד, וכאשר מחבר אותם רומז ליחוד מניה וביה - עטרה של היסוד נוקבא דדכורא.

העטרה שעל הברית נקרא נוקבא דדכורא. הנה"י (דינים) של ז"א, שהראש של נוקבא מכסה את נה"י דז"א "מוציא חמה מנרתיקה", מוציא את נה"י דז"א מראש הנוקבא, ונהיה דינים בעולם.

י' (דף רפ"ח ע"א) ד"ה "ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי וכו' דהא אמינא לון". באדרא קדישא - מבאר רבי יהודא בין הרקח עמ' י' אות יז, דברים הללו הם כספר החתום, לא נודע כוונת הרשב"י על איזה ענין הוא

מכתב מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א האדמו"ר מהאלמין

ב"ה יום ג' שנכפל בו כי טוב ג' אלול תשע"ב לפ"ק

שלומים מרובים כטל וכרביבים להאי גברא רבא יקירא שמא קא גרים,
הלא הוא ידיד נפשי הרב הגאון הצדיק המקובל **רבי אברהם מרדכי יצחקי שליט"א** אב"ד בית המדרש דויד המלך מושב פורת.

אחרי דרישת שלומכם הטוב באהבה רבא ובלב ונפש חפצה, הננו לברך אתכם על הספר הקדוש והיקר אשר בשם "**אידרא זוטא קדישא**" יכונה, אשר הנכם הוצאתם עתה לאור עולם, אשר מבאר את האידרא זוטא קדישא שכל אשר רוצה ללמוד יוכל ללמוד, וליקטתם מתורתם של ראשונים ואחרונים, פירושים יפים ונחמדים חדשים גם ישנים, ובכך הוצאתם קנקן חדש מלא ישן על אוסף גדול ביותר שעדיין לא ראה אור הדפוס עד היום הזה, והינכם מפיצים את הספר ברבים לכלל ישראל הקדושים.

ולאחר שעיינתי בספר דף אחר דף לא אכחד ממנו, כי נתפעלתי מאוד מאשר הגדיל ידידי הנ"ל לעשות בפירוש הנ"ל, וממש מקום הניחו לו הראשונים להתגדר בו, והפירוש שוה לכל נפש, הן לאלו שנכנסו קצת בפרד"ס הח"ן, והן לאלו הותיקים הלומדים את הזוה"ק בעומק סודותיה, כולם ימצאו בו פירוש ברור לפי רוחם ונפשם.

ובפרט מה שהאריך לבאר גודל השעה לגלות סתרי התורה, אדרא רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד, ועיקר תוכן הלימוד, והאריך בגודל מעלה וחשיבות לימוד חכמת הקבלה, ועוד, ועוד.

ואסיים בדברי הקדמת התיקונים (דף י"ז), "והמשכילים יזהירו, אלין רבי שמעון בן יוחאי וחבריו וכו' כד עבדו האי חיבורא אסתמכו עליה לעילא וכו', ומצדיקי הרבים ביה [שרבים יצדיקו את עצמם ע"י...], יהון נפישין ככוכבים לעולם ועד דלא אחשיין נהורא דלהון לעולם ועד", וזכאה חולקיה של הגה"צ המחבר, אשר הוציא בכשרונו בטוב טעם ודעת דבר נאה ומתוקן לזכות את הרבים מצוף דבש תורת רשב"י זי"ע ועכ"י אמן, ועי"ז יקויים בנו מה שכתוב בזוה"ק בחיבורא דא יפקון מגלותא בביאת גואל צדק בב"א.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

דברי יקירו ומוקירו
הק' שלום יהודה גרוס
אבדק"ק האלמין - בית שמש